
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

GoogleTM books

<https://books.google.com>

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

See the review by B. Hofilar in
the Jahrbücher des Literaten (Hilf. 1822,
XVII. 66-106.

©

JOSEPHI DOBROWSKY
PRESBYTERI, AA. LL. ET PHILOSOPHIAE DOCTORIS,
SOCIETATIS SCIENTIARUM BOHEMICAE ATQUE ALIARUM

MEMBRI

INSTITUTIONES
LINGVAE SLAVICAE
DIALECTI VETERIS

QUAE

QUUM APUD RUSSOS, SERBOS ALIOSQUE RITUS GRÆCI,
TUM APUD DALMATAS GLAGOLITAS RITUS LATINI
SLAVOS IN LIBRIS SACRIS
OBTINET.

CUM TABULIS AERI INCISIS QUATUOR.

Editio secunda pretio viliori parabilis.

VINDOBONAE,
SUMTIBUS ALBERTI A. WENEDIKT BIBLIOPOLAE SLAVICI.
MDCCCLII.

152

3282,45

STANFORD COLLEGE LIBRARY

63.04.10.151

2.22

Viennac.

Typis Adalberti della Torre.

1871
1872

P r a e f a t i o.

§. 1.

Sermo Slavenicus, rectius Slovanicus aut Slovenicus, sensu latissimo sumptus in duo genera idiomatum dispescitur: in Idioma ordinis primi (A); et in Idioma ordinis secundi (B).

Horum idiomatum characteres sunt:

A.

1. раз : разѣм.
2. из : издати.
3. а epentheticum:

КОРАБЛЬ.

ЗЕМЛЯ.

ПОСТАВЛЕН

4.

САЛО, КРИЛО,

ПРАВИЛО.

МОЛИТИСЯ.

5. ПЕЩИ, МОЩИ.

ПЕЩ, МОЩ.

(ПЕЧИ, МОЧИ).

B.

РОЗ : РОЗѢМ.

ВЫ : ВЫДАТИ.

КОРАБЬ.

ЗЕМЯ.

ПОСТАВЕН.

А epentheticum:

САДЛО, КРИДЛО,

ПРАВНДЛО.

МОДЛИТИСЕ.

ПЕЦИ, МОЦИ.

ПЕЦ, МОЦ.

(*) 2 . . . 6.

IV

6. звѣзда, цвѣт.	гвѣзда, квѣт.
7. тѣ, (той).	тен.
8. пепел.	попел.
9. птица.	птак.
стѣденец	стѣданица.
10. десница.	правница.

Secundum hos characteres si dialectorum species, quarum Grammaticae prostant, examinentur, quinque earum sub A, aliae quinque sub B comprehenduntur, et quidem:

Sub A.	Sub B.
1. Russica.	1. Slovaca.
2. Slavica vetus.	2. Bohemica.
3. Illyrica seu Serbica.	3. Sorabica seu Vendica in Lusatia superiori.
4. Croatica.	4. Sorabica in Lusatia inferiori.
5. Slovenica s. Vindica in Carniolia, Stiria, et Carinthia.	5. Polonica.

Differunt autem dialecti, etiam ejusdem ordinis, non solum vocabulis, sed maxime formis et flexionibus. Linguae Slavicae veteris, quam Caramanus alique litteralem, alii liturgicam aut ecclesiasticam appellant, characteres et discrimen ab aliis facile nunc ex Gramma-

matica hujus linguae cognoscent ii, qui de vera ejus indole judicare voluerint.

§. 2. Alphabeti slavonici auctorem Constantinum philosophum, alias Cyrillum dictum, encomio celebravit Johannes VIII. Pontifex in epistola ad Svatoplukum. »Literas sclavonicas, inquit, a Constantino quodam Philosopho repertas, quibus Deo laudes debitae resonant, jure laudamus». Initium translatorum in linguam slavicam ab eo et fratre Methodio librorum sacrorum, ad officia Missae celebranda maxime necessariorum, in Bulgaria factum fuisse, testatur Biographus Clementis Archiepiscopi Bulgariae. Ad Moraviam et Pannoniam circa annum 863 evocatus Methodius »noviter inventis slavinis literis«, ut loquitur Anonymus de Conversione Carantanorum, inducto nimirum ritu slavico id effecit, ut populo vilescerent Missae et Evangelia ecclesiasticumque officium eorum, qui hoc latine celebrabant. Frustra itaque egit, qui nobis Alphabetum Proto-slavicum e Codice sec. XIII., quem centum annis Cyrillo antiquiorem somniavit, obtrudere voluit; frustra etiam ii, qui clericorum Dalmatiae traditionem seculo XIII. ortam de Hieronymi Versione slavica literis dalmaticis (glagoliticis) perscripta pluriſ aestimant, quam documenta legitima. Nec me movet Nicolai clerici Arbensis, qui Psalterium slavicum ad Hieronymi ex Hebræo versionem accommodatum anno 1222 descripserat, suspecta adnotatio, se Psalterium hoc

de-

See the review by '3. Klopfer in
the *Zeitschrift der Naturforschenden* (1822),
XVII. 66-106.

JOSEPHI DOBROWSKY

**PRESBYTERI, AA. LL. ET PHILOSOPHIAE DOCTORIS,
SOCIETATIS SCIENTIARUM BOHEMICAE ATQUE ALIARUM**

M E M B R I

I N S T I T U T I O N E S

LINGVAE SLAVICAE

DIALECTI VETERIS

QUAE

**QUUM APUD RUSSOS, SERBOS ALIOSQUE RITUS GRÆCI,
TUM APUD DALMATAS GLAGOLITAS RITUS LATINI
SLAVOS IN LIBRIS SACRIS
OBTINET.**

CUM TABULIS AERI INCISIS QUATUOR.

Editio secunda pretio villiori parabilis.

VINDOBONAE,

**SUNTIBUS ALBERTI A. WENEDIKT BIBLIOPOLAE SLAVICI.
MDCCCLII.**

3282, 45

HARVARD COLLEGE LIBRARY

63 0000000000

2.22

Viennac.

Typis Adalberti della Torre.

P r a e f a t i o.

§. 1.

Sermo Slavenicus, rectius Slovanicus aut Slovenicus, sensu latissimo sumptus in duo genera idiomatum dispescitur: in Idioma ordinis primi (A); et in Idioma ordinis secundi (B).

Horum idiomatum characteres sunt:

A.	B.
1. раз : разѣм.	роз : розѣм.
2. из : издати.	вы : выдати.
3. а epentheticum:	
КОРАБЛЬ.	КОРАБЬ.
ЗЕМЛЯ.	ЗЕМА.
ПОСТАВЛЕН	ПОСТАВЕН.
4.	а epentheticum:
САЛО, КРИЛО,	САДЛО, КРИДЛО,
ПРАВИЛО.	ПРАВНДЛО.
МОЛИТИСЯ.	МОДЛИТИСЕ.
5. печи, мощи.	пѣци, моци.
пѣщ, мощ.	пѣц, моц.
(печи, мочи).	

(*) 2 . . . 6.

6. звѣзда, цвѣт.	гвѣзда, квѣт.
7. тѣ, (той).	тен.
8. пепел.	попел.
9. птица.	птак.
СТѢДЕНЦ	СТѢДНИЦА.
10. десница.	правница.

Secundum hos characteres si dialectorum species, quarum Grammaticae prostant, examinentur, quinque earum sub A, aliae quinque sub B comprehenduntur, et quidem:

Sub A.

1. Russica.
2. Slavica vetus.
3. Illyrica seu Serbica.
4. Croatica.
5. Slovenica s. Vindica in Carniolia, Stiria, et Carinthia.

Sub B.

1. Slovaca.
2. Bohemica.
3. Sorabica seu Vendica in Lusatia superiori.
4. Sorabica in Lusatia inferiori.
5. Polonica.

Differunt autem dialecti, etiam ejusdem ordinis, non solum vocabulis, sed maxime formis et flexionibus. Linguae Slavicae veteris, quam Caramanus alique litteralem, alii liturgicam aut ecclesiasticam appellant, characteres et discrimen ab aliis facile nunc ex Gramma-

matica hujus linguae cognoscent ii, qui de vera ejus indole judicare voluerint.

§. 2. Alphabeti slavonici auctorem Constantinum philosophum, alias Cyrillum dictum, encomio celebravit Johannes VIII. Pontifex in epistola ad Svatoplukum. »Literas sclavonicas, inquit, a Constantino quodam Philosopho repertas, quibus Deo laudes debitae resonant, jure laudamus». Initium translatorum in linguam slavicam ab eo et fratre Methodio librorum sacrorum, ad officia Missae celebranda maxime necessariorum, in Bulgaria factum fuisse, testatur Biographus Clementis Archiepiscopi Bulgariae. Ad Moraviam et Pannoniam circa annum 863 evocatus Methodius »noviter inventis slavinis literis«, ut loquitur Anonymus de Conversione Carantanorum, inducto nimirum ritu slavico id effecit, ut populo vilescerent Missae et Evangelia ecclesiasticumque officium eorum, qui hoc latine celebrabant. Frustra itaque egit, qui nobis Alphabetum Proto-slavicum e Codice sec. XIII., quem centum annis Cyrillo antiquiorem somniavit, obtrudere vo'uit; frustra etiam ii, qui clericorum Dalmatiae traditionem seculo XIII. ortam de Hieronymi Versione slavica literis dalmaticis (glagoliticis) perscripta pluriſ aestimant, quam documenta legitima. Nec me movet Nicolai clerici Arbensis, qui Psalterium slavicum ad Hieronymi ex Hebraeo versionem accommodatum anno 1222 descripserat, suspecta adnotatio, se Psalterium hoc de-

descripsisse ex eo, quod Theodorus ultimus Archiepiscopus Salònitani scribi fecerit. Voluit nimirum Nicolaus scriba fucum facere lectori, et eum hac ratione inducere, ut crederet jam ducentis annis ante Cyrillum versionem slavicam Psalterii exstitisse. Nec mirum id Scemensi (Seniensi) episcopo jam fuisse persuasum, qui petens ab Innocentio IV. licentiam, sacra peragendi lingua slavonica, traditionem clericorum asserentium, se literam specialem, quam observarent in divinis officiis celebrandis, a B. Hieronymo habere, etiam apud summum Pontificem valere posse credidit. Concessit licentiam Pontifex an. 1248 hisce verbis: »Nos igitur attendentes, quod sermo rei et non res est sermoni subjecta, licentiam tibi, in illis duntaxat partibus, ubi de consuetudine observantur praemissa, dummodo sententia ex ipsius varietate literae non laedatur, auctoritate praesentium concedimus postulatam».

Ab hoc itaque tempore distinguenda sunt duo Alphabeti Slavonica, alterum Cyrillicum, alterum Hieronymianum dictum. Distinguendus quoque ritus Slavo-graecus a Slavo-latino, quorum primus Codicibus Cyrillicis (Russicis, Serbicis, Moldavicis, Bulgaricis), alter Codicibus Glagoliticis continetur.

§. 3. Cyrillo, ejusque fratri Methodio, Slavicas ecclesias debere primam versionem librorum sacrorum, prorsus dubitare non licet. Si vero quacras, quos in specie libros e graeca lingua in slavicam transtulerint, non facile

cile reperias testem idoneum, quā accuratius nos hac de re doceat. Diocleatis testimonio si fidem tribuas, audies: »Constantinum (Cyrillum nimirum) literam lingua slavonica composuisse, commutasse Evangelium Christi atque Psalterium et omnes divinos libros veteris et novi testamenti de graeca litera in Slavonicam, nec non et Missam Presbyteris ordinasse more Graecorum.» Alii similia tradunt; adduntque Odarum librum, ab octo tonis Octoechum dictum. Strzedowskii cum in Annalibus Sarnicii legisset, Erfordiae in Bibliotheca Reuchlini servari manuscriptum exemplar characteribus slavonicis exaratum libri Cyrilli Alexandrini contra Julianum, suspicatus est etiam hunc a Cyrillo nostro fuisse conversum. At cavendum profecto, ne librorum slavonicorum, qui fortasse aliquot seculis posterius translati sunt, Cyrillum interpretem fuisse statuamus. Nec scio, quid moverit editores, ut libri *МННЕСА ВЕРУАА* dicti anno 1600 editi auctorem Cyrillum Philosophum, Slavorum et Bulgarorum doctorem, dicerent, siquidem titulus libri iis verbis conceptus sit, quae Sopikovius in Bibliotheca Russica recitat. Idem etiam editionem principem Evangeliorum sine anno in fol. editorum N. 274. descripturus prolixo titulo a se concepto adjecit, Evangelia e Graeco fuisse in Slavonicam linguam seculo IX. a Methodio et Cyrillo, Slavorum episcopis, conversa. Quae quidem etsi vero similia sint, tamen titulo libri non erant inserenda, sed in notula aliqua subjungenda, uti

N.

VIII

N. 725, postquam N. T. editiones consignasset, factum est, ubi Nestoris, qui tamen hoc in capite interpolatus esse videtur, testimonium pro Methodio et Cyrillo tanquam auctoribus versionis N. T. adducitur, quamvis Nestoris verba non de integro novo Testamento, sed de Evangeliiis, Actis et Epistolis, minime vero de Apocalypsi intelligenda sint, cum hujus in ecclesiis Graecorum nullus sit usus. E veteri Testamento praeter Psalterium, cujus usus semper maximus fuit, certe vix aliud, quam paucae lectiones e quibusdam libris a Cyrillo aut Methodio seculo nono conversae sint. Hoc ex iis, quae Johannes VIII. in epistola ad Svato-plukum Moraviae ducem de libris slavicis pronuntiavit, consequi videtur. »Nec sanae fidei aut doctrinae, ita ille, aliquid obstat, sive Missas in eadem Sclavonica lingua canere, sive sacrum Evangelium vel lectiones divinas novi et veteris Testamenti bene translatas et interpretatas legere, aut horarum officia omnia psallere.»

Facto feliciter per Cyrillum initio non defuere alii, qui coepta continuarent. Dominum Kolajdovič cujusdam libri Johannis Damasceni versionem slavonicam a Johanne Bulgariae exarcho seculo IX. factam nuper detexisse, eundem etiam proxime editurum sermones Cyrilli, episcopi Turoviensis sec. XII., Annales literarii Vindobonenses Tom. XIV. indicant. A Johanne presbytero Exarcho conscriptum (сѣписано) Hexaameron Basilii, descriptum an. 1263, vidit in bibliotheca synodali

Mos-

Mosquae Dn. Vuk Stephanovich, pluribusque de eo egit in literis serbice scriptis (писмо) Vindob. 1821 editis. Ad finem sec. X. libri liturgici slavonici cum sacris Christianorum ad Russos pervenerunt, quorum duces sec. XI. interpretes librorum e Graeco transferendorum liberaliter aluerunt. Hoc tempore et Chronicorum lingua slavonica scriptorum initium factum est per monachum Kieviensem Nestorem, quem mox alii imitati sunt. Circa annum 1030 etiam S. Abbatem Procopium Bohemum, quem literis slavonicis a Cyrillo inventis canonicè imbutum annales domestici tradunt, monasterium Szaviense in Bohemia crexisse, et in id fratres regulam S. Benedicti professos lingua slavonica in sacris utentes induxisse scimus. Hos ob suspicionem haereseos Latinorum odio sub Spitigneo duce loco motos, ex Ungaria revocatos benigne recepit Wratislaus, qui et usum linguae slavonicae in sacris a Gregorio VII. Bohemis concedi frustra postulavit. Post Wratislai obitum latinis monachis inductis fratres ritus slavici alio commigrarunt; relictis quidem libris slavonicis in monasterio, qui tamen temporis lapsu omnes periere.

§. 4. In Russiae bibliothecis qui, quamque antiqui reperiantur codices biblici, e catalogis, quos Griesbachius primo, et secundo Volumini Novi Test. graeci praefixit, cognosces. Sunt inter eos Bibliorum integrorum codices tres; Novi testamenti cum Apocalypsi codex unus, qui Alexii Metropolitae manu scriptus creditur. Novi testamēti

menti sine Apocalypsi unus. Quatuor Evangeliorum codices tres. Evangelistaria (lectiones ex Evangeliiis continetia) duo. Apostolus integer, Acta et epistolas Apostolorum continens, unus. Codices Apostoli quem ἀπράκτος (i. e. ἄπρακτος) vocant, lectiones ex Actis et Epistolis continentes, tres. Epistolarum Pauli cum Commentario unum. Apocalypseos, cum Andreae Caesariensis Commentario, duos. Horum plerosque vidi partim Petropoli, partim Mosquae, et examinavi, e quibusdam etiam specimina dedi. (Vide Gramm. p. 70 et 672 et sqq.). Veteris testamenti libros, praeter Psalterium, vix ullos spectare licet, qui seculo XV. antiquiores sint. Inter Codices slavicos Bibliothecae Coislinianae Sangermanensis, quos Montfauconius in Bibliotheca bibliothecarum Mss. enumeravit, reperitur N. 2. Veteris Testamenti codex unus, Nr. 3. quatuor Evangeliorum codex unus, N. 12. liber Tobiae, N. 22. Evangelia cum notis characterе elegantissimo et antiquissimo. Patrum et scriptorum ecclesiasticorum opera longe plura ibidem consignata leges. De horum omnium aetate altum silentium. Idem Montfaucon in Diario Italico indicat in armario bibliothecae Ambrosianae esse »codicem Rutheno characterе, quem vocant S. Cyrilli, argenteis tabulis compactum, in quibus anaglypha». Constat vero ex responso bibliothecarii Bugati, quod in adversariis Fortunati Durich legitur, codicem hunc continere quatuor Evangelia, sec. XV. scripta.

Re-

Refert porro in Itinerario Bernardus Montfaucon Codicem Ruthenicum, de officio divino in Bibliotheca Ducis Mutinensis, et codicem non spernendae vetustatis, in quo Psalmi caractere slavico, in cœnobio Canonicorum regularium S. Salvatoris Bononiæ a se visos. (Vide ex eo specimen N. VIII. p. 686). Inter codices Slavonicos bibliothecæ regiae Berolinensis memorat La Croze haberi disputationem Gregentij in manuscripto 400 fere annorum integram, cujus operis initium, cum in Codicibus graecis absit, a se latine conversum Alberto Fabricio miserat. E codicibus Ruthenicis, quos in Specimine codicum manuscriptorum bibliothecæ Zalusciæ Janoukij, an. 1752 descripsit, quidam vetustiores et præstantiores memoratu digni sunt. In folio Ritualia duo N. CCXI et CCXII. In quarto Codex membranaceus remotissimæ antiquitatis, judicio Janoukij, e bibliotheca Meletij Smotrisicii, Archiepiscopi Hierapolitani, Archimandritæ Dermanensis, continens Canones Apostolicos, N. CCCLXXXV. Codex antiquissimus membranaceus N. CCCLXXXVI., cui inest Synaxarium de Sanctis Ecclesiæ Ruthenicæ. E minoribus Codex perantiquus N. CCCCLXXXVII. in membrana tenui, literis minusculis aureis exaratus, quo continetur Officium de S. Vladimiro. Integrum officium latine reddidit atque in Appendicem ad Specimen Ecclesiæ Ruthenicæ p. 1 — 15 intulit Ignatius Kulczyński. Menologium

Sanc-

XII

Sanctorum Ruthenorum N. CCCCLXXXVIII, forma minima, in membrana tenuissima, literis minutissimis scriptum. Liber liturgicus N. CCCCLXXXIX, vetustissimus in charta nitidissima, literis elegantissimis, magna ex parte coccineo colore pictis consignatus. — »Carus et jucundus haberi meretur, (hoc manus recens adnotavit), quoniam Cosacis in cruentissima illa ad Beres-teciam pugna a Nostris cum multis aliis spoliis est detractus, A. D. 1651 in Julio. « Hos et alios dum e Russia rediens an. 1793 mense Januario Waruaviae inspicere vellem, responsum mihi fuit, illos pridem a possessore Zaluscio Ecclesiasticis Slavo - graeci ritus fuisse donatos. Mirum videri possit, inter omnes a Janoukio recensitos nullum esse codicem, qui Evangelia aut Apostolum contineat, cum tamen Evangeliorum codicem in charta scriptum Lundii, et alterum a Sparfwenfeldio e Russia allatum Upsalae viderim.

Codices Ruthenicos duos bibliothecae Vaticanae, quorum alter lectiones evangelicas per anni circulum secundum ritum ecclesiae graecae, alter quatuor Evangelia continet, descripsit Jos. Sim. Assemanus in Calendariis Slavicis. Matthaeus Sovich eos rectius Cisdanubianos quam Ruthenicos appellare maluit, cum Serborum more in iis et pro A scribatur. Primum Assemanus sec. XI. esse censuit. Hujus lectiones cum textu Speciminis VII. p. 679 convenire observavimus, excepta Orthographia. E secundo p. 75. specimen ad-

duxi-

duximus. Cum is Joh. 1, 1. **ВНАЧЕЛѢ** pro **ИЗКОНИ** legat, seculo XIII. scriptus esse non potest, sed ad finem sec. XIV. aut sec. XV incunte. Tabulas Capponi-
anas, Calendarii Sanctos repraesentantes, quas in eodem opere apte explicavit, facile admiserim a Serbiciis monachis circa annum 1300 fuisse pictas.

Chronicon Constantini Manassis, quod eadem bibliotheca servat, anno 1350 scriptum slavonicus interpretes Regi Bulgariae Johanni Alexandro dedicavit. Codicem cyrillicum, anno 1406 scriptum et Duci Spalatensi Hervojae Bosnae Starostae dicatum, Acta et Epistolas continentem, Facciolatus Benedicto PP. XIV obtulit. Alium graeci ritus antiquum codicem in peculiari bibliotheca ejusdem Pontificis extantem, qui Novum Testamentum cum Psalterio continebat, examinarunt Caramanus et Matthaeus Sovich. Hic eum cisdanubianum (i. e. Serbicum) appellat, additque se cum non satis commode examinasse, et id circo aetatem ejus statuere non potuisse.

Praeter duos ab Assemano descriptos Codd. vaticanos tertium Caramanus in Apologia (Considerazioni) Cap. CXXXVIII. nominavit et examinavit. Continet Psalterium, decem Cantica, Canones et Officium B. Virginis ritu graeco. Characterem tam minuto et antiquo exaratum dicit Caramanus, ut forte non reperiatur codex, qui similes literarum figuras habeat. Has ille in Apologia calamo efformatas exhibet. D. Mich.

Bo-

XIV

Bobrowski Canonicus Vilnensis graeci ritus, cum Codicem hunc nuper Romae inspexisset, cum in literis ad **D. Kopitar** his verbis descripsit: »Reperi etiam Codicem membranaceum in 16. nitide exaratum, continentem Psalterium et hymnum acathisticum (акаѳиста) Slavonica quidem lingua, sed caractere scriptum mirum in modum reformato ex Cyrilliano, quum Alphabeti literas vix non omnes mutatas aut potius mutilatas exhibeat, videlicet pro Cyrilliano a scribendo etc. (Literarum figurae typo exprimi non possunt) ita, ut scriptor, quisquis ille fuerit, artem tachygraphicam fingere videatur. Codex pertinet ad recensionem Danubianam, aetatis posterioris».

Cyrillicum Bosnensem parvum codicem graeci ritus apud se exstitisse **Matth. Sovich** refert. Complectebatur is Apocalypsim, cum initio Evangelii **S. Joannis**. Scripsit eum **Radosav Christianus Gonsavo** Christiano diebus regis **Toma** et avi **Ratko**. In postremo folio versus 13. cap. 2. epist. ad **Titum** glagolitico caractere sed non obvio perscriptus erat.

Evangelia slavonica lingua exarata religiose **Remis** servata, quae reges Galliae coronandi praestando jusjurandum tangere solebant, furor tumultuantium, pro dolor! igni tradidit.

Venetiis in bibliotheca **S. Marci** ante annos 26 examinavi codicem Novi Testamenti Serbicum, membraneum in 8vo, apud **Griesbachium** N. 11. Hic quamvis

in

in fine mancus (desinit enim Hebr. 4, 6.) continet tamen et Apocalypsim post Evangelium Johannis. Nominavi eum p. 676 et potuissem ex eo lectionem cum textu speciminis VI. conferre. Legit enim Luc. 1, 3.

ИЗБОЛНІЕ МНѢ ХОЖДШЪ ИСПРВА — ДЪРЖАВНЫ ТЕШ-
ПИЛЕ. Voce ХОЖДШЪ utique aptius graecum παρηκο-
λαστικότης exprimitur, quam corrupto, ut videtur, voca-
bulo ХЖШЪ.

Post Apocalypsim inserit narrationes: a) de decem verbis scriptis in tabulis lapideis. b) Dorothei episcopi Tyri de 68 discipulis Domini. c) Epiphaniū de Apostolis. d) De Pauli ortu et martyrio. Prologi praemittuntur Actis, epistolis canonicis, sed longior Pauli epistolis. Cum се pro са, есамъ pro есмь, et аона pro алфа in eo legatur, patriam ipse prodit suam. Nec male in catalago «serviano idiomate» scriptus esse censetur. Adest et alius codex, idiomate serbiano, chartaceus in fol., qui odas, et lectiones pro festis SS. per menses Septembrē et Octobrem continet.

Paulus Solarich in memoriis literariis (ПОМИ-
НАК КНИЖЕСКЫЙ) an. 1810 Venetiis editis, memorat se
vidisse, apud D. Johannem Pericinotti ICTum, Biblia
slavonica, manu Monachi Gabrielis anno mundi 6937
(Christi 1429) sub duce Moldaviae Johanne Ale-
xandro et ejus uxore Marina, in monasterio НѢМИ
pulchre descripta. Per Biblia hic partem aliquam Novi
Testamenti intelligi haud dubito, cum de codice aliquo,
qui integra Biblia contineat, ante annum 1499 nullum

sit

XVI

sit indicium. Existimavit quidem Caramanus ex Inventario rerum mobilium, quae 1475 princeps Frangipanī Vegliam miserat, colligi posse, praeter Missalia Illyrica (litteris glagolitice scripta) etiam sacra Biblia extitisse; sed metuo, ne de Bibliis latinis hoc intelligi debeat, aut de lectionibus e libris biblicis, quales in Breviis obviae sunt. Bibliorum versionem illyricam, quam in Seminario Poglicensi Prici non procul Almissa extare Appendini in notitiis historico-criticis perhibet, vulgari lingua et recentius confectam arbitror, Latinoque caractere conscriptam, non Glagolitico aut Cyrilliano.

E. Parisino uno specimen leges N. X. et ex altero lectiones p. 691. Ex iis, quos Bern. Montfaucon enumerat, velim codicem veteris Testamenti examinari, ut de aetate codicis aut saltem de libris in eo contentis certiores reddamur.

Lubet et Angliam invisere. Servat Bibliotheca Bodlejana in Academia Oxoniensi codices Russicos (certe Slavonicos; an in Russia scriptos?) duos; impressos longe plures exhibet Catalogus A. 1674 editus, e quibus hic non nisi *Preces* lingua serviana, Ven. 1527 in 8. et Biblia Ostrogiensia 1581. nominare licet. Rariores pronunciarem Grammaticam Slavonicam Vilnae 1516, 8. et aliam Ostrog. 1518, nisi mendum cubaret in numeris. Constat enim ex accurate delineatis titulis, quos D. Holmes Altero miserat, primam esse Laurentii Zizaniae Grammaticam 1596, et alteram esse elemen-

ta-

tarem libellum pro pueris, non Ostrogiae sed Vilnae 1618 impressum. Henricus Wharton in Auctario historiae dogmaticae Usserii Apostolum hisce descripsit: »Extat etiam MS. in bibliotheca Lambethana, codex lingua et literis Slavinicis (quales a Cyrillo inventae dicuntur) pulcherrime exaratus. Illum animadverti continere Acta Apostolorum (Daeania Apostolesca), et alia quaedam, forsitan Epistolas Pauli, Canonicas et Apocalypsim, cum Liturgia ad finem addita. An versio Cyrillo debeatur necne, non habeo quod affirmem, cum linguam minime intelligam». Ita ille satis modeste. At certe fallitur in eo, quod Canonicas post Pauli epistolas nominet, et Apocalypsim et Liturgiam etiam codice hoc contineri putaverit. Ejusmodi libri, qui *ηραξευ* (pro *πράξεων*) seu Apostoli appellari solent, nil aliud comprehendunt, quam Acta, Canonicas, Pauli epistolas et Synaxarium seu collectionem mensium. Tales sunt apud Griesbachium Ribyanus N. 5, quem nunc Budae servat bibliotheca nobilis Domini de Jankovics, N. 7. Petropolitanus, N. 8. Vindobonensis, cujus lectiones Alterus in Novo Test. Graeco exhibuit, chartacei omnes; addam infra Vindobonensem membranaceum, qui post Alteri editionem N. Test. graeci Bibliothecae Caesareae accessit.

Codices Pragenses Evangeliorum chartaceos duos, apud Griesbachium 4. et 7. paucis descripsimus. Primus, familiae Serbicae, in bibliotheca regia publica, retinet

XVIII

vocabula antiquiorum Codicum. Habet enim vocem година про час, ктер про нѣкъш, книги про писаніе, спона про завѣса, вѣѣ про вложи, нечю про нехвѣѣѣ, отежчени про штагчени etc. Alter, quem e Russia an. 1793 Pragam allatum servo, frequenter confundit ж et а, ut solent codd. Moldavici; legitque, ut alia taceam, само, huc, pro сѣмо.

Monasteria Serbica in Sirmio si lustremus, magno numero se nobis offerunt codices biblici atque liturgici, immo et historici. Horum plerosque consignatos lego in descriptione Monasteriorum an. 1772 facta, quae olim Fortunato Durichio pro augenda Bibliotheca Slavica communicata fuit. In monasterio крѣшедол inter 51 ibidem inventis recensentur quatuor codd. Evangeliorum; duo an. 1540 et 1579 scripti, et duo sine anno. Scala coelestis (лѣстница) dictus, e Graeco translatus 1453 sumtibus Georgii Brankovich Despotae. Jus canonicum an. 1453. Vita S. Chrysostomi Semendriae sub Lazaro Despota an. 1458, alia an. 1593. Typicum seu norma Cerimoniarum ecclesiasticarum 1574, Cantiones festivales vulgo Postile. Sermones 1519. Regulae vitae christianae 1558. Libri ecclesiastici quatuor. De aliis in genere notatur: »alii porro sunt, quorum etsi titulus et annus emanationis ob vetustatem attritorum resciri non poterat, quantum tamen ex contextu colligere licuit, partim ecclesiastici, partim vero historici argumenti esse dignoscuntur». E novem in monasterio Re-

me-

meta consignatis notari merentur Evangeliorum liber 1654. Duo Psalteria sine anno. Homiliae Gregorii Nazianzeni 1629. Liber ecclesiasticus Minej dictus 1568. Inter 17 consignatos in monasterio Орово precipui sunt Evangeliorum tres, quorum primus an. 1630, alter typo veteri illyrico editus, 1675 argento obductus fuit. Psalteria 1622. Aliud cum expositione 1637. Panegyricus 1509. Menaea, Prologi, Octoechus, Typicon. Liber Hymnorum seu Troparium ad SS. 1615, ad B. Virginem 1654. Jus canonicum (законник) scriptum in urbe Jassy (Яш) per Damianum Grammaticum 1495.

In monastercio Јазак inter decem Mss. reperti sunt duo libri Evangeliorum sec. XVI., duo Apostoli quorum unus 1541 scriptus fuit; duo Psalteria, ac praeter Menaea, Prologos, Ephreми Syri librum ad Monachos 1577, Vita et Encomia Regis Урош conscripta per Paisium Patriarcham Pekiensem 1642. In monasterio Бешеново quatuor libri Evangeliorum 1536, 1575, 1592 conscripti, quarti annus ob vetustatem dignosci nequit; Acta et epistolae 1652, praeter septem libros Menaeorum, Jus canonicum, Typicum. —

In monasterio Шиватовцау libri Evangeliorum duo, unus an. 1560, alter in membrana, ejusdem aetatis cum Apostolo (Lectionibus ex Apostolo) in membrana in Patriarchatu Pekiensi, regnante Stephano tertio Урош Rege Serborum, jubente Archiepiscopo Nico-

demo per hieromonachum Damianum 1324 scripto, quem mox pluribus describemus. Acta et epistolae in monte Atho descriptae 1670, praeter quinque Menaeta, Panegyricum Sanctorum 1545, Liturgiarium seu Missale a Johanne Alexandro, filio Jeremiae Vojvodae Moldaviae 1596 huic monasterio transmissum, atque alios. — In monasterio **КѢВЕНДЖИ** Psalterium valde attritum, Menaeorum libri decem, quorum tres sec. XVI. scripti, Dorothei Sermones ascetici, Exhortationes ad Monachos. — In monasterio **ПѢРИБИНА ГЛАВА** Evangelia 1560, Apostolus 1646, Psalteria tria 1643, 1646, 1654. Vita S. Athanasii in monte Atho scripta 1646. Menaeorum libri duo, Triodion 1563, Prologi 1560, praeter librum Canonum, et Panegyricum SS. 1615. — In monasterio **РАКОВАЯ** Apostolus, Psalteria duo; praeter Vitas nonnullorum Sanctorum, scriptas 1592 in monasterio Bosnensi **ОЗРЕН** dicto, et librum Prolog.

Non miror, nullum Veteris Testamenti codicem inter tot Evangelia et Apostolos reperiri, cum ipse Constantinus Ostrogiensis dux fateatur, in omnibus regionibus nullum fuisse inventum, qui V. T. libros complecteretur. In ipsa etiam universa Russia nonnisi tria exemplaria Bibliorum integrorum (excepto tertio Machabaeorum libro) manuscripta extant. Chr. Fr. Matthaei in Appendice II. ad Apocalypsim de Novi Testamenti libris haec an. 1785 pronunciavit: »Codices Sla-

vonicos, ita ille, qui omnes Novi Test. libros continent, paucos eosque recentiores et in charta scriptos vidi. Hujusmodi est unus in forma maxima, qui in bibliotheca SS. Synodi Mosquae servatur. Secundum vidi in monasterio S. Trinitatis, Sanctique Sergii. In utroque annus et nomen scribae, si recte memini, notata sunt. Utrumque ego codicem, integra Biblia continentem, anno 1792 lustravi Mosquae; nam et secundus e monasterio S. Trinitatis post cl. Matthaei abitum ad Bibliothecam Synodalem perlatus fuerat. Hic autem caret nota temporis. Primus vero an. 1558 per monachum Joakimum scriptus est. Tertium vetustius exemplar Petropoli Mosquam 1791 missum, catalogo Synodalis bibliothecae, quae 649 libros slavonicos et inter hos antiquissimos non paucos servat, 7. Jul. 1792 inscriptum fuit. E quo, cum exemplar ipsum in cista sigillo munita inspirere non licuisset, notavi Biblia haec an. 1499 scripta fuisse sub magno Duce Joanne Basilio F. et Metropolita Simone, in domo Archiepiscopi Novogrodensis Gennadii. Etiam ex iis Evangeliorum et Apostolorum codicibus, quos e catalogo typographi Synodalis recitat Matthaei, multi ad Bibliothecam Synodalem translati fuerant, quorum plerisque ibidem inspexi. In catalogo monasterii Novae Hierosolymae quinque Evangeliorum exemplaria consignata legi; at bibliothecae a Nicone Patriarcha variis et raris libris ecclesiasticis ditatae codicibus voluntatis

tis non nisi lectionaria et unum Evangeliarium seu quatuor Evangelia integra reperi. Codex hic chartaceus in fol., emtus 1430 per hieromonachum Athanasium Russum in Monte Atho in Pantocratoris laura, translatus fuit in urbem Tver sub Magno Duce Boris Alexandri filio monachophilo, et datus S. Mariae Dei Genitrici 1436 sub hegumeno Jona. Procul dubio et alii libri in monte Atho scripti, in Russiam perlati sunt. De Basilii Hexaemero cum praefatione Joannis Exarchi Bulgariae, qui in bibliotheca Synodali N. 325 servatur, certo constat, id in laura Chilandar A. 1263 manu Grammatici Theodoridescriptum esse. Vide specimen ex eo in Vukii literis (писмо) p. 11. Rituale Serbicum (Trebnik) in monte Atho an. 1624 scriptum fuisse catalogi perhibent.

In catalogo bibliothecae Academiae Petropolitanae, A. 1768. confecto, 232 Mss. omnis generis et aetatis consignata reperio, quorum aliqua Joh. Bacmeisterus in descriptione ejusdem bibliothecae nominavit. Evangelia in membrana A. 1317 non sunt integra, sed Evangelistarium, apud Griesbachium N. 2.; Evangeliorum codicem alterum (apud Griesbachium N. 3.) perhibet ille scriptum a. 1392. Ego notam chronologicam frustra quaesivi, quamvis de vetustate ejus non dubitem. At Seculo XIII. antiquiora Mss. ibidem non exstant. Et Menaea Aprilis in membrana non sunt 1296, sed 1396 scripta, seu anno Mundi 6906, non 6806,

6806, A enim denotat 900. E seculo XIV. adduxit Dionysii Areopagitae de coelesti Hierarchia librum per monachum I s a i a m translatus A. 1371 (corrigere 1471), Menaem Martii 1348, Ephremi Syri sermones in membrana 1377, Octoechum 1387 in charta.

Utinam montem Atho sine periculo adire liceret! Inde profecto tot Patrum et Historicorum opera, olim in bibliothecam Seguerianam illata, accepta sunt. Vix tamen credo antiquiores ibi codices adhuc servari, quam sint Evangelia Ostromiri (1057) et Ducis Mstislavi, nuper detecta in Russia, quorum plenior notitiam desiderem. In his certe et aliis aetate supparibus antiquam Cyrilli versionem contineri haud dubito. Quis non optet, ut haec ceu linguae Slavicae monumentum antiquissimum, et ad Criticam sacram insigne subsidium, aliquando prorsus immutata ac characteribus vetustam formam referentibus in lucem edatur. Huic ego operi, quo universa gens Slavica et gloriari et proficere posset, lubens consecrarem operam meam, si quis Maecenas sumtibus ferendis par inveniretur.

Sed jam Vindobonam redeamus. Caesarea bibliotheca servat Tetraevangelii codices duos chartaceos in folio N. 355 et 356. Horum primus a principe Petro, senioris Stephani Vojevoda Moldaviae filio monasterio Xeropotamiensi an. 1535, alter a Krunia, dicta Monacha Maria, an. 1651 ecclesiae SS. Michaelis et Gabrielis in urbe Belgrad donatus fuit. Ex utroque

que lectiones excerpſit ſedulus Alterus pro editione ſua N. Teſt. graeci. In Cod. Belgr. librarius ж et ѧ confundere ſolet, quod Alterum ſaepe ſefellit. Xeropot. Serbicorum codicum more e pro ѧ amat: ce pro ca, петь pro пать, хотен pro хотан. Discrimen inter ш et и rarius negligit, at inter з et ѣ ſere ſemper, ubique pro з ſcribendo ѣ; porro euphonicas vocales e aut o ante р et ѧ non inſerit, ſed ѣ apponit literis р et ѧ: прѣвѣнѣцѣ, вѣлкѣ, вѣстокѣ. Ex Adverſariis Fort. Durich, qui diligentius ratione Orthographiae utrumque olim examinavit, lubet differentias utriusque paucas notare. E Matthaeo: ѿ гредѣщаго гнѣва, Belgr. бѣдѣщаго; имами, Belgr. имамы; гредѣи, Belgr. гредѣи; нѣго, Belgr. него; ѣнѣ, Belgr. нѣ; землѣи, Belgr. землѣ; нѣнѣи, Belgr. нѣнѣ; ѣзыкѣ, Belgr. азыкѣ; начеть, Belgr. начать. E Marco: поас оуѣнѣанѣ, Belgr. п. оуѣнѣнѣ; вѣ вѣрѣме, Belgr. вѣвѣрѣма. E Luca: многѣи, Belgr. многѣ; звѣнѣнѣи, Belgr. звѣнѣнѣи; соутѣ вѣа, Belgr. сѣть вѣѣ; сѣло, Belgr. сѣло alia ſede accentus; ѣ eos, Belgr. ѧ; ме, Belgr. ма; похѣ, Belgr. полхѣ; ниѣнѣи и вѣдѣнѣи, Belgr. ниѣнѣи и вѣдѣнѣи; сѣмо, Belgr. само; моеѣ вѣчѣре, Belgr. моеѣ вѣчѣра; чѣдѣ, Belgr. чѣдѣ. etc.

Eadem Bibliotheca palatina servat duos codices Actorum et Epistolarum, unum chartaceum in 4. N. CI., alterum elegantissime in membrana scriptum in fol. N. 3275. Chartaceum in 4., ex quo lectt. variantes Vol. II.

Nov.

Nov. Test. Alterus inseruit, apud Griesbachium N. 8. (inter Codd. Act. et Epist.) descripsimus. 1 Joh. 5, 8. ita habet: **ѡко тріе соуть свѣдѣтелствоующе. дхъ. и вода. и кръвь. и тріе въ єдино соуть.** Eum esse Serbicae familiae orthographia prodit. Membranum (праѣм dictum) imaginibus, rubricis aureis ornatum 1610 scribi fecit Archiepiscopus Anastasius Krimkovich, Metropolita Moldaviae seu Suchaviensis, eumque monasterio recens aedificato Dragomiricensi donavit. Hunc codicem Alterus pro editione sua N. Test. conferre non potuit, cum duobus annis serius (1789 mense Aprili) Zamoscio missus fuerit. Descripsit vero eum in Appendice ad Homeri Iliadem, et lectiones ex eo in Miscellaneis adduxit. Ab Ostrogiensi textu non nisi in paucis differt. Act. 3, 1. observante Durichio legit Dragom. **въ црковъ**, Ostrogiens. **въстѣнище**, v. 3. Dragom. **ѡ възлазациихъ**, Ostrog. **въходѣицѣхъ**, v. 5. Dragom. servat Dualem **ѡ нею**, Ostrog. **ѡ нихъ**, in plur. v. 8. Dragom. **хождааше**, Ostrog. omittit **д.** Dragom. scribit **прѣд**, Ostrog. **предъ**. Dragom. utitur non raro vocali **ѣ** pro **а**: **всѣко** pro **всако**, **опалѣющъ** pro **опалающъ**, **помышлѣющъ** pro **помышалающъ**, **вышнѣдъ** pro **вышнаа**, **ближнѣго** pro **ближнаго**, immo et **трѣва** pro **трава**. Amat **нж** pro **нѣ** seu **но**. Servat tamen **а** in **са**, **ма**, **язык**. Jacobi epistolam ex hoc codice et antiquiore chartaceo cum editis conferre si cui lubeat, videbit rarius omnes tres differre; ac saepius,

pius, ubi chartaceus differt, Dragomirnensem cum editis convenire. Jac. 1, 6. pro Instrumentali вѣтрѣ, quem habent editi et Chart., legit Dragom. ѿ вѣтрѣ, at възмѣтаемѣ Drag. cum editis, Chart. vero възмѣщаемѣ. Pro развѣбаемѣ vero, Cod. Chart. развѣбающѣе, a quo Dragom. solum orthographia differt, cum са, pro се retineat. V. 7. про да не мнит, Dragom. да не неписѣтъ. V. 8. Chart. legit неогустаменкѣ ἀκατάσχυτος, inconstans, et ab utrisque differt, qui неустроен habent. V. 13. неискѣшает Dragom. et editi, exigente Syntaxi slavica particulam не, Chart. vero не non admittit, cum in Graeco non legatur ἔ. V. 23. законѣ i. e. νόμος pro словѣ i. e. λόγος. Cap. 2, 4. про злѣх editorum Codices habent Dativum, Dragom. злымъ, Chart. лѣкѣнымъ. V. 19. Drag. страшѣтъ, (quod ex трашѣтъ antiquiorum Codd. ortum sit), Chart. оужасающѣе, edd. трепещѣтъ. V. 25. Dragom. такожде же cum editis, Chart. подобенѣже. Cap. 4, 5. Chart. тѣшетно, Dragom. сѣетно, editi вѣде. V. 6. Chart. et Dragom. благодѣтъ, editi. благодать. Cap. 5, 1. а҃г҃лѣ нѣн, Dragom. оубо и нѣнѣ, editi прѣидѣте нѣнѣ. V. 3. Chart. скровищенѣсте ἐθυσταρίσατε, Drag. cum editis снискѣсте. V. 11. Chart. многоблагодѣтрокѣ πολύσπλαγχνος, Drag. cum editis многомилиостивъ. V. 14. Chart. et Dragom. immo et Ostrog. попомъ, et маломъ, correcta пресвѣтерѣ, et елеемъ. V. 17. conspirat Drag. cum aliis Codd. p. 697.

Codex Serbicus chartaceus in 4., Psalterium continens, ejusdem Bibliothecae N. XCVIII. seculi XV., vix unquam differt ab edito Venetiis 1561. Uterque Psal. 1, 3. mascul. **иже** male legit pro neutro **еже**, cum istud, uti graecum δ ad $\xi\acute{\upsilon}\lambda\omicron\nu$, ad **дрѣво** referatur. Ps. 121, 8. Ms. **ближник** in Genitivo plurali, pro **ближних** editionis Venetae, quod certe vitiosum est, pro **ближнихъ** aliarum. Confer Gramm. p. 314. Ps. 77, 28. **шкрѣть шчръти ихъ**, ed. Ven. **шчръщ** in plurali. Pro veteri **шчръщ** seu **шчръсть**, cum quo **черга** et **чардак** Serbis usitata conferre liceat, Ostr. et aliae editiones **жилицъ** legunt.

Codex Serbicus Odarum, quae in Octoecho leguntur, paulo aliter dispositarum, membraneus in 4. sec. XIV. N. XLVI. Adhaerent Canones poenitentiales minori caractere (foll. 35.) ex alio codice, nec non tria folia rudiori caractere, in quibus Evangelium de Lazaro (Joh. 11, 1.) inchoatur hisce: **кѣ етеръ болен лазарь. ѿ витанне градыа марина**. Editi habent **нѣкто** pro **етеръ**, **бола** pro **болен**, **векн** pro **градыа**. Confundit librarius non raro **ш** et **н**, scribendo ex. gr. **мш**, mihi, pro **ми**.

Codex slavonicus in Russia scriptus, membraneus in 4. sec. XIII aut XII, apud Griesbachium N. 1. Continet praeter Canones anastasimos aliasque odas Octoechi, etiam lectiones ex Evangeliiis et Apostolo, et in marginibus rubro colore **снѣздарь** (Synaxarium). Accessit is Bibliothecae Caesareae post mortem posses-

XXVIII

soris Aloysii Hanke ab Hankenstein, qui peculiari dissertatione, quam inscripsit: *Rezension der ältesten Urkunde der Slavischen Kirchengeschichte, Literatur und Sprache, eines pergamentenen Kodex aus dem VIII. Jahrhunderte*, Budae 1804 in 4. impressa, aliis persuadere conabatur, Codicem hunc esse linguae slavicae antiquissimum monumentum, et ante Cyrillum seculo integro scriptum. At scribam Russum fuisse, omnia clamant. Fol. 271. in inferiori margine здоров полко, in Calendario 8. Junii перенесѣнъ legitur. Martius березовъ appellatur. Euphonicum Rnssorum о, quamvis pro eo alias vix non semper ѡ scribatur, tamen jam in eo invenias: плоть про пльть, волхвомъ про вльхвомъ, но про нъ, сотъ (Genit. plur.) про сльтъ а сто, вопию про влпю, вонъ про вльъ in eum, вонѣ, вольмѣ, возрѣти про вльрѣти, ко про къ, отонде, отокназь, надовсѣми. Adde март, Martius, pro март. Confer ex eo Specimen VII. p. 679, et aliud p. 72. Gramm. Plura quidem dedit auctor recensiois, sed non sine erroribus excusa, ut taceam signa ѡ et ѡ admodum confusa. Quam presse vetus interpres Oeciochi graeca slaviciis vocibus reddere soleat, uno saltem tropario, e Canone anastasimo toni primi desumpto, doceamus:

О' херсѣи
 роукама

ахрѣнѣи
 прѣтъма

ѣх хрѣс,
 ѡ перѣти

θεουργικῶς
 βολѣпно
 хат'

κτ' ἀρχὰς διαπλάσασμε, χεῖρας διεπέτισας
 исперва създавъ ма. роуцѣ простърлъ еси
 ἐν τῷ αὐτοῦ, ἐκ γῆς ἀνακαλέμενος, τὸ φθρένμυ
 на κрѣтѣ. ѿземаа възъиваа. тлѣньнок ми
 сѣмъ, ѿ ἐκ παρθένъ προσείληφας.
 тѣло. кже ѿ дѣти приимѣтъ.

Sic Cod. Vindob. olim Hankianus. Cod. Vindob.
 Serb. differt quoad vocales et Orthographiam in his:
 ѿпрѣстн, испрѣва, създавъме, прострълъ, ѿъ зем-
 а, възиваа, приетъ, additque ꙗко прослависе.

Cod. Serb. meus legit иже ante рѣкама cum edi-
 tis. прѣчистыи ма: испрѣва еѣолѣпно (hoc ordine
 et Veneta ed. an. 1537), распростретъ, (ed. Venet.
 распрострѣтъ), земаа, въсприетъ (Venet. въсприкѣтъ).

Editiones posteriores, uti Buziana in Valachia
 1770 in fol., legunt кородѣтелиѣ pro еѣолѣпно,
 распрострѣл еси, възываа, приаа еси.

Non est tacendus Codex Philolog. graecus N.
 CLXXI. chartaceus in 4. sec. XIV. glossarium graecum
 continens, quod ob superscriptas in primis 15 foliis voces
 Slavonicas Graeco-Bulgaricum Durichius in Bibl. Slav.
 p. 270 appellavit, quamvis ex eo exemplum varietatis
 russicae, nimirum корзѣнок, produxerit. A Russo;
 non a Bulgaro slavica vocabula scripta fuisse, pluribus
 exemplis doceri potest. ἄβελλον. ταπεινόν. et su-
 pra hanc vocem кроток. — ἀγαθός. ἀνδρεῖος. χρα-
 кор.

κορ. — ἄγοντα. ἡγούμενον. вож (pro βοжда). — ἀ-
γετά. λεπτά. τονκά. — ἀδάυης. ἐγρηγορως (sic), κορ-
ζτιν. — ἀδηφάγος. γαερίμαργος. чревополнец. — ἀ-
δροί. ἄρχοντες. князи. Bulgarus aut Serbus κнези
scripsisset. — αἰγιον. τὸ ἀπ αἰγίε γάλακτος ἢ ἡ πο-
λῖς. козьк мολоко или городъ. Bulgarus scripsis-
set млѣко aut млеко et град. — αἰζηοί. νεανίσκοι.
молоди. — αἰθρία. ἐναλία κορώνη. морскаѧ ворона, etc.

Praeter Missale glagoliticum 1368, e quo speci-
men XII. pag. 697, et Breviarii lectiones, e quo
specimen XIII. pag. 698 dedimus, exstant in Bi-
bliotheca Caes. codices glagolitici manuscripti quatuor.

a) Missale in fol. sine nota anni. b) Psalterium cum
Canticis in 4. in charta et membrana an. 1463 scrip-
tum. c) Liber Kvadrige dictus, tractans de fidei ar-
ticulis, de decalogo et de aliis, an. 1493. scriptus. d)
Expositio Evangeliorum (тамачениѧ евангелиѧ) inci-
piendo a prima dominica quadragesimae, in charta in
4. an. 1503.

Non repetam glagoliticorum Missalium et Brevia-
riorum descriptiones, quae e Caramani Apologia sum-
tae apud Assemanum leguntur. At Matthaei Sovichii
verba e Praefatione ad versionem latinam Crammati-
cae Smotriskianae, quibus Codicem suum describit,
hic adducam: »Glagol. meus olim Codex, nunc au-
tem Alberti Fortis, loco S. Georgii parum a Seg-
nia distantī adscribendus, a scriptore ignoto Micha-
eli

eli Soltich presbytero an. 1462 dicatus. Continet varias lectiones S. Scripturae, Sanctorum gesta, Visiones, morales sermones, Missam auream, aliaque partim semivernacula, partim literali lingua, tum in membranis, tum in charta scriptus. Ita ille. Servari nunc codicem hunc in Bibliotheca, quam diligentissimus et scientissimus rerum Slavicarum collector Baro Sigismundus Zois Lublanae posteris reliquit, ex catalogo librorum Slavicorum mecum quondam communicato video.

Nominandi mihi sunt praeterea duo Codd. Evangeliorum Vindobonenses, quos inspexi, chartacei in folio. Alter Serbicus Dni. Kopitar, alter familiae russicae in bibliotheca libris ad historiam praeprimis polonicam spectantibus instructissima, quam Excellentissimus D. Maximil. Comes Ossolinski patriae suae Poloniae consecratam voluit. Cod. Kop. recte legit Luc. 7, 25. *ὁ μαρκαρχ ἐν τοῖς βασιλείοις*, pro vitioso *μαρκετῆν* (Mardar. *μαρκετῆν* in plur.) editorum. Confer in correcta glossam *во дворах*. Non tamen caret naevis. Marci 15, 7. male legit *ἐκροκ* cum Ostrog. pro *ἐκροκ*, quod Mardarii editio e correctiori Cod. exhibet. Inserit saepe vocalem euphonicam *a* inter duas consonantes, quae alias sine vocali conjunguntur: *даши* filia pro *дши*, *дакы* pro *дкы*, *дащица* pro *дщица*, *лажа* pro *лажа*; *маній*, *мазда*, *ластац* pro *мній*, *мзда*, *лестец*. Sic et in fine: *огань* pro *огнь*, *седамь*,

осамь

осамъ про седмь, осмь. Adde нѣсомъ про нѣсмь. Saepissime vero а vel ѣ vocalem euphonicam е aut о Russorum supplet: на et нѣ pro но, ка et кѣ (rarius кѣ) pro ко, вась et въсь pro весь, маць pro мечь, лаць et льць pro лож mendax, начан pro начен, бадр pro бодр, дабрь et дѣбрь pro дѣбрь; жазл et жьзл pro жезл; петал et пѣтал, силан et сильн, осял et отал, стѣденац, вѣнац, сѣчац pro пѣтел, силан, осел, стѣденец, вѣнец, сѣчец. At жарц seu жьрц pro жрец. Inde Adject. жарьчакъ et жарачакъ. Hinc et петак pro паток; крѣпак, шпрѣснак pro крѣпок, шпрѣснокъ. санмище et сънмище pro сонмище; стагна pro стогна; паприще et пѣприще pro поприще. Apparet hinc, поприще non esse compositum ex Praepositione по, cujus vocalis non est ambigua. Malim ergo поприще potius a radice peregrina пѣпр оpe formativae ище, quam а попрати (Gramm. 117.) deducere. Retinet plerumque antiquas voces. Luc. 7. 2. тѣчан pro честен editorum. Alibi книгъ pro singulari книга et pro писаніе, ктер pro нѣкій. Miscet et flexiones vulgares recentiores Serbicas, sed non nisi rarissime: вѣмо pro вѣмь, дамоли или недамо, Joh. 10, 5. чюждага гласа pro чюждаго. Luc. 4, 29. да бы и низринѣли pro да быша etc. At Cap. 5, 1. more antiquo да быше слышали. Marc. 6, 40. pro лѣхъ substituit мѣста: на мѣста на мѣста. Ossolinianus

cum

cum editis retinuit phrasin antiquam на лѣху на лѣху. Correctorum glossa на кѣчи, in cumulos, pro-
dit eos vocem лѣха non satis intellexisse. Hic quo-
ad Orthographiam ad Moldavicos codices accedit. Ha-
bet enim нж pro но. Confundit ж et ж. Pro а sub-
inde substituit ѣ: всѣ pro вса, варѣет, praecedit,
pro варает, immo трѣба pro траба. Marci 10, 38.
conspirat cum edd. antiquis, legendo невѣстася. Cor-
recta delevit са, quod etiam in Кор. abest. Luc. 24,
11. retinet Ossol. antiquum блади (Кор. блѣди, alii
Codd. Serb. бледи) pro лжа, quod jam in Ostrog. le-
gitur. Matth. 28, 19. negligens scriba omisit и сына.

Chronicon slavicum apud RR. PP. Benedictinos
Scotos, Alterus e graeco Dorothei Metropolitae trans-
latum, at multis capitibus auctius pronunciavit pluri-
busque descripsit in Miscellaneis philologico criticis.
Auctor versionis est Arsenius Satanowski, monachus
Kieviensis.

Apostolum in membrana (lectiones ex Apostolo)
Monasterii Шишатову, qui sub Stephano Uroш ter-
tio, jubente omnium regionum Serbicarum Archiepis-
copo Nicodemo, Pekii in urbe seu arce прѣло (оу
пекѣ въ градѣ рекомѣм прѣлѣ) ab hieromonacho
Damiano anno mundi 6832 (i. e. 1324) descriptus
est, cum frequentissime citaverim, de ejus Orthogra-
phia nihil jam adjiciam, nisi cum ѣ subinde in fine vo-
cum duplicare: пророкъ, мѣжь, время, лѣтъ, in

(•••)

his

his vocibus ad designandum Genitivum pluralem; rarius in pronominiбъ тѣхъ pro тѣхъ; et съхъ pro съхъ. Cum solo ѣ (pro ѣ et ѣ) utatur, etiam solumъ, nunquam тѣхъ occurrit. Et vocibus et formis vocum ac lectionibus multum differt ab editis et Codd. junioribus. Act. 27, 16. legit отокжектеръ прѣпѣхавше, editi vero остроу-же нѣкѣй мимотѣкше. Novit tamen et vocem остров, insula, alibi occurrentem. Mundus ei est весьмиръ, sed subinde et свѣтъ. Sic et мѣсець pro лѣна, лѣка pro нѣдро sinus (maris); скрижалъ скандалъ petra scandali, pro камень соблазна. мѣченикъ μαρτύριον, pro свѣдѣтельство 1 Tim. 3, 6. nemo probaverit. Gal. 4, 17 цркви насъ хотеть pro ѡлѣчити васъ хотѣтъ, quasilegisset ἐκκλησίαι pro ἐκκληΐσαι. Philipp. 4, 3. σύζυγε γνήσιε socie germane, (Vulg. germane compar) de femina dici putavit, cum habeat: при-снаа свѣрѣтъниче pro сдпрѣжнниче присный. 1 Cor. 11, 10. librarius erravit scribendo власи pro власть et 1 Thess. 5, 8. дне внии сѣще pro снѣже сѣще дне. Sequitur hic Slavus Codd. graecos, qui υἱοὶ ad- dendo legunt ἡμέρας υἱοὶ ὄντες.

§. 5. Juverit saltem typographeorum slavicus lite- ris instructorum initia breviter perstringere, cum lingua slavica impressorum librorum catalogum in specimine. Bibliographiae russicae integro Volumine primo Basi- lius Sopikovius dederit. Primus omnium Slavicorum lingua literali seu ecclesiastica editorum librorum est

Mis-

Missale glagoliticum anni 1483 sine indicio loci in fol. Caramanus in Apologia cap. XXXIX. Missalia glagolitica antiqua an. 1528, 1531 recensens, non nisi fragmentum hujus Missalis se vidisse apud Patres S. Joannis Zarae testatur, quod characteribus majoribus (più rilevanti) differre ab aliis et defectum majuscularum in eo suppletum calamo observavit, de tempore editionis nihil statuendo. Matthaeus Sovich exemplar, quod possedit, in Praefatione Grammaticae Meletianae ita describit: »Missale secundum legem Romanae curiae, praemisso Calendario (sed manco), sine literis majusculis — sine loco: anno Domini (uti in fine notatur) 1483 mensis Februarii die 22 haec Missalia fuerunt absoluta«. Ipsum hoc exemplar in Bibliotheca Caesarea spectare licuit. Clausula finalis (transformatis literis glagoliticis in cyrillicas) sonat: **ЛѢТ ГННХ Ч. Ѫ. О. В. мѣа первра днѣ І. В. ти мисли бнше свршени.** In Bibliotheca Vaticana duo exemplaria, unum integrum literis initialibus manu pictis, alterum mancum se vidisse scribit D. Mich. Bobrowski.

In domum Archidiaconi Segniensis Sylvestri Bedriccich Magister Gregorius Segnia ortus, ad imprimendos literis glagoliticis libellos illyricos at vernacula lingua scriptos ex urbe Venetiarum Segniam 1507 vocatus fuit. Istorum tres nominat Sovichius, quos possedit: 1) Transitum Hieronymi, 2) Manipulum Curatorum, 1507. 3) Quadragesimales fratris Ro-

berti 1503. Secundum, Guidonis Manipulum Curatorum (наръчник плебанъшев), 27. Augusti an. 1507 editum, servat Bibliotheca Caesarea. Missalis glagolitici curante fratre Paulo de Modruša Ordinis S. Francisci Conventualium apud Franciscum Bindoni et Mafeum Pasyni Venetiis 1528 in 4. impressi exemplar servatur Pragae in bibliotheca regia, aliud mancum in Rudnicensi Principis de Lobkowitz. In Viudob. Caes. vero reperitur Azbukvidarium glagoliticum, rarissimum cimelium, quod eodem tempore ibidem in 4. editum videtur. Constabat 6 foliis, quorum quintum hic deest. Post Rubrum Іѣ маѣа, sequuntur 32 litterae glagoliticae, quibus loco ultimo figura X, (latinum X representans, addita est; deinde Pater noster, quinque Psalmi Dominicae ad Vesperas (109 — 113); Canticum Magnificat, Canticum Simeonis, Psalmi 129, 50, 90. Hymnus (Иман) Те Deum; Introibo ad altare, Confiteor, Absolutionis formulae duae, Salve regina (спаси кралице мати etc.); Evangelium Joannis, Cap. I. икони бѣ слово. и слово бѣ ѱ бога. и бог бѣ (omisso слово). се бѣ икони ѱ бога вса тѣм баше и безнегоже ничтоже бист еже бист втом живот бѣ. Symboli singulis articulis nomen et imago Apostoli praelegitur. Benedictio mensae. Benedictio mane dicenda. Denique Oratio cum rubro мѣнтвѣ онѣ кидъ бѣде говѣа з дивѣоцнономъ бѣки дан etc.

Anno 1531 tertium Missale imprimi curavit Flumine in aedibus propriis Simon Cosicich seu Begna illustri familia Jadertina ortus, Episcopus Modrussiensis.

Idem episcopus, Sovichii verba recito, librum de vita Romanorum Pontificum et Caesarum an. 1531 aliosque libros edidit, ut ipse in Praefatione testatur. Ejus editiones non exhibent purum Slavonismum. Exemplar Missalis mancum è Bibliotheca L. B. de Zois Vindobonam missum nuper inspexi. Breviarii a Nicolao Brozich, plebani de Omiscel (Castel-Muschio) in insula Veglia, Venetiis apud filios Joh. Franc. Turesani 1561 in. 8. editi duo exemplaria in Bibliotheca Caes. spectare licet. — Libri ab Antonio Dalmata et Stephano Consule translati et typis glagoliticis Tubingae et Urachii 1562 — 1364. editi, cum lingua vulgari scripti sint, eos hic recensere nolim. Eos, post Schnurrerum et me, plerosque ad exemplaria Bibliothecae Caesareae, plene descripsit D. Barth. Kopitar in Appendice Grammaticae suae Slavicae (dialecti Carniolanae).

Ad Cyrillicos libros, quorum longe major est numerus, transeamus. Seculo XV. editos non nisi quinque aut sex nominare licet. Tres Cracoviae in Polonia an. 1491.

Octoechi (оѡмоѡлаѡникъ) ibidem in fol. impressi notitiam dedit G. Sam. Bandtke in dissertatione de primis Cracoviae in arte typographica incunabulis

Psal-

XXXVIII

Psalterii meminerunt Joh. Bacmeister et alii, et ex his Sopikovius. Breviarium seu Horologium (часословец) in 4. in Bibliotheca episcopali Munkachinensi exstans nominavit Fort. Durichius in Bibliotheca Slavica p. 126, ejusque ampliore descriptionem promissit. Postremo folio sub Insigni urbis Cracoviensis clausula legitur iisdem verbis concepta, uti in Octoccho apud Bandtke: ДОКОНЧАНА БЫТЬ СЯМЪ КНИГА ОУ ВЕЛИКОМЪ ГРАДѢ ОУ КРАКОВѢ. ПРИ ДЕРЖАВѢ ВЕЛИКАГО КОРОЛЯ КАЗИМИРА. И ДОКОНЧАНА БЫТЬ МИЩАНИИШМЪ КРАКОВЕКСЫМЪ ШВАНПОЛТОМЪ ФѢОД., ИЗЪ НѢМЕЦЪ НѢМЕЦКОГО РОДУ, ФРАНКА. И СКОНЧАШАСЯ ПО БОЖИЕМЪ НАРОЖЕНІЕМЪ. А҃І СЯТЪ. ДЕВЯТЬДЕСЯТЪ И 5 ЛѢТО.

Tetraevangelium (четверо евангеліе) in fol. sine nota anni edidit Johannes Biegner de Brassovia (i. e. Corona urbe Transilvaniae). In fine editor se ipsum nominavit hisce: АЗЪ ЖЪПАНА ХАНЬШЪ БѢГНЕРЪ Ѡ БРАШЕВ. Serbum fuisse editorem ex Orthographia colligi posse autumavit Sopikovius. At cum in specimenibus ab eo adductis а legatur in vocibus сѧ, бѧшѧ, обѧтъи, ма, вѧѧма, potius e Codice Moldavico hanc editionem factam fuisse censeo.

Anno 1493 editi Breviarii Slavici in 8. meminit Chr. Th. de Murr in Memorab. Biblioth. Norimberg. P. I. p. 222. Impressit Magister Andreas de Thoresanis de Asula die 13. Martii. 1493. (Venetiis). Videtur esse часословец.

Anno

Anno 1493 — 1494 Octoecus iubente Georgio Cernoevich (цръноєвѣч) principe, et Babyla episcopo, editionem curante Monacho Macario de Monte nigro, impressus est, cujus exemplar Budae vidit Georgius Ribay. Aliud servari Miragnae in ecclesia Serborum refert Caramanus, apud quem librarii forte errore 1474 pro 1494 legitur.

His adnumerandum est Euchologium (молитвенник) rudioribus typis impressum in 4. mancum apud me. Post duernionem 31, cujus signatura in primis quatuor foliis est Zi, Zu, Zii, Zim, et in octavi folii pagina versa ѿѿ, continuantur signaturae latinis literis li, Kk, Ll, Mm; signaturae Mm, non nisi quinque folia adsunt, reliqua desiderantur. Secundam editionem curavit Vincentius Boжидари Vukovikъ filius iisdem typis, quibus Psalterium 1561 Venetiis impressum est. In hac editione singulae paginae respondent paginis primae; sign. Oum apparet superne Nomen кож i. e. кожидар. Hic uti et alibi inscriptio чин бываемъим legitur pro послѣдованіе et надъ коутникю, pro надъ коливом primae editionis: Alia fere immutata mansere. Exemplar Bibl. Caesar. duernione лѣ finitur, videturque folium cum notatione anni et loci deesse. Textum evangeliorum et epistolarum in hoc Euchologio pro usu Serbicarum ecclesiarum edito parum differre ab Ostrogiensi observavi. At lectiones ex Prophetis minus conveniunt.

In

In acoluthia festi Epiphaniae, Isaiae Cap. 35. integrum legitur, cujus v. 7. sic sonat: **И БОУДЕТЬ БЕЗВОДНОЕ ВЪ БЛГО. И ВЪ ЖЕЖДОУЩИИ ЗЕМЛИ, ИЗТОЧНИКЪ ВОДѢ БОУДЕТЬ. ТОУ БОУДЕТЬ ВСЕЛЕНІЕ ПТИЦАМЪ И ВЪ ДВЕРЕНІЕ СУРИНОМЪ И ТРЪСТІЕ И КЛАТА.** Pro vitioso блго certe благо edendum fuit, et post земли com- ma delendum. Ostrog. legit: **И БЕЗВОДНАА БУДЕТЪ ИЗБЛАТА (согг. ЕЗЕРА), И НА ЖЕЖДУЩЕЙ ЗЕМЛИ ИСТОЧНИКЪ ВОДНЫИ БУДЕТЪ. ТѢ БУДЕТЪ ВСЕЛЕНІЕ (согг. РЕСЕЛІЕ) ПТИЦАМЪ И СТАА ВЕЛѢБДОМЪ И ЛЪСИ.** (согг. post пти- цамъ: и селитва трости и лѣси). Cameli in Ostr. orti sunt ex καλάμῃς, pro quo male legerit interpretes καμήλα.

Anno 1519 Venetiis sumptibus suis paravit typos longe elegantiores vojvoda Божидар Vukovikъ de Gjurikъ submontanus (поДГОРНИЧНИН) ab urbe поДГОРНИЦА sic dictus. His imprimi fecit сЛѢЖЕБНИК seu librum Liturgias Basilii et Chrysostomi continentem in 4. Finita est editio 1519, 7. Julii, quam curavit hieromonachus Pachomius de Nigro Monte de loco Reka dicto. Pro **а** ubique **т**, pro initiali **ѣ** semper **к** locum habet. Hujus et secundae editionis, an. 1554 sumptibus Vincentii filii ibidem factae, in qua paginae et lineae respondent primae, exemplar vidi apud D. Kopitar, secundae alterum olim Olomucii. Etiam in secunda, mortuo jam Божидаро, fol. 3 apparet syllaba **го** et supra **ж**.

Anno 1537. 27. Julii completus est liber Octoechus (ωχτοηχ) Venetiis in fol., jussu Божидари, cujus
in-

insigne (бѣлѣтѣр) a Carolo V. ei concessum exhibetur. Liber alias осмогласник dictus hic петогласник appellatur, certe propterea, quod a quinto tono incipiat. Post octavum tonum tamen стихиръ e primis quatuor tonis leguntur. Operam huic editioni impenderunt sacerdos Theodosius et Gennadius Paraecclesiarchus Monasterii Милешева, natus de Пријеполје. Typi differunt ab iis, quibus Liturgiae 1519 impressae sunt. Exemplar habet Dn. Копитар.

Anno 1538. 19. Januarii iisdem typis (quos ad patriam perferre volebat Вождар), cum figuris ligno incisis in fol. Venetiis (оу венецїех) prodit liber Минеј, qui hic et съборник appellatur. Editionem curavit hierodiasconus Moyses e monasterio Дечан in Macedonia prope Magnos Montes, oriundus de Будимл prope monasterium Шудиков. Exemplar habet Dn. Копитар.

Post obitum Вождари, cujus corpus ad patriam 1540 devectum et sepulturae traditum fuit, filius ejus Vincentius eodem zelo animatus continuat laudabilia patris coepta Venetiis.

Anno 1547 in 8. edidit libellum precatorium pulcherrimis parergis ornatum, cujus exemplar et Sopikovius vidit et, sub titulo молитвословъ in bibliographia russica, impressum in Serbia asseruit. Exemplar Bibl. Caes. integerrimum fol. ult. signat PP seu ѿи docet, libellum sacrarum precum (свѣти писанне) 1. Junii 1547 finitum esse Venetiis per Vincentium Вождари

Vu-

Vukovik¹ filium, cujus insigne et in ultima pagina conspicitur. Secundam editionem, paucis quibusdam initio solum mutatis, et demtis parergis curavit idem anno 1560. In Oratione dominica (Signat. Cu) legitur **насоуць-внѣ**, at in Psalterio, quod sequitur, **насоуцнѣ**. Exemplar in Bibl. Caesarea.

Anno 1561 edidit Psalterium in 4. cum adnexis Tropariis, Menologio (**мѣсецословіе**), initio magni Iejunii, Horologio secundum ritum S. Sabae Hierosolymitani. Fol. tertio insigne Vincentii conspicitur. In epistola fol. 4., vulgari dialecto concepta, quam Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Sacerdotibus, Monachis et reliquis Religiosis, similiter et piis rectoribus et regibus Macedoniae, Serbiae (**шербіе**), Bosniae et Sirmii, et reliquis principibus christianis magnis et parvis, et hujus linguae literatis inscripsit, se ipsum nominat **виценцо де гѣсподинѣ божидара вѣковикѣ штетарца**. In hujus fine petit, ut ei ꝑ Serbia mittantur libri antiqui manuscripti, quos ille imprimere velit. Num per verba **старе кнѣге писане ѿ срѣбске земље** chronica Serbiae intelligat, nolim definire. Suspicio autem Psalterium hoc esse editionem repetitam antiquioris, sicuti Euchologium Vincentii curis impressum, de quo supra. Anno 1638 Psalterium a Vincentio editum cum adnexis omnibus iterum in 4. Venetiis excudit Bartholomaeus (**барто**) Ginammi typis antiquis, quos Marcus Ginammi Venetiis reperisse

risse dicitur. Sunt autem typi hi (кипарн) iidem, qui primi Euchologii. Utriusque psalterii exemplar est in Bibl. Caes. Reimpressi, apud me unum, apud Dn. Kopitar alterum foll. 274, in Bibliotheca S. Marci Venetiis quartum, folio uno, in quo Alphabetum, auctius, a Paulo Solarich descriptum in Pominak p. 26 — 30. Operam suam huic editioni impendit Hieronymus (кромань) Zagurovich Patricius (властелин) de Cataro.

Habeo prae oculis Psalterii folium ad Dn. Kopitar spectans, cujus typi rudiores sunt, quam Vincentiani, Signaturae дѣм paginam primam 25 lineae occupant. Linea 10 incipit Canticum Isaiae cap. 26, 9—21. Textum et Orthographiam non differre a textu aliarum editionum Serbicarum collatio docet. Legit enim v. 9. ѿ мощи сугрънюкѣ доухъ мои ктебѣ вѣже, зане свѣтъ повѣленія твоя поземан. правдѣ наоучитесе живоущи на земан. 10. прѣста бо нечѣстивѣ etc. Vincent. melius повелѣнїа. Ostrog. et correcta на земан. Vincent. male наоучитесе in 3. sing. pro 2. plurali. Ostrog. помолче, at corr. прѣста ꙗ́коути. Vellem nunc definiri, utrum folium hoc sit e Psalterio Serbico anni 1545, cujus meminit Sopikov p. XCIII, an ex alia hucusque ignota editione.

Anno 1561 Venetiis in fol. typis Vincentii Vukovich prodiit Trio dion, apud Sopikov тринѣнеу, male 1562. Exemplar in Bibl. Caesarea. Primo folio parent ѡфч цпана оу мнетке, posito ч pro ѡ seu 60,

XLIV

60, et цпана pro штампана. In fine vero αφζα γε-
 νουβара S, i. e. 1561 Januarii 6. Operam editioni cor-
 rigendae impendit Stephanus ab urbe Skodra (ѡ
 града скадра) qui spem fecit, partis secundae prope-
 diem edendae. Post triodion quadragesimale secutura
 fuit illa pars, quam трїодъ цвѣтнаа seu пентикос-
 тариъ appellant. Utrumque, et Triodion et Pentecostari-
 on Mosquae 1759. fol. cum multis aliis libris ecclesiasticis,
 Menaeis, Prologis, Menologio, Liturgiariis, Hirmolo-
 gio, Octoecho, Paterico, Rituali, Vitis SS., Commen-
 tariis et Homiliis Patrum, Bibliis Ostrogiensibus 1581,
 Evangeliiis Leopoli 1736 fol. Concordantiis in Psalmos,
 Evangelia et Acta, et Epistolas, anno 1787 Leopoli
 huc transmissis, servat Bibliotheca Caesarea.

Anno 1571. 12. libellus Calendarium, Officia B.
 Mariae, S. Crucis, S. Spiritus, Mortuorum, septem Psal-
 mos poenitentiales, Litanias omnium SS. et alias preces
 continens, Venetiis impressus fuit literis Serbicis seu
 Bosnicis, quales Postellus 1538 in linguarum XII. cha-
 racteribus differentium Alphabeto primus exhibuit, nos-
 que Tabula IV. linea septima ex aliis opusculis edi-
 tis sistimus. Post а figura prima est ѡ, sequentes tres
 sunt Ѣ; post и sequuntur duo Ѧ, deinde ж, Serbi-
 cum тѣрьѣ, postea ѣ, (cum quo et figura octava li-
 neae sextae conferenda est), ultimo loco duo ч. Li-
 bellus hic longe rarissimus Bibliothecae Caesareae
 post Calendarium SS. in ecclesia Latina cultorum in

fo-

folio singulari figuras Alphabeti repraesentat, post has Ave Maria (Зарава марія милости пѣна) et Pater noster: шче нашъ. кой кси на небесехъ. — и ѿклони насъ ѿ зла. Ямень. At mox fol. 3 alia formula quam ob vocem аѿкаваго, *αὐτῆς*, Graeco-Slavicam dixerim, recitatur, in qua illud prorsus singulare, quod pro насѣщныи hic насити насъ legatur: хлѣбъ нашъ насити насъ дажъ намъ данасъ. In fine libelli bibliopolarum nomina, locus et annus impressionis notantur: ѿанпанѡ ѡ бѣнецкихъ. наковъ. дк баромъ. и аброжѡ. корѡ. кѡмъ панѡ. аласена. дѣла. скала. ѡ ч. ѣ. ѡ а. Insigni scalae etiam titulus ornatus est, sub quo M. D. LXXI. Alios libros asceticos Venetiis ejusmodi literis impressos a Paulo Solarich aliisque recensitos studio praetermitto, cum solum initia typographiarum nobis hic exponenda sint.

In Ugrovlachia loco incognito anno 1512 in 4, prodire quatuor Evangelia, quorum exemplar ante annos 30 Mosquae in Typographieo synodali inspexi. Clausulam finalem integram Sopikov pag. L. descripsit. Editionem curavit jussu Johannis Basaraba magni Voevodae hieromonachus Macarius.

Anno 1517 — 1519 in 4. Pragae in urbe majore veteri Franciscus Skorina de Poloŭk, Medicinae Doctor, varias partes Veteris Testamenti a se in Russicam linguam translatas edidit. Harum indicem habes apud Sopikovium. Nominabo hic eas, quae in indice

lau-

laudato desiderantur, seu de quibus nondum constat, utrum impressae aut ab auctore translatae fuerint. Sunt autem haec: Libri Paralipomenon, Esdrae, Prophetarum (exceptis Threnis et Daniele, quorum exemplaria cognita sunt), et Macchabaeorum. Psalterium Slavicum, quibusdam vocibus hinc inde mutatis, post aliquot annos in 8. cum aliis libellis, qui Canones et Acathistos continent, ejus curis editum est, et quidem, ut videtur, Vilnae. Ibidem enim, in domo Jacobi Babича senioris Magistri civium urbis Vilnae, an. 1525 Apostolum in 8. excudit. Ex eo specimina leguntur in Sopikoyii Bibliographia p. 10—17.

Antequam in Russia vel unus liber ederetur, Evangelia pro usu Ecclesiarum Serbicarum jam bis edita fuere per hieromonachum Mardarium e monasterio Мръкшина црква prope Nigrum Montem. Prima vice an. 7060 (i. e. 1552) 4. Augusti, Belgradi (оу Бѣлградѣ) in fol. Pro hac editione, cujus exemplar Consil. Reg. Sabbas Tököly servat Aradini, alterum in monasterio annunciationis sub monte Kablar in sinistra ripa Moravae in Serbia vidit Vukiüs, typos formavit Radiша Dmitrovikъ, et post eum sumtus supeditavit Trojanus (Тројанъ) Gundulikъ ex urbe Ragusa. Altera vice in fol. an. 7070 (i. e. 1562) 24. Junii, ad aedem Ascensionis in мръкшина црква ad pedem Nigri Montis. Pro hac editione, cujus exemplar est in Bibl. Caesarea, Mardarius ipse, patria de Flavio

vio Drina, typos magno labore e ferro et cupro se confecisse (ρογκοδ'ελησαχ) testatur. Textum secundae non differre a prima ex collatione 35 б (quae Matthaei 1, 18. incipit et Cap. 2, 12. desinit) concludere licet. Lectiones ejus in Grammatica laudavi saepius. Luc. 7, 10. legit cum Cod. Kop. вѣдомъ quod Ostr. et corr. male omittunt. Ibidem initio v. 41. iterum cum Cod. Kop. conspirat, non addendo и рече aut ꙗже рече, quorum primum Ostrog. legit, alterum correcta. Differt tamen etiam ab hoc codice. Hic enim Luc. 11, 25. legit οὐπράβην, πομετέν и οὐκράβην, σχολάζοντα, σεσάτωμένον, και κεκοσμημένον, Mard. sine πομετέν. Editi habent quidem πομετέν, sed omisso οὐπράβην. Luc. 6, 20, Mard. cum Ostrog. post νηψίη non habet δῆλον, τῷ πνεύματι, quod Ms. Kop. cum aliis editis addit.

Versionum Antonii Dalmatae et Stephani Consulis, Augustanae Confessionis addictorum, literis cyrillicis et glagoliticis ab an. 1561 — 1564 Tübingae (aut Urachii) impressarum, licet illyrica (croaticam illi appellabant) lingua vulgari factae sint, hic iterum meminisse oportet. Quae de iis in Appendice Vol. I. Sopikovius congestit, non carent erroribus. Novum Testamentum, quod N. 1714 nominavit, non est Croaticum, nec literis cyrillicis 1554 impressum, sed Primi Truberi Versio Carniolica Matthaei, et editio N. 1715 adducta est Novi Test. prima pars 1557 lit. latinis edita. Recte quidem N. 1717 dicitur, N. Test. Tübingae 1563

in

XLVIII

in 4. literis cyrillicis prodiisse, at male N. 1718, 1719, 1720, novas ejusdem editiones an. 1565, 1577, 1581 factas fuisse. N. 1721 recte habet Croaticum N. Test. Tubingae in 4. glagol. Falsum vero illud, quod addit: sine notatione anni. Nam prima Pars praefert annum 1562, secunda 1563. Annos hos ipse jam N. 705 recte consignaverat, sed ficto et monstroso loci nomine: **ТРАГЪІА ВЪ БРАНДЕНБУРГІН**. Falli eos, qui post mortem Johannis Ungnadii, cujus sumtibus typographia Tubingensis erecta fuit, typos glagoliticos Tubinga in Austriam, et inde Romam translatos suspicati sunt, alibi ostendimus. Vide Glagolitica mea.

Non ausim praeterire, typis cyrillicis Nesvimii in Lituania 1562, 4. Catechesim russica lingua (dialecto alborussica) fuisse editam, quam triumviri novae doctrinae propagatores Matth. Kaweczinski, Simon Budny, et Laurentius Kriszkowski Principibus Radzivilis dedicarunt. Exemplar seculo XVI a Jesuita Vilna allatum servatur in Bibl. regia Pragae.

In Russia coepta quidem 1553 consilia instruendae typographiae, sed primus omnium librorum Mosquae impressorum Apostolus prodiit demum anno 1564 in fol. Exemplar tractavi manibus in typographico synodali. Ridiculum est, quod titulo libri Sopikov Nr. 73 apposuerit verba: **ПРЕВОДЪ** etc. i. e. Apostolum e graeca versione LXXII. interpretum translatum fuisse. Operarum Magistri erant Johannes Fedorow (**ФЕДОРОВЪ**) Dia-

co-

conus, et Petrus Timofejew (ТИМОФЕЕВ) Mstislavey. Uterque eorum, cum male audirent, nec optime haberentur, patriam deseruit. Prior Leopoli impressit Apostolum 1573 in fol. Ejus nomen sub Insigni urbis Leopoli folio ultimo subscriptum legitur: **ИВАНЪ АЛЕДОРОВИЧЪ ДРЪКАРЬ МОСКОВСКІЙ**. De fatis ejus vide plura apud Sopikovium p. LX. seqq. Alter subscriptus legitur in editione Evangeliorum, quae Vilnae 1575 in fol. impressit. Exemplar exstat in Bibliotheca Comitum de Nostitz Praegae; quo et Durichius et ego saepe usi sumus. Tredecim annis ab editione Apostoli elapsis, impressum fuit Mosquae Psalterium 1577 in 4. Post plurium annorum decursum prodire A. 1590-1592 duo Triodia (ПОСТНАА И ЦВѢТНАА) in fol. Editionem curavit Typographus Andronicus Timothei filius (ТИМОФЕЕВ), НЕВѢЖА dictus. Anno 1594 Octoechus in fol. A. 1597 iterum Apostolus in fol. A. 1600 Menaеum commune (МИНЕА ОБЩАА). A. 1602 Liturgiarium (СЛЪЖЕБНИК) in 4. A. 1606 Tetraevangelion elegantissimis typis, cujus exemplar servat Bibliotheca Caesarea. Typographo nomen fuit **ОНИСІЙ МИХАИЛОВ РАДОШЕВСКІЙ** e Volynia oriundus (БОЛЫНЕЦ). In subscriptione mendum est in' annis Christi **Ѧ ҃Ѧ ҃Ѧ** i. e. 1614. Nam annis Mundi **᠑᠖᠑᠕** i. e. 1714, et primo anno regiminis magni Ducis Basilii Ivanovich respondet A. Chr. 1606, non 1614. Hanc editionem Evangeliorum dialecti veteris ecclesiasticae

(***)

prae-

L

praecesserunt sex aliae, prima sine anno, secunda 1512 in Ugrovlachia, tertia Belgradensis 1552, quarta 1562, quinta Vilnensis 1575, sexta Vilnensis 1600 sumtibus et typis Lucae Mamoni, ut adeo Mosquensis an. 1606 ordine septima sit. Reliquos post annum 1606 Mosquae impressos libros slavicos vide sis in Sopikovii Bibliographia Russica.

Idem ille Johannes Theodori filius, Mosqua oriundus, qui Mosquae 1564, et Leopoli 1573 Apostolum impresserat, Ostrogium, Volyniae urbem, aut sponte aut a Constantino Duce Ostrogiensi vocatus venit, ubi jussu religiosi Ducis Novum Testamentum cum Psalterio A. 1580 in 8., mox etiam integra Biblia in fol. excudit. Bibliorum titulus annum 1581 exhibet, at clausula fol. ultimo docet, ea jam an. 1580, 12. Julii fuisse absoluta per Ivanum Theodori filium Moscovitam (ИВАНЪМ ѦЕОДОРОВЫМЪ СѦМЪ МОСКВИТИНОМЪ). Huic infra subjunctum conspicitur signum typographi, in quo I et Ѧ nomen illius indicant. In Spencersi Catalogo et titulum et typographi signum ligno incisa spectabis. Habent autem quaedam exemplaria aliud folium ultimum (in exemplari integerrimo, quod est apud RR. PP. Benedictinos Scotos adest utrumque), in quo oratiuncula eucharistica graeca et Slavonica typographi signo praemittitur, et post signum typographi in clausula annus 1581, et dies 12. Augusti nominantur. Verbis напечатана мною многогрѣшнымъ Іоанномъ Ѧеодоровымъ
СѦ-

СЫНОМ ЗМОСКВЫ respondent in formula graeca haec:
 τετίκωνται ἐπ' ἐμοῦ ἀμάρτανάτατ' Ἰωάννου, τῷ Θεο-
 δώρῃ υἱοῦ ἐκ τῆς μεγάλης ρωσίας.

Titulum libri rubrum: ВИБЛІА СИРѢЧЬ КНИГЫ ВЕ-
 ХАГО И НОВАГО ЗАВѢТА ПО ПЪЗЫКѢ СЛОВЕНСКѢ latine
 sic reddideris: Biblia i. e. libri veteris et novi Testamenti
 lingua slovenica. Post orationem eucharisticam Du-
 cis pientissimi graecis et slavonicis verbis conceptam,
 consilium operis ipse Dux exponit. Gratulatur sibi, se a
 Magno Duce Russiae Johanne Basilievich assiduīs
 precibus per Michaelem Garaburdam scribam magni Du-
 catus Litvaniae exemplar Bibliorum integrum obti-
 nuisse, cum antea frustra ejusmodi exemplaria, quae
 omnes Vet. Test. libros complecterentur, in Serbiciis
 et Bulgaricis monasteriis quaeri curasset. Credidit ille
 in transmisso exemplari (aut illius apographo) veterem
 versionem Slavicam, quae e Septuaginta Interpretum
 graeco textu ante annos 500, et quod excurrit, tem-
 pore Vladimiri primi Ducis christiani facta sit, conten-
 tam fuisse. (Confer Gramm. p. 701). Excipiendi certe
 erant libri Tobiae, Judith et tertius Esdrae, quos non
 e Graeco, sed e Vulgata translatos facta collatione mox
 advertere potuissent ii, qui editionem curarunt. Libri
 tertii Macchabaeorum versio, cum in exemplari
 transmisso reperta non fuisset, recens editioni accessit.
 Ad finem enim libri tertii haec nota legitur: сѣа третѣа
 книги маккавевскѣа въпъроуѣихъ виблѣахъ не обрѣта-

ЮТСА НИЖЕ ВСАМОИ ТОИ СЛОВЕНСКОИ, И НИ ВЛАТИНСКИХЪ АНИ ВЛАТСКИХЪ ТОЧІЮ ВЪ ГРЕЧЕСКОИ И ВЪ ЧЕСКОИ, НѢ И МЫ НХЪ НЕОСТАВИХОМЪ i. e. hic liber tertius Machabaeorum in reliquis Bibliis non invenitur, neque in ipsis illis Slovenicis, nec in latinis, nec in Polonicis, tantummodo in Graecis et Bohemicis; verum et nos eum non omisimus. Male Kohlius et qui eum secuti sunt, voce **ЛАТКИХЪ** (alias **ЛАУКИХЪ**) **Letica** biblia, quae nondum exstabant, hic indicari putarunt.

Tempore Vladimiri ad Russos delatam Versionem Slavicam Evangeliorum, Apostoli, Psalmorum et librorum liturgicorum non dubito, at libros Veteris Testamenti omnes aut aliquos praeter Psalterium translatos exstitisse vix credi potest. Seculo XII. Proverbiorum versionem jam Nestori, qui librum frequentius citat, ad manus fuisse, et ex usu ecclesiae paroemias legendi, colligi possit. Sapientiae liber, Ecclesiasticus, Prophetiae et Job sec. XIII. et XIV. in Serbia, Pentateuchus alique sec. XV. in Russia aut Polonia translati videntur. In unum vero corpus circa finem sec. XV. (non tamen ante editionem Bohemicorum Bibliorum Pragensem 1488 aut Kutebergensem 1489) collectos et secundum exemplar Bohemicorum Bibliorum dispositos fuisse existimo. Hac occasione plerique Vet. Test. libri, antea e Graeco translati, secundum Vulgatam recogniti fuere. Cujus rei indicia cum ubique obvia sint, miror id non advertisse editores Ostrogienses. De conferendo textu Sla-

vonico et ex graecis fontibus emendando ne cogitatum quidem fuerit, cum illi exemplari transmissio nimum confidentes nihil immutandum censerent. Non miraberis itaque tot manifestos librariorum errores in Ostrogiensi editione inveniri. Sunt et alia ejus vitia, textus nimirum multis in locis corruptissimus, interpunctiones confusae saepius, praeter Polonismos et Russismos in libris, qui a Russis serius translati sunt. In editione Mosquensi 1663, in qua textus Ostrogiensis recusus fuit, non nisi pauci, iique leviores errores sublati sunt. Longe plures et graviores mansere incorrecti, qui tamen vel obiter inspecto textu graeco facile emendari potuissent.

Quis enim non advertat, Jobi 41, 19 pro $\lambda\delta\kappa \mu\epsilon\tau\epsilon\eta$ legendum fuisse $\lambda\delta\kappa \mu\epsilon\tau\epsilon\alpha\lambda\eta$, cum Graecus $\tau\acute{o}\xi\alpha\nu \chi\acute{\alpha}\lambda\kappa\epsilon\upsilon\alpha$ habeat? Restitui etiam facile potuissent Job. 9, 9. post $\tau\upsilon\omicron\rho\alpha\rho\iota \nu\lambda\alpha\sigma\mu\acute{\epsilon}\lambda\upsilon\chi\alpha \eta \pi\rho\omicron\chi\omicron\delta\alpha\eta\iota$, $\delta \tau\alpha\iota\kappa\acute{o}\nu \pi\lambda\epsilon\iota\acute{\alpha}\delta\alpha \kappa\alpha\iota \acute{\epsilon}\sigma\pi\epsilon\rho\omicron\nu$, vocabula male divisa et pessime in Ostrog. expressa: $\mu\alpha\rho\epsilon\kappa \tau\delta^{\prime}, \rho\alpha\eta \iota\omicron\upsilon\eta \mu\alpha\lambda\omicron\kappa\alpha$. A primo interprete certe scriptum fuit $\eta \alpha\rho\kappa\tau\delta\rho\alpha \eta \iota\omicron\upsilon\eta\mu\alpha\lambda\omicron\kappa\alpha$, convenienter graeco textui: $\kappa\alpha\iota \text{A}'\rho\kappa\tau\acute{\epsilon}\rho\eta, \kappa\alpha\iota \tau\alpha\mu\epsilon\iota\alpha \nu\acute{o}\tau\epsilon$. Editores autem Mosquenses non restituto textu veteri, maluerunt in margine notare: $\gamma\rho\epsilon\gamma\epsilon \mu\alpha\lambda\acute{\iota}\alpha\delta \eta \epsilon\pi\epsilon\rho\alpha \eta \alpha\rho\kappa\tau\delta\rho\alpha \eta \sigma\omicron\kappa\rho\omicron\nu\mu\alpha \iota\omicron\eta\mu\alpha\lambda$. In Orthographia emendanda, flexionibus vocum immutandis faciliores fuere editores Mosquenses, licet eis injunctum fuerit, ut textum Ostrogi-

gi-

giensem immutatum (НЕИЗМѢННО) exprimerent. In Psalmis, (quibus et Athanasii epistola ad Marcellinum de interpretatione Psalmorum praefixa est, quae in Ostrogiensi abest), vocabula alia in Mosquensi legi, p. 187 monui. In his enim excudendis non Ostrogiense, sed aliud exemplar secuti sunt. Addam de exemplaribus Ostrogiensis editionis observationem Dn. Kopitarii, nimirum folium cōs (276) fuisse reimpresum, cum Jobi Cap. XLI. linea ultimā exemplar Bibliothecae Caesareae legat **сѣаа** sine sequenti **мо**, quod in exemplari **RR. PP.** Scotorum lineam claudit. Praefatio de utilitate lectionis **S. Scripturae**, et disticha slavonica, quibus editio haec et laudes Ducis Constantini celebrantur, auctorem habent **Gerasimum Danilovič**. Gravissime hallucinatus est **Jacobus Suuia**, qui in libro »**Saulus et Paulus Ruthenae unionis — sive Meletius Smotriscius Archiepiscopus Hierapolitanae** inscripto et Romae 1666 edito, hunc **Gerasimum, Danilovič (Smotriski)**, patrem Meletii, olim Vice-capitaneum castri Camenecensis, deinde rectorem academiae Ostrogiensis, auctorem versionis Slavonicae Ostrogii editae asseruit. Cum enim cum Graecarum Latinarumque literarum, nec non Slavonicae linguae gnarum fuisse dixisset, addit: »cujus rei argumento sunt peritiles toti Russiae ejus lucubrationes, Biblia scilicet e Graeco et Latino sermone in Slavonicum versa et Ostrogiae ducis memorandi impensis edi-

edita; quorum etiam exemplar Eminentissimus Cardinalis Franciscus Barberinus suae recens adscribi locupletissimae curavit Bibliothecae. Si Jac. Suwa Praefationem Gerasimi inspexisset, potuisset laudare ejus modestiam, qua tenuitatem ingenii sui excusat. Ait enim sibi, qui scholas nunquam vidisset, (нео оучилища николиже видѣх), injunctum fuisse ab ipso Duce, ut hanc Praefationem scriberet. Equidem vix ei tantam linguae graecae peritiam tribuendam censeo, ut vel libri tertii Macchabaeorum versio ab eo profecta credi possit. Inter libros supra memoratos, qui Leopoli ad Bibliothecam Caesaream missi sunt, est rarissimum opusculum foll. 10, ab eodem Gerasimo Smotrickio Ostrogii A. 1587 in 4. editum: Календаръ римски новы. Sub finem: написано въ Академии Острогъской etc. ѿкупутомъ чиселниада мисареГ. Additur: qui arabica legerit, eum facile haec intelligere posse. Alios Ostrogii impressos libros enumerat Sopikovius. Librum Basilii de Jejunio, quem ille N. 193 recenset, 1594 in fol. 14. Martii ex Ostrogiiensi typographia (Здрукарнѣ острогское) servant Bibliothecae Caesarea et Ossoliniana.

Emendatior quoad libros Vet. Test. editio prodit tandem 1751 fol. Petropoli (Mosquae), in cujus Praefatione correctionis negotium latius exponitur. Textum hujus editionis repetunt aliae omnes, quarum plenior indicem dedit Sopikovius. N. 113 habet Mosquensem 1756, et N. 114 Petropolitanam ejusdem anni in fol.,

fol., quae fortasse non nisi nomine loci differunt. N. 116 Petropolitanam 1759, fol. Rectene? cum postea N. 117 Kieviensis 1758 sequatur. Post hanc N. 118 Mosquensem 1759 in 8. Voll. 4. (apud me Voll. 3). Sequuntur Mosqu. 1762, et alia 1763 in fol. (Apud me in Slovanka 1766), Kieviensis 1779 in fol. Mosqu. 1778 in 8. Voll. 5; Mosquensis (octava) 1784. fol. Kiev. 1788 in 8. Voll. 5. (Mosqu. 1790, in fol. deest apud Sop.) Mosqu. (decima) 1797 fol. Pochaev. Part. 5, 1798 in fol. Mosqu. (undecima) 1802 fol. (Budensis Voll. 5. 1804. in 8., secundum Kiev. 1788 impressa, deest apud Sopikov). Mosqu. Voll. 4. 1806 in 8. maj. Mosqu. (duodecima) 1810 fol. Addamus primam stereotypis 1816 in 8. a Societate biblica editam, quae 1820 jam undecima vice recusa fuit.

§. 6. Superest, ut Grammaticas Slavonicas dialecti literalis saltem nominemus. Earum aliquas recensuit Leon. Frisch. Pleniorum earum indicem dedit Franc. Alterus, quem inscripsit *Literatur der Slavischen Grammatiken*, et Miscellaneis philologico-criticis (Vindob. 1799) N. VIII. inseruit, sed etiam in eo quaedam supplenda sunt. Alium in Sopikovii Bibliographia Russica invenies, qui et aliarum dialectorum, uti Carniolicae, Illyricae hodiernae, Slavo-Bohemicae, Grammaticas sub generali nomine Slavonicarum complectitur, quin hae satis distinguantur a Grammaticis veteris slavonicae linguae. Nostrum igitur erit, eas

solum accuratius, supplendo simul alibi omissas, consignare, quae proprie sensu strictiori Slavicae dici possunt. In harum censum venire non potest Grammatica graeca slavonice translata a studiosis scholae graeci ritus Leopoli, atque A. 1591 in 8. »in usum inclityae nationis Russicae« edita titulo: ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΔΟΒΡΟΓΛΑГОИВАГО ЕЛЛИНОСЛОВЕНСΚΑГО ΠΕΖΥΚΑ. (Apud Alterum N. VI.) Recte Fort. Durich in adversariis suis adnotavit: in rem Grammaticam Slavorum omnia ferme vocabula technica ex etymologia graeca transisse nemo negaturus est, quicunque hanc Grammaticam legerit. συλλαβὴ enim in ea vocatur слог, ὄνομα нма, ἀντωνυμία мѣстоимѧ, ρῆμα глагол, μετοχὴ причастіе, πρόθεσις предлог, ἐπίρρημα наречіе (apud Maximovium надглаголіе), σύνδεσμος сѡюз. Articulus vero, ἄρθρον, est различіе.

Primus omnium Grammaticam linguae slavicae ecclesiasticae composuit Laurentius Zizania, Vilnae 1596 in 8. in typographia Fraternitatis impressam, quam inscripsit: ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ СЛОВЕНСКА (male apud Sopikovium славенска) сѡвершенѧго и скѡпѧго осми частен слова и иных иждѧных. новѡ сѡставленѧ д. З. Fusius eam, ob raritatem, describit episcopus Eugenius in lexico historico Scriptorum status ecclesiastici, notatque, in ea casum Narrativum seu Praepositionalem in declinationum paradigmatis desiderari, totamque 59 foliis absolvi. Ejusdem Zizaniae alphabeta-

rius libellus СЛОВЕНСКАА АЗБУКА dictus, Vilnae 1596 editus, continet 34 foliis Lexicon seu collectionem vocum slovenicarum russica vulgari dialecto expositarum.

Libelli in 12. nomine Grammaticae ab Алтєло N. I. eBibliotheca Bodlejana adducti, titulus Slavicus est: ГРАММАТИКА. АЛБО СЛОЖЕНІЕ ПИСМЕНА, ХОТАЦИМЪ-СА ОУЧИТИ СЛОВЕНЬСКАГО ПЪЗЫКА. МЛАДОЛѢТНЫМ ОУРОЧАТОМ. ВЪ ВИАНѢ. РОКЪ. Х. Х. ИІ. Apparet autem vel e titulo, cum pueris discentibus destinatum atque adeo nihil aliud esse, quam unum ex innumeris alphabetariis КЪКВАРЬ dictis, quorum complures Sopikovius consignavit.

Plenius linguae Slavonicae regulas exposuit Meletius Smotriski, (monachus coenobii Vilnensis descensionis S. Spiritus, cujus vitam latius Jac. Суша, concinnius nuper Eugenius enarravit), edito Anno 1619 (1618) in 8. Jevii (prope Vilnam) libro, cui titulum fecit: ГРАММАТИКИ СЛАВЕНСКИА ПРАВИЛНОЕ ОУНТАГМА, ПОТЦАНІЕМЪ МНОГОГРѢШНАГО МНІХА МЕЛЕТІА СМОТРИКАГО etc. ВЪ ВІЮ. foll. 252. In Praefatione vernacula summopere commendat studium linguae literalis Slavonicae, cum sit ecclesiae graeco - russicae naturalis et connata (природный). Ejus praecepta ab omnibus semper aestimata fuere. Non poterant autem ex hac Grammatica, utpote quae ipsa lingua slavonica conscripta esset, praeter Russos et Serbos proficere alii. In Dalmatarum praepimis usum et com-

commodum eam latine convertit **Matthaeus Sovich** Cathedralis ecclesiae Auxerensis Archidiaconus, cui olim in collegio Urbani cathedra linguae Slavonicae a Benedicto XIV. decreta fuit. Adjecit ille Alphabetum Glagoliticum et praemisit longiorem praefationem, in qua codices cyrillicos et glagoliticos sibi notos et quosdam impressos literali ac etiam vulgari sermone scriptos libros enumerat. Exemplar operis, nobis benevole concessi, exstat Lubanae in Bibliotheca Baronis Zois, qui illud nescio utrum ex Autographo an ex Apographo describi fecit. Versioni latinae e regione respondet textus ipsius Smotriskii, slavonice, caractere cyrilliano.

Non diffitetur Sovichius, Grammaticam hanc »accuratioribus Bibliorum animadversionibus adhibitis« perfectionem reddi posse ab aliis, praestititque in fine praefationis, se ad perficiendum Dictionarium quo fieri potest uberius progressurum. Obiit Sovichius 1774, post cujus mortem de edenda hac versione Grammaticae nemo erat sollicitus.

Repetitis autem vicibus Grammatica Meletii Slavonice scripta edita fuit; pro usu Russorum Mosquae 1721 et pro usu Serborum Rimnicii in Valachia 1755, paucis in ea mutatis et additis.

Anno 1638 edita fuit Cremenecii Grammatica (ПИСЬМЕННИЦА) in 8., apud Alterum N. III. foll. 104.

Auctor Grammaticae Slavonicae in 4. Mosq. coepta 1648, finita 1651, Meletio quidem vix non omnia debet.

bet. Cum tamen quaedam omiserit, alia addiderit et mutaverit, nolim cum Sopikovio opus hoc singulare editionem Meletii tertiam aut secundam (cum Vlnensis A. 1629 vix exstet) appellare. Appositae in fine sunt tres appendices: 1) Discursus Maximi Graeci de utilitate Grammaticae. 2) Interpretatio slavonica Nominum Sanctorum. 3) Analysis duarum Orationum. Has et seorsim an. 1782 in 8. Mosquae impressas habeo. Male tribui ab aliquibus hanc Grammaticam Maximo Graeco recte monuit Sopikovius. Exemplari huius Grammaticae, quod servat bibliotheca Upsalensis, passim versionem latinam margini adscripsit Sparfvenfeldius. Haec autem versio vix alia esse videtur, quam ea, ad quam perficiendam Sparfvenfeldius Mosquae an. 1686 hortatus est anonymum, qui Nissae MDCXC in 4. »Exemplar characteris Moscovitico-ruthenici duplicis Biblici et usualis« in quatuor, et Declinationum terminationes in quinque tabellis acri incisus edidit. Is enim de studio linguae Slavonicae Mosquae continuato et de versione Grammaticae a se confecta loquens ait: »Quod meum studium cum approbasset nobilis Dominus Joannes Spahrenfeld Svecus, juvenis praeclarissimus et suae gentis spes maxima, plurimarum linguarum peritissimus, qui eo ipso tempore agebat Mosquae, eamque linguam didicit Rutheno pariter, porrexit mihi Grammaticam fusam sola lingua ruthenica editam, ut eam pro meo exercitio latinitate

do-

donarem. Qua ego perfecta utilius fore judicavi, si eam in compendiosiores terminos et clariorem methodum redigerem. Quod etiam auxiliante bono Deo brevi praestiti. Hortabantur et rogabant deinde omnes exteri, ut etiam pro eorum usu publici juris facerem, quod quidem libenter praestitissem, si alicubi typum Ruthenum cum Latino reperire potuissem. Occurrit nunc, ut saltem Alphabetum et quaedam eo pertinentia sculpi curarem, usibus illorum servitura, qui olim seu in Magna Russia, Circassia, Walachia, seu Servia, Sclavonia, Bulgaria, Bosnia pro re christiana sunt laboraturi, aut inter gentes illas versaturi, cum linguae hujus in plerisque illis regionibus, saltem in officiis ecclesiasticis, et libris sit usus. Has tabellas mihi proprias vendico, quas magno labore confeceram, etsi fundamentum aliquod ex dicta fusa Grammatica desumpserim, sed valde mendosum, confusum et pene usui nulli aptum. Haec ille.

An et quibus rebus differat editio 1719 in 8. non possum dicere, cum eam cum priore conferre non licuerit.

Compendium ex illa pro usu scholarum confecit scholae Novogradensis discipulus, hypodiaconus Theodorus Maximov, idque Petropoli in monasterio Alexandri Nevensis 1723 in 8. imprimi fecit. Apud Alterum N. V. Constat Grammatica pag. 212. Praefatio 4 et Index alphabeticus 8 foliis.

He-

Hegumenus Eugenius brevi Lexico slavonico 1784 in 8. Petropoli edito praemisit Paradigmata Declinationum et Conjugationum Slavonicarum.

Manuductio ad Grammaticam Slavonicam (Рѣководство къ славенстѣй грамматикѣ), quam pro usu scholarum nationis Serbicae et pluribus aliis collegit Abrahamus Mrazovič scholarum nationalium director, primum Vindobonae 1794, deinde appendice trium foliorum, quae numeri dualis flexiones exhibent, aucta, Budaе 1811 in 8. prodit.

Brevis Grammatica Slavonica (Краткаа славанскаа грамматика) a Petro Vinogradov conscripta XIV. capitibus pagg. 112. absolvitur. Petropoli 1813. 8. Slavonicam tradit lingua vernacula.

Grammatica slavonica Ms. A. 1643 Joannis Vsevicii Bibliothecae Colbertinae N. 3876, e qua Bandurius in Animadvers. in Constantini Porphyri. librum de administr. Imp. Tom. II. tabulam desumsit, a Jo. Ugevicio (Ужевик) Slavono sacrae theologiae studioso conscripta. Inspexit eam Parisiis D. Kopitar, et ex iis quae notavit, video auctorem fuisse Polonum, aut Russum e Polonia, qui polonica slavicis miscuit.

Aliam a Johanne Sohler linguarum Slavonicae, Russicae et Polonicae interprete, an. 1724 confectam, N. 462 Bibl. regiae, citant Benedictini in novo tractatu artis diplomaticae. Hanc illi quidem Russicam dixere, at Slavonicam esse non dubit.

De

De ea, quam Caramanus in Alphabeto an. 1753 edito promiserat, non constat, utrum vel inchoata fuerit.

Jacobi Bloniyki hieromonachi Grammaticam, (Грамматика новостараго и славнаго языка) jam ante an. 1761 in monte Atho conscriptam, servari apud SS. Synodum, et Lexicon Slavono-graeco-latinum in Kieviensi laura, Eugenius testatur. Quis non miretur et doleat, horum neutrum in lucem edi! Miror etiam non prodiisse Grammaticam, cui decem annorum operam Venetiis impenderat Justinus Vinnovski, legationis russicae capellanus. Hanc typoparatam ante A. 1799 Vindobonae viderat Alterus, apud quem vide sis illius conspectum.

Hac, quam linguae slavicae cultoribus nunc offero, etiam exteris, qui linguae hujus cognoscendae desiderio tenerentur, consultum esse volui. Methodo autem nova tractandam censui, Declinationum et Conjugationum numerum augendo et aliter disponendo. Pars illa, quae vocum formas exponit, prorsus neglecta fuit ab aliis. Meletii vestigia premens in iis, quae ille recte statuit, in eo multa alia probare non potui, quae auctoritate veterum destituuntur. Optabam equidem opus magis elatum prodere in publicum. Sed continuis amicorum editionem urgentium hortatibus ante tempus cedendum esse existimavi. Inter quos praeprimis nominandus mihi est a Vindobouensibus

con-

LXIV

conjunctissimus Kopitarius, bibliothecae palatinae custos, qui corrigendis diligenter plagulis, oblatis e lectissima sua bibliotheca ultro, qui mihi hic deerant, libris, exquirendis, inspiciendis et seque conferendis quum manuscriptis tum impressis codicibus, quaedam etiam opportune monendo, operam meam multum adjuvit. Brevi ille, spero, Lexico Sloveno-graeco-latino, quod parat, feliciter absoluto, justiorem symbolam conferet ad accuratiorem penitioremque sinceræ dialecti veteris scientiam.

Vindobonae 1821. 21. Decembris.

Con-

Conspectus Operis.

	Pag.
Introductio.	
Cap. I. De literarum slavicarum figura, pronuncia- tione, valore numerico, divisione, affini- tate §. I.—XXVI.	1
Cap. II. De euphonia, seu de Vocalium mutatione, Consonarum transformatione, epenthesi, prothesi et elisione literarum §. I.—XXVI.	35
Cap. III. De tono seu accentu §. I.—XI.	51
Cap. IV. De scribendi compendiis seu Abbreviaturis §. I.—VI.	60
Specimen Orthographiae §. VII.	70

Grammaticae Slavicae

Pars I.

De vocum Formatione.

Cap. I. De syllabarum radicalium structura.	
Classis I. syllabarum radicalium.	81
Classis II. syllabarum radicalium.	86
Classis III. syllabarum radicalium.	110
(*****)	Cap.

LXVI

Cap. II. Functiones literarum servilium.	Pag. 259
Cap. III. De Nomine Substantivo.	
Formae Substantivorum, prima et secunda.	267
Substantiva a fine aucta vocalibus.	276
Substantiva consonis a fine aucta.	285
Cap. IV. De Nomine Adjectivo.	
Adjectivorum forma prima et secunda.	317
Adjectiva consonis servilibus aucta.	322
Comparatio Adjectivorum et Adverbiorum.	332
Cap. V. De Numeralibus.	336
Cap. VI. De Pronomine.	341
Cap. VII. De Verbo.	344
Verba formae primae.	348
Verba formae secundae	354
Verba formae tertiae et quartae.	357
Verba formae quintae.	363
Verba formae sextae.	372
Formatio Futuri.	374
Praesens Imperativi, Gerundivi et Participii.	381
Praeteriti simplicis et Infinitivi formatio.	383
Praeteritum Gerundivi, et Participiorum.	385
Praeteritum Iterativum.	386
Praeteritum circumscriptum.	388
Praeteritum Optativi et Futurum conditionale.	391
Supini forma.	393
Passivi formatio.	394
Reciproca neutra seu media.	395
Affixa personalia Verborum.	396
Cap. VIII. De Praepositionibus.	398
Praepositiones in Compositis.	401
Cap.	

	Pag.
Cap. IX. De Adverbio.	426
Cap. X. De Conjunctionibus.	440
Cap. XI. De Interjectionibus.	451
Appendix de vocibus compositis.	454

Grammaticae Slavicae

Pars II.

De vocum Flexione.

Cap. I. Declinatio Substantivorum.	459
Masculinorum duae.	466
Neutrorum tres.	474
Feminarum quatuor.	478
Declinatio Adjectivorum indefinitorum.	482
Cap. II. Declinatio Pronominum 1mae et 2dae per-	
sonae.	489
Declinatio Pronom. tertiae personae I. et II.	495
Declinatio Adjectivorum definitivorum I. et II.	501
Declinatio Numeralium.	505
Flexio Dualis Pronominum, Substantivorum	
et Adjectivorum.	510
Cap. III. Verborum Conjugatio.	
Conjugatio prima.	521
Conjugatio secunda.	525
Conjugatio tertia.	528
Anomalorum Conjugatio.	534
Notae generales et speciales in quaedam	
tempora.	552
Mutatio toni in Conjugatione.	570
Analysis grammatica orationis dominicae et	
versuum quorundam Evangelii Johannis.	573

G r a -

Grammaticae Slavicae

Pars III

De vocum constructione.

	Pag.
I. Syntaxis Convenientiae.	581
Substantivi collectivi.	587
Verbi in plurali.	591
Adjectivorum cum Substantivis.	593
Numeralium.	598
Reciprocorum СЕБѢ, СВОЙ.	602
Relativi ИЖЕ pro Articulo	609
Particularum НЕ et НИ.	611
II. Syntaxis Regiminis.	614
Accusativi regimen	615
Genitivi regimen.	619
Dativi regimen.	629
Localis regimen.	637
Instrumentalis regimen.	640
Regimen Infinitivi et Supini.	645
Regimen Gerundivi.	646
Rectio Praepositionum.	648
III. Syntaxis ordinis.	667

Specimina e Codd. tam cyrillicis, quam glagoliticis. 672

I n t r o d u c t i o

in

Institutiones linguae Slavicae.

Caput I.

De literarum Slavicarum figura, pronuntiatione, valore
numerico, divisione, affinitate.

§. I.

Soni linguae Slavicae omnes et singuli neque latinis, neque graecis characteribus exprimi possunt. Hinc ingeniosa inventione opus fuit ad constituendum alphabetum omnibus numeris absolutum. Auctor illius Constantinus Philosophus, alias Cyrillus dictus, Methodii Pannoniae et Moraviae Archiepiscopi frater, Slavis primum Bulgariae, deinde Moraviae daturus Evangelium aliosque libros liturgicos, hoc consilio usus est, ut graecos characteres fundamenti loco substerneret, sonorum a graecis alienorum signa ex aliarum nationum, Armenorum videlicet et Coptorum, alphabetis mutuaretur, reliquisque adaptaret, ac, missis nominibus literarum graecis seu phoeniciis, Slavicis appellationes substitueret, pro Alpha enunciando *Az*, pro Beta seu Vita *Vjedi*, interposito

▲

ta-

2 Cap. I. §. II. Liter. Slavic. figura et pronunciatio.

tamen *Buki*, quod Latinorum *B* respondet. Eadem ratione literae *Zjelo*, quae Graecorum signo numerico ϵ respondet, praemisit sonum *živjete*; in reliquis jam non turbato alphabeti ordine usque ad ω progressus est, nisi quod literas, Graecis duntaxat proprias, ξ , ψ , ϕ , ν , ad finem plane rejecerit.

§. II. Figuras et nomina literarum slavice scripta in tabula prima aeri incisa conspicienda exhibuimus; valorem earum nunc exponemus.

Respondet autem

А	а	az,	Graeco Α	Lat. a
Б	б	buki,	Β	b
В	в	vjedi,	Γ	v
Г	г	glagol,	Δ	g
Д	д	dobro,	Ε	d
Е	е	} est (jest)	Ζ	e
Є	є			
Ж	ж	živjete,	...	Gall. j
З	з	zjelo,	ζ	z
З	з	} zemlja,	ζ	z
Ѕ	ѕ			
И	и	ize,	Η	Lat. i
Ї	ї	i,	Ι	i
К	к	kako,	Κ	k
Л	л	ljudi,	Λ	l
М	м	misljete,	Μ	m
Н	н	naš,	Ν	n
О	о	on,	Ο	o
П	п	pokoj,	Π	p

Р

P	ρ	rei,	Graeco ρ	Lat. r
O	σ	slovo,	σ	s
T	τ	tverdo,	T	t
OV	ου		ου	
X	κ	uk,	κ	u
ϛ	ϛ			
Φ	φ	fert,	Φ	f
Χ	χ	chjer,	Χ	Germ. ch
Ω	ω	ot,	ωτ	Lat. ot
Ц	υ	ci,	(τς)	{ Ital. z
Ч	ч	červ,	..	{ Germ. z
Ш	ш	ša,	..	{ Ital. ce
Щ	щ	šča,	..	{ Gall. ch
Ъ	ъ	jerr,	..	{ Germ. sch
Ы	ы	jery,	..	{ Germ. schtsch
Ь	ь	jer,	..	Pol. y
Ѧ	Ѧ	je,	..	Boh. '
Ѧ	Ѧ	jav,	..	Lat. je
Ю	ю	jus,	..	ju
Ѧ	Ѧ			
Ѧ	Ѧ	ja	..	ja
Ѧ	Ѧ	ksi,	κ	κ
Ѧ	Ѧ	psi,	ψ	ps
Ѧ	Ѧ	thita,	θ	th
Ѧ	Ѧ	izica	υ	y
Ѧ	Ѧ			

4 Cap. I. §. III. Lit. Slavic. valor numericus.

§. III. Valor harum literarum numericus prorsus idem est, qui apud Graecos:

ā	ē	ƒ	ā	ē	ḡ	ḡ	ñ	ḡ	ī
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ā̇	ē̇	ƒ̇	ā̇	ē̇	ḡ̇	ḡ̇	ñ̇	ḡ̇	ī̇
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ka	ā	ā	ñ	ḡ	ō	ñ	q̇	ḡ	
21	30	40	50	60	70	80	90	100	
ē	π	γ	ϕ	χ	ψ	ω	ij		
200	300	400	500	600	700	800	900		

ā̇ 1000 ē̇ 2000 γ̇ 3000 etc. Olim et α valebat 900.

Ut itaque annus a condito mundo αβτκα sit 7329, a quo si 5508 demas, annum αωκα i. e. 1821 obtinebis.

§. IV. Figurae harum literarum graecas seculi noni referunt, his eo similiores, quo antiquiores codices inspexeris. Serbicos ductus, quales Postellus anno 1538 exhibuit, et Theseus Ambrosius A. 1539 pluribus descripsit, quidam typographi Veneti, imprimentes libellos catholicos Bosnica lingua scriptos seculo XVII. imitati sunt. Paulisper etiam a forma Cyrillicorum characterum antiqua deflectunt ii, qui versionibus illyricis Antonii Dalmatae et Stephani Istriani Tubingae annis 1561, 1562, 1563 impressis, adhibiti sunt. His plane similes sunt, quos tabula II. e Bohorizhii Grammatica desumptos ante oculos sistit.

Rus-

Russici, qui politici seu civiles vocantur, ex ecclesiasticis orti, pro vario artilicum conatu alii aliis elegantiores sunt. His nunc et Serbi, adjectis formis quibusdam propriis, utantur. (Vide Parallelismum alphabeti Serborum cum viciniorum popularium et aliis cultioris Europae alphabetis, quem Vukii Lexicon Serbico-Germanico - Latinum p. LXIX. conspiciendum praebet).

§. V. A Cyrillico autem alphabeto, quo a medio seculo nono omnes Slavi graeco ritui addicti usi sunt, figuris plane differt alphabetum Slavicum, quod Glagoliticum seu etiam Bukviya appellatur. Voluit nimirum auctor ejus, incertus Dalmata, cyrillicum antiquum in compendium redigere, retentis quidem literarum nominibus, sed ductibus pro ingenio suo formatis, a priorum forma valde diversis, quos tabula III. exhibet. Hoc alphabetum clerici Dalmatiae, ut liturgiae suae Latino-Slavicae, recenter inventis literis conscriptae, auctoritatem conciliarent, mox a prima ejus inventione, initio nempe seculi XIII., S. Hieronymo, quem, utpote Stridone natum, Slavum Dalmatam fuisse sibi persuaserant, tanquam inventori tribuerunt; hinc vulgo Hieronymianum appellari solet. Notandum vero, literas glagoliticis a cyrillicis differre primum valore numerico. Buki enim valet 2, Vjedi 3, Glagol 4, Dobro 5, Jest 6, mivjete 7, Zjelo

Zjelo 8, Zemlja 9, lme 10, I 20, Je 30, Kako 40, Ljudi 50, Mysljete 60, Naw 70, On 80, Pokoj 90, Rci 100, Slovo 200, Tverdo 300, Uk 400, Fert 500, xjer 600, Ot, quod figuram Psi refert, 700, wta 800, Ci 900, werv 1000. Differunt deinde etiam numero et ordine. Inter I et Kako, Je ad exprimendum latinum j insertum est; literae autem graecae ksi, psi, thita, et ixiija, tanquam inutiles plane omissae sunt, cum auctor literas ks pro g, ps pro ψ, t pro ϑ, u et i pro v scribere maluerit. Literam φ retinuit, cum ei latinum f respondeat. Nec enim nomina Felix, Fabianus, Fortunatus apte scribere potuisset, licet subinde φ graec, cum seu ph latinum in p mutet, scribendo Pilip pro Philippus. Unico α contentus, Ot rescidit; quod graeci ω figuram referret, quamvis nomen Ot retinuerit, illudque figurae ex ψ ortae tribuerit. Inter Jerr crassum et Jer tenue seu molle, codicum Cyrillicorum a Serbis scriptorum abusum secutus, nullum discrimen observavit, ita, ut nescias, utrum in voce *den* n pronunciandum sit, uti n solidum, an vero uti n liquidum. Cyrillicum m et κ figura una expressit, sequendo consuetudinem patriae suae, quia Dalmatae illo aevo Jazyk et jezyk promiscue pronunciassent videntur. € initio pro κ etiam in codicibus cyrillicis, recentioribus tamen, usurpatur. Hos imitatus Dalmata, Jest gla-

glagoliticum initio vocum pro κ , et post consonantes pro ϵ puro adhibuit. Šća, cum in medio et fine apud Dalmatas ut illyricum ch, non ut ψ sonet, literae Ci praeponendum censuit. Solent autem ψ glagoliticum, dum hac litera sonum cyrillici ψ exprimere volunt Dalmatae, tribus punctis notare, aut ei literam ω praeligere. His defectibus alphabeti glagolitici mederi volentes Raphael Levakovich et Matthaeus Caraman, librorum liturgicorum correctores, variis signis literas glagolicas notarunt ad exprimendos sonos omnes, qui aptissime literis cyrillicis redduntur.

Hoc consilio opera Caramani Jadrensis Archiepiscopi Romae 1753 Bukvar Slavenskij literis tam cyrillicis quam glagoliticis editus est.

§. VI. Qui alphabetis e latino aut germanico formatis utuntur, uti Illyrii in Slavonia et Dalmatia, Croatae, Carnioli, Poloni, Bohemi, et Venedi Lusatiae, diversa ratione sonos Slavis proprios signant, eos nimirum, quos simplici litera exprimere non poterant. Cape exempla:

Cyrill.	Illyr.	Croat.	Carn.	Pol.	Boh.
з	z	z	s	z	z
ѡ	x	s	sh	z'	z'
с	s	sz	f	s	s
ш	sc	sh	fh	sz	ff, s'
ч	c	cz	z	c	c
ч	cs	ch	zh	cz	c'

Ve-

8 Cap. I. §. VI. Literae Polonicae, Bohemicae.

Venedi Lusatiae Bohemos secuti \check{z} pro π , aliqui etiam \check{z} pro β retinuerunt, alii vero litera f pro β , \check{z} vero pro ψ , β pro c , sch pro ω , $t\check{z}$ pro ψ utuntur.

In exprimendo ψ plerique multum variant. Poloni scribunt *szcz*, Croatae *sch*: *щюука*, lucius, Pol. *szczuka*, Croat. *schuka*. Illyrii vero ψ pronunciant uti *шт* (*sht*, *set*), hinc *shtuka*, *setuka*, Serbice *штука*. Bohemi quoque ψ in *šť* mutant, quamvis Slovaci *šč* seu *šť* adhuc servarint: *Ohnissťe*, *ohnissče*. Apud Carniolas plerosque terminatio *isze* (*ише*) viget pro *iszce* (*ише*). In Infinitivis in *иш*, et gerundivis in *иш*, *аш*, et in fine vocum *мош*, *нош* et similibus, Illyrii pro ψ amant *ch*, Serbi *к*, cujus defectum alii per *т* suppleunt; Poloni et Bohemi his in vocibus non nisi ψ pro ψ et pronunciant et scribunt.

Pro χ Poloni, Bohemi, Lusatiae scribunt *ch*, cui Croatarum et Carniolorum *h* aequivalet. Illyrii quidem *h* scribunt pro χ : *hud*, *hoditi*, *uho*, *muha*, *suh*, pro *хуа*, *ходити*, *оухо*, *муха*, *сх*, sed pronunciant ut latinum *h*. Serbi vero sonum χ plane negligunt aut subinde in *в* mutant: *уа*, *одити*, *убо*, *муа* et *мува*, *суб*, lege: *ud*, *oditi*, *uvo*, *mua*, *muva*, *sub*. Bohemorum autem *h* respondet slavico *г*: *hora*, *гора*, *mons*. Si enim *г* hiante gutture efferatur, quod et Russorum aliqui

qui faciunt, facile in h̄ transit. Pronunciant autem h pro r, praeter Bohemos, Slovaci omnes, inmo et Lusatae superiores. Polonorum sibilantes z', s', c', rhinesmusque in pronunciandis vocalibus a, e, slaviciis literis nullatenus exprimi possunt. Literae rz respondet quidem slavicum рѣ, sed sono longe diverso. Amant autem Poloni et Bohemi stridens rz in omnibus vocibus, in quibus ъ, aut vocales и, ѣ, а, ю, cum р conjunguntur: крѣло, krzidlo, рѣка, rzeka.

§. VII. Etsi Cyrillus literam ѡ ante в, et ꙗ ante з inseruerit, ingenio usus suo, aut Latinos et Armenos hac in re imitatus, noluit tamen ordinem alphabeti graeci in aliis ita turbare, ut sibilantes literas slavicas locis suis cum c conjungeret. Rejecit enim ѣ, ч, ш, џ, et signa ѡ, ѡ, uti et vocales affectas, ad finem post ѿ. Recta autem methodus eum omnino ordinem sibi vendicat, qui literarum cognationi et affinitati innitatur. Habita igitur ratione organorum, primam seriem constituent vocales purae, quas pulmonales liceat appellare. Illis mox palatinae seu vocales affectae subiiciendae sunt.

Secunda series consonas labiales, tertia linguales, quarta dentales, quinta sibilantes omnes, sexta denum gutturales in tabula hic apposita conspiciendas praebet:

Vo

Vocales.

I.	1.	а,	о,	оу.
			ѣ,	ѣи.
			ї, н,	
	2.	ѣ,	к,	юу seu ю.
		ѣ,	ѣ,	ѣж.

Consonantes.

II.	б,	б,	п,	м.
III.	н,	л,	ѣ.	
IV.	ѣ,	т.		
V.	з,	ж.		
	с,	ш,	(ѣ)	
	ц,	ч.		
VI.	г,	х,	к.	

Literam ϕ , quam hic consulto exclusimus, quod non nisi peregrinis vocibus scribendis serviat, si quis seriei secundae inserere velit, locum inter \mathfrak{z} et \mathfrak{z} occupabit. Literas \mathfrak{z} , ψ , \mathfrak{a} , \mathfrak{v} , utpote sonis peregrinis, non slaviciis, exprimendis aptas eodem jure hic exclusimus, quo in alphabeto cyrillico extra seriem ad finem rejectae, in glagolitico prorsus exclusae fuere.

§. VIII. Vocalis \mathfrak{z} , natura sua liquidissima, aliis vocalibus ita praefixa ut cum eis coalescat in unam syllabam, aequivalet latino et germanico j , adeoque naturam consonantis induit. Hinc syllabae \mathfrak{m} ,

\mathfrak{k} ,

к, юу seu ю, uti *ja, je, ju* pronunciandae, pro diphthongis haberi non possunt. In fine vero post vocales alias appositum и, quando cum vocali praecedenti uno oris motu conjunctim effertur, diphthongum proprie sic dictam constituit. Tales sunt:

ай, ой, оуї
ей, зїї
її.

Et praefixo ї: їай, кї, юї.

Quo in casu и superne notari solet sigla, quam colliqueſcentem (слитнѣя) appellant Grammatici.

Consona в, licet affinis vocali оу seu ѳ, post vocales quascunque in fine posita diphthongos non efficit. в enim in terminationibus ав, ов, оув, ев, ив pronunciandum est eo fere modo, uti solet ante vocalem efferrī, id est leni flatu, qui ad f latinum fere magis accedat, quam ad vocalem оу.

(a) Male igitur Meletius Smotriski, princeps Grammaticorum slavicoꝝ, et qui cum duceſe ſeculi, inter Diphthongos non ſolum ѣ, к, ю quas improprias nominarunt, immo et оу, ѳ retulerunt. Hinc ſyllabas суї, ѡї Triphthongos, жї plane Tetraphthongum appellarunt, quod hanc e quatuor vocalibus (юуї) conſtare cenſuerint, cum tamen ж sit aequale graeco ϰ, latino n, russo γ, cui junctum и Diphthongum ѳї seu γї constituit. Diphthongos ав, ев et вї non uisi in graecis vocibus reperies.

§. IX. Orthographiam quod attinet, plura observanda veniunt. Primum circa vocales:

1. **a** solidum paucas admodum voces inchoat: **a** sed, **аѣ** мох, **аѣ** si, **акѣ** sicut. Pro **аз** in dialectis aliis olim **мз** in usu erat, unde hodiernum **м** rejecto nimirum **з**. Supplet quandoque **a** vices vocalis liquidae **м**, ut in **амо** pro **момо** quo. Post **ж**, **ш**, **ч** olim **а** scribebatur, nunc fere ubique **а**: **юноша** juvenis pro **юноша**, **час** hora pro **час**, **отроча** puer pro **отроча**; immo et post **ц**: **оцѣ**, **срѣцѣ**, **лицѣ**, **про оцѣ**, **срѣцѣ**, **лицѣ**. Librarii Serbici male **вса** omnia, **всак** quilibet, pro **вса**, **всак**, item **каа** quae, pro **кам** seu **каа** scripsere.

(b) Signari solent non solum **a**, sed et reliquae Vocales omnes initio vocum (in antiquis codicibus etiam initio syllabarum) sigla quam **тонкам**, id est **ψιλη**, appellant, quaeque Graecorum spiritui leni respondet: **а**, **и**, **м** etc. In Bibliis stereotypo A. 1816 Petropoli impressis signum hocce editores Russi, Orthographiam dialecti suae secuti, penitus neglexerunt, quos utique, cum vocum nunc a se divisarum initia etiam sine signo facile dignosci possint, mihi quoque sequi licebit.

(c) Spiritum asperum (**рѣстам**, id est **δασεῖα**) plane non norunt Slavi, nec in ipsis vocibus quas Graeci adspirant: **аа** seu **аа** infernus, **аа** **аа**. Recentiores tamen quidam, praecunte Meletio Smotriski, saltem voces ab **а** incipientes aspero notandas censuere: **впакѣ** etc.

2. **ω** et **о** non differunt sono, sed usu vario. **ω** scribitur **a**) in vocibus peregrinis: **Іакѣ**, **Іакѣ**, **Іакѣ**, in quibus Graeci **ω** usurpant. In nimbo
ima-

imaginum Salvatoris o wн est graecum ὁ ὦν. b) in interiectione ѿ Vocativo praelixa; in Praepositionibus w, wк, ѿ, et vocibus cum his compositis. Reperias tamen окрест, одежда, обзичай, окласть, облак, образ, in quibus praepositiones o et об secundum regulam w exigent. c) non raro initio vocum aliarum in codicibus, ut wгнѣ, wцет, wн; rectius tamen alias огнѣ, оцет, он. In antiquissimo Izbornik a. 1073 plane отъ pro ѿ legitur. d) in casibus pluralis numeri, quos, subtilius quam opus erat, distinguere volebant librarii: ex. gr. in genitivis вонн militum, прорѡк, отрѡк, законникъ, дшажник, quae in nominativo singulari scribuntur per o: воин miles etc. In genitivo in вѣ: жидѡв Judaeorum, non alia certe ratione quam ut distinguatur a possessivo жидѡв. Sic сѡт, genitivum а сѡтѡ, centum, distinguunt а сѡт fatus. In dativis in wн, ne terminatio eorum cum instrumentali singulari in ом confundi possit: законникѡм, сученикѡм. Бѡлаша, мнѡга nominativi plurales, generis neutrius, w amant, ob discrimen a feminino singulari бѡлаша, мнѡга. Hoc modo nom. plur. глагѡли *verba*, ab imperativo глагѡли *loquere* differt. e) in adverbiiis ob discrimen adjectivorum in o desinentium: зѣлаѡ valde, тамѡ ibi. f) denique in Genitivo singulari Pronominum et Adjectivorum, quem nimia cura ab Accusativo, ut eis videbatur,

se-

secernendum voluere: κρω ejus, сѡтатрѡ sancti. In formula οὐζοῦ κρὸ οὔτε κρω vidit eum pater ejus, primum κρω Accusativi vices sustinet, secundum vero κρω officio suo defungitur.

3. oy initio vocum, 8 vero in mediis et ultimis syllabis scribi solet: οὐκρδχ fragmentum. Compendii causa Russi pro oy usurpant ubique γ, quod et in Bibliis Slavicis novissime impressis initio vocum prima vice tentatum est.

(d) In libris Serbicis fere omni in loco oy, et non nisi rarissime 8 legitur. In variis codicibus manuscriptis, antiquissimis acque ac recentioribus, post consonantes ж pro 8 legitur: рѡка manus, вѣрѡ правѡ fidem rectam. Russorum Ік seu γ olim non nisi pro v scribebatur, praecipue in codicibus Serbicis; мѡро unguentum, pro мѡро. In Russicis tamen codicibus etiam antiquis γ subinde jam pro oy reperias: рѡка etc.

§. X. Ab *Est* seu ε solido nulla vox slavica inchoatur. In manuscriptis antiquis et libris a Serbis editis initio vocum κ pro ε scribebatur; nunc compendii causa ε initio vocum scribitur, sed pronuntiatur ut je. Inde factum est, ut ε, etiam sine praefixo ѥ, *Jest* nominaretur. ε et ε omnino non differunt nisi usu; ε initia vocum occupat: ε id, ε ѡ ei (feminae), ε ѡ ѡ ei (viro), ε ѡ ѡ num, ε ѡ ѡ adhuc. Praecipiant autem Grammatici etiam in medio vocum post consonas, sed non nisi tum scribendum ε, cum casus pluralis numeri a similibus singulari-

laris numeri distinguere volunt. Differt hac ratione Genitivus pluralis *отъ* a Nominativo singulari *отъ*, Dativus pluralis *мѡитѡѣм* ab Instrumentali singulari *мѡитѡѣм*, et plurales *вѣи*, *дѣи*, *сѣтрѡи*, a Genitivo singulari *вѣи*, *дѣи*, *сѣтрѡи*. Genitivus plur. *овѣи ovium* scribitur per *ѣ*, quod ei nullus casus in singulari respondeat; plur. nom. *знаменѡи* autem per *Ѥ*, quod ei Genitivus singularis *знаменѡи* similis sit.

ѣ igitur alias semper post consonas et vocales in medio et fine locum habet: *ѣрѣ* accipio, *мѣи* mel, *ѣдѣте* eritis. Est autem inter *ѣ* et *Ѥ* tanta affinitas ut post consonas varias *ѣ* saepius vices liquidarum *Ѥ* suppleat: *нѣи*, *нѣѣ*, *вѣмѣ*, *дѣво*, quae librarii Russiei amant, pro *нѣѤ*, *нѣѤѣ*, *вѣѣме*, *дѣѣво*, quae Serbici codices constanter retinent.

§. XI. Vocalis *ѡ* ab *и* seu *ѣ* ita differt, uti a solidum a liquida *и*. Igitur *ѡ* inter vocales solidas, *ѣ* vero inter liquidas referri debet.

(c) Constat autem *ѡ*, uti in antiquissimis Codicibus scribitur pro hodierno *и*, e crasso *ѡ* (non e tenui *ѡ*) et *ѣ*. Neglecto paulatim jam inde a seculo XIII. discrimine inter *ѡ* et *ѣ*, librarii Serbici ubique *ѣ* pro *ѡ* scribere coepere. Hos imitatus auctor alphabeti glagolitici, excluso altero, unico *Jer* contentus fuit, nullius fere usus, nisi ad separanda ab invicem vocabula, quae olim conjunctim sine intermedio spatio scribebantur.

Notandum vero literam *ѡ*, seu, ut nunc scribitur, *и*, initio vocum nusquam occurrere. Suppo-

ponit enim consonam solidam praeceuntem crassius enunciamdam. Differunt autem **ѣ** et **ѥ** consonis junctae non solum figura, sed ipso significatu et pronuntiatione. Crassius enim et durius sonant syllabae **ѣѣ**, **ѣѣ**, **ѣѣ**, **ѣѣ**, gracilius et mollius **ѥѣ**, **ѥѣ**, **ѥѣ**, **ѥѣ**, quarum discrimen facile observabis, si ore Polono aut Russico prolatas audieris. Simili modo differunt **ѣѣ**, **ѣѣ**, **ѣѣ** a **ѥѣ**, **ѥѣ**, **ѥѣ**. Stridentem syllabae **ѣѣ** sonum, Polonis, Bohemis atque Moravis communem, quem per **rz** exprimunt, alii Slavi prorsus ignorant; latum tamen **r** a tenuiori recte distinguunt Lusatae inferiores.

Ad discrimen hoc notandum interpretis veteris testamenti Sorabici, Cothusii 1796 impressi, Joh. Frid. Fritze, duplici figura literae **r** usus fuit.

ѣѣ, **ѣѣ**, a **ѣѣ**, **ѣѣ**, vix alii melius quam Bohemi et enunciamdo et scribendo **dy**, **ty**, et **di**, **ti**, distinguunt. Immo et post sibilantes **з** et **с** discrimen inter **ѣѣ** et **ѥѣ** observandum est. Post **ѣѣ** vero et densiores sibilantes **ж**, **ш**, **щ**, **ч**, locum suum **ѣѣ** sibi vendicat. Post **ѣѣ**, **ѣѣ**, **ѣѣ** vero non nisi **ѣѣ**, uti pluribus seculis constanter observatum fuit, et ipsa analogia exigit, scribendum est, etsi nunc in libris slaviciis, quos Russi ediderunt, more Polonorum post gutturales **ѣѣ** scribatur. Clariora haec fient exposita literarum **ѣѣ** et **ѥѣ** functione.

XII. 1. Characteres **ѣ** et **ѥ**, quos quidam literas aphonas (безгласная) dixere, Sinotriskius conjunctim sonantes (припражногласная) rectius appellavit, quod temperando sono consonantium syllabam aut vocem finientium inserviant. Crassius enim et durius sonant literae, quibus **ѣ** crassum (дебелок) affigi solet, tenuius autem et mollius, quibus **ѥ** tenue (тонкок) apponitur. Sic finales consonae vocum кровѣ tectum et кровѣ cruor, вонѣ foras et вонѣ in eum, ленѣ linum et лѣнь piger, оуглѣ angulus et оуглѣ carbo, мѣдѣ venenum et мѣдѣ esca, медѣ mel et мѣдѣ aes, перстѣ digitus et перстѣ humus, частѣ frequens et частѣ pars, atque aliarum pluricm differunt.

2. Post literas **г**, **х**, **к**, nec tenue *Jer* (**ѥ**) nec **и** seu **і**, locum habere potest, sed duntaxat crassum (**ѣ**): снѣгѣ nix, страхѣ metus, пророкѣ propheta. Hinc in accusativo plurali non **и**, sed **ѣ** scribendum erit: снѣгѣи, страхѣи, пророкѣи; minime vero, uti solet pro arbitrio librariorum polonizantium снѣги, страхи, пророки.

3. Densiores vero sibilantes **ж**, **ш**, **ч**, uti et **ц**, postulant in fine **ѥ**: стражѣ custos, нашѣ noster, плещѣ strepitus, козлищѣ haedus, мечѣ ensis, врачѣ medicus, плачѣ fletus, жрецѣ sacrificulus, замчѣ lepus. Hinc post literas has **ѣ** locum habere non potest.

(f) Contra analogiam certe in libris impressis scribuntur пророцы in Nominativo pro пророци, сердцы in locali pro сердци, тецы in Imperativo pro теци, ницым in Dativo plurali pro ницим, чаюшым expectantibus pro чаюцим, et similia alia.

§. XIII. Quando vero post consonantes labiales, linguales, et dentales, et post sibilantes з et т, scribendum sit ъ, ex usu et pronunciatione, ex analogia grammatica, formis nimirum vocum et flexionibus, dijudicari debet. Usus ex. gr. docet scribendum et pronunciandum червь vermis, голубь columba, семь septem, осьмь octo, маѣмь, аминь, день dies, конь equus, огонь ignis, моль tineae, вопль clamor, царь rex, зѣбрь fera, дождь pluvia, пать quinque, пѣть via, тать fur, зать gener, теть socer, гость hospes, князь princeps, весь omnis, съ hic, unde et день hodie. De aliis index radicum consulendus erit. Analogia, et quidem regula discernendorum generum, docet, omnia Feminina in consonam desinentia exigere ъ: тѣнь umbra, соль sal, дѣбрь vallis, падь spithama, плоть caro, радость gaudium, смерть mors.

§. XIV. Sunt tamen et Masculinorum derivatorum formae quaedam, uti енѣ, ель, арѣ, quae ъ amant: камень lapis, спаситель salvator, мѣитарѣ publicanus; item Adjectivorum possessivorum, quae a Substantivis ope ъ et енѣ formantur: бѣлѣбѣждѣ cameli, Фараонѣ Pharaonis, Оіѣмѣ Sionis,

nis, Іаковль Jacobi, орль aquilae, Господень Domini. Adde исполнь plenus, свободь liber, чуждъ alienus.

Cum Imperativi flexio и postulet, in apocopatis даждь da, виждь vide, ѣ retentum fuit, absorpti и indicium. Idem dicendum de persona tertia singularis et pluralis кѣтъ, имать, сѣтъ, et paucis aliis anomalis.

(г) Olim omnium verborum personae tertiae in т Jer molli, non ut hodie crasso notabantur: еждеть еждеть. Participiorum autem passivorum terminatio in м signo ѣ finitur: питаемъ, творимъ, non питаемъ, творимъ, uti Grammatici subtilius distinguere haec tempora volebant a persona prima pluralis. Post м vero in Locali et Instrumentali codices antiquissimi constanter ѣ alligunt: въ томъ, въ нѣмъ, тѣмъ, тѣмъже, прѣдъ нимъ, кѣмъ словомъ. Joann. 1, 7 recte olim legebatur: да вси вѣрѣ имѣтъ имъ, ut omnes crederent *per eum*, non кмѣ, uti librarii locum hunc foede corruerunt, male supponendo имъ esse Dativum pluralem. Dativi certe pluralis in имъ et омъ constanter crasso ѣ distinguebantur a casu singulari: имъ eis, облакомъ nubibus, оученикомъ discipulis.

§. XV. Rarius nunc post literam aut syllabam primam in medio vocum ѣ scribi solet. Praeter voces польза utilitas, et пользѣю, свѣдѣтельство testimonium, льстити seducere, vix alias in Bibliis recenter impressis reperias. In antiquis libris, praecipue manu exaratis, plura occurrunt, uti: тѣма tenebrae, сѣдѣба judicium, татѣба furtum, сонѣмъ synagoga. His adde ex antiquissimo codice, in quo alias ѣ et ѣ exactissime distingui so-

lent, правда justitia, славынѣй gloriosus, кѣднѣство unitas, ѣдольскѣй idolis proprius, горьскѣй montanus, адьскѣй infernalis, крашьно cibus, помощник adjutor, et centena alia.

(h) In eodem codice non solum смѣръть, плоть, sed etiam сѣмьръть, плѣть scriptum invenitur. Supplevit enim vocalem ъ non raro crasso ꙗ, ѣ vero leni ъ. Sic испѣльнѣ, крѣвь, дѣлаго russico more legendum est исполнѣ, кровѣ, долгѣ; оцѣтъъ vero et мѣрътъвъцѣ uti оцѣтъ, мѣрътъвъцѣ. Serbici codices in his minus accurati sunt, cum inter ꙗ et ъ discrimen a multis seculis non observent, ubique ъ leni utentes: смѣрътътъ, quod absorbendo vocalem euphonicam Russorum, pronunciant смѣрътъ; etsi in glagoliticis libris subinde сѣмѣрътъ scriptum invenias.

§. XVI. Solebant autem etiam оpe ꙗ compositae voces a simplicibus distingui. Aliud certe est свѣтътъ lux, aliud сѣвъѣтътъ consilium (Russice совѣтътъ), quod ex ѣъ cum, et radice вѣтъ sermo constat. Sic сѣвъѣтътъ (совѣтътъ) conscientia ex ѣъ et вѣтътъ. На с ratione disjunguntur etiamnum praepositiones separabiles a voce sequenti, cui praefigi solent: въ град in urbem, съ мною tecum, прѣдъ нимъ, ante eum, Nunc usus obtinuit, ut praepositiones въ, къ, съ, item изъ, безъ, надъ, прѣдъ, signo Jerik ' notentur: ъ, ѣ, ѣ, изъ, надъ, nisi euphoniae causa potius о pro ꙗ assumant: во, ко, со, прѣдо etc. Idem valet de conjunctione нъ verum, cui Russi apponunt о, Serbi vero а: нѣ, на. Pro отъ ab, ubique ѿ in libris impressis legitur. In compositis ꙗ
prae-

praepositionibus affixum plane jam omitti solet: **вслѣдѣ** pro **въслѣдѣ**, **извѣдѣ** pro **възвѣдѣ**, **воздвигнѣ** pro **въздвигнѣ** etc. In **прѣдидѣтъ** tamen **прѣдѣ** sigla *Jerik* notatur.

(i) A *Jerik* differt sigla *Pajerk* ^а, qua olim in impressis libris, docente Smotriskio, suppletum fuit lene ѡ: **перѣтѣ** pro **перѣтъ**. Idem monuit lineolam lenientem quibusdam vocibus imponi: **полѣнѣи** (а **поле**), **вонѣже**, **сонѣмѣ**, **хваѣнѣи**, **сѣдѣа**. Sed has literas si quis accuratius exprimere velit, nunc potius iis affigendum erit lene ѡ: **вонѣже**, **сонѣмѣ**. Obiter hic notandum, in Bibliis nuper impressis voces **вонѣ** et **вонѣже** male hoc modo dividi: **въ онѣ**, et **въ онѣже**. Nam vocalis о non ad **нѣ**, sed ad **в** referri debet. Sicut enim **нанѣ**, ex **на** et **нѣ** (pro **и**) constat, ita **вонѣ** ex **во** et **нѣ**: ideoque si dividenda sint, pro **въ онѣ**, **въ онѣже** scribendum erit **во нѣ**, **во нѣже**, cum orta sint ex **во** и in eum, **во иже** in quem, mutato **и** in **нѣ**.

§. XVII. Quotiescumque **са** verborum personis consona finitis pressius apponitur, nullo ꙗ opus esse senserunt jam alii. Scribunt enim **речѣтѣса**, **минѣтѣса**, **ѡверѣдѣтѣса**, quin inter finalem literam **т** et **са** interponatur ꙗ. Eodem modo **кто** scribitur, quod veteres ope ꙗ disjungebant; **кѣтъ**. Cum igitur singulas inter voces, quae olim uno tenore scribebantur, nunc etiam spatia relinquuntur, ac literae mollius pronunciandae leni ѡ signentur, videtur et mihi superfluum finem vocum crasso ꙗ notare, cum illud ubique supponi debeat, ubicumque lene ѡ locum non habet. Manet tamen func-

tio illius ante *ï* in constituenda vocali solida *Jery* (ѣ) admodum necessaria.

(b) Vis nominum *кѣѣ* seu *ѣѣ* et *кѣѣ* seu *ѣѣ*, quae Cyrillus figuris *ѣ* et *ѣ* imposuit, in eo consistit, quod sono diverso finalis literae *ѣ* functionem signorum *ѣ* et *ѣ*, Armenorum *R* duplex, asperum et dulce, fortasse respiciens, exprimere voluerit. Huic discrimini explicando exemplum satis aptum praebent non solum vocabula *мѣѣ* vehemens, et *мѣѣ* fruges vernae, sed et plura alia, ut *вѣѣ* et *вѣѣ*, *ѣѣѣ* et *ѣѣѣ*, *ѣѣѣ* et *ѣѣѣ*; *ѣѣѣ* et *ѣѣѣ* et omnia alia in consonas ejusmodi desinentia, quae subinde durius, aliquando lenius sonant, ideoque utriusque signi *ѣ* et *ѣ* capacia sunt, nimirum *в*, *к*, *п*, *м*, *н*, *л*, *р*, *ѣ*, *т*; his enim pro vario soni temperamento et *ѣ* et *ѣ* affligi solet.

§. XVIII. In regulis de scribendo ѡ et ѣ, quas diligenter collegit *Abraham Mrazovics*, et in Grammatica sua in usum Serborum scripta clare exposuit, cum eae et rectae pronunciationi syllabarum radicalium, et analogiis formationum et flexionum atque communi usui innitantur, nihil fere est, quod jure reprehendam, duabus tamen exceptis, quae auctoritati librorum novorum a Russis editorum nimium tribuunt.

Quarum una praecipit, scribendum ѡ post ѣ, quod et codicibus antiquis et ipsa analogia refellitur. Si namque ex.gr. *ѣѣ* in Nominativo plurali *н*, non ѡ, postulat, certe et *ѣѣѣ*, *ѣѣѣ*, *ѣѣѣ*, uti haec in Serbicis libris antiquitus impressis recte exarata leguntur, scribendum erit.

Al-

Altera и post г, х, к pro ѡ, ponendum docet. Codices autem antiqui tam Russici, quam Serbici omnes, immo et libri liturgici seculo XVI. a Serbis impressi constantissime post gutturales has, analogia id exigente, ѡ scriptum exhibent: гѡбѣнѡ, книги, врагѡ, грѣхѡ, вѣкѡ, ликѡ, мѡкѡ.

(1) Non ignoro, post alias consonas in codicibus Serbici и et ѡ confundi saepiusita, ut винѡ pro ѡвинѡ *semper*, любѡм pro любим, обѡяно pro обилно, обѡтель, (quasi a быти derivatum esset), pro обитель, *habitatio*, (ab об et витати *habitare*), imo subinde et Imperativi изѡавѡ, помозѡ pro изѡаѡи, помозѡ male scripta legantur; in eo tamen, quod orthographiam codicum antiquorum analogiae innixam, quoad ѡ post gutturales г, х, к, illaesam servarunt, libri Serbici novis Russorum inventis praeferendi sunt.

§. XIX. Vocolae и et ї non nisi usu differunt.

Ponitur autem и:

1. Initio vocum Slavicarum: и et, ѡ eum, ии alius, иже qui, ити ire, истина veritas.

2. Occupat syllabas omnes, in quibus radix ipsa, aut formationis et flexionis analogia ѡ non existit: быти caedere, ми mihi, ни non, ти tibi, а quibus utique discernuntur быти esse, мы nos, ны nos *Accus.*, ты tu.

3. Diphthongi omnes in fine postulant ѡ: вѡлѡй, мѡй, рай paradisus.

Peregrina servant ѡ: Иѡда, їѡда, їромѡс, їерей sacerdos, крѡн liliū. Huc referri potest ѡно, quamvis et ѡно recte scribatur. Roma urbs mutata in и: Рим.

Amant et voces slavicae ї ante vocalem aliam :
 кїю, бїешн, а бнти, спасенїе salus, знаменїа si-
 gna. Eximit Smotriskius composita ex при, uti
 принимаю, прилтно, sed etiam in his et aliis прї ante
 vocalem usurpatur : прїнти, прїймѣ, прїати. Le-
 gitur tamen при in Bibliis ante ѡ: прихвращѣ,
 прихвщаю. Arbitraria sunt haec. In Ostrogiensi
 Bibliorum editione plane єдинѣ pro єдинѣ scrip-
 tum reperies. мїр, olim весьмиръ, *mundus*, а мир
pax, non quidem in manuscriptis, sed in impressis
 libris distingui solet. мврѡ ab utroque differt et ge-
 nere et vocali v, quia origine graecum est. Exi-
 gunt et alia graeca v: порфврѣ, крѣстѣ.

Pronomen ѡ *eum*, pronunciari mollius, quam
 conjunctionem и *et*, nimirum uti *ji*. jam Smotrisk-
 ius docuit, et Caramanus confirmat. Bohemi ex
 ѡ diphthongum *jej* formarunt.

(m) In antiquissimis codicibus post vocalem scri-
 bitur и: гѣи, какои, пропашаи crucifixerunt eum; post
 consonas solidas ии: поставилѣ ии posuit eum,
 вѣнчалѣ ии coronavit eum, приѣтѣ ии accepit eum;
 post liquidas autem, ex. gr. post тѣ, ии et и: гл҃голють
 и живѣ dicunt eum vivum, да помажють ии ut un-
 gant eum. In iis etiam ии pro їи locum habet: мни
 minor, велии magnus, от двѣри а foribus, третии
 tertius, прочии reliquis. Sic etiam спасенїе pro
 спасенїе.

§. XX. Inter Vocales affectas, quas liquidas ap-
 pellare liceat propterea quod cum ї colliquescant,
 hoc

finē vero pro *т* feminino: *дѣво непорочнаѣ* virgo sine macula, et pro *т* neutro plurali: *врата вѣчнаѣ* porta aeterna. Confunduntur hic *т* et *ѣ* eo fere modo, quo Glagolitae *ѣ* suum in aliis uti *я*, in aliis uti *je* pronunciare solent. Vice versa *нѣнѣ* codices Serbici, etiam impressi, pro *нѣнѣ* legunt.

§. XXI. *κ* initia vocum et syllabarum in antiquis manuscriptis occupat, pro quo tamen compendii causa in libris minus antiquis *ε* locum obtinuit: *един* pro *κдин*, *твоε* pro *твоек*.

ѣ vero post consonantes scribitur. Admittunt autem quandoque, siquidem pronuntiatio ipsa id postulet, consonantes pleraeque liquidam hanc vocalem et quidem labiales omnes: *вѣк* seculum, *вѣно* dos, *вѣра* fides, *ѣг* fuga, *ѣл* albus, *ѣс* daemon; *пѣна* spuma, *пѣти* canere, *пѣназь* numus, *пѣхота* pedites; *мѣра* mensura, *мѣсто* locus, *мѣх* uter. Linguales et dentales similiter: *нѣм* mutus, *нѣдро* sinus, *нѣкто* aliquis; *лѣто* aestas, annus, *лѣнѣсть* pigritia, *лѣха* agri portio, *лѣпота* decor, *рѣна* rapa, *рѣзати* scindere, *рѣчь* sermo, *рѣшити* solvere; *дѣва* virgo, *дѣд* avus, *дѣло* opus, *дѣти* proles, *тѣло* corpus, *тѣшити* consolari, *тѣсто* massa. Nec nonsibilantes *з*, *с*, *ц*: *зѣла* valde, *зѣница* pupilla, *сѣма* semen, *сѣвер* septentrio, *сѣть* laqueus. Densiores autem sibilantes atque gutturalis respuunt liquidam hanc vocalem; excepto tamen

men nomine literae хѣр, quod post х exhibet ꙗ pro е aut ш. Est enim хѣр apud Slovacos clamor.

(o) Non sunt reticenda exempla, in quibus ꙗ post ж, ш et ѡ scriptum legitur. Luc. 24, 29 occurrit in antiquo codice осажѣте palpate pro осажите, quod nunc impressi libri habent. Alterum exemplum Psalm. 77, 46 habetur, ubi pro antiquo ерисиѡи, quod in Psalterio a Serbis, Venetiis, 1561 impresso, graeco ερσιωνъ respondens, adhuc legitur, Russici editores vocem ржѣ i. e. *acrugini* substituerunt. Est autem omnino vitiosa haec inflexio. Nam ржа, si slavice declinetur, in Dativo post ж, uti et post alias densiores sibilantes non admittit ꙗ, sed и adoptat. Exempla pro шѣ et ѡѣ, quae e Smotriskio adduci possent, sunt Duales feminini нашѣ, чѣдѡѣ, чѣтѡѣ; sed hos duales nemo probaverit. Nam in probis exemplaribus duales feminini post ш et ѡ in и desinunt. Et quod recte olim Matth. 24, 41 legebatur двѣ мелюѡи, male nunc substituto мелюѡѣ correctum est.

§. XXII, Apud Russos, licet in plerisque vocibus м retinuerint, usus obtinuit, ꙗ initio earum vocum scribendi, in quibus olim м legebatur: ꙗздѣть pro мздѣти vehor, ꙗстъ, ꙗмь pro ести, ѡмь, edo. In discrimine vero inter ꙗ et е post consonas observando negligentiores sunt.

(p) Hinc opusculo singulari, Petropoli 1815, Svo. impresso, quod et regulas, quandouam scribendum sit ꙗ pro е, et indiculum vocum, quae ꙗ postulant, continet, sibi consultum voluere. Si auctor voces in eo collectas non a literis initialibus, sed ab iis consonis, cum quibus ꙗ immediate connectendum est, in ordinem redegisset, non opus fuisset Composita sub praepositionibus singulis toties repetere. Posuissem ego primum eas voces, quae post primam radicalem ꙗ habent,
 ex.

ex. gr. вѣтъ, et sub hac omnia composita, uti уѣтъ, отвѣтъ, навѣтъ, завѣтъ, сзавѣтъ (совѣтъ). Deinde adduxissem eas voces in quibus в secundam radicalem constituit, ex. gr. говѣтъ, свѣтъ, цвѣтъ et has quidem ordine alphabetico. Hac ratione uno quasi obtutu cognoscere licuisset ѣ post в, з, п et alias consonas poni solitum, quin opus fuisset singulas alphabeti literas percurrere.

§. XXIII. Licet nunc plerique Slavorum meridionalium discrimen inter ѣ et е sola pronuntiatione non percipiant, sunt tamen provinciae quaedam, in quibus recta pronuntiatio slavica adhuc viget, ita ut pro *vera*, *svet*, *bel*, *mera*, *sneg*, et pronuncient et scribant *vjera*, *svjet*, *bjel*, *mjera*, *snjeg*, id est: вѣра, свѣтъ, бѣла, мѣра, снѣг.

(q) Amant inter eos aliqui et diaeresim, resolventes ѣ in ѣе, ita quidem, ut pro бѣла, лѣп, duae syllabae percipiantur: кѣла; лѣп, lege *bjel*, *lijep*. Carnioli ѣ post consonas non norunt amplius, sed sonum vocalis e acunt more suo in ejusmodi syllabis, quae in Slavica veteri lingua ѣ exigunt: véra. Poloni subinde ѣ in ja mutant: biały pro бѣлый. Bohemi, qui ѣ et е satis accurate distinguunt, post l non nisi e usurpant: leto pro лѣто.

§. XXIV. Vocalis ю pro юу et ѡ et initio vocum et in medio post vocales et consonas in usu est: ю eam, юг auster, юность juvenus, юдѣже ubi. Saepe et alia, quae ab оу incipiunt, scribuntur per ю: юза, юзник pro оуза, оузник, юже pro оуже, южика cognatus et cognata, pro оужика, юрод pro оурод. Adde юдоль vallis, quam vis ex оу et дол compositum sit. ютро, mane, Ser-

Serbici codices legunt, оутро vero Russici, in quibus plane оун, оуноша pro юн, юноша reperias.

(r) Characterem ѣ obsoletum initio et in medio vocum licet reperire in antiquissimis codicibus: ѣжами, вѣроѣ, тѣчыѣ et тѣчыѣ (точію).

(s) In Serbico codice A. 1324 etiam неювидим pro неювидим reperi. Sed talia negligentiae potius librariorum tribuenda censeo, quam ut credam, sic pronuntiata fuisse.

Syllabum radicum si percurras, non nisi post а vocalem ю inveneris, et quidem post primam consonam radicalem in любити diligere, людіе homines, populus, лют ferox, post secundam vero in бядо discus, бясти attendere, паянѣ, паявати spuerе.

(t) In antiquis codicibus post sibilantes ш, ч, scribitur ю pro hodierno ѣ: шюм sonitus, чюти sentire, чюдо res mira, чящю, сѣвшю. Adde тыщю mille, quod codices Serbici pro Russico тыща legunt. Supponendum itaque post densiores sibilos ubique ю, licet nunc ѣ usurpetur, praecipue in prima persona singulari et tertia plurali: сѣжю pro сѣжѣ judico, помажю ungam et помажють ungent, слышю audio, пишю scribo, ищю quaero, плачю fleo.

In declinationum casibus non solum post а, sed etiam post alias consonas, eas nimirum quae in Nominativo vocali liquida aut ь finiuntur, ю locum habere solet, ex. gr. in Dativis: связню captivo, а Nom. связень, свѣдѣтелю testi, царю regi, князю principi, врачу medico. In Accusativo feminino: стезю semitam, всю omnem а вещь.

(u)

(u) Olim semper post ж, ш, ч: мрежю, дѣшю, притчю, quorum Nominativus in а pro а terminabatur: мрежа, дѣша, притча. Subinde etiam post ij: пшеницю triticum, сѣницю soli, а сѣнце.

Respuunt autem ю labiales, ita quidem, ut ubi formatio ю postulat, literam л interponant. Formatur hoc modo оре ю prima persona пѣблю а пѣвити, люблю а любити, кѣблю а кѣпити, лѣблю а лѣмити.

§. XXV. Diphthongis, quas §. VIII. nomina vimus, illustrandis, cum et in syllabo radicum, et in formatione nominum atque alibi exempla inveniuntur, pauca hic sufficient.

ай: рай paradisus, край margo.

ей: роѣ examen arum, зной aestus.

уй: уѣ seu оуѣ avunculus, крагѣй miluus, помнѣй miserere.

ый: вторѣй secundus, старѣй senex.

ей: сѣй hic, бывшей, ei quae fuit.

ій: сѣй hic, велѣй magnus, тѣй vacuus.

ий seu ай: пѣйце ovum, прѣмлай accipiens.

кѣй seu ѣй: кѣй ita, старѣй senior, имѣй habe.

юй lege јуј: воюй pugna, коюйте pugnate, утрѣнюй, упрѣнюйте, аб утрѣневати mane surgere.

In peregrinis recte libri impressi av et av servant:

ав: Авгѣст, Клавѣй, Павел.

ав: Бѣа, Бѣфрат, Бѣнѣх, Бѣтѣх.

Sic

Sic et εὐαγγέλιον, licet v ut в pronuncietur: *evangelije*. Pro вѣ exemplum aliud non suppetit quam стахвѣ e graeco σάχως.

(x) In manuscriptis pro v saepissime в scribitur: **КЛАВДИЙ, ПАВЕЛ.** Pro левї plane **ЛЕВГІ**, inde **ЛЕВГІТЕСКИЙ**, uli **КУГА**, **ЕВГА** pro **ЕВА**, inde **ЕВЖИН**.

§. XXVI. Circa consonantes recte praecipiant Grammatici, ne confundantur eae literae, quae sono sibi similes sunt. Nolunt igitur **ФЛАА** scribi pro **ХВАЛА** laus, **НОКТИ** pro **НОГТИ** ungues, **ХРЕСТ** pro **КРЕСТ** crux, **ИЩЕТНЫЙ** pro **ИЧЕТНЫЙ**. Mrazovics indiculum ejusmodi vocum in gratiam discipulorum conguessit, in quo etiam sequentes repertas: **БОГ** deus et **КОК** latus; **ВОЛК** lupus et **ВОЛХВ** magus, **ГЛАЗ** oculus (apud Russos duntaxat, non alios) et **ГЛАС** vox, **ГРЕК** Graecus et **ГРѢХ** peccatum, **ЛѢГ** pratum (apud Russos duntaxat, **ЛѢГ** enim apud Veteres est lucus) et **ЛѢК** arcus, **МАХ** vibratio et **МАК** papaver, **МѢКА** farina et **МѢХА** musca. Sed haec quis facile confundere audeat? Distingui quoque voluit, ut jam alii, **κῆρυλλον** animal **ВЕЛѢЛѢДѢ**, **ακαμίνω** fune nautico **ВЕЛѢЛѢДѢ**, cum tamen **ВЕЛѢЛѢДѢ** nihil aliud sit, quam corruptio vocis **ВЕЛѢЛѢДѢ**. Sunt autem et alia, quae moneamus.

1. Pro **ПЧЕЛА** apis, quod editi libri habent, in antiquissimis codicibus **БЗЧЕЛА** legitur. Sonum literae **Б** in hac voce servant Carnioli scribendo

bu

buzhela, aut transpositis literis **z** et **h**: zhebela. Bohemi mutarunt **z** in **h**: wčela, i. e. вчела. Serbi omisso **n** pronunciant чела, alii tamen Illyrii **n** retinere et нчела dicunt, uti et Russi. Poloni **n** quidem servant, sed **h** mutarunt in **szcz**, et more suo vocalem **e** in **o**: pszczola, i. e. пшчола, пшчолa.

2. Pro **v** graeco, quando uti **z** sonat, scribi frequenter **z** jam monuimus: **εββδα** pro **ενβδα**. Probanda tamen Editorum cura in rite scribendis nominibus propriis, quae **v** postulant.

3. Αἱρεῖ editores Bibliorum, Graecorum morem secuti, scribunt, quamvis *angel* pronuncian- dum sit. Codices autem antiqui etiam **ANGEA** ex- hibent.

4. **тешко** pro **тежко**, id est **ш** pro **ж**, in co- dicibus Serbicis subinde scribi non est proban- dum, cum **тежек** seu **тажек** *gravis* sonum literae **ж** clare demonstret.

5. **s** literam superfluum censuit Smotriskius et alii, cum ejus vices **z**, quod pronunciatione non differt, supplere ubique possit. Mos tamen obtinuit, ut in codicibus manuscriptis et editis quarundam vocum initia potius **s** occupet, quam **z**. Tales sunt: **сѣѣзда** stella, **сѣѣра** fera, **сѣѣе** olus, **сѣѣо** malum et composita ex **сѣѣо**, **сѣѣи** aut **сѣѣа** serpens, **сѣѣа** herba, **сѣѣица** pupilla,
сѣѣа

сѣлау valde, quo nomine et ipsa litera **с** appellatur.

(y) In prima Bibliorum editione Ostrogii A. 1581 curata etiam in aliis vocibus **с** occurrit, ex. gr. in **отверси** ab **отвергъ** *rejeciam*, quasi ad distinguendum Imperativum hunc a simili **отверзи** ab **отверзъ** *aperiam*. In psalterio a Serbis, Venetiis 1561, edito plane **кнезем** pro **кнезем** (**кнѣзем**) legitur:

6. Litera **з** in praepositionibus **из**, **въз**, **кѣз**, **низ**, **раз**, licet ante plerasque consonas sonum sibi proprium servet, tamen ante **п**, **т**, **х**, **к**, **ц**, **ч**, acriori sono profertur, in quo casu **с** pro **з** scribi solet: **распат** crucifixus, **беспѣтнѣй** sine carne, **испѣсти** emisit, **възток** oriens, **исходъ** exitus, **исхождъ** descendo, **искѣпити** redimere, **исцѣлѣти** sanare, **исчези**. Literas **сч** vero contrahunt librarii in antiquis codicibus in **щ**: **ищезе** pro **исчезе**, **ищресл** pro **исчресл** seu **изчресл**, **ищрева** pro **исчрева**. Eodem modo **щ** pro **сч** legitur in vocibus ex **кѣз** compositis: **вещестен**, **вещисланный**, quae tamen ab editoribus librorum Slavicorum probari non poterant. Immo et optandum foret, ut **из**, ac reliquae praepositiones litera **з** terminatae, ante omnes consonas per **з** scriberentur.

7. **здѣ** *hic*, et **здравъ** *sanus* in omnibus libris nunc obvia sunt. Veteres tamen etymologiam respicientes **с** constanter servant: **сдѣ**, **сдравъ**, **сздравникъ**, *sanitas*. Qui sequentem literam respici-

с

unt

unt, etiam з когом pro с когом scribere malunt, quod nemo probaverit, nisi Polonus et Carniolus.

8. Literam ѣ pro ч in voce оуѣтити pro очистити amant libri Serbici et Glagolitici. Idem тѣжда pro чѣжда a multis jam seculis retinent.

9. Pro ѣ in antiquissimo изборник seculi XI. saepissime occurrit шт: извлѣшти pro извлѣши, ноштыж pro ношю, сѣште pro сѣше, аште pro аше, кште pro кше, хоштете pro хоште, прѣлштакъ pro прелшакъ, et, quod mirum, in vocibus штѣждам et штѣжа pro чѣжда, cum quo tamen et ѣда conferri potest.

10. Gutturales г, х, к nemo facile confuderit, qui rectam earum pronunciationem novit. Pro гѣ tamen veteres codices кѣ legunt, et recte quidem spectato vocis etymo, quod et Bohemi faciunt. Est enim adverbium кѣ *ubi* ex interrogativo к et ѣ compositum. Male editores Serbi in Psalterio Venetiis 1561 impresso Ps. 39, v. 18 excuderunt їѣ прихакъ ми, Dominus sollicitus est mei, pro прихакъ. Хамти enim non solum in Stephani regis Serbiae legibus pro corrupto hodierno амти legitur, sed et alii Illyrii hodiernum scribunt *hajati*.

(2) Veterem versiculi hujus versionem emendare volentes Russi, quibus хамти prorsus ignotum fuerit, primum попеченіе мое in Ostrogiensi editione, deinde in correctioribus Bibliis попечетса ѡ мнѣ substituerunt pro obsoleto прихакъ ми.

11. Крѣст et крѣтити libri novi et antiqui probant omnes. Sed хрѣста legitur in literis (грамота) anni 1265, хръста et хрътити antiquiores codices prae se ferunt; idque rectissime, cum originem harum vocum ipsa orthographia exprimere voluerint. Est enim хрѣтити, uti apud Germanos olim *christen*, idem ac christianum facere, id est baptizare, inde хрѣст baptismus et crux.

12. In exprimendis vocibus, in quibus Graecorum more literae *υ*, *ξ*, *ω* servandae sunt, accuratiores sunt libri impressi, quam codices antiqui. In his enim subinde кѣнр pro кѣнр, фρογгѣа pro фρυгѣа, мирѡносица pro мѡроносица, александр pro ааеξандр, максим pro маξѣм, фиаѣкс pro фиаѣξ, анатема pro анаѡема et alia similia scripta sunt. Litera ψ quandoque in Slavica voce ψа pro па, ψωм pro пωм, etiam in libris impressis usurpatur.

Caput II.

De euphonia seu de vocalium mutatione, consonarum transformatione, epenthesi, prosthesi et elisione literarum.

§. I.

Alternant saepe vocales *a* et *o*: стаиѣ - стою.

Poloni et Russi in vocibus quae tribus consonis constant, si media sit *a* aut *g*, pro *a* amant *o*:

С 2

Slav.

Slav. гладъ	Pol. głod	Russ голодъ	fames.
гласъ	głos	голосъ	vox.
класъ	kłos	колосъ	arista.
слама	słoma	солома	stramen.
градъ	grad	городъ	urbs.
пратъ	prog	порогъ	limen.
брада	broda	борода	barba.

In ejusmodi vocibus Bohemi retinent a, quamvis in aliis quibusdam post initiales a et p pro a ament o, uti Poloni: *lodi, loket, rowen, robota, rozum* et in omnibus aliis compositis ex praepositione роз, pro ладѣа, лакоть, равен, работа, раз, разѣм, in quibus meridionales Slavi omnes conservarunt a. Cum his conspirat et Russus, qui tamen et рспнсь et рстѣ pro рстѣ dicere solet.

(a) In Serbicis libris снаха pro сноха nurus, раженъ pro рожен veru, stimulus, legitur.

§. II. Regulariter mutatur o in a in formatione verborum Iterativorum, quae a aut m ante terminationem ти assumunt:

пони-напати, ломити-ламатн.

клонити-кланати, помогѣ-помогати.

горѣти-гарати, бодѣ-бадати,

§. III. Alternant o et e. Hinc пепел cinis, pro попел aliarum dialectorum, hinc тепл et тона calidus. Mutatur vero o in e regulariter post i, quando latino jaequivalet, et post liquidas consonas.

Иас

Нас de causa Infinitivus formae sextae pro **обати** amat **евати**:

воквати а **воѣ**, **блєвати** а **блѣюю**.

плєвати а **плѣюю**, **врачевати** а **врач**.

Hinc et terminatio **ом** in Instrumentali, et **ым** in Dativo plurali secundae Declinationis transit in **ем** et **єм**: **отцєм**, **отцєм**.

(b) Patet hinc, cur in Slavica literali *jo* latino more prolatum locum habere non possit. **О** enim cum **ї** coniungi non potest, quin mutetur in **е**. Pro hodierno Serborum **їон**, id est *joj* (ei), slavice scribitur **кѣ**. Potuit igitur **ю** tuto sumi pro **юу**, latino **ju**.

(c) Bohemi et in prima declinatione pro **ом** amant **ем**: bohem.

§. IV. Vice versa mutatur **е** in **о** in formandis Iterativis et Factitivis, ac proinde etiam in Substantivis ab iis derivatis:

ведѣ - **водити**, **воквода**, **вождѣ**.

везѣ - **возити**, **воз**.

лежати - **положити**, **ложке**.

текѣ - **точити**, **ток**.

Praesens **пою** *cano* habet in Infinitivo **ѣ** pro **о**: **пѣти**.

(d) Russi et pro **е** initiali seu pro **к** amant **о** **один** pro **един**, **озеро** pro **езеро**.

§. V. In iisdem formationibus mutatur **и** seu **ї** in **о** si sequatur **и**, **ѣ** vero in **о** sequente **в**:

пїю-**напонтити**, **напой**.

гнїю-**гнѣнтити**, **гнѣй**, **крѣю**-**крѣб**.

§. VI.

38 Cap. II. §. VI. VII. et VIII. Mutatio Vocalium.

§. VI. Eodem modo resolvitur *oy* sequente vocali in syllabam *ов*:

п^ал^ю-п^ал^{ов}, сл^ю-сл^{ов}, слово.

от^{рин}-от^{рино}вен, мг^н-мг^{но}вен.

Нас lege formant verba in *ю* Infinitivum in

овати: р^ад^ю-р^ад^{овати}, м^ил^ю-м^ил^{овати}.

к^{уп}^ю-к^{уп}^{овати}, к^ю-к^{овати}.

§. VII. Alternant subinde *ѣ* et *ы*:

п^ал^ю-п^ал^ы, ст^ыд^ѣти-ст^ыд^а,

сл^ышат^и-сл^ых^у.

§. VIII. Alternant etiam *ѣ* seu *ѣ* et *ѣ* seu *ѣ*:

п^ам^ѣ, п^аст^и-сн^ѣм^ѣ, сн^ѣст^и.

с^ад^ѣ-с^ѣд^ѣ, с^ѣст^и.

об^ра^щ^ѣ-об^рѣ^т^ѣ, об^рѣ^т^ѣт^и.

(e) In libris Serbicis, etiam antiquis, constanter *и* et *е* pro *ѣ* scribitur: ст^ок^ѣ pro ст^оп^ѣ, ч^ак^ѣ pro ч^ап^ѣ, к^ѣз^ѣа et п^ѣз^ѣа, н^ѣк^ѣс^ѣыть pro н^ѣп^ѣс^ѣыть pelicanus, об^рк^ѣи^ѣ pro об^ра^щ^ѣ, оу^ѣв^ѣд^ѣаю pro у^ѣв^ѣд^ѣаю marcesco, с^ѣѣ^ѣт et с^ѣѣ^ѣт pro с^ѣѣ^ѣт sanctus, п^ам^ѣет^ѣ pro п^ам^ѣет^ѣ memoria, об^ѣч^ѣе, об^ѣч^ѣет^ѣа pro об^ѣч^ѣа, об^ѣч^ѣет^ѣа, н^ач^ѣеш^ѣе pro н^ач^ѣаш^ѣа inceperunt, м^ол^ѣк^ѣ et м^ол^ѣе pro м^ол^ѣа orando, х^од^ѣещ^ѣ pro х^од^ѣаш^ѣ vadiens, х^от^ѣей et х^от^ѣк^ѣй pro х^от^ѣаш^ѣ volens. Alia exempla vide Cap. I. §. XX. (n).

§. IX. Consonae ejusdem organi nunquam fere inter se permutantur, nisi consona subsequens mutationem lenioris in duriores aut vice versa subinde postulet. Pro *из*, *вѣз*, *бѣз*, *низ*, *рѣз* ante *п*, *к*, *т*, scribi *ис*, *вѣс*, *бѣс*, *нис*, *рѣс* jam

jam diximus C.I. §. 26, 6. Pro вѣзти scribunt aliqui вкѣти, а вѣзѣ. Vice versa pro antiquo кѣ nunc гѣѣ, pro сѣ nunc зѣѣ in usu est.

§. X. Solent tamen sibilantes з, с, ц in densiores cognatas ж, ш, ч mutari. Linguali д, quoties sequente vocali affecta cum і coalescere deberet, praefigitur ж; т vero et ст mutantur in ц. Gutturales г, х, к in affines з, с, ц, quandoque etiam in ж; ш, ч transformantur. Juverit affinitatem transformabilium et transformatarum uno quasi intuitu conspicere. Mutatur nimirum

д	in	ж	д	водити	-	вождю.
т	-	ц	т	мѣтити	-	мѣцію.
ст	-	ц	ст	пѣтити	-	пѣцію.
з	-	ж	з	мазати	-	мажю.
с	-	ш	с	писати	-	пишю.
ц	-	ч	ц	овѣа	-	овча.
г	-	з	г	бог	-	бози.
г	-	ж	г	дрѣг	-	дрѣже.
х	-	с	х	дѣх	-	дѣси.
х	-	ш	х	ѣхѣ	-	ѣши.
к	-	ц	к	лик	-	лицю.
к	-	ч	к	ско	-	очи.
ск	-	ц	ск	искати	-	ицію.

Prima series hic transformabiles sistit, secunda eas literas, in quas transformatio fieri solet. Fit autem transmutatio haec secundum cer-

tas regulas in declinatione, conjugatione et derivatione observandas.

(e) Mirum alicui videri possit, Smotriskium praeter **г, х, к, ц**, etiam **ж, ш, ч** inter mutabiles (измѣняемая) retulisse, cum haec potius transformatae, utpote ex **г, х, к** prognatae, nuncupandae sint. Supposuit ille, male utique, in omnibus Verborum formis, personam primam Praesentis esse thema aliorum temporum. Hinc cum **а виѣѣ, молочѣ, прошѣ**, secundas personas **видиши, молотиши, просиши** formari putasset, ubi Infinitivi **виѣѣти, молотити** (slavice **млатити, млатю**), **просити** respiciendi erant, in eum errorem inductus est, ut literas **ж, ч, ш** ex **ѣ, ѣ, с** transformatas mutabiles diceret.

§. XI. Vocales purae seu solidae consonis finalibus, quae syllabam radicalem terminant, affixae, nullam inducunt in declinatione et conjugatione mutationem, praeter **ѣ**, cum sit affinis vocalibus affectis. Fit nimirum transformatio:

1. in Vocativo substantivorum masculinorum, cum ei **ѣ** affigendum est:

БОГ-БОЖЕ, ДѢХ-ДѢШЕ, ОТРОК-ОТРОЧЕ.

Sic **КНАЗЬ-КНАЖЕ, ОТЕЦ-ОТЧЕ.**

Aliae vero literae hoc in casu, praeter gutturales et **зѣ, цѣ**, non mutantur.

2. Ante **ѣ** Praeteriti, ante **ѣши, ѣт** Praesentis, ante **ѣн** Participii passivi verborum in **ѣ**:

ВЕРѢ-ВЕРЖЕ, ВЕРЖЕШИ, ВЕРЖЕТ, ВЕРЖЕН,

ИЗѢХИѢ-ИЗѢШЕ, РЕКѢ-РЕЧЕН.

§. XII.

§. XII. Ante **ѣ** participii passivi verborum in **нѣ** literae **д, т, з, с, ст** mutationem subeunt, cum **ѣ** hic vices agat vocalis affectae **ѣ**:

сѣдѣти - сѣжден, мѣтити - мѣщен.

казѣти - кажен, просѣти - прошен.

простѣти - прошен.

Adde: **мѣжденіе а мѣдѣти, сѣблажен а сѣблаз-**
нѣти, умершвен а умершвити, помышен а по-
мыслѣти, ошрен а ошрѣти, quavis in his ѣ lite-
ras д, т, з, с, ст non immediate, sed interpo-
sitis aliis, afficiat.

§. XIII. Ante **и** Nominativi pluralis, et ante **ѣ**
dualis, porro ante **ѣ** Dativi et Localis, ante **и** et **ѣ**
Imperativi, mutatur **г** in **з, х** in **с, к** in **ц**:

прѣг-прѣзи, ѡ прѣзѣ.

грѣх-грѣси, ѡ грѣсѣх.

внѣк-внѣци, ѡ внѣцѣх; рѣка-рѣцѣ.

нога-нозѣ, рѣка-рѣцѣ (Duales).

помогѣ-помози, помозѣте.

тежѣ-теци, тецѣте,

At vero in formatione primae personae Ver-
borum ope **ю**, deinde in derivatione Substantivo-
rum et Adjectivorum tam ante liquidas vocales **а,**
ѣ, quam ante **ѣ** mutantur **г, х, к** in densiores
sibilantes **ж, ш, ч**, et quidem

г in ж : рог-рожан, книга-книжен

х - ш : страх-страшен, ѣхо-ѣшше.

42 C. II. §. XIV. Mut. l. д, т, з, с. §. XV. Mut. l. г, к.

к in ч : вѣк-вѣчен, велик-величїе

ск - ц : плескати-плещѣ (плещю).

Similiter mutatur ц ante ен, et ина in ч :
лице-личен, конец-кончина.

§. XIV. Literae д, т, ст et з, с mutantur ante ю primae personae, et ante а in formatione Femininorum abstractorum, ut supra §. X., nimirum:

д in жа : нѣдити-нѣждѣ, рѣѣти-рѣда (ржа).

т - ц : свѣт-свѣѣа, питати-пиѣа.

ст - ц : тестъ-теѣа, прелстити-прелѣѣ.

з - ж : лязити-лазѣѣ, лязати-лижѣ.

с - ц : плазати-плаѣѣ, гасити-гаѣѣ.

Sic съблажню а съблазнити, испещрю ab испестрити.

Ante ти Infinitivi aliam mutationem subeunt literae д, т, quandoque etiam з. Mutantur enim in с:

ведѣ-вести, падѣ-пастѣ.

плетѣ-плести, обрѣтѣ-обрѣести.

лезѣ-лести.

§. XV. Literae gutturales, si ante ти Infinitivi immediate poni debeant, una cum т mutantur in ц:

могѣ-моѣц (про можти).

текѣ-теѣци, пекѣ-пеѣци.

(f) Initialis consona vix unquam transformari solet. Praebent tamen Praesens женѣ а гнати, порго шеѣѣ, почїю, si conferantur cum ходити, et поконтѣ, exempla mutationum in prima radicali factarum.

§. XVI.

§. XVI. Vocali i, dum naturam consonantis induit, h. e. dum aliis vocalibus praefixa uti j pronuntiatur, praecedente praepositione, litera н substituitur: **кго-ѿ него, кмѿ-кѣ немѿ, км-ѿ нем.**

к-за не, ю-на ню, их-при них.

Sic etiam **нань** pro **наи**, **воньмѿ** pro **вѣимѿ**, **соньм** pro **сѣим а сѣ** et **имѿ**. Hinc epentheticum н in compositis **внидѿ, снидѿ** ab **идѿ**, **внати**, **снати а пѣти**, **внимати** ab **имати**, **снѣсти а пѣти**, **снискати** ab **искати**, **внѣшити** auribus percipere, ab **ѿхо** auris.

§. XVII. In slavica veteri lingua non alia prothesis locum habet, quam ea, dum i praefigitur initiali a seu ѿ: **ѿможе** pro **аможе**, **ѿдоль**, **ѿжика**, **ѿза**, **соѿз** pro **ѿдоль**, **ѿжика**, **ѿза**, **соѿз** (**сѣѿз**). Serbici libri et **ѿже iam**, pro **оѿже** legunt. In his adeo variant Codices, ut nisi etymologiam consulas, nescias utrum **ѿха**, **ѿтро** quae Russi amant, an **юха**, **ютро**, quae meridionales Slavi praefereunt, rectius scribatur. Confer, quae C. I. §. XXIV. monuimus. In **нѣдро** pro **ѿдро** sinus, н est protheticum, uti in illyrico **нѣгал** pro **ѿгал**.

(g) Protheticum в ante vocales о et ѿ in aliis dialectis valde frequens est. Bohemi vulgo vocali о praemittunt consonam w: **won** pro **он**, **worai** pro **орати**. Idem mos est et Lusatis. Pauca exempla suppeditat et Russica lingua: **восемь** octo, pro **осемь**, **вотчим** vitricus, pro **отчим**. Croatae eandem consonam praeponunt vocali u: **vuda**, **rudicza**, **vugel** pro **ѿда**, **ѿдича**, **ѿга**.

44 Cap. II. §. XVIII. Vocalis euphonica o et e.

у҃га. Sed et apud Skorinam Russum наѡска scriptum reperi pro наѡка, et in antiquo codice вѡдѡца hamus pro уѡица. Poloni quoque, quamvis u in e et a mutant, tamen ejusmodi vocibus, quae ab u inchoantur, consonam w praefigunt: wѡda pro uda, wѡgiel *carbo*, pro ugi, wѡtroba *hepar* pro utroba, wѡtek *trama* pro utek.

§. XVIII. Vocalis euphonica o aut e inseri nunc solet in editionibus Russicis in iis syllabis, quae olim sine vocali scribebantur. Tales sunt, quarum mediam radicalem constituunt literae л et р. Inseritur autem o communiter ante л: вола, волк, полн, ползок, полк, умолкнѡ, долг, солнце, столп, холм, про вана, вак, пан, пазок, пак, умакнѡ, даг, санце, стап, хам. Subinde etiam post л: плоть pro лать, поглоти́ти pro погати́ти. Adde желчь *fel*, про жаль, слеза pro саза, кленѡса pro канѡса. Ante р vero inseri solet frequentius e quam o: вергѡ, бѡрх, перси, перст, держати, держати, терпѣти, тверд, жертва, сердце, смерт, скверна, червь, черн, чертог et plura alia, quae inter primam et secundam radicalem interponunt e. Alia vero assumunt o, et quidem ante р: торг, скорбѡ, горд, гортанѡ, корма, про тѡг, скрѡбѡ, грд, гртанѡ, крма; post р vero: брона *thorax*, крозда *canus*, тростѡ *arundo*, кровѡ *sanguis*, крот *talpa*, про брнл, брзда, трстѡ, крѡвѡ, крт. Расторгнѡ amat o, at растерзати disrumpere, interponit e.

(h)

(h) In Serbicis et Glagoliticis libris antiquis ejusmodi syllabae sine vocali constanter scribuntur; etsi in Apostolo A. 1524 quandoque *CAШИJE* scriptum sit. Nunc autem Serbi et Dalmatae jam ab aliquot seculis pro medio *л* pronunciant *ш*: *ашт*, *лск* pro *ааг*, *бак*. Hinc hybrida illa *лшана*, *пшано*, *пшат*, *ашаго*, *CAШИJE* in libris a Glagolitis editis leguntur. Volebant illi hac ratione et retinere usum antiquum scribendo *л*, et simul consulere legentibus inserendo *ш*, ut, neglecto *л*, more suo pronunciare possent *лша*, *пшно* etc.

Bohemi syllabas, media radicali *л*, aut sine vocali pronunciant, uti *plu*, *wlk*, (Slovaci etiam *tlku*, *slp* et alia plura), aut *u* post *л* inserunt: *pluk*, *dluh*, *slunce*, *chlum*. Syllabas autem media radicali *г* non paucas Bohemi et Illyrii omnes satis commode sine vocali inserta pronunciant: *smrt*, *krt*. Attamen, pro *крв* illyrico, Bohemi dicunt *krew*, quamvis in obliquis casibus *e* elidatur: *krwe*.

Poloni inserunt in his syllabis vocalem *a* ante *r*: *tark* forum, pro *тгг*, *karczma* popina, pro *крѣма*; *e* vero aut *i* ante *l*: *welna* lana, pro *вана*, *pelný* plenus, pro *панный*, *wilk* lupus, pro *бак*, *młczyć* tacere, pro *малчати*.

§. XIX. Russi vocalem euphonicam *о* adfigunt etiam praepositionibus in fine, praecipue si plures consonae sequantur: *во*, *со*, *ко*, *ово*, *изо*, *ото*, *подо*, *надо*, *предо*, pro *в*, *с*, *к*, *ок*, *из*, *от*, *под*, *над*, *пред*. Sed *воз* in medio assumit *о* fere semper: *воздух* pro *вѣздѣх*, *восток* pro *вѣсток*.

(i) Pro varietate dialectorum variat et vocalis euphonica. Illyrii amant *а*: *прѣдѣмною* pro *предомною*, Bohemi *e*: *przedemnan*. Hinc pro Slavico *огнь*, ignis, Illyrii *огань*, Bohemi *ohen*, Poloni *ogien*, Russi *огонь* scribunt et pronunciant. Idem valet de vocali ambigua inter duas consonas in vocibus, in quibus *о*, *а*

et

et e alternant: сѣт codicum manuscriptorum Russilegunt сотъ, Serbi et Glagolitae сѣт, favus. Pro сѣм, somnus, in libris impressis legitur сонъ; Illyrii vero nunc efferunt сам, Bohemisci, Croatae et Carnioli сень et сѣм.

(k) Glagolitae, quandoque et Serbi in libris recentioribus, a euphonicum frequentius, quam par sit, insertere solent: данас про днесъ, мазда про мзда, магла про мгла, маститель про мстителъ, лажъ про лжъ, шалю про шлю seu слю, нрав про нрав, одар про оар, жезал про жезл, жизнь про жизнъ, ксам про ксмъ, седм про седмъ, ѡалам про ѡалм, могал, рекал, несал про могл, река, неса; отрасл, мысал, про отрасл, мысль, богатство про богатство, канам про канам, immo in Octoecho Serbica тѣвѣствѣно про тѣвѣствѣно, неѣвѣствѣан про неѣвѣствѣен, et sexcentis alia. In his ego librorum antiquiorum et meliorum editionum sequar auctoritatem.

§. XX. Vocalis euphonica ante consonam ultimae syllabae mobilis est; accedente enim vocali alia in fine, elidi solet: зол, зла, зло; шел, шла, шло, шли; церков, церкви, церкви; красен, красна, красно; отец, отца; сладок, сладка, сладко.

§. XXI. Raro admodum eliduntur vocales aliae: измъ, възмъ про изимъ, възимъ, in quibus и radicale exciderat. Rarius adhuc integrae syllabae: сѣтъ про кѣтъ, инок про кдинок монаchus. Sic ино про кдино in compositis иночадый unigenitus, иноходец equus gradarius, иног unicornis.

(l) Olim Аpos. 18, 12 legebatur сосѣда стислосна, sed editores posteriores pro adjectivo vulgari стислонов eburneus, quod e vocibus кость слѣсна in

in ore plebis contractum fuit, recte substituerunt из
кости слоновья.

§. XXII. Labiales в, б, п, м, quoties iis vo-
cales liquidae т, ю, aut ь, affigendae sunt, epen-
theticum л assumunt:

вопль про вопль а воплю, seu вплю. Sic

ловля а ловити; жеравль про жеравь.

любля а любити; коравль про कराвь.

кбпля а кбпити, капля про капя.

дремля а дремачи, земля про зема.

Eadem epenthesis literae л locum habet ante
en participii passivi: избавлен, озловлен, престблен,
посравлен, ab избавити, озловити, престбпити,
посрамити. Serbici codices pro лен scribunt лкн:
избавакн, etc. Confer. С. I. §. XXIV. pag. 30.

(m) Bohemica, Polonica, et Lusatica dialecti,
utpote alterius ordinis, hanc epenthesis literae л
non admittunt. Hinc Pol. zemia pro зема Boh
zbaven pro избавлен etc.

§. XXIII. Post ж frequenter inseritur д epen-
theticum: изжденъ про изженъ, ижданъ про из-
живъ, вждада in Psalterio Serbico про возжада,
вождеаъ про возжеаъ: раждези про разжези,
раждежен про разжежен (разжежен), раждеъ, раж-
деа, ражданзаю про разжеа (разжеа), разжеа,
разжизаю. Idem fit, sed rarius, ante р: разаръшити,
разаръшити про разршити разршити. Adde e
codicibus Serbicis жажъе pullus, про жрека,
жаре-

ждрѣій sortes, pro жрѣій. Нозари nares pro нозри, а нос nasus. Illyricum ждрал, grus, inserto д et eliso в, е Slavico veteri жеравь (Carniolis hodie dum жерав), contractum est.

(n) Bohemis et Polonis usitatissima est epenthesis literae д ante ло Substantivorum: *sadlo* adeps, pro сало, *kadidlo* thus, pro кадило. Sic et *modliti se* orare, pro молитиса.

§. XXIV. Literae д et т non raro eliduntur, uti in тмь edo, вѣмь scio, pro inusitatis тдмь, вѣдмь. Radicalis enim syllaba harum vocum est тд, вѣд. Fit autem elisio literarum д et т sequenti consona, et quidem 1) ante л frequentissime: тл pro тдл, пал pro пада а падѣ; вел, привел pro веда, приведа; сѣл pro сѣдл; чел, сочли pro счита, сочтли. 2) ante н: оуванѣ pro оувданѣ, вознѣ pro возданѣ а бѣтн, воспранѣ pro воспранѣ, свѣнѣ pro свѣтнѣ, возлєснѣ pro возлєстнѣ.

(o) In editionibus Serbicis безна, празник, радосно, чесно, pro безана, празник, радостно, честно meliorum codicum, nemo probaverit.

Litera д post ж excidere solet ante vocales: вождь pro вождѣ, госпожа pro госпождѣ, ржа pro рждѣ, прежде pro прѣждѣ, чюжій pro чюждій. Нunc etiam виждѣ, сѣждѣ, вздѣждѣ, хождѣ, pro виждѣ, сѣждѣ, вздѣждѣ, хождѣ; блѣженіе pro блѣжденіе, оутвержен pro оутвержен. Nec hoc probandum.

(p)

(р) In Glagoliticis libris, etiam antiquis, вѣю про вѣжѣхъ legitur. Sic et роки, рокиѣ про рожден, рождѣнѣ, et роиство про рождѣство.

§. XXV. Frequentissime eliditur в post в in compositis ex вѣ: вѣитати про вѣвитати, вѣѣшати про вѣѣшати, вѣѣт про вѣѣт, вѣѣзати про вѣѣзати, вѣѣласть про вѣѣласть, вѣѣлак про вѣѣлак. In composito возопію, in Serbicus libris възпію, а въз et впію litera в non penitus excidit, sed in vocalem mutata est. Eliduntur subinde et aliae consonae, uti. в in погребѣти про погребѣти а погребѣхъ; з ante з, ж, et о: возва про возва, изживѣти про изживѣти, разжѣхъ про разжѣхъ seu разжѣхъ. Pro бесѣмене, бесмртен, безаконіѣ meliores editiones legunt без сѣмене, безмртен, беззаконіѣ. Scribitur autem ооп-
stanter' ки es, in omnibus codicibus pro ки, quamvis formatio personae secundae fiat apponendo ки syllabae radicali кс.

§. XXVI. Duplicationem literarum non admittit Slavica lingua. Vocales аа in читаахъ, еѣ in нищеѣ non unam sed duas constituunt syllabas; legendae enim sunt uti ам, ек: читаахъ, нищеѣк. Consonae autem non solent duplicari, nisi compositio aut derivatio id exigat. Преѣдверіѣ ex. gr. ex преѣ et двери, compositum est. Similiter воззвати, беззаконіѣ ex воз, без et звати, закон. Participium

В

рїум

pium passivum **пожжен**, **сожжен**, а **пожгѣ**, **сожгѣ** formatum est, mutato **г** ante **ен**, in **ж**; igitur duplici **ж** scribendum est. Sic comparativus **вышій** appposito **шій** formatus est ab adverbio **выше** seu a syllaba radicali **вы**, quae in **выше**, mutata fuit.

Recte etiam **истинный**, **законный**, ob formam indefinitam **истинен**, **законен**, duplici **н** scribuntur. Sic et **плѣнник**, cum a **плѣнен** derivatum sit. At **оученик**, **мѣченик** non nisi simplex **н** postulant, cum a participiis passivis **оучен**, **мѣчен**, in quibus **н** non duplicatur, orta sint.

Solet tamen **н** Participiorum, quando, assumpta terminatione finita, adjectivorum more construuntur, pro arbitrio librariorum duplicari. Hinc **избранный**, **шкотованный**, **смиранный**, **вселенная** (ad verbum: *οἰκουμένη*), atque alia duplici **н** scripta invenias.

(q) Etiam in Praesenti **пожгѣ** et **сожгѣ** litteram **ж** duplicari, male scripsit Mrzovics. Idem regulam a Smotriskio male conceptam repetit, **н** in adjectivis **инный** purum, i. e. si vocalis praecedat, desinentibus duplicari, uti in **странный**. Atqui **странный**, cum **странен** sit a **страна**, non praebet exemplum aptum, uti nec **истинный**. **Юный** certe et **оутренній** simplici **н** scribuntur; in **искренній** vero **н** duplicari solet, Adeo nimirum variant librarii. Immo sunt qui **н** in voce **истина** male duplicent. In Bibliis novissime impressis **истина** quidem simplici **н** recte, pessime vero formula **воистиннѣ** in veritate, vere, duplici **н** exarata est.

Ca-

C a p u t III.

De Tono seu Accentu.

§. I.

In libris liturgicis olim et nunc impressis vocales syllabarum, quae tono gaudent, accentibus notari solent. Cum autem hi in manuscriptis codicibus antiquioribus plane absint, et libri a Serbis Venetiis seculo XVI. editi, quoad accentus, multum a libris in Russia impressis differant, non liquet, utrum toni sedes aetate Cyrilli eadem fuerit, quam nunc accentus, sive a Serbis sive a Russis vocibus impositus, indicat. Serborum tamen libros antiquos tonum veterem, seculi IX. (quamvis prorsus immutatum permansisse vix credam), in pluribus vocibus referre facile mihi persuadeo. Cum autem libri Slavici a Russis impressi, ab eo tempore, quo Serbi magnis sumptibus ferendis impares edere suos desierant, omnes horum ecclesias repleverint, factum est, ut in Bibliis aliisque libris liturgicis nuper Budae et Vindobonae reimpressis, voces notarentur iis accentibus, qui tonum Russicum, Serbicae pronunciationi saepe prorsus repugnantem, designant. De hoc igitur nunc paucis agendum est.

§. II. Tonus seu syllaba majori prae aliis violata adeo in polysyllabis vocibus apud Russos

variat, ut praeceptis difficulter determinari queat. Inspice, si lubet, Grammaticam Russicam a beato *Antonio Puchmayer* Radnicensi Parocho, Pragaе 1819. 8. editam. Solet autem toni sedes accentu sive acuto sive gravi notari. Acuto (´) notantur vocales primarum syllabarum, imo et ultimae si haec consona finiatur, gravi (˘) vocalis syllabam ultimam finiens. Utriusque eadem est potestas.

Exemplo sit Marci Cap. 12. v. 1. e Bibliorum postrema editione :

Виноградъ насадѣ члвѣкъ,
и шградѣ шплѣтомъ,
и ископѣ точило,
и создѣ столпъ
и предадѣ его (прѣдастъ ѣ Mss.) тажѣтелѣмъ
и ѡнѣде.

Столпъ, turris, in hac editione accentu caret. Superfluum enim editoribus visum est, monosyllaba, in quibus toni sedes ambigua esse non possit, accentibus notare, excepto pronomine и eum, quod a conjunctione и, et, distinguendum censuere.

(a) Apud Bohemos et Polonos toni sedes paucis regulis definitur; vocum enim bisyllabarum prima apud utrosque, trisyllabarum vero prima apud Bohemos, secunda apud Polonos tono gaudet, sive vocalis corripitur, sive producat. Nam et correptae tono affici possunt

sunt. Meridionalium Slavorum, praepriis Serborum, tonum non nisi e Lexicis nuper editis, Vukiano praesertim, cognoscere licet.

(b) In codicibus etiam **ъ** in medio vocum, dum vices vocalium agit, accentu notari solet: **СТА́Ѣ**, **КРѢ́Ѣ**, **ПА́Ѣ**, **ТРѢ́Ѣ**, **ИСПА́ѢНИТИ**, **МА́Ѣ** tumultus, pro hodierno **МО́ЛВА**. Subinde et consona praecedens in codicibus Serbicis: **ЧРѢ́ПАТИ**, **МА́ЛВА**.

§. III. Monosyllabarum vocum aliae, etiamsi per declinationem in fine crescant, toni sedem servant: **БО́Г** **БО́ГА**, **СЫ́Н** **СЫ́НА** **СЫ́НОВЕ**, **ДУ́Х** **ДУ́ХА**, **БРА́К** **БРА́КЪ**, **ГРО́Б** **ГРО́БА**, **ТРЕ́С** **ТРЕ́СА**, **БѢ́С** **БѢ́СА** **БѢ́СОВЕ**; aliae vero tonum primae syllabae ad secundam rejiciunt: **РА́Б** **РАБА́**, **ОУ́М** **ОУМА́**, **ОДР** **ОДРА́**, **ПЛО́Д** **ПЛОДА́**, **ЖЕ́ЗА** **ЖЕЗА́**, **ДО́М** **ДОМЪ**, **ВЕ́ПРО** **ВЕПРО́**, **ЦА́РЬ** **ЦАРА́**, **ПѢ́ТЬ** **ПѢТИ́**.

Idem valet de Adjectivis, si terminationem definitam **ый** assumant. Servant alia tonum primae syllabae, uti **хро́мый** a **хро́м**, **ма́лый**, **ю́ный**, **но́вый** a **ма́л**, **ю́н**, **но́в**. Alia vero terminationem, quae accessit, tono afficiunt: **нагѣ́ый**, **драгѣ́ый**, **благѣ́ый**, **святѣ́ый**, **младѣ́ый**, **живѣ́ый**, **хѣ́дый**, **нѣ́мый**, **слѣ́пый**, **гладѣ́ый**.

Illa vero, quae terminatione **ий** augmentur, radicalis syllabae tonum nunquam amittunt: **ВЕ́ЛИЙ** magnus, **трѣ́тій** tertius, **ни́щій** egenus.

§. IV. Bisyllabarum vocum simplicium quaedam tono afficiunt priorem, uti **ГО́ЛЪБЬ** columba, **БѢ́СЕР** margarita, **ЖѢ́ПЪ** sulphur, **ПЛА́МЬ** flamma, **ВѢ́СНИ** mi-

les]

les, вѣчер vesper, ѡцет acetum, слѣга minister.
 Feminina: мѣти mater, вѣта collum, нѣва ager,
 вѣра fides, дѣва virgo, рѣва piscis, слѣна pruinā,
 пѣна spuma, рѣза vestis, птѣца avis, кнѣга li-
 ber etc. Neutra: слѡво verbum, нѣко coelum, кѡ-
 ло rota, злѣто aurum, ѡко oculus, ѡхо auris,
 ѡго jugum, мѡре mare, лѡже stratum. Aliae vero
 non paucae voces ultimae syllabae accentum im-
 ponunt: конѡк lebes, орѣл aquila, осѣл asinus,
 ковчѣг arca, чертѣг thalamus, конѣц finis, женѣх
 sponsus, глагол verbum, живѡт vita, пѣзѣк lin-
 gua, падѣж casus. Feminina: кормѣ purp̄is, гла-
 вѣ caput, лѡзѣ vitis, лѣнѣ luna, цѣнѣ pretium,
 женѣ mulier, дѣшѣ anima, чертѣ linea, водѣ aqua,
 винѣ causa, culpa, травѣ gramen, раба ancilla,
 стѡпѣ gressus, стѣнѣ paries, murus, стрѣлѣ sa-
 gitta, горѣ mons, звѣздѣ stella, росѣ ros, ногѣ
 pes, рѣкѣ manus, (in Accusativo tamen рѣкѣ, in
 Duali рѣцѣ). Neutra: лицѣ facies, гѣмнѣ area, вѣнѣ
 vinum, рѣнѣ vellus, селѣ rus, крилѣ ala, гнѣздѣ ni-
 dus, млѣкѣ lac, Pluralia: оустѣ os, oris, вратѣ
 porta.

(с) Tonum in ultima vix norunt Serbi. Hinc in
 eorum libris vocum bisyllabarum prima accentu notatur:
 кѡноѡ, кѡвчѣг, живѡт, мѣтеж про матѣж, слѣга,
 стрѣна, лѡза, ногѣ, женѣ, гѣмно. Idem valet de persona
 prima Verborum: пишѣ pro Kursorum пишѣ, грѣдѣ
 pro градѣ, рѣкѣ pro рекѣ, живѣ, мѣгѣ pro жавѣ,
 морѣ. Idem in Infinitivis in ети et цѣи observatur.

Но-

Horum enim ultimam Russi, Serbivero penultimam tono afficiunt; igitur apud hos **ра́сти** pro **расти**, **блѣ́сти** pro **блѣсти**, **спа́сти** pro **спастн**, **мо́щи** pro **моши**, **стре́щи** pro **стреши** invenies. Idem de aliis temporibus et modis dicendum: **па́си** pasce, pro **пастн**, **те́кох** cucurri, pro **текох**.

§. V. Quod de Simplicibus §. priori dictum est, etiam in Compositis ex praepositionibus locum habet. Sunt tamen longe plura, in quibus praepositio accentu caret, syllaba radicali tonum servante: **исхо́д**, **оустáв**, **ѡбѣ́т**, **поко́й**, **потоп** diluvium, **примѣ́р**, **проро́к** propheta, **предѣ́л** terminus, **престо́л** thronus, **наро́д** natio, **недѣ́г** morbus, **завѣ́т** foedus, **закон** lex, etc. In aliis praepositio tono afficitur: **о́блак**, **о́бласть**, **о́трок**, **о́ужас** terror, **па́житъ** pascuum, **па́мать** memoria, **бѣ́здна** abyssus, **пéпел** cinis (in aliis quibusdam dialectis **по́пел**), **за́вистъ** zelus, invidia, **за́пад** occasus, **ра́зум** intellectus, **на́пастъ** tentatio. Adde **во́зраст**, aetas, **со́вѣсть** conscientia, codicum Russicorum; in Serbicis **въ́зраст**, **съвѣ́сть**, monosyllaba sunt.

(d) Ip Serbicis libris leguntur **оу́жасъ**, **оу́разъ**, **оу́ласть**, **за́вистъ**, **разо́умъ**, **по́двигъ** pro **пóдвигъ**, et aliae voces, in quibus praepositio accentum non recipit.

§. VI. Trisyllabae voces tonum habent aut in prima, aut in secunda seu penultima, aut in tertia seu ultima syllaba.

In

In prima: истина, хра́мина, па́лица, кно́ша etc. Sed in Serbicis libris исти́на, кно́ша; et si alias tonum in prima ament: тра́πεζа pro трапéза, твóрити pro твори́ти, бѣжати pro бѣжа́ти.

In media: держа́ва, лови́тва, кончи́на, колѣ́но, свѣ́тило, храни́ло, свѣ́тильник, служы́тель, ревни́тель, лани́та, лопáта, рабóта, хо́датай mediator, кога́тство, десни́ца, пше́ница, in quibus omnibus prima a Serbis signatur: дѣ́ржава, лóвинтва, ко́нчина etc.

In tertia seu ultima: та́гота, до́лгота, на́гота, ти́шина, жи́довин, ко́пѣ, plur. словеса́. Apud Serbos те́гота, дѣ́лгота, ти́шина, жи́довин, ко́пѣ, слóвеса. Sed на́гота pro наготѣ nuditas. Sic et пох́вала, испо́лин gigas, искони́, посредѣ́ tonum apud eos in secunda habent: похва́ла, испо́лин etc.

(c) Variat tonus subinde in ipsis libris a Russis diverso tempore editis. In Psalterio Kioviae sec. XVII. edito за́кон pro зако́н, о́трок pro о́трок, изба́витель pro изба́витель, дѣ́снаа pro дѣсна́а, глаго́ланый pro глаго́ланный, imo et испо́лин legitur, ut adeo in испо́лин tonus apud hos jam primam, apud illos secundam, apud alios deinum tertiam occupet syllabam.

§. VII. In polysyllabis non solum secunda, tertia et quarta, sed et quinta et sexta a fine syllaba tono gaudere potest. Pro колесни́ца, баграти́ца, десяти́ны, цѣ́ловати Russorum, Serbici libri ко́лесница, багрэ́-

бѣгрѣница, десѣтины, цѣловати exhibent. Pro кади́лница vero ка́дилница thuribulum, habita ratione primitivi кади́ло, apud Serbos ка́дило. Покѣ́нще, все́леннаа habent tonum apud Serbos in quarta a line: по́конще, все́леннаа; обѣ́тованіе, дерзнове́ніе, оу́ничженіе plane in quinta: обѣ́тованіе, дрѣ́знове́ніе, оу́ничженіе. Adde e Russicis editionibus хо́дѣтайствовати, et зна́менованіе.

(f) Serbi voces plurium syllabarum signare solebant etiam duplici accentu: свѣ́дѣ́тельствю, благо́вѣ́ствованіе, in Russicis libris сви́дѣ́тельствю, благо́вѣ́ствованіе. Козлогласова́ніе, κῶμος, comesatio, plane tribus acutis et gravi signatum reperi: ко́злогласова́ніе, qui indicare videntur, vocem pronunciandam esse, uti duos trochaeos (ко́злогласо), et dactylum (ва́ніе).

§. VIII. In Compositis ex integris vocibus, quarum quaelibet tono affici solet, prima tonum amittit, et duntaxat secunda vox signatur: водо́нѣс hydria, вертогра́дарь hortulanus, вокво́да dux exercitus, благода́ть gratia, богочтѣ́у dei cultor, благослове́н, скоропи́сеу ταχυγράφος, многоми́лостив multum misericors, серебролю́бев, самови́дец, мздо́возда́ніе μισθαποδοσία. Ехсире́три́десѣть, се́дмьдесѣть.

(g) In Serbicis libris plures accentus vocibus imponi jam nota (f) monuimus. Sic сре́бροлю́бев, самови́дци, благо́слова́ен, мздо́възда́ніе mercedis retributio.

§. IX. Particulae monosyllabae, uti et Pronomina ма, ми, та, ти, са, си carent accentu:

NE

НЕ БО́Й СЯ, НИ ХЛѢ́БА, НИ Є́ДИ́Н, И ТѢ́ ЛЯ, ДА НЕ
 КОГДА́, ПРИ МО́УИ. Acuto, pro gravi, notantur eae
 voces, cum quibus particula ejusmodi aut vox alia
 monosyllaba connectitur: рече́ бо́ dixit enim, спа-
 сѣ́ма salva me, что́ти є́сть quid tibi est, кто́ єсть
 quis est, тѣ́мѣя revelatum est, посла́и ны mitte nos.
 Si duae aut plures voces, quae singulae tono
 carent, jungantur, una earum accentu notari
 solet, НИ ЛЯ́ а́н по́и, НЕ ДА́ ЛЯ́, а́ще ли́ же нѣ́, да́ ми
 да́ си, на́ ма́ contra me, на́ нѣ́ in eam. Оу́и не о́у
 nondum, tono carere non potest.

(h) In Bibliis A. 1816 Petropoli editis omnes vo-
 ces monosyllabae sine accentu impressae sunt, excepto
 pronomine ѿ́ cum: се́ азъ є́смь pro сѣ́ азъ є́смь; и
 се́ мѣ́жъ ста́ pro и сѣ́ мѣ́жъ ста́, у́вѣ́да́но же бы́сть
 се́ по́ все́й Іо́нни́и, ubi alias бы́сть, сѣ́, все́й accentu no-
 tabantur. Consultum tamen fuisset, in concursu plu-
 rium tono carentium signare accentu eam vocem, quae
 prae aliis elevanda sit. Non enim constare poterit le-
 genti на́ та́, utrum на́та́, an на́ та́ pronunciandum
 sit. Luc. IX. v. 50. plane septem voces nunc accentu ca-
 rent: и́же бо́ нѣ́сть на́ вы, по́ васъ є́сть (qui non est
 adversum vos, pro vobis est), quarum olim saltem
 quatuor signabantur: нѣ́сть, вы́, ва́с, є́сть.

§. X. Significatus non nisi in paucis toni sedem
 determinat. МѢ́ка, во́лна, ве́дро, пла́чъ, моли́
 pro sede accentus significatione differunt. МѢ́ка
 est supplicium, мѢ́ка́ vero farina, во́лна lana, sed
 во́лна́ fluctus, ве́дро serenum, а́ ве́дро (melius
 е́дро) situla, у́рна, пла́чъ а́ пла́кати flere, пла́чъ
 (pro

(про плащъ) а платѣти solve, мѡли tineae, pluralis а моль, молѣ roga, Imperativus а молѣти.

§. XI. Non est reticendus usus siglae ("), quae kamora dicitur. Solebat illa imponi vocibus monosyllabis vocali terminatis. In editione praestantissima Evangeliorum Mosquensi, A. 1600., fol. signantur non solum particulae нѡ verum, кѡ enim, нѣ non, лѣ an, сѣ ecce, verum et Pronomina мѣ ѹмѣсѣ, нѣ ѹмѣсѣ, мѣ et мнѣ mihi, мѣ me, тѣ tu, тѣ tibi, тѣ te, вѣ vos, тѣ ista, тѡ istud, тѣ istos, ктѡ quis, чтѡ quid, внѣ in id, сѣ hi (Dualis), et Numeralia двѣ duo, двѣ duae, трѣ tres, стѡ centum, всѣ omne, всѣ omnes, всѣ omnia; adverbia зѣ male, внѣ foris, зѣ, тѣ hic, гѣ ubi. Verba бѣ erat, вѣ conjunctivi, стѣ stetit; rarius Nomina: вѡтмѣ in tenebris. Excipiuntur voces, quae a vocali incipiunt, quia hae leni et gravi notabantur: ѡ sed, ѣ id, ѹ eam, ѣ eum, ѣ ei (feminae).

In Serbicis libris, imo et in Ostrogiensi Bibliorum editione pro Kamora, qua voces monosyllabae signantur, duplex accentus gravis usurpatur: ѣ eum, нѣ, тѣ, тѣ, сѣ, трѣ, тѣ бѣ, зѣ etc.

Hodie vero Kamora supplet, sive acutum sive gravem accentum ad casus pluralis numeri a similibus in singulari distinguendos: чѣа proles,

бѣк

брък nuptiarum, сїа haec, всѧ omnia, рїзѣ ve-
 stes, (a quo Genitivus singularis acuto differt: рїзѣ
 а рїза.) Sic єлїка, градѣща, оученїк etc. Voca-
 libus о et е Kamoram imponi superfluum est,
 cum ѡ et є eodem officio fungantur. Luc. 7, 21.
 in postrema editione Bibliorum legitur: въ той же
 часѣ исцѣлї мнѡгї ѡ неѣдѣи ранаѣ и дѣхѣ слѡхѣ,
 и мнѡгїмѣ слѣпѡмѣ даровѣ прозрѣнїе. (Eadem
 autem hora multos sanavit a morbis et plagis et
 spiritibus malis, et coecis multis donavit visum.)
 Vides hic ѡ in vocibus мнѡгї, мнѡгїмѣ idem
 valere, ac Kamoram in неѣдѣи, дѣхѣ, слѣпѡмѣ.

Caput IV.

De scribendi compendiis seu Abbreviaturis.

§. I.

Signorum, notandis contractionibus seu ab-
 breviaturis vocum destinatum, duo solum-
 modo nominat Smotriskius, ea nimirum, quae
 frequentius in libris impressis et codicibus manu-
 scriptis occurrunt. Unum тїтла, quod titulus
 hic honoris causa imponatur, alterum слѡвотїтла,
 quod literam е sub titla comprehendat, vocatur.
 Alii plura nominant. Paucis ille verbis rem absol-
 vit. »Usurpatur, ait, utrumque contractionis sig-
 num

num a calligraphis in nominibus Dei et rebus ad cultum Dei pertinentibus, uti $\Gamma\Delta\beta$, $\Sigma\Gamma\alpha$, $\tilde{\omega}\tilde{\eta}\tilde{\gamma}$, $\sigma\tilde{\eta}\alpha$, $\Delta\tilde{\chi}\alpha$ c: $\iota\tilde{\epsilon}$, $\chi\tilde{\epsilon}$, $\sigma\tilde{\eta}\alpha$, $\Delta\tilde{\beta}\alpha$, $\chi\tilde{\eta}\alpha\alpha$, $\Sigma\tilde{\eta}\alpha$, $\mu\tilde{\rho}\tilde{\iota}\alpha$, $\mu\tilde{\rho}\kappa\omega\beta$, $\Sigma\tilde{\nu}\tilde{\gamma}\alpha\tilde{\iota}\epsilon$, $\sigma\tilde{\lambda}\mu\gamma\epsilon$ sol justitiae Christus et reliqua. Supposuit nimirum ille nota haec lectoribus suis, qui libellos elementares *Bukvar* dictos manibus versabant. Hi enim seriem plurimarum vocum contractarum alphabetico ordine digestam continere solent. Liceat nobis ex ejusmodi *Bukvar*, Leopoli 1819 impresso, plura depromere, quaedam augendo et illustrando, alia, quae ex aliis facile intelligi possunt, omittendo.

§. II. Sejungendae autem sunt voces sub simplici Titla scriptae ab illis, quibus alia contractionum signa imponi solent. Graecorum morem in plerisque Slavos imitatos fuisse ex ipsa hic sub juncta serie apparebit.

ἌΓΓΛΣ lege ANGEL. At malorum angelorum no-
men Matth. 25, 41. ΔΙΑΒΟΛΣ ἢ ἈΓΓΕΛΩΝ ἔρω,
sine Titla scribitur.

ΔΙΛΑ lege αποσταλ. In antiquissimis codicibus si-
ne Slovo sub Titla legitur, nunc sub Slo-
votilla ΔΙΛΑ, olim etiam ΔΙΤΑΛΑ.

Б҃҃҃҃ et Б҃҃҃҃ lege cor. Sic б҃҃҃а, б҃҃҃, б҃҃҃҃е, б҃҃҃҃ій. Sed dii gentium sine Titla scribi solent: кози, богъ, богъм etc. Deuter. 10, 17. б҃҃҃҃ коръмъ, г҃҃҃ъ господей, legitur. At in libro Minej

a Serbis Venetiis 1538. fol. edito, hoc discrimen neglectum fuisse video. Legitur enim **ѣъ ѡмъ** и **ѣъ гмъ**, id est **бог когом и господъ господем**.

(a) Etiam in editione Ostrogiensi Psalm. 49, 1. **ѣѣъ ѣѣомъ** pro **ѣѣъ коѣомъ** legi observavit b. *Fortunatus Durich* summus Slavophilus. Notavit enim in adversariis suis, edendae Bibliothecae Slavicae causa collectis, mihiq; legatis, sequentia: »De Titla. Psalm. **мѣъ**: **ѣѣъ ѣѣомъ ѣъ гмъ**. Male ponitur supra secundam vocem Titla; melius Armena editio, quae integre scriptam habet vocem, prout etiam Ms. Graec. Biblioth. Caes. Nro. 17. juxta Lambecium».

Бѣа, alias sub Titla **а**: **Бѣа** lege **богородица**.

Блженъ, **блгъ**, **блгдъ**, **бѣоблгодатный**, lege **блажен**, **благ**, **благодать**, **богоблагодатный**.

Влѣка, **влѣдчица** lege **владыка**, **владычица**. Sed frequentius cum supra scripto **а**: **вѣка**.

Гѣъ, **ѣа**, **гѣу**, **гѣи**, **ѣи**, et sub Slovo-Titla **гѣъ**, **гѣнь**, lege **господъ**, **господа**, **господъ**, **господѣи**, **господи**, **господень**. Domini terrestres sine Titla scribi solent. Matth. 15, 27. utrumque legitur: **гѣи** de Christo et **господѣи** свѣих de aliis dominis. Confer locum e Deuter. 10, 17 sub voce **ѣѣъ** citatum. In Pauli epistolis **господѣи**, **господѣи**, **господем** leguntur sine Titla. In postrema tamen editione Petropolitana id neglectum fuit.

Гѣъ, frequentius sub Slovo-Titla **гѣнь**, lege **господи**.

Гѣъ,

Глѣъ, глѣю, глѣа, глѣати, lege глаголъ, глаголю, глагола, глаголати.

Дѣдѣъ, дѣдѣвъ, seu дѣдовъ, lege дѣдѣа, дѣдѣдовъ.
Дхѣъ, дша, lege дхъ, дша. Sed spiritus immun-
dus Matth. 12, 43. atque alibi, sine Titla scri-
bitur: дхъ, дхѣи, дхѣшѣ.

Дѣа, дѣница seu дѣца, lege дѣва, дѣвница.

Днѣъ, днѣсь, lege дѣнь, дѣнѣсь. In libris antiquis
etiam casus obliqui et pluralis notari solent
Titla: днѣ, днѣи, днѣиѣ, днѣхъ.

Евѣагѣиѣ, lege евангѣлиѣ. Alias supra v litera г sub
Titla poni solet.

Иѣлъ, Иѣла, Иѣлевѣъ, lege Иѣрала, Иѣралаа, Иѣралева.

Иѣ хѣ, Иѣ хѣа, Иѣвѣа, lege Иѣс хрѣстосъ, Иѣс хрѣста,
Иѣсовъ.

Иѣсѣъ, in recentioribus libris pro Иѣ, lege Иѣсѣ.

Мѣлю, мѣтва, lege молю, молитва.

Мѣлѣсть, мѣлѣдѣъ, lege милѣсть, милѣсѣрдѣ. Sub
Slovo-Titla мѣлѣть.

Мѣртѣъ, ѿ мѣртѣыхъ, lege мертѣъ, ѿ мертѣыхъ,
aut sine vocali мѣртѣ.

Мѣти, мѣтрѣъ, мѣтрѣе, lege мати, матерѣъ, матерѣе.

Мѣрѣа lege марѣа.

Мѣчѣнкѣъ lege мѣченикѣ.

Нѣко, нѣкѣе, lege неѣко, неѣкѣе.

Нѣа, нѣиѣъ, lege насъ, нашъ.

Нѣиѣъ, нѣиѣа, lege иѣиѣиѣъ, иѣиѣиѣа.

Оѣъ, оѣе, *rectius quam Smotriskii ѡѣъ*, lege отець,
отче.

Отъ, отль, сѣенникъ, lege сват, сватитель, сва-
щенник.

Слва, слвы, lege слава, славы.

Слнце, lege солнце, aut, prorsus sine vocali in pri-
ma, слнце sol.

Смръть, in antiquissimo codice sine Titla: смръть,
lege смерть aut, prout Serbi et Bohemi pro-
nunciant, sine vocali смръть.

Снъ, снѣ, снѣ, всновленіе, lege сын, сыне, сынѣ,
всновленіе. Sed Joh. 17, 12. сынъ погы-
белный sine Titla in plurimis editionibus, po-
strema tamen excepta, legitur.

Спсѣ, спсти, спсеніе, lege спас, спасти, спасеніе.

Срдце, in antiquo codice sine Titla: срдце, le-
ge сердце, aut Serborum et Bohemorum more
срдце sine vocali.

Стръть, frequentius sub Slovo-Titla стрть, lege
страсть.

Оучть, оучкъ, lege учитель, ученик.

Хѣ, Хѣ, Хѣ, lege Христос, Христа, Христов. At Matth.
24, 24. лжехристи sine Titla. Sub Slovo-Titla,
Хртос.

Црь, црца, црьствіе, et sub Slovo-Titla цртво,
lege царь, царица, царствіе, царство.

Црковь, црквь, цркве, lege церковь, церкве.

Члкъ,

ЧЛѢТЪ, ЧЛѢВЪТЪ, ЧЛѢЦИ, ЧЛѢЦЕХЪ, ЧЛѢЧЕ, ЧЛѢЧЬ, lege че-
ловѣкъ, человекъ, человекъ, человекъ, че-
ловѣкъ.

Adde іѣѣ sub duplici Titla et lege Іисусъ наза-
рѣнинъ царь іѣудейскій. Мрѣ Ѧѣ plane graeca
sunt: μητήρ θεῦ.

§. III. Praeter voces in ство desinentes, ut вѣтѣво,
дѣтѣво, црѣтѣво, plures aliae contrahuntur imposito
ѣ, quas e subnexo indiculo noscere licet:

Япѣла lege апостолъ.

Блѣви, блѣвѣтѣ, lege благословѣ, благословенъ.

Воскрѣнѣ, воскрѣнѣе, lege воскреснѣ, воскресеніе. Sub
simplici Titla възкрѣ, lege възкрѣс.

Глѣ in cod. Serbico pro гласъ; възглѣнт id est
възгласитъ.

Гдѣ, гдѣство, гдѣнѣ, гдѣнь, гдѣа, lege господъ, гос-
подѣство, господинъ, господень, госпожа.

Епѣпѣ, епѣпѣство, lege епископъ, епископство.

Іерѣлимѣ, lege Іерѣсалимъ.

Ѧ in codd. Serbicis, lege кѣтъ seu кѣтъ. Sic et нѣтъ.
id est нѣтъ.

Крѣтъ, крѣтити, крѣтъ, lege крѣстъ, крѣстити, крѣ-
стителъ. Sub simplici Titla крѣченіе, крѣчаю,
lege крѣщеніе, крѣчаю.

Млѣтъ, млѣтъна, млѣрдѣе, lege млѣость, млѣо-
стъна, млѣосердѣе.

Млѣ, lege млѣсау mensis.

Е

Ѧѣѣ

Нѣх, нѣный, lege небесѣх, небесный.

Прѣтъ, прѣтый, id est пресвѣтъ, пресвѣтый.

Прѣтолѣ, прѣтѣ, lege престолъ.

Прѣнѣ, id est приносѣ.

Рѣтъ, lege рождество.

Сѣен, сѣиѣ, lege спасен, спасеніѣ.

Сѣе est сѣда dies Mercurii, germ. *Mittwöche*.

Стѣтъ, стѣтен, lege страсть, страстен.

Трѣтъ, lege трѣсѣтъ.

Трѣтъ in codd. Serb. pro трѣсть, russ. тростъ arundo.

Хрѣтоѣ, хрѣтоѣ, хрѣтіанин, lege' хрѣстоѣ, хрѣстовѣ, хрѣтіанин.

Чѣтъ, чѣтый, lege честь, честный.

Чѣтъ, чѣтоѣ, ѡчѣтити, lege чист, чистота, ѡчѣтити.

Adde дѣѣ (seu дѣѣ) pro дѣсѣ, глѣ pro глас sine contractione.

In codd. Serbicus etiam super alias voces ꙗꙗ solet, quin contrahantur: ѣѣ, ѣѣ, ѣѣ, ѣѣтъ, ѣѣтъ, ѣѣтъ, id est се, все, всѣ, ѣѣтъ, ѣѣтъ, ѣѣтъ. Sic ѣѣ scribitur pro ѣѣ et ѣѣ.

§. IV. Ончик, seu minutum ѡ sub Titla; non nisi duae aut tres voces assumunt: прѣрк, прѣрок, id est пророкъ, трѣца, трѣчѣ, lege тронца, трончен. In codicibus antiquis ѡ super literam м scribi solet: ѡм, id est мой, ѡмѣти, id est моѣти,

Fre-

Frequentius litera Δ vocibus superimponitur, sine alio signo. Earum aliquas hic lubet subijcere:

Бѣа, lege вогородица Dei genitrix.

Вѣка, вѣща, lege владыка, владычица.

МѢ́ръ, мѢ́рость, премѢ́рость, ле́ге мѢ́ръ, мѢ́дрость,
премѢ́дрость.

МЛЕНУЬ, id est МЛАДЕНУЬ codd. serb., sed russ.
МЛАДЕНУЬ.

НѢа, пѢникъ, et нѢ, пнѢ, id est неаѢла, понеаѢльник.

ΓΡΩΝΑ, id est ΠΡΑΒΕΔΕΝ justus.

ΠΡΟΒΕΝΤ, id est προνοῦμεν εἰστος.

Прѣтеча, i. e. прѣдтеча praecursor.

G̃yē, i. e. cεꝛΔyē cor Vide cꝥΔyē sub Titla simplici

cipue vero notandum ϑ cum Titla, librorum liturgicorum in ѿмѣ, id est ѿма рек, ubi nomen nominandum est, cui Latinorum NN. respondet.

Рѣ cum superscripto ч, legendum est рече; за vero cum superscripto ч est зачало. к seu е, supra posito г, est idem ас кго, еро. Vjedi-Titla antiquorum librorum hodie non est in usu. Olim гла pro глава, сла pro слава, сло pro слово, scribebantur, posito nimirum literae в speciali caractere inter Titlam et vocem contrahendam. Sic вѣ ѿ, si sub Titla primae vocis sit в, literae ѿ vero superscriptum sit ѿ, legendum est вѣ время ѿно, in illo tempore. Pro вторник, четверг, пѣток duntaxat primae syllabae вѣ, чѣ, пѣ, posito к sub Titla; pro соубѣта vero соу, superscripto ѣ, scribuntur; alia aliter abbreviata reperias.

In antiquissimo *Izbornik*, pro оу, minutum ѿ vocibus impositum observare licet. Ex. gr. supra м in кѣтом, id est кѣтомѣ, supra ϑ in трѣдактѣ id est трѣдактѣ, supra х in грѣхѣ, id est грѣхѣ.

In libris seculo XVII. impressis lineolis duabus in fine vocum supra adscriptis ѿ exprimitur: нарицаемѣ pro нарицаемый, тѣ pro тѣй, russ. той; imo et in medio sed longe rarius: оуготовѣта pro оуготовайта.

§. VI. Sicuti Slavo-Graeci, Russi et Serbi cyrillicis literis utentes, Graecos in scribendi compendiis

se-

secuti sunt, ita Slavo-Latini glagoliticos characteres, seculo XIII. inventos, adoptantes non solum Serbicorum et Russicorum, sed et Latinorum codicum abbreviaturas imitati sunt. Excludunt itaque frequenter vocalem inter duas consonantes non solum in vocibus, quas cyrillicorum librorum scribae contrahere solent, uti in *ѣ* id est *е*, *ѣ* i. e. *господѣ*, *ѣ*т i. e. *глаголет*, *цѣ*, *дѣ* etc. Sed etiam in aliis, uti in *рѣ* pro *рак*, *рѣа* pro *рѣка*, *нѣ* pro *наѣ*, *нѣ* pro *нам*. Sic etiam contrahunt *анѣ* pro *анка*, recentiori more *anjel* pronunciando pro *angel*. Sic et *мѣк* pro *мѣченик*, *вѣнѣ* pro *вѣнец*, *хѣтел* pro *хреститель*, *исѣѣд* pro *исповѣд*, *исѣѣднк* pro *исповѣдник*, *ѣѣт* pro *ѣѣдет*, *пѣт* pro *памят*, *вѣлѣпта* pro *вѣлѣпота*, *сѣтѣдѣство* pro *сѣѣдѣтельство*. Immo *ѣ* pro *есть*, *нѣ* pro *иже*, *ѣ* pro *люѣ*, *нѣ* pro *нашѣ*, *ѣ* pro *слово*; qua ratione lectio librorum glagoliticorum longe difficilior reddita est. Difficultatem hanc augent varii nexus et literarum duarum et plurium conjunctiones; quarum bene multas tam in Glagoliticis meis A. 1807 Pragaе editis, quam in auctiori editione Historiae linguae Bohemicae A. 1819 Pragaе impressa, aeri incidi curavi. Hic vero tabula IV. ejusmodi compendia e cyrillicis et glagoliticis codicibus collecta exhibet.

§. VII. Pro lectionis exercitio servire possunt specimina orthographiae, quae e vetustis codici-

Lus

bus descripta hic subjungimus. Evang. Johannis C. I. v. 1—5. e codice Mosquensi quatuor evangeliorum A. 1144 scripto.

1. ИСКОНІ а) БѦШЕ б) СЛОВО. И СЛОВО БѦШЕ Ѡ БѦ с). ИѢЪ БѦШЕ СЛОВО.

In principio erat verbum et verbum erat a Deo, et Deus erat verbum.

а) Legunt ИСКОНІ alii. Sed antiqui codices figura і pro и promiscue utuntur,

б) Pro тѢНО БѦШЕ alii legunt БѢ.

с) Ѡ БѦ, legunt etiam codd. Hankianus, nunc Vindobonensis, et Mosquensis alter A. 1358. At Mosquensis tertius A. 1382 legit КѢБѢУ, et pro primo ИСКОНІ jam ВЪНАЧАЛѢ, uti recentiores codd. et editiones,

2. ОѢ d) БѢ ИСКОНІ Ѡ БѦ с).

Hoc erat in principio a Deo.

d) СѢ omnes alii codd. manuscripti et editiones antiquae, quia СѢ respondet neutri СЛОВО, ut adeo mirer, quid editores posteriores movere potuerit, ut pro СѢ hoc substituerent СЕИ hic.

е) Mosqu. tertius pro Ѡ БѦ legit hoc loco ВЪБѢѢ in Deo, Alii recentiores uti v. 1. КѢ БѢУ, editi К БѢУ ad Deum.

3. ВСЕ f) ТѢМЪ g) БѢИ И БЕЖИКО h) НИЧТОЖЕ i) НЕБѢИ k) КЖЕ l) БѢИ m).

Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil, quod factum est.

f) Mosqu. secundus in plurali ВСА ТѢМЪ БѢИША, tertius praemissa conjunctione И, ВСА ТѢМЪ БѢИША, Vindob. plane ВСЕ ТѢМЪ БѢИША.

- g) тѣмъ cum ѣ in fine omnes antiqui, excepto Mosquensi tertio, qui тѣмъ legit. Idem in бѣша, бѣ pro ѣ usurpat ѡ.
- h) Alii omnes безнего. Mosqu. secundus безнегоже omisso и. Codex Serbicus Kopitarii и безънегоже et sine quo.
- i) ничтоже omnes alii.
- k) Vindob. неѣсть, Mosqu. secundus неѡ postposito ничтоже. Mosqu. tertius бѡ omissa negatione не, uti codices recentiores et editiones, neglecta syntaxi slavica.
- l) Mosqu. secundus ѣже pro же antiquorum codicum.
- m) Videtur hic, et antea bis, Slovo-Titla omissa, cum alii бѡ legant. Notandum, sequentis versiculi voces вѣтомъ животъ бѣ in Vindobonensi et Mosqu. secundo conjungi cum versu priori.
4. Вѣтомъ n) животъ o) бѣ. и животъ p) бѣ свѣтъ члкомъ q).

In ipso vita erat, et vita erat lux hominuni.

- n) вѣтомъ cum ѣ leni in fine omnes, excepto Mosqu. tertio, quem jam recentiores codd. et editiones sequuntur.
- o) Pro живот vitio scribae жи lineam quintam claudit et тъ sextam inchoat, omisso во. In Mosquensi secundo sequens бѣ deest.
- p) животъ omnes alii. Mosqu. secundus животъже бѣ и свѣтъ.
- q) члкомъ Mosqu. tertius, Vindob. члвкомъ. Mosqu. secundus члвкмъ, pro чловѣкмъ.

5. Исвѣтъ вѣтъмѣ r) свѣтитъ s) итъма t) иго u) непостиже x).

Et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt.

r) Vindob. вѣтъмѣ, Mosqu. secundus et tertius вѣтъмѣ.

s)

- 3) Vindob. СВѢТИТЬСЯ; igitur in utroque antiquissimo
 ь pro ѣ et i pro и. Mosqu. tertius СВѢТИТЬСЯ.
 Mosqu. secundus plane да СВѢТИТЬСЯ.
 1) Alii тма tenebrae.
 2) кто etiam alii. Mosqu. autem secundus ego, uti re-
 centiores codd. et editiones, exceptis Serbicis.
 3) НЕПОСТИЖЕ non comprehendit. Sic etiam Vindob.
 At Mosqu. secundus legit НЕОБАТЪ, Mosqu. tertius
 НЕОБЫТЪ.

Addamus sextum et septimum versiculum e
 Vindobonensi codice, et conferamus eos cum co-
 dice Serbico Кор. longe recentiori.

6. БѢИ ЧЛВКЪ ПОСЛАНЪ ѿ БѢИМА КМОУ ИВАНЪУ).

Fuit homo missus a Deo, nomen ei Jo-
 hannes.

- 4) Codex Serbicus члкъ про челоувѣкъ, име про има
 et IВАННЬ.

7. Оъ приде въ свѣдѣтельство, да свѣдѣ-
 тельствоукть о свѣтѣ да вси вѣроу имоутъ имъ з).

Hic venit in testimonium, ut testaretur de
 lumine, ut omnes crederent per illum.

- 5) Codex Serbicus, uti editi приде venit; свѣдѣ-
 тельство testimonium, свѣдѣтелствоукть testare-
 tur, ѿ uti editi pro о de; сед емъ ei, editi vitiose pro
 имъ per cum, ди' аутѣ.

Specimen alterum, Joh. X. 9—16. e codice
 Vindobonensi.

- 9) Язъ къмь дврьсь. а) мною аще кто взи-
 деть спсѣтсѧ. и взиждеть и зидеть б) и пажитъ
 оградить с).

Ego

Ego sum ostium, per me si quis introierit, salvabitur, et ingreditur et egredietur, et pascua inveniet.

- a) Alii **ДВЕРЬ** janua, ostium.
- b) Melius alii **и ИЗЫДЕТЪ**.
- c) Cod. Serbicus **ОБРАЩЕТЪ**, editi **ОБРАЩЕТЪ**.

10. **ТАТЬ** d) **НЕПРИХОДИТЬ** нъ c) **ДА ОУКРАДЕТЬ** и **ОУБИТЬ** и **ПОГООУБИТЬ**. **АЗЪ ПРИДОХЪ** f) **ДА ЖИВОТЪ** имоуть и **БОЛЬ** g) имоуть.

Fur non venit, nisi ut furetur, et mactet et perdat: ego veni, ut vitam habeant et abundantius habeant.

- d) Alias idem recte **ТАТЬ**, non **ТАТЬ**.
- e) Pro нъ alii **РАЗВѢ** praeter, nisi.
- f) Alii **ПРИДОХЪ**.
- g) **БОЛЬ** про **БОЛЕ**, alii **ЛИШЬШЕ**.

11. **АЗЪ** ксмь **ПАСТЫРЬ ДОБРЫИ**. и h) **АШЮ** свою полагаю i) **ЗА** овъца k).

Ego sum pastor bonus et animam meam pro pro ovibus.

- h) Pro и cum alijs legendum est **ПАСТЫРЬ ДОБРЫИ**.
- i) **ПОЛАГАЮ** in tertia persona alii; Serbicus codex, quamvis **ПАСТЫРЬ ДОБРЫИ** legat, tamen primam personam **ПОЛАГАЮ** retinuit.
- k) Cod. Serb. **ОВИЦЪ**, sed editiones antiquae **ОВИЦА**, recentiores **ОВУШ**, quae inflexio non Slavica sed Russica est.

12. **Я** **НАИМНИКЪ** l) **ИЖЕ** нѣсть **ПАСТЫРЬ**. **КМОУЖЕ** **НЕСОУТЬ** m) **ОВИЦА** **СВОЯ**. **ВИДНТЬ** **ВЪЛКА** n) **ИДОУЩА**

идоуша о), и штаблаетъ швыца и бѣгаетъ. и
вѣлкѣ расхѣщаетъ п р) и распоудитъ қ) швыца.

Mercenarius autem, qui non est pastor, cu-
jus non sunt oves propriae, videt lupum venien-
tem et relinquit oves et fugit, et lupus diripit eas
et dispergit oves.

l) Editi наемникъ. καὶ graeci textus ante ниже non le-
git Slavus.

m) нѣсоутъ editi quidam et Cod. Serb. hoc loco, alibi
несоутъ.

n) Alii волка, et infra волкѣ. Cod. Serb. вѣлка et
вѣлкѣ neglecto, ut solet, discrimine inter т et ѣ.

o) градѣща editi, гредоуша Cod. Serb.

p) расхѣтитъ к Cod. Serb. расхѣтитѣ их editi.

q) распоудитъ scribendum erat.

13. Я наемникъ г) бѣжитъ. ꙗко наемникъ
къ. и не радитъ ш овцѣх s).

Mercenarius autem fugit, quia mercenarius
est, et non curat de ovibus.

г) наемникъ et наемникъ. Cod. Serb.

s) овцѣх alii.

14. Язъ ксѣмь t) пастырь добрый. и знаю
моѣ. и знаютъ ма моѣ u).

Ego sum pastor bonus et cognosco meas, et
cognoscunt me meae.

t) Alii ксѣмъ. Cod. Serb. subinde ксѣмъ.

u) Cod. Serb. мѣ, моѣ про ма, моѣ.

15. ꙗкоже знакъ ма шѣѣ. и азъ знаю шѣѣ
и дѣю мою х) полагаю за швыца.

Si-

Sicut novit me pater et ego agnosco patrem, et animam meam pono pro ovibus.

х) свою. Cod. Serb. convenienter syntaxi slavicae.

16. Ииѣи у) швѣца имамѣ. тѣже не соуѣтъ ѿ двора сего и тѣи з) ми подобакѣ привести. и гла мон оуслѣшати аа). и боудѣтъ кѣино стадо. и кѣинѣ пасѣтирь.

Alias oves habeo, quae non sunt ex ovili hoc, et illas me oportet adducere, et vocem meam audient, et fiet unus grex et unus pastor.

у) и ины editi; ииѣи Cod. Serb. pro иныа.

з) тѣа editi, тѣиѣ. Cod. Serb.

аа) оуслѣшѣтъ Cod. Serb. neglecto, ut saepe, discrimine inter тѣи et и.

Specimen tertium Joh. X, 1—3. e codice Ruthenico (potius Serbico) Bibliothecae Vaticanae.

1. Ёминѣ ѡминѣ глѣю вамѣ. не вѣходѣи а) дверми въ дворѣ ѡвчѣи. нѣ прѣлазѣи б) иноудѣ в) татѣ д) кѣтъ и разбойникѣ.

Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed transcendit aliunde, fur est et latro.

а) не вѣходѣи editi.

б) прѣлазѣи Cod. Serb. Копитаріи, прѣлазѣа editi.

в) иноудѣа Cod. Serb. Копитаріи.

д) тѣтъ Cod. Копитаріи, (cf. вѣинѣ про воинѣ cod. Hankiani). Ante татѣ addunt editi той, cum in graeco εχεινος legatur.

2. Я вѣходен дверми, пастирь е) ѿ ѡвцаь.

Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.

е) пастырь editi. Serbici codices negligunt saepe et confundunt discrimen inter ы et и.

3. Оемоу дверникъ ѡверзакъ f) и ѡвце гласъ кго слышать g). и свок ѡвце гласакъ по ѡмени и изгонитъ к h).

Huic ostiarius aperit, et oves vocem ejus audiunt, et suas oves vocat nominatim et educit eas.

f) ѡверзаетъ editi.

g) слышетъ Cod. Serb. Kopitarii, perperam posito и про ти. слышатъ editiones antiquae.

h) их Genitivum pluralem pro accusativo к seu па habent editi.

4. И кгда свок ѡвце i) ижденеть, прѣними ходитъ. и ѡвце понем к) идоутъ, пко вѣдетъ l) гласъ кго.

Et quum suas oves emisit, ante eas vadit, et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus.

i) свок овца editiones antiquae, recentiores russice овцы. Cod. Serb. ubique ѡвцыѣ.

к) по немъ editi.

l) вѣдатъ editi.

5. По чюждамже неидоутъ. m) пко незнають чюждого n) гласа.

Alie-

Alienum autem non sequuntur, quia non noverunt alienam vocem.

- m) Desunt hic нѣ бѣжеть ѿ него, quae Cod. Serb. Кор. legit. Editi но бѣжатъ ѿ него, fugiunt ab eo.
- n) чюждага Cod. Serb. Кор. cum inflexione recentiori vulgaris dialecti га pro го. Editi antiquiores чюждагъ, posteriores чюждагъ.

6. Оию притчю рече имъ ІѢ. ѿниже неразѡумѣше о) что бѣше р) ѿже глаголаше имъ.

Hanc parabolam dixit eis Jesus: illi autem non intellexerunt, quid esset, quae loquebatur eis.

- о) неразѡумѣша editi.
- р) баше editi. бѣ Cod. Serb. Кор.

7. Речѣе пакы ѡ) имъ ІѢ. аминь аминь глѡ вамъ г) азъ ꙗко дѡерь с) ѡбцѡмъ.

Dixit ergo iterum eis Jesus: Amen amen dico vobis, ego sum ostium ovium.

- г) пакы recte Cod. Serb. Кор., пакы editi, polonice.
- г) Ante азъ legunt editi ꙗко, quia, ѡти.
- с) Pro дѡерь Cod. Serb. Кор. пастыръ pastor, utique vitiose.

8. Всѡм ѡлико і) ихъ прѡиде прѣжде мене, тѡтии и) соуть и разбоиници. нѣ непослоушаше х) ихъ ѡбцѡ у).

Omnes quotquot eorum venerunt ante me, fures sunt et latrones: sed non auscultaverunt eos oves.

- t) **КАЛКОЖЕ** Cod. Serb. Кор. **ѿлико** editi.
 u) **ТАТІЕ** editi. **ТАТІК** Cod. Serb. Кор. uti supra **ТАТѢ**
 про **ТАТЬ**. Alias ѣ est signum vocalis ambiguae,
 uti in **НѢ**, quod Russi legunt **НО**, Serbi **НА**.
 x) **НО НЕПОСЛУШАША** editi.
 y) **ОВЦЕ** Cod. Serb. Кор. sed alibi **ОВЦѢ**. Editi an-
 tiquiores **ОВЦА** про **ОВЦА**, recentiores russice **ОВЦЫ**.

Oratio dominica Matth. VI, 9—13. ex editione
 Petropbl. 1816.

О҃че нашѣ, иже еси на нѣбѣхъ, да стѣи́тсѧ
 і́ма твоѣ: да прїидетѣ цр҃ствїе твоѣ: да бѣдетѣ
 бо́ла твоѧ, ꙗ́ко на нѣбѣ, и на землѣ. Хлѣбѣ
 нашѣ насущный а) даждь намѣ днесь: и
 остави намѣ до́лги на́ша, ꙗ́ко б) и мы остав-
 лѧемъ должникѡмъ на́шимъ: и не введи насѣ въ
 напѣсть, но избави насѣ ѿ лѣкаваго. ꙗ́ко твоѣ
 естъ цр҃ствїе и сила и сла́ва во вѣки. Аминь.

- a) Ms. Serb. Кор. насущствнїи. Ms. Pragense
 насущствннн.
 б) Ms. utrumque такоже про ꙗ́ко. In reliquis prac-
 ter Orthographiam conveniunt cum textu hic
 impresso.

Grammaticae Slavicae

Pars I.

De vocum formatione.

Caput I.

De syllabarum radicalium Structura.

§. 1.

Voces compositae e simplicibus constant, ut **БЛАГОВѢСТВОВАНІЕ** evangelium, bona annuntiatio, ex **БЛАГО** et **ВѢСТВОВАНІЕ**; **ЗАКОНПРЕСТѢПЛЕНІЕ** legis transgressio, ex **ЗАКОН**, **ПРЕ** et **СТѢПЛЕНІЕ**; **ЗАКОН** vero ex **ЗА** et **КОН**.

Simplices voces sunt aut primitivae, ut **БЛАГО**, aut derivatae, ut **ВѢСТВОВАНІЕ**, **СТѢПЛЕНІЕ**.

E primitivis aliae sunt nudae, quae syllabam radicalem sine servili litera exhibent, ut **БЛАГ**, **ЗА**, **КОН**, **ПРЕ**, **СТѢН**; aliae auctae, i. e. servili litera indutae seu formatae, ut **БЛАГО**, **СТѢПЛЕНІЕ**. Accessit enim syllabae radicali nudae **БЛАГ** terminatio generis neutrius **О**; et syllabae **СТѢН** terminatio participii passivi **ЕМ**, ob labialem **Н** inserto epenthético **А**: **СТѢПЛЕН**, unde verbale **СТѢПЛЕНІЕ**.

De-

Derivatae ab aliis vocibus jam formatis deducuntur, uti verba **вѣствованіе**, **стѣпленіе** immediate a participiis passivis **вѣствован**, **стѣплен** verborum **вѣствовати**, **стѣпити**. Ex his **стѣпити** primitivum est a nuda radice **стѣп** formatum, **вѣствовати** vero derivatum, immediate a **вѣство**, hoc autem a **вѣсти**, alias **вѣдѣти** deductum, cujus nudam radicalem syllaba **вѣд** constituit.

In investigandis igitur vocum polysyllabarum etymis radicalis syllaba a servilibus literis, quae in formatione vocum accedere solent, accurate distinguenda est. Vocis derivatae et simul compositae **призвѣточествовати** superabundare, proximum etymon, rejecta praepositione **при**, est **извѣточество**, remotius autem **извѣток**, quod superest. Hujus autem compositae et derivatae vocis, rejecta praepositione **из** et terminatione **ок**, primitivum erit **кѣт**, ab Infinitivo **кѣти** formatum. Resecta etiam terminatione **ти** remanet nuda radicalis syllaba **кѣ**.

Vocis decompositae **засвѣдѣтельствовати** testificari, rejecta praepositione **за**, etymon compositum est **свѣдѣтельство** testimonium, hoc autem accedente terminatione **ство** a **свѣдѣтель** deducitur, hoc vero ab Infinitivo **свѣдѣти** derivatur. Haec autem vox constat ex praepositione **с**, et simplici verbo **вѣдѣти** scire, ut itaque testis **свѣдѣтель** dicatur, quod rei conscius sit. Rejecta terminatione Infinitivi

tivi ѣти. Constat igitur засьѣдѣтельствовати ex tribus simplicibus elementis за, с, вѣдѣ, quae conjuncta, accedentibus formativis ѣти, ел, deinde ство et свати vocem septem syllabarum producere. Sic призвыточествовати а бы, accedentibus formativis ти, ок, ство et овати, derivatum, et cum пре et из compositum est.

Itaque, cum formatio vocum sine cognitione radicum et literarum, quae his accedere solent, clare exponi non possit, considerata sunt primum simplicissima vocum stamina et primigenia syllabarum radicalium structura, deinde literarum formativarum functiones.

Classis I. Syllabarum radicalium.

§. 2. Classe I. continentur eae syllabae, radicem constituentes, quae aut sola vocali, aut unica consona initiali, et vocali finali, quae tamen in paucis etiam abesse possit, constant; suntque sequentes:

1. —	а	о	у	—	—	и	ѣ	—	—
2. вѣ	ба	—	—	бы	—	би	—	вѣ	—
	ба	бо	бу	бѣ	—	би	—	бѣ	—
	па	по	—	—	—	пи	па	пѣ	—
	ма	—	—	мы	—	ми	ма	—	—

3.	нѣ	на	—	ну	ны	не	ни	—	нѣ	—
	ла	—	—	—	—	ли	—	—	—	—
	ра	—	ру	ры	—	ри	—	рѣ	—	—
4.	аа	ао	ау	—	—	—	—	аѣ	—	—
	та	та	—	ту	ты	—	—	та	—	—
5.	за	—	—	—	—	зи	—	зѣ	—	—
	—	—	—	—	же	жи	жа	—	жо	—
	сѣ	—	—	су	—	сь	си	—	сѣ	—
	—	—	—	—	ше	ши	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	чи	—	—	—	—
	—	—	—	—	че	чи	ча	—	чо	—
6.	ха	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	ка	ка	—	ку	кы	—	—	—	—	—

Syllabas во, но, со, ко, cum vocali euphonica, huic indiculo insertas non reperiēs, cum ad вѣ, нѣ, сѣ, кѣ referendae sint. Sic et femininum та et neutrum то а тѣ, си (ѣ) vero et сѣ hoc, а сѣ orta sunt.

§. 3. Continentur hac tabula prima stamina plurium partium orationis, et quidem

a) Pronominum personalium:

и eum, т eos, к id, ю eam.

ва, fem. вѣ nos, primae personae Dualis.

м primae personae nota, inde ми mihi, ма me,

мы nos (ῥῆμεις).

ны nos (ῥῆμεις), нам nobis, нас nostrum.

ты tu, ти tibi, та te.

De-

Determinativorum et demonstrativorum:

тѣ ille, iste, fem. **та**, neutr. **то**; inde adverbium **тѣ** isthic, illic.

сѣ hic, fem. **си**, neutr. **се**, inde Intersectio **се** ecce.

Reciproci recto carentis: **са** se, Dat. **си**, Gen. **себѣ**.

Relativi: **же**, quod pronomini **и** suffligi solet:

иже, **ѡже**, **кже**, qui, quae, quod.

Interrogativorum: **че**, cui determinativa **то** et **сѡ** suffliguntur; hinc **что**, **чѣсѡ**, quid; et **к**, cum quo **то** conjungi solet: **кто**, quis?

b) Verborum, quorum praeterita simplicia prima themata exhibent:

ѣи ferūt; hinc **ѣити**, **ѣію**.

пи bibit; hinc **пити**, **пію**. **мы** lavit; hinc **мыти**, **мыю**.

Eadem ratione **а** **вы**, **ви**, **вѣ**, **ба**, **би**, **ны**, **ла**, **ли**, **ры**, **рѣ**, **да**, **дѣ**, **ты**, **та**, **сѣ**, **ши**, **чи**, **ча** seu **ча**, **чю** seu **чѣ**, **ка**, **кѣ** formantur Praesentia **выю**, **вію**, **вѣю**, **бію**, **баю**, **ныю**, **лаю**, **лію**, **рыю**, **рѣю**, **даю**, **дѣю**, **тыю**, **таю**, **сѣю**, **шію**, **чію**, **чаю**, **чѣю**, **каюся**, **кѣю**. A themate **жи**: **жити**, **живѣ** vivo. Ab **и**: **ити**, **идѣ** eo, **а** **ше** vero **шедѣ**, **а** **бѣ** fuit, aut **а** **бы**: **быти**, fut. **бѣдѣ** его.

А **ма**, **ми**, **ма**, **ри**, **дѣ**, **зи**, **сѣ**, **кы**: **манѣ**, **минѣ**, **манѣ**, **ринѣ**, **дѣнѣ**, **зинѣ**, **сѣнѣ**, **кынѣ**.

А **па** tetendit, **пати**, Praes. **пнѣ**. Sic etiam **мнѣ**, **тнѣ**, **жнѣ**, **чнѣ**, **а** **ма**, **та**, **жа** seu **жа**, **ча** seu **ча**, exclusa vocali thematis formata sunt.

c) Particularnm non flexibilem, uti Praepositionum: о, у, въ, вѣ, па, по, на, до, за, съ, къ; Conjunctionum: а, и, ко, нѣ, ли, да; Adverbiorum не, ни, нѣ. Haec, uti Praepositiones aliis vocibus praefixae, composita constituunt: оумы abluīt, почто quare, пода porrexit, забы oblitus est, снѣде descendit, недѣг morbus, нечѣст immundus, никто nemo, ничто et ничеѣ nihil, нѣкто aliquis, нѣчто aliquid etc. Constat itaque никтоже ex elementis: ни-к-то-же; et ничеѣже ex ни-че-ѣ-же.

d) Substantivorum et Adjectivorum, si litera servilis in fine accedat. Sic дѣй, in compositis злодѣй malefactor, любадѣй fornicator, est persona agens, factor, а дѣ seu дѣю. Eodem modo derivatur кой praelium а ки seu кѣю caedo, живъ vivus а жи, живѣ vivo, пѣво potus а пи, пѣю bibo, дар donum а да, даю do, вѣтръ ventus а вѣ, вѣю, вѣти flare, et infinita alia. Formas autem Substantivorum et Adjectivorum primitivas, quae nulla servili auctae sint, haec tabula nullas comprehendit. Neque Illyricum нада spes, expectatio, cuius compositi pars altera да syllaba radicali nuda constare videtur, objici potest. Nam нада ex надежа, pro надежда, а надѣю seu надежда contractum est. Lusatarum vero inferiorum са i. e. за lacryma ex ла ortum, et ipsum

ла

Ła ex *сѣза* seu *сѣза*, apud Lusatas superiores *сѣза*, contractum est.

§. 4. Cum Lexicon radicum hoc loco inserere non liceat, saltem primae seriei hujus classis significatus paucis indicabimus.

А Conjunctio, at, sed, et.

о seu **ω** Praepositio, de: **ω** нем de eo, **ω** ком de quo.

ѡ, Interjectio, о!

у 1. Praepositio, apud: **у** нег^ω apud eum, **у** кор^ω apud quem.

у 2. Adverbium: **не у**, nondum. **уже** jam, compositum ex **у** et **же**.

у 3. Stamen verbi simplicis **ути**, **ую**, cujus composita **изую** exuo, et **ωкую** induo, in usu sunt. **уко ѣу**, itaque, compositum ex **у** et **ко**.

и 1. Conjunctio, et: **идем и** мы, imus et nos. **ико** etenim, compositum ex **и** et **ко** enim. **или** aut, compositum ex **и** et **ли** an.

и 2. Pronomen, Accus. **и** eum; Instrum. sing. **имь** per eum, Gen. plur. **их** eorum, **ѡних** ab iis, Dat. **им** iis, **к ним** ad eos, Instrum. **ими** per eos, **ѣ ними** cum iis. Ante vocalem **и** transit in consonam **ј**: **к^ω** ejus, **к^ѡ** ei; **к^ѣ** ejus (feminae), **к^и** ei fem., **ю** eam, **к** Accus. id, **т** eos.

иже ex **и** et **же** compositum Pronomen relativum, qui, fem. **ѣже**, quae, neutr. **к^ѣ** quod.

и 3.

и 3. Stamen verbi ити ire, cujus Praesens иѣѣ eo, Pract. иѣѣivit.

и stamen verbi ити capere, Pret. и, иѣ, Praesens ииѣ.

и eos, eas, ea, Acc. plur. ab и. иѣ ab иѣ.

и, иѣ, иѣ Serbici codices pro и, иѣ.

и seu ѣ id, Accus. gen. neutr. ab и; иѣ ab иѣ.

и еам, Accus. fem. ab и. иѣ ab иѣ.

Specimen hocce facile augeri potest, si omnia derivata et composita ipsi syllabae radicali subjiciantur. Sub жи ex. gr. non solum живѣ, животѣ, ѡживѣ, поживѣ, житѣе, житѣль, житѣлство, житѣлствою, sed etiam жизньѣ, жито, житница, пажить et compositorum, quorum primam partem живо constituit, copia collocanda erit.

§. 5.

Classis II. syllabarum radicalium, quae duabus consonis aut vocali initiali, quae consonae aequivalet, et consona finali constant.

A vocali solida inchoantia:

1) уѣ. 2) овѣ, акѣ, окѣ, ѡкѣ, ѡмѣ. 3) онѣ, ѡнѣ; уѣ; орѣ. 4) уѣ, отѣ, ѡтѣ. 5) азѣ, ѡзѣ, осьѣ, ѡсѣ. 6) агѣ; уѣ; окѣ, ѡкѣ.

уѣ refer ad у et ѡ primae classis.

уѣ confer cum ѡѣ,

уѣ confer cum ѡѣ.

ѣ jam, refer ad у et ѣ primae classis.

уѣ

уже funis, refer ad уз: уза.
уши aures, refer ad ух: ухо.
очи oculi, refer ad ок: око.
учити docere, refer ad ук: ука.

A vocali liquida:

1) пй, кй. 2) нв, пв, пб, пп, пм. 3) ин, юн;
ил, пл, клъ, пр. 4) пд, кд; пт. 5) из, пз, кз;
кж; пс, кс. 6) иг, пг, юг; юх; пк, кк.

идъ eo, refer ad и: ити primae classis.
юза, юзник refer ad уз: уза.
ю-кика cognatus, refer ad уз; уже.
южный, южскый australis, refer ad юг.
кчати sonare, refer ad кк.
юхати odorari, refer ad ух: ухати.
такъ quia, такый qualis, vide sub ак derivata
ab и.

A labiali в:

1) бой. 2) вав, вав, вѣпъ, вым. 3) вѣн (внѣ),
вонъ, вын, вин, вѣн; влв, влв, влв, вел, вил; вѣѣ,
вѣѣ, вѣѣ. 4) вад, вод, вед, вид, вад, вѣд;
вет; вит, вѣт. 5) вѣз, вѣз, вѣз, вѣж; вѣс, вѣс,
вѣс, вѣс, вѣс, вѣс; (вош), вѣч. 6) вѣх; вык, вѣк.

вивати refer ad ви: вию seu винъ primae classis.
волити, вола refer ad вел: велѣти velle.
водити, вождъ, вождъ refer ad ведъ ducere.
вѣз, вѣзити refer ad вѣз: вѣзъ vehere.
вѣз in вѣздѣ ubique, refer ad вѣсь omnis.
вѣс in вѣсток, вѣход refer ad вѣз seu вѣз.
выше, вышній refer ad выс: выск altus.
вѣшаю refer ad вѣс: вѣсити suspendere.
вѣщаю refer ad вѣт, unde etiam вѣщ res, про
вѣщ.

вѣч

вѣчный aeternus, est a вѣк seculum.

вага libra, est a gerin. *Wage*, inde вѣжити.

А labiali в:

1) вѣи. 2) вѣв; вѣк, вѣк. 3) вѣи, вѣа, вѣль, вѣа, вѣа, вѣа; вѣр, вѣр, вѣр, вѣр (вѣа), вѣр, вѣр (вѣи). 4) вѣа, вѣх; вѣа (вѣа); вѣа. 5) вѣз, вѣз; вѣс, вѣс, вѣс. 6) вѣг, вѣг; вѣх; вѣк, вѣк, вѣк.

вѣи praedium, et Heraticum вѣяти, refer ad вѣ:

вѣи primaе classis, вѣи.

вѣв, вѣвати refer ad вѣ: вѣти.

вѣю in Infinitivo вѣвати vomere.

вѣвати fugere, refer ad вѣг: вѣг.

вѣи, вѣество, ad вѣг.

вѣи flagellum, ad вѣ: вѣю.

А labiali п:

1) 2) пѣв, пѣп, пѣп. 3) пѣи, пѣи: пѣа, пѣа, пѣа, пѣа, пѣа, пѣа, пѣа; пѣр, пѣр, пѣр, пѣр, пѣр, пѣр, пѣр, пѣр. 4) пѣа, пѣа, пѣа, пѣа; пѣт, пѣт, пѣт, пѣт, пѣт, пѣт, пѣт, пѣт. 5) пѣз, пѣс, пѣс, пѣс, пѣс: пѣе, пѣа, пѣа. 6) пѣг, пѣг; пѣх, пѣх, пѣх, пѣх (пѣа), пѣх; пѣк, пѣк, пѣк.

пѣи in пѣи rotus, пѣи пѣи, et пѣи refer ad пѣ: пѣи primaе classis.

пѣи cinis, compositum ex пѣ, et пѣа, refer ad пѣа: пѣа, пѣа.

пѣи saltem, utpote compositum refer ad пѣ et пѣ, pro пѣ seu пѣ, ab и. Sic et пѣи resolvendum est in пѣ, пѣ (пѣ) et пѣ.

пѣ: addita terminatione Praeteriti пѣ: пѣ, inde пѣи, cujus Praesens пѣю, a quo пѣа lis.

пѣз

пѣз in. пѣзѡ, пѣзѡѣ est e по et с, mutato с in з ob ѡ sequens.

пѣ in. пѣсѣ post, itidem e по et с, cui servile ѣ accessit.

пѣш, пѣшій pedes, refer ad пѣх, inde et пѣхота pedites.

печ in. печаль moror, (forte et печать sigillum) refer ad пекѣсѧ.

пещь furnus, est a пекѣ pinso.

пица cibus, a питати nutrire, alere.

A labiali м:

1). 2). 3) мен (мн),мень, ми (миѣ) мѣн: маѡ, моѡ, меѡ, миѡ, мѣѡ; мор, мир, мѣр, мѣрѣ, мр (мрѣ). 4) мѡѡ, меѡ, мѣѡѡ; мат, мѡт, мѣт, мыт, мет, мѣт, мѣтѣ. 5) мѡз, мѡзѣ, мѡж; мыѣ, маѣ, мѣѣ, мыш; меч, маѣ. 6) мѡг; мѣ (мѣг), мах, мох, мѡх, мѣх; маѣ, мѡѣ, мѣѣ, маѣ, мѣ.

май Majus, peregrinum est. мой meus, орс ѡй derivatum, refer ad м (ма, ми, му) primae classis.

мимо praeter, refer ad минѣ, мѣѡ.

мажѣ ungo, маѣ, маѣѡ ad маѣ: маѣати.

меѡ lines, меѡѡ inter, ad меѡ.

мѣнѣти, мѣнѣти nictitare, мѣѡ nictitatio, ad мѣ.

мѣшѣти mittere, ad мѣѣ: мѣѣнѣти. мѣѡ ad мах,

мѣх, Russ. мох, Serb. et Carniolis мах, muscus.

мѣнѣти, мѣнѣти ad мѣѣ, мѣѣ. мѣѡ in. промѣ ad мѣ: мѣнѣ.

моѡ, моѡѡ, маѣати, моѡѡ, ad моѡ: моѡѣ possum.

маѣѡѡ mollis Russicum est, ortum e Slavico

маѣ: маѣѡѡѡ.

A linguali н:

1) най. 2) нов, нѣѡ, нѣѡѡ. 3) нын, нан; нор, нѣѡ, ныѡ, нѣ (нѣѣ). 4) наѡ, нѣѡ; нѣѣѡ.

5)

A linguali ʌ:

ЛѢЧИТИ

лѣчити *mederi*, **лѣчка** *curatio*, ad **лѣк**.

лочити *lambere* ad **лок**: **локати**.

лаща *lens*, *lentis*, siquidem **щ** ex **т** ortum sit, ad hanc classem, non ad tertiam, spectat.

A linguali **р**:

1) **рай**, **рой** 2) **рав**, **реб**, **рв** (**рва**); **раб**, **рѣб**, **рыб**, **реб**, **раб**: **роп**, **реп**, **рѣп**; **рам**, **рем**, **рѣм**. 3) **ран**, **рѣн**, **рѣнь**. 4) **рад**, **рѣд**, **рѣд**, **рѣд**, **рад**, **рѣд**, **рд** (**рдѣ**), 5) **раз**, **роз**, **риз**, **рѣз**; **раж**, **рѣж** (**рож**), **рыж**, **рж** (**ржа**); **рос**, **рѣс**, **рыск**, **рас**, **рѣс**, **рѣш**, **рѣш**; **рач**, **рѣч**. 6) **рог**, **рѣг**, **рыг**; **рѣх**, **рых**; **рак**, **рѣк**, **рык**, **рѣк** (**рек**).

раб *servus*, **равен** *aequalis*, in aliis dialectis **роб**, **ровен**.

ров *fovea*, refer ad **ры**: **рыю** *fodio*. Ab eodem **рылец**, **рыло** derivantur.

ринѣ, **штринѣ**, *repellere*, refer ad **рѣю** primae classis.

рало *aratrum*, pro **орало**, refer ad **ор**: **орати** *arare*.

раждаю *genero*, *pario*, refer ad **род**: **родити**.

рожен *veru*, *stimulus*, refer ad **раженѣ**.

рожа a peregrino *rosa* ortum est.

рожец, **рожи**, *κράτις*, *siliquae*, refer ad **рог** cornu. Huc refer et Adject. **рожан**.

рождаѣ est collectivum a **розга** *palmes*; refer utrumque ad **роз** pro **раз**. Alternant enim **а** et **о** in hac particula.

ржа, **ржда** *aerugo*, refer ad **рдѣти**, a quo differt **ржѣ**, **ржати**, *hinnire*.

рас in **распиѣ**, **распинаю** *dispendo*, *crucifigo*, refer ad **раз**.

рачница est diminutivum a **рака** *tumba*.

рѣчка *vas*, *urna*, refer ad **рѣкл**.

A litera а: 1.

1) аой. 2) аав, ава (авѣ), аев, анѣ, аѣв;
 аок, аѣк, аев, аѣп: аом, аѣм, аѣмѣ. 3) аѣн, аѣнь,
 аѣно; аал, аол, аѣл; аар, аер (ара). 4) аѣа, аѣт,
 аѣт. 5) аѣж, аев, аѣс. 6) аѣг, аег; ах (аѣх),
 аѣк.

А аой formatum est аѣти lactare.

А аав 1) аавѣти, уаавѣти suffocare; а' аав 2)
 аавѣм pridem. А аев 1) аевѣр levir; а' аев
 2) аевѣть novem. А аѣв аѣва puella, virgo.
 А аѣн mirum, аѣвѣтѣса mirari. Ad аѣк spec-
 tant аѣка, аѣкрѣн. аѣк est quercus. А аѣк
 est аѣкрѣ vallis. А аѣп: аѣпаа concavitas.
 аѣм est domus; аѣм fumus, quod ad аѣмѣ re-
 ferri possit.

аѣна реѣо, аѣнь dies, аѣно fundus. А аал аѣ-
 аѣк longius, аѣаѣкѣ longinquus, remotus.
 А аѣл аѣлѣ, аѣлѣ deorsum, humi. А аѣл est
 аѣлѣти partiri, at аѣло opus, est а аѣю. А
 аѣр уаѣрѣти percutere. А аѣрѣ, аѣрати, la-
 cerare est Iterativum аѣрати, et аѣра foramen.

аѣа est avus, аѣта infans.

аѣжа convenit cum gerin. *Döse.*

А аѣс 1) est аѣсѣть decem; а аѣс 2) аѣсѣнѣ dex-
 ter, аѣсѣнѣца dextera; а аѣс 3) аѣсѣна, plur, аѣс-
 ѣны (Boh. аѣсѣнѣ) gingivae. А аѣс est Boh.
 аѣсѣти terrere.

А аѣг est compositum неаѣг morbus et аѣж robu-
 stus, аѣга vero est iris. А аѣр est Russ. аѣро-
 тѣ (оѣн' apud Boh. *dehet*) pix liquida, germ.
Theer. А аѣх est аѣхѣнѣ seu аѣхѣнѣ, Iterativum
 аѣхѣти, Praes. аѣшѣ, spirare. At аѣша
 anima est а аѣх spiritus, quod est formatum
 а аѣ: аѣю primae classis.

аѣк in dialectis est idem, quod slavicum аѣнѣй
 ferus, incultus.

А

A litera т:

1) тай. 2) топ, тѡп, теп: том, тем (тѡм), тим, тѣм. 3) тѡн (тѡн), тѡн, тѡн, тен, тин; таль, тол, тѡл, тѡл, тел, тѣл, та (талѣ); тор, тѡр, трн, тр (трѣ, трѡ). 4) татѣ, тѡт, тет, тат. 5) тез, тѡз; тес, тис, тѣс; тѡч. 6) тѡг, таг; тѡх, тѡх, тѡх. ток, тѡк, тѡк, тек, тк (тѡк), тк (тѡе).

Ab adverbio тай, occulte, formantur тѡнти occultare, тайна mysterium etc. At таю, тапѡти liquescere, refer ad та primae classis.

тѡп est obtusus, hebes, inde тѡпѡти.

А тем seu тѡм est тѡмѡ тenebrae, inde темный, темниѡа carcer. А тѡмѡ differt тѡмѡ nigras.

тимѡнїе et тѡнѡ coenum, faex, non significatu, sed secunda radicali differunt.

тѡмѡ est sinciput, vertex.

А тѡн formatur adjectivum тонкѡй, tenuis. тонѡ, mergor, convenit cum топнѡ, топѡти,

А тѡн formatur adverbium тѡнѡ (тѡнѡѡ) gratis, frustra. тѡн est sepes, а тѡн volo тѡнѡтѡ cassis, plaga.

тѡнѡ est Russis umbra, pro Slavico сѡнѡ seu сѡтѡнѡ.

тѡл est pharetra; тѡл occiput, tergum.

талѡ corruptio, а тѡлѡти, unde et тѡлѡнѡ.

тѡлѡ vitulus, differt а тѡлѡ corpus, non solum forma, sed et ipsa radicalis syllabae vocali.

трѡе, трн, tres, tria, in derivatis et compositis vocalem mutat; hinc трѡе, трѡк, трѡнѡа trinitas.

трѡ, трѡѡти et трѡю conveniunt et significat 1 et ipsis radicalibus literis cum latino *tero*, *tri*um.

А тѡтѡ fur, est тѡтѡкѡ furtivum etc.

тѡтѡ est amita, matertera; тѡтѡнѡ chorda, nervus.

тез

тез in compositis тезо: тезонменіе idem nomen.
тѣжити refer ad тѣга taedium.

тазати, unde тажеба lis, iudicium, contentio refer ad таг: тагати; quo etiam spectant: тажа-
ніе quaestus, тажатель operarius, agricola;
тажек gravis, тагота, тажесть sunt a таг:
тагнѣ.

А тес formatur тесати, тешѣ; а тѣс vero тѣс-
ный angustus, тѣснота angustia. тѣшити
delectare est а тѣх, unde утѣха consolatio.
тис est taxus; тисѣ quiete et тишина refer ad
тих.

теча cursor, теченіе cursus, refer ad тек.

точію solum, confer cum токмѡ.

ток fluxus, et точити, unde точило torcular,
refer ad тек: текѣ.

тѣча est nubes, imber, grando.

тѣчен, тѣчный pinguis est а тѣк.

тѣшити exstinguere refer ad тѣх.

ткати texere, differt а ткнѣ, et ejus Iterativo
тыкати figere, unde дотыкатиса tangere.

тицати, стицати confluerе, concurrere, est а
текѣ.

Inchoantia а sibilantibus: а s et з:

1) зай. 2) зов (зѡа); зок, зуб, зыб, заб;
зем, змѣ, зми. 3) зна, зѣн; зѡл, зѣл, зѣл;

зѡр, зор, зрѣ, зр (зрѣ, зир, зор). 4) заа, зать.

зѡмъ lepus formatum est а зай, nisi potius sit
а за primae classis.

зыбати agitare cunas, а зыб. зыбель cunae,
Russis et Carniolis.

зѣнища pupilla а зѣн, cui terminatio ища ac-
cessit.

зрѣю maturesco, differt а зрю, зрѣти aspicere,
cujus iterativum est зирати. Substantiva vero а
зрю deducta inter з et р inserunt о: позор, зазор

заа

ЗДАТИ videtur compositum **ex e** et **ДАТИ**, eodem modo, uti latinum condere. Iterativum a **ЗДАТИ** est **ЗИДАТИ** aedificare, hinc et **ЗИД** murus apud Serbos, **Зидъ** fem. apud Bohemos. Legitur Psalm. 104, 8. **на ЗДѣ**, ἐπὶ δώματος et Ps. 128, 6. **травѣ на ЗДѣхъ**, χόρτος δωματός. Concordant Psalterium Ms. Bibl. Palatinae et editio Veneta loco primo, verum secundo versiculo legunt **на ЗДАНІИ** in aedibus. Inflexarum vocum **ЗДѣ** et **ЗДѣхъ** casum rectum auctor Concordantiarum in Psalmos, Antiochus Kantemir, ignoravit; Polykarpow vero in Lexico trilingui sub **ЗДА** citat **ЗДО**, istudque explicat per **кровля**, **охи́ти**, tectum, respiciendo certe versiculos Psalmorum citatos, cum **ЗДА** et **ЗДО** nullibi legatur. Localis casus in sing. **ЗДѣ**, in plur. **ЗДѣхъ**, rectum habere possit **ЗДА** seu **ЗОД**, cum **ЗОДЧИЙ** architectus vix aliunde deductum sit.

- A litera **ж**:

1) 2) **ЖВ** (**ЖВА**), **ЖАБ**. 3) **ЖЕН**, **ЖИН**, **ЖЛА**, **ЖЕЛ**, **ЖИЛ**, **ЖАР**, **ЖР** (**ЖРѣ**). 4) **ЖАД**, **ЖИД**, **ЖА** (**ЖДА**). 5) **ЖЕЗ**, **ЖАС**. 6) **ЖГ** (**ЖЕГ**).

Pro **ЖВУ**, **ЖВАТИ** mandere, apud Russos **жу́ю**, **жева́ти**.

ЖАБ, **ЖЕН**, **ЖИЛ** sunt Genitivi plurales a **ЖАКА** гана, **ЖЕНА** mulier, **ЖИЛА** vena. Ast **ЖЕНУ** refer ad **ГНА**: **ГНАТИ**.

ЖУПЕЛ sulphur, germ. *Schwefel* peregrinum, sed civitate donatum est.

ЖИМѣ Bohemis est seta equina, Carniolis **ЖИМА**, *Rosshaar*.

ЖЕРТВА victima, sacrificium, **ЖРЕЦ** sacerdos, est а **ЖРЪ**, **ЖРѣТИ** (**ЖРЕТИ**) immo arc, sacrificare. Norunt tamen Slavi et **ПОЖРЕТИ** et hujus Iterativum **ПОЖИРАТИ** (unde **ЖИР**), deglutire, devorare, Carnioli non nisi **ЖРЕМ** (pro **ЖРЪ**), **ЖРЕТИ**,

vorare, Serbi ждѣрати eodem significatu. Russis praeter Slavicum жрѣти etiam жратъ in usu est. Bohemi distinguunt жерѣ, жрати vorare, а жрѣ, пожрѣ, пожрѣти deglutire.

жатва messis, жатель messor, sunt а жати, жнѣ: primae classis.

жажда sitis, refer ad жадати, cujus Praes. primum жажду.

жеза baculus, virga, supponit radicalem syllabam жез.

жизнь vita, жив, жибити, жибот, житель, житю, et plura alia refer ad жи: жити primae classis.

жигати, жизати sunt Iterativa а жгѣ, жещи.

А littera с:

1) сѣй, сѣй, сѣй. 2) сѣв, сѣв; сѣп, сѣп, сѣп сѣп, сѣп, сѣп (сѣа, сѣе, сѣп), сѣѣ; сам, сѣм, сѣѣ. 3) сан, сын, синь, сѣн (сон), сѣѣ, сѣѣ, сѣѣ; сѣло, сѣль, сѣл, сѣл, сѣл, сѣл (сѣл), сѣл, сѣѣ; сѣр, сѣр, сѣр, сѣр, сѣр. 4) сѣд, сѣд (сѣѣ, сѣѣ), сѣѣ; сѣт, сѣт, сѣт, сѣт (сѣт), сѣт, сѣѣ. 5) сѣс (сѣс, сѣс); сѣч, сѣч, сѣч. 6) сѣг; сѣх (сѣх, сѣх, сѣх); сѣк, сѣк, сѣк, сѣк, сѣѣ.

сѣй, сѣв sunt Genitivi plurales а сѣа corvus glaudarius, сѣа noctua.

А сѣй formatur сѣати splendere, nisi plane sit а си, quod ad primam classem referendum est. сѣака canis Russicum est, non Slavicum.

Reciproci Genitivus сѣе, Dativus et Localis сѣѣ, augmentum еѣ recipere.

сѣма semen, а сѣю derivatum est, quod in prima classe locum habet.

Praes-

Praeteritum **спѣ** est a **спати** dormire, **спѣ** vero a forma **спнѣ**. Praeteritum Gerundivi **сп** inserit euphonicum **о**: **успѣ**, **успѣшій**.

смѣю audeo, differt a reflexivo **смѣюся** rideo.

Ab illo sunt **смѣлый** audax, **смѣлость** audacia, ab hoc **смѣхъ** risus.

сила est Genitivus a **силѣ** virtus, vis, et a **сило** laqueus.

A **слѣ**: **слѣю** fit **словѣ** appellor, inde **слово** verbum.

слѣма trabs summa, est a **слѣ** ope **ма** formatum.

Facitivum **садити** ponere, plantare, est a **сѣдѣти** sedere, et hoc a primitiva forma **сѣдѣ**.

сѣдѣю canesco, est a **сѣдѣ**, **сѣдѣый** canus.

сѣть laqueus, differt a syllaba radicali verborum **сѣтити**, **посѣтити** invisere, et **сѣтовати** lamentari, plorare.

A **стѣ** deducta videri possint **стѣнь** umbra, alias **стѣнь**, et **стѣна** paries, murus. Confer graecum **σκιᾶ**.

сажа fuligo, refer ad **садити**.

сажень orgyia, ad **сагати** spectare videtur, cum Bohemi *sah* i. e. **саг** dicant.

сице sic, **сицевъ** huiusmodi, a demonstrativo **съ** primae classis derivata sunt.

сѣша arida, et **сѣшити** siccare, refer ad **сѣхъ** siccus, aridus,

сѣчи, **сѣчение** caedes, **сѣчице** instrumentum secandi (Psal. 73, 6. *λεξεντῆρος*), uti Iterativum **сѣцати** sunt a **сѣкѣ**.

A litera **ш**:

1) **шѣй**, **шѣй**. 2) **шнѣ**; **шен**, **шнѣ**; **шѣм**. 3)

шнѣ; **шел**; **шар**, **шир**. 4) **шат**. 5) **шек**, **шнш**.

шѣй et **шѣй**, inde **шѣйца** laeva manus

шнѣ plur. jusculum e brassica, vulgo **шнѣ**, Russis **шнитъ**.

ш

шнѣ

- шѣа, Russ. шеа, collum, slavice et шыа.
 шамти, ошамтиса, vitare, abstinere.
 шинкати, cujus compositum прошинкати de arboribus Luc. 21, 30. legitur: прошинкаются еmittunt folia, πρὸ βάλωσιν.
 шип, inde шипик rosa canina.
 шѣм est sonitus; шар color.
 шеа: шеаѣ refer ad ше primae classis.
 шатагиса fremere, шатаніе fremitus, in libris Serbicis шетаніе.
 шес syllaba radicalis numeri шесть sex. Confer. hebraicum שש, lege шеш.
 шаг gressus, шагаю gradior, sunt voces Russicae.
 шик sericum Apoc. 18, 12. Ostrogiensis et Mosquensis prima editio habent, pro шелк; sed utrumque peregrinum est. Illyrii sericum свилла vocant, alii aliter. Olim et шида (a germ. *Seide*) in usu fuit. Nam 2 Esdr. 3, 6. in antiquis editionibus legitur кидаръ шиданый, pro hodierna interpretatione кидаръ вуссонный, quae graeco κιδάριον βουσίνην melius respondet.
 шев (шѡв) sutura, швей sutor, шило subula a
 ши: шию suo, primae classis, derivata sunt.

Quae a litera ц duplici ѣ inchoantur, uti цѣа gigas, цѣао portentum, цѣт scutum, ad tertiam classem spectant, quia ѣ aequivalet literis шч.

А litera ц non nisi pauca inchoantur:

1). 2) цѣв, цѣп. 3) цѣн, цѣл, царь. 4) цѣа, цѣт.

цѣвъ, f. Carniolanis et Serbis est tibia, fistula, tubulus, germ. *Spule*; inde цѣвница lyra, fistula.
 цапла Russis est ardea, Serbis vero чапла.
 цѣп 1) masc. flagellum, germ. *Dreschflegel*.
 цѣпъ 2) fem. catena Russis, in libris slavicis чепъ.

цѣп

цѣп 3) pro цѣп: цѣпнѣти, цѣпнати findere (aqua), Russis цѣпнати.

цѣп 4) inde цѣпенѣю obrigescere, Marc. 9, 28; ѡцѣпенѣвает (олѣм ѡцѣпнѣвает) arescit. Bohemis цепенѣти est rumpi, perire.

цѣн gen. plur. а цѣна pretium, inde цѣннѣти aestimare, цѣннѣи pretiosus, многоцѣннѣи multi pretii.

цѣл integer, sanus, inde цѣлѣти, исцѣлѣти sanari, цѣлнати, исцѣлнати sanare; цѣлѣю, цѣловати salutare, salvum esse jubere, osculari; цѣломѣдріе sobrietas, σωφροσύνη.

царь rex, vox peregrina, sed ab annis plus mille civitate donata. Inde царица regina, царск, царскѣи regius, царство et царствіе regnum. въцарнѣти et царствовати regnare, царьград urbs regia (Constantinopolis).

цѣд, inde verbum цѣднѣти colare, ѡцѣдѣти percolare; цѣдило colum.

цѣта, in lib. Serb. цѣта, Luc. 20, 24. denarius; hinc apud Russos bracteola aurea sive argentea lauzulae figuram referens, apud Bohemos цѣтка, germ. *Flitter*.

• A littera ч:

1) чай. 2) чав, чап, чеп. 3) чин, чѣл, чар, чер. 4) чад, чѣд, чет, чт (чтѣ). 5) чез, чнж, чат, чес, чаш, чнх.

чай, inde чайка avis, apud Russos larus, germ. *Mewe*, apud Bohemos vanellus, *Kibitz*.

чав, inde чавка monedula apud Serbos, apud Bohemos et Carniolanos кавка.

чѣство sensus, interposito в epenthético, refer ad чѣ: чѣю sentio, in prima classe.

чап Bohemis est citonia, *Storch*, Carniolis чапла, Serbis autem ardea. Confer Russicum чапла.

чеп, m. embolus, *Zapsen*, differt a чепъ, f. catena, чепочкѣ catenula, Exod. 28, 24, Russis цѣпь, olim Slavis верига.

чин ordo; чинити ordinare, componere.

чел, inde чело frons, челада familia, челоуѣкъ homo, челюсть mandibula.

чар, plur. чары, magia, praestigiae, inde чаровати, чарованіе. чародѣй veneficus, *φαρμακῆς* Apoc. 22, 13. Et 2 Tim. 3, 13. чародѣи sunt impostores, seductores, *γύψτες*; чародѣи-нїа Gal. 5, 20 sunt veneficia, *φαρμακεία*, et Act. 19, 18. *περιεργα*, curiosae artes. Bohemis чара est linea, certe nigra, чарове autem artes magicae, a lineis nigris ita dictae.

чер, collatis черт niger spiritus, diabolus, черта linea, videtur radix Adjectivi черн; quod tamen malim ad tertiam classem referre.

чад gen. plur. a чадѣ filius aut filia, *τέκνον*, dimin. чадице filiolus, collect. чадѣ liberi, compositum нечадице proles. чадолюбивца Tit. 2, 4. *φίλος τέκνος*, liberorum amans.

чѣд gen. plur. a чѣдо miraculum, чѣдитисѣ mirari. Huc refer чѣждѣ alienus, extraneus. чѣжѣи eliso ѣ idem est ac чѣжѣи, quod minus recte чѣжѣи in impressis libris scribitur.

чет gen. plur. a чета turma. сочетати, съчетати, conjungere, Matth. 19, 6. Marc. 10, 9.

чт, Praet. чте, Praes. чтѣ, Inf. чести, Iterat. читати, 1) numerare, 2) legere, 3) honorare. Inde 1) число, чисма, numerus, 2) чтеніе lectio, чтец, читатель, lector. 3) честь honor. чтинице 2 Thess. 2, 4, *σέβασμα* numen, quod colitur.

чез, inde чезнѣ tabe consumi apud Russos; in slavicis libris non nisi compositum cum из legitur: Praeteritum нечезѣ, Fut. нечезнѣ, Iterat. нечезати *ἐκλείπειν*, delirere, evanescere.

чинѣ,

чиж, чйжик Russis, чижек Bohemis, notissima avis acanthis, fringilla spinus L., *Zoisig.*

час hora, часослов horologium, preces horis statutis persolvendae.

чек, inde чесати pectere, pectine colligere, carpere, Praes. чешу. чесало pecten. чешуа squama. Нуч refer чеснок, Bohemis чешек allium.

чаш Gen. plur. а чаша calix, poculum.

чих, inde чихати et чхати, чихну et чхну, sternutare, чхненіе, et чханіе sternutatio. Bohemis *kychati*, *kychati*, idem ac Russis чихати.

Inchoantia a gutturalibus г, х, к.

A litera г:

1) ГАЙ, ГОЙ. 2) ГАВ, ГОВ, ГѢВ, ГЫВ, ГОМ, ГѢМ.

3) ГАН, ГѢН, ГНИ, ГИ (ГНА); ГОЛ, ГѢЛ, ГОР, ГРѢ.

4) ГАД, ГОД, ГѢД, ГАТ, ГОТ. 5) ГѢЖ, ТАС, ГѢС. 6) ГѢГ, ГѢК.

гай est nemus. гой Interjectio, at гойный copiosus. Bohemis *hojiti* (гонти) est curare, mederi.

гав, inde огавіе molestia. In Psalterio Veneto legitur: огавіе твогаху ми, Psalm. 34, 13. про виегда они стѣжаху ми, εν τω ατѣς παρενοχλεῖν μοι, cum ipsi molesti essent mihi. Bohemis *ohawa*, *ohawnost* abominatio, *ohawny* abominabilis, adhuc in usu sunt.

гов, inde говѣти revereri, colere, observare jejunium.

гѢс gen. plur. а гѢка spongia, Russis гѢсы sunt labia, Bohemis *huba* os.

гѢкнѣти perdere, est factitivum а гѢкнѣ. гѢкнѣтель λοιμός, homo pestilens.

ГѢкнѣ,

ГЫБЕНЪ, ИЗГЫБЕНЪ, ГЫБЛЮ а ГЫБАТИ *perire*, ГЫ
БЕЛЬ *perditio*.

ГЫМНО *area*. ГЫНА *stragulum villosum*.

ГАНАНІЕ *Psalm. 48, 5. πρόβλημα* *propositio*; ГА-
НАНІА *Ps. 77, 2. ab inusitato* ГАНАТИ.

ГОНИТИ *insequi, persequi, est Iterativum а* ГНАТИ,
ЖЕНЪ. ГОНИТЕЛЬ *persecutor*.

ГНЮЮ *putresco, inde* ГНЮЙ *stercus, simus, 2) ul-*
cus. ГНОЕН ulcerosus. ГНОЮЩЕ sterquilinium.

ГОЛ, ГОЛЫЙ *nudus, implumis, calvus. ГОЛОТЬ*
glacies, Russis гололедица, Glatteis. ГОЛЕНЬ
tibia, crus.

ГОР *Gen. plur. а* ГОРА *mons; горѣ sursum, гор-*
ный superior.

ГОРНИЦА *coenaculum, ανωγειον: superior locus,*
дѣла, Act. 10, 9.

ГОРЕ *vac, malum; горѣ, горше, pejus.*

ГОРѢТИ *ardere, flagrare; confer* ГРѢЮ.

ГОРЕК, ГОРЬКИЙ, АМАГУС, ГОРЕСТЬ *amaritudo.*

ГОРЬШИЦА а ГОРЬХА, *inde* ЗЕРНО ГОРЬШНО *et* ГО-
РЬШИЧНО *granum sinapis.*

ГРѢЮ *calefacio, грѣюсь calelio.*

ГАД *reptile, serpens. ГАДИТИ vituperare; гажде-*
ніе досфимѣ, convitium, 2 Cor. 6, 8.

ГОД *tempus, Russis annus. ГОДИНА hora, pro час*
годѣ ксть, gratum est, placet, inde УГОДНЫЙ
gratus, qui placet.

ГДАЪ *canere fidibus, inde* ГДАЕЦ, ГДСЛИ. *Апос.*
14, 2. гласъ слышахъ гдаецъ гдащихъ въ гдс-
ли свои, vocem audiivi citharoedorum cithari-
zantium in citharis suis.

ГАТЬ *strata via in paludibus, ГАТИТИ sternere viam*
palustrem.

ГОТОВ *paratus, ετοιμος; ГОТОВИТИ, ГОТОВАТИ,*
УГОТОВИТИ praeparare.

ГАСИТИ, УГАСИТИ, *Iterativum* УГАСАТИ *extin-*
guere; угасати, гаснѣти extinguī.

ГДСЬ *anser; ГДСА pullus anserinus.*

рѣсеница βρῦχος, bruchus Ps. 104, 34. Est autem рѣсеница proprie cruce, Рауре. Bohemis *hausenka*.

рѣгнивъ μυγίλαλος, balbus, difficulter loquens, Marc. 7, 32. Bohemis *huhnjawy* est per nasum loquens.

рѣк clamor inconditus, strepitus; рѣкати clamare, sonare, cucubare.

A litera χ:

1). 2) χов, χовъ, χывъ, χоп (χап), χом. 3) χал, χѣл, χыл; χар, χор, χѣр (χѣр). 4) χод, χѣд, χот, χут. 5) χыж, χас. 6) χох, χѣх.

χовати, χыва, χопити, χаса Bohemis usitata sunt.

χара larva Russorum, peregrinum videtur.

χокот cauda, χυρх, а χов, Арос. 12, 4. Russis χокот est proboscis elephantis; Bohemis extremitas relis, piscinae, quia caudae formam habent. Illyriis *hobotnicza* (χокотница) polypus. χѣла blasphemia, χѣлити blasphемare, χѣльник blasphemus.

χодити ambulare, Praesens χождѣ, χожѣ, Iterat. с ѣа шедѣ; вхѣд ingressus, нхѣд egressus.

χѣд vilis, egenus, χѣждаше вино, vinum detegius. χѣдишемъ χѣдѣмъ κριτηρίων ἐλαχίστων, judiciis minimis, 1 Cor. 6, 2. нхѣдѣ одѣждѣ εν ρυπαρᾷ ἐδῆτι, in sordido habitu, Jac. 2, 2. χотѣ voluit, хотѣти velle, Praesens χошѣ, аѣ fine graeco χατέω.

χытити rapere, Iterativum χыщати; χыщник raptor, χыщениѣ raptus.

χыжа, dimin. χыжица, tugurium, casa; Croatis hisa, hisicza (χыжа, χыжица). Carniolis vero *hisla* (lege χыша), et Bohemis olim chysse, chysska. Sorbis *нжица* pro χижица est cubile, cella.

χο-

хѣхол *crista*, а хѣх, et хѣхнаніе *obtrectatio*
а хѣх.

А *litera к*:

1). 2) **каб**, **коб**, **кап**, **коп**, **кѣп**, **кып**, **кам**,
ком. 3) **кан**, **кон**, **конь**, **кѣн**; **кал**, **кол**, **кол(кла)**,
кла, **каю**; **кор** (**кар**), **кѣр**, **кер**. 4) **кад**, **кѣд**, **кыд**;
кот, **кѣт**, **кыт**. 5) **каз**, **коз**, **кож**, **ког** (**кас**), **кѣс**,
кыс (**кыш**); **каш**, **кош**, **кыч**. 6) **кох**, **кѣх**, **кых**;
как, **кок**, **кѣк**, **кык**.

кой in покой *refer* ad чн: **почію**.

ков *seditio*, **ковник** *seditiosus*, а **ковати** *cudere*,
cujus stamen кѣ: **кѣю** ad *primam classem*
spectat.

кывати *movere* (*caput*), *refer* ad кы: **кыну**.

капати *stillare*, **капла** *stilla*. At **капице** *delu-*
brum. Act. 17, 23 *βωμος*, *ara*.

копати *fodere*, **ископати** *effodere*. **копыто** *ungula*.

копа *idem quod кѣпа*. **копѣе** *hasta*.

копоть *fuligo*. Bohem. *kopet*. Confer *gracum καπ-*
τος fumus.

кѣпа *simulus*; **кѣпнѣ** *simul*; **совокѣпнѣ** *col-*
ligere, *congregare*.

кѣпнѣ *emere*, **кѣпѣ** *emtor*, **кѣпла** *mercatura*.

At **кѣпина** *gubus*.

кѣпати, **покѣпати**, *lavare*; **кѣпѣль** *lavacrum*.

кыпѣти (**кипѣти**) *ebullire*, *effervescere*.

камень, *garius камы*, *lapis*, *petra*. **каменіе** *collect.*
lapides; **каменный** *lapideus*.

ком *Russis frustum*, *massa rotunda*, inde *Serbi-*
cum комада.

комар *culex*, **виѣждающій комаръ**, *Matth. 23,*
24. excolantes culices. **кама** *est genus vulturis*.

канѣ, **канѣти** *stillare*, *refer* ad **капати**.

конѣ, а **кен**, *finis*; **кончина** *consummatio*, *finis*.

конь *fem. inusitatum*, inde *исконн* a *principio*.

- закон** *lex*, *ex* за et *кон*, quasi actio finita, plurimum sententia conclusa,
конь *equus*, olim et *комонь*; **конник** *eques*.
кѣна *martes*.
каа *coenium*, в **каа** **тинный** *ad volutabrum coeni*, 2 Petr. 2, 22.
кол *palus*, **колю**, **каати** *pungere*. **коло** *rota*, **ко-
 леса** *rotas*, **колесница** *curgus*. At **колѣно** *genu*.
кыла *hernia*; licet vox haec Russis, Illyris et Bohemis nota sit, videtur tamen esse peregrina, а *graece* **хили**.
каса, **каатса** *jugavit*, **каатиса** *jugare*, **каенѣ-
 са** *juco*, et **каенѣ** (*sine са*) *maledicere*. **каатва** *jugamentum*.
каюу, **каевати**, *gostro ferire, tundere*, *tertia* *classi* *propius* *accedit*.
карати *Iterativum* *verbi* **корити**, **пѣкорити** *sub-
 jicere, subdere*.
кѣра *cortex*; **кѣрень** *radix*, *collectivum* **кореніе** *radices*; **корница** *cinnamomum*, Арос. 18, 13.
корысть *spolium*. Cum Bohemi *korzist* pronun-
 ciant, scribendum esset **користь**.
корыто *canalis, alveus*.
кѣр, **кѣра**, **кѣра**, *gallus, gallina, pullus*.
кѣрити *sumare*; **кѣреніе дыма** *vaporem fumi*, *атрида хатув*, Act. 2, 19. Bohemi *sumum den-
 siorem kurz* (**кѣръ**), *minus densum дум* (**дым**)
 appellant.
крыю, **крыти** *tegere*, *Iterativum* **кывати**, inde *кров* *tectum, tabernaculum*.
кадити *adolere, suffire*, **кадило** *thus*, **кади-
 ница** *thuribulum*; **кажденіе**, **каженіе**, *insep-
 sum, suffitus*.
кѣдель *pensum lini*; *stupa* Bohemis.
кѣдри *cincinnati*.
кыдати *jacere, projicere* Illyris. Bohemis et Carniolis *finum ejicere*.

КОТЕЛ *ahenum*, gothice *katil*, quae vox a Gothis ad Slavos transierit. Confer latinum *catinus*, *catillus*, germ. *Kessel*, *Ketel*. Legitur Marci 7, 4. КОТЛАМ pro *χαλκίων*, aeramentorum.

КОТ *calus*; КОТВА *anchora*. КЪТ *angulus*.

КАЗ, accedente и *habetur Praeteritum* кази, Inf. казити *destruere, mutilare*, inde проказа *lepra*; каженник *eunuchus*, Act. 8, 34. 36. 38. 39.

КАЗ, accedente а: каза *Praeteritum*, казати Inf. показати *ostendere, monstrare*, Fut. покажѹ.

КОЗА *capra*, козий *caprinus*, козорог *capricornus*, козел *hircus*, козий *hircinus*; козлогласіе; козлогласованіе *vox hircorum, clamor ingratius ebriorum*. Rom. 13, 13. et 1 Petr. 4, 3. козлогласованіа *sunt comessationes*, *κῆμοι*. At Gal. 5, 21. нѹнц безчинны клнчи pro козлогласованіа *codicum antiquiorum legitur*.

КОЗНЬ *insidiae*, *μεθοδεία*, *refer* ad кѹю.

КОЖА *cutis, pellis*; КОЖАН, КОЖАНЬИ, *pelliceus*. 2 Tim. 4, 13. КОЖАНЬА *sunt membranae*, in Ms. кожныа; in antiquiori codice Mosqu. кожницю *веммараны conjuncta sunt*.

КОС *merula*. КОСА *falx foenaria*, *Sense*, et 2) *capilli Serbis*. КОСНѹ *oblique*. КОСНѹ et КОСНѹСА, *касатиса, прикасатиса tangere, attrectare*. At *косен cum o ambiguo* (in Mstis *кѹсен*, in libris *Serbicis касен*) *tardus*, *коснѣти, косню, қоснѣніе, tardare, tardatio*.

КѹѢ *bolus, frustum*, а *кѹсати mordere*; *кѹсити non nisi in compositis obvium: вкѹсити gustare, искѹсити tentare, искѹситель tentator, искѹшеніе tentatio*.

КЫС (КЫС), inde *кыснѹ, acesco*, *кысел acidus*; *кыселя pulmentum acidum e farina fermentata etc.*

КАША *puls, pulmentum*, dim. кашница.

КАШЕЛЬ *tussis*, КАШАЛТИ *tussire*.

КОШ *sorhinus*; КОШНИЦА *sporta*

кычѢ

кѣчѣ (кѣчѣ), 'кѣчити inflare, 1 Cor. 8, 1. *ἡγυνώσις φυσίω*, разѣм оуѣм кѣчит. 2 Cor. 12, 20. кѣченіа sunt *φυσιώσεις*, inflationes, tumores, at codex A. 1324 legit **грьдынк**. Est autem **гордына** Jac. 4, 16. *αλαζονεία*, arrogantia.

кѣга Illyriis hodiernis est pestis; vox aliis Slavis prorsus ignota, inde **кѣжан**, Croatis et Carniolis **кѣжен**, peste correptus.

кѣхати sternutare, Serbis **кѣпѣти**, Croatis et Carniolis **kihati**, Bohemis *kychati*.

кок, inde **кокошь** gallina, Russicum **кочет** gallus, Illyricum **кокот** gallus. Serbis **кокош**, **кокошница** et **кока** gallina. At Russis vulgare **кока** est ovum.

кѣколь, zizania, proprie agrostemma githago L. *der Kornraden*.

кѣка (кѣка) longiores capilli, cirrus, *der Zopf* apud Serbos et Illyrios; vox rari usus. Legitur tamen in Apostolo A. 1324 ter. 1 Cor. 11, 14. **кѣкѣ** раститъ *хѣмѣ*, comam nutrit, pro hodierno **власы** раститъ, v. 15 vero in feminino **кѣкѣ** раститъ, et eodem versu pro *хѣмѣ*, coma seu capilli, iterum in masculino **кѣкѣ**. Ъ inter duo к nondum uti vocalem euphonicam Illyriorum, id est uti а, pronunciatam fuisse, sed potius uti Carniolorum brevissimum obscurum е facile admiserim. Hinc hodiernum **кѣчка** apud Croatas.

§. 6. Нас classe non solum Pronomina, ut **ов**, **он**, **аз**, **ин**, **сам**, et Particulae, ut **ок**, **ѡ**, **изъ**, **вѣз** (**воз**), **пре**, **при**, **подъ**, **най**, **надъ**, **низъ**, **разъ**, et Verborum themata, sed etiam Substantivorum et Adjectivorum tam formae primitivae, quam derivatarum formarum radices bene multae continentur. Nam **уѣ**, **умъ**, **улъ**, **удъ**, **мдъ**, **югъ**, **воѣ**, **ѡгъ** et
plura

plura alia Substantiva sunt. **мр, вѣл, маа, нов, нѣм, лѣн, лих** et multa alia Adjectiva et quidem masculina. Feminina rejecto **а**, et Neutra rejecto **о** in Genitivo plurali hic posita scito, ut **мѣк а мѣка, сел а село**. Vocum derivatarum Syllabae radicales subinde exhibentur nudaе, etsi in usu non sint. A radice **ов**, quae omnino a pronomine **ов** distinguenda est, **овен** et **овца**, ab **от** **отец**, а **мй пице**, а **врѣ вар** et **варити**, а **вет** **ветох**, 'а **выс высок**, ab aliis alia, ope formativarum iis affixarum derivantur.

Plurium verbi formarum themata hic spectantur. A syllabis enim **кле, блю, брѣ, плѣ, плю, зна, смѣ, сѣу, гни, грѣ, крѣ** formantur primae personae: **клею, блюю, брѣю, плѣю, плюю, знаю, смѣю, сѣю, гнѣю, грѣю, крѣю**. A syllabis **вед, бод, без, нег, мог, тек**: **ведѣ, бодѣ, безѣ, негѣ, могѣ, текѣ**, quae, uti alia hujus formae, sine **ѣ** Praeteritum Gerundivi constituunt. A staminibus vero **мк, тк, сѣ**: **мкнѣ, ткнѣ, сѣнѣ**.

A syllabis **вид, вѣд, лет, хот** primum formatur Praeteritum simplex adnexo **ѣ**: **видѣ, вѣдѣ, летѣ, хотѣ**; deinde Infinitivus addito **ти**: **видѣти, вѣдѣти, летѣти, хотѣти**. Eodem modo a staminibus **вр, вѣ, пр, мн, мр, рѣ, тѣ, зѣ, жѣ**: **врѣ, вѣрѣти; вѣрѣ, вѣрѣти; прѣ, прѣти; мнѣ, мнѣ**.

мнѣти; мрѣ, мрѣти; рдѣ, рдѣти; трѣ, трѣти;
зрѣ, зрѣти; жрѣ, жрѣти..

A syllabis тв, вав, люк et aliis adnexa characteristic Praeteriti и: тви, вави, люви, inde твн-ти, вавн-ти, лювн-ти.

A syllabis вит, пыт, пит, пис, маз, рьд, каз adnexa characteristic Praeteriti а: вита, пыта, пита, писа, маза, рьда, каза, inde Infinitivus вн-тати, пытати, питати; писати, мазати, рьдати, казати. Eodem modo formantur a staminibus пер, рж, др, тк, за, жа, сп, сл, сс, гн, кол Prae-teritum et Infinitivus: пра, прати; ржа, ржати; дра, драти; тка, ткати; заа, заати; жаа, жаати; спа, спати; сла, слати; сса, ссати; гна, гнати; кла, клати.

Indiculo huic non judicavi inserendas syllabas seu nominum seu verborum, quae in derivatione mutationem subeunt. Nam haec ad primitivam formam reducendae sunt. Sic лож, лжа ad лгати; лжжати, ложити, ложе, лагати ad ллгж; сѣша, сѣшити ad сѣх, сх; мѣчити ad мѣка referri debuit. Iterativa возити, носити, гонити supponunt primitiva вѣзж, неж, жѣнж (гнати); igitur in indiculo praemisso non nisi syllabae radicales primitivarum, non vero derivatarum vocum reperiuntur.

Numerale два duo, dualis, три pluralis numeri terminatione aucta sunt. два fundus, что cen-

тисъ

tum neutrorum o finali terminantur. нѣтъ filium, inter radices locum habet, quamvis ope тѣ formatum videatur a verbo deperdito нѣю, quod Latinorum neo, netum respondet. Si orientales linguae consulantur, морѣ mare, certe a мо aqua, addito servili рѣ deductum est. Sed etymologus Slavicus tutius intra limites linguae propriae se continebit.

§. 7.

Classis III. syllabarum radicalium.

Hujus classis syllabae tribus, subinde quatuor, rarius quinque consonis constant, quarum primam in paucis vocibus vocalis initialis supplet. In his in ordinem redigendis non solum prima littera, sed etiam secunda radicalis respicienda fuit.

Inchoantia a vocali solida :

аак; оар, утр; оемъ, үем, остъ, үет; аш;
агн.

His addi possunt орнъ ignis, үгнъ carbo, et hisyllaba оеоа seu обаа tabanus, oestrus, meridionalibus Slavis обаа; овеі avena, оеоу poma, омеаа viscum, омер cicută, оаха, оаша alnus, үроа stultus, орѣх nux, ксерт, Russis оерт, acipenser sturio, үропъ anguilla, et alia, quorum origo
et

et derivatio non satis explorata est, uti *орѣдіе* instrumenta, *орѣжіе* arma. Peregrina sunt *акр*, *аер*, *овол* obulus, *онвх*, *анеуей* consobrinus, *анкѣра* anchora, *оцет* acetum, immo et *уповати*, Bohemis *ufati*, germ. *hoffen*.

аак: *аакати*, *аачѣ*, esurire, inde *аач*, *аачеа* fames.

оар lectus, grabatus.

утро et *ютро* mane, matutinum tempus.

осмѣ octo, vide Numeralia.

уема corium, *уемен* pelliceus, e corio, olim et *уєніе*; Carniolis etiam hodie *vusenje*, Croatia *vuszenye*. *уємарѣ* coriarius.

остѣ arista, inde *остр* acutus.

уста plur. os, oris, inde *уєтна* labium.

аше, id est *ашче*, Adverb. si.

агн, inde *агнєц* agnus, *агница* agna. Pro *агна* in aliis dialectis *агна* agnus.

осва vespa, refer ad *ос*: *оса*. Compositum *оспа* variolae, refer ad *о* et *сыпѣ*, *спѣ*; *обнѣіе* abundantia ad *об* et *вил*; *обѣц*, *обѣцѣй* communis, ad *об* et *вѣц*; *отава* foenum secundum, *Grumet*, Bohemi, Carnioli et Russi norunt, sed quo referam, dubius haereo.

A vocali liquida:

ист, *иск*, *игр*; *тѣл*, *тѣтр*, *тѣц*, *кѣц*, *тѣчм*.

His adde bisyllaba *тѣрем* jugum, *тѣвор* acer, *тѣзык* lingua, et *тѣстрєк* accipiter.

Ab *ист* est *истина* veritas. *истый* vide inter Pronomina.

иск 1) inde *искати*, *ищѣ*, quaerere.

иск 2) inde *искра* scintilla.

игра ludus, *играти* ludere, canere, saltare.

пѢЛОСЬ *malus*, arbor, пѢЛОКО *malum*, germ.
Apfel.

пѢТРЬ, пѢТРОВЬ, *leviri uxor*. Serbis hodie кѢРВА.
пѢТРА, Carniol. кѢРА, *convenit cum lat. jecur.*
юТРО mane, vide уТРО.

пѢЩЕРИЦА *lacerta*. пѢЧМЕНЬ *hordeum*, Serbis кѢЧМ
рго пѢЧМ. кѢЩЕ, Adv. adhuc.

пѢРО *nucleus* refer ad пѢ: пѢТН.

пѢЗВЕУ *ursus meles*, germ. *Dachs*, et пѢЗВИНА fo-
vea, uti et пѢЗВА, refer ad пѢЗА. кѢЗЕРО *lacus*
ad кѢЗ.

À labialibus в, б, п, м, cum quibus frequen-
tissime connecti solent л et р, quae in medio po-
sitae vocalem supplent.

À litera в:

внѢк.

вѢН (вѢНН), вѢДѢ, вѢАГ, вѢГ (вѢАГ), вѢХѢ (вѢАХѢ),
вѢЕК, вѢК (вѢАК).

вѢРѢ (вѢРѢВЬ), вѢРѢ (вѢРѢ), вѢРѢК, вѢРЕМ, вѢРАН, вѢРѢД, вѢРЕТ,
вѢРТ (вѢРѢТ), вѢРАТ, вѢРАЗ, вѢРЗ (вѢРЗ), вѢРАЖ, вѢРЕТ
(вѢРЕТТ), вѢРЕС, вѢРЕСК, вѢРАЧ; вѢРАГ, вѢРГ (вѢРГ), вѢРХ
(вѢРХ), вѢРК (вѢРК).

вѢДѢВ, вѢДѢД; вѢСК.

His adde bisyllaba вѢЛЕС *deus pecorum* apud
Slavos, Russicum вѢРОМ *niger*, quod Арос. 6, 5:
pro Slavico вѢРАН legitur. Porro вѢРѢТЕН, in Serbi-
cis libris et вѢРѢТОП, spelunca.

внѢк *pecos*, Serbis nunc унѢк.

вѢНА 1) *lana*; вѢНА 2). *fluctus*, nisi hoc а вѢАНА-
ТИНА *agitari*, *deducere malis*.

вѢА-

- ВЛАДЪ**, **ВЛАСТИ**, dominari; **ВЛАДЫКА** dominus.
ВЛАС capillus. **ВЛАГА** humor. **ВЛК** lupus, **Λύκος**.
ВЕРВЬ restis, funiculus. Carniolis hodieum *verv*,
 Serbis **ВРВЦА**, *die Schnur*, pro **ВРВИЦА**.
ВРАКЪЙ passer. **ВЕРБА** salix. **ВРЕМЯ** tempus. Serbis
ВРЕМЕ, olim **ВРЪМЕ**, nunc plane et **ВРИМЕ**.
ВРЕД поха, damnum; **ВРЕДИТИ**, **ВРЕЖДЪ**, Iterat.
ВРЕЖДАТИ nocere.
ВРЕТИЩЕ saccus, cilicium, Serbis **ВРЕЖА**, Dalma-
 tis *vrechya*, Croatis *vrecho* (**ВРЕЧЕ**), Carniolis
vrozhje et *vrezha* saccus.
ВЕРТ et **ВЕРТОГРАДЪ**, hortus.
ВЕРЗЪ, **ШВЕРЗЪ**, **ШВЕРСТИ** aperire.
ВРАЧ medicus, inde **ВРАЧЕВАТИ**, **ВРАЧЬЮ**. **ВРАГ** ini-
 micus, inde **ВРАЖДА**, **ВРАЖДЬЮ**.
ВЕРГЪ, **ВРЕЩИ**, jacere, projicere. Part. pass. **ВЕР-**
ЖЕН, inde **ВЕРЖЕНІЕ КАМЕНЕ**, jactus lapidis, **Luc.**
22, 41. uti recte exposuit Alexjejew in Lexico
 vocum Slavicarum. Minus recte autem ab Im-
 perativo **ПОВЕРЗИ** Exod. 4, 3. et **ВЕРЗИСА** Matth.
 4, 6. formam verbi **ВЕРЗИТИ** confluit, cum
ВЕРЗИ sit a **ВЕРГЪ**.
ВЕРХ summitas, vertex, cacumen; inde **ВЕРШИТИ**.
ВЕРХЪ triturare, Serbis et hodie **ВРШЕМ**, **ВРНЕЖИ**
 pro antiquo **ВРХЪ**, **ВРЪЩИ**.
ВДОВА vidua, Indis *vidaha*, dimin. **ВДОВНИЦА**.
ВДОД upupa, **ВДОДОВ** ad upupam pertiniens, Car-
 niolis *udeb*, *odeb*, Croatis *deb* et *dedek*, Bohe-
 mis *dedek* et *dudek*.
ВОСК cera, Serbis **ВОСАК**, cum a euphonico mobili,
 Gen. **ВОСКА**.
ВЕЛЕЛЪДЪ camelus, **ВЪГЛАС** prudentia, sunt com-
 posita. **ВЕРИГА** catena, Serbis plur. **ВЕРИГЕ**, Cro-
 atis *veruga*, оpe игa, **ЪГА** formata videntur.
ВОПЛЬ clamor refer ad **ВПИ**: **ВПИЮ**. **ВРЪХ** bru-
 chus, **Lev. 11, 22.** peregrinum est.

A littera Б:

БОБР.

БЛАН, БЛОН, БЛѢД, БЛАД, БЛѢД, БЛЮД, БЛАТ, БЛАЗ,
 БЛИЗ, БЛИСТ, БЛЕСК, БЛЮЩ, БЛАГ, БЛХ (БЛОХ).
 БРАВ, БРЕВ (БЕРВ), БРВ (БРОВ), БРЕМ, БРАН, БРЕН (БЕРН),
 БРН (КРОН), БРАД, БРѢД, БРЕД, БРИД, БРД (БЕРД),
 БРАТ, БРАЗД, БРЕЗ, БРЕЗГ, БРЗ (БОРЗ), БРЗД
 (БРОЗД), БРОС, БРѢС, БРАШ, БРОЩ, БРАЦ, БРЕГ,
 БРЮХ, БРАК. — БЫСТ.

Adde peregrina кагр, russice багор, coccus,
 кнсер margarita. Нис etiam refer бекѣда eloquium,
 з ермо. At блевота, блевотина vomitus, refer ad
 блюю, Inf. блевати про блюти. берлог lustrum, an-
 trum, est compositum.

БОБР castor, *Biber*, apud Illyrios nunc дабар.

БЛѢД fornicatio (alias error, aberratio). Нис блѣд-
 ник fornicator, блѣдница meretrix.

БЛАДА λῆρος, deliramentum, Luc. 24, 11. in an-
 tiquissimo codice legitur. In aliis БЛАДИ (in Ser-
 bicis БЛЕДИ), in editis АЖА seu АЖА. БЛАДИВЫ
 1. Tim. 5, 13. nugaces, verbosae (mulieres),
 φλύαροι. Russis БЛАДЬ est non solum garrula
 femina, sed plane meretrix. Haec vocis ambi-
 guitas moverit eos, ut pro БЛАДИ substituerent
 vocem АЖА.

БЛѢД, БЛѢДЫЙ, pallidus. БЛЮДО catinus, scu-
 tella, discus. БЛЮДЪ, БЛЮСТИ servare, conser-
 vare. БЛАТО palus, coenum.

БЛАЗНИТИ scandalizare. БЛИЗ prope.

БЛИСТАТИСЯ splendere, coruscare.

БЛЕСК splendor, coruscatio, inde БЛЕЩАТИСЯ.

БЛЮЩ hедера helix.

БЛАГО

БЛАГ, **БЛАГЫЙ**; bonus, benignus, ἀγαθός; **БЛАГО** in compositis est ευ: **БЛАГОСЛОВИТИ** εὐλογεῖν, benedicere. **БЛАГОРОДІЕ** εὐγένεια. **БЛАЖЕН** beatus, est а **БЛАГ**.

БЛОХА pulex; Bohemis olim *blcha*, nunc *blecha*. Illyriis *buha*, Serbis plane **БУА**, Carniolis *bouha*, Polonis *pchla*.

БРВНО et **БРВНО**, in Serbicis codicibus **БРВНО**, trabs, Serbis et hodie **БРВНО**, Bohemis *brzewno*, Carniolis *brun* masc. et *bruna* neutr.

БРОВИ supercilia. **БРЕМА** onus. **БРЕНІЕ** et **БРЕНІЕ** lutum.

БРНА, **БРОНА**, lorica.

БРАДА *Bart*, barba. **БРѢДЪ**, **БРѢСТИ** transvadare, inde **БРОД** vadum. **БРѢД** illuvies, sordes. **БРѢД** Serbis et Illyriis 1) mons. 2) pecten textorum, *Weberblatt*. Apud Bohemos *podbrasky kraj* Berunensis vocabatur, quia situs ejus sub montibus. Significatio pectinis viget adhuc.

БРАТ frater. **БРАТІА**, collect. fratres, **БРАТСТВО** fraternitas.

БРАЗДА sulcus, differt а **БРЗДА** (**БРОЗДА**) camus, fraenum, Carniolis hodiedum *bersda* (**БРЗДА**) Confer gallicum *bride*.

БРЗВ, **КОРЗВ**, adv. velociter; adj. **КОРЗЫЙ** velox.

БРОСИТИ, **БРОСАТИ**, projicere, est Russicum.

БРѢ cos. **БРАШНО** cibus, βρώσις.

БРОЩ (Serbis **БРОК**) rubia tinctorum.

БРОЖИТИ rubia tingere, in Euchologio Serbico **ВБРОЖИТИ** крвию sanguine tingere seu rube-
facere. Convenit Bohemorum *zbrocen* а *zbrotiti*, slavice **ВЗБРОЖИТИ**. Sed **ВБРОЖЕНІЕ** (шипка) Cant. 4, 5. est ab **ВБРОСТЪ**. Legitur enim in Ostrogiensi et prima Mosquensi editione **ВБРОЖЕНІЕ**, quod est proprie Slavicum, quia Slavi meridionales **РАСТЪ** dicunt, non **РОСТЪ**.

пелынь absinthium refer ad пел, quod latino *fel* respondet. попрыще milliare, parasanga, а попрыти conculcare, deductum est. павыѣ, плынѣ, плавати refer ad павю.

плав, плавый, albus. Joh. 4, 35. нывы ꙗкш плавы сѣть. Confer lat. flavus.

плева palea; плевел, плевеліе, zizania.

пламы, пламень flammā, quod а плати formatum videtur.

плена, seu ut Serbi et Russi pronunciant пелена fascia, Croat. et Carn. пленица. 2 Petr. 2, 4. пленица est rudens, catena, σείρα.

пан, полн et исполнь, plenus.

плѣн spoliū, captivitas, плѣнити captivum ducere. Ephes. 4, 8. плѣнил кси плѣн. плѣненіе captivitas.

плод fructus, плодѣти, плождѣ, et плодѣтвобати, fructificare.

плат assumentum. платно tela.

плетѣ, плести, plectore, plicare, inde шплот serpes, Bohemis et Serbis плот.

пять, плоть caro, quae non editur, Gallis la chaire, плотѣкый carnalis, вплотитиса incarnari; воплощеніе incarnatio. Confer Boh. plet', Polon. pteć, cutis seu carnis color.

полза utilitas, полезный utilis.

пзнь, ползнь, поползнь, labi, поползновеніе lapsus. плѣжъ геро, серпо, Infin. плѣзати, (apud Alexjejew плѣжити). Croatis, Carn. Bohem. plazim, Russis ползѣ, ползти, Ucr. ползати, ползаю, Serbis пѣжем, пѣжати id est пажъ, пѣзати, et пѣзити; inde пѣж, pro паж, quod Bohemi servarunt, limax, *die Wegschnecke*.

плесна planta pedis; плесница sandalium.

пласати saltare; пласица saltatrix.

пасть

пастъ, поастъ, f. coactile, *Filz*.

пласкати, плаещъ, *plaudere manibus*.

плѣшь *calvitium*, refer ad плѣхъ. Bohemis *plechaty* est calvus.

плацъ *pallium*, refer ad плахта, Bohemis *lintheum*, inde et плащаница *lintheum*.

плещи Dual. *scapulae*. плещи clamor refer ad панк.

плюче, plur. плюча, *pulmo*. Croatis sing. *plyucha* (lege плюча), Carn. plur. *pluzhe*, Polonis plur. *pluca*, n. Bohemis *plice* f.

пльгъ *aratrum*, a germ. *Pflug*. Slavice *aratrum* est рало.

пахъ Bohemis est *glis*, *dio Bilchmaus*, Croatis *pub*, Carniolis *polh*, *povh*, Serbis пхъ.

плакати 1) плачъ, et плакатися, *flere*, inde плачъ *fletus*.

плакати 2) a radicali producto, *abluerе*, *eluere*, Vukius accentu haec verba distinxit, primum signando gravi плакати, alterum acuto плакати. Dellabella sub voce *lavar* circumflexo vocem hanc notavit: *plākati*, *oplākati*, *isplākati*. Poloni a radice more solito mutarunt in o: *płokać*. Apud Russos penitus exolevit полокати. Luc. 5, 2. pro ἀπέπλυναν τὰ δίχτυα *abluebant retia*, in editione Ostrog. legebatur плакахъ мрежа, in Mosquensi prima плакахъ мрежи. Vocem плакахъ cum editores Russi non intelligerent, in Evangeliiis Mosquae 1606 editis substituere maluerunt ex conjectura платыхъ мрежой, i. e. *reficiebant*, а платити. Qui editionis Ostrogiensis textum antiquum Mosquae 1663 recuderunt, in margine apposita glossa измывахъ explicare conati sunt vocem Russis ignotam плакахъ. Nunc in omnibus editionibus posterioribus измывахъ in textu legitur.

пакъ, поакъ, castra veteribus, recentioribus agmen, legio; Polonis *pulk* legio, Bohemis *pluk* cohors,

Сго-

Croatiz et Carniolis puk plebs, turba. *впол-
читиса castrametari, вполченіе praelium.*

*прав, правый, rectus, правда justitia, Bohemis
veritas. праведен justus.*

*првый, первый, primus, quod ad prę referri pot-
est.*

*прядъ, прасты, nere, fila ducere. At воспранъ,
воспращаю, expergiscor.*

*прѣдъ Serbis syrtis. Act. 27, 29. прѣднѣмѣ мѣста,
loca aspera.*

*претити, прещъ, запретити, Iter. запрецаю,
comminari, praecepere.*

*прѣт, порт, ветхн порты Jerem. 38, 11. vete-
res panni. прѣтиште Serbis linthea, Carniolis et
Croatiz pert est paunus lineus, inde Adj. perteu
lineus.*

празден vacuus, otiosus. праздникъ festum,

празжити torrere; пражмо tostae aristae.

*просити, прошъ, orare, petere, впросити inter-
rogare. Confer lat. precari.*

*приснѣ, semper, присный germanus, proximus,
domesticus.*

прси, перси, pectus, Russis грѣдь.

прост, простый simplex, простота simplicitas.

*прѣст, прѣст, m. digitus, inde прѣстенъ, прѣстень
annulus. At прѣсть, переть, f. terra, humus;
прѣстен Adj. terrestres.*

*праца funda, Serb. прѣка, Croat. precha, Carn.
prezha, i. e. прѣча, Polon. proca, Bohem.*

прак. Confer Boh. praskati, prasstiti, percutere.

праг lumen. прах pulvis.

прѣг, plur. прѣзи locustae, прѣжїе collect. idem.

прок residuum; прочїй reliquus.

*пѣст jejunium; пѣстити (пѣститиса) jejunare;
пѣстник jejunator.*

пѣст, пѣстый, desertus; пѣстѣна desertum.

*пѣстити, пѣщъ, dimittere, ex. gr. uxorem; пѣ-
щеница uxor dimissa, repudiata.*

пѣ-

пестрый, varius, variegatus, Pol. (et Boh. olim) pstry, Boh. etiam perzesty.

пастъ pugnus, Boh. pjest, Pol. pięść, Croat. peszt, Carn. pest, Serbis пестница. Russi peregrinum кѣлак adoptarunt.

пѣстѣм paedagogus, пѣстѣмница paedagoga, nutrix.

пискати tibia canere; писканіе sonitus tibiae, τῆ ἀυλῶμενον 1 Cor. 14, 7. inde пишаль tibia, fistula. Apoc. 18, 22. legebatur писк pro ἀυλῶται, tibia canentium, nunc clarius пискателей.

поу Praeteritum Gerundivi, pro поствъ, refer ad поствъ.

пещъ fornax, refer ad пекъ II. classis.

пища cibus, refer ad питати nutrire.

пещера spelunca, crypta, Serbis пещина, Croat. pechina, an а пекъ (песок), an potius а петъ, latine petra? Confer Polon. pestka, Boh. pecka lapis, Stein im Obste. Croat. pechka, Carn. pezhka (lege печка) acinus.

пшю, пшевати inusitatum, at compositum непшевати arbitrari, existimare.

пчела apis, olim бчела, videtur оре ла а sono бчъ formatum.

A litera м:

многъ.

мав (молв), ман (молн), маадъ, маатъ, мазъ (молз), малекъ, макъ (молк).

мравъ, мрзъ (мерзъ, мразъ), мрежъ, мркъ (меркъ, мракъ).

мзъ, мазъ, мостъ, мѣсть, мѣстъ, мекъ.

Adde bisyllaba мозол callus, могола tumulus.

Russica молодъ, молотъ, морозъ refer ad маадъ, маатъ, мразъ. модоръ, мѣдоръ, мокоръ оре р formata sunt.

мпортъ

мног multus, inde **множити** multiplicare, **множ-ство** multitudo.

мавити, **молвити**, tumultuari, turbari: **мава**, tumultus. Bohemis *mluwiti* loqui, Polonis *mo-wić*. **мола** refer ad **молити** orare.

маніа, **моаніа** et **моаніи** sing. fem. fulgur. Serbis nunc **мѣна**, mutata more solito media radicali **а** in **ѣ**. Dalm. *munya*. Vox aliis Slavis ignota. Nam Bohemis fulgur est *blesk*, Croatis *bleszk*, Carniolis *blisk*, Polonis *blyskawica*. Luc. 17, 24. *ἡ ἀστραὶ ἡ ἀστράπτουσα* redditur **моаніи** **блнстаюшнса**, fulgur coruscans seu fulgurans.

маад juvenis, tener (de ramis). **мааденец**, parvulus, infans, juvenis. 1 Cor. 14, 20. **злочно мааденствѣйте**, *τι κακὰ ἐπιτιθέσθε*, malitia parvuli estote.

маат malleus; **маатокіеу** Gen. 4, 22. malleator. Boh. et Croat. *mlat*, Polon. *mlot*, Russ. **молот**. **маатити**, **маацѣ** triturare. Lev. 26, 5. **млаче-ніе** tritura, pro **млаченіе**, а Part. pass. **млачен**, Russ. **молочен** а **молотити**, quae forma nunc in Pauli epistolis ter legitur: 1 Cor. 9, 9. **вола молоташа**, v. 10. **молотай** triturans, 1 Tim. 5, 18. **вола молоташа** bovem triturantem. Olim his in locis legebatur **врѣцѣ**, **врѣи** а **врѣѣ**. **мазѣ**, **молзѣ**, **молати** mulgere. Serb. **мѣти**, Praes. **мѣзем** (pro **мазѣ**), Carn. *movsem* seu *molsem*. Pro Praeterito simplici **измолзѣ** Job. 10, 10. (Ostrog. edit.) Russi **измазѣ** *еи* substituerunt, quasi а **мелзити**. Habet enim et Polykarповъ **мелъзю** pro vera et genuina forma **мазѣ**. Atqui а **мелзити** Praesens esset **мелжѣ**, non **мелзю**. Prov. 30, 53. **мазѣ** (**мако**) legebatur olim, nunc **мазѣ** legitur; sed sive **мелзѣ** sive **молзѣ** pronuncies, Imperativus hic primam personam Praesentis **мазѣ** supponit. Ab hac radice apud Serbos **мѣзѣ** mulsura, **мѣ-**

ЗАН-

заниа mulctra, мѣзѣра vacca, capra, ovis, quae mulgetur, et маѣз mulctus, apud Carniolos мѣв-
сѣнак mulctra, *Melkgette*, *Melksafs*, et мѣвсѣнѣза
locus ubi mulgent, *Melkplatz*, in usu sunt. Бо-
hemis мѣлѣзѣво est colostrum, Russ. молозиво.
мѣлеко et мѣлеко lac, germ. *Milch*. Confer lat. mul-
geo, mulctus.

макнѣ, молакнѣ, ѹмолакнѣ, Praet. ѹмолакоу con-
ticui; inde молчати tacere, silere, Bohemis
мѣчѣти, Serb. мѣчѣти, et мѣк (pro мак) si-
lentium.

мравѣй formica, Russ. муравей, Serb. мрав, Croat.
et Carn. мравѣа, fem., Polon. mrówka. Boh.
mrawenec.

мрѣзнѣ, мерзнѣ, геларе; мраз gelu, frigus.

мерзость abominatio, мерзок, мерзкый detes-
tabilis, foedus.

мрежа et мрѣжа rete ad capiendos pisces. Bohem-
inis plur. mrzize sunt crates.

мркнѣ, меркнѣ, померкнѣ, ѡмеркнѣ; ѡмерче,
солниче Апок. 9, 2. sol obscuratus est. мрак,
сѡмрак, caligo. Act. 13, 11. мрак ἀχλὺς, тма
vero σκοτός, tenebrae. мрачен obscurus. Serb.
морк ater. Aliis сѡмрак est crepusculum.

мѣдлити, мѣдлю, cunctari, morari.

мѣзда merces, Goth. mizda, a grace. μισθός. ме-
зѣник mercedem requirens, безмѣзѣник mer-
cedem non quaerens, ἀναρρυρός. мѣзѣовѣзда-
тель Hebr. 11, 6. μισθοδοτής, remunerator.

мозг medulla, cerebrum. оpe r formatum videtur,
inde мѣжданѣ Psalm. 65, 15. medullata, quod
olim legebatur pro тѣчна.

мазга Russis, мѣзгра Serbis, Bohemis mizha,
miza, succus arboris, мѣзга Croat. alburnum,
videtur оpe ra formatum.

мазѣра, Boh. mazdra, Croat. mezdra mem-
brana, diaphragma; cutis superficies carni obversa.
die *Fleischseite* apud Carn. et мазѣрити apud

Rus-

Russos cutem a carne purgare, а масо deducta sunt.

масло, масть, refer ad мазати.

мостъ поев. мѣст (non мѣсто) mustum, Gen. мѣста, Dalmat. mast, Serb. нунс мѣст.

мѣсть ultio, vindicta; мѣстник ultor, мѣстити, мѣщѣ, ulcisci, мѣститель vindex.

мѣсто locus; вмѣстити, Iter. вмѣщати capere. въ мѣстѣ vide Adverbia.

мѣщѣ а мѣтати refer ad II. classem.

мѣск mulus, Gen. мѣска, inde мѣца, мѣсцата pulli mulorum. Croat. mezg, et mezgina mula.

мысль mens, refer ad мыс.

мшел lucrum, мшелоимец 1 Tim. 3, 3. est turpis lucri cupidus, αἰσχροκαρδής.

мѣта, мѣтаніе, phantasia, phantasma, мѣтаюса somniare, а мѣнѣ, Pract. мѣе.

мѣчка ursa, est contractum ex мѣдвѣдѣнца.

A litera н:

нрав, нош.

Addi posset ниш egenus, nisi а ничто deducere malis. Huc quoque refer peregrina нард, нѣтр, et bisyllabam vocem неводъ sagena, quam Russi et Bohemi servarunt; непицѣвати compositum mihi videtur, uti недрѣ et infinita alia ex particula не et radice propria.

нравъ mos, indoles, Serb. наравъ, Russice моровъ, Boh. olim nrawy, nunc mrawy, in plur. Si нравъ cum lat. mos, moris, conferatur, licebit dicere literas нр esse radicales, ав vero formativas. нѣдрѣ, надрѣ, Boh. надра plur. а надрѣ praefixo н. Sic composita вѣдрѣ ab утрѣ, unde et утровока, вѣштити ab ухѣ, ушн.

но-

ноздрн nares, Serb. ноздрѣ, germ. *Nüstern*, reser ad nos.

нѣжда necessitas, ad нѣдити.

ношъ nox, а radice нокъ esse possit.

ношвы Dan. 14, 33. alveolus, Russ. ночки, Carn. neshke, nishke, Boh. necky (нецкы) germ. *Trog*.

A litera A:

ЛОБЪ, ЛЕСТЬ, ЛИСТЪ, ЛЫСТЪ, ЛАСКЪ, ЛЕЕКЪ, ЛОСКЪ (ЛЕЕКЪ, ЛСКЪ), ЛѢСКЪ.

Addere possis Russicum леу cyprinus brama, *Brachsme*, et bisyllabum лосось salmo trutta, *Lachsforelle*; item Slavicum лаща lens, Croat. lecha (леча), nisi hoc malis ad лат II. classis referre. лѣбан, лѣвада pratum, лѣтра, peregrina sunt. ЛЕБЕДЬ cygnus, Serb. лавѣ, Croat. labud, Carn. labud, lobod, Pol. łabędź, Boh. labut' (лавѣтъ), et ЛЕБЕДА atriplex, Serb. лобода, ореѣда, ѣда formata sunt. Idem de vocibus лопата, ланита, лагода, atque aliis sentiendum. лѣстница scala а лѣзѣ, лѣсти derivatum est. Vox ластовница hirundo, supponeret radicem ластъ, nisi potius а власть deducenda sit. Bohemi saltem olim wlasstowice scribebant. Solet et alias в ante л excidere: лазъ (лаъ) apud Croatas pro власс.

ЛОБЗАТИ, ЛОБЖѢ, Iter. ЛОБЫЗАТИ, ШЕЛОБЫЗАТИ, osculari; ЛОБЗАНІЕ osculum.

ЛЕСТЬ fraus, dolus, fallacia, ЛЕСТИТИ, ЛЦѢ, dolose agere; ПРЕЛЕСТИТИ, Iter. ПРЕЛЪЩАТИ, ПРЕЛЪЩАЮ seducere, ПРЕЛЪЩАТИСЯ egare. АСТИВЫЙ dolosus,

АСТИЦЪ

Лестей seductor. Δύχ лестчий spiritus erroris, 1 Tim. 4, 1. et 1 Joh. 4, 6. Sed quae ibidem v. 2. addita sunt и δύχα лестча non leguntur in graecis editis et Vulgata.

Лист folium; Листвѣ collect. folia. Древо листва-но Jerem. 3, 6. lignum (arbor) frondosum.

Лыст m. tibia, crus. Psalm. 146, 10. ннѣ вѣлыстѣхъ мужескихъ благоволихъ, ὅδε ἐν ταῖς κνήμας τῶ ἀνδρὸς ἐνδοκᾷ, neque in tibiis viri beneplacitum est ei. Quaeri possit, quis sit Nominativus a Locali лыстѣхъ. Antiochus Kantemir posuit лысть, cum Russ. лытка femininum sit; Polykarpow vero лысто habet, quod alii repetivere. Servarunt Serbi лист, sura, Wade, etsi, ut solent, ѡ et и non distinguant. Phrasim одоше листомъ illustrabis, si листомъ ad crus (лыст) referas. Vocant et Croatae suram lisztanyek, et Oswaldus Gutschmann notat sub voce Wade: Wade same dem Beine, listonik, m., krazha; latki pl. Pluralis latki supponit singularem latek. Russis лытка est sura. Bohemis lytka f. olim in usu erat, nunc leytko, plur. leytko.

Ласкати adulari, blandiri, inde ласканіе adulatio, κολακεία, 1 Thess. 2, 5. Vide etiam ласкатель, ласкателница, ласкательный, ласкательство apud Polykarpow. Apud eundem ласкосердство est edacitas, gula. Alexejew plures explicat voces ex ласко compositas: ласкосерднѣ, ласкосердство, ласкосердствовать, quod in Bibliis correctis Amos 6, 4. legitur, et ласкосердшѣ. Postrema vox etiam in Bibliis Ostrogiensibus Prov. 29, 21. legitur: ласкосердъ едетъ, κατασπαταλά. Bohemis laska est amor, charitas, Polonis łaska gratia, favor. Confer Svecorum älska amare.

Леска Serb. Croat. corylus, Russ. леща, Polon. laska, leszczyna, Boh. leska, ljska, Carn. lieshje collect.; лешникъ Serbis, lesnyak Croatis, leslinek sive lieshnik Carniolis nux avellana, Polonis

las-

laskowy orzech, Bohemis leskowy, ljskowy orzech.

лоск Russ. fulgor, laevigatio, inde лоснить laevigare. Carniolis lesk, leskanje et lisk fulgor. Bohemis lesknu et lsknu, Croatis leszketam micare, fulgere.

Леска squama, siliqua, folliculus, Russis, Polonis, Croatis, Carniolis; Bohemis vero lusk *die Schote*, inde lusstina, Croatis luschina, Carn. lushina; inde et Boh. luskati, lauskati nuces diffringere, enucleare, Russ. Лщнить.

лщя lens, lenticula, vide in secunda classe.

A litera ρ:

ρаст (рост), ρиск, ρист (риш).

Huc omnino referendum bisyllabum ρороз acirpus, *πάπυρος*, Job. 8, 11., alias typha, inde ρорозина in Prologo mensis Maji, apud Serbos ρорожина, Russ. ρорожа, Bohem. rohozka, storea, teges. Рамы, gen. рамна, Psal. 57, 10. est graecum *ῥάμνος*. Collectivum ρождѣ palmites, sarmenta, a ρозга Croat. rosgye; ρозга vero a radice ρоз, cui germ. *Reis* respondet. ρопот, ρоптати, ρопиш, refer ad ρон secundae classis. ρтѣть mercurius, apud Polykarpow живал ρтѣть, argentum vivum, e latino *argentum* contracta et deformata vox est. Russo- rum ρевень a rheum. ρемень lorum, convenit cum germ. *Riem*, *Riemen*. ρжавый rubiginosus, est a ρжа rubigo, et hoc a ρдѣти.

ρлс-

растѣ, **расти**, Bohemis imo et Russis **ростѣ**, crescere; inde factitivum **растити**, **ращѣ**, germinare, augere. **раст** Serb. statura, *Wuchs*, Slavico **вѣзраст**, **возраст**, aetas, statura. **раст** Ezech. 22, 12. et **рост** Neh. 5, 7. legebantur olim pro usura, nunc utroque in loco rectius **лихва** legitur, cum **раст** et **рост** hoc significatu Russicae voces sint; non Slavicae. In **расѣ**, **отрасѣ** propago, т radicalе excidit ob affixum setivile **ль**.

рыскаю Russis in usu est de celeri cursu. Confer **рыстаю**. Olim 3 Esdrae 11, 37. legebatur **лебѣ** **рыщѣ** leo rugiens, certe vitiose pro **рыщѣ** а **рыкати**, melius nunc **рыкаю**.

рыстати, **рыщѣ**, celeriter currere, **рыстаніе** конское cursus equorum, **рысталище** hippodromus.

A littera **д**:

дверѣ, **двор**, **двиг**.

дѣлѣ, **доль**, **дѣланѣ**, **дѣлат**, **дѣлск**, **дѣлг** (**дѣлгѣ**), **дѣлак**.

древ, **дроб**, **дрѣк**, **дрѣ**, **дрѣп**, **дрем**, **дрен**, **дрн** (**дрнѣ**); **дрозд**, **дрѣз**, **дрз** (**дрѣз**), **дрѣж**, **дрѣжѣ**, **дрѣж** (**дрѣжѣ**), **дрѣч**, **дрѣг**, **дрог**, **дрѣг**, **дрѣг**, **дрг**, **дрѣх**, **дрк**.

дрѣдѣ (**дрѣдѣ**), **дрѣк** (**дрѣк**, **дрѣк**), **дрѣ**.

Huc spectat nomen Borysthenis **данѣ** Dana-prus. **дрѣдѣ** refer ad **дрѣхѣ** moestus. **дѣбѣ**, **дѣбѣ**, **дѣбѣ** ad secundam classem spectant, quo etiam refer **дѣверѣ** levir. **дѣбѣ** silva est a **дѣ** quercus, immo et arbor in genere, saltem apud

Illy-

Ilyrios. αἰμων graecum est et non nisi in Apocalypsi legitur, cum alias graeco δαίμων slavicum дѣмонъ respondeat. δρακων, gen. δρακόντα nunc Isai. 27, 1. cum смій (gen. смія) bis conjungitur, et semel sine смій ponitur.

ДВЕРИ plur., rarius **ДВЕРЬ** in singulari, janua, ostium, *ῥύζα*. Carnioli *duri*, *dure* pronunciant. **ДВЕРНИК** janitor, ostiarius, **ДВЕРНИЦА** ostiaria. **ВРАТА** sunt *πύλαι*.

Двор, aula, atrium, ovile. Act. 1, 20. *ἐπαυλις*,
commoratio. вѣдворитиса манере, demostari.

ДВИГЪ, ДВИГНЪ, ПОДВИГНЪ, ДВИЖЪ, ДВИЗАТИ,
movere, commovere. ПОДВИГ agon, certamen.

𐤀𐤕𐤍 f. vola manus, Serbis 𐤀𐤕𐤍 nunc est masc.
 gen. Polon. dlon' f. Russis 𐤀𐤕𐤍 et 𐤀𐤕𐤍.

ΔΛΑΤΟ scalprum, coelum. Hlyrius dicto, Pol. dicto,
Russis ДОЛОТО.

ДЛГ, долг debitum, Pol. dług, Boh. dluh, Carn. dovğ, dolg. Croat. Illyr. Serb. Длг. должник debitor. Confer долгъ longus, δέλχος; про-должити prolongare.

ДРЕВО et ДРЪВО arbor. Collect. ДРЕВІЕ, n. arbores.
ДРВА, ДРОВА plur. ligna. ДРЕКОЛЬ fustis, com-
positum с ДРЕВО et КОЛЬ.

ДРЕВНІЙ antiquus. ДРЕВЛЕ olim.

ДРОБ exla, minutae res. ДРОБНЫЙ parvus, minutus. ДРОБИТИ, РАЗДРОБИТИ, comminuerе.

ДРАБЕНЪ torreo; ДРАБЛЫЙ torpidus.

ДРЕМАТИ, ДРЕМАЮ, dormitare.

ДРЕН cornus mas. Serbis et дрини про дрѣн, Dalm.
drin, Carn. drin et drejn. Polon. deren', Russ.
ДРЕН, inde' germ. Dörnlein.

Αρν, Αερν cespes. Polon. darn. Croatis dérn est
scopulus.

АРОЗА turdus, Serbis АРОЗА et АРОЗАК, Gen.
АРОЗГА.

ДРЗ, ДРЗ, ДР-ый, sibi confidens, audax.

ДРЗАТИ confidere, ДРЗОВЕНІЕ confidentia, а ДРЗНУ.

ДРАЖИТИ, РАДРАЖИТИ, irritare, incitare, exacerbare. ПОДРАЖИТИ irridere, subsannare, ПОДРАЖЕНІЕ subsannatio. At ПОДРАЖАТИ imitari, ПОДРАЖАТЕЛЬ imitator, а ДРАГА via, quasi eadem via incedere. At Hebr. 13, 7. про ПОДРАЖАЙТЕ olim in Codd. serbicis legebatur ПОДОБИТЕСЯ, et ПОДОБНИЦИ alibi pro ПОДРАЖАТЕЛИ.

ДРОЖАІЕ collect. faeces. Croat. drosgye.

ДРЖАТИ, ДЕРЖАТИ, tenere, ДЕРЖАВА potentia, imperium.

ДРАЧІЕ collect. sentes, vepres, Isai. 55, 13. Serbis ДРЕЧА densi frutices, Croatis drachje senticetum. Ad vocem drach (ДРАЧ) herba, gramen, notat Bellosztenecz: in Glagoliticis et Dalmaticis libris *sentis spinage* dicitur. Bohemis ДРАЧ m. est berberis. Referrī possit ДРАЧІЕ ad ДРАЧИ secundae classis.

ДРАГ, ДРАГЫЙ, pretiosus, carus. In Apocalypsi quidem semel КАМЕНЬ ДРАГЫЙ lapis pretiosus, et quatuor vicibus collect. КАМЕНІЕ ДРАГОЕ lapides pretiosi, legitur. At aliis in locis, ubi olim ДРАГЫЙ pro graeco τίμιος legebatur, vocabulum ЧЕСТНЫЙ substitutum observavi. Sic 1 Cor. 3, 12. КАМЕНІЕ ДРАГОК, Яс. 5, 7. ДРАГАГО ПЛОДА, 1 Pet. 1, 7. ДРАЖАК ЗЛАТА (про многоЧЕСТНЫИШЕ) in Apostolo А. 1324 legi. ДРАГОЦѢННЫЙ pretiosus, cari pretii. ДРАГЫЙ more suo Poloni pronuntiant drogi, Russi дорогой.

ДРАГА via, olim et Bohemis draha, Polonis droga, Russis doroga. Croatis draga est convallis, Carn. sulcus (fossa) penes prata.

ДРЪГ, amicus, socius. ДРЪГЫНА amica; ДРЪЖИНА Luc. 2, 44. est *συνδία*, comitatus. ДРЪГ-ДРЪГА alter alterum; ДРЪГЫЙ alter, alius. At secundus est второй.

ДРАХЛИЙ *moestus*, et mutato χ in σ : **ДРАСЕЛ**, inde verbum **ДРАСЕЛЮ**. Matth. 10, 3. $\sigma\upsilon\gamma\gamma\acute{\alpha}\zeta\omega\nu\ \delta\omicron\upsilon\rho\alpha\gamma\acute{o}\varsigma$ reddidit Slavus **ДРАСЕЛА** НЕБО, Vulg. triste coelum. Ad vocem *dreszel* notat Bellosztenez: v. *saloszten*. Est autem **ЖАЛОСТЕН** *moestus*, *tristis*.

ДАЖА, **ДОЖА**, m. *pluvia*, in libris Serbicis **ДЪЖА** ad indicandam vocalem ambiguam, quam Illyrii nunc ut *a*, Croatae atque alii ut *e* pronunciant. **ДАЖА** f. apud Vukium obsoletum est, pro quo Serbi **КИША** usurpant. Aliis Illyriis *dasgy* (**ДАЖА**), Croatis *desgy*, Carn. *desh*, gen. *deshja*, Bohemis *desst'* (**ДЕШТЬ**), Polonis *deszcz* et *dezdz*. **ДОЖДИТИ**, **ШДОЖДИТИ** pluere. Recte notat Alexiejew, formam **ДОЖДЕВЫ**, quae Act. 14, 17. legitur, esse pluralis numeri, addi tamen oportuisset esse casum accusativum, cuius rectus est **ДОЖДЕВЕ**.

ДСКА tabula, asser; at Joh. 2, 15. **ДСКИ** sunt mensae, cum tamen alias Interpres Slavus vocem graecam $\tau\rho\alpha\pi\acute{\epsilon}\zeta\alpha$ servavit. **Дsky zemské** Bohemis sunt tabulae regni, *Landtafel*. **ДСКА** aliis, uti Croatis, Carn., Polonis, Moravis est asser, Russis **ДОСКА**. Diminutivum a **ДСКА** est **ДУИЦА**, qua voce Luc. 1, 63. $\pi\iota\nu\alpha\kappa\iota\delta\iota\omicron\nu$, tabella, pugilaris, redditur. Croatae *deschicza* (**ДУИЦА**) scribunt.

ДУИ, Accus. **ДУЕРЬ**, filia. Russis **ДОЧ** pro **ДОУ**. In libris glagoliticis **ДУИ**, **ДУЕР**. Bohemis olim *dei*, Accus. *dcerz*, nunc *dcerá*; Serbis **КЪИ**, **ШЪИ** et **КЕР**, Croatis *kchi*, *kcher*, Carn. *hzhi*, *hzher*. Apud plerosque nunc Acc. pro Nom. usurpatur. Immo Isai. 1, 8. in Bibliis correctionibus legitur jam **ЦЕРЬ** **СЪОНА**, ubi alias in Ostrogiensi et Mosquensi prima editione rectius **ДУИ** legebatur. In Psalmis et libris novi testamenti nullibi Nominativus **ДУИ** cum Accusativo **ДУЕРЬ** confunditur. Exemplo sit **МАТИ НА ДУЕРЬ И ДУИ НА МАТЕРЬ**, Luc. 12, 53.

A litera т:

твор, тверд (тверд).

тлап, тлѣп, толп, тлам, тлѣм, тлѣт (толѣт),

тлѣк, тлач, тлаѣх, тлак, тлѣк, толѣ.

трав, трѣб (трѣб), трѣб, торѣ, трѣп, трѣп,

трѣп, трѣп, трѣм, трѣн (трѣн); трѣд, трѣт,

трѣт; трѣз, трѣз, трѣс, трѣс, трѣс, трѣ

(трѣс), трѣть (трѣть), трѣк, трѣк, трѣч (трѣч);

траг (траг), трог, трѣ (трѣ), трѣ.

тетр; тетѣ, тетѣ, тетѣ (тетѣ), тетѣ, тетѣ (тетѣ),

тетѣ, тетѣ (тетѣ).

Spectant huc bisyllabae radices, etsi faciem peregrinam referant: товар merces (Serbis onus, sarcina, Croatis et Corn. *tovor* idem), токолеу pera, тополь populus, топор securis. Adde тарча scutum a germ. *Tartsche*, тѣща (olim тѣща) a goth. *thusund*, тѣтло et тѣтла a latino *titulus*, талант, тартар, тѣтан, тектѣн, тѣган, трапѣза a Graecis accepta. талант in N. T. quatuordecim in locis legitur. At quid sibi vult Apoc. 16, 21. талантѣ? Manifestum hoc vitium priorum editionum ex талантѣк ortum, qua voce interpretes Apocalypseos adjectivum *ταλαντιαία* recte expressit, saltem in postremis editionibus emendari debuisset. Consului quondam Mosquae tres Codices, in quorum primo талантѣнѣк, in altero талантѣк, in tertio талантѣ scriptum reperi. Croat. et Carniol.

taliga biga, Russis *телега*; peregrinis accensendum. *третій* derivatum est a *три*. Trocha Bohemis modicum, Carn. troha, Croatis *truha* festuca, stipula, res quaeque minutissima, Russis *трѣха*, refer ad *трѣ* tero. Slavo-serbicum *тѣжа*, hodie *тѣжа*, Croat. et Carniol. *tuj* alienus, allophylus, respondet Slavico *чѣжа*, quod ad *чѣ* secundae classis referendum est. *непопырь* vesperilio, compositum est ex *не* et *топырь*; at *топырь* unde? Bohemicum et Polonicum *tchorz* (*тхорь*) mustela putorius, *Ilits*, cui Carniolicum *duhur*, *dthur*, respondet, ab odore (tetro) malim deducere. Is enim *duh* (*дх*) est et odor. Accedente terminatione *орь* facile *дх* in *тх* transierit, eo fere modo, quo Poloni a Nominativo *dech* Genitivum *tchu* formant. Serbi in voce *тхорь* servarunt initiale *т*, at *х* mutarunt more solito in *в*, ideoque *твѡр* pronunciant. Bohemis etiam *zhorz* vulgo in usu est; Russis vero *хорек*, rejecto *т* et addita terminatione diminutivorum *ек*, Croatis *torecz*, Dalmatis *tor*, elisa secunda radicali *х*. Serbicum *уторак* dies Martis, Croat. et Carniol. *tork*, *torek*, est a *второй* secundus, cum sit secunda dies post dominicam. Haec vocis origo si P. Marco nota fuisset, profecto Martem non appellasset Tork, neque Bellonam Torka. Vox peregrina *тасор*, castra, vix non omnibus Slavicis populis nunc nota, in antiquis Slavorum

rum libris nuspiam legitur. Idem de voce тол-
мач interpres, ἐρμηνευτής, sentiendum, quamvis
Gen. 42, 23. legatur; libri enim hujus versio mi-
nus antiqua est. Croatis et Carniolis толмачник,
Polonis et Bohemis талмач, olim et тамач, inde
тамачити, толмачити, талмачити, interpretari.

творити, сътворити, facere. твореніе opus,
Croat. tvor. тварь creatura, Polonis et Bohe-
mis twor. At twarz iisdem facies. творецъ fac-
tor, creator. творило Serbis, Russis, Croatis,
torilo Carniolis, tworzydło Polonis et Bohemis
est forma casearia, Käseform, Käseappf.

тврѣ, тврѣдѣ, тврѣдѣй, durus, firmus. тврѣдѣ
firmamentum, σερωμα: stabilitas, ἀσφάλεια, mu-
nitio. 2 Cor. 10, 4. на разореніе тврѣдемъ, ad
destructionem munitionum, ἐχυρωμάτων. Car-
niolis, eliso v, terd, Pol. twardy, Boh. twrdy.
Croat. tverd, Dalm. tvard non differt pronun-
ciatione a Serb. тврѣ.

тополь populus, arbor. Isai 41, 19. in Accusa-
tivo nunc тополю legitur, in prima Mosquensi
тополь. Polonis quidem *topol* et *topola* est fem.
generis, et Serbis топола. Russis vero тополь,
Gen. топола, est masculinum, uij et Croatis,
Carniolis, Bohemis.

таст, толстѣй, crassus, pinguis, Boh. et Pol.
tlusty, Carniol. tolst, товst. Croat. tuszt. толща
crassitudo, pinguedo, Croat. tuscha (тѣща).

таачити calcare, Serbis et Croatis, толочити
Russis; Boh. таачити premere. *Plak* Croat. et
Carniol. lutum aceratum, *Estrich*; tlaka labo-
res dominis praestandi, *Frohdienst*.

такѣ, толкѣ, толкѣнѣ, Iterat. толкати et тол-
цати, pulsare, tundere, Boh. tluku, Slovac.
tlku, Pol. tlukę, Inf. tluc, Carniol. товzhem,

Inf.

Inf. ilezhi, Croat. tuchem, Serb. тѹчем, Inf. тѹћи, Illyr. tuchi, про толѹи.

толѹ (тѹлѹ) interpretatio, explanatio; толѹѹю interpretor; толѹовник interpres, Russis usitata sunt. Confer толмач.

травѹ gramen, herbа, цвѹтъ травнѹй Јас., 1, 10. αὐτοῦ χορτὴ, flos foeni (graminis).

требѹ 1) in formula требѹтъ есть, opus est, inde требѹю, требовати opus habere, indigere.

требѹ 2) sacrificium, hostia, Exod. 8, 26. ωργε-
бѹтисѹ ѿ требѹ ѿδωσκѹх, Act. 15, 20. ἀπέ-
χεσѹαι ἀπὸ τῶν ἁλισγυμᾶτων τῶν εἰδώλων, ut ab-
stineant se a contaminationibus simulactorum.

чадиѹ, храните себе ѿ требѹ ѿδωскѹх, filiioli
custodite vos a simulacris, ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

требѹище idolium, εἰδωλεῖον, 1 Cor. 8; 10. требѹ-

ник 1) altare. 2) liber rituum sacrorum, rituale.

требѹити, требѹити, Serbis et Croatis expurgare,
secernere. потребѹит гѹмно свое, Luc. 3, 17.

purgabit aream suam. At Luc. 9, 24. да огнь
снѹдет ѿ нѹбе и потребѹит их (ms. т), ut ig-
nis descendat de coelo et consumat eos. In Psalmis
потребѹити disperdere, delere, conterere,
потребѹитисѹ, disperire, deleri.

требѹх, Croatice *terbuh*, Carniol. *terbuh* (lege требѹх), Serbice требѹ sine х; venter; apud Polya-
karpow требѹха f.

требѹа tuba, buccina, требѹити, востребѹити tu-
ba canere, buccinare; глас требѹнѹй vox tubae.

требѹ truncus, cadaver. требѹиѹ, plur. требѹиѹ Psalm.
78, 2. morticina, θνησιματα.

трепет tremor, трепетен: трепетна бѹсть зем-
ла Psalm. 17, 8. ἐντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ, con-
tremuit terra: трепетати, трепещѹ, tremere.

терпѹти, терпѹти, терпѹю, потерпѹти, стер-
пѹти pati, perpeti, sustinere; терпѹиѹ patientia.

тргѹ.

тупкый, терпкый, acerbus, *herb.* Croat terpek, Carniol. terpki, Boh. trpky.

тѣрн, терн, spina, *Dorn*, proprie *Prunus spinosa*, *Schlehdorn*. тернѣ collect. spinae; тернов et терновен вѣнцу spinea corona. Dan. 13, 54. male терн pro σχῖνος prinus, in exponendis arborum nominibus minus accuratus interpres adhibuit, hinc in correctionibus editionibus subjecta nota monet lectores in Graeco legi σχῖμος.

тѣрѣ labor, тѣрѣнтиса, тѣрѣдѣса, Iterat. тѣрѣдѣнтиса, laborare. Apud Serbos тѣрѣ 1) opera 2) boletus igniarius, Boh. traud, trud, fomes, *Zunder*, Russ. тѣрт.

тѣрт et тѣртина Serbis, *trot* et *trut* Croatis, *fucus*; *trot* Carniolis, apum genus, quod Germani *Drohne* et *Brutbiene* dicunt; Russis тѣртень spado, Polonis trąd, truten', Bohemis trubec, trupec, traup, traud.

тѣризна certamen, pugna. тѣризнице 2 Mass. 4, 18. locus certaminis, agon.

тѣрѣзв, тѣрѣзвѣй, et тѣрѣзвен sobrius, jejunus. тѣрѣзвѣнтиса sobrium esse, vigilare. Serb. тѣризан, трикзан, Croat. trezen et trezniti, Carn. tresen et tresliv, Boh. striziliv. Pol. trzeźwy, trzeźwić.

тѣрѣ motus, terrae motus, σεισμος. Confer тѣрѣсѣ.

тѣрѣсѣ, потѣрѣсѣ, стрѣсѣ, тѣрѣсти, movere, quassare. тѣрѣсѣса moveri, tremere. Serb. тѣресем, тѣрѣсти.

тѣрѣ in libris glagoliticis, et apud Croatas *terfz*, dimin. *terszek*, vitis, Bohemis trs, caudex cujusvis plantae, *Stoak*. Serb. тѣрка arundo, refer ad тѣрегѣ.

тѣрѣтъ, тѣрѣстъ, arundo, calamus, dimin. тѣрѣстка. Carn. terst, Croat. terszt, tersztika, Boh. trest, trestika, trztina. тѣрѣстъ благовонная Exod.

30, 23. est calamus aromaticus; тростъ книжника скоропица Psalm. 44, 2. calamus scribae velociter scribentis, κάλαμος γραμματέως ὀξύγραφος. 1 Cor. 3, 12. тростіе, κάλαμι, stipula.

троскот ἄγρωσις, herba, gramen. Exod. 32, 2. Isai. 57, 27.

треск fragor, sonitus, fulmen. Croat. *treszka* strepitus, *treszka* fulmen, *treszkan* fulmino, fulmine tango.

торг, торг, торжище, forum, emporium. Boh. trh, trhowisstje, Croat. terg, tergovische, Polon. targ, targowisko. торжник Matth. 21, 12 κολλυβιστής, nummularius. торжество Hebr. 12, 23. πανήγυρις, frequentia, conventus: solennitas. Confer торгати.

торгнѣ, торгнѣ, Iterat. терзати et торгати, trahere, lacerare; исторгнѣти extrahere, растерзати dirumpere.

тетрев, Russ. тетерев, tetrao.

тестъ socer, inde теща socrus, Serb. Croat. Carniol. таст. Bohem. тещъ.

тѣсто маза, farina subacta, Teig.

тоска taedium, angor. Confer Bohem. teskno Polon. tęskno.

тискати, тищѣ, premere, inde Russis тиски praelum. Pro точило torcular Matth. 21, 33. in Codicibus in Russia seculo XIV. scriptis тѣск substitutum reperi, cum точило Russis cotem, quae rotando circumagitur, significet. Sed alii codd. uti et editiones omnes hoc in loco servarunt точило. Legebatur etiam тѣск Isai. 16, 10. тиск Is. 63. 2. тѣск Os. 9; 2. Joel. 2, 24. et 3, 13.; at in correctiori editione his in locis recte substitutam genuinam vocem slavicam точило reperiō. Sic Joel. 3, 13. про подстави нунѣ подточилѣ, ἐπολύγισα, legitur. Aliis autem in locis et olim

тоѣ

точило legebatur, in Evangeliiis ex. gr. bis, in Apocalypsi ter, in Psalmorum 8, 80, et 83, inscriptionibus (ω τοχιλας), licet auctor concordantiarum in Psalmos id indicare neglexerit, Numer. 18, 27 et 30. Deuter. 16, 13. 4 Reg. 6, 27. Prov. 3, 10. Sir. 32, 17. Jer. 48, 33. Thren. 1, 15. Et Isai. 5, 2. προδοχιλαίε προλήνιον, Agg. 2, 17. et Zach. 14, 10. ποδοχιλαίε, cum in graeco sit ἰπολήνιον. Igitur τοχιло sine dubio a primo interprete profectum, et τέκκ in locis citatis ab emendatore Russo substitutum fuit. Polykarpow vocem τοχιло in Lexico trilingui per *torpum* explicat, attamen sub voce peregrina праца вѣноградная addit: или точило въ немже вѣноград топчет, ληνός, σαφυλοβολέον, torculare.

тепшти non nisi in formula пѣнь тепшт Marc. 9, 18. ἀφρίζει spumat, et v. 20. пѣнь тепша ἀφρίζων, spumans, occurrit. Possit tamen conferri cum тошти, истошти evacuare, a sequenti тош.

тшп, f. тша, n. тше, et тшй, тшаа, тше vacuus, inanis, cum vocali euphonica obscura seu ambigua et mobili, hinc Russis тош, Croatis tesh (тш), Carn. tesh, Illyr. tasht. Poloni czechy scribunt pro tszczy. Bohemi non nisi in voce tsstitroba, jejunos stomachus, radicem тшп conservarunt. А тош est 1) истошти evacuare, exinanire. 2) тшатиса, потшатиса vacare, studere, sollicite curare, festinare; hinc тшание σπουδή, studium, diligentia, festinatio. 3) тшета detrimentum, тшитный кенос, inanis, potius. In Compositis тше: тшеславие кенодоξια, inanis gloria. тшегласие кенοφωια, inaniloquium.

A literis s et з:

ЗВЕН (ЗВОН), ЗВѢТЬ, ЗВИЗД, ЗВѢЗДА, ЗВѢДК, ЗВАН
(ЗВАН), ЗВЕРЬ.

ЗНОЙ, ЗНОБ?

ЗЕЛВ, ЗЛАТ, ЗЛАК.

ЗРН (ЗЕРН).

Huc fere magis spectare videtur смій draco, et сміа serpens, quam ad secundam classem. ЗНОКТИ, ѡЗНОКТИ, frigefacere, est a ЗАНЪ, inserto н epenthético. ЗНАК, ЗНАМЕНІЕ, signum, a ЗНАТИ; ЗРАК forma, ЗЕРЦАЛО speculum, sunt a ЗРѢТИ; ЗРѢЛЫЙ maturus a ЗРѢЮ. ЗНЪ, diplois, apud Polykarpow, est idem ac СНЪ complicatio, compositum ex с et нъ, uti ЗДРАВ ex с et ДРАВ. In ЗЕМЛА, terra, litera л non est radicalis, sed servilis et quidem epenthetica. ЗЕВЕ i. e. ζεύς, et ЗЕФЪР peregrina sunt.

ЗВЕНѢТИ, ЗВЕНЮ sonare, resonare: мѣдъ звѣнаши или кѹмбала звѣцааи 1 Cor. 13, 1. χαλκὸς ἢ χῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον, aes sonans aut cymbalum tinniens. A neutro ЗВЕНѢТИ est factitivum ЗНОНИТИ et ЗВОН. ЗВОНЕЦ Exod. 28, 33. 34. tintinnabulum: Serbis звоније n. a звено. Bohemis, Croatis, Carniolis звон m. campana. Poloni praefigunt d: dzwon. Russis звон est sonus, pulsus campanarum, sed campana колокол, a germ. *Glocke*, Succ. *Klocke*.

ЗВѢТЬ m. fera, bestia, ζῷον, θηρίον. Graecorum θ, et Latinorum f respondet Slavico sn initio

tio

tio hujus vocis. начертаніе сѣѣрино Арос. 16, 2. character bestiae.

звизда sibilus, звиздати sibilare. позвиздѣт Jerem. 19, 8. et 50, 13. sibilabit; звизданіе ibid. 19, 8. sibilatio. Serbis звизнути et звиздати, звиздим, Croatis zvisgam (звизгам), Carniol. shvishgam) (жвизгам); Bohemis hwizdati, Polon. gwizdać.

звѣзда stella. Sibilans litera s seu з apud Slavos meridionales et Russos inchoat vocem hanc; Bohemi autem et Poloni retinuerunt gutturalem. Illi enim stellam hwjezda, hi gwiazda vocant. звѣздослов, звѣздословец astrologus.

звѣкъ sonus, clangor. трѣбный звѣкъ Hebr. 12, 19. tubae sonus. Huic affine est звакъ, plur. звакы. А звакъ seu звакнѣ formatur Iterativum звачати tinnire. Vide звенѣти. Serbis звѣка, звекет sonus, звекнѣти, звецкати, звѣчати, sonare, resonare. Croatae zvenk, zvenchim, Bohemi zwuk, zwućim norunt.

зѣбрь urus, bison, Polonis et Bohemis zubr. Polykarpow зѣбрь urus, et зѣбрина caro uri, Lexico trilingui inseruit. Animal, quod LXX. Interpretes τύγαρυον vocant, interpretes Slavus Deut. 14, 5. voce зѣбрь explicare conatus est. Male utique. Nec scio, utrum Alexjejevio notus fuerit зѣбрь, cum ille nihil aliud habeat, quam animalis hujus esum Israelitis concessum fuisse.

зной aestus, зной бѣдет Luc. 12, 55. καύσων ἔσαι, aestus erit. Matth. 20, 12. aestus est вѣр. Serbis, Croatis et Carniolis зной sudor, зноитице sudare.

зѣль, apud Polykarpow limax, testudo. Confer жѣль.

зѣла Bohemis olim idem quod Russis золѣвка mariti soror,

ЗЛАТО aurum, Polon. złoto, Russ. зѳолото. ЗЛАТ,
 ЗЛАТА, ЗЛАТО et ЗЛАТЫЙ, аа, ое, aureus. ЗЛА-
 ТИЦА Matth. 22, 19. νόμισμα, numisma.
 ЗЛАК et ЗЛАК herba, χλόη; hinc ЗЛАЧЕН: НА МѢСТѢ
 ЗЛАЧИТѢ Psalm. 22, 2. εἰς τόπον χλόης, in loco pas-
 cuae. Annon ЗЛАК referri possit ad ЗЕЛІЕ olus?
 ЗРѢНО, olim et ЗЪРНО, in Serbicis codd. зръно,
 in Russ. зёрно granum, κόκκος, Korn. Serbis
 зрно, et Bohemis zrno sine vocali inter з et
 р. Sic et Illyrii, Croatae, Carnioli vocem hanc
 pronunciant, licet zarno aut zerno scribant. Po-
 loni inserunt ia: ziarno.

A litera ж:

ЖЕДН, ЖМЪР.

ЖЕЛБЪ, ЖАДЪ, ЖЛАБ (ЖЛЕБ), ЖАН (ЖЕАН), ЖАТ (ЖЕАТ),

ЖАЛЗ (ЖЛЕЗ), ЖАЧ, ЖЕАК.

ЖРЕБ, ЖРН (ЖЕСН), ЖРЕА, ЖЪДЪ (ЖЕРДЪ).

ЖЕСТ.

Huc etiam refer ЖЕЛѢЗО ferrum, ЖЕРАБЪ,
 ЖАРАБЪ, γερωνός, grus, Russ. жѳрабъ, Serb.
 жерав et ждрао, Плыт. xdral, Croat. serjav (ЖЕРАВ);
 et forte ЖЕЛДЪ glans, glandis, quamvis ДЪ for-
 mativa esse videatur. Croaticum svala, Serb. жбале
 plur. froenum, est а жВАТИ mandere. Croat. svigam,
 Carn. shvishgam, refer ad Slavicum звизд:
 звиздати sibilare. Croat. svenk, Carn. shvenk,
 sonitus, refer ad ЗВАК. Croat. smuly (ЖМЪЛЪ) суа-
 thus, vix norunt alii. Croat. et Carn. жвепло affine
 est Slayico жупел, sed utrumque origine peregri-
 num,

num, a germ. *Schwefel*. Interpres certe Evangeliorum Sec. IX. nondum usus est voce жѡпел. Nam Luc. 17, 29. *Θειον*, sulphur, circumscripsit duabus vocibus: камы горѡщ (in Ms. Serbico Prag. камень горѡщ), in editione correcta камык горѡщ, i. e. lapis ardens. Isaï. 30, 33 et 34, 9. in Ostrog. et Mosqu. prima legitur камык горѡщ (горѡщій), Gen. 19, 24. камы горѡщій pro hodierno жѡпел. Ezech. 38, 22. etiam editiones posteriores retinere камень горѡщ. At Deuter. 29, 23. жѡпел jam in Ostrog. legitur, non deleta, quae praecedit, voce камык, quod est manifestum factae substitutionis indicium. Sic Job. 18, 15. post жѡпелом vox орнем in Ostrog. non fuit deleta. Nec dubito, etiam Psalm. 10, 6. vocem жѡпел alteri voci jam olim substitutam fuisse. жѡпел quinquies, et Adj. жѡпелный bis in Apocalypsi legi non miror, cum libri hujus versio slavica longe recentior sit aliis. Hoc certe mirum, Slavis meridionalibus Sec. IX. non fuisse notam vocem, qua Slavi septentrionales sulphur appellant. Est enim sulphur Russis сѣра, Polonis siarka, Bohemis sira, olim sjera. Dan. 14, 27. in Ostrog. editione сѣра quidem legitur, sed pro сѣар, quod correctores posteriores maluerunt interpretari чѣк, adeps.

жеан Russis et Serbis vas ligneum, *Каппо*, Bohemis urceus. Confes Slavicum чѣан.

жмѣра

ЖМЪРА Russis nictans, Serbis myinda. Confer **ЖМЪРИТИ**, et Russ. et Serb. **ЖМИРАТИ**, Bohem. **inhaurati**.

ЖЕЛВЪ Oscae 12. 11. **χελώνη**, testudo. Croat. **selyva**, **selyva**, Adj. **selyvin**, testudineus. A graeco **χέλος**, mutato **χ** in **ж**, ortum sit **ЖЕЛВЪ**.

ЖАУБА Bohemis idem ac **ЖАУНА**.

ЖЛАБ Bohemis canalis, alveus, Croat. **sleb**, Carn. **shleb**, **shlieb**, *Rinno*. Serb. **ЖЛЕК**, **ЖДЛЕБ**, et **ЖАНЕБ**, **ЖДАНЕБ**. Polon. **źlob**, Russ. **ЖЕЛОБ**, **ЖОЛОБ**. At **slabram** Croat., **shlabram** Carn. **blatero**, est onomatopoeiticum.

ЖЕЛНА, **ЖОЛНА**, Russis **picus martius**, *Schwarzspecht*; Boh. **žluna**, Croat. **suna** (**picus viridis**), Carn. **shona**, **shovna**, *Grünspecht*, Serb. **ЖУНА** (**ЧРНА** и **ЗЕЛЕНА**), **niger** et **viridis**.

ЖАТ, **ЖЕЛТ**, **ЖЕЛТЫЙ** **flavus**, **gilvus**, **luteus**, Bohem. **žlutý**, Polon. **żółty**, Serb. **ЖУТ**, Croat. **sut**, Carn. **shut**. Hinc **vitellus ovi** Russis **ЖЕЛТОК**, **ЖОЛТОК**, Pol. **żółtko**, **żółtek**, Bohem. **žlautek**, Croat. **sutanyek**, Serb. **ЖУВАНЦЕ**, **ЖУЙЦЕ**, **ЖУМАНЦЕ**.

ЖАЛЗА **glandula**, *Drüse*, Bohemis: **ЖЕЛѢЗА** Russis, **slezda** Croatis. **ЖЛЕЗДА**, **ЖАНЕЗДА** Serbis. Affine vocabulum est **ЖЕЛѢДЪ** **glans**.

ЖАЧ, **ЖЕЛЧ**, **fel**, *Galle*. Serb. **ЖУЧ**, Croat. **such**, Carn. **sholz**, **shovzh**, **shovz**, Polon. **żółc**, Boh. **žluč**.

ЖЕЛКНУ, Polon. **żółknę**, Boh. **žloutnu**, **flavescere**. Cum **ЖЕЛКНУ** sit pro **ЖЕЛТНУ** et **ЖЕЛЧ** pro **ЖЕЛТЬ**, referri utrumque possit ad **ЖЕЛТ**; hoc vero, collatis vocibus **fel**, **flavus**, **gilvus** et *Galle*, *gelb*, ad syllabam radicalem secundae classis **ЖЕЛ**.

ЖРЕБІЙ, in codd. Serbicis **ЖДРЕБІЙ**, *sors*, *κλήρος*, Russ. **ЖЕРЕБЕЙ**, Illyr. **xdreb**, **xdrib**, Carn. **sdrib**. Psalm. 77, 55. **ПО ЖРЕБІЮ ДАДЕ МНІ (ЗЕМАЮ) ОУЖЕМ ЖРЕКОДАНІА**, et edit. Venet. Psalm. **ПО ЖДРЕБІЮ РАЗДѢЛИМЪ ЗЕМАЮ ОУЖЕМ ДѢЛОМЪ**

ρῖα ἐκληροδότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας,
sorte divisit eis in funiculo distributionis.

ЖРЕБА pullus equinus, asininus, Russis. ЖЕРЕБЕ-
НОК, Serb. ЖЕРЕБЕ, ЖЕРНЕБЕ, Croat. srebe,
(ЖРЕБЕ), Carn. shrebe. Bohemi amant guttura-
lem literam h pro ж: hrzibje. Sic et hrzeb,
clavus, convenit cum Carn. shrebel.

ЖРНОВ, ЖЕРНОВ, (Russis et ЖОРНОВ), lapis mola-
ris. Аποс. 18, 22. ὡς μύλον жерновный φωνή μύ-
λος, vox molae. Ibid. v. 21. КАМЕНЬ ВЕЛИКЪ ЖРНОВ,
λίθον ὡς μύλον μέγαν, Vulg. lapidem
quasi molarem magnum. Nescio, cur Slavus
ВЕЛИК transposuerit, cum lapis, quem sustulit an-
gelus, hic conparetur molari magno, seu molae
magnae. Luc. 17, 2. ЖЕРНОВ ОСЕЛСКІЙ, μύλος
ὄνικος, mola asinaria. Ita editi, sed codd. Msti
legunt КАМЕНЬ ЖРНОВНЫЙ, lapis molaris. Matth.
18, 6. pro ЖЕРНОВ ОСЕЛСКІЙ cod. Serbicus Кор.
vulgarem dialectum secutus exhibet ЖРВАНЬ
ОСАЛСКЫН, et Matth. 24, 21. ВЪ ЖРВНАХЪ pro
ЖЕРНОВАХЪ, ἐν τῷ μύλῳ, in mola seu pistrino.
Est enim Serbis hodie ЖРВАНЬ, gen. ЖРВНА,
inola manuaria, trusatilis, *Handmühle*, Pol. żarna,
Croat. servne, serne et sermlye, Mo-
ravis žernowy. A žernow apud Bohemos olim dim.
žernowky, Russis et hodie ЖЕРНОВКИ, lapides
cancrosum, *Krebsaugen*.

ЖРѢЛО: ЖРѢЛОМ ВЕЛИКИМ Дан. 13, v. 24. 42. 46.
60. Ostrogiensis editio habet, Mosquensis prima
ЖРѢЛОМ, et in margine quater appositum ГЛАСОМ,
cum in Graeco φωνή legatur. ЖРѢЛО, Serbis ho-
die ЖЕРНЕЛО lauces, Croatis srelo os furni, prae-
furnium, Carn. sherelo foramen alvearis, *Flugloch*,
Russis ЖЕРО orificium, unde et ЖЕРЕЯІЕ, а
ЖРЕТН, uti ЖДЕРАЛО jugulum apud Micaliam, а
ЖДЕРАТН vocare. Est igitur ЖРЕЛОМ ВЕЛИКИМ,
voce magna, figurata locutio.

ЖРѢ

жрѣдь, жерѣдь, palanga, pertica, apud Russos et Bohemos, Polon. żerdź, dim. żerdka. Carn. sherd, sheri, shery, *Wiesbaum*, longurius, et shertiza ames, pertica aucupalis.

жесток, жестокий, σκληρός, durus, validus: ѿ жестокихъ вѣтровъ Jac. 3, 4. a ventis validis, saevis. жестокость durities. жестовыйный Act. 7, 51. σκληροτράχιλος, dura cervice, а жесто- et вып. жестоцердіе Matth. 19, 8. σκληροκαρдіα, duritia cordis. жестоколичный Ezech. 2, 4. dura facie. ожесточити (ms. ожестити) indurare, obdurare. не ожестите срдцъ вашихъ Psalm. 94, 8. (ed. Venet. 1561) μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, nolite obdurare corda vestra. Aliae editiones legunt не ожесточите. ожеститиса, ожесточитиса indurari. ожестѣти Psalm. 89, 6. pro ожеститиса. Croatis seztok seu zesztok est validus, firmus, lacertosus, Serbis жесток ardens, et жестына ardor, vehementia. At жестъ et жестика iisdem est acer tataricum.

A littera c:

свин, свѣн, свар, свир, сверб (свраб), сверѣд, сверч, свид, свѣд, сват, свит, свѣт (свац), свѣтъ (свѣц), свѣж, свист, свѣсть, свек.

спой, спор, споѣ, спѣд.

смол, смѣр, смрѣд (смерѣд, смрѣд), смрк (смѣрк); смрк (смерч, смрѣч), смѣд, смѣг, смок, смык.

снѣб, сноп, снасть, снѣг (снѣж).

слов (слаб), слив, слаб, слѣп, слам, слѣм, слан, слон, слин, слн (солн), слаѣд, слѣд. слюѣ,

САЮД, САЛТ, СЛОТ, СЛЕЗ, СЛИЗ, СЛЗ (СЛЕЗ),
 СЛѢЗ; СЛЪГ (СЛЪЖ), СЛЪХ (СЛЪШ, СЛЫШ), СЛЪК,
 СРБ, СРББ, СРП (СЕРП), СРАМ, СРН (СЕРН), СРѢД,
 СРД (СЕРД), СРѢТЬ, СРАЧ, СРХ, СРАК, СРК.
 СТЕБ, СТЪП (СТОП, СТЕП), СТЕН (СТОН), СТѢН,
 СТОЛ, СТЕЛ (СТАЛ), СТАР, СТР (СТРЕ), СТАД,
 СТЪД (СТЪЖ, СТЫД), СТЕЗ; СТОГ, СТЪГ (СТОГ),
 СТЪГ, СТЕГ, СТИГ, СТАГ, СТЪК.

• СТВОД — СТАП (СТОАП), — СТРОЙ, СТРЪЙ, СТРЪЙ,
 СТРВ, СТРАБ, СТРЪБ, СТРОП, СТРУП, СТРП (СТРОП)
 СТРЕП, СТРАП, СТРОМ (СТРЕМ), СТРАН, СТРЪН,
 СТРН (СТЕРН), СТРѢЛ, СТРАД, СТРА, СТРИЖ,
 СТРИЖ (СТЕРЖ), СТРОГ, СТРЪГ, СТРЕГ (СТРАЖ),
 СТРИГ, СТРАХ, СТРОК, СТРЪК, СТРЕК, СТРИК,
 СТКЛО. •

СЕСТ. — СКОБ, СНЫБ, СКОП, СКОМ, СКАЛ, СКЪЛ,
 СКОР, СКЪД, СКЪТ, СКЪТ, СКЪТ, СКОК (СКОЧ).

• СКВАР, СКВОР, СКВЕР, СКВѢРК (СКВѢРЧ), СКВОЗ,
 СКВАЖ, — СКЛАБ, — СКРЕВ, СКРЕВ (СКОРБѢ),
 СКРИП, СКРОМ, СКРАН, СКРИН, СКРОЗ, СКРИЖ,
 СКРЕГ (СКРЕЖ), СКРЕК. •

Huc spectant bisyllaba, quae inter primam et
 secundam radicalem vocales recipiunt: сѣвер, со-
 коль mustela zobela, canor calceus, сосъд vas,
 сокол falco. Adde сверѣн ferus, ferox, скаред tur-
 pis, sordidus, сковрада frigorium. скорлъна puta-
 men ovi, compositum est ex скоро et лъна. Fru-

stra etiam hic quaeras **своа**, **спона** спор, спас, сонъм, склеп, скров; nam haec praefixa praepositione с initio aucta sunt. **спѣхъ**, **смѣхъ**, **ставъ**, **станъ**, cum in fine formativae **хъ**, **въ**, **нъ**, accesserint, ad radices secundae classis spectant. Sic et **смерть**, cum initio et in fine auctum sit, ad **мр** referri debet. Russicum **сѣдѣ** halex, Polonis **śledź**, peregrinum est, a Suecis acceptum. Graecae voces in versione Slavica non paucae leguntur, quarum aliquas subinde posteriores interpretes slavici vocibus reddere conati sunt. **скнипы** sunt **σκνίπες**, ciniphes, Psalm. 104, 31. Psalterium Venet. 1561 substituit **мѣшцы**. Interpres Pentateuchi Exod. 8, 16 17. 18. **скнипы** sexies repetiit. **скумен** est **σκῆμνος**, catulus leonis, Psalm. 16, 12. Ps. 56, 5. Ps. 103, 21. Gen. 49, 9. bis. Jer. 51, 28. Thren. 4, 3. Prov. 30, 30. 1 Macc. 3, 4. quibus in locis antiqua editio cum correctis conspirat. At Deut. 33, 22. pro **львици** correctores substituerunt **скумен**. Num. 24, 9. **скуменъ** лвовъ про **льви**; **скумени** про **львици** Job. 4, 11. et про **щенцы** Os. 13, 8. Pluribus tamen in locis correctis **львици** seu **львици** pro **σκῆμνος** retinuit, uti Num. 23, 24. (pro plur. **львици** ponendo **львици**), Judic. 14, 5. (pro **львици** **рѣвый** ponendo л. **рыкающъ**); Isai. 5, 29 et 30, 6. Ezech. 19, 2. 5. Joel. 1, 6. Amos 3, 4. Mich. 5, 8. Naum 2, 11. et 12., ubi v. 11. **львици** in Dat. plur.

гес-

recte utraque editio legit, v. 12. vero correcta Russicam inflexionem лѣвичицам substituere maluit скинїа est σκηνή, Psalm. 77, 60 atque alibi, quam vocem Alexjewe explicat quinque aliis: кѣща, сѣнь, намет, палатка, шатер. три сѣни Matth. 17, 4: τρεῖς σκηνάς, tria tabernacula. Sic Luc. 9, 33. Et по-тченіе сѣни Joan. 7, 2. σκηνοπηγία, scenopegia. At Act. 18, 3. скинотворци sunt σκηνοπαιοι. In Vet. Test. non eodem vocabulo ubique vox σκηνή exponi solet: Ex. 26, 1. vetus editio habet храм, correcta скинїа. Gen. 26, 16. legebatur olim въ домѣх, nunc въ скинїахъ, ἐν ταῖς σκηναῖς. Gen. 4, 20. utraque legit к селенїихъ, ἐν σκηναῖς. Isai. 1, 8. et Sap. 11, 2. utraque voce кѣща utitur. стїхїа est στοιχεῖον, elementum. Col. 2, 8. по стїхїам (Ms. стїхїем) міра, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, secundum elementa mundi, quo in loco tamen Ms. Belgradense Apostoli Bibl. Caesareae Vindob. по сѣставленїю substituit, nescio an satis apte. Deerat omnino Slavis idoneum vocabulum ad exprimendam vocem στοιχεῖον, quamvis Bohemi ab aliquot seculis elementum žiwel appellant, quae vox a Polonis recepta in żywiol mutata est. Istud mirum, quod 1 Tim. 5, 23. διὰ τὸν σόμαχόν σου reddiderit interpres Slavius стомаха ради твоєго, cum vocabulo ad designandum stomachum non careant Slavi. Est enim Russis желѣдок, Serbis желѣдац, Croatis seludecъ (желѣдец). Carn. she-

lodez (желодеу), Bohemis žaludek, Polonis żołądek, stomachus, а же́лѣдъ glans. In Ms. antiquo Mosquensi pro стомаха substitutam vocem сырица legi. сырице etiam in versione slavica Ephreми Syri stomachum significare, docet Alexjewe; at monendum hic, сырице esse proprie id, quo lac coagulari solet. Utuntur autem Slavi vitulorum stomachis pro coagulo.

стамна est σάμνος, urna, Hebr. 9, 4. At Exod. 16, 33. ubi nunc стамна legitur, editio Ostrog. exhibet сѣѣда, vas. Alexjewe стамна voce вѣдро (i. e. вѣдро) explicavit; alias pro стамна legitur vox slavica рѣчка.

свинѣа sus, porcus, *Schwein*. Matth. 8, 30. стадо свинѣй, et v. 31. стадо свинное, grex porcorum. At свинеу plumbum, non nisi Russis et Carniolis commune vocabulum, refer ad винѣ.

свар pugna, contentio; сваритиса 2 Tim. 3, 24. махѣѣаі, litigare; сварливый litigiosus. Sed свар, сварити composita esse possint ex с et вар, варити, uti свада ex с et вада.

свирати fistulam inflare, Serbis свирити et свирати; свирѣль fistula, Serbis et Croatis свирала.

сверѣ, сверѣж, prurigo; Serbis свраѣ, Bohemis swrab, Croat. szrab, scabies, porrigo.

сверѣль, et сверѣло, terebra, Croat. szveder, Carn. fveder, Pol. świder.

сверчѣк, сверѣцъ, Russ. gryllus, Boh. цвѣрчѣк, Croat chyerchek, szmerchek.

свинѣина cornus sanguinea, Boh. swid, swjda.

свѣт,

СВАТ, affinis, pronubus, proxeneta; **СВАХА** pronuba, **СВАТАТИ** pronubere, **СВАТБА** nuptiae, a quo differt **СВАТЬБА** sanctificatio.

СВИТАТИ illucescere. Recte editi, etiam recentiores, Matth. 28, 1. **СВИТАЮЩИ**, *ἐπιφωσκούσι*, legunt, at male Luc. 23, 54. **СВИТАШЕ**, quod Codd. manuscripti et editi veteres exhibent, mutarunt in **СВѢТАШЕ**. Omnibus enim Slavis **СВИТАТИ** est lucescere, Polonis *świt* diluculum; Serbis et Croatis **СВИТАНЬЕ**, Boh. *switanj*. In **СВѢНЪ** pro **СВѢТНЪ** locum habet **Ѣ**, non vero in **СВИТАТИ**, quamvis utrumque sit a **СВѢТ**.

СВАТ, **СРАТЪИ**, sanctus, *ἅγιος*, Serbis **СВЕТ**, in antiquis eorum libris et **СВѢТ**, Boh. *swaty*, Pol. *święty*. A **СВАТ** formatur **СВАТИТИ**, **СВАЩЪ**, sanctificare, inde **СВАТИТЕЛЬ**, Hebr. 3, 1. *ἀρχιερεὺς*, pontifex, summus sacerdos, **СВАТИТЕЛЬСТВО** 2 Petr. 2, 5. *ιεράτευμα*, sacerdotium. **СВАЩЕННИК** sacerdos. **СВАТЫНА** *ἁγιασμένη*, sanctitas. **СВАТНИЦЕ** Psalm. 82, 13. *ἁγίασῆριον*, sanctuarium, et alia plura.

СВѢТ lux, lumen, **СВѢТИТИ** et **СВѢТИТИСЯ** lucere. **СВѢТЛЫЙ** lucidus. **СВѢТЛОСТЬ** splendor, *λαμπρότης*. **СВѢЩА** lumen, fax, lampas. **СВѢЩНИК** candelabrum. **СВѢТНЛО** luminare. **СВѢТНИК** lucerna, *λύχνος*.

СВѢТ nunc in dialectis omnibus est mundus. Russ. et Boh. **СВѢТ**, Serb. **СВЕТ** et **СВНКТ**, Croat. *szvet*, Polon. *swiat*. In libris slaviciis antiquis mundus est **ВѢКЪМІР**, unde et *мір*. Interpretamen tertii (in Vulgata quarti) libri Esdrae, qui e latino longe serius quam alii libri in slavicam linguam translatus fuit, Cap. 6. seculum voce **СВѢТ** expressit: **СОЗДАА ЕИ СВѢТ**, creasti seculum v. 55, **СОТВОРИ ВЪСЪ СВѢТ**, creatum est seculum v. 59, licet alias voce **ВѢК** utatur. In correctioni editione citatis versibus **ВѢК** pro **СВѢТ** recte substitutum legitur.

СВНКТ

свист sibilus, свистати sibilare.

свѣтъъ soror mariti; Serbis сваст, свастика soror uxoris. Conferatur сестра, et germ. *Schwester*. At свѣтъъ, совѣтъъ conscientia, compositum ex praepositione с et вѣтъъ, refer ad вѣдѣти.

свекръ et свекровь socrus. Serb. свекар (gen. свекра), Croat. szveker, est socer, свекра utrisque socrus.

спор, спорый; proficiuus, Serbis спор хлѣб panis quo facile satiamur, quo parce et diu frui licet. споро adv. largiter, abunde apud Polykarpow; Croatis szporen parvus. At спор, id est сспор, contentio, compositum est ex с et пор, а прѣ, прѣти.

спод, Marc. 6, 39. на споды на споды, συμ- ποσια συμποσια, secundum contubernia, per convivia. Explanat hunc locum glossa во округ in Bibliis correctis apposita. Hinc et Alexijew спод voce ραδ, series, explicat. At mihi спод peregrinum videtur, e graeco vocabulo συμπο- σιον natum.

спѣд modius. под спѣдом sub modio, in Evangeliiis ter legitur.

смола pix, смолити picare.

смердѣти, смердѣти, смерждѣ, foetere, смрад foetor, смрадити foetorem creare. Confer lat. merda.

смрк Bohemis pinus picca, *Fichte*, *Rothtanne*, Moravis et Slovacia smrek, Polonis smrok, (in montibus Cracoviensibus smrek), olim et smerek, smereka, nunc świerk, świerczyna, Croat. szmrek, Carn. smréka. Non mirum itaque, in antiqua editione Isai. 9, 10. et 14, 8. et 37, 24. κέρρος redditum fuisse per смръчїе, quamvis interpres hujus libri alias, uti c. 2, 13. et 60, 13. voce κέρρ utatur. Idem in Ezechiele Cap. 17. observare licet, ubi v. 3. смръчї, et v. 22. et 25.

кѣдр

кедр habetur. Voluit nimirum sciolus quidam notio- rem arborem substituere minus notae. Simile quid etiam Soph. 2, 14. et Zach. 11, 1. factum est, ubi *тнѣи* pro *кедр*, *кедръ* positum fuit, licet Zach. 11, 2. *кедр* immutatum manserit. Est autem *тнѣ* taxus. 2 Paral. 2, 8. recensentur ligna cedrina, arceuthina et pinea, secundum Vulgatam, in antiqua versione: *кедрова*, *пегрова* и *смеркова*; in Graeco vero *ἀρκύ-θια* prius leguntur quam *πύκνια*, quem ordinem servat editio correctae: *ἀρκυθία* и *пегрова*. Adjectivum *смерковъ*, a Polonico *смерекъ*, vix credo a primo interprete hoc loco positum, sed ab indocto quodam emendatore, qui Vulgatam hic inspexerit, alteri cuiusdam voci male substitutum fuisse. Eadem enim sunt ligna pinea, quae *πύκνια*. Correctores autem Mosquenses maluerunt hoc loco graecam vocem servare, licet alias adjectivo *смерчій* pro graeco *ἀρκύθιος* utantur.

смерчѣ 3 Reg. 19, 4. *ἀρκύθος* (*ραθύς*), juniperus. Concordat hic vetus et nova editio Slavica. Oscae 14, 9. vero Ostrogiensis legit *смерчъ*, correctae autem *смерчѣ*, pro Graeco *ἀρκύθος*. Vulgatus abietem habet. 3 Reg. 6, 31. 33. correctae editio legit *ѿ древъ смерчїихъ*, ubi adjectivum *смерчїй* respondet graeco *ἀρκύθιος*, *ἀρκύθъ*. Nescio, cur antiqua editio genus arboris hic exprimere noluerit, legit enim *древомъ лѣпнымъ*, ligno pulchro. Cl. Heymio visum fuit, cum in gallica et germanica versione, quas citat, ligna olivarum habeantur, aliam hic arborem adjectivo *смерчїй* intelligi, quam juniperum. At non omnino male Lexicon Academiae Russicae vocem *смерчѣ* explicavit, cum hic non aliae versiones, sed potius graeca respicienda sit. Revera nunc, et certe jam ab aliquot seculis non solum Serbis *смерка* est juniperus, *смерковн*

НА

НА et СМРЧЕВИНА juniperi lignum, sed ab omnibus fere meridionalibus Slavis, qui pinos vix norunt, juniperus smrjek, smreka, smrika vocatur. Croatae tamen et Carnioli significatum vocis СМРЕК, СМРЕКА primaevum retinuerunt. Juniperum autem Carnioli brinje vocant, hinc brinovz vinum adustum juniperi, apud Polonos et Slovacos borowiczka, quamvis hi et Bohemi juniperum jalowec, Pol. jalowiec, appellant. Russis juniperus est вереск et. МОЖЖЕБЕЛЬНИК, juniperi granum МОЖЖЕБЕЛИНА, МОЖЖУХА, Croatis bor juniperus, borovo seu borovichno zernye grana juniperi, et borownyak poculum e ligno juniperi. Bor Polonis sylva, proprie pinetum. Bohemis borowice, chwoy et sosna est pinus sylvestris, Carn. borovez, *Föhre*, *Kiefer*, Russ. сосна, Pol. sosna et choina.

СМОКВА ficus, *σμη*; СМОКОВНИЦА ficus arbor, ficulnea.

СНОП manipulus, merges. Matth. 13, 30. СБЯЖИТЕ НХ В СНОПЫ, *δισάτε αὐτὰ εἰς δεσμάς*, alligate ea in fasciculos.

СНЕГ nix, Serb. СНЕГ et СНИГ. Confer 170.

СЛОВУ pro СЛЮ appellor; СЛОВО verbum, inde СЛОВАН, СЛОВАНИН, Slavus; СЛОВЕНСКИЙ, slavicus, slavonicus (melius slovenicus), quod Russi in editione Mosquensi 1663 mutarunt in СЛАВЕНСКИЙ: по азыкъ СЛАВЕНСКЪ. Attamen Polykarpow scripsit in Lexico trilingui 1704: СЛОВЕНСКИЙ et СЛОВАНИН. Croatis szlovénecz est Illyrius, Illyricus, Slavus; szlovénka Illyrica mulier, szlovenszki Illyricus, Slavonicus. А СЛОВО sunt СЛОВИТИ, СЛАВИТИ et СЛАВА gloria. А СЛАВИТИ celebrare, glorificare, est СЛАВІЙ philomela, luscinia, Russ. СОЛОВЕЙ, Serb. СЛАВУЙ, Croat. szlavich, szlavichek, Carn. flavizh, flavizhik, Boh. slawjk, slawjček. Pol. słowik.

СЛНВА prunus, prunum.

СЛАК,

СЛАБ, **СЛАБЫЙ**, debilis, imbellis, languidus, inde neutrum **СЛАБѢТИ**, **ШЛАБѢТИ**, debilitari, deficere, languescere; activum **СЛАБИТИ**, **ШЛАБИТИ** debilitare, remittere. **ШЛАБИ** мн Psal. 38, 14. **ἀνέσ μοι**, remitte mihi. Act. 27, 40. **ШЛАБИВШИ** ужа, laxantes juncturas; **ШЛАБА** remissio, indulgentia. Act. 24, 23. **ИМѢТИ** **ШЛАБѢ**, **ἔχειν ἀνέσθην**, habere requiem. **РАЗСЛАБЛЕН**, **РАЗСЛАБЛЕННЫЙ**, paralyticus.

СЛѢП, **СЛѢПЫЙ**, **СЛѢПЦУ**, coecus.

СЛАМА stramen, refer ad **СТААТИ** sternere.

СААНА pruina. **СЛАН**, **СЛАННЫЙ**, salsus, inde **СЛАННОСТЬ** Psalm. 106, 34. **ἅλμη**, salsugo, in Psalt.

Veneto **СЛАТНА**, quod Bohemis in usu est.

СЛОН elephas; **СЛОНОВАА** кость ebur. **САМНА** saliva.

САМЦЕ, **СОАМЦЕ**, sol. Confer Suecicum sol, cum suffixo articulo solen. Pol. słońce, olim et stonie, Boh. slunce, Slovac. slnce, slnko; apud meridionales Slavos nunc **СЪМЦЕ**, mutato л in ъ.

СЛАДОК, **СЛАДКИЙ** dulcis. **СЛАДОСТЬ** dulcedo; **СЛАСТЬ** τρυφή, voluptas, deliciae. В **СЛАДОСТЬ** Marc. 6, 20. **ἡδέως**, libenter. **СЛАДУѢ** ἡδισα, libenter, 2 Cor. 12, 9. **СЛАДЧИЦА** Serbis est sinapi.

СЛѢД vestigium. **ГЛАДИ** **ВЪСЛѢД** мене, Matth. 19, 21. **ἀκολουθεῖ μοι**, sequere me. **НАСЛѢДНИК** heres.

СЛЕЗНА Serbis et Bohemis splen, lien, *Miltz*, Russ. **СЕЛЕЗЕНЬКА**, **СЕЛЕЗЕНЬ**, in versione Ephreми Syri **СЛЕЗЕНЬ**, Croat. szlezena, Carn. flesena, flesenu.

САЗА, **СЛЕЗА**, lacryma, Boh. slza sine vocali, Serb. et Croatis **СЪЗА**, Carn. fovsa, folsa. **СЛЕЗИТИ** lacrymari. **СЛЕЗНЫЙ**: **ХЛѢБОМ** **СЛѢЗНЫМ**, pane lacrymarum Psalm. 79, 6.

СЛѢЗ malva. Croat. szlez (слез). Boh. slez, Pol. szlaz, ślaz; Serbis слез et шлѣз, uti et Carn. flies, est althaea. Cl. Linde **СЛЮЗ**, quod uti alia

e Polykarpovii Lexico trilingui hausit, vetus Slavicum esse credidit, signando illud literis Ec. i. e. ecclesiasticum. At Polykarpow, quod et aliis dictum volo, Russica miscuit cum Slavicis. Estque obsoletum **слюз** apud Polykarpow vulgari pronuntiatione legendum uti **sljoz**, pro **слез** seu **слѣз**, quod est meridionalium Slavorum dialecto proprium atque vere Slavicum.

сладга minister, servus; **сладжити** ministrare, servire; **сладжеа** ministerium, servitus. **сладжители** minister, **сладжителица** ministra.

сладх auditus, fama, esse possit a **слад**: **сладю**. А **сладх** sunt verba **сладшати** auscultare, et **сашшати** audire. **вѣ сладх оуха послашаша ма** Psalm 17, 45. *εἰς ἀκοὴν ὡτίς ὑπήκουσέ με*, in auditu auris obedivit mihi; **послашаша**, obediverunt, est hic in plur. ob praecedens **люде**, in Graeco *λαός*, populus.

срб, **србаль**, **србин**, **србинь**, **србани** Serb. Serbus, **србка**, **србкына** Serba. **србала** liber vetus Serbicus. **србскый** Serbicus; **србка**, a producto pro **србска**, Serborum regio, Serbia, quae male hactenus Servia scribebatur. Significatum radicis **срб**, consultis etiam dialectis omnibus, nondum licuit eruere.

сребро argentum, *Silber*. **сребреник** argenteus nummus. **сребролюбец** Luc. 17, 14. *φιλάργυρος*, avarus. **среброковач** Act. 19, 23. *αργυροκόπος*, argentarius, signator argenti. Boh. inserunt **т** inter **с** et **р**: **strzjbro**.

срп, **сѣрп**, falx messoria, *Sichel*, gall. *serpe*. Illyrii licet scribant **serp** aut **sarp**, vix aliter tamen pronunciant, quam Serbus et Bohemus, nimirum **срп**, Russi vero **сѣрп**, Pol. *sierp*.

срам, **срамота**, pudor, verecundia, **срамный** turpis; **срамити**, **посрамити** confundere. **срамитица** confundi, vereri, pudere.

српа

СРНА, СЕРНА, caprea. Serb. et Boh. **срна**, Pol. sarna; at sarn cervus capreolus, Croat. szernecz, Boh. srnec, Carn. fernak, Serb. **срнаѣ**.

СРЕДА medium; **ѡ среды** de medio; **посредѣ** in medio.

СРДЦЕ, СЕРДЦЕ, cor, **хърдѣ**, Armenis sirt.

СРАЧИЦА indusium, interula. Matth. 5, 40. **ἱμάτιον**, Vulg. pallium. Luc. 6, 29. **χιτῶν**, tunica. Carn. frajza, frajzhiza, indusium.

СТЕБЛО, culmus, caulis, collect. **СТЕБАЇЕ** stipula. Serb. **СТАБЛО**, caulis. Gen. 49, 21. **СТЕБЪЛЪ** f. nunc legitur, olim vero **ЛѢТОРАСЪЛЪ** ramus, pro-pago.

СТѢПИТИ, СТѢПАТИ, gradi; **пристѢпити** accedere. **СТОПА** gressus, vestigium pedis. Croat. sztupina, sztupay. **СТЕПЕНЬ** gradus, Boh. stupen. Pol. stopien. Serbicum **СТѢП** vide sub **СТАП**.

СТЕНАТИ, СТЕНЮ, gemere. **СТЕНАНІЕ** gemitus. Russ. **СТОНЪ**; **СТОН** gemitus. Serb. **СТЕНАТИ, СТЕНАНЬЕ**. Boh. stonati gemere (olim), nunc morbo decumbere.

СТѢНЬ umbra, **σκιѣ**, Bohemis stjn, olim stjen. Conf. in II. classe **СѢНЬ**, quod et umbram (**σκιѣ**) et tabernaculum, tentorium (**σκηνη**) significat, et vere Slavicum est. Serb. **СЕН** m. Croat. szencza, Carn. senza. Sed jam in Pauli epistolis ter occurrit **СТѢНЬ**, cum alias in Evangeliiis et in Psalmis **СѢНЬ** scriptum sit. In veteris Testamenti libris promiscue **СѢНЬ** et **СТѢНЬ** reperies. Jud. 9, 15. **СѢНЬ**, at v. 36. **СТѢНЬ**. 4 Reg. 20, 9. 10. 11. **СТѢНЬ**. 1 Paral. 29, 15. **СѢНЬ**, Job. 3, 5. et 14, 2. et 24, 17. **СТѢНЬ**, at 7, 2. et 8, 9. et 12, 22. et 28, 3. **СѢНЬ**. Eccle. 7, 1. legebatur olim **ВЪСТѢНЬ** (pro **СТѢНИ**), nunc **СѢНИ** correctae editio habet. Sap. 2, 5. **СТѢНЬ**, at 5, 9. **СѢНЬ**, et 15, 4. **СѢННОПИСАНЫХЪ** (in antiqua edit. **СѢНІЮ**). Sirach 34, 2. **СѢНЬ**. Jerem. 6, 4. **СѢНИ**, 13, 16. **СѢНЬ**; at

48, 45. **СТѢНИ**. **СТѢНЬ** praeterea legitur Cant. 2, 3. 17. et 4, 6. Isai. 9, 2. et 38, 8. ter. Thren. 4, 20. Bar. 1, 12. bis. Ezech. 17, 23 et 31, 6. Jon. 4, 5. 6. Crederem **СТѢНЬ** pro **СТѢНЬ** Bibliis illatum a Russo, qui vulgari **ТѢНЬ** literam **Ѣ** praefixit, ut saltem hac ratione vetus **СТѢНЬ** aemularetur, nisi et in Codice Serbico antiquo Hebr. 10, 1. **СТѢНЬ** pro hodierno **СТѢНЬ** legeretur. Affine voci **СТѢНЬ** est **СТѢНА**.

СТѢНА paries, murus, *τείχος*, quod in Psalmis quater, in novo. Test. decies legitur. Bohemis stjena est paries, Carn. siena, siena, Pol. ściana. Croatis szlena 1) paries. 2) cautes, saxum asperum et abruptum. Serbis **СТЕНА**, **СТИЕНА**, saxum, collect. **СТЕНЬЕ**, **СТИЕНЬЕ**, *сѣна*: iisdem tamen *сѣмѣх*, *Wanze*, est **СТЕНИЦА**, **СТѢНИЦА**, utique a **СТѢНА** paries.

СТОЛ, dim. **СТОЛЕЦ** Prov. 9, 14. sella, germ. *Stuhl*; **престол** thronus. Russis olim **СТОЛ**, Serbis **СТО**, Carn. stol hodie dum sella. At Russis, Polonis, Boh. immo et Croatis nunc **СТОЛ** est mensa, inde **СТОЛНИК**, qui mensis praeerat.

СТЕЛЮ, **СТАЛАТИ**, **ПОСТАЛАТИ**, literal. **ПОСТИЛАТИ**, sternere; **СТАЛАНІЕ** stratum. **ПОСТЕЛА** lectus, *κλίνη*; **ПОСТЕЛНИК** Act. 5, 15., *ὁ ἐπὶ τῇ κοιτῶνός*, Vulg. qui praeerat cubiculo.

СТАР, **СТАРЫЙ**, senex, antiquus. **СТАРИЦ** senex vir, *πρεσβύτερος* 1 Tim. 5; 1. **СТАРИЦА** senex mulier, *πρεσβυτέρα* ibid. v. 2. **СТАРѢЙ** senior, **СТАРѢЙШИНА** senior, qui praest. Marc. 6, 21. **СТАРѢЙШИНЫ** sunt *πρώτοι*; primi, primarii (Galilaeae). Luc. 13, 14. **СТАРѢЙШИНА СѢБОРЪ** praefectus synagogae, *ἀρχισυνάγωγος*. Apud Serbos **СТАРѢШИНА** pater familias, senior domus. Croa. sztareshina,

СТРЪ,

СТРЪ, СТРЕТИ, inde compositum ПРОСТРЪ, ПРО-
СТРЕТИ, literal. ПРОСТИРАТИ extendere, expan-
dere.

СТАДО grex. СТАΔΙΑ, stadium, peregrinum est.

СТЪД pudor, СТЪДОУЪКАНІА Marc. 7, 22. ἀσελ-
γεια, impudicitiae. СТЫДѢТИСЯ erubescere,
pudere.

СТЪДЪ frigus. Dan. 3, 67. СТЫДЪ и зноѣ frigus
et aestus, olim зима и зноѣ. СТЫДЕНЬ Gen.
31, 40. frigus, Russ. СТЫЖА. СТЫДЕН: СТЫДѢ-
НА ВОДА, frigida aqua. СТЫДЕНЕЦ Luc. 14, 5.
φρέαρ, puteus, fons, Serb. СТЫДЕНАЦ, Croat.
fztudencz et zdenecz, Carn. fludenz et sdenz.
Polonorum studia et Boh. studnje, studnice,
genere et forma differunt.

СТЕЗА semita, callis, germ. *Stoig*. Serb. СТАЗА.
СТАЗНА, Croat. szteza. Carn. stesa, stesda.
Boh. stezka, Pol. ścieżka. ΤΡΟΠΗΚΑ apud Lin-
de Russicum quidem est, non vero *Ec.* id est
Slavicum literale. Nam СТЕЗА in Psalmis et
Nov. Test. pro semita, τριβος, semper legitur.

СТОР acervus, meta (foeni). Differt СТОРНА (in
libris Serbicis СТЫРНА, СТАРНА) platea. Go-
this *stais* est non solum callis, sed et platea.

СТИГНЪ, compositum ПОСТИГНЪ, Pract. ПОЕ-
ТИЖЕ, comprehendere.

Sequuntur sub signis * * eae voces, quae
quatuor radicalibus literis constant, incipientes a
literis СТ et media radicali Л et Р. Has a reliquis
separandas judicavi.

СТОЛП, columna, turris, Πύργος, εἶλος, εἴλη
СТОЛПОПИСАНІЕ Psalm. 15, 1. εὐλογραφία, ti-
tuli inscriptio. СТОЛПОСТѢНА Psalm. 121, 7
πυργόβασις, Vulg. turris. СТОЛПНИК-εὐλѣτης
Russi pro СТОЛП amant СТОЛЕ, Serbi, aliique

Illyrii et Croatiae στῆπ, Pol. ślup, Boh. slaup, Slovaci стан. Sic et Mss. antiqua.

строити, οὐστροити, disponere. Marc. 1, 10. строаца мрежа, καταρτίζοντας, componentes, sarcientes retia. Iter. οὐстроати, melius συ-страпати: Psalm. 15, 5. οὐстроаий достоаиіе мое (Ps. Ven. οὐстроаει достоаиіе мое), ὁ ἀποκαθίστων, Vulg. qui restitues. Hebr. 13, 19. да вскорѣ устроюса вам, et in margine inferiori возвращѣса к вам, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν, quo celerius restituar vobis. строеніе dispensatio, οἰκονομία. строкиа in Mss. 1 Cor. 12, 28. κυβερνήσεις, gubernationes, in editis правленіа. строитель οἰκονόμος, dispensator, procurator, Vulg. arcarius, Rom. 16, 23.

стрѣм, fluentum, ρεῖθρον. Croat. Pol. struga, Boh. struha, strauha, alveus, Rinne.

строый patruus, Pol. stryі, stryy; Serb. Cro. Carn. Boh. стрыц. Et стрыа patruі uxor, Serb. Croat. Boh. стрына, Pol. stryina, stryyна.

стрѣ m. et стрѣина, cadaver Serbis, стрѣво et стрѣва Russis. Confer Suec. skraf.

страити, inde compositum устраити, vires reficere; устрада recreatio; устраваеніе refectio, refocillatio, устраваитиса refici, revalescere, refocillari.

строп laqueare. стрѣп crustula ulceris Lev. 13, 2. стрѣпш Luc. 10, 34. τὰ τραύματα, vulnera.

стрѣтивъ, стрѣптивъ, pravus, perversus, σρεβ-λος. Psalm. 100, 4. сердце стрѣптивно, καρ-διά σκαμβή, cor pravum. At pro стрѣптивно Psalt. Ven. лѣкаво. Psalm. 77, 8. род стрѣптивъ (Serb. Cod. стрѣптивъ), γενεά σκολιά, generatio prava. Ps. 17, 27. со стрѣптивнымъ раз-вратишиса, μετὰ σρεβλῆ διασρεψεις, cum per-verso perverteris. стрѣптивство pravitas. стрѣпотный pravus. Luc. 3, 5. бѣдѣт стрѣпотнаа въ правѣа, ἔσαι τὰ σκολιά εἰς εὐθείαν, erunt

pra-

prava in directa. At Cod. Serb. hoc loco крї
пав, curva, legit pro стропотнаа.

СТРМ, СТРЕМ, СТРЕМГЛАВ praeeptus, capite de
orsum, Serb. стрмо, стрмоглав. Croat. szterm,
praeeptus, praeruptus, arduus. Carn. sterm.
Serb. СТРМЕН, СТРМЕНИТ. Joh. 40, 15. на горѣ
СТРЕМИННЮ, (olim остро), in montem arduum.
СТРЕМИННЫЙ supponit СТРЕМИНА, i.e. locus
praeruptus, Russ. СТРЕМИНА acclivitas, prae-
cipitium, Carn. stermna, Croatis sztermocha,
Serb. СТРМЕНИ. СТРЕМЛЕНІЕ Jac. 3, 4. ὄρμη, im-
petus. рѣчнаа оустремаенїа Psalm. 45, 5.
тѣ потоци тѣ ὄрμηята, fluminis impetus.

СТРАНА 1) pars, 2) regio. Pol. strona, Russ. стр-
она. СТРАМЕН Psalm. 67, 9. ξένος, peregrinus.
СТРАМНОЛЮБІЕ Rom. 12, 13. φιλοξενία, hospi-
talitas. СТРАЖТВѢТ Act. 10, 6. ξενίζεται, hos-
pitatur.

СТРѢНА chorda. Ps. 150, 4. во стрѣнахъ, ἐν χορ-
δαῖς.

СТРѢЛА sagitta, jaculum; СТРѢЛНИ, СПРѢЛНИ
sagittare, tela emittere, jaculari. СТРѢЛНИ са-
гиттаріус. Act. 25, 23. δεξιολάβους διακοσίους,
СТРѢЛЦУ двѣстѣ, Vulg. lancearios ducentos.
Serb. СТРЕЛА, СТРИЕЛА, Croat. sztrela, Carn.
strela, Boh. strzela, Pol. strzala.

СТРАДАТИ, СТРАЖДА, ПОСТРАДАТИ, pati, perpeti,
laborare, certare. СТРАДАНИЕ, СТРАСТЬ, passio.
СТРАЖДАЮЩЕ ТЕРПИТЕ 1 Pet. 2, 20. πασχοῦντες
υπομένετε, patienter sustinetis. ВЪ ТЕРПѢНІИ
ТѢХЪЖЕ СТРАДАНИИ 2 Cor. 1, 6. ἐν ὑπομονῇ τῶν
αὐτῶν παθημάτων, in tolerantia earundem passio-
num, et v. 7. οὐκ ἐσμὲν ὡς τὸν κόσμον, κοινωνοὶ ἐστὲ
τῶν παθημάτων, socii esitis passionum (perpressionum).
At Marci 6, 48. видѣ ихъ СТРАЖДАЮЩІХЪ ВЪ ПЛАВАНІИ (Cod. Serb. видѣхъ
СТРАЖДАЮЩЕ ВЪ ГРЕБЕНІИ), εἶδον αὐτοὺς βασιζομένους

γους ἐν τῷ ἐλαύνειν, vidit eos laborantes in remi-
 gando. Et 2 Tim. 2, 5. αἴμετε καὶ ποστραφεῖτε κτο,
 не вѣнчається, αἴμετε законнῶς μάχην βῆδετ,
 εἰάν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, ὃ φεφάνεται, εἰάν μὴ νομίμως
 ἀθλήσῃ, Vulg. nam et qui certat in agone, non
 coronabitur, nisi legitime certaverit. Glossa
 autem textui slavico subjecta pro страждет le-
 git подвижает, pro μάχην βῆδετ substituit βῆ-
 деτ подвизатица, melius utique. Sic et Hel r.
 10, 32. μνηστῆρα страсти πρετέρητε стра-
 данίη, πολλὴν ἀθλήσιν ὑπέμεινατε πασημάτων,
 magnum certamen sustinuistis passio. um; in
 glossa subjungitur: μνησ подвигъ подви-
 спострадати Hebr. 5, 2. μετριοπαθεῖν, condo-
 lere. спостражди 2 Tim. 1; 8. συγκακασάμε-
 σου, collabora (particeps esto afflictionum);
 et eodem versu pro страстιῷ in glossa legitur
 свидѣтельством, cui graecum μαρτύριον, testi-
 monium, melius respondet. Ps. 11, 6. et 31,
 4. страсть est ταλαιπωρία, miseria, aerumnia.
 страдѣ, Bohemis stred, strdi, mel, Carn. sterd.
 Sed et меа iis non ignotum:
 стрегѣ, стрещи, Pract. стрегох, стрже, Iter.
 стржах, стржаше, custodire. стража cu-
 stodia, vigiliae. Boh. straž. стража Ps. 76, 5.
 φυλακή, vigiliae. страж custos, Pol. stróż, Russ.
 сторож, Serb. стража, Croat. sztrasnik. Carn.
 strashar.
 стригѣ, стрижи, tondere, forficibus scindere,
 Serb. стрижем, стрижки. стриженіе tonsura.
 Carn. strishalu seu strishalo forlices.
 страх timor, metus; страшити tertere; стра-
 шитица timere. Ps. 52, 6. οὐστραшиниаса стра-
 ха, ἐφοβήθησαν φόβον, trepidaverunt timore;
 страшен terribilis, horrendus. страшлив timi-
 dus. страхованіа Luc. 21; 11. φοβητεα, ter-
 rores, Serb. страшило terriculamentum. Croat.
 etiam spectrum. Boh. strassidlo.

стрѣк

стрѣк oestrus, quo percitae vaccae furunt. Boh. strzeček. **стрѣкати**, **стрѣкѣ** pungerè, incitare. Optime antiqua editio Os. 4, 16. *ῥάμαλις περιτρεῖσα* юница **стрѣком** **стрѣчема** (vacca oestro incitata) vertit, et nescio, cur correctores **стрѣком** mutarint in **стрекалом**. **стрекало** enim, a **стрекати** est stimulus, quo incitantur animalia, graece *κέντρον*, quod Os. 5, 12 et 13, 14. atque alibi verti solet **остень**. Pro *σχόλοψ* autem 2 Cor. 12, 17. legebatur **подстрѣкатель** in Serbicis libris impressis, in Ms. **по-стрѣкатель**, i. e. stimulus, nunc **пакостник**. Apud Polykarpow **подстрекаТЕЛЬ** est stimulator, a **подстрекати** stimulare; apud Alexejew **подстрекаТЕЛЬ** (*плоти*) stimulus (carnis), idem ac **пакостник**, quam vocem jam Ostrog. editio habet. Biblia Polonica Radz. citato loco *stark w ciało* legunt. Cum **стрекати** confer Boh. *strkati* trudere, et *trkati*, cornu petere, Carn. *terkali* tundere.

сткло vitrum, Pol. *skło*, Boh. *sklo*, olim *stsko*. Russ. **стекло**, Serb. **стакло**, Croat. *szlòklo*, lege **сткло**. Cum vocalis, quam post **ст** Russi et Serbi inserunt, duntaxat euphonica sit, non possum probare conjecturam eorum, qui a **стекѣ**, **стекати** vocem, ut mihi videtur, peregrinam **сткло** deducunt. Confer *ἰαλος* et germ. *Glas*. Apoc. 21, 18 et 21. **сткло**, *ἰαλος*, Ibid. 4, 6. **морє** **стклано**, *θάλασσα ἰαλίνη*. **сткланица** Matth. 23, 25. atque alibi *ποτήριον* poculum. Matth. 26, 7. **сткланица** *μύρα ἀλάβαστρον μύρε*, alabastrum unguenti, nunc in editis libris legitur; **алабастр** vero retinent Codd. manuscripti veteres et juniores. Cod. Kop. utpote Serbicus plane **алабастръ** habet.

сестра soror, ope *ра* formatum a **сест**; Poloni more suo e mutant in *io*: siostra. Confer germ. *Schwester*.

ster, Suec. *syster*, et lat. *soror*, a radicali syllaba *sor*, ope *or*, formatum.

Inchoantia ab *ск*, si sequatur immediate vocalis, claudunt syllabam radicalem tertia consona; si vero post *ск* adhuc inserant *в*, *л*, *р*, quatuor consonis constare solent.

СКЪБЪ, *СКЪБЪТИ*, Croatis *szkubem*, Pol. *skubię*, *skubać*, Boh. *sskubi*, *sskubati* et *ssklubati*, deplumare. Confer lat. *glabrare*, *glubere*.

СКОПИТИ, *СКОПАЮ* castrare. *СКОПЕЦ* eunuchus Matth. 19, 12. Pol. *skop*, Boh. *skopec* vervex, unde Germ. *Schöps*. At referri omnia debent ad *коп*, cum Croatis simplex *kopiti*, et *kopilo* ferum, quo testiculi abscindi solent, in usu sint. Confer capō, graec. *κοπτω*, germ. *kappen*.

СКАЛА saxum, *Fels*, nonnisi Polonis, Lusatis, Bohemis et Carniolis nota, Serbis aliisque Slavis meridionalibus prorsus ignota vox, ut mirer, quomodo in Lexicis russicis *СКАЛА* ceu Slavicum adduci possit. *СКАЛЫ*, gradus, limina, ex homiliis Chrysostomi citat Alexjejew, et recte a lat. *scala* deducit. Differt Boh. *skula*, *skulina*, Croat. *skulya*, rima, specus. Cum *СКАЛА* conferri possunt Suec. *skar* scopuli, saxum, lat. med. aevi *scolium*, ital. *scoglio*, gall. *escueil*, graec. *σχαλα* apud Tzetz. Chil. VH. 151. *ἰφθαλός ἐρμα λέγεται, σχάλα παρ' ἰδιώταις*. Voce peregrina *СКАЛА*, plur. *СКАЛЫ*, usus est interpres libri tertii Esdrae. Habet enim editio antiqua cap. 4, 36. *πικρὸν ἢ σκαλαχ β' ἐκ* (vitiose omissio verbo *изважна* aut alio), quod latino textui *quoniam in statera ponderavit seculum* respondet. Lances *staterae*, germ. *Wageschalen*, is in mente habuisse, videtur, eas *СКАЛЫ* appellans. Melius utique correctae editio hunc locum exhibet: *ПО-НЕЖЕ НА М'ѢРНѢ ИЗВѢСНА В'ѢК*.

СКОР,

СКОР, **СКОРЫЙ**, celer, velox. **СКОРѢ** cito, velociter. **СКОРѢЕ** celerius. Psalm. 147, 4. **ДО СКОРОСТИ**, ἕως τάχους, velociter. **СКОРОПИСЕШЬ** οὐραγράφος Psalm. 44, 2. **СКОРОТЕЧА** cursor, apud Polykarpow; **СКОРОТЕЧЕШЬ** in Bibliis correctis, gen. **СКОРОТЕЧЦА**, δρομέως, Job. 9, 25. olim **ТЕКУЩАГО**. Amos 2, 14. ὦ скоротекущаго, ἐκ δρομέως, olim **ТЕКУЩАГО**.

СКОРА cutis, pellis, distinguunt Poloni et Russi a **КОРА** cortex: Carniolis skorja est cortex. Boh. cortex cinnamomi skorzice. A **СКОРА** derivantur Pol. skornia, ocrea, Croat. skornya (lege **ШКОРНА**), Carn. skorniza, Boh. sskornje. Russ. **СКОРНАК**, pellifex. Serbis et aliis Illyriis **СКОРУП** est superficies densior lactis, seu flos lactis; *Milchrahm*, *Sahne*. Boh. sskorzipka, sskorzapka testa ovi.

СКУДЕЛЬ: **ИЗЪШЕ** ꙗкѡ **СКУДЕЛЬ** крѣпость моя Psalm. 21, 16. ἐξήρανθῃ ὡς ὄτρακον ἡ ἰσχὺς μου, aruit tanquam testa virtus mea. **СКЕОЗЪ СКУДЕЛШ** (Ms. **СКУДЕЛН**) Luc. 5, 19. διὰ τῶν κεράμων, per tegulas. Pol. szkudła, Carn. skodla, *fhkodla*, *Schindel*. **СКУДЕЛНИЙ СОСЪД** vas fictile; **СКУДЕЛНИК** figulus. At Marc. 14, 13. Luc. 22, 10. vas, amphora, *κεράμιον*.

СКЪД, **СКЪДЕН**, inops, egenus; **СКЪДОСТЬ**, **СКЪДОТА**, inopia, penuria. **ВСКЪДѢТИ**, deficere. Serb. **СКУДИТИ**, calumniari, refer ad **КУДИТИ**. **СКОТ** pecus, jumentum; **СКОТЕН** Psalm. 72, 22. κτηνώδης, jumento similis; **СКОТОПИТАТЕЛЬ**, **КТИ-УТРОФЪ**, Gen. 46, 32. olim **СКОТОПИТАЕЛНИК**. Serb. **СКОТАМ** gravidus, praegnavs (de canibus), refer ad **КОТ**.

СКОУТАТИСЯ vagari, errare, circumferri. Hebr. 11, 38. **ВЪ ПЪСТЫНАХЪ СКИТАЮЩЕСЯ**, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, in desertis errantes. Serb. et Croät. **СКОУТАМЕСЯ**.

СКОК saltus, СКОЧИТИ, ВСКОЧИТИ (ВОЗКОЧИТИ)
exsilire, Iter. СКАКАТИ, СКАЧѢ, saltare.
СКОКТАТИ titillare. Confer цѢКОТАТИ.

Incipientia a скв, скл, скр, sequente vocali et
quarta consona radicali:

СКВОРЕЦ Russ. sturnus, Croat. skvorcz, Carn.
fkorz, fhkorz. Dalm. chvarly (чварль), Serb.
чвораѣ, Boh. olim sskworec, nunc sspaček,
Pol. szpak, szpaczek. Apud Polycarpow СКВО-
РЕЦ est alauda. Pessime! Num Polonorum skow-
ronek (alauda) in mente habuit, cum quo et
Croat. skurjanecz, skerlecz, Carn. fhkorjanz,
Boh. sskrzjwan conferatur.

СКВЕРНА macula, inquinamentum; СКВЕРЕН com-
munis, impurus; СКВЕРНИТИ coinquinare; СКВЕР-
НИТЕЛЬ Hebr. 12, 16. βέβηλος, profanus. Croat.
fzkruna est labes. Carn. fkrun foedus, fkrunost
turpitude, ofkruniti foedare. Confer Russ.
СКВАРА impuritas, sordes, et Suec. skarn coe-
num, lutum.

СКВОЗѢ per. Croat. fzkoz, Carn. fkus, fкуси,
Russ. СКВОЗЬ.

СКВАЖНА, СКВАЖНИНА et СКВАЖИНА foramen,
rima.

СКЛАКИТИСЯ subridere. Serb. СКЛАНЬИТИСЯ rin-
gendo ridere. Boh. ssklebitise ringi, ringendo
flere; osskljbatise os torquere, ringi. Alia а
СКЛ, uti СКЛАД, СКЛОМ, СКЛОП sunt compo-
sita ex praepositione с et КЛАД etc.

СКРЕКѢ, СКРЕКѢТИ, Russ. СКРЕСТЬ, scabere, Pol.
skrobać, olim skrabać, Boh. sskrabati, Carn.
fhkerbati, fhkerblati.

СКРѢЬ, СКРѢЬ Σλψις, tribulatio; λῑπη, tristitia
Joh. 16, 6. 21. СКРѢЕН afflictus, tribulationem
patiens, СКРѢЕНИ БЫША Matth. 17, 23. contri-
stati sunt. СКРѢѢТИ tribulari, contristari. Cro-

alis

atis szkerb est cura, sollicitudo, anxietas, szkerbim curo. Carn. fkerb, fkerbim.

скраніа plur. tempora, Russ. выски. Pol. skron', f. skronie plur. Boh. sskranje et židowiny, Carn. senzi *Schlāse*, at iisdem skranja est mentum, skranjishe maxilla. Alexejew citat e Prologo et обочіе pro скраніа. Est autem обочіе locus circa oculos; Bohemis obočj supercilia. Voce окочые usus est antiquus interpret libri Judicum d, 21 et 22. At cap. 5, 26. челюсть (mandibula) habet pro κρόταφος. Verum Bibliorum Correctores his in locis recte substituerunt скраніа. Psalm. 131, 4. etiam Ostrog. editio legit покой скраніама моима ἀνάπαυσιν τῶς κροτάφοις μου, requiem temporibus meis; at Psalterium Venetum 1561, quod primae versionis Slavicae vocabula studiosius servat, hoc loco legit κρόταφόμα. Caruisse itaque videntur meridionales Slavi vocabulo apto ad exprimendam vocem graecam κρόταφος et carent hodieum, Croatis enim tempora sunt szlepoochje, Serbis et aliis Illyriis слепо око, sjepe ocsi.

скрина Hebr. 9, 4. in Apostolo anni 1324 pro ковчег, κιβωτός, arca, cista. Russ. скрин, m. et скринка, f. Pol. skrzynia, skrzynka, Carn. fkrina, fkrinja. Croat. skrinja (шкриня), Boh. askrzinje, sskrzinka. Confer lat. scrinium, germ. *Schrein*, Succ. skrin.

скрѣнство Ephes. 5, 4. in eodem Apostolo pro кощны, εὐτραπεία, scurrilitas, dicaeitis, sales, joci. Serbis кренути, скренути, movere, amovere. Confer etiam scomрах ludio, jocular.

скрозѣ in eodem Apostolo pro сквозѣ, per, Serb. abjecto с hodie кроз, кроза. Boh. skrze. Confer Russ. чрезъ, черезъ, per, trans.

скрежет stridor. Matth. 8, 12. скрежетъ зѣвамъ, ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, stridor dentium. скре-

ЖЕТАТИ, СКРЕЖЕЩ, stridere, frendere. СКРЕЖЕТАТИ idem, quod СКРЕЖЕТАТИ, Croat. skergutati, skerguchem, Boh. skrzehot (СКРЕГОТ) stridor. Differt СКРИПѢТИ strepere, quamvis Croatae skripati, skripanye, Carn. shkripati de stridore dentium usurpent. Vide skrzyp in Lexico Polonico summa diligentia a clariss. Linde conscripto, et confer skrzek (СКРЕК) sub skrzeczeć.

СКРИЖАЛЬ tabula. Hebr. 9, 4. СКРИЖАЛИ ЗАВѢТА, αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, tabulae foederis. Bohemis kržižalky sunt segmenta pomorum, laminarum instar, sic dicta, quod sectio transversim (НА КРИЖ) fiat, Croatis transversarius est prekrisni, transverse na kriszcze, et kriszcze, Carn. krishama, a kris, krish (lege КРИЖ) crux. Inde Serbis крижати dissecare. Est itaque СКРИЖАЛЬ vox composita et ad radicem криж referenda.

А litera ш et щ:

ШЫР, ШВИГ, ШПАК, ШМЕР, ШМЪР

ШЛАП, ШЛЕМ, ШЕЛК.

ШАРП, ШЕРСТЬ, ШЕРШ,

ШАСТ, ШЕСТ, ШѢСТ.

ШКАП, ШКЪЛ, ШКАР, ШКЪР, ШКВАР, ШКВОР, ШКРАТ.

ЦІАВ, ЦІЕК, ЦІАП, ЦІЕП, ЦІИП, ЦІПІ, ЦІЕМ.

ЦІЕН, ЦІЕЛЬ, ЦІЛ, ЦІЕР, ЦІИР, ЦІЪР, ЦІЕРБ, ЦІЕРК.

ЦІАД, ЦІЕД, ЦІД, ЦІЕТ, ЦІИТ, ЦІДТ, ЦІАСТ?

ЦІЕГ, ЦІК (ЦІКА), ЦІЕК, ЦІОК, ЦІНК, ЦІДК.

Ad

Ad *ш* spectant bisyllaba *шалааш* tugurium pastorum, *шатер* tentorium, Russicum *шорох* strepitus, et peregrina bene multa, quae in Lexicis aliarum dialectorum collecta habentur, ex. gr. *школа* a schola, *шкода*, a germ. *Schade*, Suec. *skada*, *штампати* apud Serbos et Croatas imprimere, ab Ital. stampare, Pol. *szruba*, Boh. *ssraub*, Russ. *шурин*, a germ. *Schraube*, Polonorum *szlachta* nobiles, nobilitas, e veteri germ. *slahta*, *slahto* (*Geschlecht*) orta sunt. Cum *с* facile, ante consonantes praecipue, in *ш* transeat, multa, quae apud alios ab *ш* inchoantur, in indice slavicarum vocum sub *с* locata reperiēs. Serborum *шавба* prunus, cum notissimo potu *шавовица*, et aliis derivatis, sub *савба*; *шавме* sub *сема*, *шавз* sub *сез*, *шврака* pro *сврака* sub *срака*, *шкопач* sub *скопач* quaerenda erunt. Pro *шалааш* Moravi, Slovaci, et Poloni quidam *салааш* pronunciant. In voce peregrina *шафран*, Serb. *шавран*, germ. *Safran*, omnes *ш* pro *с* pronunciant, praeter Dalmatas et Bosnenses, qui, litera *ш* in *ч* mutata, dicunt *чафран*. Legitur nunc *шафран* in Bibliis slavici Cant. 4, 14., ubi vetus interpres graecam vocem *κροκος* servaverat, et Prov. 7, 17. pro *κρόκινον*, ubi antea *желтаница* legebatur. Est autem *желтаница* nunc Russis *Carthamus tinctorius* L. quem Germani *Saflor* dicunt. Alias etiam icterus *желтаница* vocabatur.

Ма-

Maluerunt itaque correctores Bibliorum vocem peregrinam ambiguae substituere. Sed et **шелк** et **шлем** peregrinae voces sunt. Pleraeque autem in indiculo positae ex aliis dialectis colligendae erant, cum in libris slavicis antiquis voces ab **ш** inchoantes, quae tribus aut quatuor consonis constent et ad hanc classem pertineant, observare non liceat. In vulgaribus vero Lexicis omnes fere voces, quae a **шм**, **шн**, **ша**, **шр**, **шт**, **шк** incipiunt, aliunde assumptae, non in solo patrio natae sunt. Apud Serbos tamen et Bohemos quaedam a **шт** inchoantes sunt slavicae originis, sed sub **ш** quaerendae sunt.

швырати Russis est jacere, projicere.

швиґати, Bohemis *sswihati* virgis caedere, vibrare scuticam; inde Serborum **швиґар** extremum scuticae, germ. *Schmitze*, gall. la. *touche*.

шпак Polonis sturnus, **шпачек** dim. idem, etiam Bohemis.

шмелъ Russ. vide **чмелъ**.

шмер Pol. murmur, strepitus, cum quo diligentissimus Linde nullam aliam vocem conferre potuit, quam Russ. **шорох** et **шокорт**.

шмѣр in libris glagoliticis est catinus.

шлать f. Polonis gradus, gressus major equi. Boh. *sslapiti*, *sslapati*, gradi, calcare. Pol *słapic*, *słapać*. Boh. *sslepjeje*, *sslapjeje* gressus, vestigia. Conf. germ. *schlappen*. Russis **шлappa** est pileus.

шлем galea, *περικεφαλαία*, Ephes. 6, 17. et 2 Thess. 5, 8. et in pluribus Vet. Test. locis, uti 1 Reg. 17, 38. 2 Paral. 26, 14. Sap. 5, 19.

Isai.

Isai. 59, 17. Jer. 46, 4. Ezech. 23, 24. et 27, 10. 1 Macc. 6, 35. In libris glagoliticis et **ШАИМ**. Russ. **ШАЛОМ**, **ШОЛОМ**. Affine est germ. *Helm*, Suec. *hjelm*. In Moravia **ШАЕМ** et hodie in usu est, sed de ornamento muliebri capitis. Pol. Slov. Cro. et Illyr. immo et Russi galeam voce peregrina appellant.

ШЕАК sericum, Апоc. 18, 12. Confer Suec. *silke*. Serb. et Croat. **СЪИЛА**. Pol. *jedwab*, Boh. *hedwabj*, *hedbawj*. Carn. et Lusat. **ИИДА**, a germ. *Seide*. Vide supra **ШИК**, quod eliso **А** ex **ШИАК** ortum est.

ШАРН, Pol. *szarpać*, carpere, *rozsarpać*, discernere, quae cum Boh. *sapati* et *rozsapati* conferenda sunt.

ШЕРСТЬ, f. Russis lana, Pol. *szerchlá* vilior lana Boh. *srst* collect. villus, pili, Pol. *sierć*, (olim *sierśc* et *sierchl*) idem. Serbis, Croatis Carn. **ДЛАКА** sunt pili.

ШЕРШЕНЬ, m. crabro, *Hornisz*. Plur. **ШЕРШИНИ** Exod. 23, 28. Deut. 7, 20. Etiam in hac voce, uti in **ШЕРСТЬ**, **Ш** ex **С** ortum est. Nam Serbis crabro est **СРШАЋИ**, Croat. et Carn. **СЕРШЕН**, Boh. *srssen*, Pol. *sierszeń* et *szerszeń*.

ШАТЕР, gen. **ШАТРА**, peregrina vox nullibi alias in Bibliis slavicis lecta, a correctoribus in nova libri Judith versione e Graeco, cap. 10, 18. adhibita fuit ad exprimendam vocem **παρὰ σκηνώματα**: по шатрѡм. Antiquus interpres, hoc in libro latinum Vulgatae textum secutus, voce **СТАН** usus est. Legit enim v. 16. **КЪ СТАНѸ**, ad tabernaculum. Biblia Bohemica ab eo inspecta fuisse suspicor. Alibi graecum **σκηνή** vocabulis **СѢНЬ**, **КЪЩА**, **СЕЛЕНІЕ**, immo et **ДОМ**, **ХРАМ** interpretes expresserant, voce barbara **ШАТЕР**, seu vulgo **ШАТІОР** (iō uti lat. *jo* pronunciando) nuspiam uti voluere. Nunc quidem **ШАТОР** omnibus Slavorum populis, Bohemos si excipias, notum. Po-

loni szatra dicunt pro шатор. Serbi шатор et чадор; шатра vero iis est tentorium mercatorum.

шаст Russis, ssust Boh., szast et szust Pol. sonus ad signandum celerem motum cum strepitu. Hinc Russ. шастати, Pol. szastać, strepitum ciere, Boh. ssustjeti, ssaustati. Serb. шушкати et шушгати, шушнути strepere.

шестъ Russis contus. шесток praeurnium, focus. At шествиѣ gressus, iter, refer ad ше: шеѣ primae; sicut et numerale шесть sex, ad шес secundae classis.

шкап: quaere in Lexicis Polonicis szkapa vilis equus, szkapina caro equina.

шкѣл: vide Croat. skulya specus, spelunca, Boh. sskulina rima.

шкаред Russ. foedus, turpis, refer ad скаред.

шкура Russ. pellis, cutis, refer ad скоро.

шквара Russ. scoria, confer cum Pol. skwara. Boh. sskwarek cremium, cum Pol. skwarek, Croat. oczvirek.

шквор: apud Boh. sskwor fornicula auricularia, germ. Ohrwurm, Ohrkäfer. Serb. уволажа (Ohrenkriecher), Cro. striga, Carn. strigalza, fhtigla. P. Marco et sqvor, quod e libro Bohemico hausserit et suum fecerit.

шкрок: Boh. sskrob amyllum, confer cum Pol. skrob, et Russ. скоркило, Carn. kerfka, e germ. Kraftmehl, corrupta vox, syllaba Kraft in krob mutata, unde praefixo c sskrob natum est, syllaba Mehl penitus neglecta. Pol. nunc krochmal dicitur, Russ. крахмал, крохмал, et трохмал, Croat. sterka, a germ. Stärke, Carn. fhtirka, Serb. штирак et штирка, inde штирвати.

шкрат seu шкрет, Carn. fhkrat et fhkratel est spiritus fodinis praesidens, P. Marco daemon metallicus, Bergmännchen. Bohemis sskrzjtek,

olim

olim sskrzetek lar, spiritus familiaris. Confer germ. *Schradel*.

Velim lectores ea relegere, quae p. 8 et 24. de litera duplici *ш* monuimus. Addam hic, subinde *ш* pro simplici *ч* locum habere: *шдо* monstrum pro *чдо*, *шштити* sentire, cognoscere, pro *шчтити* (а чю). Slavico *чеша*, squama, Poloni praeſigunt *ш* et *szczeszua* (*чеша*) pronunciant. Ita et szczegół, Russis *щеголь*, e latino *singularis* ortum est. Nec dubito eadem ratione a germ. *Segel* formatum *щегла* seu *щогла*, apud Polykarpow et *шогла* penes *машт* malus. Alexjewa, *щогла* explicans vocibus *мачта корабельная*, citat Isaiæ cap. 30. v. 17. Supposuisse ille videtur vocem *щогла* esse slavicam, uti et Lexicographi russici censuerunt. At Isai. 30, 17. vox *щогла* a correctoribus recenter substituta fuit vocabulo *пестав*, quo antiquus interpres Isaiæ non male graecum *isès* exprimere conatus est. Cap. 33, 23. iterum *щогла* pro *нѣдо* substitutum fuit. Hoc quidem versu antiquus interpres malum et vela (*isès* et *isía*) confudit, voce *нѣдо* pro utroque usus. Vela quidem recte interpretatus est *нѣдра*, Croatis et hodie *jadra*, pro quibus nunc *вѣтрина* leguntur. At malus dici debuisset *мѣдрло*, non *нѣдо*. Vox *мѣдрло* non fuit ignota ei, qui Ezechielis versionem antiquam sibi emendandam sumsit. Ibidem enim cap. 25, 7.

lege-

legebatur pro ἰσὺς ἐλατίνης σλѣмена ελοβα, et in margine editionis primae Mosquensis glossa брѣвна. Neutrum placuit correctori, qui recte μαρμα hoc loco substituit, respuendo peregrinas voces ψογλα et μαχτα. Vocem μαρμα Act. 27, 19. servarunt etiam editiones posteriores. Hoc quidem loco legitur σκευή. Interpres autem slavus per eam praeprimis malum intelligi sensisse videtur.

Croatae initio ψ constanter retinent scribendo sch; his accedunt Carnioli inferiores, at superiores, uti et Vinidi Carinthiae fere solo fh (ш) pro fhzh (ψ) ejusmodi vocabula inchoant. Bohemi ab aliquot seculis a Slovaxis et Moravis Poloniae vicinioribus in pronuntiatione literae ψ differunt. Hi enim in vocibus a ψ inchoantibus ψ ut шч, illi ut шть pronunciant. Serborum шт initio vocum semper respondet slavico ψ, exceptis tamen vocibus peregrinis, ut штан a germ. *Stab*, штрк a germ. *Storch*. At eorum штѣта, damnum, respondet slavico тѣта (а тѣψ), et штица, tabella, slavico дѣница (а дѣка) et штъи seu шѣи slavico дѣи; штъѣти seu шѣѣти vero slavico хотѣти (хтѣти), mutato χ in ш. At што est e slavico что ortum. Cape jam pauca exempla vocum a duplici litera ψ inchoantium, quae quidem et tertia radicali litera constant.

ψабсѣ

ЩАВСТВО segnities, mollities, inde ЩАВСТВЮ mol-
liter vivere.

ЩАВ, Pol. szczaw et szczawik, rumex acetosa,
Russ. ЩАВЕЛЬ m. Serb. ШТАВАЉ n. Illyr. sctav-
je, Boh. sstjowik. Carn. apud P. Marcum shav-
je, lapathum, rumex. Croat. schav (ЩАВ) la-
pathum, oxylapathum, rumex. lis kizzelicza est
acetosa.

ЩЕБЕТАТИ (аЩЕБЕТ) fritinnire, garrere, zinzibulare,
zwitschern. Boh. et ШТЪБЕТ, Pol. szczebiot
habent.

ЩЕПАТИ dissecare, findere ligna, apud Russ. Pol.
Boh. inde Pol. щен surculus insititius, Boh.
штѣп arbor ipsa, cui inseritur. At щѣпати apud
Serbos et alios Illyrios; Croat. et Carn. щѣ-
пати.

ЩИПАТИ, Serb. штипати, vellicare, carpere. Sic
et Croatae schipati, schiplyem, Carn. shipati et
shzhipati, Pol. szczypać et szczupać. щипец,
plur. щипцы forlices, Pol. szczypce. Croatis
щипцы sunt digiti, articuli. Confer Russ. щѣ-
поть, Pol. szczypka, quod duobus aut tribus
digitis prehenditur.

ЩЕНА catulus, щеней idem. Oseae 13, 8. щенцы
legebantur olim, nunc сквѣмни. Serb. штене,
штенац, plur. штенци.

ЩЕЛЪ, f. rima, fissura. Pol. щелина. Olim Neh.
4, 7. щѣлъ pro Фшѣ legebatur, hodie ѡрасѣ
alio prorsus sensu.

ЩЮЛЕ Croat. grallae, Serb. штѣле, Pol. szczudła,
Boh. sstihly.

ЩЕР, apud Pol. szczерzyć (zęby), Boh. sstirziti,
Serb. et Croat. щѣритице, ringere, ostensis den-
tibus ridere.

ЩЕРШЫ Russ. genuinus, purus. Confer Pol.
szczéry, szczyrny.

ЩИР Croat. blitum, mercurialis. Dalm. шѣр, Serb.
штир amarantus blitum L. Pol. szczyr, szczér

mer-

mercurialis. At Boh. штир est gryllotalpa, *Werle*, et scorpio.

щдр Russ. loxia enucleator, *Kernfresser*. At Polonis et Moravis mus rattus L. *Ratte*, Russ. крыса, sed тащдр est mus avellanarius, *Haselmaus*.

щерк, щерба, щербина, Pol. fissum, crena, *Scharte*. Russ. щеркина, Boh. штѣрбина, Carn. fherba, fhkerba, fhkerbina.

щерк Pol. glareя, Boh. штѣрк:

щадѣти, пощадѣти, parcere, indulgere. 2. Cor. 12, 6. щаждѣ же, φείδομαι δε, parco autem. Ibid. 13, 2. не пощажѣ, ἢ φείσομαι, non parcam. Serb. штедѣти et штедѣти. Pol. szczędzić.

щедрыи (а щадити) misericors, Psalm. 102, 8. щедри и милостив гдѣ, οἰκτίρων, καὶ ἐλεήμων, miserator et misericors Dominus. Russis etiam largus, munificus. Sic et Boh. sstjedry. Pol. szczodry. щедрити, оущедрити, misereri, Ibid. v. 13. такоже щедрит оу сыны, καθὼς οἰκτερεῖ πατὴρ υἱὲς, sicut miseretur pater filiorum. щедрота miseratio, misericordia, οἰκτιρμός. Russis, Pol. Boh. et munificentia, liberalitas.

щдр portentum, monstrum. щдр, plur. щдрове Isai. 14, 9. gigantes. Pro his in correcta editione nunc исполнени legitur. Confer чдр, чдрѣ, et штдрѣ antiquissimi codicis, тдрѣ Serbicorum codd. et hodiernum тудѣ, et тудѣатис exravescere, тудлив pavidus.

щдрѣ, f. mores, τρόπος. Hebr. 13, 5. ubi nunc legimus не сребролюбѣи нравомъ, in Apostolo antiquo щдрѣю pro нравомъ legebatur. Jud. v. 10. φυσικῶς щдрѣю idem codex, impressi vero по естѣствѣ. Serb. hodie чуд (тудѣ) naturalis indoles. Croat. chud (чдрѣ), Dalm. cjud, chyud, 1) idem quod narav natura. 2) instinctus, sensus. Videtur et hic щ ortum ex ч. Si igitur щдрѣ conferatur cum чдрю sentio, др formativa esse possit, quae syllabae чдр accesserit.

щѣти,

цѣть, цѣтина, seta, *Borste*; **цѣть, цѣтка** scopula e setis, setaceus, *Bürste*. Boh. sstjetka, sed sstjetina seta. Pol. szczec', szczecina. Croatis **цѣтина** seta, at **цѣт, цѣтица** scopula setacea, Serbis четка, dim. четчица *Bürste*, Carn. fhēt, fhizhet, scopula; fhētina, fhizhetina, seta. **щит** scutum, clypeus, *ῥυτὴς, ἄσπις*, dim. щитец. Pol. Croat. щит, Serb. штит, Boh. sstjt, Carn. сшит (szhit) apud Gutsmann, штит vero apud P. Marcum. щитити, защитити, *protegere*; **защититель** et **защитник** protector, *ὑπερασπιστής*. Illud quindecim vicibus in Psalmis legitur, hoc vero duntaxat bis.

цѣтити, cujus compositum **ощѣтити**. Luc. 9, 45. **да не оощѣтатъ** εγω, *ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό*, ut non sentirent illud. Joh. 11, 57. **аще кто оощѣтитъ** εγω, *ἐάν τις γινῶ*, si quis cognoverit, (nosset). Etiam in hac voce щ ex ч ortum est. Croat. et Carn. чѣтити sentire, Boh. cititi, а чѣти sentire, audire.

цастіе et **счастіе** Russ. fortuna, felicitas. Pol. szczęście, Boh. sst'estj, Illyr. чест (pro часть), hinc **честит** fortunatus, **честити** fortunare. Est igitur **счастіе** (**цастіе**) compositum ex с et **часть** pars. Serbis, uti aliis Illyriis, fortuna est **срѣка** (**срѣтъ**), srecha et sricha, Cro. et Carn. срѣча, a veteri срѣца. Est autem срѣца occursus. Psalm. 90, 6. ѿ срѣца, (Venet. edit. срѣще), *ἀπὸ συμπτώματος*, Vulg. ab incursu, potius ab occursu. Ps. 18, 7. **срѣщеніе** εγω, *το κατάντημα αὐτῆ*, occursus ejus. Ps. 58, 5. **в срѣщеніе мое**, *εἰς συνάντησίν μου*, in occursum meum. Confer **срѣтъ, срѣтати, срѣщъ**, occurere, obviare ex с et simplici **рѣтъ** secundae classis.

щегол, dim. **щегленок, щеголовка**, Russis fringilla carduelis, *Stieglitz*. Pol. szczygiel, szczyglik, Boh. stehlik, Cro. штиглац, Illyr. стеглић, стаганѣ. Serb. чешаюгар, а чешаюга

(чѣшльига) carduus, quasi dicas *Distelfink*. Exi-
tum лиц (potius иц) Adelungius slavicum asse-
ruit, at *Stieg* (imo *Stiegel*) a *steigen*, scandere,
derivavit.

щкати, Pol. szczkać, Boh. sst'kati et sskytati sin-
gultire, *schluchzen*. Cro. щѣцати, Serb. шты-
цатисе.

щек Pol. latratus, szczekać latrare, sst'ekati Boh.
Russicum щекотати, titillare, refer ad скоктати.

щѣка, щѣка, Russ. et Pol. maxilla; in Bibliis
slavicis ubique ланита, excepto Tob. 6. v. 4.,
ubi antiquus interpres latinas voces *apprehende
branchiam ejus* reddidit: возми за щокъ ѿла.
Correcta editio, cum libri Tobiae novam ver-
sionem e Graeco textu factam contineat, hoc lo-
co legit возми рѣкъ, sed v. 5. Russicam vo-
cem печень assumsit pro antiquo оутроба, quo
Polono-Russus expresserat latinum jecur. Ergo et
antiquus et novus interpres, respuens aut igno-
rans slavica vocem мѣра, dialectum suum se-
qui maluit. Russis enim jecur est печень, Po-
lonis wątroba.

щикати, щикнѣти, Russ. ellychnium abscinden-
do purgare candelam, Pol. szczykać carpere,
decerpere, Boh. sstknu, sstknaui, vellicare et
mordere. Carn. vsheniti, vshzheniti, *zwicken*, re-
fer potius ad shipati, shzhipati.

щѣка Russ. Pol. Croat. et Slovacis lucius, *Hecht*,
Serb. штыка, Carn. shuka, Boh. sstika. Polonis et
szczupak, a szczupać. Igitur et щѣка a щѣка-
ти, seu щикати, a vellicando, mordendo,
dicta videtur.

щѣкот, strepitus, щѣкотнѣ cum vehementi stre-
pitu, щѣкотю (pro щѣкотѣ) strepo, crepito,
iragorem edo, apud Polykarpow, confer cum
щек, щекот.

A litera ц:

цвал, цвѣл (цвна), цвер (цврѣ), цврк (цврч), цвѣт,
цвик (цвич), цмок.

црен, црк (церк).

цест.

Addi possint Russ. царапати radere, unguibus lacerare, cui affine est Suec. skrapa, Boh. sskrabati; Illyr. цволика cicuta apud Micaliam. Sed цкло, цакло apud eundem quaere sub сткло, цквар ма- cula, sub сквер. цмрек apud Bellosztenecz referri debet ad смрек juniperus, quia significatione cum Croat. bor convenit. цытра, цытрон, citrus, ma- lum citreum, apud Polykarpow peregrina sunt, apud alios alia. Bohemi cukr, Pol. cukier, Croat. czukor, Carn. zucker, a Germanis aut Italis, Russi сахар a Graecis, acceperunt. Confer Illyr. цахар et цакар, Turco-slavicum szeker, Serb. шеќер. Vo- cem latinam Caesar (цесар) a Glagolitis cum царь male confusam formula orationis dominicae pro- dit. Etenim pro antiquo царство regnum, in Mis- saii glagolitico Venetiis 1528 impresso legitur ц- сарство: приди цесарство твоє. Quod et Serbo, qui Slavici Psalterii editionem Venetiis 1561 cura- vit, placuit. Nam in часословец, quod Psalterio ad- nexum est, legitur: да прійдець цесарство твоє, cum tamen alias non solum in Codd. Serbicis, sed

M

et

et glagoliticis царство seu царствѣ inveniatur. Persuasit nimirum sibi sciorum aliquis, sonorum similitudine deceptus, vocem царь e latino Caesar corruptam fuisse; restituendum igitur censuit цар, et contracte in glagoliticis libris quibusdam цѣр. Atqui Caesaris nomen, graece Καίσαρ, quod in N. Test. frequenter occurrit, in versione slavica nunquam aliter quam кесарь, et adj. poss. inde formatum кесаревъ, scribitur. Recte itaque corrector librorum glagoliticorum Raph. Levakovich in Breviario anni 1648, expuncto hibrido et novo цараство, antiquum царствѣ restituit. Originem vocis царь, quam Bayerus scythicam esse credidit, hic non licet investigare; conferri tamen possit cum armenico *Ter* dominus. Fortun. Durich, cui origines germanicae nunquam arridebant, visum vit, црковь quod a germ. *Kirche* ortum asserui, a црь deduci posse, ita ut црковь, ecclesia, domus regia seu Basilica dicta sit. Verum radices царь et црк prorsus diversae sunt, neque unquam in derivatis a царь, qualia sunt царица, царитиса, царство, vocalis а mutatur in aliam. Sed mutatio litterae к in ц apud Slavos frequens est, hinc facillime ex germ. *Kirche* antiqua forma цркы, genit. цркѣ, inde et црковь et цркви, enasci, et cum religione christiana ad omnes Slavos propagari poterat. Est enim Croatis ecclesia czirkva, Carn-

zirk-

zirkva, zirkov, Serbis црква, Boh. cirkew, olim cjerkew, Pol. cerkiew.

Non ausim praeterire, plura vocabula apud Serbos et Illyrios nunc a litera *ч* inchoari, quae ad *ч* spectant. Abhorrent enim, ut ita dicam, a pronunciatione literae *ч* ante *р*; hinc apud Serbos *чрв* pro *чръ*, *чръв*, et *чрѣво* pro *чрѣво*, *чрѣп* pro *чрѣп*, *чрпѣти* pro *чрпѣти*, *чрп* pro *чрп*. Venedi seu Serbi (Sorabi) inferioris Lusatiae nuspiam *ч*, sed in omnibus vocibus, quae apud alios a *ч* inchoantur, *ч* pro *ч* pronunciant. Polonorum Lexica si quis inspexerit, caveat sibi, ne *с* cum *с́* (seu *с* sequente *і*) confundat. *с* quidem respondet slavico *ч*; non vero *с́*; hoc enim е *тъ* ortum. Hinc Polonorum *с́ма* pro *тъма*, *cierpieć* pro *терпѣти*, *cień* pro *тѣнь* umbra, *ciern* pro *терн*, *cietrzew* pro *тетрѣв*, Boh. *tetrzew*, *cieść* pro *тѣсть*; at *cierzeniec* rete, germ. *Sacknetz*, respondet Bohemico *čerzen*.

цвал Pol. et Boh. concitatus cursus equorum, hinc *цвалати*, Pol. *cwalac*.

цвѣлѣти, Serb. *цвиелѣти*, *цвиелѣти* üsdem, et aliis Illyriis *цвилѣти*, plangere, flere, lamentari. (Croat. Carn. etiam grunnire, stridere). Boh. *kwjliti*, olim *kwieliti*; Pol. *kwilić* neutr. et act. Sic et Serbis *цвѣлѣти* et *цвиелѣти* facere flere. In Poemate Russico de Igore: *рано еста начала половецкѣю земаю мечи цвѣлѣти*, ensibus stringere, infestare, ad bellum movere. Russis *цвиаль* m. semen lupuli.

цвѣти, цвѣти, Illyr. et Croat. frigere, liquefacere; цвѣт liquefactus, frixus. Carn. цвѣм et цвѣрам *prägeln, rösten*. Confer Pol. skwarek, skwarzyć, Boh. sskwarek, sskwarziti, Serb. чварити, чварак.

цвѣст Carn.; цварст Illyr., refer ad чвѣст.

цворац, цворак et цврлак sturnus, apud Micaliam, refer ad сквор. Serb. чворак.

цврка et чврка Serb. fritinnitus; цврчати et чврчати, fritinnire, stridere. Boh. цвркати, цврчети, inde цврчек gryllus. Confer Pol. cwierk, cwierkać, cwierzczyć. Carn. et Croat. цверчим, apud hos et чверчим.

цвѣт flos, dim. цвѣтец flosculus; цвѣтъ, цвѣти, florere, fut. процвѣтъ. Psalm. 91, 13. праведник какъ финиѣ процвѣтетъ, justus ut palma florebit. цвѣтонеснаа недѣла dominica palmarum. Serbis цвет, цвикт, цвѣтати, imo et цват. Pol. кват, in derivatis квѣт et квит, Boh. квѣт flos, et квѣтъ floreo.

цвикала Pol. beta vulgaris, *rothe Rübe*; Serb. цвекла, alias блитва, Russ. свекла, Croat. цикла.

цвик Pol. exercitatus. 2) etiam Boh. consuetudo, vivendi ratio, inde Pol. et Boh. цвичим exercere.

цмок Croat. poppismus, цмокати plaudere, poppismum edere, Serb. цвокати osculari cum sonitu, *schmatzen*, refer ad Russ. чмокати.

црв Serb. vermis, vide sub чрвь.

црѣвалье apud Micaliam ocreae, refer ad чрѣвалье.

црен sartago, apud Alex. e libro кормчаа.

црк, inde Serb. цркнѣти, цркнем (et црѣти), Iter. цркавати, perire, crepare, gumpi, *verrecken*. Croat. церкнѣти, церкам, церкунм. Carn. церкнем, церкнѣти. Bohemis црк est sonus decurrentis liquoris: цркнем тече, цркати stillatim decurrere cum sonitu црк.

цѣста Boh. Croat. Carn. via, apud Alexjejew e versione Matthaei Blastaris (властѣрь) цѣстѣм

sunt

sunt plateae, viae latiores. ѡѡѣтити munda-
 dare, in libris Serbicis et Glagoliticis pro ѡѡис-
 тити. In editione Veneta Psalterii Psalm. 50.
 ter legitur ѡѡѣти (munda, dele) pro ѡѡисти.
 Ps. 129, 4. ѡѡѣщеніе ἱλασμός, propitiatio,
 pro ѡѡищеніе.

A litera ч:

ЧВАН, ЧВОР, ЧВРСГ, ЧВРК, ЧВЕРЧ, ЧВАК, ЧПАГ, ЧМАВ,
 ЧМЕЛ, ЧМЕР, ЧМЫР, ЧМЕРГ, ЧМОК.

ЧЛЕН (ЧЛАН), ЧЛН (ЧЕЛН), ЧОЛГ.

ЧРЕВ, ЧРВЬ (ЧЕРВЬ), ЧРЕП, ЧРП (ЧЕРП), ЧРЕМ, ЧРМ (ЧЕРМ);
 ЧРЕН, ЧРН (ЧЕРН); ЧРЕД, ЧРТ (ЧЕРТ), ЧРЕЗ, ЧРЕС,
 ЧЕРСТВ, ЧИРК.

ЧЕСМ, ЧАСТ (ЧАЩ), ЧАСТЬ, ЧЕСТЬ, ЧИСТ.

ЧКАЛЬ, ЧКАК.

Huc refer чѣтыри quatuor, τέτταρες, et, exclu-
 so e, Pol. cztery, Boh. čtyrzi, čtyry, immo vulgo
 et штыри mutato ч ante т in ш. Sic etiam apud
 Croatas stiri pro chetiri, et Carn. shtiri. Alia quae
 huc trahipossent, peregrina videntur. Talia sunt:
 ЧАБЪ seu ЧАБЕР, Serb. ЧЪБАР, a graeco Σύμβρα, sa-
 tureja. ЧАБАР, Genit. ЧАБРА, Croat. ЧЕБЕР, Boh. ЧЕБР
 labrum, germ. Zober, Zuber. Pol. et Boh. ЧЪНРЪМА,
 Russ. ЧЪНРЪН, capronae. Solet enim к aliarum lin-
 guarum apud Slavos mutari frequenter in ч. Con-
 fer, si lubet, Malabaricum krmi, et Persicum kirm
 cum Slavico червь vermis, et cum чрмен, alias чер-
 вен,

вен, ruber; Latinum CASTUS cum nostro чист purus, mundus. чрез est Serbis кроз per. Porro peregrinis accense Croat. чемер venenum, Serb. Croat., чемерика, Carn. чмерика, Russ. чемерица helleborus, *Nieswurx*, (et veratrum album), Boh. чемерка. Malleum чекам norunt Russi, Poloni, Bohemi; Illyrii vero чекиѣ, чекич, Serbi etiam чаканац. чердак, чардак pergula, moenianum, Illyrii a Tufcis accepere, cum quo conferri possit antiquum чертор thalamus. черга Illyr. tentorium. Serbi Turcis et sonum specialem debent, cui exprimendo characterе ѱ utuntur. Est autem ѱ aequale Italico ge, Anglico j. Inter vocabula sub ѱ in Lexico Vukiano vix ullum origine Slavicum reperias, excepto fortasse чебрак, чебрати, quae vocibus Bohemicis жебрак mendicus, жебрати mendicare, respondent. жебрак certe urbs Bohemiae sec. XIV. germ. *Bettlern*, lat. Mendicum dicebatur.

челадѣ familia, челюсть mandibula, ad чел referenda sunt. Pol. człek contractum est e człowiek, et hoc ex antiquo челоуѣк, quod a чело frons, satis apte deducitur, nisi ad radicem чел, a qua et челадѣ formatum est, referre malis. число, numerus, refer ad чты, чести. In vocibus а чѣ inchoantibus Russi solent inter ч et ѣ interponere е euphoniae causa. Hinc apud eos черево, череп, через, черешня pro чрево, чреп, чрез, чрешня. Bohemi

мѣ-

-mutant hoc in casu ч in сѣ: strzewo, strzewjc, strzep, strzenka (Slav. чрѣн), strzjda, pro чрѣво, чрѣп, чрѣда. Poloni solo т pro Boh. сѣ nunc utuntur, aut Russos imitantur: trzewik calceus, trzoda pro чрѣда grex, trzon, trzonek pro чрѣн, trzemcha et czeremcha pro чрѣмха, Boh. strzemcha, trzesnia et czereśnia pro чрѣшна, Boh. strzessnje et trzessnje. Carn. superiores ρ excludunt: zhep, zhepinja, testa, pro чрѣп, чрѣпина. Inferiores ρ servant. Illyrios ч ante ρ mutare in ц supra monuimus. Serb. црп pro чрп, черп, hinc црпило atramentum, *Schwärze*, црнити nigro colore tingere, црноок nigris oculis, sed et чарноок in usu est. Illyrii in vocibus чимин cuminum, чедар cedrus, Italarum pronunciationem secuti sunt. Slavi veteres a graecis fontibus noluerunt discedere; retinent enim кѣмин et кедр. Serbi tamen nunc Neo-Graecorum pronunciationi assuevere, et к uti тѣ seu ꙗ pro nunciant. Hinc ꙗсарь pro кесарь apud Vukium, ꙗивот pro кивот, ꙗирна pro курна.

чбан amphora, urceus, ξεσός, Marc. 7, 4. 8. чбанецъ dim. κημψάλης, lagena, lecythus 3 Reg. 17, 14.

чвор Serb. nodus ligni, чворина, augm. чвориꙗ dim.

чворак Serb. sturnus, Dal. шѣрак, чвараль. Confer цвораз, цварлак et шкварлак apud Michaliam et Dellabellam.

чворт

чверст Serb. plenus, solidus, Croat. chverszt compactus, durus, strictus; Stulli, siquidem bene legit, e Brev. Glagolit. etiam csvorsti citat. Carn. zversti, *frisch*, *neu*, *fest*. Confer черствый, Carn. zherstvi.

чвркати Serb. pulsare. чвркнѹти stridere.

чврчати fritinnire. Croat. чверчим, inde чверчек gryllus, et черчек, чмерчек, Illyr. чрчак, чарчак. Apud Stulli etiam чмерак, чмерчак, чмерчац.

чпаг capsula, sacculus, Serb. Habet et Polykarpow, et Alexjejew, qui locum e Prologo citat: положи златницу во чпаг. Scribitur in antiquissimo изборник ссс. XI. чьпага: образъ же кго пади истѣканъ баше акъ чьпаг златамн нитьми.

чмавати Serb. stertere, dormire.

чмелъ, Russis et шмелъ, apis terrestres, Croat. чмела, Boh. чмел, Pol. trzmiel, Carn. чмерль, et Vinidis Carinthiae шмел, *Hummel*.

чмергнем, чмергнѹти Croat. hiscere.

чмокати Russ. edere cum sonitu, *schmatzen*. чавкати idem. Confer Serb. чвѹкати et Croat. цмокати.

член articulus, compages. членѹвъ же и мозгѹвъ Hebr. 4, 12., ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, compagumque et medullarum. Boh. член, dim. чланек, Pol. czlonek, olim et czlon. Carn. чланк, Croat. членк, Dalm. шкаан, шкаанак, apud Stulli et чклен praeter члан. Serbi segmentum, partem (vinea) члан, et talum чланак vocant: членовный articularis, Ps. 57, 7: членовныа лѹбов сокрѹшна естъ гдѹ, molas (μύλας) leonum confregit dominus. At Psalt. Ven. retinendo antiquiorem vocem legit: чрѣновѹе лѹбом скрѹшна естъ фѹ. Fugit diligentiam Alexjejewii vox чреновный, quamvis eam Polykarpow Lexico trilingui inseruerit:

ЗЫЕМ

ЗЪЕМ ЧЕРЕНОВІН ИЛИ ЧЛЕНОВІН, dentes maxillares, molares. Confer infra ЧРЕН.

ЧАН, ЧЕАН cymba, μονόξυλον. Pol. czołn, Boh. ЧЛЪН, Carn. zhovn et zholn, Croat. Serb. Illyr. ЧЪН. Observo iterum cl. Linde e Polykarpow descripta vocabula russica ЧОАН, ЧОАНОК male pro ecclesiasticis habuisse. Vulgo enim Slavicum ЧАН, ЧЕАН Russi ЧОАН pronunciant. ЧЕАНОК radius textorius, Pol. ЧОАНЕК, Boh. ЧЛЪНЕК, Illyr. ЧЪНАК. Cum ЧАН confer celo, celox, germ. Zille.

ЧОЛГ, ЧОЛГАТИ, in Lexicis Polonicis videnda sunt. ЧРЕВО, ЧРѢВО, venter; ЧРЕВО МАТЕРЕ uterus matris. 1 Cor. 6, 13. БРАШНА ЧРЕВЪ, и ЧРЕВО БРАШНОВА, τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν, escae ventri et venter escis. Matth. 1, 23. СЕ ДѢВБА ВО ЧРЕВѢ ПРІИМЕТ, ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, ecce virgo in utero habebit. In dialectis ЧРЕВО, Serb. ЧРЕВО, Boh. strzewo, Pol. trzewo, est intestinum, in plur. ЧРЕБА intestina, viscera.

ЧРВЪ, ЧЕРВЪ, Genit. ЧРВА, vermis, σκώληξ; dim. ЧРВЕЦ vermculus, coccus. Jer. 22, 14. ПИШЕТ ЖЕ ЧРВЦЕМ (Ostrog.), nunc и расписаны червленцем, Graec. μιλτω, Vulg. sinopide. ЧЕРВЕНЬ АРОС. 18, 12. coccus, κόκκινον. Gen. 38, 30. ЧЕРВЛЕНЬ κόκκινον. Non solebant autem olim ЧЕРВЛЕНЬ et БАГР satis distingui. Isai. 1, 18. БАГРАНОЕ respondet graeco φοινικῆν, ЧЕРВЛЕНОЕ vero vocі κόκκινον. Antiqua editio pro БАГРАНОЕ legit ЧЕРВЛЕНИ (Ostrog. чръвлени), Vulg. coccinum, pro ЧЕРВЛЕНОЕ vero БАГОР, Vulg. vermculus. Matth. 27, 28. chlamys coccinea (κόκκινη) est ХЛАМУДА ЧЕРВЛЕНАА. Hebr. 9, 19. lana coccinea ПОЛАА ЧЕРВЛЕНАА. АРОС. 17, 3. super bestiam coccineam НА СВѢТРИ ЧЕРВЛЕНѢ, at cap. 19, 13. В РИЗѢ ЧЕРВЛЕНѢ КРОВІЮ, ἱμάτιον βεβαμμένον, veste aspersa (tincta) sanguine.

ЧЕРВ-

червленица, coccinum, differt a порфвѣра seu багряница, ut mirer ab Alexjejev vocem червленица exponi per багряница, et ab eo citari Exod. 35, 4. (lege б) et Арос. 17, 4. Nam Exod. 35, 6. багряница est πορφύρα, червленица vero κόκκινον. Sic et cap. 28, 5., ubi antiqua editio порфвѣрѣ pro багряницѣ legit. In Apocalypsi non solum cap. 17, 4. citato, sed etiam cap. 18, 16. порфвѣра et червленица, i. e. purpura et coccus, ut distincta nominantur. In Poemate Igor clypei Russorum rubri dicuntur черлени, pro червлени, Croat. cherlyen, Illyr. црлѣн, Serb. црвен, Boh. червен, Pol. czerwony. Confer Slavicum чермен.

чрѣп, чрѣп, testa, ostracium, *Scherbe*. Serb. црѣп, црѣпкѣ, Illyr. црѣп, црѣп. Croatiae et Carn. servarunt initiale ч: чрѣп, чрѣпина. Carn. super. чѣпина. Boh. strzеп, mutato ч ante р in ст. Pol. olim trzop, apud Lusatas super. чроп, apud Lus. infer. цроп. Russis череп, inde черепѣха testudo.

чрпати, черпати, черпаю, почерпѣ, haurire. Serb. црпкати et црпѣти, црпѣм (pro Slav. черпѣти, черпѣ). Slovaciae чрѣти, Boh. olim črzeti, e cuius Iterativo чрѣвати, чривати natum videtur черпати; черпало haustum, vas quo hauritur aqua. Joh. 4, 11. почерпѣло, ἀντλήμα.

чрѣмѣха, Russ. черемѣха, prunus padus L. Pol. trzemcha, Boh. strzemcha, Vinidis Carinthiae framsa, *Elsebaere*.

чрмен, чермен, ruber, rufus. Gen. 25, 25. черменое море mare rubrum. чермновати: Matth. 16, 2. чермнѣетъ кося нѣбо, πυρρᾶζει γὰρ ὁ οὐρανός, rubicundum est (rubet) enim coelum.

чрѣн, Russ. черѣн, capulus (ensis), manubrium, *Heft*. Croat. нож з чрѣнами culter manubriatus. Pol. trzon, trzonek, Boh. strzenka. Lusat. чронки, inde чроновѣ dens molaris. Est enim Polo-

nis

nis trzon etiam caudex, *Stoek*, et trzon, trzonowe zęby dentes molares, *Stockzähne*. Russis olim череновые apud Polykarpow. Joel. 1, 6. череновитцы (μύλας) in antiqua editione legitur, in correctâ vero членовныя. Prov. 30, 14. etiam antiqua editio членовы (про череновы) habet, correctâ iterum членовныя. Confer supra член. Unde Stulli sem. череновитуа hauserit, vellem certo cognoscere. Solet ille in determinando genere hallucinari saepius. А череновиток, plur. est череновитуи. Ex hoc plurali illo suum череновитуа male formasse videtur.

чрн, черн, niger, Illyr. чрн. чернило atramentum. черничіе Psalm. 77, 47. τὰς συκαμίνους, Vulg. moros. Psalt. Ven. servat hic vocem graecam, legit enim сукаминны. Ostrogiensis plane legit трніе их мором, a qua hoc loco Mosquensis prima differt. Nam haec, uti posteriores editiones, exhibet черничіе их сланою. Luc 17, 6. συκαμίνος, Vulg. arbor morus, reddita est a Slavico пгодичина. Eadem voce utitur Luc. 19, 4. про сукморзіа, sycomorus. Isai 9, 10. про κόψωμεν συκαμίνους in veteri editione поѣчем пгодичіе, in correctâ vero substitutum черничіе legitur. Hanc enim vocem correctores Mosquenses non solum semel in Psalmo citato, sed quatuor in locis aliorum librorum legerant, nimirum 3 Reg. 10, 27. 1 Paral. 27, 28. 2 Paral. 1, 15. et 9, 27. At пгоды pro морона antiquae editionis substituerunt correctores 1 Macc. 6, 34 cui graecum μόρων respondet. μελάνθιν Isai. 28, 25, et 27 чернѣха in correctâ legitur editione, melius utique, quam in antiqua кѣколица. Videtur interpres Vulgatam, quae Githi habet, inspexisse. Est enim кѣколь agrostemma githago L.

чрѣда, чрѣда днѣннат in cod. Serbico, ἐφίμερτα, officium vicibus alternis praestandum, vices. Luc.

1, 8. В ЧИНѸ ЧРЕДѸ СВОЕѸ, ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτῆς, in ordine vicis suae. Russ. чередѧ, Boh. strzjda, trzjda; unde trzjdnik vicarius, Slav. чредник. 2) ЧРЕДА series, vicus, platea. Boh. dlauha strzjda Pragae est longa platea. 3) grex, Job. 30, 1. olim чредѧ, νομαδων, nunc стаѧ. Carn. чреда, Croat. чреда, et чредо, Pol. trzoda, et obsol. czereda. Confer germ. *Heerde*.

ЧРЕДИТИ, ОУЧРЕДИТИ, а ЧРЕДА, hospitio recipere, Iter. оучреждаю. Act. 10, 23. оучреди ἐξένισε, recepit hospitio. Act. 28, 7. τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν, три дни любезнѣ оучреди, Vulg. triduo benigne exhibuit, (peramice in hospitio habuit). ЧРЕЖДЕНІЕ Luc. 5, 29. δοχή, convivium. Vide etiam ЧРЕЖДИТЕЛЬ, ЧРЕЖДАТЕЛЬ apud Alexjejew.

ЧРТА, ЧЕРТА, linea, ductus. Matth. 15, 18. et Luc. 16, 18. κεραία, apex. Confer Boh. чара linea et Russ. карей, Pol. kary niger, et черн. A nigredine certe черт, Russ. чорт, Pol. czart, (apud Helmoldum gentiliū Slavorum черньскор) diabolus dictus est. Libri Slavotum christiанorum дѧвол exhibent. А ЧРТА deducitur ЧРТАТИ, ЧЕРТАТИ, lineas ducere, exarare, inde ЧЕРТАЛО culter aratri, Serb. чрталo, Boh. чертаѧло. Carn. zhertalo est vomer, teste P. Marco, siquidem is discrimen inter vomerem et cultrum recte noverit.

ЧРЕТ (chrèt) Croatis sylva paludosa.

ЧЕРТОГ thalamus. Psal. 18, 6. ἐκ πατρὸς αὐτοῦ, ὃ чертога своегѧ, de thalamo suo. ЧЕРТОЖНИЦА idem Joel. 2. 16. in antiqua editione, nunc чертор. Apud Polykarpow чертожница est mulier curans ea, quae ad thalamum sponsae pertinent, сваха pronuba, et чертожник θαλαμηπόλος, cubicularius. Stulli male legit, ut solet, in Missali Glagol. четгор pro чертор.

чрез, чрѣз, per, διὰ. Hebr. 2, 15. чрез все житіе per totam (omnem) vitam. Ephes. 2, 8. чрез вѣрѣ, διὰ τῆς πίστεως, per fidem. Rom. 14, 5. разсѣ- ждает день чрез день, κρίνει ἡμέραν καὶ ἡμέ- ραν, judicat diem inter diem (prae die). Rom. 11, 24. чрез естество, παρὰ φύσιν, praelerna- turam. чрезътъ adv. ultra satietatem, supra modum. Russice через, Carn. zhes, zhres, zhries.

чресмина, prorsus conficta vox a correctoribus Mosquensibus pro чесмина. Nec audiendus hic Alexjewa, qui ait vocem чресмина alibi sumi pro abiete (ель), aut fraxino (ясень), graece πρίνος, latine ilex. Dan. 13, 58. Atqui hoc in loco Ostrog. et Mosquensis prima editio recte чесмина legunt: под чесминою; neque alibi no- men hujus arboris occurrit. Est autem чесмина (corrupte et чесвина) Illyriis ilex, ital. elce, testibus Micalia, Dellabella, Stulli.

чресла, plur. чресла, lumbi, ὀσφύες, Luc. 12, 35. An а чрез? Confer Boh. trzjslo pubes, Pol. trzosła lumbi. 2) Boh. trzjslo est cortex contu- sus, coriarius, Carn. zhereslo Gørberloh. чрес- леник Jer. 13, 1. 2. 4. 10. 11. περίζωμα, cinctori- um, Vulg. lumbare.

черств, черствый, solidus, Sirach 50, 10. ꙗко- же соудъ златъ черств. At correctores pro черств substituerunt искован, graeco ὀλοσφύ- ρητος magis respondens. Polykarpow sub voce черствый remittit lectorem ad сѣхый, жесто- кый. Russis enim, uti Polonis, panis siccus et durus est черствый хлѣбъ, Bohemis autem re- cens pistus. Vinidis apud Gutschmann zherstvi frisch, kørnig. Bohemis etiam viribus pollens, vegetus, immo. et celer. Vide supra чверств, quod transpositione literae в ex черств ortum est.

чреш-

чрешна Croat. Carn. cerasus, cerasum, Russ. **чрешна**, Pol. czereśnia et trześnia, Boh. strzessnje, trzessnje, Slov. **чрешна**, Serb. **трешна** Dalm. **чришна**. A lat. cerasus.

чиркати, **чиркливати**, Russ. fritinnire, zinzibulare. Confer Croat. **чвергланм**, **чвергечем**, **чверчим**. **чирок** Russ. anas querquedula, *Kndckente*.

четыри quatuor, **четвертый** quartus. Vide Numeralia.

чесмина Illyr. ilex. Vide supra fictum **чресмина**. Carnis **чешминн**, **чешминье**, Vinidis **чешмиале**, est berberis, vulgo *Paselbeer*, (non *Preisselbeere* ut male P. Marcus), **чешмиловец** frutex berberis, *Paselbeerstaude*. Utrumque et **чесмина** et **чешмин** esse possit а **чесма**, **чесме**, оре **ина**, **ин** formatum, et hoc а verbo **чесати**, **ути писма** а **писати**.

част, **частый**, densus, spissus; frequens, creber. 1 Tim. 5, 23, **частых твоих недѣговъ**, et frequentes (*τιμιας*) tuas infirmitates. **частω** crebro. Serb. et Croat. **чест**, **често**, Pol. częsty, często, Boh. **часто**. **чаща** densitas. Hab. 3, 3, densa sylva. Antiqua quidem editio hoc loco legit **ѿ горъ пристѣнныхъ части**, sed jam in margine Mosquensis primae editor **ци** apponendo monuit legendum **чащи**, quod nunc correcta editio exhibet: **причѣстѣнныхъ чащи**, inflectendo vocem **чаща** more Russico. Atqui et **часть** densam sylvam, densitatem significat. Serb. **честа**, densi frutices, **честина** densitas. Polykarпов penes **чаща** apposuit et **частина**, **частый лѣс**, *δάσος*, densitas, sylvosus locus. Ezech. 6, 13. **чащный**, quod vix alibi invenias, adjectivo **частым** substituere maluerunt correctores, lectione antiqua **под всѣм дѣбом частым** transformata in hanc: **под всаким дровом чащным**. **дѣ** Illyrii est etiam arbor in genere; patet hinc antiquum interpretem non fuisse Russum.

часть

часть pars, in codd. Serb. честь. частица particula. часть чаши их Psalm. 10, 6. ἡ μερίς τῆς ποτηρίου αὐτῶν, pars calicis eorum. Ps. Venet. честь чаше их. оучастіе Psalm. 49, 18. portio, μερίς. Ps. Venet. оучестіе. Pol. część, częśćka. Boh. часть, olim et честь, dim. частька.

честь honor, in codd. Serb. чѣсть, Pol. cześć, Boh. чест. честь ad чѣс secundae classis referendum est, ita ut ab Infinitivo чести abstractum честь ortum sit. Serbi quidem norunt чест, sed alii Illyrū more suo e mutando in а pronunciant част, inde et Serbis част convivium, частити convivio excipere. честен honorabilis, pretiosus. Psalm. 71, 14. честно има егъ, honorabile (ἐντιμον) nomen ejus, Ps. 18, 11. камене честна, lapidem pretiosum (τίμιον). Tit. 2, 7. честность, σεμνότητα, gravitatem. Act. 13, 43. честивый religiosus, colens, σεβόμενος. Act. 17, 23. чествованіа ваша, τὰ σεβάσματα ὑμῶν, simulacra vestra, sacra vestra, cultum vestrum. In antiquo Apostolo σεβάσματα sunt idola. Legit enim τῆλες εἰς вашѣх про чествованіа ваша.

чист, чистый, purus, mundus. чистота puritas. чистити, ωчистити, purgare, mundare. чищеніе 2 Pet. 2, 9. purgatio. Alias ωчищеніе purificatio, purgatio.

чкалъ Serbis опороѡдон acanthium L. чкала саверна санѣи. чколька refer ad школька, concha.

чкалати Serb. titillare, refer ad скоктати.

Inchoantia a literis gutturalibus. A litera г:

гвоздь, гвѣздъ, гоезъ, гмат, гомз (гмиз).

гнѣв, гнѣдъ, гнѣдъ, гнат, гнѣт, гонз, гнѣздъ,

гнѣс (гнѣш),

глав,

глаб, глив, глоб, глабь (глуб), глабь, глабп, глип,
 глам; глан, глин, глабн; глад, глод, глад,
 глат (глот); глазг, глез (глож), глас, гланст;
 глаг, глог (глож), глах (глох), глак.

гумв, граб, грбь, грбь (гроб), грнб, грб, горк,
 грм (грам, гром), грбм (гром), грбм; гран,
 грон, грн, грбн; грл; град, грбд, грбдъ,
 грд (горд), грнд, грлд, грот, грт (горт);
 гроз, грозд (грозн), грбз, грбздъ, гршз
 (гршж), грлз, грбсть, грбть (горбть), гршш,
 грч; грг, грах, грох, грбх, грбх, грак, грк.
 грак; гызд, гжегж, гогп, гогт, гбст, гащ.

His adde radices bisyllabas говор, голбь, голбьм, forte et гомола. голоть ad гол, готов ad гот secundae classis retulimus. Russ. горностай mustela herminea, Pol. gronostaj, Boh. chramosteyl (olim hranostaj) compositum videtur. Sic et гавран, Pol. гаврон, Boh. hawran, corvus frugilegus, Illyr. et гравран, a voce гай seu грай et вран dictus est. говадо pecus, оре до а говбти formatum censeo. Peregrina sunt гршш, Illyr. газда, immo et Russicum глаз oculus, грамота et alia. In Bibliis 2 Tim. 2, 17. гавгрена, et Levit, 11, 13. nunc грнф pro нор antiquarum editionum legitur. Joh. 8. 20. graecum vocabulum, mutato solum genere neutro in femininum, разофлакиа pro γαζοφυλάκιον, retentum fuit. Luc. 21, 1. vox graeca circumscripta est:

est: храм набадѣній имѣній, alias uti Marc. 12, 41. 43. сокровищное хранилище verti solet. In antiquis editionibus, Ostrogienſi et Mosquensi prima, saepius vocem гигантѣ (γίγαντες) reperias, in iis nimirum libris, quos in Russia longe serius in slavica linguam conversos fuisse existimo; liber e. gr. tertius Macchabaeorum, ut hoc obiter moncam, non fuit inventus in Bibliis manuscriptis Mosqua Ostrogium missis, e quibus Constantini ducis jussu et sumtibus Ostrogienſis editio impressa fuit. Non mirum itaque in versione nova hujus libri, circa annum 1580 facta, pro voce slavica veteri cap. 2, 4. adoptatam fuisse peregrinam гигантѣ, magis jam notam, quam исполнини, quae tamen vox in Psalmis bis, in Proverbiis semel, in Ecclesiastico bis, in Isaia semel jam olim legebatur, et nunc in correcta editione hoc in loco recte substituta legitur. Eadem licentia usus est interpres ille, qui centum annis ante Ostrogienſem editionem Octateuchum, libros Regum, Paralipomenon, Esdrae, Tobiae, Judith aut vertit aut recognovit. Placuit ei vertere Gen. 6, 4. исполнини, Gen. 10, 9. исполнин, sed v. 8. ejusdem capituli гигантѣ, cap. 14, 5. гиганты, Deuter. 1, 28. сыны гигантовъ. Pro his vocibus peregrinis in correcta editione primo loco исполнин, secundo исполнинъ, et tertio сыны исполнинъ substitutae leguntur. Similiter factum

N

est,

est 1 Par. 20, v. 6. et 8. Judith 16, 6., 1 Macc. 3, 3. immo et Sapient. 14, 6, ubi pro гордых гигантов nunc гордѣи исполними habentur. Sunt tamen et loci, in quibus correctores Mosquenses vocem peregrinam retinere maluerunt. Habent enim 2 Reg. 21, 18. видки гигантовъ, ibid. v. 22. видцы гигантовъ, 1 Para. 11, 15. воюдоли гигантовъ, at in glossa hic apposita исполнимъ.

говор Serb. sermo, гговорити loqui. Vide infra глагол, глаголати.

гвоздь clavus. гвоздин adj.: пазы гвоздинны Joh. 20, 25. τὸν τύπον τῶν ἰλῶν, fixuram (vestigium) clavorum. пригвоздити, Iter. пригваждаю, configere, affigere. Serbis гвоздем ferreus, гвождье ferrum. Boh. hwozd olim mons sylva consitus, Car. gojsd, gosd, sylva. гвѣзда, Boh. hwjezda, Pol. gwiazda. Vide supra звѣзда.

гакр, Boh. habr, carpinus, vide граб.

гобз uber, opulentus. Job. 21, 9. домове их гобзи ἐνδιγέσι; corr. ed. pro гобзи substituit обилїи. гобзити: оугобзиса нива Luc. 12, 16. ἐνφόρησεν ἡ χώρα, uberes fructus ager attulit. гобзай, ab Iterativo гобзати, Job. 21, 23. ἐνδιγῶν, at correctae editio nunc legit благоуспѣвай.

гматати, Boh. hmatati,prehendere, tangere. Pol. gmatac, gmatwac, commiscere, confundere.

гомолъ et гомола, massa, congeries. Dan. 14, 27. гомолъ (ant. ed. гомолю) in singulari про μάζας, massas. Serb. гомила et громилъ, cumulus, acervus, Russis гомзѣла frustum, moles, cumulus. Boh. homole, homolka, Pol. gomolka, caseoli conij figura, Quarkkase.

sis **ГОМОЛА** est aries cornibus mutilus. Pol. **gomoly**, muticus, sine cornibus. Boh. **komoly**, cf. Russ. **ком.**

ГОМЗАНІЕ reptatio, а **ГОМЗАТИ**, idem ac **ГОМОЗИТИ**.

ГОМОЗИТИ Russ. **шOVERI**, scatere, **ГОМАЗИТИ**

Carn. *krisohen*, *wimmeln*, **ГАМИЗАТИ** et **ГМИЗАТИ**

Serb. **repere**, **serpere**, Praes. **ГМИЖЕМ**,

Boh. **hemžiti**. **ГМИЗА** Serb. sunt margaritae

vitreae; Boh. **hmyz**, insecta, humi repentia.

ГНѢВ ira; **ГНѢВАТИСЯ**, **РАЗГНѢВАТИСЯ**, **ПРОГНѢВАТИСЯ**, **ГНѢВАСИ** **ПРОГНѢВАТИ** act. provocare ad iram. **ПРОГНѢВАЮ** вас Rom. 10, 19. **ΠΑΡΑΧΥΛΩΣΩ ὑμᾶς**, ad aemulationem vos adducam. **ПРОГНѢВАША** Hebr. 3, 16. **ΠΑΡΕΚΙΧΡΑΝΤΙ**, exacer-

baverunt (Dominum); **ВПРОГНѢВАНІИ** v. 15. **ἐν τῷ ΠΑΡΕΚΙΧΡΑΣΜῳ**. **ГНѢВЛИВ** iracundus.

ГНИДА lens, (lendis), **κόνις κόνιδος**. Radicales itaque apud Graecos sunt **κ** - **ν** - **δ**, apud Slavos

Г - **Н** - **Д**, hoc discrimine, quod Slavus **ГН** sine

vocali conjungat, Graecus vero vocalem **ο** inserat. Boh. **hnida**. Alii omnes **ГНИДА**, Serbis

dim. **ГНИДЦА**, Russ. Pol. Boh. **ГНИДКА**.

ГНѢДЫЙ luscus, castanei coloris, *brun*. Boh.

hnjedy, **snjedy** et **smjedy**. Supplenda itaque supra sub **с** radix **СМѢД**, cum etiam in cod. Ser-

bico reperitur.

ГНИЛА Illyr. vide infra **ГЛИНА**; **ГНИЛ** vero refer ad **ГНІЮ**.

ГНАТ Illyr. Croat. Pol. **crus**, tibia. Boh. **hnat**. Serb.

ГНАТ.

ГНѢТЬ, **ГНѢТИ**, et **ГНЕТЬ**, premere. **НАРОДН**

ВДЕРЖАТ **ТА** и **ГНЕТЬТ** Luc. 8, 45. turbae te

constringunt et comprimunt (**ἀποθλίβει**), v. 42.

ΟΥΓНѢТАХЪ **ΕΓΩ**, **συνέπιπτον**, comprimerebant,

coarctabant, absterat. **ГНѢТАЮ**. At in ms. antiquo

ГНЕТАХЪ **ТН** (ни pro **εγω**). Est autem **ГНЕТАХЪ**

Praet. iterat, а **ГНЕТЬ**. In dialectis **ГНѢТЬ** etiam

- 102. subigere, depsero, *laeten*, Serb. гнѣчити, Carn. *dhoughjetiti* Croatis *gnéchyak* (гнечак) est mactra, artopta, cum quo tamen Serb. наѣбе, наѣви,

- 103. et supra поимы р. 124. conferantur: *gné*

гнѣтити, возгнѣтити огонь, ignem accen-

- 104. *degn*: возгнѣтившем же огонь (Luc. 22, 55.

- 105. *ἀνάψαντες* δὲ πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἑαυτοὺς ἀκένδιστον ἔχοντες, cumque accendissent ignem. возгнѣтившем же огонь Act. 128, 2. *ἀνάψαντες* γὰρ πυρὰν, accensa enim pyra, возгнѣтивше est contractior Gerundivus pro возгнѣтивше.

- 106. гонѣти, Praet. гонѣ, Iterat. гонѣти, effugere, In praesentia гонѣти effugium. Olim гонѣти, in-

- 107. de гонѣти salutis, Act. 27, 20. in Apostolo antiquo pro hodierno *ἐπαινεῖται*, τὸ σῶζεσθαι.

- 108. Confer germ. *genesen*.

- 109. гнѣздо nidus; *gné*; гнѣзда гнѣзда nidulari. тамъ птичь возгнѣдате Psal. 103, 17. illic pas- seres (*ερεθία*) indificabunt (*ἐννασσεισονται*);

- 110. гнѣ fastidium, Croati гнѣ, Boh. hnis pus. гнѣ- *ten* abominabilis; foedus; гнѣтити foedare; гнѣтити, Iterat. гнѣтити abominari, fas- tidire;

- 111. глава caput; главица caput libri, κεφάλαιον:

- 112. в главици книжнѣ Psal. 39, 8. ἐν κεφαλῇ βιβλῆ; in capite libri. глава tortis, titio. гла-

- 113. вный: власи-главний Matth. 10, 30. αἱ τρί- χες τῆς κεφαλῆς, capilli capitis. главогнѣ Act. 19, 12. sunt sudaria; proprie главогнѣ est capitis ligamentum, κεφαλῶδεςμος; а глава et

- 114. тагнѣ. главити, оглавити capita recensere, in capita colligere; оглавление summa, index capitum. возглавити всаческая Ephes. 1, 10.

- 115. ἀνακεφαλαιῶσαι τὰ πάντα, instaurare (recol- ligere) omnia.

- 116. глѣв Serb. surdus, refer ad глѣх.

- 117. глива Illyr. Croat. Carn. fungus, Boh. hliwa.

- 118. глоба Serb. mulcta, глобити mulctare.

- ГЛУБОК** profundus; **ГЛУБИНА** profundum; profun-
 ditas; Илѣ. нѣкѣ **ГЛУБОК**, **ГЛУБИНА**. In codd. Serb.
 etiam **ГЛУБОК**, **ГЛУБИНА**. Psalt. Ven. Ps. 91, 6.
 ОУГЛУБИШЕШЕ ПОМЫШЛЕНІЯ ТВОЯ pro БѢЛОУ-
 ГЛУБИШАСЯ aliarum editionum; σφοδρὰ ἐβαθύν-
 θησαν οἱ διαλογισμοί σου, nimis profundae factae
 sunt cogitationes tuae.
ГЛУБИТЬ, **ОУГЛУБИТЬ**, infigi, inhaerere, coeno; Iterat.
 ОУГЛУБИКАЮ. Ps. 68, 5. ОУГЛУБИШЬ Ѣ ТИМѢНИ
 ГЛУБИНЫ, ἐπεπάλην εἰς τὸν βυθόν, infusus sum
 in limo profundi, Psalt. Ven. ОУГЛУБОУ ВЪ ТИ-
 МѢНИ ГЛУБИНЫ, non satis distinguendo radices
 ГЛУБЕ et ГЛУБЕ. Confer Serb. ГЛУБЕ coenum, ГЛУ-
 БЛЪ lutosus.
ГЛУМАТИ Russ. circumspicere, spectare.
ГЛУП, **ГЛУПЫЙ**, stolidus, stupidus. Croat. glum-
 pak, Boh. hlupak, hlupý.
ГЛУМИТИСЯ, **ГЛУМАЮСЯ**, exerceri. Ps. 76, 13. по-
 ГЛУМАЮСЯ, ἀδολεσχίσω, exercebor. v. 7. но-
 щію сердцемъ моимъ ГЛУМАЮСЯ, nocte cum
 corde meo exercebar: (ὑπολεσχουν), at v. 4.
 про ГЛУМАЮСЯ и малоодушествоваше духъ мой.
 exercitatus sum et defecit spiritus meus, Psalt.
 Ven. legit: въскрѣтѣхъ и прѣниможе духъ мой,
 ὑπολεσχίστη καὶ ὀλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου. Ps.
 68, 13. ω мнѣ ГЛУМАЮЩА, κατ' ἐμὲ ὑπολέσ-
 χων, adversum me loquebantur: ГЛУМАЕНІЯ Ps.
 118, 65. sunt ἀδολεσχίαι; fabulationes. In aliis
 libris ГЛУМ jocus; ГЛУМНИК, ГЛУМНТЕЛЬ,
 ГЛУМЕЦ, joculator, garrulus. ГЛУМИТИСЯ, jocari,
 irridere, garrere. Croat. ГЛУМАЦ histrio, ludio.
ГЛУИНА limus, terra siglina. Илѣ. нѣкѣ transpositis
 literis ГЛУИЛА, plius omnibus ГЛУИНА ГЛУИНА:
 σοφῶν-ГЛУИНАНИ 2 Tim. 2, 20. sunt vasa sic-
 tilia (testacea), σκευὴ ὀστράκια. Ier. 29, 16.
 olim ГЛУИНА горничарскаа, нѣкѣ БРѢНІЕ СКѢДѢЛ-
 НИКА, πηλὸς τῶ κεραμῶος.
ГЛУНЬ Russ. succus, liquor; dim. ГЛУНЕЦ.

ГЛАД

ГЛАД *fames*. ГЛАДЕН *famelicus*, Serb. ГЛАДАН; ГЛАДНѢТИ, ГЛАДОВАТИ Serb. *esurire*, Slav. ДЛАКАТИ. ГЛАДОК, ГЛАДЕК, ГЛАДКЫЙ, *laevis*, *glaber*, Illyr. ГЛАДАК. Confer germ. *glatt*. Serb. ГЛАДЧИНА *laeuitas*. ГЛАДИТИ *laevigare*. *πικρὸν βρονίον πύθων* ПОГЛАЖДАЮ (ИХ), *ut lutum platearum delebo* (ΛΕΑΝΩ) *eos*, Psal. 17, 43.

ГЛОДАТИ *rodere*, *nagen*, Praes. ГЛОЖУ, ГЛОЖУ, Serb. ГЛОЖЕМ. ГЛОЖИТИСЯ Serb. *jurgare*.

ГЛАДАТИ, codd. Serb. ГЛЕДАТИ, *videre*, ΒΛΕΠΕΙΝ Matth. 12, 22. Olim Eccle. 12, 3. ГЛАДАЮЩАЯ, αἱ βλέπειν, nunc зрации. Apud Illyrios ГЛАДАТИ et ГЛЕДНУТИ, *aspicere*, apud Russ. ГЛАДѢТЬ et ГЛАНУТЬ *intueri*, excluso Д. Boh. ГЛЕДѢТИ, ГЛЕДНУТИ, *aspicere*, ГЛЕДАТИ *quaerere* (*circumspiciendo*), et *custodire* (*diligenter spectando*). Alterus Russ. ГЛАЗ, a Væregis acceptum, a ГЛАДАТИ *deducere* voluit: at non licet syllabas ГЛАЗ et ГЛАД confundere, quod vocali et consona tertia differant. Nec З ex Д ortum dici potest, cum ГЛАЗ sit generis masculini. ГЛАЗѢЮ, *circumferre oculos*, est a ГЛАЗ, quod praeter Russos nulla slavica gens novit.

ГЛАТИТИ, ГЛОТИТИ, Iterat. ГЛОТАТИ, ПОГЛОТИТИ *deglutire*, *devorare*. ИСКЪИ КОГО ПОГЛОТИТИ 1 Petr. 5, 8 *ζητῶν τίνα καταπίη*, *quaerens quem devoret*. МЪДРОСТЬ ИХ ПОГЛОЩЕНА БЫТЬ Psal. 106, 27. *sapientia eorum devorata est*, ή σοφία αὐτῶν κατεπόδη. Psal. Ven. прѣмудрость их поглыщена бысть. Serb. ГЪТАТИ, mutato А in Ъ; Croatis gut (pro ГЛТ) est guttur; Russ. ГЛОТКА *larynx*, et ГЛОТ, qui omnia devorat, *deglutit*, *rapit*. Boh. hltati et pohl-titi.

ГЛЕЗНА *talus*, *Knöchel*. Dualis ГЛЕЗНѢ Act. 3, 7. τὰ σφυρά, *malleoli*, Vulg. *plantae*. Praecedunt ГЛЕНѢ αἱ βάσεις, *bases*, i. e. *plantae*. Serb.

ГЛАС-

ГЛЕЖАНЬ m., Croat. ГЛЕЖЕНЬ, Carn. ГЛЕЖИ, Boh. hlezen, Pol. olim glozna.

ГЛАС vox, ГЛАСИТИ vocare, Iterat. ГЛАШАТИ. ВОЗ-ГЛАСИТИ clamare, sonare: ПѢТЕЛЬ ВОЗГЛАСИ Matth. 26, 74. gallus cantavit, ἐφώνησε. Psal. 113, 15. ὁ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν, НЕ ВОЗГЛАСАТ ГОРТАНЕМ СВОИМ, Psalt. Ven. НЕ БѢЗГЛАСѢТ ГРЪТАНУМ СВОИМ.

ГАНСТА Russ. Serb. Croat. Pol. lumbricus, Mor. Slov. hlista, Boh. hljsst'.

ГЛАГ: inde ore ол formatum ГЛАГОЛ ϱήμα, verbum, sermo. ГЛАГОЛАТИ loqui, dicere. ГЛАГОЛЮ loquor, ВОЗГЛАГОЛЮ loquar, ГЛАГОЛЕМЫЙ qui dicitur, ГЛАГОЛАНІЕ locutio. Marc. 16, 19. μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, по ГЛАГОЛАНІИ ΕΓΩ Κ ΝИМ.

ГЛОГ crataegus oxyacantha L., *Weissdorn*. ГЛОЖІЕ collect. Serb. ГЛОЖЬЕ; fructus ГЛОЖИНѢ, Boh. hlohynje.

ГЛѢХ, ГЛѢХМЫЙ surdus; ГЛѢСІИ слышат Luc. 7, 22. κωφοὶ ἀκούουσιν, surdi audiunt. ГЛѢХОТА surditas. ГЛѢШИТИ, ОГЛѢШИТИ, surdum reddere, ГЛОХНѢТИ, ОГЛОХНѢТИ, Boh. ohlechnuti, surdum fieri, surdescere. Serb. ГЛѢВ, ГЛѢВОТА et ГЛѢВОТА, mutato χ in в; ГЛѢНѢТИ eliso χ, at ОГЛѢШИТНЕС, facta mutatione literae χ in ш.

ГЛѢК, seu potius hluk, sonitus, tumultus, Bohemi soli norunt, Qui Jeremiae textum, secundum Vulgatam aut potius bohemicam versionem e Vulgata factam, circa finem sec. XV. recognovit, Cap. 46. v. 25. verba: ecce, ego visitabo super tumultum Alexandriae, hisce reddidit: се аз поѣмѹ на ГЛѢК АЛЕΞΑΝΔΡІЙСКІЙ. Imprudens librarius, cui ГЛѢК prorsus ignotum fuerit, на ГЛѢКА male divisit scribendo наГЛѢЛѢКА, quod editores primi incorrectum expresserunt. Vitiosum vero наГЛѢК neque latino, neque graeco textui respondet. Correctores Mos-

quen-

quenses, quorum officium erat, omnia ad graecum textum refingere, hoc loco pro $\eta\alpha\gamma\lambda\acute{\iota}\kappa$ $\alpha\lambda\epsilon\chi\alpha\eta\delta\rho\acute{\iota}\eta\kappa\acute{\iota}\eta$, verterunt $\eta\alpha\delta\mu\mu\omega\eta\alpha\varsigma\eta\alpha\epsilon\lambda$, quod graeco $\tau\acute{o}\nu\ \text{Α}μμ\acute{o}\nu\ \tau\acute{o}\nu\ \upsilon\acute{\iota}\acute{o}\nu\ \alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ respondet. Ejusmodi vitia, quae jam codici Bibliorum manuscripto inhaerebant, et facile ab editoribus, consulto textu graeco et latino, corrigi petuissent, in editione Ostrogicensi et prima Mosquensi non pauca observare licet.

ГРІВНА juba. **ГРІВНА** monile, torques: **ГРІВНА** **ЗЛАТА** (correcta edit. **ЗЛАТАА**) Dan. 5, 16. $\delta\mu\alpha\eta\acute{\iota}\alpha\chi\eta\varsigma\ \delta\ \chi\rho\upsilon\varsigma\varsigma$. Boh. hrziwna zlata est pondo, marca auri, *Mark Goldes*. **ДЕСАТЬ ГРІВЕН СРЕБРА**, decem talenta argenti, olim secundum Vulgatam, Tob. 1, 16. Nunc v. 14. secundum graecum $\alpha\rho\gamma\upsilon\rho\acute{\iota}\varsigma\ \tau\acute{\alpha}\lambda\alpha\eta\tau\alpha\ \delta\epsilon\kappa\alpha$, **СРЕБРА ДЕСАТЬ ТАЛАНТ.** Apud Polykarpow **ГРІВНА ПЕНАЗЕЙ**, $\eta\ \mu\acute{\nu}\alpha\mu\eta\alpha$, mina. Repetit eadem Alexejew citatque 1 Macc. 14, 24. Sed hoc loco Slavus interpret **МНАС** legit. Luc. 19. decies $\mu\acute{\nu}\alpha\varsigma$, nunquam **ГРІВНА**. **ГРІВНА** nunc apud Russos valet decem nummos, quos **КОПѢЙКИ** appellant. In antiquis legibus quid valuerit, **ПРАВДА РДСКАА** te docebit. Serbi armillam, et annulum, quo falx constringitur, **ГРІВНА**, et canem collo albo (quasi torque cinctum) **ГРІВО** appellant. Hinc et palumbes, columba torquata, **ГРІВНАШ** (apud Stulli **ГРІВАНШ**, nescio an recte), Boh. hrziwnač.

ГРѢБАТИ Serb. sonare, refer ad **ГРѢХАТИ**.

ГРАК Illyr. Pol. Russ. carpinus, *Weissbuche*, *Hornbaum*, Russ. et **ГРАКИНА**. Croat. graber, Carn. gaber, gabr, Boh. habr, sed Moravis hrab, uti Slovacia. His male tribuitur et **ЈАВОР** hoc sensu apud Linde. Jawor enim est acer, *Ahorn*.

ГРАБИТИ rapere, facitivum а **ГРЕБѢ**. **ГРЯБЛЕНІЕ** Luc. 11, 30. $\alpha\rho\pi\alpha\chi\eta$; **ГРАБИТЕЛІЕ**, raptores, Luc. 18, 11. in cod. Serb. pro hodierno **ХИЦНИЦЫ**.

ГРЕЗ

ГРЕБЪ, **ГРЕБѢТИ**, remigare. **ГРЕБШЕ** Joh. 6, 19. ἐλαχότες, cum remigassent. **ПОГРЕБЪ**, literal. **ПОГРЕБАТИ** defodere, humare, sepelire. **ПОГРЕБНИК** olim Ezech. 4, 12. subcinericius pnis, εὐκρυφία, nunc **ОПРѢНОК**. Ibid. pro **ПОГРЕБЕНИИ** operies, obrues, nunc. **СОКРЫЕШИ** abscondes. А **ГРЕБЪ** est **ГРОБ** sepulcrum, Dalm. **ГРЕБЕНЬ** pecten, crista galli.

ГРЪК, **ГРЪБШЙ**, crassus, *grob*. **ГРЪКОУКА** Serb. crassitudo.

ГРѢК fungus, Boh. hrzjb.

ГРѢК, **ГРѢК**, gibbus, Boh. hrb, Pol. garb. Illyr. Croat. **ГРѢА**, f.

ГРАМАДА, in antiquo Apostolo legitur Jac. 3, 5. **КОЛИКУ** **ГРАМАДЪ**, ἡλίχην ὕλην, quantam materiam, Vulg. quam magnam sylvam, correcta **КОЛЬ** **ВЕЛИКИ** **ВЕЩИ**. Croatis **ГЕРМ** est dumus, Carn. frutex, Serb. **ГРМ**, **ГРМИНА** species quercus, inde **ГРМИК** quercetum, **ГРМОВИНА** lignum quercinum. Igitur voce **ГРАМАДА** sylvam (ὕλην) notare potuerit interpret. Sed obsoletum **ГРАМАДА** etiam idem esse possit, quod **ГРОМАДА**.

ГРОМАДА Russ. Pol., at Bohemis *hromada*, Croat. **ГРОМАЧА**, iisdem et Carn. **ГЕРМАДА** rocus. Confer Illyr. **ГРОМИЛА** pro **ГОМИЛА**. Josue 7, 26. σωρὸν λίθων correcta reddidit **ГРОМАДЪ** **КАМЕНІА**, ubi olim legebatur **МОГНАЪ** **КАМЕНІЕМ** (pro Genitivo **КАМЕНІЙ**). Est autem **МОГНАА** tumulus, cum quo Illyr. **ГОМИЛА** conferre possis. Sap. 18, 23. σωρηδὸν correcta expressit Instrumentali **ГРОМАДАМИ**, antiqua vero voce **ХОАМИ** colles. 2. Reg. 18, 17. pro σωρὸν λίθων olim et nunc **КЪПЪ** **КАМЕНІА** legitur.

ГРЕМѢТИ tonare, **ГРЕМЛЮ**, **ВОЗГРЕМАЮ**: **ВОЗГРЕМѢ** с **НЕКЕСЕ** **ГДЪ** Psal. 19, 14. intonuit de coelo dominus. **ГРОМ** tonitru. **СЫНА** **ГРОМОВА** Marci 5, 17. filii tonitru, οἱ βροντῆς; **ІАКЪ** **ГЛАС** **ГРЕМНІЙ**, sicut vocem tonitru, Apoc. 6, 1.

ГРАНЬ,

ГРАНЬ, f. angulus, terminus, finis; Boh. hrana. **ГРАНИЦА** limes, confinium, inde germ. *Gränze*, vulgo et *Granitz*. Serb. Croat. **ГРАНА** frons, ramus. **ГРАНАТ** Serb. ramosus, Boh. hranaty angulosus. **ГРАНЕСА** *σχολι*, versus. **ГРАНЕСЛОВІЕ**, apud Polykarpow **ГРАНЕСЛОВІЕ**, *ἀκρόσχησις*, versificatio.

ГРАНЕК Croat., **ГРЕНЕК** Carn. amarus, refer ad **ГОРЕК**.

ГРН, **ГОРН**, inde **ГОРНЕЦ** Judic. 6, 19. *χίτρον*, olla. Serb. **ГРНАЦ**, Pol. garniec, Boh. hrnec. Conf. lat. *hirnea*.

ГОРНИЧАРЬ Isai. 41, 25. *figulus*, *κεραμεύς*, in antiqua editione, **СКЪДЕЛНИК** in correcta.

ГОРНИЛО, **ГРНИЛО**, *furnus, focus*, Russ. et **ГОРН**. **ГРЛО**, **ГОРЛО**, *guttur*. Pol. *gardło*, Boh. *hrdlo*. At *lo* formativa esse videtur, confer et **ГОРТАНЬ**.

ГРЛИЦА, **ГОРЛИЦА**, *τρουγών*, *turtur*, Psal. 55, 4. **ГРЛИЧИШ** *pullus turturis*: **ДВА ГОРЛИЧИША** Luc. 2, 24. *ἑυγὸς τρουγόνων*, *par turturum*.

ГРАД *urbs*, а **ГРАДИТИ** *sepire, cingere*. **ГРАДЕЦ** dim. Serb. **ГРАД** nunc *arch, castrum*, Boh. *hrad*, Pol. *gród*, cum illi urbem **ВАРОШ**, *isti мѣсто*, hi *miasto* appellant. Qui *librum Judith e latino vertit*, cap. 2. v. 12. *castella*, et v. 14. *civitates грады reddidit*. Correcta editio *graecum textum qui hic differt, expressit*. **ГРАЖДАНИН** *civis, incola urbis*. **ГРАДАРЬ** apud Polykarpow *hortulanus*, pro **ВРТОГРАДАРЬ**, а **ВРТОГРАД** *hortus*. Sic et **ВИНОГРАД** *est vinea, quia sepe cinguntur horti et vineae*. Olim **ГРАДИНА** Isai. 58, 11. et **ОГРАДА** Deut. 11, 10. pro *κῆπος* legebatur, nunc utroque loco **ВРТОГРАД**.

ГРАД *grando*. Serbi et Croatae hocce **ГРАД** a priori distinguunt accentu. In **ГРАД** (*urbs*) а *produ-* citur, in **ГРАД** (*grando*) а *corripitur*.

ГРЪДА *gleba, grumus*. **ГРЪДІЕ** *collect*. **ЗЕМЛА ЛЕЖИТЪ ВЪ ЖЪПІАНОЙ ГРЪДѢ** 3 Esdr. 2, 9. *terra*

ja-

jacet in piceis glebis. Miror correctores, qui librum hunc e Vulgata emendarunt, adjectivo жупелный expressisse latinum piceus, cum sulphur non sit pix. Nolebant uimirum illi longius discedere a versione antiqua, quae hoc loco habet **ЗЕМАА ВЪ ЖУПЕЛѢ** omissio plane **ЛЕЖИТ**. Ezech. 17, 7. **СО ГРЪДІЕМ** respondet graeco **σὺν τῷ βόλῳ** in utraque editione. Job. 38, 28. antiqua legit **АДГИ**, **ГРЪДІЕ** **РОСНОЕ** pro **βόλεις δρόσε**, correctae vero, deleto **АДГИ** superfluo, **КАПАН РОСНЫА**, Vulg. stillas roris. Serbis gleba, **Клупен**, est **ГРЪДА**, dim. **ГРЪДИЦА**, **ГРЪДАВА**, et **ГРЪМЕН**. **ГРЪДЕНЬ** antiquis Slavis mensis December. **ГРЪДЬ** Russ. pectus, Serbis et Croat. **ГРЪДИ** in plur. Boh. hrudj, apud cocos, caro de pectore, **Brustkern**, **Bruststück**, Russ. **ГРЪДИНА**. Vide supra **ПРЕМ**. **ГРЪДИ** in antiqua editione non nisi in plurali legitur. Exod. 29, 26 et 27, Levit. 7, 34. et 8, 29. Quibus in locis nunc singularis **ГРЪДЬ** pro **ГРЪДИ** occurrit. Alibi tamen et correctae editio pluralem habet, uti Lev. 7, 30. 31. **НАГРЪДЕХ**, Levit. 10, 14. et Num. 18, 18. **ГРЪДИ**.

ГРД, **ГОРД**, **ГОРДЫЙ**, superbus. **ГОРДОСТЬ**, **ГОРДЫНА** superbia. Croat. **gerd**, Serb. **ГРДАН** turpis, foedus, **ГРДОБА** turpitudine.

ГРДЪ, codd. Serb. **ГРЕДЪ**, vado, venio. Croat. Carn. gredem. **ГРДЪЩИЙ** venturus, futurus. **НИ НАСТОЩАА**, **НИ ГРДЪЩАА** Rom. 8, 38. neque instantia, neque futura (**μέλλουσα**).

ГРДАА, Illyr. **ГРЕДА**, trabs, 2) area, **Gartenbett**. Serb. **ГРЕДЕЛЬ** est scapus aratri, **Grendol**, Boh. hrzjdel.

ГРТАНЬ, **ГОРТАНЬ**, guttur, **λάρυγξ**. **ПРИЛПНИ АЗЫК МОЙ ГОРТАНИ МОЕМЪ** Psal. 136, 6. adhaereat lingua mea faucibus meis (**τῷ λάρυγγί με**). Psalt. Ven. **ГРТАНИ МОЕМ** in casu locali, qui a praepositione **при** verbi **прилпни** regitur. Vide

Syn-

Syntaxim. Confer Carn. γερανύ fauces, Croat. герчанѣк, gula, gurgulio, at Serb. грѣлан est oesophagus, *Speiseröhre*. Illyr. garljan refer ad грло.

грознити minari. Serb. грознитице horrere, грознаца febris.

грозда botrus, uva, ερυλή. Sic Serb. Croat. Carn., sed Boh. hrozen, Pol. grono. гроздау dim. гроздаѣ collect. Croat. гроздаѣ, Serb. гроздаѣ. Certe et Russis olim грозн et грезн. Nam Matth. 7, 16. pro гроздау in codice sec. XIV. in Russia exarato грезны substitutum legi. In Apoc. 14, 18. pro гроздовѣ alius cod. habet грезновѣ. Etiam antiqua editio frequenter грозн et грезн exhibet; at correcta substituere solet грозда. Gen. 40, 10. olim грозны, nunc гроздау, Gen. 49, 11. pro грозновѣ nunc гроздаѣ, Num. 13, 24. pro грезновеніѣ nunc грозда, et v. 25. pro грезновнаа nunc грознаа, et eodem versu nunc грозда pro грезна, Sir. 39, 32. гроздова pro грозновѣ, Mich. 7. 1. гроздаѣ pro грознѣ leguntur. Deuter. 23, 25. correcta vertit ερυλή гроздаѣ pro вино antiquae editionis, Abd. 1, 5. гроздаѣ (επιφυλλῶν) pro пародок, et Jud. 8, 2. гроздау (επιφυλλῆς) pro собраніѣ послѣднее. Aliis in locis etiam correcta грезн retinuit, uti Cant. 1, 13. грезн, cap. 7, 7. грезном, v. 8. грезновѣ, Deut. 1, 24. грезновнаа, aut грозн in грезн mutavit. Gen. 40, 11. Ose. 9, 10. Isai. 65, 8. грезн pro грозн, Lev. 19, 10. vero грезн pro зерно substituit. Sed et antiqua editio multis in locis грозда, гроздаѣ, adject. гроздов et гроздный legit, quamvis subinde in eodem libro et formam грозда et грезн habeat. Vide Jerem. 6, 9. et 49, 9. quo in loco correcta alia voce utitur. Qui Nehem. 5, 8. adjectivum грозновѣ, quod antiqua editio exhibet, substantivo вино adjecit, certe ille jam

по-

noverit vinum adustum, quod et crematum vocant. Quæri hic possit, quo tempore potus ille in Russia divulgatus fuerit.

гꙋдѣти, погꙋдѣти, Iterat. погꙋдѣти, mergere, такъ погꙋдѣтися има Луц. 5. 7. ἀνδρὶσιν αὐτὰ, ita ut mergerentur. погꙋдженіа стаканицам Marc. 7, 4. baptismata calicum, lotiones poculorum.

гꙋдꙋ, гꙋдѣти (гꙋдѣти) mordere; гꙋдꙋ Croat. morsus. гꙋжа. Serb. et Croat. tormina, Carn. dysenteria.

гꙋдꙋ, f. Croat. grez, coenum, lutum. гꙋдꙋ, погꙋдꙋ, Croat. greznem, luto immergor. гꙋдꙋ-выи: но гꙋдꙋвымъ мѣстомъ in poemate antiquo de Igore, per coenosa loca.

гꙋдꙋ, гꙋдꙋ, pugillus, δρᾶξ. Pol. gars'ć, Boh. hrst. кто измѣри гꙋдꙋю водꙋ Isai. 40, 12. quis mensus est pugillo aquas, et iterum: и всю землю гꙋдꙋю, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρᾶξι, Vulg. quis appendit tribus digitis molem terrae. Quamvis in graeco τῇ χειρὶ primo loco legatur, volebant tamen correctores textum antiquum mutare. Hunc vero secundum Vulgatam quibusdam in locis jam ante editionem Ostrogiensem recognitum fuisse, facile sibi persuadebit, qui versionem slavicam cum graeco et latino textu diligenter contulerit.

гꙋдꙋ Russ. et Pol. pirus, pirum. Aliis forma diminutiva гꙋдꙋка placuit: Boh. hrusska, Carn. хꙋдꙋка, qui tamen et гꙋдꙋка norunt. Croat. хꙋдꙋка, Illyr. кꙋдꙋка.

гꙋдꙋ Croat. cautes, saxa aspera, Carn. collis, colliculus.

гꙋдꙋ Serb. spasmus, refer ad кꙋчꙋ, корчꙋ.

гꙋдꙋ pisum, pisa. Boh. hrach, Pol. groch, Russ. горох. Serb. гра (гꙋг) est fasciulus vulgaris, et грашак (dimin. а гꙋдꙋ) pisum.

гꙋдꙋ-

грохот *cachinnus*, Serb. *гроот*, aliis *Illyr. gro-hot*; *грохотати cachinnari*.

грѣх *peccatum*; согрѣшнѣти *peccare*; грѣшник *peccator*, грѣшница *peccatrix*. погрѣшнѣти: ѡ вѣрѣ погрѣшиша 1 Tim. 6, 21. circa fidem aberrarunt (*ἡσόχησαν*). ѡ истинѣ погрѣшнѣта (in duali) 2 Tim. 2, 18. a veritate exciderunt, circa veritatem aberraverunt.

гракати *crocitare*, et грач *corvus*, refer ad *гряю*. Serb. *грк amarus*, contractum е *горек*, refer ad *горь*.

Polonorum *gdakać*, *gracilare*; *gackern*, *gacksen*, Boh. *kďakati*, differt a *квокати* *glocitare*.

гызда, гыздост, Croat. *fastus*, *superbia*. гыздав *superbus*, гыздамы *superbire*, гызданы *fastus*, Serb. *гыздав comtus*, гыздати *comere*. Boh. *hyzditi est deformare*, *turpare*, *ohyzdny foedus*, *horrendus*.

гжержолка, гжержолица, Pol. *cuculus*, Boh. *žezhule*, *žezhulka*. Russis olim *згзгница* in poemate de *Igore*.

господь, sub titla *гдѣ*, *dominus*, in singulari de Deo usurpatur. той *гдѣ* ѣг наш *Psal.* 104, 6. *αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν*, ipse dominus Deus noster. In plurali vero господѣи de hominibus: раки, послащайте господѣи своих по плоти *Ephes.* 5, 5. *servi obedite (auscultate) dominis vestris secundum carnem*. господень, *днѣ*, *дне*, *adj. possess. нма* *господне* *nom. domini*. *господскый dominicus*: *господскую вечерю пати* 1 Cor. 11, 20. *κυριακὸν δείπνον φαγεῖν*, *dominicaм* *соенам* *manducare*. *госпожа* et *госпожда domina*. *господин dominus*: *господин домѣ*, *храмины*, *dominus domus*. *господыня* 2 Joh. 1, 1. *domina*, *κύρια*. *господство* *κυριότης*, *dominium*, *dominatio*, *Ephes.* 1, 21. *господствѣи*, plur. *господствѣи* *κυριότητες*, *dominationes*, *Coloss.* 1, 16. го-

сподѣ-

господствовать : князи мзък господствуютъ
ими Matth. 20, 25. principes gentium dominantur
(κατακυριεύουσιν) eorum. Sic Luc. 22, 25. κυ-
ριεύουσιν. Psalmo 109, 2. гдѣствѣй посредаѣ
враговъ твоихъ, dominare in medio inimicorum
tuorum. At Psalt. Venet. οὐδὲλѣвай pro го-
сподствѣй. Slav. господъ et lat. hospes sup-
ponunt radicem гоѣн, hosp, quae apud grae-
cos mutata est in δεσπ, inde δεσπότης.

гость hospes, germ. Gast. гостинник Luc. 10,
35. πανδοχεὺς, hospes, qui advenas recipit hos-
pitio, Vulg. stabularius. гостинница ibid. v
34. πανδοχείου, diversorium, а гостина. гес-
тити Serb. Croat. convivio excipere, гести-
тисе convivari. Russ. гестити divertere ad ali-
quem qua hospes.

гдѣт, гдѣтъй, densus, spissus. гдѣтость densi-
tas, Serb. гдѣтина, Russ. гдѣца, Croat. гдѣ-
тина et гдѣшина.

гачи bracciae. Дан. 3, 21. ѣ гащами σὺν ταῖς
σασβεάρις. Russ. гачи, Croat. гаче femoralia,
Serb. гаче. Iisdem гатъник fascia braccalis,
Russ. гачник, гашник. Croat. гачинак ligula
femoralis. Pol. gacie, Boh. olim hacc. Confer
Ungar. gatyа, Gatyehosen, et refer гачи ad
гачъ.

гдѣцер Croat. lacerta, Serb, гдѣштер. Confer
гдѣшерица.

А litera χ:

хвой, хвал, хвал, хвил, хвѣл, хвор, хводъ? хват,

хвѣт, хвѣст, хвост, хвист. * хвраст, хварст. *

хабр, хебѣ (хебѣ); хмель, хмыл, хмѣр.

хлѣб, хлѣб, хелеб, хлѣб, хлаб, хлѣб; хлап, хлѣп,

хлѣп (хлѣп), хлѣпъ, хлѣп, хлѣп, хлѣп; хлам,

хлам, хлам (холом); хлан; хлаб, хлѣб, хлѣб,

хланѣ;

ХЛНД: ХЛДСТ, ХЛССТ, ХОЛСТ, ХЛНСТ, ХЛЕСТ,
ХЛЮСТ; ХЛАСК, ХЛЕСК; ХЕЛШ, ХАЛЧ; ХАЛХ,
ХЛОХ, ХЛЕХ.

ХРВ (ХАРВ, ХОРВ, ХРОВ), ХРЕВ; ХАРВ, ХРАВ, ХРОВ,
ХРЕВ, ХРНК; ХРП (ХАРП), ХРАП, ХРЕП, ХРДП,
ХРЕП, ХРНП; ХРАМ, ХРОМ (ХРАМ), ХРДМ; ХРАН,
ХРДН; ХРГА, ХРНА, ХРАА; ХРТ (ХОРТ), ХРЕ,
ХРАСТ, ХРОСТ, ХРДЕТ, ХРЕЕТ; ХРДШ, ХРШШ,
ХРАШШ; ХРОХ, ХРК (ХЕРК, ХАРК), ХРОК, ХРДК, ХРЕК.
ХДЕТ.

Bisyllabae radices sunt aut eas supponunt
ХДОР, ХОРДГ, ХАЛДНА, ХАЛДГА; ХЕКОТ ad ХОВ, ХО-
ХОЛ ad ХОХ supra ad secundam classem retulimus;
quo etiam spectare videntur ХОМДТ, Croatice ХАМ
helcium, et ХДХОР Croat. idem ac ХОХОЛ. ХОМАР
augur apud Joach. Stulli, quod e Breviario glagol-
itico citat, mihi suspectum est, cum multa, quae
a quinquaginta, et pluribus annis in chartas tu-
multuarie conjecerat, senio confectus male lege-
rit et non correcta imprimi fecerit. Possit tamen
ХОМАР conferri cum croatico hamalia divinatio.
Habet Stulli sub litera h etiam vocem huravi
male lectam et scriptam pro Russico ЖРАБАВ,
quam nos p. 140. sub Ж posuimus. Habet et
hreber, hrebera, truncus, quod e lec-
tionibus Breviarii glagolitici hausisse videtur. Bi-
blia enim slavonica ab eo vel obiter inspecta fuisse,
mihi.

mibi persuadere non possum. Atqui 1 Reg. cap. 5, v. 4., quem locum ille citat, in editionibus antiquis, Ostrogiensi et Mosquensi, recte legitur *χρε-
κετ*, (non *χρεκερ*), quod dorsum significat, in graeco *ράχης*, in Vulg. truncus. Correctores Mosquenses hoc loco substituere maluerunt *τρῦν* truncus. Peregrina a *χ* inchoantia bene multa in Bibliis occurrunt. Pleraque origine graeca sunt; in evangeliiis: *χίτων*, *χαλμυδα*, in epistolis *χαρτία*, in apocalypsi *χρυσολίον*, *χρυσόπρασ*, et chalcolibanum *μετὰ χαλκολιβάνου*; in veteri testamento Prov. 30, 26. *χίροφρύλλιν*, Sirach 31, 23. nunc *холера*, olim *скоркь*, quod correctores probare noluerunt. Soph. 2, 14. vunc *хамелеони*, *χαμχιλέοντες*, olim *хамолви*. Alia sunt origine hebraica: Sirach 24, 18. *χαλβανι*, Jerem. 37, 16. *χερετ*, quod in glossa correctae editionis per *узлицие* explicatur; mensis Hebraeorum 2 Macc. 1, 9. *χατέλεβ*, et Nehem. 1, 1. olim *ха-
телеф*, nunc *хаселев*, in glossa *ноემврій*. Unde scriptor poematis de Igore *хараалѣ* chalybs, inde *хара-
лѣжнѣй меч* chalybeus ensis, habeat, quis divinet? Placuit Illyriis et hiljad mille, Serbis *иλλαда* sine *х*. At in Bibliis aliisque libris sacris *тыцаира*, olim *тыцѣра*, constanter servatum fuit. In Vukii Lexico Serbico vocabula a *χ* inchoantia, quae Stulli alique sub *h* collecta exhibent, sub diversis literis quaerenda sunt, cum ille ne in voce *χρίτος* quidem *χ* retinere

voluerit. Igitur *ходити* sub *о*, *хлѣбъ* sub *ль*, *хрѣт* sub *р* collocata invenies. Mihi quidem aliorum Illyriorum scribendi ratio magis probatur, sed quisque abundet in sensu suo. Croatae quibusdam vocibus *h* praefigunt, quas alii omnes a litera *р* inchoant. Eorum *h e r s*, siligo, ad *рѣж*, quod Bohemi et Poloni *рѣж* (Genit. *ржи*), Russi *рѣж*, Illyrii *рж* pronunciant; *h e r g y a* (herdya), rubigo, ad *рѣдъ*; *h e r s e m*, *h e r z a t i*, hinnire ad *ржати* referenda sunt. Poloni subinde *в* medium post *х* excludere solent; pro *хвойна* dicunt *choina*, pro *хвѣст* *chrost*, Boh. *chrast*, pro *хворый* *chory*. Polonorum *chlop* ad *хлѣп*, Russorum *холост* ad *хлѣст*, *хворост* ad *хвѣст* reducenda esse, ex iis liquet, quae introductionis cap. II. §. I. p. 35. de vocalium mutatione monuimus.

хвой, *хвоѣ* Russ. acus seu folia pini, *Tangeln*, *Nadeln*, Boh. *chwoy* frondes pincae, pinus sylvestris, Pol., media radicali *в* elisa, *choia*, *choina*, *choyka*, Carn. *hoja*, *hojka*, abies, *Weissanne*; at *hivojka* (pro *hvojka*) *Wolfsmilch*, esula, Boh. *chwojka*.

хвала laus, *хвалити* laudare; *хваленіе*, *хвала* laudatio; *хвален*, *хвалный* laudabilis. *хвалюся* laudor: *хвалитсе грѣшный въ похотехъ дѣше своея* Psalt. Ven. 9, 24. nunc *хвалимъ есть грѣшный въ похотехъ дѣши своея*, laudatur (*ἐπιχειται*) peccator in desideriis animae suae. In antiquo Apostolo *хвалю* Rom. 1, 8. *про благодарю*, et *хвалѣ имам* gratias habeo,

ago.

ago. Hoc sensu Croat. hvaliti, zahvaliti, Serb. **ЗАХВАЛИТИ**, **ЗАФАЛИТИ**, **ЗАБАЛИТИ**.

ХВИЛА Pol., **ХВИЛЕ** Boh. mora, paululum temporis, germ. *Weile*.

ХВОРЫЙ Russ. aeger, languidus, Pol. excluso в chory, olim chwory. Russ. **хворост** m. vide sub **хвост**.

ХВАСТАТИ gloriari, se ostentare.

ХВОСТ Russ. cauda, Boh. chwosstisstje scopae. Affine est Pol. chwast zizania. Huc refer Carn. hosta virgultum, *Gestrduch*.

ХВОЩ Russ. equisetum, ad **хвост** referri possit.

ХВРАСТ, coll. **хврастѣ**, in Serb. libris et **храстѣ**, fruticetum, virgultum. ПОД ХВРАСТѢМ ДИВѢИМ ЖИВАХЪ Job. 30, 7. ὑπὸ φρυγαναῖς αἰγυρία διτταντο; Vulg. hic differt a Graeco: esse sub sentibus delicias computabant. Pol. chrost, Russ. **хворост**. Boh. nunc, eliso в, chrastj, olim chwrast. Dicit enim Cosmas in chronico Bohemico, urbem Wyssograd olim ab arbustis traxisse nomen Hurasten, quod utique legendum est **хврастен**. Confer infra **храст**.

ХВАРСТ onomatopoeiticum, inde Pol. chwarstać, chwarszczeć, strepitum edere.

ХАБР, **ХАБЕР**, Pol. vide infra sub **харк**.

ХЕБЪ et **ХЕБЗИНА** Pol. sambucus ebulus, *Attich*, Croat. hebed. Dalm. habad, abad, Serb. анта, антнка, Carn. habat et hebat apud P. Marcum, hebet, hebd, hmet apud Gutsman, Boh. chebdj, n. collect., Slovacia et chabzda. Moravis chebz est sambucus nigra. Russ. **бѣзник**, **бѣзника** ebulus, **ЕЗЪ** et **бѣзина** sambucus nigra.

ХМЕНТ peregrinum et duntaxat Carniolis notum. Est autem hment paludamentum, *Purpurmantel*, Boh. kment byssus, tenuissima tela, a germ. *Gewand*.

ХМЕЛЬ, **ХМѢЛЬ** Russ., **МЕЛЬ** Serb. humulus lupulus L. *Hopsen*. Pol. chmiel, Boh. chmel,

Croat. Carn. hmel, hmelina. Confer lat. humulus, Suec. humle.

хмѣра, хмаѣра, Pol. densa et obscura nubes; inde Russ. хмѣрить rugare frontem, Boh. possmaurziti, et possmaurno nubilum.

хлѣв et хлѣвина, stabulum, bovine. Croat. Carn. hlev, Pol. chlew, Boh. chlěw et chlijw. Lusat. klew, mutato, ut solent ante consonantes, х in к. Gothis hlaiw est monumentum, hlijans tabernacula.

хлѣба gloriatio, vide in Lexicis Pol. et Boh. Confer Pol. chępa.

хлѣб panis, Pol. Boh. chleb. Gothis hlaiþ, inde germ. Laib, libo. Croat. et Carn. hleb libo, forma panis rotunda, Laib. Conf. kruh sub littera к. In versione Ephreми хлѣбарь pistor, Russ. хлѣбник. Мине Gen. 40, 17. нѣмъ дѣло хлѣбенное, ἐργον σιτοποιῶν, Vulg. cibos qui fiunt arte pistoria, olim vero дѣло пекарьско, а пекарь pistor. хлѣбнича panifica: 1 Reg. 8, 13. въ хлѣбницы еіс пещѣсы; hoc loco in antiqua editione non legitur пекарька, sed sequens circumscriptio: ины сѣтворит печи хлѣбы.

хлѣбина Job. 24, 16. est domus, domicilium, οἰκία, in antiqua editione; in correcte vero храмѣна. Sir. 21, 9. хлѣбнидегъ, τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, correctores mutarunt in дом свой.

хлѣбъ, хлаки, in codd. Serbicis хлѣби, cataractae. хлаки некекыа шверзошаса Gen. 7, 11. cataractae coeli apertae sunt. бездна безднѣ призываетъ во гласъ хлабѣй твоихъ Psal. 41, 8. abyssus abyssum invocat in voce cataractarum tuarum. Psalt. Ven. хлѣбѣи pro хлабѣи.

хлѣбать Russ. vacillare. Conf. Pol. chębać agitare.

хлап Bohemis, chłop Pol., холоп Russ. homo vilis conditionis, servus, mancipium, famulus, rusticus.

хлапецъ Croat. et Carn. servus, famulus, хлапчич Carn. puer, Boh. хлапецъ, хлапечек.

хлѣп

χλῡπ Boh., **χλп** Slovac. pilus, inde **chlupaty** Pol. Boh. pilosus. Illyr. Croat. Carn. pilus est **длака**.

χλῡπῆτι, Croat. **hlepeti**, **hlepm**, appetere, avide desiderare. **Hlep** libido apud Stulli. Boh. **chlipa** libido, **chlipny** lascivus, **chlipnost** lascivia, **luxuria**.

χλεπτατι lambendo hibernare (more canum), Pol. **chleptać**, Boh. **sleptati**, **chlemtati**.

χλμ, **χολμ**, collis. **всака гора и холм смири-**
ла Luc. 3, 5. **πᾶν ὄρος καὶ βανὸς ταπεινωθή-**
σεται, omnis mons et collis humiliabitur. **горы**
и вси холми (Venet. Psalt. **хълми**) Ps. 148, 9.
montes et omnes colles. Boh. olim **chlum**, **chlumec**, inde tot montium et locorum nomina in Bohemia; in Polonia vero **chełm**. Carn. **homez**, excluso l, pro **холмеч**.

χλᾶδ frigus (modicum), refrigerium, umbra, **κᾶλε**, Pol. **chlod**, Russ. **холод**. **χλᾶδεν** frigidus. Dan. 3, 50. **πνεῦμα δρόσος** est. **ἄδχ** **χλᾶδεν** in antiqua editione, in nova **ἄδχ** **ροсы**, spiritus roris. **χλᾶδντι** refrigerare, **χλᾶδῆю** frigescere.

χλαστῡй inuuptus, Russ. **холост**, inde **холостити** castigare.

χλαстати, **ωχλαстати** Jac. 3, 2. **χαλιναγωγῆσαι**, freno circumducere, freno moderari in Apostolo antiquo, nunc **ωκῆздати**.

χλαстати Boh. et Carn. ligurire, avide potare, vorare. Croat. **blaterare**, inepte loqui, (an pro **χβастати**?) Vide et **chlast**, **chlask**, **chlastać** in Lexicis Polonicis.

χλαче Croat. Carn. caligae, **Носен**.

χρват, Dalm. et Boh. **харват**, Croat. **хорват**, Carn. **хрват**, apud Micaliam **Hrrivat** et **Hervat** (i. e. **хрват**, **хрват**), apud Vuk plane **рват** pro **хрват**, Croata, apud Constantinum Porphyrogeennetam **χρωατος**. Qui a **гора** nomen hocce gentis deducunt, confundunt sonos affines quidem, sed tamen diversos. **хрват**, **харват**, suppo-

ni

nit radicem **хрѣн**, cujus significatum difficulter determines. Vide, quod sequitur, **хрѣн**.

хрѣн Croat. et Illyr. truncus arboris, stirps. Miscalia penes Hrev. habet etiam Hreb. Utrum **хрѣнат** а **хрѣн** apte deducatur, quaeri possit.

харба, **харпа** et **хрпа**, Boh. cyanus; *Kornblume*. Pol. chabrek а chabr. Alias Boh. *modrak* а colore coeruleo. Confer graecum *χαραπος*.

храбр fortis, strenuus. **храбрость** fortitudo; virtus, strenuitas. Pol. chrobry, chobry. Croat. Illyr. hrabren.

хребет, **хрекет**, Gen. **хребта**, dorsum. Rom. 11, 10. **хрекет** их **вынх** **слауай**, dorsum (*υῶτος*) eorum semper incurva. Sic Psal. 68, 24, ubi **слауы** pro **слауай** legitur. Psalt. Ven. **хрѣбѣтъ** их **ѡнхъ** **смѣры** (melius **смѣры** i. e. humilia). Croat. herbet, Carn. herbet, herbt, Serb. **рбат** (pro **хрбат**). Boh. hrzbet (olim et chrzbet), Pol. grzbiet, olim et chrzypt.

хриѣ Croat. Carn. collis, *Hügel*, refer ad **хрѣ**: **хрѣкет**.

храпати, **храпаю** stertere. Croat. Carn. hropem, aegre spirare, *röcheln*. **храпанѣ** raucus.

хрпа, **харпа**, Boh. cyanus, vide **харба**.

храм, **храмина**, domus, *οἶκος*, *οἰκία*. 2) *ναός*, templum. 1 Pet. 4, 17. in antiquo Ms. **ѡ** **храма**, nunc **ѡ** **домѣ**. 1 Cor. 6, 19. *ναός* in Ms. redditur **цѣкы**, nunc **храм**. Russis **хоромы** est aedes major lignea, **хоромѣна** cubile magnum. Pol. chromina casa rustica, tugurium. Carn. hram camera, aedes, *Kaminer*, *Keller*, *Gewölb*, Boh. chrām templum.

хром, **хромый**, claudus. Matth. 11, 5. **хромѣн** **хѣдат**, claudi (*χωλι*) ambulant. **храмати**, **храмлю** claudicare, **храманѣ** claudicatio. Serb. **ром** pro **хром**. **хрѣмота** Russ. Pol. Boh. vitium claudicationis. At Croat. Carn. **хромѣст**. Iidem **хрѣмач** claudus homo.

хра-

хранити, сохранити, Praes. храню, Fut. сохра-
ню, custodire, servare. **хранитель** custos. Psal.
53, 21. **хранит** гдѣ вса кѡсти нх, custodit
(φυλάσσει) Dominus omnia ossa eorum. **хранити**
оуставы Act. 16, 4. servare instituta, φυ-
λάσσειν τὰ δόγματα. **хранитица**: **хранитеса** ѿ
лихнѣмства Luc. 12, 15. cavete ab avaritia,
φυλάσσεθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας. Psal. 38, 2.
φυλακῇ, custodia, **хранило**, sed Psal. 140, 3.
храненіе. Apoc. 18, 2. φυλακῇ semel **хранитель**,
altera vice **хранилище** redditum est. Psal. 78, 2.
ὁπωροφυλάκιον, pomorum custodia, **овощное**
хранилище. Psal. 143, 12. **хранилища** нх
исполненна, promptuaria (ταμιεῖα) eorum ple-
на, Psal. Venet. **хранилище** нх **испльнь**, a sin-
gulari **хранилища**, inde **книгохранилища**
bibliotheca, alias et **книгохранителища**. **хра-**
нилища Matth. 23, 5. sunt **φυλακτήρια**. Dalin.
Carn. hranim, hraniti, servare, asservare, cu-
stodire, condere. 2) Croat. Illyr. nutrire. Hrana
Croat. Illyr. victus, nutrimentum, hranitel nu-
tritor. Serb. **рана**, **ранѣти**, **ранитель** pro **рана**
etc. Pol. chronić, uti Boh. **хранити**, servare,
protegere. Pol. chronka asylum, refugium.
хрѣн cochlearia armoracia L. *Meerrettig*, Illyr.
Croat. Carn. hren, Serb. **рѣн** pro **хрѣн**, Pol.
chrzan, Boh. krzen (olim chrzen), inde germ.
Kren, in provinciis, in quibus Slavi habitabant.
хрѣд: hanc radicem supponit Boh. chrzadnu tabes-
cere, et Serb. **хрѣд**. Est autem *hrod* apud
Stulli asper. **хрѣда** **крада** in libro Minej videtur
esse barba aspera, rigida. Huc trahi possit et
hrid scopulus apud Stulli.
хрѣт, **хорт**, vertagus, Croat. Carn. hert, Pol.
chart, charcica, Boh. chrt, chrtice.
храст Illyr. Croat. Carn. quercus, Serb. **раст** neg-
lecto х. Est autem **храст** proprie, docente Mit-
terbacher in itinere per Slavoniam, quercus ro-
bur

bur mas, АДЖНАК vero robur femina, чер cer-
ris; quartae speciei nomen slavicum est КИТ-
НАК. Vellem doceri, quae species quercus sit
гѣм apud Vukium. Chrost Pol., хрѣстїе Serb,
refer ad хвѣст, хвѣстїе.

хрѣстѣть Russ. fragorem edere; хрѣстати Croat.
Carn. frangere, conterere dentibus (nucis), *gräm-
meln*, Boh. chraustati, chraupati. Croat. hrusz-
tavec, hrusztavicza, cartilago, Carn. hrustanz,
Boh. хрѣстачка, Russ. хрѣщ м. At Boh.
chraust, chrust, vide sub хрѣщ.

хрѣстѣль, Pol. chrósciel, chrúsciel, rallus, *Wies-
senschnarrer*, *Wachtelkönig*, crex, ortyometra,
Boh. chrzastel, chrzastal, Croat. haris, Carn.
harezh, kofez.

хрѣст, хрѣстити, in antiquissimis libris, pro ho-
dierno крест, крестити, baptismus, baptizare.
Vide supra p. 35. Poloni servarunt х pro к in
chrzest, et vocibus a chrzest derivatis, quamvis
et krzest dicant.

хрѣст, Pol. chrzęst, Boh. chrzest, strepitus: chrze-
stać, chrzestati, strepere, inde Boh. chrzestać-
ka crepitaculum.

хрѣшка Croat. Carn. pirum, vide sub г: гѣша.

хрѣщ Russ. tenebrio molitor, *Mehlkäfer*. Pol.
chrząszcz, Boh. chraust, chrust, scarabaeus. 3
Reg. 8, 37. гѣсенищы и хрѣщеве legit anti-
qua editio pro βεῖχος, ἐρυσβη, correctae vero
pro хрѣщеве substituit ржа, melius utique. Hab.
2, 11. хрѣщ in correctae pro χάνδαρος legitur; in-
terpres vero antiquus, cum сѣдѣ legat, aut
хандос legisse, aut Vulgatam inspexisse vide-
tur. сѣдѣ frustra in Lexicis russicis quaeras.

хрѣх, хѣрх, хрѣх, хрѣк, хѣрк, хрѣк mera onomato-
poetica, inde Pol. chrachać, charchać et charkać
screare, Boh. et Ill. хрѣкати (Serb. рѣкати). Croat.
Carn. herkati stertere, rhonchos trahere, Boh.
хрѣхтати gunnire, Russ. хрюкати.

- хѣста

хѹста Pol. linteum, dim хѹстка, хѹстечка. Con-
fer Russ. холст, холстина tela. Pol. chustać
oscillo jactare, *schaukeln*, chustaćsie, oscillare;
Carn. huzhkamse, et гѹнцямсе, a germ. *hutschen*.
хѹстѣти Boh. parare, accingere, хѹстѣтице ac-
cingi, se parare, germ. *sich anschicken*.

A litera к:

кѡп, кѡѣл (кѡил), кѡар, кѡрк (кѡрч), кѡѣт,
кѡас (кѡаш), кѡак (кѡач), кѡок (кѡоч), кѡек,
кѡик (кѡич); кѡкз; кѡпр; кѡен, кѡмет.

кнѡт, кнѡт, кнѡст; кнѡг, кнѡг(кнѡзъ), кнѡк.

клѣй, клѣв; клѡб, клѡб (клѡ), клѡп, клѡп, клѡп,
клѡп, клѡп, клѡп; клѡм, клѡм; клѡн, клѡн,
клѡн, клѡн, клѡн, клѡд, клѡд, клѡд (клѡд);
клѡт, клѡт, клѡтъ; клѡз (клѡз, клѡз), клѡс,
клѡс, клѡс, клѡс, клѡс, клѡс, клѡст, клѡст,
клѡск, клѡск; клѡш, клѡш; клѡц, клѡц, клѡц,
клѡч, клѡч (клѡч), клѡч, клѡч, клѡч; клѡг,
клѡх, клѡх, клѡх, клѡк, клѡк, клѡк, клѡк
(клѡк), клѡк (клѡч), клѡкт, клѡк (клѡч),
клѡк.

крѡй, крѡй, крѡв, крѡв(крѡв), крѡв, крѡв, крѡв,
крѡ, крѡп, крѡп, крѡп, крѡп, крѡп, крѡп; крѡм,
крѡм, крѡм (крѡм), крѡм; крѡн, крѡн, крѡн,
крѡн; крѡль? крѡл, крѡль, крѡл, крѡл; крѡд,
крѡд, крѡд; крѡт, крѡт, крѡт, крѡт (крѡт), крѡт;
крѡз (крѡз), крѡж, крѡж, крѡж; крѡс, крѡс,
крѡс.

крыс, крс, крес (крѣс), краст, крест (креи);
 крош, крѡш, карш, крш; крц, крч (корч),
 креч; краг, крѡг, крег, крг (крж), крох, крѡх
 (крѡш), крх (крш), крак, крок (кроч), крк
 (корк), керк, крек, крик (крич), крак, крюк.
 кѡдр? ктырь; кѡзнь? коеть, кѡст, кисть, кош,
 кѡш; кшик.

Huc spectant radices duarum syllabarum non
 paucae, atque inter has quaedam peregrinae:
 ковер, кабан, кобель, кобыла, комонь, комар, кѡ-
 мир, коноб, коноп, колебати, колиба, корабель.
 Adde voces, quae pluribus, quam tribus conso-
 nis constant: ковчег, клеверет, корчаг, quas in se-
 rie reliquarum explanabimus. Polonicae formae
 kloda, krowa, uti et Russicae колода, корова ad
 slavicas клада, крава reducendae sunt. кров, кров-
 ла vero, utpote derivata, refer ad крыю; колѣно
 ad кол, косвенный ad косый, косма ad кос, кокош
 ad кок secundae classis. котел peregrinum, licet
 ad кот retulerimus, locum in hac classe sibi po-
 stulat. Vocabula graeca bene multa a Slavis recep-
 ta, aut ab interpretibus retenta sunt. Talia sunt:
 кѣвѡт arca, кумѣн cuminum, кумбал, каппарѣс, ку-
 парѣс, краніево мѣсто calvariae locus, крѣн lilium,
 кратир roculum, кераст, кедр, кѡдр, кесарь (in Ser-
 bicis codd. ккесарь) et alia, quae in Petri Alexjejewii
 le-

lexico ecclesiastico (церковный словарь) collecta et explicata habentur.

Sunt tamen in eo quaedam, quae probare haud possum. Talia sunt, de litera κ nunc loquimur, кестреѣ, ubi monet esse nomen piscis, quin doceat cujus speciei. киворый graecum esse censet et per ковчежѣ i. e. arculam explicat. Dici hic debuisset, vocem latinam ciborium ad Graecos transiisse, qui *ci* latinum per κ_i exprimunt, et ideo a Slavo киворый scribi. Rectius sub vocibus кинѣи et кодрѣи monuit, priorem a latino census, alteram a quadrans deductam.

Eodem modo vocem κ_υστοδ_ια e latina lingua explicavit. At кнафеѣ Isai. 36, 2. hebraeam vocem esse falso credidit, cum κ_υκ_υρε_υς Graecis sit fullo. In Mosquensi prima legebatur hoc loco на пѣти села гнафеѣва, in via agri fullonis, correctius nunc кнафеѣва, addita inferius glossa вѣликичѣ i. e. fullonis.

Vocem копорѣла ab eo per челнок, graec. κερ_κη_κς, lat. radius, explicatam, alii melius, ut mihi videtur, intellexerunt, qui ei significatum palae tribuunt. Est enim копати fodere, et рѣла certe hic nihil aliud quam рѣлеѣ. Bohemis olim рѣла idem erat, quod nunc reyč, ryč (рѣч), Polonis rydel, a рѣю, instrumentum quo terram effodiunt, gerin. *Spalen, Grabscheit*. Antiquas Bibliorum editiones

si diligentius inspexisset Auctor Lexici vocum minus cognitarum et peregrinarum, profecto plura vocabula tam antiqua slavica, quam graeca ab interprete non translata nunc explicata legeremus. Agg. 2, 17. pro εἰς κυψέλην κρηθῆς antiqua editio habet ἡ κῆπεια omissio πачмене, correctae vero ἡ μετὰ πачмене. Frustra vocem κῆπεια seu κῆπεια in Lexico ecclesiastico quaesivi. Frustra κυλοστατμῶν veteris editionis Agg. 1, 4. in eo quaeras, cum correctores aliter hunc versum transtulerint. Habent enim жити въ домѣхъ вашихъ истецаныхъ, pro ЗАТТИ ДОМѢ ВАША КΥΛΟΣΤΑΤΜΩ, quod et a graeco οἰκεῖν ἐν οἰκοῖς ὑμῶν κοιλοστάμοις, et a latino Vulgatae textu: ut habitetis in domibus laqueatis, multum differt.

Etiam κληψω, quod Eccle. 12, 5. legebatur, in eo frustra quaeras. κροκος, quod e Gregorio Nazianzeno citat Auctor, idem esse dixit, quod κροки, quam vocem correctores Levit. 13, 48. 49. pro κλοки antiqui interpretis usurpare maluerunt. Ignorasse itaque videtur, κροκος olim Cant. 4, 14. lectum fuisse pro hodierno vulgari шафран. Ignoravit quoque vocem конфекты lectam fuisse 2 Paral. 9, 24. pro ἡδυματῶ, cum hodie сладости ibidem legatur.

Habet quidem vocem камера, quam per сѣнь, скниѣ, шатер, i. e. tabernaculum, tentorium, explicat, citatque Isai. 40, 22. et 3 Reg. 7, 4. 5. Ad-

dit

dit. deinde, citando librum ϱозыск, significare etiam cubile (покой, горница). Verum non respondet citatis in locis кама̀ра uni eidemque voci graecae. Nam in Isaia legitur καμάρα, in libro Regum vero χῶρα, ubi vetus editio ко̀ма̀ра pro кама̀ра exhibet. Polonis, Bohemis, Croatis et Serbis etiam hodie ко̀мо̀ра est camera, germ. *Kammer*. Sumitur autem кама̀ра et pro fornice, testudine, uti latinum camera. Hoc certe sensu occurrit 3 Esdr. 16, 60., ubi verba textus latini, qui extendit coelum quasi cameram, transtulit Slavus иже ꙗꙋсѣтъ нѣко тѣмъ кама̀ръ. Siglam ка̀мо̀ра ("), qua vocales signari solent, recte quidem Alex. explicat, quin tamen monent, nomen hoc ei a кама̀ра tribui, quod fornicis formam referat. Vides jam graecum καμάρα et latinum camera a Slavis et кама̀ра, et ко̀ма̀ра, et ко̀мо̀ра et ка̀мо̀ра pronunciari.

Habet ille quidem vocem κορόνα et derivata कोरोнованіе, कोरोновать, quin locum antiqui libri citet. Potuisset et κρύνα, quod in antiqua editione Zach. 6, 11. 14. pro σέφανος legitur, adducere. Est autem κρύνα nunc ab omnibus Illyriis recepta vox, a qua illi вѣнцы (sertum) distinguunt. In aliis libris Bibliorum σέφανος semper verti solet вѣнцы, quam vocem correctores etiam citato loco recte restituerunt. In Ostrogiensi editione etiam Zach. 2, 5. bis κρύνα legitur, in Mosquensi tamen pri-

ма,

на, quae textum Ostrogiensis alias immutatum exhibet, hoc loco *корѣна* impressum fuit, quamvis Russi et Poloni *корона* scribant. Respondet autem *корѣна* seu *корѣна* hoc versu voci *μῖτρα*. Legebat nimirum antiquus interpres *μῖτραν καὶ κῆδαριν*, *корѣнѣ* и *клоѣѣк*. Correctores meliorum codicum lectionem *κῆδαριν* (sine *μῖτραν καὶ*) secuti locum hunc emendandum censuere, rescindendo *корѣнѣ* и et pro *клоѣѣк* substituendo *κῆδαρ*. Idem factum est Sirach. 45, 14., ubi pro *верхѣ клоѣѣка нунс верхѣ кῆдара* legitur. Ezech. 21, 26. legebatur olim *соими клоѣѣк* pro *ἀφείλε τὴν κῆδαριν*; correctae vero editione *сними кῆδαρ* substituit. Sed Ezech. 44, 18. servatum fuit in textu, quod antea legebatur, nimirum *клоѣѣки*; in margine vero appositum *κῆδαρш*.

Sic et Exod. 28, 39. *клоѣѣк*, cap. 29, 6. *клоѣѣк* (at hic pro *μῖτρα*), v. 40. *клоѣѣки* (antiqua editio in duali *клоѣѣка*), Levit. 8. 13. *клоѣѣки*, cap. 16, 4. *клоѣѣк* in correctae editione retentum fuit, margo tamen graecam vocem *κῆδαρις* exhibet. Exod. 28, 4. plane *наглавиѣ* (legimen capitis); vocem ab interprete formatam, correctores servare maluerunt, ita tamen, ut in margine monerent, in graeco legi *κῆδαρ* (sic pro *κῆδαρις*). Vox *корѣнка* (uva corinthia) quod in lexico laudato non reperiatur, facile excusari potest, cum sit saltem in Russia vulgo notissima. Legitur nunc in correctae editione Oseae 3,

1. ЛЮБАТ ВАРЕНІА СЪ КОРІНКАМИ, ΦΙΛῆσι τέμματα μετὰ ἐκφίδος, olim ЛЮБАТ СКОВРАДНИКИ СЪ СЪХВАМИ. Sunt autem СЪХВЫ hoc loco uvae passae, quae uti et СКОВРАДНИКИ sub с in lexico ecclesiastico desiderantur. КАЛАОТНІС antiquae editionis Levit. 11, 30. etiam frustra quaesiveris sub к, cum in correcta scribatur χαλωτнс, quod sub χ loco suo explanatum invenies. Variant enim et codices graeci in nomine hoc exarando.

Non reticendum, Slovacos post к vitiose inserere literam в, si vocalis o sequatur, in quibusdam vocibus, quae alias ad secundam classem spectant. Dicunt namque, monente Georgio Palkowič, qui in Lexico Bohemico vulgaria Slovaca diligenter notavit, квол pro кол, квонь pro конь, квопр pro копр, кбора pro кора, квостка pro костка.

КВАП Pol. Mor. pluma, *Flaumfeder*. Russis квап съ вап est rubrica.

КВАПИТИ Boh., kwapić Pol. nimium festinare; на-квал Boh. festinanter.

КВѢЛИТИ, vide supra цвѣлити.

КВАР Illyr. Croat. damnum, jactura; кварити destruere, corrumpere.

КОВѢР, ковра, Russ. tapes, tapetium. Croat. kober, Boh. koberec, Pol. kobierzec. Vox haec, etsi peregrina, legitur Prov. 7, 16. etiam in antiqua editione: коврами же сѣхъвыми постлахъ, ἀμφιτάτοις δὲ ἑσθῶσι, tapetibus duplicibus stravi. Suspicio tamen a Russo versum hunc emendatum fuisse, cum Instrumentalis коврами sit recentior inflexio pro ковры. Qui libros Regum

ver-

vertit, *δέκα κόπας ἀμφιτάτες* 2 Reg. 17, 28. hisce exposuit: *ДЕКАТЬ ПОСТЕЛЬ ОУСТРОЕННЫХ*, quod nec correctores mutandum censuerunt.

КВРКА Serb. murmur; *КВРКАТИ* murmurare (sicut felis), glaucitare.

КВѢТ flos, vide supra *ЦВѢТ*.

КВАС fermentum; *КВАСИТИ* fermentare: *МАЛ КВАС* *ВСЕ СМѢШЕНІЕ КВАСИТ* Gal. 5, 9., modicum fermentum (*ζύμη*) totam massam (*τὸ φύραμα*) corrumpit (*ζυμᾷ*). Russis *КВАС* est potus acidus, e farina et humulo paratus, inde *КВАСОПИТІЕ*. *КВАСНИК* 1 Tim. 3, 3. *πάρωνος*, vinolentus, in antiquo Apostolo, pro *πῖνаница*. Sic etiam Tit. 1, 7.

КОВЧЕГ arca, *κιβωτός*, Matth. 24, 38. et ubique in novo Testamento, excepto cap. 11, 19. *Αποκαλψις*, ubi *κίβωτ* legitur. Sic et Psalm. 131, 9. et aliis in locis, quamvis et *КОВЧЕГ* Gen. cap. 6. et 7. saepius legatur. *КОВЧЕЖЕЦ* loculi, marsupium, *γλωσσόκομον*, Joh. 13, 29. Apud Serbos Hercegovinae *КОВЧЕГ* et *КОВЧЕЖИЧ* adhuc in usu esse Vukii Lexicon docet.

КВАКА Illyr. Cro. Slovac. uncus.

КВАКАТИ Cro. Boh. cornicari, crocitare, Dalm. *гвакати* idem. Russis *КВАКАТЬ*, Pol. *kwakać* tetinnire (sicut anates) Boh. *knakati*.

КВОКАТИ Boh. Pol. glocire, glocitare, Serb. *КВОЧАТИ*, *КВОЧЕМ*; *КВОЧКА* Serb. Croat. Pol. Slovac. gallina glociens, *Gluckhenne*, Pol. etiam *КВОКА*, Boh. *КВОЧНА*, Carn. *КЛОКВА* a *КЛОКАТИ* et *КОКЛА*, Slovacis etiam *КЛОКА*.

КОКЗА Russ. Pol. Boh. pandura. Polykarpow addit: *орган троеструнный*, i. e. instrumentum tribus chordis constans.

КОБЫЛА equa. Confer *caballus*. *КОБЫЛИЦА* dim. 2) locusta, Boh. Pol. *kobylka*. Olim 2 Paral. 7. 13. *ПОБЕЛЮ КОБЫЛИЦАМ*, *τῇ ἀκίδι*, nunc *прѣгум*, quod jam Mosquensis prima in margine

ha-

habet. 2 Paral. 6, 28. olim гѣсеницы и кѣ-
влицы и прѣзи pro ἰκτερος, ἀκρίς καὶ βρέχος;
melius utique correcta ἰκτηρ, прѣзи и гѣсе-
ницы.

копр anethum, *Dill*, Matth. 23, 23. Boh. kopr.
Pol. kopr, et koper, Cro. koper, Carn. koper,
koperz, Illyr. kopar, Russ. vulgo кроп.

коприва Serb. Cro. Carn. infer. urtica, lamium.
Boh. koprzywa, Russ. et Carn. super. кропива,
Vinidis Carinthiae kropiva, Pol. pokrzywa. Job.
31, 40. кропива, κνίδι.

комон seu комонь, olim Russ. et Boh. idem ac
конь equus, inde Pol. komonnik eques; Boh.
komorstwo comitatus (equitum).

комар culex. Matth. 23, 24. ѡцѣждающіи ко-
мары in plurali, qui excolatis culicem (τὸν κώ-
υστα). Serb. комарау et комарница dim. et ко-
мар, quod omnes dialecti immutatum servarunt;
Poloni tamen et komor dicunt.

кѣмїр idolum. Errant, qui vocem hanc, quae mi-
hi vetus Bulgarica videtur, hebraicam esse di-
xere. In novo Testamento, Psalmis, libro Sa-
pientiae et Ecclesiastico non legitur кѣмїр, sed
graecum ἰδωλ. In prophetis vero vix non sem-
per кѣмїр locum habet. In Isaia non nisi cap.
1, 29. ѡ ἰδωлѣх, aliis in locis (sexies) кѣмїр
legitur. Olim et cap. 48, 5. ubi nunc correc-
tores ἰδωли substituerunt, et cap. 27, 9. post
требник (τῶν βωμῶν) superflue additum кѣ-
мїртк deleverunt. In Jeremia antiquus textus,
pluribus in locis corruptus, jam ante editionem
Ostrogensem e Vulgata interpolatus fuerat, quem
correctores e graeco emendarunt. Hinc cap. 9,
14. pro по баалимъ (post Baalim) nunc вѣлѣдъ
ἰδωлавъ, cap. 16, 18. pro ἰδωлы nunc мѣс-
зостей (τῶν βδελυγμάτων) et v. 19. pro сѣтно
(vanitatem) nunc ἰδωлавъ legitur. In Ezechiele
cap. 20, 24. pro по кѣмїрѡхъ (ὁπίσω τῶν ἐν θυ-

Р

про

μυμάτιον) нunc βλάτῃ κδμῖρωβ, cap. 44, 12. pro adjectivo κδμῖρском (in editione Mosquensi prima κδμῖρским) нunc κδμῖρωβ substitutum et alibi omnibus in locis vox κδμῖρ frequentius occurrens servata fuit. Idem in Daniele et prophetis minoribus observatur. Vide Dan. 14, 3. 5. Oseae 4, 17. cap. 8, 4. et 14, 19. Mich. 1, 7. At Oseae 13, 2. in antiqua editione ommissa κατ' εἰκόνα εἰδῶλων restituerunt correctores по образѣ ἰδωлов. Eadem voce uti maluerunt pro antiqua circumscriptione νεφρῶδενων τῆλες, i. e. diabolicorum corporum. Simili phrasi in antiquo Apostolo vox graeca κατεἰδῶλων Act. 17, 16. expressa fuit: νεφριπῶδενων τῆλες непанкн град pro eo, quod hodie legitur: ἰδωλ πολн сѣм град. Interpres biblicorum librorum tertius aut quartus, is nimirum, qui Pentateuchum, libros Regum vertit, utraque voce, κδμῖρ et ἰδωλ utitur. Legitur enim ἰδωλ Gen. 31, 19. Levit. 19, 4. cap. 20, 5. Deut. 32, 21. At κδμῖρ Exod. 20, 4. Levit. 26, 30. Num. 25, 2. Deut. 29, 17. Adde Deut. 5, 8. ubi correcti antiquo βαλνῖα (γλυπτὸν Cod. Alexand.) κδμῖρα (εἰδῶλον ed. Rom.) substituit. Iterum ἰδωλ, 1 Reg. 31, 9. 3 Reg. 11, 2. 5. 7. 8. 4 Reg. 17, 12. 33. At κδμῖρ 3 Reg. 11, 33. et 4 Reg. 17, 10. cap. 21, 11. 21. cap. 23, 24. In libris Paralipomenon ubique ἰδωλ, excepto 2 Paral. 24, 18., ubi pro εἰδῶλοις истѣканным in antiqua et correcti editione habetur. 1 Macch. 1, 47. βωμὲς καὶ τεμένη καὶ εἰδωλεῖα antiquus interpres reddidit олтари и капища и ἰδωлы, quod correctores emendarunt substituendo трекнища pro олтари, et κδμῖрницы pro ἰδωлы. Ezech. 6, 4. et 6. κδμῖрницы sunt τὰ τεμένη. Alexijew in lexico eccles. κδмирнице e Gregorio Nazianzeno, κδмирство ex Ephremo Syro, et compositas voces κδмиродѣлатель, κδмирсжерство, κδми-

роꙗꙋжнѣтель, ꙗꙋмироꙗꙋжнѣтельный ex aliis libris adducit et explicat. Apud Polykarꙋw ꙗꙋмироꙗꙋклоненіе, ꙗꙋмироꙗꙋклонник, ꙗꙋмироꙗꙋженіе, ꙗꙋмироꙗꙋтвореніе habentur, quilectores ad іꙋꙋлоꙗꙋклоненіе etc. remittit.

ꙗꙋмен stirps; stipes, *Stamm*, duntaxat Bohemis nota vox. ꙗꙋмент Boh. Pol. byssus, peregrinum est.

ꙗꙋмет Boh. senecio, senior; ꙗꙋметове olim apud Bohemos senatores in consilio regio. Apud Serbos rusticus senior consilio knezi assidens. Croat. Carn. ꙗꙋmet, Pol. ꙗꙋmieć est rusticus. Confer Boh. ꙗꙋmecj dwůr, praedium rusticum (non emphyteuticum, ut male Tomsa et qui eum secuti sunt), ꙗꙋmetična mulier rusticum praedium possidens etc.

ꙗꙋмоꙋ, ꙗꙋмотр, ꙗꙋмошек, Pol. ꙗꙋmoś, compater; ꙗꙋмоꙋха, ꙗꙋмотра, commater, peregrina sunt, in Lexicis Bohem. et Polon. quaerenda.

ꙗꙋмоꙋ lebes, olla. Psalm. 59, 10. et 107, 10. ꙗꙋмоꙋи plur. Zach. 14, 20. Dalm. ꙗꙋноба cellarium. In graeco sumi pro velo (за завѣсу) monet Alexejew citans Judith 10, 21. Atqui по завѣстою respondet graeco ἐν τῇ κωλυπέτῃ, quod utique confundi non debuerat cum ꙗꙋмоꙋ incertae originis.

ꙗꙋмоꙋ, ꙗꙋмоꙋеꙋ, Croat. funis cannabinus, Serb. ꙗꙋмоꙋаꙋ; Pol. ꙗꙋмоꙋъ f. et plur. ꙗꙋмоꙋѣ Pol. Boh. cannabis, *Hanf.* Serb. ꙗꙋмоꙋаꙋе, Russ. ꙗꙋмоꙋаꙋ, et singul. ꙗꙋмоꙋаꙋ Russ. Croat. Carn. ꙗꙋмот Russ. apud Polykarꙋw, Boh. Pol. ellychnium, *Docht.*

ꙗꙋмѣт Russ. flagellum. Pol. ꙗꙋmet et ꙗꙋmucze.

ꙗꙋмѣꙋ ꙗꙋꙋꙋ princeps, inde ꙗꙋмѣꙋ adject. ꙗꙋм ꙗꙋмꙋꙋ domus principis. Serb. ꙗꙋмꙋꙋ princeps, comes, praefectus pagi, magister vici, *Dorfschulze.* Croat. olim, et Carn. nunc comes. Lusatis dominus, Boh. ꙗꙋmez olim princeps, nunc sacerdos,

Pol. książę, princeps, książdz sacerdos. Vide et КНАГЫНА.

КНИГА, olim КНИГЫ in plur. usisatius, liber. Si-
nensibus libri sacri dicuntur *king*. In Apostolo
antiquo КНИГЫ 1) pro писаніе, scriptura, γρά-
φῃ, sumuntur. 2) pro посланіе, literis seu epi-
stola, 2 Petr. 3, 1. atque alibi. Serbis et hodie кни-
га est epistola. книжица dim. βιβλαρίδιον,
Апoc. 10, 9. книжник scriba, γραμματεὺς,
Matth. 8, 19. книгчиа Job. 37, 20. idem, in
antiqua editione книгчиа. книгохранилищница
bibliotheca, Esther 2, 23. et 1 Esdr. 6, 1. At
2 Macch. 2, 13. книгоположница, in Lexico
trilingui etiam книгоблагалнице, книгохрани-
лище.

КНАСТ Croat. mutilus, mancus; ОКНАСТЕН mu-
tilatus, truncatus.

КНАГЫНА princeps (femina), principis uxor. Serb.
КНЕГИНА uxor knezi, Croat. knežina domina,
olim comitissa, Boh. knjenje, knjij (pro knje-
hynje), Pol. kniehyńia kniechynia, nunc Boh.
et Pol. knieźna, Fürstinn. Russ. княжна est
principis filia. Affinitas vocum КНАГЫНА et germ.
Königin, cum utraque radicalibus К-Н-Г con-
stet, clare patet. Ejusdem originis sunt et
КНАЗЬ, licet Г in зь mutatum sit, et germ.
König. Confer, si lubet, gothicum Kindins иγέ-
μενος, praeses.

КЛЕВЕТА, клѣвета, καταλαλία, detractio, obtrec-
tatio, 2 Cor. 12, 20. σικοφαντία, calumnia Psal. 118,
134. клеветати, клеветѣ, detrahere, de-
trectare, loqui adversus aliquem, клеветник de-
tractor, calumniator, Psal. 71, 4. клеветивый :
не клеветивым Tit. 2, 3. non criminatrices (ca-
lumniatrices).

КЛЕВРЕТ, клеврѣт, σύνδουλος, conservus, Matth.
18, 28. 29. 31. клеврѣт legitur in antiquo
Апо-

Apostolo Coloss. 1, 7. et 4, 7. atque alibi, cui nunc **сработник** substitutum est.

КОЛЕБАТИ, **КОЛЕБАЮ**, movere, agitare: **НЕМОЖЕ ПОКОЛЕБАТИ ЕА** Luc. 6, 48, non potuit eam movere (**σαλεύσαι**). **ТРОУТЪЛИ ВЪ ТРОМ КОЛЕБАЕМЪ** Luc. 7, 24, arundinemne vento moveri? quae vento agitetur (**σαλεύμενον**). **ПКВ ПОКОЛЕБАТИСА ОСНОВАНІЮ ТЕМНИЧНОМЪ** Act. 16, 26, ita ut moverentur (concuterentur **σαλευθῆναι**) fundamenta carceris. Pol. kolebać, Boh. Croat. kolibati versare cunas. Pol. kolebka, Boh. Croat. kolibka, Dalm. колѣбка, Serb. КОЛЕБКА, КОЛИБКА, cunae, cunabula.

КОЛИКА Russ. Serb. Croat. Slovac. casa, tugurium. Confer **καλύβη**.

КОКАСА Boh. Carn. farcimen, botulus, *Bratwurst*, Illyr. Croat. **КОКАЦИЦА**, Russ. **КАЛБАСА**, Pol. **kielbasa**.

КОБЪК, Boh. Carn. Croat. pileus, Serb. mitra, Russ. Pol. capitium monachorum, *Mönchskappe*. In Bibliis frequenter pro **κίθαρις** sumi, supra monuimus. Confer Russ. Pol. **КОПАК**, Illyr. Croat. **КАПАК**, mitrae acuminatae genus, pileus illyricus; longior ex panno; Ung. **kalpak**, **kalap**. Frustra voces peregrinas a radice slavica **КОПНТИ**, quasi **κονδύχ**, uti G. Palk, visum fuit, deducas.

КАБЪ Russ. glomus, *Klaul*, **КАБЕК** dim. Pol. **kłębek**, Boh. Croat. Illyr. **КАБЕКО**, Slovac. **КАБКО**. Iisdem **КАК**, Boh. **klaub** est articulus, *Gelenk*. **КАПНТИ** Serbis, **klapati** Croat. gradi declinando caput. Huc spectat Croat. **klapovuh**, Pol. **klapouchy**, Boh. **klapouchy** flaccus, Serb. **КАЕМПО** idem, **КАЕМПЕ** auris pendens. Boh. **klopiti**, **klopeytati**, Boh. **klopota**, Pol. **kłopot**, vide in Lexicis.

КАОП Russ. cimeх, *Wanze*. Croatis **klop** est redivius, ricinus. At Carn. **klop** refer ad Croat.

klup

klup, scamnum, sedile, Serb. каѣпа, dim
каѣпича, Croat. каѣпича scabellum.

КЛЕПАТИ, КЛЕПАЮ, pulsare, tundere, КЛЕПАЛО
Serb. КЛЕПАЛО Russ. Slav. tabula lignea, quae
pulsatur. Serb. КЛЕПЕТ crepitaculorum sonus.
Croat. Slovac. клопати, inde Croat. клопотец
crepitaculum.

КЛЕПЕТО Boh. chela, forficula cancri, *Krebszschere*.
Russ. клешина. Confer. клеуш.

КЛАП, КЛАПИК, КЛАПЕЦ, Russ. Slav. fustis, *Кло-
бет*. Boh. klapes, klapet.

КЛАПЫШ nomen arboris. Eccles. 12, 5. antiqua
editio pro ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον legit προυβή-
тет КЛАПЫШ. Vocem КЛАПЫШ explicare vo-
lentes editores, in margine Mosquensis primae
apposuerunt амингда, at in correcta амыгда
pro КЛАПЫШ in textum receptum fuit.

КААМ Boh. Pol. mendacium, КААМАТИ mentiri
inde Pol. kłamacz, kłama, kłamaczyna, kłam-
liwy, kłamstwo, Boh. klamawy, klamarz. Carn.
apud P. Marcum klamiti decipere, fallere.

КАОНИТИ, ПОКАОНИТИ, Iterat. КААНАТИ, incli-
pare. ПОКАОНИТИСА, КААНАТИСА, adorare. ПО-
КЛОНЫ КОЛѢНА Luc. 22, 41. cum genua inclinas-
set, Θεῖς τὰ γόνατα, positis genibus. ПОКАО-
НИМ ЛИЦА НА ЗЕМЛЮ Luc. 24, 5. cum incli-
clinassent (κλινεσῶν) faciem in terram. ДАН АЗ
ШЕД ПОКАОНИЮСА ЕМБ Matth. 2, 8. ut et ego veniens
adorem eum (προσκυνήσω αὐτῷ). МЫ КААНАЕМСА
Joh. 4, 22., adoramus (προσκυνῶμεν), et 23.
ПОКАОНИНИИ adoratores, προσκυνῆται, a Singulari
ПОКАОНИНИК.

КАЕН Russ. Slov. acer platanoides, *Spitzahorn*,
Lenne, *Leinbaum*, Boh. klenice, klenka, Pol.
klon; klenina lignum hujus arboris. Serbis acer
campestre, Slovacis černý klen, Boh. babyka,
non brzek; quod male apud Linde penes babyka
locum obtinuit. Brzek enim, Slovac. brak, est

сра-

crataegus torminalis, quae radix reliquis a *ε* inchoantibus p. 114 post *ερακ* inserenda erit.

клен Serb. Slov. piscis, cujus speciem neque Vuk, neque G. Palk. determinat, Pol. *cyprinus alburnus*, *Blicke*. Croat. capito. Carn. *klin* apud P. Marcum *alburnus*, *Alting*.

каин Russ. Boh. Pol. Carn. Dalm. Serb. *cuneus*, Croatis *cuneus* est *загвозда*, *каин* vero *clavus ligneus*, *paxillus*, uti et Serbis *каинај* et *каин*, Pol. *kliniec*.

каюн Illyr. Croat. *rostrum*, Carn. *klun*, refer ad *каюу*, *каюнѣ*, *каевати* (p. 105) quo etiam Russ. *каюв* *rostrum* pertinet. Confer et *клев* (*kljov*) *moerus piscium*, *das Anbeissen*.

клааѣ, *клаати*, ponere, collocare, Russis, Pol. Boh. usitatissima vox, nec Carnis et Croatis (*kladem*, *nakladam*) prorsus ignota, Illyriis autem vix jam nota. Immo consulis Bibliorum concordantiis pro *клааѣ* ubique locum habere *положити*, *полагати* observare licebit. Adducit quidem Andr. Bogdanow auctor concordantiarum in Epistolas et Apocalypsim (Mosquae 1737 fol.) verbum *клааѣ*, sed in textu subjuncto habet *положивех* 1 Tim. 1, 12., quem versum sub *полагаю* iterum citat. Hoc vitio laborant et concordantiae in Psalmos, in Evangelia et Acta, quod formarum verbi nullum discrimen fuerit observatum. Sub litera *к*. ex. gr. pro *кланаяся* praeter duo Gerundiva simplicia hujus formae non nisi verbum compositum *покланается* ex Apocalypsi adducitur, quod iterum sub *покланаяся* in litera *n* repetitum fuit; omnia alia ibidem sub *к* citata et sub *n* repetita ad formam *поклонитися* spectant, praeter duo Gerundiva *покланяющій*. Vitium hoc in posterum facile vitari poterit, si verba, quae Praesenti carent, non sub persona prima aliarum formarum collocentur, sed eorum Infinitivus

сѣу

ceu thema statuatur, a quo alia tempora analoga, uti а положитьи положѸ, Praet. положихъ, Partic. положиа, Gerund. положивъ, formantur. Hac ratione sub полагаю non nisi ea locum habebunt, quae et reliqua tempora а полагати deducunt; sub кладѸ vero nihil jam citandum erit, licet кладѸ apud Russos Praesens verbi положитьи suppleat, uti alias forma полагаю. Sunt autem а кладѸ formatae voces клад, клада, кладазь, кладенецъ.

клад Russ. Pol. thesaurus (depositus), Boh. по-кладъ.

клада truncus, trabs, cippus. Act. 16, 24. ногѸ ихъ заеи въкладѣ, pedes eorum strinxit ligno (εις τὸ ξύλον), compegit in numellam. Boh. Carn. Croat. klada, Serb. in plur. кладе, Pol. kloda, Russ. колода.

кладазь, кладенецъ, puteus, fons, φρέαρ, Russ. колодезь. In Psalmis et novo Test. πηγή est источникъ, φρέαρ vero стѣденецъ, Gen. 28, 10. ἀπὸ τῆ φρέατος, olim ѿ стѣденца, nunc et jam in Ostrogienſi ѿ кладаза. Prov. 5, 15. antiqua editio legit ѿ своихъ стѣденецъ, correctâ vero ѿ твоихъ кладенцевъ, ἀπὸ τῶν φρεάτων. Cant. 4, 15. in utraque источникъ πηγή et кладазь φρέαρ habentur. At Jerem. 2, 13. πηγή кладенецъ. Jerem. 14, 3. на кладази ἐπὶ τὰ φρέατα; antiqua hic Vulgatam expressit к черпанію ad hauriendum. Interpres Genesis, librorum Regum, voce кладазь pro φρέαρ usus est. 1 Macch. 7, 19. кладезь pro кладазь in antiqua editione scribitur. Cod. Serb. Кор. Joh. 4, 6. pro источникъ et v. 12. pro стѣденецъ legit кладезь, sed v. 6. servavit на источницѣ, ἐπὶ τῇ πηγῇ, supra fontem.

кладиво Croat. Boh. malleus, Carn. kladvu, kladilu. Vide supra p. 121 малъ.

кладити vide in Lex. Bohem.

КЛАД

КЛАТИТИ vide in Lex. Boh. Croat. Carn.

КЛѢТЬ, f. cubiculum, cella, conclave, Serb. КЛИЕТ camera. Matth. 6, 6. ВНИДИ Ѣ КЛѢТЬ ТВОЮ, intra in cubiculum (ταμειον) tuum. Olim in Mss. Matth. 24, 43. КЛѢТИ СВОЕА, domum suam (οικίαν), nunc храма. Prov. 7, 16. ПОСЫПАЛА СЕМЬ КЛѢТЬ СВОЮ, aspersi cubile meum, in antiqua editione; in correcta vero ПОСЫПАХ ДОЖЕ МОЕ, τὴν κοίτην μου. Cant. 3. 4. про КЛѢТЬ, quod graeco ταμειον respondet, maluerunt correctores чертор, cum tamen et Vulgata cubiculum habeat. Croat. klet, Carn. kriet, cellarium. Russ. КЛѢТКА, Pol. klatka, est cavea, Boh. klec, Slov. kletka idem, Vind. kletka *Vogelschlag*. Polonis vero klec, dim. kletka est vile tugurium, lutamentum, quod Bohemi lepenice appellant.

КЛАЗАТИ Slovac. lubricari, labi. Boh. klauzati, klauzauti, Serb. КЛАЗИТИ et КЛАЗАТИСЕ, Croat. szklizamsze, Pol. kielzać, kielznąć się. Boh. kluzky, lubricus, Slovac. klzky, Serb. КЛАЗАВ et КЛАЗАК, Croat. sklyizek.

КЛАС spica, σάκχυσ. Matth. 12, 1. НАЧАША ВОСТЕРЗАТИ КЛАСЫ, coeperunt vellere spicas (σάκχυσ). Inde Serb. КЛАСАТИ, Slovac. КЛАСИТИСЕ spicas emittere. Serb. Croat. КЛАСОК spicilegus, Croat. КЛАСЕН mensis Junius. Alex. в Gregorio Naz. adduxit et КЛАСИТЕЛЬЩИЙ spicas colligens. Pol. kłos, Russ. КОЛОС. КЛАС ad КЛАТИ, pungere, referri possit.

КЛОСНИЙ, КЛОСЕН, claudus, КЛОСНОТА, КЛОСНОСТЬ, claudicatio, apud Polykarпов. Confer КЛЕЦАТИ. КЛАС Boh. Pol. gradus tolutilis, *Trab*, КЛАСАТИ tolutiin incedere, КЛАСАК equus tolutarius.

КЛЕС, КЛЕСАТИ, КЛЕСИТИТИ vide in Lex. Bohem. klesnać, klesnić in Lex. Polon.

КЛЮСА, n. Croat. КЛЮСЕ, mannus, Serb. КЛЮСЕ equus in genere, КЛЮСИНА augm., КЛЮСАД coll. equi. Carn. klufa, f. et klufe, n. equus clitellarius, *Saum-*

ress,

Boh. klisna, equa, mutato ut solent ю in и. At Polon. klusię refer ad кѡде, кѡдѡак. Non enim licet Pol. ю cum лю confundere.

кѡлѣст Russ., klesk Pol., loxia curvirostra, *Kreuzschnabel*; Boh. dlask est l. coccothraustes, *Dickschnabel*.

кѡлѡша Russ. cornix apud Polykarpow, apud alios species monedulae.

кѡлѣща, Serb. кѡлѣшта, кѡлѣшѣта, et plur. кѡлѣшѣте, forceps, foreipes, Croat. кѡлѣше plur., Russ. кѡлѣши, Pol. kleszcze, Boh. кѡлѣмѣтъ, olim кѡлѣше, Carn. kleshe, kliehe. Inde Russ. Pol. кѡлѣш, Boh. klijst', olim кѡлѣшѣтъ et кѡлѣш, redivius, ricinus, *Zecke*, Carn. klosh *Schaflaus*.

кѡлѣу Boh. cavea, *Käfig*; refer ad кѡлѣтъ.

кѡлѣцати Serb. vacillare, кѡлѣцанье vacillatio pedum. Psalm. 76, 7. про тѣмаше дѡх мой, ѡскалѣ τὸ πνεῦμά μου, legit Psalt. Ven. кѡлѣцаше, Vulg. scopebat spiritus meus. Boh. кѡлѣцати est claudicare, Russ. колчнѣтъ, et колча idem ac Boh. klecawy et kulha, claudus. Confer et кѡлѣкати. Serb. et Croat. кѡлѣцати, pulsare, ad radicem кѡлѣ spectare videtur.

кѡлѣцати clamare, Iterat. а кѡлѣкнѣ. At кѡлѣцати Illyr. Croat. gēminare, est а кѡлѣца. Boh. кѡлѣчитисе idem.

кѡлѣца Serb. Croat. Vind. germen, сума, Serb. кѡлѣница dim. Boh. кѡлѣчка, Morav. klj, klej. Pol. kieł, kiełek, Carn. kalbrin, zima, germ. *Keim*. Confer Croat. klijem germinare, pullulare, Morav. kleju, kleti, et Boh. kel, Pol. kieł, plur. kly, Russ. кол, dens acutus, caninus, *Spitzzahn*. кѡлѣца itaque ad secundam classem referendum est.

кѡлѣца Boh. mustela. кѡлѣцан Russ. Pol. pharetra, est vox Tatarica, Slavis тѡл.

кѡлѣчити. кѡлѣчовати, Boh. exstirpare, runcare, inde кѡлѣченина повале, Slovac. кѡлѣчовати et кѡлѣчовати,

кѡлѣч

КЛЕЧ, f. Boh. huris, Pol. kłęk, refer ad КЛЕКАТИ.
КЛИЧ clamor, refer ad КЛИК. Act. 23, 9. ВЪСТЪ
КЛИЧ ВЕЛИК, factus est autem clamor (κραυγή)
magnus.

КЛАЧА, КЛАЧКА, Russ. equa (vilis, strigosa), Pol.
klacz, klaczka.

КЛЮЧИТИСЯ accidere, usuvenire, contingere. Luc.
1, 9. КЛЮЧИСЯ СМЪ ПОКАДИТИ, ἐλαχε τῷ θυ-
μιάσαι, accidit (Vulg. sorte exiit), ut incensum
poneret. 1 Cor. 14, 10. АЩЕ КЛЮЧИТСЯ, εἰ
τύχοι, prout inciderit. Magis usitatum est com-
positum ПРИКЛЮЧИТИСЯ. Marc. 6, 2. ПРИКЛЮЧИ-
ШЕЛ ДНИ ПОТРЕБЪ, γενομένης ἡμέρας ἐν-
καιρῶν, quum dies opportunus accidisset. Simplex
tamen saepius in antiquo Apostolo occurrit, cui
nunc aliae voces substitutae leguntur. 1 Petr. 4,
12. про КЛЮЧЕЩЕ (συμβαλίνοντος) СЛЪДЧАЮЩЕЛ,
si accidat. 2 Petr. 1, 1. про КЛЮЩИМЪ (τοῖς-λα-
χῦσι) ПОЛЪДЧИВШИМ, iis qui sortiti sunt. КЛЮ-
ЧИМЪ utilis. 2 Tim. 2, 24. in Ms. БНИЧТОЖЕ КЛЮ-
ЧИМО, ad nihil utile (χρήσιμον), nunc in impres-
sis ни на КЪЮЖЕ ПОТРЕБЪ. НЕКЛЮЧИМЪ inutilis.
Psal. 13, 3. ВКЪПЪ НЕКЛЮЧИМИ БЫША, simul
inutiles facti sunt, ἅμα ἠχρηώθησαν. Matth. 25,
30. Luc. 17, 10. РАБ НЕКЛЮЧИМЪ est servus inutilis
(ἀχρεὺς). At 1 Cor. 9, 27. НЕКЛЮЧИМЪ est ἀδό-
κιμος, reprobus. Hoc sensu legebatur olim не-
ключими Tit. 1, 16., нѣмъ нечестивѣмъ, et Hebr.
6, 8. неключима, pro quo edii habent непо-
требна.

КЛЮЧ clavis, κλεῖς, а КЛЮКА, uncus. Est enim et ho-
die КЛЮЧ Serbis etiam uncus foeno extrahendo
serviens. Boh. kljč mutato ю, ut solent, in и, aliis
omnibus КЛЮЧ. КЛЮЧАРЬ claviger. КЛЮЧЕНИЦА
Croat. Сегн. est sera. ЗАКЛЮЧИТИ claudere, Luc.
4, 25. ЕГДА ЗАКЛЮЧИСА НБО ТРИ ЛѢТА, quando
clausum est (ἐκλείσθη) coelum tribus annis. Serb.
ЗАКЛЮЧАТИ, ЗАКЛЮЧАВАТИ occludere. Croat.

ЗАК-

закляючити, заклѡчѡм, unum injicere, inhamare.

клокот sonitus ebullientis aquae, bullitus, inde клокотати, клокошѡ ebullire, sonum клок edere. Croat. клокотати, клокочем, Boh. клекотати, клекошю gloterare sicut ciconia. Confer клект, клектати, каохтати, мета ономатопеи. клокоч Boh. клокочка Boh. et Pol., клочочика Serb. est staphylea pinnata, *Pimpernuss*.

какы, клоки, plur. Job. 20, 18. σπινθος. In antiqua editione Levit. cap. 13. a v. 48. usque ad v. 59. decies leguntur клоки pro graeco κροκ. Rectores maluerunt vocem κροки e graeco formatam novies substituere, quam Alexejew non nisi e graeco explicare potuit. Dicit enim κροки idem esse, quod утѡк subtegmen, trama, aut кѡдеа pensum lini. Sunt autem Slovac. какы, Pol. klaki, stupa, Croat. et Serb. кѡчине (кѡч pro клч), Boh. клѡкы flocci stupae, villus. Russis клок, клочок est fasciculus, *Büschel*, et клочки frusta, frustula. Atque ipse Alex. клоки Job. 20, 18. explicat per кѡки, i. e. frusta. Certe etiam Levit. 13. potuissent клѡки, et glossa кѡдеа v. 48. vocem на кроках respiciens, servari aut saltem vox slavica substitui, uti v. 59. factum est, in quo genitivus κροκис adjectivo кѡдеаныа exponitur, ubi olim Dat. plur. клоком legebatur.

✓ клеж inusitatum, inde Serb. Infinitivus клежти (slavice клежи); клежш, клежшати, prosumbere in genua, flectere; клежати nisi genibus, клежати Iterat. Илѡт. Croat. Carn. Boh. Pol. nota vox, Russis prorsus ignota. Praeter клежшати (клежнем), et клечати (клежим) habent Serbi et formam frequentativam in composito поклеживати, Boh. а клечети, клечим, frequent. клечивати, клечивам, а а клека-

ти,

ти, клекам, frequ. клекавати, клекавам, Pol. a klekać formant klekiwać. Habent Pol. et Boh. et activam formam in нти: Pol. kleczyć, sklęczyć, flectere, incurvare, Boh. kljčiti, skljčiti, mutato & in i productum, inde клеч huris, stiva, Pol. klęk.

кланк clamor, vociferatio, apud Polykarpow, alias кланч. кланкати clamare, apud Alexjejew e Gregorio Nazianzeno, alias кланцати. воскланкните (Ven. вєкланкнѣте) вѣх Psal. 46, 2. jubilate Deo, ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ. Ibid. v. 6. ἐν ἀλαλαγμῷ, in júbilo, в воскланкновѣнїи. со воскланцанїем Psal. 32, 3. in vociferatione. Psalt. Ven. habet praepositionem въ pro со, cum in graeco sit ἐν. Croat. klikjati praecinere, klikujem applaudere, laudibus celebrare. Boh. kljk est diminutivum a kel, uti Russ. клык a коа, dens acutus, caninus.

кляука Croat. Carn. uncus, Pol. kluka, Boh. klika. Russ. кляука est pedum, scipio superne incurvatus, Кръчка.

край, margo, extremitas, ora, littus, a крою, кроити, scindere. ѿ краа нѣсе Psal. 18, 7. a summo coelo. вєкрай моря Hebr. 11, 12. ad oram maris, παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης. камень краєголем 1 Petr. 2, 6. lapis summus angularis (ἀκρογωνιαῖος), codd. Serb. краєдгаен. краєградїе ах, ἀκροπολις, 2 Macch. 4, 12. et 27. краєстроцїе, краєгранєїе, acrostichis. краєстѣкомый Psalt. Ven. 113, 8. ἀκροτομος, nunc нестѣкомый.

крава vacca, Pol. krowa, Russis. корова. кравій: масло кравіе Job. 20, 17. βούτυρον, in correcta nunc legitur, olim масло duntaxat. Cum enim Russis масло oleum sit, volebant correctores addito adjectivo butyrum notare. Alias adjectivum ἀρεωανῶς addi solet, ad oleum significandum.

крѣь,

ЗАКАЮЧИТИ, ЗАКАЮЧИМ, *uncum injicere, inhamare.*

КАЛОКОТ *sonitus ebullientis aquae, bullitus, inde*
КАЛОКОТАТИ, КАЛОКОУХ *ebullire, sonum caloc*
edere. Croat. КАЛОКОТАТИ, КАЛОКОЧЕМ. Boh.
КАЛОКОТАТИ, КАЛОКОЮ *glotterare sicut ciconia.*
Confer КАЕКТ, КАЕКТАТИ, КАОУТАТИ, *mera*
onomatopoeica. КАЛОКОЧ Boh. КАЛОКОЧКА Boh.
et Pol., КАЛОКОЧИКА Serb. est *staphylea pinnata,*
Pimpinella.

КАКЪ, КАОКИ, plur. Job. 20, 18. *κακός.* In anti-
qua editione Levit. cap. 15. a v. 48. usque ad v.
50. decies leguntur КАОКИ pro graeco *κακός.* Cor-
rectores maluerunt vocem *κακός* e graeco for-
matam novies substituere, quam Alexjejew non
nisi e graeco explicare potuit. Dicit enim *κακός*
idem esse, quod *υπόκ* subtegmen, trama
aut *κῆδεα* pensum lini. Sunt autem Slovaci
КАКЪ, Pol. *klaki*, stupa, Croat. et Serb.
КАЧИНЕ (*кач* pro *кач*), Boh. *качки* *flocci* *st-*
rac, villus. Russis КАОК, КАОЧОК est fasciculus
Ruschel, et КАОЧКИ frusta, frustula. Atque
Alex. КАОКИ Job. 20, 18. explicat per *качки*
i. e. frusta. Certe etiam Levit. 13. potuisse
КАОКИ, et glossa *κῆδεα* v. 48. vocem *кач*
кач respiciens, servari aut saltem vox slavica
substitui, uti v. 50. factum est, in quo gen-
tius *κακός* adjectivo *κακῶν* *κακῶν* *κακῶν* *κακῶν*
olim Dat. plur. КАОКИМ *legebatur.*

КАЕКЪ *invisitatum, inde* Serb. *Inhibitivus* КАЕКТИ
(slavice *каекти*): КАЕКНУ, КАЕКНУТИ, *procum-*
bern in genua, pectere; каекати *nili genu-*
bus, каекати *Iterat.* Illyr. Croat. Carn. Boh.
Pol. nota vox, Russia proorsus ignota. Praeter
каекнути (*каекнем*), et *каекати* (*каекним*)
habent Serbi et formam frequentativam in com-
posito *покаекивати*, Boh. *акаекети*, *каекним*,
пикаекати, *каекивати*, *каекивам*, et *каекати*

ТИ, КЛЕКАМ, frequ. КЛЕКАВАТИ, КЛЕКАВАМ,
 Pol. a kłękać formant kłękiwać. Habent Pol.
 et Boh. et activam formam in нти: Pol. kłę-
 czyć, skłęczyć, flectere, incurvare, Boh. klj-
 čiti, sklčiti, mutato e in i productum, inde
 КЛЕЧ buris, Pol. Hek.

КЛНК clamor, ferat, Polykarpow, ali-
 as КЛНЧ. claudere, ad Alexjejew e

Gregorio, o, тн. ВОКАЛИ

НИТЕ (V, n, l. 46, 2. i

bilate Deo, d. v. 6.

иалааури, ENIM.

КАНИАНИ, generation

Ven. to co

graeco, here,

applai, Boh.

diminuti, ka

acutus, Carn.

est po

mitas,

aa ni

He

край

арх,

строчі

мий Р

екомы

крава, vassa

бій: масл

correcta nu

Cum enim I

correctores a

Alias adiectivum

um sig. candu

крвь, кровь, cruor, sanguis, Serb. крв, (sic et Illyr. karv, krriv legendum est), Boh. et Pol. krew, Croat. kerv, Carn. kri, Lusat. krej.

крив, кривый, curvus. Pol. krzyw, Boh. krziv. крабѣй, m. et крабѣа, f. arca, capsula, κιβωτός.

Pol. krobia, krobka, Russ. коробка, *Schuchtel*, Boh. krabice. Alexjejew dicit крабница olim lectum fuisse pro hodierno ковчежey Exod. 2, 5. In aliquo libro liturgico legi крабница non abnuo: sed in biblicorum editione Ostrog. et Mosquensi prima jam ковчежey pro *Σίβις* legitur.

корабль, m. navis, кораблю dim. πλοίαριον, navicula. корабленик палуба, Act. 27, 27. Pol. Boh. korab. кораб Boh. etiam cortex, а кора. At корабль, кораб, significatu navis, peregrinum videtur. Conf. gr. κάραβος, ital. caravella.

кроп Russ. anethum, vide supra копр.

кропѣа] urtica, Job. 31, 40. κνίδι, vide копрѣа.

кропити, покрѣпити stillare, aspergere, кроплениѣ aspersio, кропило aspergillum, кропила stilla.

крѣпа, plur. крѣпы, pultes, polenta Judith 10, 5. in versione antiqua e Vulg. 2) Serb. Croat. крѣне grando, *Graupenhagel*, Pol. krupy, Boh. krapury, krupobitj. Conf. Croat. крѣпен grandis, Serb. крѣпан crassus. крѣпница mica, ψίχιον, Matth. 15, 27.

крѣпок, крѣпкый, fortis. Psal. 23, 8. гдѣ-крѣпок и тѣлен, κραταιὸς καὶ δυνατός. крѣпость fortitudo. возлюблю тѣ гдѣ крѣпости моея. Psal. 17, 2. diligam te domine fortitudo mea (ἡ ἰσχύς μου), Psal. Ven. крѣпости, rectius utique. Vide Declinationes. крѣпѣица, крѣплѣа, confortari. крѣпецѣе δυναμοῦμενοι Coloss. 1, 11. in antiquo Apostolo; нѣвс возмогѣице.

крамола seditio, σάσις Luc. 23, 19. крамоленик Act. 17, 5. ἀγχοράτος, circumforaneus. Boh. kramola, quod in antiquissima versione Psalterii

legitur, idem; Slov. kramoliti, se inimicitiam habere.

кромѣ adv. absque, praeter. кромѣ закона Rom. 3, 21. χωρὶς νόμου, absque lege; кромѣ тѣла 1 Cor. 6, 18. ἐκτὸς τοῦ σώματος, extra corpus; кромѣ оуз снх Act. 26, 29. παρὲς τῶν δεσμῶν τούτων, excerptis vinculis his. кромѣ кель Coloss. 2, 5. ἀπειμι, absens sum, in antiquo Apostolo, nunc ѿстою. въ кромѣхъ Philip. 2, 12. in Ms. pro во ѿшествіи, in absentia. Russ. кромѣ, Pol. krom, kromia, Boh. krom, kromje, Slovac. krem. кромѣшній exterior, Matth. 8, 12.

кrm, korm, cibus, pabulum, Pol. karm, Boh. pokrm, Croat. Carn. kerma. кормла cibus, Pol. karmia, Boh. krmje. кормити alere, pabulum praebere, кормитель altor, nutritor, Croat. kermiiti, kermitel, Pol. karmiciel. кормилица (Ostrog. домлица) nutrix Exod. 2, 7. крмак Serb. Croat. porcus (a saginando).

крма, корма, puppis. кѣ сам на кормѣ Marc. 4, 38. erat ipse in puppi (ἐπὶ τῇ πρύμνῃ). Etiam Act. 27, 41. in antiquo Apostolo ἡ πρύμνα ἐστὶ крма, cui nescio qua de causa in editis корми-ло substitutum fuit. Est autem кормило πηδα-λίον, gubernaculum, ibid. v. 40. Sic et Jac. 3, 4. olim ѿ мала крмила, ὑπὸ ἐλαχίστη πηδαλίου, nunc малым кормилицем. Norunt kerma hoc sensu Croatae, Carnioli. Serb. obsoletum крма citat Vukius ex cantilena, in qua certe puppis, non gubernaculum, intelligi debet. кормчий gubernator, κυβερνήτης, Act. 27, 11. Арос. 18, 17. In cod. Serbico крмитель, aliis et кормник, idem.

крѣмень silex, pyrites, Kiesel, Ezech. 3, 9. in antiqua versione e Vulgata. Pol. krzemien, Boh. krzemen et sskrzemen, aliis omnibus kremen.

кре-

КРЕНИТИСА inniti: **πικερνιца** **рѣками** **крѣнашица** in antiqua editione, Prov. 30, 28. **καλαβώτης** **χερσὶν** **ερείδόμενος**, Vulg. stellio manibus nititur; nunc vero in correcta **ωπνιруюшица**, cum glossa, quae monet in hebraeo legi **נאדק** pro **πικερνιца**. Serb. **крѣнѣти** et **крѣтати**; loco movere, refer ad **крѣт**.

крѣн, a graeco **κρίνον**, liliū, Matth. 6, 28. At **окрин** compositum esse possit ex **ω** et **крин**. Legitur nunc **окрин** Jud. 6, 38. pro **λεκάλη**, olim **чаща**. Zach. 9, 15. **ωкрин** est **φιάλη**. Boh. **okrzin** catinum. Conf. Russ. **кринка**.

краль Serb. Croat. Boh. rex, Pol. **krol**, Russ. **король**, vox a Caroli magni nomine. *Karl* per transpositionem nata apud Slavos, eo fere modo, quo illi brada pro *Bart*, mramor pro marmor dicunt, Durichius ab armenico **καρολ** potens, valens, Orzechovius a **κοίρανός** deducere maluerunt; clariss. Linde origine slavicam esse vocem contendit, cum etiam ecclesiasticam **краль** sibi persuaserit. Atqui in libris sacris rex nusquam **краль**, sed ubique **царь** appellatur. Praefatio libri **кормчатъ**, e qua Alexejew in Lexico voces **краль**, et **кравецтво**, citat, cum sit recens ab editoribus conscripta, nihil me movet. Habent Russi et **кравъ** reginam in chartis lusoriis, Pol. **kralka**, in quibus pronunciationem Bohemorum servarunt, cum alias in similibus syllabis a in o mutant.

крило, non **крыло**, ala, Boh. **krzidlo**, Pol. **skrzydło**, quod minime a **крыю** tegere, sed potius a **kerz**, Pol. **krze** n. frutex, *Busch*, deducendum sit. **въ кровѣ** **крилѣ** **твоѣю** **покрѣши** **мѧ** Psal. 16, 8. sub umbra (**ἐν σκέπῃ**) alarum tuarum (**πτερυγῶν σου**) proteges me. **на крилѣ** **црковнѣмъ** Matth. 4, 5. super pinnaculum (**πτερυγίου**) templi. **воскриліе** **ризы** est simbria (**κρασπέδον**) vestimenti Matth. 9, 20. Serb. Croat. **крило** ala,

- 2) sinus, *Schofs.* Carn. krilo, sinus; ala vero perutniza (corrupte repetniza). Illyr. Croat. krelyut. крадѣ, красти, fut. оукрадѣ, Iterat. оукрадаю. Johannes Ilinskij, auctor Concordantiarum in Evangelia et Acta, sub крадѣ posuit ter оукрадѣ, et sub оукрадаю alios tres versus, in quibus non nisi forma оукрадѣ legitur. крадоводен in antiquo Apostolo pro ο συλαγωγών legitur Col. 2, 8., in Msto. Belgradensi крадоводен, Gerundivus а крадоводити depracdari, in editis nunc прелцаа, decipiens.
- корд Boh. Pol. gladius, pugio, Russ. Croat. корда, Carn. kordezh. Huc refer compositum о-корд Psal. 73, 6. сѣчнвом и оскордом ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ, in securi et ascia. Est nimirum о- корд, acutum ferrum.
- кредел, m. Slovac. et Morav. grex, agmen, Cro. kerdelo, Carn. kardelu, kardelo. Confer череда et germ. *Heerde*.
- краток, краткый, Croat. Carn. Boh. kratek. Illyr. кратак, Pol. krótki, Russ. короткий, brevis, curtus. кратити breviate, краткость brevitatis. вкратцѣ breviter, συντόμως, Act. 24, 4. et крат-коконежно житіе Sap. 15, 9. βραχυτελή βίον.
- крат, plur. краты, колькраты quoties, двакраты bis, трикраты ter, etc. секрати Deut. 32, 17. sunt πρόσφατοι. Legit autem hoc loco pro κριτοὶ καὶ πρόσφατοι Psalt. Ven. новѣи и се крати, Ostrog. et Mosqu. prima новѣи се крат omisso и, correcta editio нови и секрати, addita glossa недавни, Vulg. novi recentesque.
- кротак, кроток, кроткый, mitis, mansuetus, Croat. Carn. Boh. кротек, Illyr. кротак, Pol. krotki, quod a krótki distinguendum. ты гдѣи благ и кроток Psal. 85, 5. tu domine suavis (χρησὺς) et mitis (ἐπιεικής). πτω кротек εἰμὶ Matth. 11, 29. quia mitis (πρᾶς) sum. кротость

mansuetudo *πραΐτης* Psal. 89, 10. крото-
 стѣн: ѡкротостнѣи премѣдрости Јас. 5, 13.
 in mansuetudine sapientiae *ἐν πραΐτητι σοφίας*,
 quod correctores mutarunt in ѡкротости и пре-
 мѣдрости. кротити, оукротити, mansuefa-
 cere, domare, Iterat. оукрошаю. Јас. 3, 7.
 male quaedam editiones legunt оукрочается pro
 оукрошается, domatur, olim оумѣчается. Ео-
 дем versu pro *δεδάμασαι* vitio librariorum et
 olim Futurum оумѣчится et nunc оукротится
 in editis libris legitur, cum tamen jam in Ms.
 antiquo Praeteritum habeatur: оумѣчена кѣтъ
 вещь члѣвѣцкѣю, domita est a natura humana,
 pro оукрочится сътѣством члѣвѣцеким. кро-
 ткоаѣшен *πραΐθυμος*, Prov. 41, 30. vitiose
 olim крѣпкоаѣшен.
 крѣтити torquere, contorquere, Boh. krautiti,
 Pol. kręcić, krącić. Vide Pol. kręć, Russ. крѣтъ,
 крѣтость, Croat. kruto in Lexicis harum dia-
 lectorum.
 крт Boh. talpa, Croat. Carn. kert, Pol. kret,
 Russ. крот, Serb. кртица, et кртина. Lev.
 11, 30. кроторѣа (*ἄσπαλαξ*) in antiqua et
 correcta editione pro крот legitur. Est autem
 кроторѣа talpa fodiens, vox composita ex крот
 et рѣю fodere. Pol. kretomysz est sorex araneus,
Spitzmaus. Cumulum a talpa aggeratum Croa-
 tae vocant kertorovina, Carn. kertima, kertifhe,
 Slovaci кртинецъ, Pol. kretowina, kretowizna,
 kretowisko, Serb. кртичнак, Russ. кочка.
 крт Serb. firmus, durus, refer ad крѣтъ, крѣ-
 тивъ.
 кртанъ, кртаи, Pol. gula, guttur, Boh. kř-
 tan et chrztan, et Pol. chrztou, refer ad гртанъ.
 крзно Boh. olim vestis pellicea, Croat. kerzno,
 Carn. kersen *Kürschleder*. Slovac. grznar est et
 hodie pellio, *Kürschner*, Croat. kerznar. Patet,
 quid корзно sit apud Nestorem. крзница ves-

tis

iis baptismalis apud Serb. refer ad крест, крст,
 pro крстница.
 крѣиц dim. а крѣг; ita et alia, uti крѣжити,
 крѣжати, крѣжило, крѣжало refer ad крѣг.
 крѣжилѣа apud Polykarpow sunt circuli, крѣги.
 Isai. 13, 10. in antiqua editione крѣжилѣа pro
 Ὠρίων leguntur, correctores maluerunt vocem
 graecam servare. Job. 38, 31 pro φραγμὸν
 ὠρίωνος olim вгражденіе крѣжилицѣ, nunc в-
 гражденіе вріѣново exuncto nomine slavico
 Orionis, quod certe apud Illyrios eo tempore,
 quo Jobus et Isaias versi sunt, in usu erat.
 крѣждевати: Дан. 8, 27. крѣждевах in antiqua
 editione pro ἐμαλακίσθην, nunc изнемогах,
 debilitatus sum. Cum ѣ supplere soleat ѣ breue,
 et ѣ epentheticum sit, referendum erit крѣж ad
 крѣг, unde Bohemicum крѣгек (krzechek, krzech-
 ky), fragilis:
 краса, pulchritudo, decor, κάλλος Epist. Jerem.
 seu Вар. 6, 23. безъ красы асхиμонуѣса Ezech.
 16, 7. люби въ красѣ φιλόκοσμος Вар. 6, 8. in
 antiqua editione, in correcta vero красотолю-
 би. Olim въ день красы ἐν ἡμέραις νέων Sir.
 24, 27. melius nunc во дни новоплодіи.
 красота septies in Psalmis legitur. красота
 σεναα со мною естъ Psal. 49, 11. pulchritudo
 (ὡραιότης) campi mecum est. красен, красный,
 pulcher; ψάλτιрь красен ѣ гдѣль ми Psal. 80,
 3. psalterium iucundum (τερπνόν) cum cithara.
 се что добро или что красно Psal. 132, 1.
 ecce quid bonum (καλόν), aut quid iucundum
 (τερпнόν)? Nec differt Psal. Venetum, nisi
 quod post се addat нѣта, graecum δὲ post ἰδѣ
 exprimendo: красен добротою Psal. 44, 3. spe-
 ciosus forma, ὡρατος κάλλει. красно отроча
 ἄσπετον τὸ παιδίον, venustum puerum, Vulg. ele-
 gantem infantem, Hebr. 11, 23. Et Act. 3, 10.
 при красныхъ дверехъ, ad speciosam portam,

ἐπὶ τῇ ὥραιᾳ πύλῃ. At Cant. 5, 10. красен in antiqua editione est παρρῶς, rubicundus, qui significatus a Russis duntaxat huic voci tribuitur. Recte itaque deleto красен hoc loco correctores чермен substituere. красити, крашѸ, оукрасити, Iterat. крашаю ornare, comere, decorare. красите раки праведных Matth. 23, 29. ornalis (κοσμεῖτε) monumenta justorum. исходы оутра и вечера оукрашиши Psal. 64, 9. exitus matutini et vesperae delectabis (τέρψεις). Apud Polykarpow красаяся delectari, gloriari, τέρπομαι.

крошна Pol. Slovac. machina textoria, Russ. кресны plur. idem, Croat. крошна. 2) krosna Boh. sporta, corbis, Croat. крошна, Krachsen, machina ad portanda onēra in dorso, Russ. крошна corbis, Serb. крошные plur. feretrum.

крыса Russ. mus rattus, Ratte.

кресати Serb. Croat. Carn. excutere ignem, Pol. krzesac, Boh. krzesati. кресало Illyr. Croat. Carn. ignitabulum, Feuerzeug, Boh. krzesadlo, Serb. Slovac. кресиво, Pol. Mor. krzesiwo idem. At Croat. et Carn. крес vide sub крест.

креснѸ inusit., воскреснѸ, воскреснѸ, exurgere, resurgere. воскресни вѣе, surge (ἀνάστα) deus Psal. 81, 8. Еда спай не приложит воскреснѸти, numquid qui dormit, non adjiciet ut resurgat (τὴ ἀναστῆναι) Psal. 40, 9. той воскресѸ мертвых, ipse surrexit (ἡγέρθη) a mortuis Matth. 14, 2. воскресити, воскресити, suscitare, excitare, Iterat. воскрешаю: аз воскрешѸ его, ego resuscitabo (ἀναστήσω) eum Joh. 6, 44. 54. оѸ воскрешает мертвых, pater suscitatur (ἐγείρει) mortuos Joh. 5, 21. In antiquo Apostolo 2 Cor. 4, 14. воскрѸшен, qui suscitavit, pro ἐγείρας, et воскрѸсит suscitat, pro ἐγείρει, in impressis vero воздвигнѸи et воздвигнет. воскресеніе (а воскреснѸ) resurrectio, ἀνάστασις,

tri-

triginta et octo vicibus in N. Test. legitur, **воскрешеніе** vero (a **воскресити**) non nisi sepius. Observavi autem in Mss. **вскрѣшеніе** quandoque etiam iis in locis, ex. gr. Matth. cap. 22. ter, in quibus nunc **воскресеніе** impressum est. **васкрѣшеніе** habet cod. Serbicus recentior. Serbis hodie **васкрєнѣти**, **васкрєнем**, exclusa ut solent vocali **ѣ**, resurgere, **васкрєненіе** et **васкрє**, immo et **ѹскрє** pascha, **васкрєвати** et **ѹскрєвати** celebrare pascha.

крѣсла, f. Russ. sedes, sella, solium, Pol. *krzesło*, n. *Lehnstuhl*, *Armstuhl*.

краса porrigo, scabies; *Räude*, *Krdtze*, Boh. chrasta; Russ. **короста**. Levit. 21, 20. **красы дивїа ѱѡра а҃г҃ла**, Vulg. jugis scabies. Serb. Croat. Carn. **краса** est crusta vulneris, *Schorf*; Serb. **красѣ** variolae.

красѣль, m. **ὀρνυγομήτρα**, coturnix, Psal. 104, 40. Apud Polycarpow **ὀρνυξ**, coturnix. **придоша красѣли и покрывша полк** Exod. 16, 13. **ἀνέβη ὀρνυγομήτρα**, Vulg. ascendens coturnix cooperuit castra. Antiqua editio **весь полк**. Etiam tertio (in Vulgata quarto) libro Esdrae, qui e latino translatus est, cap. 1, 15, coturnix est **красѣль**: **красѣли быша вам въ знаменіе**, coturnix vobis in signo fuit. Dubitari igitur vix potest, per **красѣли** interpretem Slavum intellexisse coturnices. Et tamen coturnix Serbis, Slov. et Carn. est **препелица**, Dalm. *prepeoka*, Pol. *przepiórka*, Croatis *плепелица*, Russis *перепелка*, Boh. *krzepelka*, mutato **п** in **к**. **красѣль** vero; Russ. **коростель**, est *Rallus crex*, *Wiesenschnarrer*, Boh. *chrzastal*, *chrzastel* et *krzastal*, Pol. *chrosciel*, *chroscielec*.

крєст, non nisi cum praepositione **ω** in usu: **ωкрєст себє** circum se, **περὶ αὐτὸν** Matth. 8, 18. **ωєхѡждаше нечѹ ωкрєст** circuibat vicos in circuitu (*κύκλω*). Est ergo obsoletum **крєст** idem

ac germ. *Kreis*, orbis, circuitus, inde Boh. okrsslék orbis. Pol. kres, krys, kres'lic huc trahi possint, sed serius a germ. *Kreis* deducta videntur. **ѡКРЕСТНЫИ** adj. circumjacens, qui circa est: **МНОЖЕСТВО ѡ ѡКРЕСТНЫХЪ ГРАДѢХЪ**, Act. 5, 16. multitudo vicinarum civitatum (**τῶν περὶ πόλεων**). **КРЕСТ** crux, est pro **ХРЕСТ**.

КРЕСТИТИ baptizare, Iterat. **КРЕЩАЮ**: **КРЕЩЕНІЕ** baptismus. **КРЕЩЕНІЕМЪ** **ИМЪ** **ЖЕ** **АЗЪ** **КРЕЩАЮСЯ**, **КРЕСТИТАСЯ** Marc. 10, 39. baptismo quo ego baptizor, baptizabimini. Recte monet Alexicjew, **КРЕСТИТАСЯ** esse dualem numerum futuri temporis, sed miror, quod addiderit, simili modo et alia verba inflecti secundum exemplar graeci sermonis, cum in scriptura sacra nullibi dualis graeci verbi occurrat. Neque asserere licet, Slavos inflexionem dualis numeri Graecis debere. **КРЕСТИТЕЛЬ** baptista, **КРЕСТ** crux, Serb. **крст**, et **кртити**. In iis dialectis, in quibus **криж** pro **крест** viget, **крест** sumitur pro baptismo, Slovac. **krst**, Croat. Carn. **крест**, Pol. **krzest** et **chrzest**, Boh. **krzest**. Origo vocum istarum peregrina est, uti Germanorum *Christ*, christianus, inde olim *christen* baptizando christianum facere, quod Slavi mutarunt in **ХРЕСТ**, **ХРЕСТИТИ**, **КРЕСТ-КРЕСТИТИ**. Serbis phrasis **у крсту** est idem ac inter Christianos, in orbe christiano. Huc refer Carn. **крес** festum Joannis baptistae, solstitium aestivum, inde Croatis **крес** ignis festivus, strues lignorum incensa, ad quam saltus nocturni fieri solent. Solent autem ignes isti accendi in vigilia Joannis baptistae. **КРЕЩЕНІА ЧЕЛНѢМЪ** lotiones (baptismata) urceorum, Marc. 7, 8. est figurata locutio. Hebr. 9, 10. in antiquo Apostolo pro **βαπτισμοῖς** legitur **кръщеніи** in Instrumentali plurali, nunc in impressis **ѡМОВЕНІИХЪ** in ablutionibus. **КРЕСТИЛЬНИЦА** baptisterium, **вѣ**

in quod immerguntur baptizandi, in codd. Serbicus крѣтилица.

крошница dim. а крошна Jud. 6, 19. κόφινος, canistrum, sportula, refer ad кросна.

крѣштити, сокрѣштити, frangere, Iter. сокрѣшаю. исцѣли сокрѣшеніе ѿ (Ven. Ps. съкрѣшеніа ек) Psal. 59, 4. sana contritiones (συτρίμματα) ejus. кость не сокрѣшится ѿ него Joh. 19, 36. os non comminuetur (συτρίβησεται, confringetur) ex eo. крѣшина Boh. Pol. Russ. rhamnus frangula L., *Faulbaum*, крѣшеу dim. а крѣх: крѣшеу Pol. Russ. minerale, metallum. Boh. крѣшеу (Serb. крѣшау) соли frustum salis. крѣшка Illyr. pirus, pirum, dim. крѣшница, vide supra грѣша.

карша vide in Lex. Russ.

крѣзати, крѣзао in Lex. Serbico.

крѣ Boh. caudex, stipes, *Strunk*, Pol. karcz, inde крѣтити Serb. Croat. exstirpare, caedere sylvam, Pol. karczować. Serb. крѣченъе, Croat. kerch (крч), izkerchenye, exstirpatio, caesio sylvae, rudetum, *das Roden*.

крч Slovac, spasmus, Russ. корч, Croat. Carni. керч, Boh. krzeč, Pol. kurcz; Serb. грч, mutato к in г. крѣтити Boh. contrahere, contorquere, Russ. корчить, Pol. kurezyć, Serb. грѣтити, contrahere, corrugare.

крѣма Serb. Boh. caupona, Russ. корѣма, Pol. карѣма, Croat. Carni. inserunt quidem ε inter к et р scribendo, sed in pronunciatione id elidunt dicendo крѣма. корѣмник сауро, *καπιλος*, Isai. 1, 22. Sir. 20, 27. Russ. et корѣмарь, Serb. крѣмар, Boh. krčmarz, Pol. karczmarz. корѣмница taberna, *τρίεχ* корѣмницъ, *τρίων* тавернъ Act. 28, 15. Sed in Apostolo an. 1324. legitur: *τρειν* таверн, et quod praecedit до апискафора, *αχρὶς* *Αττικῆς* *φύρας*, quod posteriores red-

di-

diderunt: до аппиева торго. корчемствовати
cauponari, i. e. corrumpere, adulterare. Hac
voce usus est antiquus interpret ad exprimen-
dam metaphoram καπιλεύοντες 2 Cor. 2, 17, licet
in Apostolo citato vitiose κрмчствѣдють pro
крчмствѣдють scriptum sit; impressi nunc legunt
не чистѣ проповѣдающе (in antiquis edioni-
bus проповѣдающе) слово бжїе, sublato tropo.
крчим χαλκεις, Vulg. faber aerarius, 2 Tim. 4, 14.
legitur in Ms. antiquo, cui tandem vox ковач sub-
stituta fuit.

крчаг, корчаг, urceus, *Krug*, Isai. 5, 10.
pro κεράμιον nunc legitur. Jerem. 35, 6. olim et
nunc; Vulg. scyphos habet. In antiqua editione
1 Reg. 25, 18. двѣ корчазѣ, δύο ἀγγεῖα, in
correcta два сосуда, Vulg. utres. Serbis крчаг,
Slovac. krčah et krčak, Pol. корчак, dim. кор-
чачек, Russis vero корчага vas fictile pro lin-
teis aqua fervida perfundendis, dim. et корчажка,
adhuc in usu sunt. Palkowič Slovacicum крчак
cum Russ. коршок (scribendum fuit горшок, quod
est a горнец olla) male comparavit, et крк? (cum
signo interrogationis) apposuit. Linde корчак
cum корчма comparare maluit, cum Germanis
Krug sit urceus et caupona; etymon vero кора,
korzen statuit. Mihi neutrum probatur, cum крчак
ad крч (caudex) referendum esse censeam.

кречет Russ. falco gyrfalco, *Geyerfulke*; Pol.
krzeczot, alias białożor. кречати Croat. coavare,
Dalm. krakotati, Boh. krzehotati. креч calx Illyr.
peregrinum est про вапно. Boh. креч (krzeč) refer
ad крч, корч.

крагѣй, apud Polykarpow, accipiter minor, nisus
fringillarius; Alexejew addit aliis esse idem,
quod кречет. Croat. крагѣль; Dalm. крагѣлец,
Carn. Vind. крѣга, крагѣа, крагѣач, Boh.
krahujec, krahulec, Pol. крѣгѣлец, falco nisus,
Sperber.

крѣг

крѹг Russ. Serb. Croat. circulus, orbis, sphaera, circumferentia, gyrus, cyclus, discus, Boh. kruh, Pol. krąg, plur. kręgi, mutata vocali u in æ, ut solent. крѹг мѣдан in Ms. antiquo 1 Cor. 13, 1. est κυμβαλον, in impressis кумбал. крѹглаый rotundus. Olim Cant. 5, 14. ρυψεγω крѹглаѣ, χεῖρες αὐτῆς τρέφονται, Vulg. manus illius tornatiles, nunc вѣточены in plur. вкрѹглаый ab вкрѹг, et вкрѹжный, et вкрѹжити, et вкрѹженіе. Psal. 139, 10. глава вкрѹженіа их, caput circuitus (κυκλώματος) eorum.

крѹг, Boh. krhy in plur. lippitudo, krhawy lippus. Slovac. krhla cupa lignea.

крѹг, vide Boh. krzehk, krzehky, krzehot, okrehky in Lexicis et supra Slav. крѹжевати. Confer tamen et Croat. kerhek (крѹхек) et kerssliv (крѹшнѣ) fragilis, debilis.

крѹха, крошка, крошѹ, vide in Lex. Russicis. Affinia sunt крѹх, крѹшити. At Carn. крохотати est cachiunari, grunnire. Confer Boh. крохтати et крохтати. Dahn. хрѹкати.

крѹх, quod mihi a крѹю seu крою, scindo, formatum videtur, fragmen, frustum Russ. et Pol., inde dim. крѹшеу, Serb. крѹшау, quod vide supra sub крѹшити. оукрѹх fragmentum Matth. 14, 20. взяша изкѹтки оукрѹх, tulerunt reliquias fragmentorum (τῶν κλασμάτων). Erat itaque крѹх хлѣба frustum seu fragmentum panis; nunc крѹх (omisso хлѣба) significatu panis viget apud Dalmatas aliosque Illyrios, apud Croatas, Carniolas et Vinidos. In Bibliis vero Slavonicis, apud Boh. Mor. Slovac. Lusatias, Pol. et Russos panis est хлѣб, Serb. лѣб. А крѹх est крѹшити in frusta comminuere. Confer et крѹхати.

крѹхати (apud Vukium крѹзати) et крѹшити frangere, Croat. kerham, kerssem (крѹшем), et kerhek (крѹхек) fragilis.

крѹхати

крѣхати 2) tussire (de equis), Boh. крѣхлати
крѣхый 3) Bohemis laevus, sinister.

кракати, кракам, Croat. Pol. crocitare, Boh.
кракати et крокати, Carn. крокати, Illyr. гра-
кати, Serb. грактати, Russ. гракаю, apud
Polykarpow et кракаю. Croat. кракорим гра-
cillare, Boh. кракорам, Pol. крекорам et кро-
корам.

крѣк Boh. Pol. gradus, gressus, passus, Boh. et
крѣчей, Serb. Illyr. Croat. Carn. корак, корачай,
Serb. et кораклай. крѣчити Serb. Boh.
Pol. gradi, incedere, (Boh. Iterat. крачети),
Serb. Illyr. Croat. Carn. корачити, Iter. корачити,

крѣква Boh. Pol. et крѣкеѣ (Pol. krokiew), can-
terium, telamon, *Sparren*, Carn. krokla. Vide
et krokvice, Pol. krokiewka, et krokewnice in
Lexicis.

крѣка subtegmen, trama, in Lexicis notatur ceu
vox slavica, est autem omnino graecum κρόκη.
Nec alibi nisi Lev. 13, v. 48 et sequentibus in
plurali (pro antiquo клоки) legitur. Vide p. 236.

крѣк Pol. крѣчек dim. corvus corax, Boh. крѣ-
вец, Carn. крокар. Confer кракати, крокати,
et Boh. крѣкати, Russ. apud Polykarpow кро-
кати. крѣк 2) vide sub крѣк.

крѣк Boh. collum, Pol. inserto a: карк, dim. крѣчек,
Pol. карчек, Lusatis kérk, kyrk. Slavis me-
ridionalibus врат; Croatae tamen et крѣк norunt.
Serbis крѣкача gestatio in dorso manibus col-
lum amplectentibus.

крѣконосый ρινότμητος, fissis naribus, ut explicat
Alexjejew, additque vulgare кѣрносый, i. e.
naso curto, naso mutilus. An non potius le-
gendum крѣконосый, cum Serbis крѣнити sit
diffindere, крѣна et крѣньо homo auribus mul-
tis, крѣносор mutilus cornu. Levit. 21, 18.
κρονοφόρος in antiqua editioae redditur крѣна, in

кор-

correcta vero **корногый**, curto naso, quod utique contractum est ex **кормоногый**. Slovacia **крква** est ruga, plica, **крквати** corrugare, plicare.

керкати, **керкнѣти**, Russ. **pipire**, gallinarum pituita laborantium vox.

крека Serb. clamor gallinarum, ranarum. **крекета-ти** coaxare, **крекетѣша** coaxatrix i. e. rana. Pol. **krzekać**, Boh. **krzechotati**.

крик clamor, Boh. **krzik**, Pol. **krzyk**, Lusat. **кшик** mutata, ut solent, post **к** litera **р** in sibilantem, Carn. **крик** et **крич**, Croat. **крич** et **крика**. **крикѣм** Russ. clamosus homo, *Schreyhals*, Boh. **krziklaun** (krziklun), Pol. **krzykała**, **krzykały**, **krzykacz**. **кричати**, clamare, ejulare. Marc. 5, 38. **видѣ** **молвѣ**, **плачѣщїа** **и** **кричашїа** **многѣ**, vidit tumultum, flentes et ejulantes (**κλαίοντες καὶ ἀλαλάζοντες**) multum. Matth. 15, 23. in Ms. **кричит** (**κράζει**) **про** **зѣвет**. Dan. 13, 26. olim **кричанїе** (**κραυγή**), **пѣс** **клич**.

кракати Russ. tetinnire (anatum), **краква**, **краткѣша**, anas. Confer **крека**. Pol. **krzekać**. subo (de suis).

крюк Russ. uncus, uncinus, dim. **крючек**. Pol. **kruczek**. Exod. 27, 10. **крючки** **ихъ**, **οἱ κρίκοι αὐτῶν**, et iterum v. 11. in correctae editione; in antiqua vero **κρίκοι** sunt **объяди**, i. e. absides, curvaturae. **крючити** curvare, **крючитисѣ** incurvari, et alia derivata а **крюк** vide in Lex. Russ.

кѣдерь, plur. **кѣдри** Russ. **crispi capilli**, *Locken*, Carn. **koder**, et **kodra**, **cinnus**, Boh. **kaderz**, Pol. **kędzior**, plur. **kędzierze**. **кѣдравъ**, **кѣдравый**, **crispus**, Serb. **кѣдравъ**, Carn. **кѣдрастъ**, **кѣдровецъ**, Boh. **кѣдратый**, **кѣдрна**, *Krauskopf*, alias et **кѣчера**, **kaderzawek**. Cant. 5, 11. **βόσφυχοι αὐτῇ ἐλάται** reddit correctae **власы** **егѡ** **кѣдравы**, antiqua editio **широки** i. e. **lati**, Vulg. **comae** ejus sicut **elatae palmarum**. Supra

p. 105. кѣдри ad кѣд retuli et recte quidem, cum ρ in fine vocis кѣдръ formativa esse videatur, uti ль, ла in кѣдѣль, кѣдѣла, pensum lini, Croat. Boh. etiam stupa, et ла in kudla Pol. Slovac. villus, Zote, kudlaty Pol. villosus, zotig! Nec occurrit radix ulla sub к tribus consonis constans, quarum media sit д aut т.

кѣтры asilus; tabanus, *Bromse*, Russis duntaxat nota vox, e quorum Lexicis eam Stulli hausit et Lexico suo Illyrico inseruit, eamque per utcsisete (утѣчишге) et asylum explicavit, asylum (tabanum) male in asylum commutando.

кѣзнь, кознь, insidiae, technae, machinatio, fraus. противъ кознемъ діаволскимъ Ephes. 6. 11. adversus insidias (μεθοδείας) diaboli. Ibid. 4, 14. ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, в коварствѣ козней лженіа in astutia ad circumventionem erroris, in (veteratoria) versutia ad insidiosе fallendum. Nec alibi in Novo Testamento haec vox legitur. Polykarpow habet etiam козневатый insidiosus, кознствѣю insidiari, technas struere. Alexjejew citat кознованіе (quod supponit verbum козновати), кознодѣйствіе et кознодѣйство, козногласник comoedus, ludio. Praepròpere vocem кознь supra p. 106. ad кѣю retuli. Distinguendae certe voces кѣзнь et кознь. Иуд res ex auro aut argento fabrefactas, germ. *Geschmeide*, significat et а кѣю; uti Pol. kuźnia, Russ. кѣзница, officina fabri, et кѣзнецъ, derivatum est: Distingui etiam debet кознь а казнь punitio, castigatio. Hoc enim, contractum ex камзнь, а verbo каати aptius deducitur, quam а казати uti Palk. in Lex. Boh. visum fuit. Unde vero vocem кознь derivem, nondum mihi liquet. Si нь formativa sit, certe ad radicem кѣз, коз, seu кѣз cum vocali ambigua et mobili referenda erit. In codd. Serbicis enim nunquam кознь,

sed

sed semper **къзнъ** scribitur. Nec aliud quidquam occurrit, quo vox **кознъ** illustrari possit, quam Russ. **козѡнъ**, gen. **кознѡ**; talus seu ossiculum, quo pueri ludere solent. Confer Boh. **костка** alea. A ludo facilis transitus ad technas, insidias.

кость, f. os, ossis; *Knochen*, *Bein*. Psalm. 101, 4. **късти моѡ тѡкѡ сѡшѡло сѡхѡшѡсѡ**, (Psalm. Ven. **късти моѡ тѡкѡ сѡушѡло сѡхѡшѡсѡ**), ossa (**ѡсѡ**) mea sicut cœtium (**ѡрѡгѡ**) aruerunt. Hebr. 3, 17. **късти хѡла**, Vulg. corpora, in antiquo Apostolo **оудѡ**. Si slavicum **кость** cum lat. os conferas, **ть** formativa videri possit, quae syllabae radicali **кѡс** accesserit; at si cum graec. **ὀστέον** compares, **ть** tertiam radicalem esse censebis. **кость** pronunciant Russi, Moravi, Slovaci, **kośe** Poloni, cum quibus faciunt Lusatiae utpote Lechitarum gens; Boh. Illyr. Carn. **кѡст**. Carn. et **kult**, gen. **kosti**. Diminutiva Pol. Boh. **кѡстка**, **кѡстѡчка**, Russ. **кѡстѡчка**, Croat. Serb. **кошчица** (**кошница**), augment. Russ. **кѡстица** et alia derivata vide in Lexicis.

кѡситеръ Serb. stannum, *Zinn*, est e graeco **κασίτερος**.

къст Russ. frutex, virgultum.

късть Russ. conus, apex; fasciculus, penicillum, *Quasto*, *Büschel*, Pol. **kiśc**, dim. **kistka**.

къстѡнь Russ. cestrum, cestus, clava, Pol. **kiścień**, **kieścień**.

кошѡны plur. Ephes. 5. 4. **бѡсѡловѡе или кошѡны** stultiloquium aut scurrilitas (**ἡντορλαλα**), apud Polykarpow **кошѡнникъ** sannio, jocator; **кошѡнствѡ** pugae, facetiae, joci; **кошѡнствѡю** jocari, ludere, cavillari.

къща tentorium, tabernaculum. Num. 24, 5. olim in plur. **къща тѡсѡ**, **σκηναίσκ**, nunc **къщѡ тѡсѡ**, **къщѡпотчѡнѡ** tabernaculum fixio, sce-

moregia.

nopegia. кѹѣник σχυήτης. Serb. кѹѣа, Dalm. kucha domus.

кѹѣник, кѹѣик, Pol. sibilus, kszukać, ksykać, sibilare.

§. 8. Ex indiculo radicalibus syllabis sub quolibet litera subjuncto facile perspicies, significatum vocum classis tertiae, quae tribus consonis constant, non solum a prima et secunda, sed etiam a tertia radicali litera pendere. Differunt certe мѹѹа juvenis et мѹѹаѣ malleus, хѹѣѣ stabulum et хѹѣѣ panis, прѹа limen et прѹах pulvis; прѹѣ (прѹѣѣ) digitus et прѹѣѣ (прѹѣѣѣ) terra. Ipsa etiam vocalis, fixa nimirum et immobilis, significatum determinat. Aliud certe est хѹаѹ domus, aliud хѹаѹ claudus, aliud ѹаѹа carus, aliud ѹаѹѣ ainicus. Quis audeat syllabas прѹаѣ, прѹаѣ, прѹѣѣ, прѹѣѣ, прѹѣѣ (прѹѣѣ), et derivata ab iis confundere? Postulant quidem Substantivorum formae, quae a verbis significationem petunt, aliam subinde vocalem, sed mutatio haec, cum secundum analogiae leges fiat, non est arbitraria. Igitur плѹѣѣ a плѹѣѣѣ sub плѹѣѣ, грѹѣѣ a грѹѣѣѣ sub грѹѣѣ, грѹѣѣ a грѹѣѣѣѣ sub грѹѣѣ, звѹѣѣ a звѹѣѣѣѣ sub звѹѣѣ, вѹѹѣѣ (обѹѹѣѣ) a вѹѹѣѣ sub вѹѹѣѣ, мѹѹѣѣ a мѹѹѣѣѣ sub мѹѹѣѣ comprehendi existimanda sunt.

Consuli possint, quae in primis lineis ad conficiendum universale Etymologicon slavicum (*Entwurf zu einem allgemeinen slavischen Etymologikon*) Pragae, 1813. §. latius exposuimus.

§. 9. Quamvis non ignorem, quasdam radices classis tertiae ad secundam reduci posse, aliquot etiam omissas esse, licebit tamen numerum earum inire. Comprehendit autem classis tertia octingentas septuaginta octo, classis secunda sexcentas quinquaginta quinque, prima septuaginta duas syllabas radicales, quibus fundamenta etymologiae slavicae innituntur. Numeramus enim sub

a	in Cl. I.	3	in Cl. II.	23	in Cl. III	9
а	-	2	-	28	-	3
б	-	5	-	42	-	31
в	-	6	-	32	-	42
г	-	5	-	56	-	76
д	-	4	-	44	-	18
е	-	7	-	24	-	2
ж	-	2	-	63	-	8
з	-	5	-	52	-	3
и	-	4	-	31	-	36
к	-	5	-	45	-	50
л	-	3	-	20	-	13
м	-	4	-	15	-	15
н	-	5	-	55	-	148
о	-	2	-	13	-	21
п	-	-	-	-	-	27
р	-	1	-	7	-	10
с	-	4	-	13	-	37
т	-	-	-	20	-	83

X

х	in Cl. I.	1	in Cl. II.	19	in Cl. III.	89
к	-	-	4	-	-	153
			<hr/> 72		<hr/> 695	<hr/> 878

Summa omnium 1605.

§. 10. Non possum silentio praeterire egregios conatus illustrissimi Academiae Russicae praesidis Alexandri Шишков, viri mihi multis nominibus colendi, quibus ille conficiendo Lexico Russico etymologico, tam in notitiis (извѣстіе) Academiae, quam in arboribus vocum (дерева слов) summo labore concinnatis, Petropoli 1819. praelusit. Arbor radice мр in 25 genicula (колѣна) quasi stirpes dividitur, et e geniculis orti rami seu frondes (лѣтви) ex utraque parte stipitis exhibentur. колѣна hoc ordine se excipiunt a radice мр ad verticem progrediendo: 1 мрѣ, 2 мерѣха, 3 смрѣ, 4 смерѣ, 5 сморожина, 6 мерзость, 7 мрак, 8 смерчѣ, 9 морщѣ, 10 сморчок, 11 морошка, 12 смѣршій, 13 хмѣрю, 14 мравій, 15 мѣрава, 16 мѣрлычѣ, 17 маргаю, 18 мараю, 19 мѣрковѣ, 20 мраз (мороз), 21 морѣ, 22 морж, 23 мрежа, 24 мир, 25 мѣр.

Simile quid jam tentatum antea fuit a clariss. Samuele Linde in Principiis etymologiae, quae linguae Polonicae Lexico, praestantissimo aequae ac locupletissimo, praefixit. Primum exemplum, quod pro-

profert, praebent radicales M-r, ad quas ille sequentes decem voces cum earum derivatis refert 1 Mara, 2 Mrok, 3 Murzyn, 4 Morze, 5 Mrug, 6 Miara, 7 Mor, 8 Marznąć, 9 Smrod, 10 Mruk. Secundum exemplum praebent radicales M-g, M-k. Tertium L-c, L-s, L-z; quartum Chr, Chr-ch, Kr-k, Chr-s, Chr-b, Chr-p, Kr-b, Kr-p; quintum radicales Pr, P-r, P-rz; sextum T-k; septimum denique Ch, quo non solum Chuch (quod est germ. *Hauch*), sed etiam Duch spiritus (quod sine dubio a Du, duju, formatum est) et chcieć (хотѣти, velle) retulit. At ille veritati indagandae impense deditus principiis, quibus etymologiae systema legitimum superstrui debet, denuo examinatis, et pensi habitis aliorum sententiis certe jam perspexerit ipse, quam multa precario sumantur in determinando generali significato unius aut duarum literarum, in pluribus vocibus obviarum, neglectis reliquis radicalibus, quae simul conjunctae vocem ita constituunt, ut a complexu omnium notio et significatio pendeat. Mihi quidem semper visum est, si numerus radicum ultra, quam oporteat, minuatur, nimis coacte reducendo radices plurium literarum ad alias simpliciores, etymologiae fundamenta labefactari potius quam firmari.

R

Uti-

Utinam aliter mihi sentire liceret de arboribus etymologicis, quarum structuram exponere coepi. Secundae arboris radices sunt **кр**, **гр**, **хр**, neglecto prorsus discrimine literarum **к**, **г**, **х**; genicula (**колѣна**) centum triginta duo, quorum primum **кракаю**, supremum seu ultimum **хворать**. In notis, quae elucidando nexui et originibus vocum a communi radice deductarum destinatae sunt, multa sunt, quae probare non possum. Cui verisimile videri possit, peregrinum **грош** (e lat. grossus) a slavico verbo **грохочѣ**; aut **крѣпаль**, etsi ore vulgi in **хрѣпаль** mutatum sit, a **хрѣпѣть** recte deduci! Cui persuaderi possit, ut alia taceam, **гора** a **гром**, a **гора** vero **град**, **гордый**, **горь**, **грьда**, **грьда**, **громада**, **гриба**, **града**, **градъ**, **гребѣ** orta esse. Tertia arbor e radice **тр** excrescens e 77 geniculis ramos diffundit. Istorum primum seu infimum est **трѣщѣ**, secundum **трѣскаю**, tertium **стрѣкочѣ**, quartum **стриж** etc. Extrema duo in apice summo sunt 76 **остѣ**, cum ramis **остіе**, unde **остен**, **остистый**, et 77 **ось** cum ramo sinistro **оселнна**, unde frondes **осист**, **осистый**, et dextro **подчоска**, unde frondes **подчос**, **подчосина**. Si jam quae-ras, qua ratione **остѣ**, **ось** cohaereant cum radice **тр**, in notis doceberis, **ос** ab **остѣ**, **остѣ** ab **острый**, quod praecedat, orta esse. Atqui in **острый**, meo quidem iudicio, literae **тр** non sunt radicales, sed

sed utraque, aut saltem *p*, est servilis, quae voci *ортъ* accesserit. *ортъ* autem ab *оръ* ope *тъ* formatam et ad secundam classem referendam facile admiserim. Non igitur *оръ*, *ортъ* ab *ортр* resecto *тр* enata censi possunt, sed potius *ортр*, acutus, ope formativae adjectivorum *p*, ab *ортъ* et hoc ipsum ab *оръ* axis, seu primo elemento deducendum est. Confer *оръ* cum lat. axis, acus, acutus, quorum radicalis syllaba AC Slavico *оръ* respondet. Sic et *от* in *отъ* cum latino OC in octo comparare licebit. Slavi enim pro κ aliarum linguarum amant *с*: *весь* vicus, *дѣсать* decem, *дѣка*, *прака* porcus, *просити* precari, *писа-ти* pingere, *пиктум*.

Caput II.

Functiones litterarum servilium.

§. 11.

Quae augendis a fine syllabis radicalibus serviunt litterae, serviles dicuntur. In Substantivis *юность*, *юнота*, *юноша*, ab Adjectivo *юм* derivatis, augmenta *ость*, *ота*, *оша* significatum modificant. *рака* ancilla a *ракъ* servo solum genere differt. *сѣдъ* est iudicium, *сѣдити* iudicare, *сѣдѣи* iudex. Itaque functiones servilium variae sunt. Serviant autem vocales tam solidae, quam liquidae generibus

Н 2

et

260 Pars I. Cap. II. §. 11. Funct. lit. servitium
et numeris designandis, casibus flectendis, Ver-
borum modis et temporibus formandis.

Genus femininum in singulari signatur vocali-
bus а et я, neutrum vero vocalibus о et е.

(a)

Masc. - я	Fem. - а	Neut. - о
я	та	то
об	оба	обо
сам	сама	само
даа	дааа	дамо
дан	дана	дано
пѣт	пѣта	пѣто
ведом	ведома	ведомо

Typum hunc sequuntur partes orationis om-
nes generis capaces, nimirum Pronomina, Sub-
stantiva, Adjectiva et Participia, quorum mascu-
linum consonis solidis finitur. Sic сѣѣда а сѣ-
ѣдѣ, вѣѣка а вѣѣкѣ; свѣѣтѣ sanctus, свѣѣта sanc-
ta, свѣѣто sanctum. Si vero masculinum in con-
sonam affectam seu liquidam; aut in ѣ desinat,
pro а amat femininum я, pro о neutrum е.

(b)

Masc. - ѣ	Fem. - я	Neut. - е
той	таа	тое
вѣѣ	вѣя	вѣе
наш	наша	наше
тош	тша	тше
		Sic

Sic **БОЛА**, **БУРА**, **ДУША** (**ДУША**) etc. **ОТЕНЬ**, **ОТНА**, **ОТНЕ**. Vocalis **и** pro **а** non nisi in paucis superest: си haec **а** съ, мати mater, дщи filia, Russ. доч; in Comparativis post ш: менши, болши; in Gerundivis post ш et щ: кмши, имѣщи. Neutra in **а** desinentia, ut **праса** porcus, vide in formis Substantivorum.

§. 12. In duali Masculinum signatur vocalibus **а** et **я**, Femininum vero et Neutrum vocalibus **ѣ** et **и**,

(a)
Masc. - **а** Fem. et Neut. - **ѣ**

ДВА	ДВѣ
СБА	СВѣ
СЫНА	СУСТНѣ
ВУДЕВА	ВУДЕВѣ
БУДЕТА	БУДЕТѣ
ЗНАМА	ЗНАЕМѣ

Sic etiam in Praeteritis simplicibus **ВИДѣхсѣ**, **ВИДѣховѣ**; **ВИДѣста** **ВИДѣстѣ**.

In libris minus antiquis, Russorum et Polonorum more, neutra desinunt in **а**: **ДВА ЛѣТА** pro antiquiori flexione, quam Bohemi servarunt, **ДВѣ Лѣтѣ**; **ДВѣ СТѣ**.

(b)

Masc. - **а** Fem. et Neut. - **и**

НОЖА	МРѣжи
КОША	ОУШИ
КОРЯБА	ОЧИ
СЛѣпца	ПЛЕЩИ

Sio

Sic et вѣжди palpebrae. Pro а post sibilantes nunc scribi а: ножа, коша, сѣтѣца, in Introductione p. 12 et 25 monuimus.

§. 13. In plurali vero genera notantur hoc modo:

(a)

Masc. - и	Fem. - ѡ	Neut. - а
они	оны	она
сами	самы	сама
овни	жены	оуста

(b)

Masc. - и	Fem. - а	Neut. - а
вси	вса	вса
мои	моа	моа
отци	овца	пола

Gerundivi plurales amant ε in omni genere: дающе, давшие. Substantiva masculina saepe ε et ѣ, feminina vero, quorum singularis in consonam liquidam desinit, и petunt: кости ossa, а кость.

§. 14. Flectendis obliquis casibus Nominum serviunt vocales omnes: Vocativo ε, и, ю; Accusativo feminino ѡ, ю; Genitivo а, ѡ, ε, ѡ, и; Dativo ѡ, ю, ѣ, и. Locali ѣ, и. Accusativo et Instrumentali plur. ѡ, и.

§. 15. In verbis formandae personae primae singulari servit ѡ et ю; formando Imperativo post consonam и, post vocalem ѣ.

§. 16.

§. 16. Cum consona praecedente coalescens й seu ѣ formandis Adjectivis possessivis servit. Diphthongi autem seu syllabae in й finitae

ай,	ой,	оуй,	ѣй
ѣй,	ей,	—	ій

formandis Nominibus adhibentur. Notanda vèro praeprimis terminatio definita seu emphatica Pronominum et Adjectivorum ой, ѣй, ій:

свой	своѣ	своѣ	suus, sua, suum.
—	своѣ	свое	
сій	сіѣ	сіѣ	hic, haec, hoc.
кѣй	каѣ	кѣѣ	quis, quae, quod.
вторѣй	вторѣѣ	вторѣѣ	secundus, a, um.
третій	третіѣ	третіѣ	tertius, ia, ium.
нищій	нищѣѣ	нищѣѣ	egenus, a, um.
—	нищѣѣ	нищѣѣ	

§. 17. E consonis serviunt, assumendo ante se, subinde et post se, vocales, casibus Nominum flec-tendis tres: м, г, х. Et quidem

м

Substantivorum Instrumentali ом, ем; Dativo plurali ам, ом, ем; Instrumentali plur. ами, ми; Ad-jectivorum Dativo singulari омѣ, емѣ; Locali ом, ем; Instrumentali singulari et Dativo plurali ѣм, им; Instrumentali plurali ѣми, ими.

г

Г

Adjectivorum Genitivo аго, ого, эго.

Х

Substantivorum Locali plurali ах, ох, ѣх. Adjectivorum Genitivo et Locali plurali ѣх, их.

In Pronominibus personalibus мѣи et вѣи in Genitivo et Locali pro х locum habet с: нас, вас. In aliis х: их eorum, в них in iis.

Huc pertinent об seu еб, еб, ен, ер, ат, ес, seu augmenta epenthetica variorum casuum.

§. 18. Derivationi Nominum eorumque formis constituendis serviunt ѣ et consonae omnes, unicum н si excipias. Frequentius tamen hic munere suo funguntur в, н, л, р, т, с, к, et conjunctim ость, ство et ствѣ, екк, ищ et ище, quam reliquae.

§. 19. Verborum personis signandis adhibentur м, т, с et ш, ст, х. In duali ба, вѣ. Participiis formandis м, н, л, т; Infinitivo ти, Supino т (тъ, non тѣ); Gerundivis в, ш, щ.

§. 20. Est itaque aliquarum servilium consonarum triplex functio, aliarum nonnisi duplex, nonnullarum duntaxat simplex.

Servit enim

ѣ (seu ѣ cum consona praecedente coalescens) in derivatione Nominum, ѣ praecedente vocali in formatione Imperativi. Confer supra н.

- и in derivatione Nominum, formatione Gerundivi, augmentis casuum.
- е in derivatione Substantivorum (ѣа, ѡѣа), augmento casuum in Pronominibus тебе, себе; тебѣ, себѣ.
- ѡ in derivatione Nominum et Adverbiorum, in formatione Personarum et Participii passivi, in flexione casuum.
- и in derivatione Nominum, formatione Participii passivi, et Futuri (иѡ), augmento casuum (мене).
- ѡ in derivatione Nominum et Adverbiorum, formatione Participii activi.
- ѣ in derivatione Nominum et augmento casuum.
- ѡ in derivatione Nominum et Adverbiorum.
- ѣ in derivatione Nominum, in formatione Personarum, Infinitivi, Supini, Participii passivi, et in augmento casuum.
- з in derivatione Substantivorum (знь).
- ж in derivatione Substantivorum.
- с in derivatione Substantivorum (снь), in formatione personae secundae (сн pro шн), in augmento casuum (ѣс), in flexione Pronominum (ѣс pro х: нас, вас).
- ш in derivatione Substantivorum, in formatione Comparativi (шій); in formatione personae

се-

secundae (шн), personae tertiae Praeteriti
ше, ша, Gerundivi praeteriti (шн, шє).

щ in derivatione Substantivorum (ищ, ищє); in
formatione Gerundivi (щщ, ащ).

ч in derivatione Substantivorum (єч, ича, чє).

ч in derivatione Substantivorum.

г in derivatione Substantivorum, in flexione Ge-
nitivi Adjectivorum et Pronominum (того,
его).

х in derivatione Nominum, in formatione primae
personae singularis (х), et tertiae pluralis Prae-
teriti (хѣ), in flexione Localis pluralis.

к in derivatione Substantivorum et Adjectivorum
(к, ак, ак, ок, ек, ѣк, ик).

Quas vocales petant aut admittant ante sesin-
gulae hae serviles consonae, quando syllabae ra-
dicali affiguntur, locis suis plenius exponetur.
Aliae enim plures admittunt vocales, aliae pauci-
ores. в exempli causa amat а, о, е, и, hinc ter-
minationes аб, об, еб, иб, fem. аба, ова, еба,
иба, neutr. аво, ово, ево, иво, duntaxat usitatae
sunt et non aliae. Plures admittit litera н, hinc
ан, он, оун, ѣн, ен, ин, ан. Omnia ab euphoniae
legibus pendere, ubique clarum fiet.

Caput III.

De nomine substantivo.

§. 21.

Forma Substantivorum prima.

Substantiva, quae puro etymo seu syllaba radicali nuda constant, veram Primitivorum formam exhibent, uti бог deus, зѣкъ dens, нос nasus, мост pons. Eandem formam prae se ferunt Abstracta multa, quae a Verbis significationem petunt, utи лов venatio, piscatio, а ловити, пот sudor а потити, сѣд iudicium а сѣдити, град urbs а градити. Huc referri possunt et alia, nulla adhuc servili litera in fine aucta, quamvis a verbis, mutata etiam vocali, deducta sint, utи ток а текѣ, брод vadum а бредѣ, плот sepes а плетѣ, мраз gelu а мрзѣти.

Compositorum eadem est ratio, siquidem resecta praepositione simplicium primitivorum faciem referant, utи искѣп, шѣраз, спас, возраст, шѣлак, восток etc.

Character huius formae primae est ѣ, seu consona finalis solida, nimirum в, б, п, м; н, л, р; д, т; з, с; г, х, к. Continet haec forma non nisi Masculina:

лев leo, лов, див prodigium, гнѣвъ, нрав, хлѣвъ, волхъ magus.

ѢОК

коѣ faba, лоѣ cranium, Russis frons, раѣ,
рѣѣ, раѣ perdix, дѣѣ quercus, зѣѣ dens, хлѣѣ,
граѣ, грѣѣ, гѣѣ, шшнѣ cauda.

пѣп, пѣп umbilicus, пѣтѣп diluvium, сѣп,
шкѣп, нѣп; снѣп, стѣп, закѣп, трѣп, стрѣп,
стрѣп, сѣп, чрѣп, оукрѣп.

оѣм, разѣм intellectus, лѣм, дѣм domus,
дѣм fumus, сѣм silurus glanio, шѣм, пѣвор, шѣем,
хѣлѣм, пѣрем, сѣрам, грѣом, хѣрам.

лѣн linum, сан dignitas; officium, сон som-
nus, сын filius, чѣн, конѣ, закон lex; звѣн, чѣан,
плѣн, слѣн, нѣлн seu чѣлѣн, чѣлѣн, клѣн; вѣрам cog-
vus, дѣрѣн, тѣрѣн, сѣрѣн carpeolus, чрѣн, хрѣн.

ил argilla, вол. bos, пол sexus, пѣпѣл cinis,
мѣѣл, дѣл, тѣѣл, тѣѣл, тѣѣл, посѣл legatus, кѣл, кол
нѣѣпѣл, стѣл, оѣгл angulus.

вар aestus, свѣр, собѣр, спѣр, пѣр convivium
мѣр, мѣр раѣ, мѣр mundus, разѣр, пѣзѣр, пѣ-
зѣр, заѣр, жар, жѣр, сѣѣр caseus, кѣр; дѣр, пѣ-
тѣр, заѣтѣр, сѣѣтѣр, бѣѣр, кѣѣр. комѣр, оѣѣр lec-
tus, кѣсѣр, вѣсѣр, вѣѣр (ѣѣѣр).

аѣ infernus, ѣѣ membrum, нѣѣ venenum,
нѣѣ, шѣѣѣ (шѣѣѣѣ), нѣѣѣ sagena, заѣѣѣ occasus,
мѣѣ mel, лѣѣ glacies, лѣѣѣ series, рѣѣ genus,
дѣѣѣ, сѣѣѣ, сѣѣѣѣ vas, сѣѣѣѣ vicinus, гѣѣ rep-
tile, рѣѣ tempus, Russis annus, хѣѣ, заѣѣѣ oc-
casus; оѣѣѣ, снѣѣѣ, снѣѣѣѣ, бѣѣѣѣ, плѣѣѣ, слѣѣѣѣ, гѣѣѣѣ,
хѣѣѣѣ.

хлаа, вреа, ероа, прѣа, смраа, трѣа, граа, се-
кора, вѣа, ароа, гроа; стѣа, стѣа, цѣа
gigas.

(вѣт) оувѣт, ѡвѣт responsum, завѣт fœ-
dus, совѣт consilium, веѣт promissio, пот su-
dor, мот, сот favus, подмет, ѡмѣт ora vestimenti,
причет, кот calus, кит cete; свѣт, цвѣт, плат,
плот, шплот, верт, клеверт, сѣврат, порт, хвост,
пост, ѡнѣт dimissio, мест, мост, лѣт, льст,
раст, вѣзраст aetas, перст, хвѣст, крѣст, цѣнт,
скот, скѣт.

(оуз) сооуз conjunctio, воз vectura, вѣз ul-
mus laevis Pall. Ruster, раз, вѣраз imago, оуказ,
слѣз, мраз, рогаз.

оуѣ mystax, вѣѣ daemon, снѣ salvator, пѣ
canis, нос, принос, лѣѣ vulpes, лѣѣ sylvia, тѣѣ,
оужѣ, прѣѣ, чѣѣ, коѣ, обѣ, квѣ, гнѣ, влѣ, глѣ,
нлѣ, оуѣѣ sudarium, парѣ velum, перѣ, трѣѣ.

юг auster, бѣг, вѣг fuga, cursus, зѣлог, сѣлог
syllaba, лѣг lucus, рѣг cornu, нѣдѣг, ѡнѣг, оужѣг,
подѣг; омег Russ. cicutavirosa, снѣг, дѣг, лѣг,
вѣг, подѣг, изѣг abortivus (эктрама 1 Cor.
15, 8.) бѣг, прѣг, прѣг, сѣпрѣг jugum (bouni),
Russis conjux (maritus), дѣг, торѣ, кѣг, сѣг,
стѣг, сѣг, ковѣг.

ѡѣѣх, пах, мах vibratio (ensis), мѣх, мѣх
ulcr, лѣх Lechita, чѣх Bohemus; чѣг, сѣѣх, по-

ѣѣх

коѣ faba, лоѣ cranium, Russis frons, раѣ,
рѣѣ, раѣ perdix, дѣѣ quercus, зѣѣ dens, хлѣѣ,
грѣѣ, грѣѣ, грѣѣ, шшнѣ cauda.

поп, пѣп umbilicus, поѣпоп diluvium, сѣп,
шпоп, нѣп; сноп, стоп, заклѣп, трѣп, стрѣп,
стрѣш, серп, чрѣп, оукроп.

оум, разѣм intellectus, лом, дом domus,
дым fumus, сѣм silurus glanio, шѣм, пѣвор, шлѣм,
хѣлѣм, пѣрѣм, сѣрам, грѣом, хѣрам.

лен linum, сан dignitas; officium, сон som-
nus, сын filius, чин, кон, закон lex; звон, чѣан,
плѣѣн, слѣон, нѣлѣн seu члѣн, чѣлѣн, клѣн; вѣрам cog-
nus, дѣрѣн, тѣрѣн, сѣрѣн carpeolus, чрѣн, хрѣн.

ил argilla, вол. bos, пол sexus, пѣпѣл cinis,
мѣѣл, дѣл, тѣѣл, тѣѣл, тѣѣл, поѣсол legatus, кѣл, кол
нѣѣпѣл, стол, оугѣ angulus.

вар aestus, свѣр, соѣвор, пѣвор, пѣр convivium
мор, мир рах, мѣр mundus, разѣвор, поѣвор, пѣ-
вор, заѣвор, жар, жир, сѣѣр caseus, кѣр; дѣвор, пѣн-
тѣвор, заѣтѣвор, сѣѣвѣр, бѣвор, коѣр, коѣмар, оѣдѣр lec-
tus, кѣсѣр, вѣчѣр, вѣгѣр (ѣаѣгор).

аѣ infernus, ѣѣ membrum, мѣѣ venenum,
вѣѣѣ, шѣѣѣ (шѣѣѣѣѣ), нѣѣѣѣ sagena, заѣѣѣ occasus,
мѣѣ mel, лѣѣ glacies, лѣѣѣ, рѣѣѣ series, рѣѣѣ genus,
дѣѣѣ, сѣѣѣ, сѣѣѣѣ vas, сѣѣѣѣѣ vicinus, гѣѣѣ rep-
tile, рѣѣѣ tempus, Russis annus, хѣѣѣ, заѣѣѣ oc-
casus; оѣѣѣѣ, сѣѣѣѣ, сѣѣѣѣѣ, бѣѣѣѣ, плѣѣѣ, слѣѣѣѣ, гѣѣѣѣ,
хѣѣѣѣѣ,

хлаа, вѣа, еѣа, прѣа, смѣа, трѣа, гѣа, ос-
кѣа, вѣа, аѣа, гѣа; стѣа, стѣа, цѣа
gigas.

(вѣт) оувѣт, ѡвѣт responsum, завѣт fœ-
dus, совѣт consilium, вѣт promissio, пот su-
dor, мот, сот favus, подмет, ѡмѣг ora vestimenti,
принет, кот calus, кит cele; свѣт, цвѣт, плат,
плот, ѡплот, верт, клеверт, сѣверт, порт, хвост,
пост, ѡпѣст dimissio, мест, мост, лист, льст,
раст, вѣзрѣст aetas, перст, хвѣст, крѣст, цѣст,
скот, скѣт.

(оуз) соуз conjunctio, воз vectura, вѣз ul-
mus laevis Pall. Ruster, рѣз, вѣрѣз imago, ѡуказ,
слѣз, мѣз, рѣз.

оуѣ mystax, вѣѣ daemon, сѣс salvator, пѣс
canis, нос, принѣс, лѣс vulpes, лѣс sylvia, тѣс,
оужѣс, прѣжѣс, чѣс, кѣс, ѡвѣс, кѣс, гѣс, вѣс, гѣс,
кѣс, оуѣрѣс sudarium, парѣс velum, перѣс, трѣс.

юг auster, бѣг, вѣг fuga, cursus, зѣлог, сѣлог
syllaba, лѣг lucus, рѣг cornu, нѣдѣг, ѡжѣг, оужѣг,
подѣг; ѡмѣг Russ. cicutavirosa, сѣѣг, дѣг, лѣг,
вѣг, подѣг, изѣг abortivus (экстра 1 Cor.
15, 8.) бѣг, прѣг, прѣг, сѣпрѣг jugum (bourn),
Russis conjux (maritus), аѣг, торѣг, кѣг, сѣг,
стѣг, сѣг, ковчѣг.

ѡвѣх, пах, мах vibratio (ensis), мѣх, мѣх
ulcr, лѣх Lechita, чѣх Bohemus; чѣг, сѣх, по-
вѣх

слѣх testis (auritus), орѣх, вѣрх, прах, страх, грах,
грѣх, крѣх, оукрѣх.

паоук aranea, навѣк, вѣк, бок latus, бѣк taurus,
бѣк fagus, мак, раpaver, замоk, лѣк arcus,
лик chorus, рак cancer, шѣрок, пророк propheta,
строk puer, рѣк rugitus, ток, поток rivus, тѣк
adeps, сок succus, сѣк nodus arboris; звѣк, внѣк,
шѣлак nubes, волак lupus, полк, тѣлак, зѣлак, шѣлак,
клик, брак, прок, мрак, примрак, стѣк, воск,
писк, мѣск, тѣск. Adde гзѣк, сѣск.

Quae a verbis deducta sunt, amant vocalem
latiorem, nimirum о pro е: вода вѣдѣх, ход а шѣ-
дѣх. Subinde vero а aut о inter radicales consonas
inseritur: вар а вѣрѣти, смрад а смрадѣти, мор а
мрѣти; жир est potius ab Iterativo жирати, quam
а жрѣ formatum.

(a) Voces, quas hic consona solida terminari dixi-
mus, notantur in libris a Russis editis signo ѡ. Hinc
Grammaticorum regula, ea esse masculina, quae si-
gno ѡ terminantur. Verum nos Introductionis pag. 21.
monuimus, post solidas consonas ubique supponi ѡ,
ubicunque ѡ lene locum non habet.

(b) Quae hic fortasse desideres, uti ров, кров,
ков, зрак, смѣх, дѣх, воздух et alia, haec inter De-
rivata sub formativis suis quaerenda sunt. Nam ров а рѣю,
кров а крѣю, ков а кѣю sub в, зрак а зрѣти sub к,
дѣх а дѣю sub formativa х collocanda erunt.

Forma Substantivorum secunda.

§. 22. Character formae secundae est di-
phthongus seu ѣ post vocalem, aut consona finalis
affecta

affecta seu liquida, nimirum въ, бѣ, пѣ, мѣ, нѣ, лѣ, рѣ, дѣ, тѣ, зѣ, сѣ, et densiores sibilantes ж, ш, щ, ч, post quas ъ subintelligi debet, etiamsi non scribatur, cum crassum ѣ natura sua nunquam admittere possint. Continentur autem sub hac forma Masculina et Feminina.

Masculina sunt:

оуѣ р. 30, вой exercitus, лоѣ sebum, рай paradisus, роѣ examen arum; змѣй draco, зной 130, строй, край, кроѣ.

червь vermis 185.

голѣбѣ columba, шниѣ cauda.

вопѣ pro вопѣ clamor, а вопѣю; синопѣ scarabaeus melolontha, *Maykäfer*.

пенѣ stipes, ланѣ, gen. лана, tragelaphus Deut. 14, 5. линѣ cyprinustinca, денѣ dies, конѣ equus, огнѣ ignis, окѣнь perca.

молѣ lineae, хмель 211, тополѣ 133, оуглѣ carbo, дреколѣ fustis. Adde жеравѣ grus, корабѣ, et Russ. рѣбѣ, in quibus ѣ est paragogicum.

орѣ equus, царѣ 99, свѣрѣ 138, венрѣ aper, нетопырѣ vespertilio, оугорѣ 110.

медвѣдѣ ursus, лебедѣ cygnus, желѣдѣ glans, вожѣ дух, пождѣ pavementum, дождѣ 130, гвоздѣ 194.

пѣтъ via, татѣ tur; зѣтъ gener, пѣтъ 136, гостѣ 207.

кназѣ

кнѣзь princeps, пѣназь, пусеразь in auris.

кнѣзь erinaceus, мѣж vir, нож culter, страж.

лось alce, лосось salmo 124.

кошь corbis, лемеш vomer.

лещ 124, плащ 118, плещ clamor, плещ he-
dera, брощ rubia 115.

мечь ensis, моч urina, шбрѣч, плач 118, клнч,
кляч, врач 113.

сраш apud Alexjejew et in lexicis russicis est fectus Nominativus masculinus. Nam Psal. 90, 6. ѿ срашца (Serb. ѿ срѣще) est Genitivus slavicus a срашца occursus, Russis nunc встрѣча. Confer, quae p. 175. de hac voce monuimus. Polykarpow recte habet срашца встѣтица, incursus, occursus.

Ad hanc formam referenda sunt, quae a Verbis ope ѣ formantur: лай latratus a лаю, дѣй in vocibus compositis сладѣй, любодѣй, а дѣю. Sic навой liciatorium, jugum, *Weberbaum*, а вѣю, на вѣю, mutata ante ѣ vocali і in о. Sic et поѣ in на поѣ potus, а нѣю; покой quies, а почѣю. Post consonas ѣ eodem officio fungitur. Hinc mutatio transformabilium consonarum. страж enim est а стрѣгѣ, плач а плакати, клнч, а клнчнѣ, кляч а кляка. Hinc et вождѣ а водити, пождѣ а под sub, ж ante дѣ inserunt.

бнч а бити, брнч а брнчн sub formativa ч, quae syllabae radicali accessit, quaerenda sunt. господѣ ope одѣ а radice готн formatum videtur.

Fc-

Feminina formae secundae.

цѣвь 98, желвь 142, вѣрвь restis, бровь super-
ciliū, кровь sanguis.

хлѣвь, plur. хлѣви cataractae, скорь 104. Ad-
de plur. отреки purgamenta, изгреки quisquiliae,
sordes.

цынь Russ. vari, variolae; чень catena, Russ.
чѣнь 98.

взимь sata hiemalia.

лань cerva, сѣнь 155, длань 128, брань bel-
lum, грань 202.

пыль Russ. pulvis, оудоль vallis, соль sal,
мысль mens, щель 173.

морь fruges vernae, дверь, plur. двери 128,
тварь 133, оутварь ornatus, дѣрь vallis.

пѣдь esca, снѣдь, вѣдь in заповѣдь praeser-
ptum, проповѣдь concio, прѣconium, мѣдь aes,
чадь 100, collectivum а чадо, кадь cadus; блѣдь
114, твѣрь 133, жердь 144, грѣдь 203, стѣдь
155. At падь а пати, vide sub formativa д.

нить filum, рать bellum, реть, plur. рети dis-
sensiones, contentiones, ἐριθείρι, 2 Cor. 12, 20.,
сѣть 97, хоть, похоть concupiscentia, неасить
pelicanus; свѣсть 150, плоть 117, полсть 118,
клѣть 233, персть 119, трость 135, горсть 200;
ость 111, пасть 120, мѣсть 123, лѣсть 124, чѣсть,
чѣсть 191, кость, кысть 253. At пасть, масть, еласть,

сласть, страсть *ope formativae* ть *derivata sunt* а паѡ, пасти, а мазати etc.

гразь *coenum* 205.

ось *axis*, весь *vicus*, рысь *lynx* (in Bibliis *pardus*) apud Russos *feminini generis*.

вешь, вош, *pediculus*, мышь *mus*, пашь 118. Adde *опаш cauda*.

вещь *res*, negotium 87, печь *fornax*, мощь *potentia*, нош, *nox*. At вещь а вѣт, *litera* т *transformatata* in ц, печь *vero* а пекѡ, *Infin.* печь *pinsere*, мощь а могѡ, *Infin.* мощь *posse*, *orta sunt*.

рѣчь *sermo*, а рѣкѡ, сѣч *caedes*, а сѣкѡ; сеч *urina* а сяти *mingere*. Male in Bibliis *postremae editionis impressum fuit* 4 Reg. 18, 27. сѣчь свою *pro сечь свою*.

*Formantur autem derivata Abstracta hujus formae ope ъ, uti маѡ а ѡмь, маѡ, пасти; снѣѡ а снѣмь, снѣѡ, снѣсти; тверѡ ab Adjectivo тверѡ; желть flavus color, flavedo, а желт, unde et желч fel; четверть quarta pars а четвертый; et Collectiva, uti мѡрь Aethiopia, сѡрь Syria, Syri, рѡрь Russica gens. нош а radice нокт, mutatis кт об ѡиш, ortum videtur, si germ. *Nacht* et lat. *nox*, *noctis*, cum Slavico нош conferatur. вѣсть, смерть, рѡкомть *vide sub formativa ть*.*

§. 23. Cum igitur et Masculina et Feminina sub terminatione ѡ comprehendantur, genus Substan-

ti-

tivorum in ь finitrum, quando significatio ipsa sexum non determinat, plerumque ex usu dignosci debet. Quis enim certo definire possit, cujus generis sit *рысь*, lynx, ex sola terminatione, non cognito usu. Russis *рысь* est femininum, Polonis *ryś*, rysia, masculinum, Serbi et Bohemi *рыс*, *рыса*, dicunt et ad formam primam Masculinorum referunt. Smotriskio *немають* incerti, *рысоать* vero masculini generis est, cum tamen usus utrumque femininum esse doceat. Vacillat etiam hujus alias satis acuti Grammatici regula, qua docuit exeuntia in ь tertiae declinationis, feminina, ea autem, quae sint quartae declinationis, masculina esse, cum de declinatione Substantivorum non nisi cognito prius genere constare possit. Meliori itaque consilio usus est Mrazovič, qui Masculinorum in ь terminatorum indiculum alphabetico ordine confectum p. 27. exhibuit, Masculina enumerare volens, quae signo leni ь in fine notantur, et p. 51. eundem omissis, quae maribus solum tribuuntur, nominibus, iterum repetiit, docens ea excipi a regula tertia, qua terminata in ь feminina esse statuit.

Nos vero, sub qualibet forma, Masculina a Femininis consulto separavimus. *рысь* igitur apud Smotriskium incerti generis, sub formativa *ань* masculinum, *рысоать* autem sub formativa *ть* femininum esse cognosces.

secundae (шн), personae tertiae Praeteriti
ше, ша, Gerundivi praeteriti (шн, ше).

щ in derivatione Substantivorum (ищ, ище); in
formatione Gerundivi (щш, ащ).

щ in derivatione Substantivorum (ещ, ица, це).

ч in derivatione Substantivorum.

г in derivatione Substantivorum, in flexione Ge-
nitivi Adjectivorum et Pronominum (того,
его).

х in derivatione Nominum, in formatione primae
personae singularis (х), et tertiae pluralis Prae-
teriti (хѣ), in flexione Localis pluralis.

к in derivatione Substantivorum et Adjectivorum
(к, ак, ак, ок, ек, тик, ик).

Quas vocales petant aut admittant ante sesin-
gulae hae serviles consonae, quando syllabae ra-
dicali affiguntur, locis suis plenius exponetur.
Aliae enim plures admittunt vocales, aliae pauci-
ores. в exempli causa amat а, о, е, и, hinc ter-
minationes аб, об, еб, иб, fem. аба, ова, еба,
иба, neutr. аво, ово, ево, иво, duntaxat usitatae
sunt et non aliae. Plures admittit litera н, hinc
ан, он, оун, тин, ен, ин, ан. Omnia ab euphoniae
legibus pendere, ubique clarum fiet.

Caput III.

De nomine substantivo.

§. 21.

Forma Substantivorum prima.

Substantiva, quae puro etymo seu syllaba radicali nuda constant, veram Primitivorum formam exhibent, uti **бѡг** deus, **зѡб** dens, **нос** nasus, **могъ** pons. Eandem formam prae se ferunt Abstracta multa, quae a Verbis significationem petunt, uti **ловъ** venatio, piscatio, а **ловити**, **потъ** sudor а **потити**, **сѡдъ** iudicium а **сѡдити**, **градъ** urbs а **градити**. Huc referri possunt et alia, nulla adhuc servili litera in fine aucta, quamvis a verbis, mutata etiam vocali, deducta sint, uti **токъ** а **текъ**, **бродъ** vadum а **бредъ**, **плотъ** sepes а **плетъ**, **мразъ** gelu а **мрзѣти**.

Compositorum eadem est ratio, siquidem re-
fecta praepositione simplicium primitivorum faciem referant, uti **нѣкъ**, **шѣразъ**, **спасъ**, **возрастъ**, **шѣлакъ**, **востокъ** etc.

Character huius formae primae est **ъ**, seu consona finalis solida, nimirum **в**, **б**, **п**, **м**; **н**, **л**, **р**; **д**, **т**; **з**, **с**; **г**, **х**, **к**. Continet haec forma non nisi Masculina:

левъ leo, **ловъ**, **днѣ** prodigium, **гнѣвъ**, **мравъ**, **хлѣвъ**, **волхъ** magus.

ѡбъ

коѣ faba, лок cranium, Russis frons, рак,
рѣк, рак perdis, дѣк quercus, зѣк dens, хлѣк,
грак, грѣк, гѣрѣ, шшиѣ cauda.

пѣп, пѣп umbilicus, пѣтоп diluvium, сѣп,
шкѣп, кѣп; сноп, столп, заклѣп, трѣп, стрѣп,
стрѣп, сѣрп, чрѣп, оукрѣп.

оум, разѣм intellectus, лом, дом domus,
дым fumus, сѣм silurus glanio, шѣм, пѣвор, шлѣм,
хѣлм, пѣрем, срам, гром, храм.

лен linum, сан dignitas; officium, сон som-
nus, сын filius, чин, кон, закон lex; звон, чѣан,
плѣн, слон, нлѣн seu члѣн, чѣлм, клѣн; врам сог-
vus, дрен, терн, сѣрн capreolus, чрен, хрен.

ил argilla, вол bos, пол sexus, пѣпѣл cinis,
мѣл, дол, тѣл, тѣл, тѣл, посол legatus, кал, кол
жѣпѣл, стол, оугл angulus.

вар aestus, свар, совор, спор, пир convivium
мор, мир рах, мѣр mundus, раздор, позор, прѣ-
зор, зазор, жар, жир, сѣир caseus, кѣр; двор, при-
твор, затвор, сѣвер, бѣвр, копр. комар, одѣ lec-
tus, кнѣвр, вечер, вагр (багор).

ад infernus, ѣд membrum, пѣд venenum,
внѣд, шѣдѣ (шѣвѣдѣ), нѣвѣд sagena, запад occasus,
мѣд mel, лѣд glacies, лѣдѣ, рѣд series, рѣд genus,
дѣдѣ, сѣдѣ, сѣдѣд vas, сѣдѣд vicinus, гѣд rep-
tile, рѣд tempus, Russis annus, хѣд, захѣд oc-
casus; оѣдѣ, сѣдѣ, сѣдѣд, бѣдѣ, пѣдѣ, слѣдѣ, глѣдѣ,
хлѣдѣ,

хлад, вред, брод, прѣд, смрад, трѣд, град, оскорѣд, вѣдѣд, дрозд, грозд; стѣд, стѣдѣд, цѣдѣд gigas.

(вѣт) оувѣт, ѡвѣт responsum, завѣт fecundus, совѣт consilium, вѣт promissio, пот sudor, мот, сот favus, подмет, ѡмет ora vestimenti, причет, кот catus, кит cete; свѣт, цвѣт, плат, плот, шлот, верт, клеверт, сѣверт, порт, хвост, пост, ѡпѣт dimissio, мет, мост, лист, льст, раст, вѣзраст aetas, перст, хвост, крѣст, цѣст, скот, скѣт.

(оуз) сооуз conjunctio, воз vectura, вѣз ultimus laevis Pall. *Ruster*, раз, вѣраз imago, оуказ, слѣз, мраз, рогоз.

оу mystax, вѣс daemon, спас salvator, пес canis, нос, принос, лис vulpes, лѣс sylva, тис, оужас, прѣжас, час, кос, овес, квас, гнѣс, вѣс, глас, клас, оуверѣс sudarium, парѣс velum, перс, трѣс.

юг auster, кор, вѣс fuga, cursus, залог, слог syllaba, лѣс lucus, рѣс cornu, нѣдѣс, ѡжѣс, оужиг, подвиг; омер Russ. cicutavirosa, снѣс, долг, дриг, враг, подвѣс, извѣс abortivus (ἐκτρώμα 1 Cor. 15, 8.) крѣс, праг, прѣс, сѣпрѣс jugum (bouv), Russis conjux (maritus), дрѣс, торѣс, крѣс, стѣс, стѣс, ковчѣс.

ѡвѣх, пах, мах vibratio (ensis), мѣх, мѣх uter, лѣх Lechita, чѣх Bohemus; чпаг, слѣс, по-

600

слѣх testis (auritus), орѣх, верх, прах, страх, грах;
грѣх, крѣх, оукрѣх.

паоук aranea, навѣк, вѣк, бок latus, бѣк taurus,
бѣк fagus, мак, раpaver, замоk, лѣк arcus,
лик chorus, рак cancer, шрок, пророк propheta,
срок puer, рык rugitus, ток, поток rivus, тѣк
adeps, сок succus, сѣк nodus arboris; зѣк, внѣк,
шблѣк pubes, волк lupus, полк, толк, злѣк, шлѣк,
клик, брѣк, прок, мрѣк, примрѣк, стѣк, воск,
пик, мек, тѣк. Adde гзѣк, сѣкѣк.

Quae a verbis deducta sunt, amant vocalem
latiorem, nimirum о pro ε: вода бѣдѣ, ход а ше-
дѣ. Subinde vero а aut о inter radicales consonas
inseritur: вар а врѣти, смрад а смрадѣти, мор а
мрѣти; жир est potius ab Iterativo жирати, quam
а жрѣ formatum.

(a) Voces, quas hic consona solida terminari dixi-
mus, notantur in libris a Russis editis signo ѣ. Hinc
Grammaticorum regula, ea esse masculina, quae si-
gno ѣ terminantur. Verum nos Introductionis pag. 21.
monuimus, post solidas consonas ubique supponi ѣ,
ubicunque ѣ lene locum non habet.

(b) Quae hic fortasse desideres, uti ров, кров,
ков, зрак, смѣх, дѣх, воздух et alia, haec inter De-
rivata sub formativis suis quaerenda sunt. Nam ров а рыю,
кров а крѣю, ков а кѣю sub в, зрак а зрѣти sub к,
дѣх а дѣю sub formativa х collocanda erunt.

Forma Substantivorum secunda.

§. 22. Character formae secundae est di-
phthongus seu ѣ post vocalem, aut consona finalis
affecta

affecteda seu liquida, nimirum въ, бѣ, пѣ, мѣ, нѣ, лѣ, рѣ, дѣ, тѣ, зѣ, сѣ, et densiores sibilantes ж, ш, ц, ч, post quas ѣ subintelligi debet, etiamsi non scribatur, cum crassum ѣ natura sua nunquam admittere possint. Continentur autem sub hac forma Masculina et Feminina.

Masculina sunt:

оуѣр. 30, вой exercitus, лой sebum, рай paradisus, роѣ examen arum; змѣй draco, зной 139, строй, край, кроѣ.

червь vermis 185.

голѣвъ columba, шшнѣвъ cauda.

воплѣрго вопѣ clamor, а вопѣю; сиплѣ scarabaeus melolontha, *Maykäfer*.

пенѣ stipes, ланѣ, gen. лана, tragelaphus Deut. 14, 5. линѣ cyprinus tinca, дѣнѣ dies, конѣ equus, огнѣ ignis, окѣнѣ perca.

молѣ tineä, хмелѣ 211, тополѣ 133, оуглѣ sarbo, дреколѣ fustis. Adde жеравлѣ grus, кораблѣ, et Russ. рѣблѣ, in quibus лѣ est paragogicum.

орѣ equus, царѣ 99, свѣтрѣ 138, вепрѣ aper, нетопырѣ vespertilio, оугорѣ 110.

медвѣдѣ ursus, лебедѣ cygnus, желѣдѣ glans, вощѣдѣ dux, пождѣ pavimentum, дождѣ 130, гвоздѣ 194.

пѣтъ via, татѣ tur; зѣтъ gener, пѣтъ 136, гостѣ 207.

кнѣзѣ

кназь princeps, пѣназь, пусеразь in auris.

кнѣзь erinaceus, мѣж vir, нож culter, страж.

лось alce, лосось salmo 124.

кошь corbis, лемеш vomer.

лещ 124, плащ 118, плещ clamor, плющ her-
dera, брош rubia 115.

мечь ensis, моч urina, шербѣч, плач 118, клещ,
ключ, врач 113.

сраш apud Alexjejew et in lexicis russicis est s-
tus Nominativus masculinus. Nam Psal. 90, 6. ѿ сра-
ща (Serb. ѿ срѣще) est Genitivus slavicus a сраша
occursus, Russis nunc встрѣча. Confer, quae p. 175.
de hac voce monuimus. Polykarpow recte habet сраша
встрѣча, incursus, occursus.

Ad hanc formam referenda sunt, quae a Ver-
bis ope ѣ formantur: лай latratus a лаю, дѣй in
vocibus compositis сладѣй, любодѣй, а дѣю. Sic
навой liciatorium, jugum, *Weberbaum*, а вѣю, на-
вѣю, mutata ante ѣ vocali і in о. Sic et пой in на-
пой potus, а пѣю; покой quies, а почѣю. Post con-
sonas ѣ eodem officio fungitur. Hinc mutatio trans-
formabilium consonarum. страж enim est а стрѣ-
гѣ, плач а плакати, клещ, а кликнѣ, ключ а клюка.
Hinc et вождѣ а водити, пождѣ а под sub, ж ante
дѣ inserunt.

кнч а бити, крнч а брнч sub formativa ч, quae
syllabae radicali accessit, quaerenda sunt. господѣ оpe
одѣ а radice гощ formatum videtur.

Fe-

Feminina formae secundae.

цѣвь 98, желвь 142, бервь restis, бровь super-
ciliū, кровь sanguis.

хлавь, plur. хлави cataractae, скорвь 104. Ad-
de plur. отреки purgamenta, изгреки quisquiliae,
sordes.

сынъ Russ. vari, variolae; чень catena, Russ.
чѣнь 98.

взимь sata hiemalia.

лань cerva, сѣнь 155, длань 128, брань bel-
lum, грань 202.

пыль Russ. pulvis, оудоль vallis, соль sal,
мысль mens, щель 173.

прь fruges vernae, дверь, plur. двери 128,
тварь 133, оутварь ornatus, дєрь vallis.

падъ esca, смѣдъ, вѣдъ in заповѣдъ praescrip-
tum, проповѣдъ concio, прaeconium, мѣдъ aes,
чадъ 100, collectivum а чадѣ, кадъ cadus; бладъ
114, твердъ 133, жердъ 144, грѣдъ 203, стѣдъ
155. At падъ а пяти, vide sub formativa д.

нить filum, рать bellum, реть, plur. рети dis-
sensiones, contentiones, ἐρισεις, 2 Cor. 12, 20,
сѣть 97, хоть, похоть concupiscentia, неасуть
pelicanus; свѣсть 150, плоть 117, нѣсть 118,
клѣть 233, персть 119, трость 135, горсть 200;
ость 111, пасть 120, мѣсть 123, лѣсть 124, чѣсть,
чѣсть 191, кость, кысть 253. At пасть, масть, еласть,

сласть, страсть *operformativae* ть *derivata sunt* а пада, пастти, а мазати etc.

гразь *coenum* 205.

ось *axis*, весь *vicus*, рысь *lynx* (in *Bibliis pardus*) *apud Russos* *feminini generis*.

вешь, вош, *pediculus*, мышь *mus*, пашь 118.

Adde *опаш cauda*.

вещь *res*, *negotium* 87, печь *fornax*, мощь *potentia*, мощ, *nox*. *At* вещь а вѣтъ, *litera* т *transformatamata* in щ, печь *vero* а пекъ, *Infin.* *пещи pinsere*, мощ а моръ, *Infin.* *мощи posse*, *orta sunt*.

рѣчь *sermo*, а рѣкъ, сѣчь *caedes*, а сѣкъ; сеч *urina* а сцати *mingere*. *Male in Bibliis postremae editionis impressum fuit* 4 *Reg.* 18, 27. сѣчь свою *pro сечь свою*.

Formantur autem derivata Abstracta hujus formae *опе ъ*, *uti* *падь а памь*, *паде*, *пстти*; *снѣдь а снѣмь*, *снѣде*, *снѣсти*; *твердь ab Adjectivo твердъ*; *желть flavus color*, *flavedo*, а *желт*, *unde et желч fel*; *четверть quarta pars а четвертый*; *et Collectiva, uti мѣрь Aethiopia*, *сврѣ Syria*, *Syri*, *рѣсь Russica gens*. *мощ а radice нокт*, *mutatis кт об ъ in щ*, *ortum videtur, si germ. Nacht et lat. nox, noctis, cum Slavico мощ conferatur*. *вѣсть, смерть, рѣкомть vide sub formativa ть*.

§. 23. *Cum igitur et Masculina et Feminina sub terminatione ъ comprehendantur, genus Substanti-*

ti-

tivorum in ь finitum, quando significatio ipsa sexum non determinat, plerumque ex usu dignosci debet. Quis enim certo definire possit, cujus generis sit *рысь*, lynx, ex sola terminatione, non cognito usu. Russis *рысь* est femininum, Polonis *rys*, rysia, masculinum, Serbi et Bohemi *рыс*, *рыса*, dicunt et ad formam primam Masculinorum referunt. Smotriskio *негасица* incerti, *рысковица* vero masculini generis est, cum tamen usus utrumque femininum esse doceat. Vacillat etiam hujus alias satis acuti Grammatici regula, qua docuit exeuntia in ь tertiae declinationis, feminina, ea autem, quae sint quartae declinationis, masculina esse, cum de declinatione Substantivorum non nisi cognito prius genere constare possit. Meliori itaque consilio usus est Mrazoviz, qui Masculinorum in ь terminatorum indiculum alphabetico ordine confectum p. 27. exhibuit, Masculina enumerare volens, quae signo leni ь in fine notantur, et p. 51. eundem omissis, quae maribus solum tribuuntur, nominibus, iterum repetiit, docens ea excipi a regula tertia, qua terminata in ь feminina esse statuit.

Nos vero, sub qualibet forma, Masculina a Femininis consulto separavimus. *рысковица* igitur apud Smotriskium incerti generis, sub formativa *ань* masculinum, *рысковица* autem sub formativa *ть* femininum esse cognosces.

Substantiva a fine aucta vocalibus.

§. 24. Formae Substantivorum vocalibus duntaxat in fine auctorum variae sunt.

Feminina in a:

ива salix caprea, *Sahlweide*, изва liberatio, нива ager, лава scamnum, дѣва virgo 92, сова 96. мовѣ (мава) tumultus 121, дева отца, vas; слава gloria 152, глѣва 196, трава 134, крава, бдова 113. At изва, плѣва, бритва quare sub formativa ва.

бава avia, рава ancilla, рѣва piscis, жава 95, дова, гѣва 101, пагѣва perditio; верва salix, трѣва 134, трева, потрева.

лапа, лапа planta ursi, *Talze*, рѣпа rapa, рѣпа Illut. foramen, копа, кѣпа 104, крѣва, етопа 155. стѣпа pila.

яма fovea, мама mater, тма (тьма) tenebrae 93, зима hyems; слама stramen 153, корма.

вина causa, culpa, шона velum, пѣва spuma, мѣна mutatio, измѣна, промѣна, permutatio, лѣна luna, рана plaga, тина 93, жѣна 95, цѣна 99, кѣна 105; волна, пелѣна 117, слава, сана 153, серна 155, стѣна 156, страна; стрѣна 159, храна 215.

вила Illut. nympha, пила setta, *Säge*, жила 95, сила 97, хѣла 103; хвала laus 210, смѣла 150, стрѣла 159, пчѣла (бчѣла) 120, скала petra, Jer. 14, 6. olim на скалахъ, ἐπὶ ῥάκας, Vulg. in rupibus,

nunc

niunc на каменѣх. Conf. p. 162. In мгла nebula, et
мгла acus, ла formativa videtur.

вѣра fides; пара vapor, подпора fulcrum,
мѣра mensura; нора antrum, дѣра foramen 92,
сѣра sulphur, cf. 141; гора 102, кора 105; бѣдра
femur, мѣра 112; нѣра 111.

оуѣа hamus, воѣа aqua, бѣѣа calamitas, mise-
ria, покѣѣа victoria, шемѣа injuria, рѣѣа aes,
ѡраѣа remissio; зѣѣѣа 139, кѣѣа, бѣѣа, бѣ-
зѣа, крозѣа 115; чѣѣа 155, чѣѣа 187, мѣѣа
122, сѣѣѣа, бѣѣѣа 114.

пѣѣа calx, calcaneus, рѣѣа iusjurandum, цѣѣа
99 (cf. goth. skatt denarius); чѣѣа 100, кѣѣа
sertum, fasciculus florum, *Strauss*, чѣѣа 188, цѣѣа
180, мѣѣа 123.

оуѣа (юѣа) vinculum, лѣѣа vitis, рѣѣа vestimen-
tum, проѣѣа lepra, коѣа 106, полѣа 117, слѣѣа 153.

оѣа vespa, лѣѣа crates viminea, *Flechte*, роѣа
ros, рѣѣа (Serb. рѣѣа) iulus, fimbria, коѣа 106; кѣѣа.

нѣѣа lentigo, нѣѣа pes, мѣѣа mollities, deli-
cata educatio, teneritudo, дѣѣа iris, тѣѣа moeror,
taedium; кѣѣа, вѣѣа humor, дѣѣа 120, стрѣѣа
in dialectis alveus fluminis, idem quod стрѣѣа
seu стрѣѣа

юѣа jus, jusculum, мѣѣа musca, лѣѣа areo-
la, *πρὸς* Marc. 6, 40., оутѣѣа consolatio; adde
peregrinum пасѣа.

мѣ-

коѣ faba, лок cranium, Russis frons, раѣ,
рѣѣ, раѣ perdx, дѣѣ quercus, зѣѣ dens, хлѣѣ,
граз, грѣѣ, гѣѣ, шшиѣ cauda.

поп, пѣп umbilicus, потоп diluvium, сѣп,
шпоп, кѣп; сноп, стоап, заклѣп, трѣп, стрѣп,
стрѣп, серп, чрѣп, оукроп.

оум, разѣм intellectus, лом, дом domus,
дым fumus, сѣм silurus glanio, шѣм, пѣвор, шлѣм,
хѣлѣм, пѣрем, срам, гром, храм.

лен linum, сан dignitas; officium, сон som-
nus, сын filius, чин, кон, закон lex; звон, чѣан,
плѣн, слон, нлѣн seu члѣн, чѣлѣн, клѣн; вѣрам cog-
vus, дѣрен, тѣрен, серн carpeolus, чрѣн, хрѣн.

ил argilla, вол. bos, пол. sexus, пѣпѣл cinis,
мѣѣл, дѣл, тѣѣл, тѣѣл, тѣѣл, поѣл legatus, кѣл, кол
жѣпѣл, стол, оугл angulus.

вар aestus, свѣр, собѣр, спѣр, пѣр convivium
мѣр, мѣр рах, мѣр mundus, раздѣр, позѣр, прѣ-
зѣр, зазѣр, жар, жир, сѣѣр caseus, кѣѣр; дѣвор, прѣ-
тѣвор, затѣвор, сѣѣвер, бѣѣр, кѣѣр, комѣр, оѣѣр lec-
tus, кѣѣсер, вѣѣчѣр, вѣѣгр (ѣѣгор).

аѣ infernus, ѣѣ membrum, мѣѣ venenum,
вѣѣд, шѣѣд (шѣѣвѣд), нѣѣвѣд sagena, заѣѣд occasus,
мѣѣд mel, лѣѣд glacies, лѣѣд, рѣѣд series, рѣѣд genus,
дѣѣд, сѣѣд, сѣѣд, сѣѣд vаз, сѣѣд vicinus, гѣѣд rep-
tile, рѣѣд tempus, Russis annus, хѣѣд, заѣѣд oc-
casus; оѣѣд, спѣѣд, спѣѣд, бѣѣд, плѣѣд, слѣѣд, гѣѣд,
хѣѣд,

хлад, вред, брод, прѣд, смрад, трѣд, град, окорд, вадд, арозд, грозд; стѣд, стѣд, цѣд
gigas.

(вѣт) оувѣт, ѡвѣт responsum, завѣт fec-
dus, совѣт consilium, веѣт promissio, пот su-
dor, мот, сот favus, подмет, ѡмет ora vestimenti,
прнчет, кот calus, кит cele; свѣт, цвѣт, плат,
плот, ѡплот, верт, клеверт, сѣверат, порт, хвост,
пост, ѡпѣст dimissio, мест, мост, лист, лыст,
раст, вѣзраст aetas, перст, хвост, крѣст, цшт,
скот, скѣт.

(оуз) сооуз conjunctio, воз vectura, вѣз ul-
mus laevis Pall. Ruster, раз, вебраз imago, оуказ,
слѣз, мраз, рокоз.

оуе mystax, вѣе daemon, спас salvator, пѣе
canis, нос, прннос, лне vulpes, лѣед sylva, тне,
оужас, прежас, час, кое, ове, кѣас, гнѣс, вѣас, гѣас,
мѣас, оуерѣс sudarium, парѣс velum, перс, трѣс.

юг auster, бѣг, вѣг fuga, cursus, зѣлог, сѣлог
syllaba, лѣг lucus, рѣг cornu, нѣдѣг, ѡнѣг, оужнѣг,
подвнѣг; омег Russ. cicutavirosa, снѣг, долѣг, дриг,
враг, подверѣг, изверѣг abortivus (ѣкѣрѣма 1 Cor.
15, 8.) брег, праг, прѣг, сѣнѣг jugum (boui),
Russis conjux (maritus), дѣг, тог, кѣг, сѣг,
стѣг, стѣг, ковчег.

ѡбѣх, пах, мах vibratio (ensis), мѣх, мѣх
uter, лѣх Lechita, чѣх Bohemus; чѣг, сѣдѣг, по-
сѣх

слѣх testis (auritus), орѣх, верх, прах, страх, грах;
грѣх, крѣх, оукрѣх.

паоук aranea, навѣк, вѣк, бок latus, бѣк taurus,
бѣк fagus, мак, паравер, замоk, лѣк arcus,
лик chorus, рак cancer, шрок, пророк propheta,
срок puer, рык rugitus, ток, поток rivus, тѣк
adeps, сок succus, сѣк nodus arboris; звѣк, внѣк,
шблѣк nubes, волк lupus, полк, толк, злак, шѣлк,
клик, брак, прок, мрак, примрак, стѣк, воск,
пик, мек, тѣк. Adde изѣк, сѣкѣк.

Quae a verbis deducta sunt, amant vocalem
latiorem, nimirum о pro е: вода веаѣ, ход а ше-
аѣ. Subinde vero а aut о inter radicales consonas
inseritur: вар а вѣѣти, смрад а смрадѣти, мор а
мрѣти; жир est potius ab Iterativo жирати, quam
а жрѣ formatum.

(a) Voces, quas hic consona solida terminari dixi-
mus, notantur in libris a Russis editis signo ѣ. Hinc
Grammaticorum regula, ea esse masculina, quae si-
gno ѣ terminantur. Verum nos Introductionis pag. 21.
monuimus, post solidas consonas ubique supponi ѣ,
ubicunque ѣ lene locum non habet.

(b) Quae hic fortasse desideres, uti ров, кров,
ков, зрак, смѣх, дѣх, воздух et alia, haec inter De-
rivata sub formativis suis quaerenda sunt. Nam ров а рѣю,
кров а крѣю, ков а кѣю sub в, зрак а зрѣти sub к,
дѣх а дѣю sub formativa х collocanda erunt.

Forma Substantivorum secunda.

§. 22. Character formae secundae est di-
phthongus seu ѣ post vocalem, aut consona finalis
affecta

affecta seu liquida, nimirum въ, бѣ, пѣ, мѣ, нѣ, лѣ, рѣ, дѣ, тѣ, зѣ, сѣ, et densiores sibilantes ж, ш, щ, ч, post quas ѣ subintelligi debet, etiamsi non scribatur, cum crassum ѣ natura sua nunquam admittere possint. Continentur autem sub hac forma Masculina et Feminina.

Masculina sunt:

оуѣ р. 30, вой exercitus, лой sebum, рай paradisus, рой examen arum; змѣй draco, зной 139, строй, край, крой.

червь vermis 185.

голубь columba, шнѣвь cauda.

воплѣ pro вопѣ clamor, а вопѣю; сиплѣ scarabaeus melolontha, *Maykäfer*.

пенѣ stipes, ланѣ, gen. ланѣ, tragelaphus Deut. 14, 5. линѣ cyprinus tinca, дѣнь dies, конѣ equus, огнѣ ignis, окѣнь perca.

молѣ tineä, хмелѣ 211, тополѣ 133, оуглѣ sagbo, дреколѣ fustis. Adde жеравлѣ grus, кораблѣ, et Russ. рѣблѣ, in quibus лѣ est paragogicum.

орѣ equus, царѣ 99, свѣтрѣ 138, вепрѣ aper, нетопырѣ vespertilio, оугорѣ 110.

медвѣдѣ ursus, лебедѣ cygnus, желѣдѣ glans, вождѣ dux, пождѣ pavimentum, дождѣ 130, гвоздѣ 194.

пѣтъ via, татѣ tur; зѣтъ gener, пѣтъ 136, гостѣ 207.

кнѣзь

кнѣзь princeps, пѣназь, пусеразь inauris.

кнѣ erinaceus, мѣж vir, нож culter, страж.

лосѣ alce, лососѣ salmo 124.

кошѣ corbis, лемеш vomer.

лещи 124, плащи 118, плещи clamor, плещи herdera, брощи rubia 115.

мечѣ ensis, моч urina, шершч, плач 118, клещи, ключи, врач 113.

срашч apud Alexejew et in lexicis russicis est fectus Nominativus masculinus. Nam Psal. 90, 6. ѿ срашча (Serb. ѿ срѣще) est Genitivus slavicus a срашча occursus, Russis nunc встрѣча. Confer, quae p. 175. de hac voce monuimus. Polykarpow recte habet срашча ипѣтища, incursus, occursus.

Ad hanc formam referenda sunt, quae a Verbis ope ѣ formantur: лай latratus a лаю, дѣй in vocibus compositis сладѣй, любодѣй, а дѣю. Sic навой liciatorium, jugum, *Weberbaum*, а вѣю, на вѣю, mutata ante ѣ vocali ѣ in о. Sic et поѣ in на поѣ potus, а нѣю; покой quies, а почѣю. Post consonas ѣ eodem officio fungitur. Hinc mutatio transformabilium consonarum. страж enim est а стрѣгѣ, плач а плакати, клещи, а клещи, а клещи, а клещи. Hinc et вождѣ а водити, пождѣ а под sub, ж ante дѣ inserunt.

кнч а кнчи, крч а крчи sub formativa ч, quae syllabae radicali accessit, quaerenda sunt. господѣ ope одѣ а radice рои formatum videtur.

Ес-

Feminina formae secundae.

цѣвь 98, желвь 142, вѣрвь testis, бровь supercilium, кровь sanguis.

хлѣвь, plur. хлѣви cataractae, скорвь 104. Adde plur. отрѣки purgamenta, изгрѣки quisquiliae, sordes.

сѣнь Russ. vari, variolae; чѣнь catena, Russ. цѣнь 98.

взимь sata hiemalia.

лань cerva, сѣнь 155, длань 128, брань bellum, грань 202.

пыль Russ. pulvis, оудоль vallis, соль sal, мысль mens, щель 173.

трь fruges vernaе, дѣрь, plur. дѣри 128, тварь 133, оутварь ornatus, дѣрь vallis.

пѣь esca, снѣдь, вѣдь in заповѣдь прѣсептум, проповѣдь concio, прѣconiум, мѣдь aes, чадь 100, collectivum а чадю, кадь cadus; блѣдь 114, твѣрь 133, жердь 144, грѣдь 203, стѣдь 155. At падь а пяти, vide sub formativa д.

нить filum, рать bellum, реть, plur. рети dissensiones, contentiones, ἐρισεις, 2 Cor. 12, 20., сѣть 97, хоть, похоть concupiscentia, неасуть pelicanus; свѣсть 150, плоть 117, полсть 118, клѣть 233, персть 119, трость 135, горсть 200; осьть 111, пасть 120, мѣсть 123, лѣсть 124, чѣсть, чѣсть 191, кость, кысть 253. At пасть, масть, еласть,

сласть, страсть *operformativae* ть *derivata sunt* а падаѣ, пасти, а мазати etc.

гразь *coenum* 205.

ось *axis*, весь *vicus*, рысь *lynx* (in *Bibliis pardus*) *apud Russos feminini generis*.

вешь, вош, *pediculus*, мышь *mus*, плѣш 118.

Adde упаш *cauda*.

вещь *res, negotium* 87, печь *fornax*, мощь *potentia*, нош, *nox*. Ат вещь а вѣт, *litera* т *transformatamata* in щ, печь *vero* а пекѣ, *Infin.* печь *pinsere*, мощь а морѣ, *Infin.* мощи *posse*, *orta sunt*.

рѣчь *sermo*, а рѣкѣ, сѣч *caedes*, а сѣкѣ; сеч *urina* а счати *mingere*. *Male in Bibliis postremae editionis impressum fuit 4 Reg. 18, 27. сѣчь свою pro сечь свою.*

Formantur autem derivata Abstracta hujus formae *oper* ѣ, *uti* маѣ а мамѣ, маѣ, пѣти; снѣда а снѣмѣ, снѣдаѣ, снѣсти; твердаѣ ab *Adjectivo* тверда; желть *flavus color, flavedo*, а желт, *unde et желч fel*; четверть *quarta pars* а четвертый; *et Collectiva, uti* мѣрь *Aethiopia*, сѣрь *Syria, Syri, Russica gens.* нош а *radice* нокт, *mutatis* кт об ѣ in щ, *ortum videtur, si germ. Nacht et lat. nox, noctis, cum Slavico нош conferatur.* вѣсть, смерть, рѣкомть *vide sub formativa ть.*

§. 23. *Cum igitur et Masculina et Feminina sub terminatione ѣ comprehendantur, genus Substanti-*
ti-

tivorum in **ъ** finitum, quando significatio ipsa sexum non determinat, plerumque ex usu dignosci debet. Quis enim certo definire possit, cujus generis sit **lynx**, ex sola terminatione, non cognito usu. Russis **lynx** est femininum, Polonis **lynx**, **lynx**, masculinum, Serbi et Bohemi **lynx**, **lynx**, dicunt et ad formam primam Masculinorum referunt. Smotriskio **lynx** incerti, **lynx** vero masculini generis est, cum tamen usus utrumque femininum esse doceat. Vacillat etiam hujus alias satis acuti Grammatici regula, qua docuit exeuntia in **ъ** tertiae declinationis, feminina, ea autem, quae sint quartae declinationis, masculina esse, cum de declinatione Substantivorum non nisi cognito prius genere constare possit. Meliori itaque consilio usus est Mrazovič, qui Masculinorum in **ъ** terminatorum indiculum alphabetico ordine confectum p. 27. exhibuit, Masculina enumerare volens, quae signo leni **ъ** in fine notantur, et p. 51. eundem omissis, quae maribus solum tribuuntur, nomini-bus, iterum repetiit, docens ea excipi a regula tertia, qua terminata in **ъ** feminina esse statuit.

Nos vero, sub qualibet forma, Masculina a Femininis consulto separavimus. **lynx** igitur apud Smotriskium incerti generis, sub formativa **lynx** masculinum, **lynx** autem sub formativa **lynx** femininum esse cognosces.

Substantiva a fine aucta vocalibus.

§. 24. Formae Substantivorum vocalibus duntaxat in fine auctorum variae sunt.

Feminina in a:

ива salix caprea, *Sahlweide*, избѣва liberatio, нива ager, лава scamnum, дѣва virgo 92, соба 96. мѡва (мава) tumultus 121, дѣла отца, vas, слава gloria 152, глава 196, трава 134, крава, вдова 113. Агъзва, плѣва, брѣтва quare sub formativa ва.

бава avia, рава ancilla, рѣва piscis, жава 95, дова, гѣва 101, пагѣва perditio; верѣва salix, трѣва 134, трева, потрева.

гѣпа, лапа planta ursi, *Talze*, рѣпа rapa, рѣпа Illyr. foramen, копа, кѣпа 104, крѣпа, етопа 155. стѣпа pila.

шма fovea, мама mater, тма (тѣма) tenebrae 93, зима hyems; слама stramen 153, корма.

вина causa, culpa, шпона velum, пѣна spuma, мѣна mutatio, измѣна, промѣна, permutatio, лѣна luna, рана plaga, тина 93, жѣна 95, цѣна 99, кѣна 105; волна, пелѣна 117, слана, слина 153, серна 155, стѣна 156, страна, стрѣна 159, храна 215.

вѣла Illyr. nympha, пила serra, *Säge*, жѣла 95, сила 97, хѣла 103; хвала laus 210, бѣмѡла 150, стрѣла 159, пчѣла (бчѣла) 120, скала petra, Jer. 14, 6. olim на скалахъ, ἐπὶ ῥάκας, Vulg. in rupibus,

nunc

· нѹнц на каменїах. Conf. p. 162. In мгла nebula, et
· мгла acus, аа formativa videtur.

· вѣра fides, пара vapor, подпора fulcrum,
· мѣра mensura; нора antrum, дѣра foramen 92,
· сѣра sulphur, cf. 141; гора 102, кора 105; бѣра
· femur, мѣра 112; нѣра 111.

· оуа hamus, вода aqua, бѣаа calamitas, mise-
· ria, побѣаа victoria, шемѣаа injuria, рѣаа aes,
· ѿрааа remissio, зѣѣаа 139, кѣаа, бѣаа, бѣ-
· аа, крозѣаа 145; чѣаа 155, чѣаа 187, мѣаа
· 122, сѣѣаа, бѣѣаа 114.

· пѣаа calx, calcaneus, рѣаа jusjurandum, чѣаа
· 99 (cf. goth. skatt denarius); чѣаа 100, кѣаа
· sertum, fasciculus florum, *Strauss*, чѣаа 188, чѣаа
· 180, мѣаа 123.

· оуѣа (юѣа) vinculum, лѣаа vitis, рѣаа vestimen-
· tum, показѣаа lepra, коѣаа 106, полѣаа 117, слѣаа 153.

· оѣа vespa, лѣаа crates viminea, *Flechte*, рѣаа
· ros, рѣаа (Serb. рѣаа) iulus, fimbria, коѣаа 106; кѣаа.

· нѣаа lentigo, нѣаа pes, мѣаа mollities, deli-
· cata educatio, teneritudo, дѣаа iris, тѣаа moeror,
· taedium; кѣаа, вѣаа humor, дѣаа 129, стрѣаа
· in dialectis alveus fluminis, idem quod стрѣаа
· seu стрѣаа

· юѣа jus, jusculum, мѣаа musca, лѣаа areo-
· la, πρῆσις Marc. 6, 40., оутѣаа consolatio; addo
· peregrinum пѣаа.

мѣ-

мѣка cruciatus, poena, мѣка farina, лѣка dolus, Illyr. sinus maris, ѣка tumba, sepulcrum, ѣка manus, ѣка fluvius, сѣка canis f., сѣка pica, *Elster*, сѣка linea, дѣка 130, цѣка 176.

Masculina sunt, quae maribus tribuuntur, uti боебода bellidux, сѣка minister, et peregrina комета, планета.

Terminata in жа, ша, ца, ча ad formam femininorum in а spectant.

§. 25. Feminina in а:

вѣта seu вѣа collum, вѣта ramus, любода fornicatrix, соа 96, смѣа serpens, стаа statio, stabulum, сѣка rivus, fluentum.

Labiales interponunt а epentheticum: капла, кѣпла 104, земаа, кормаа esca.

вона odor, бана balneum, брона 115.

всла voluntas, тла 93, жсла fletus, τέθος, Serb. desiderium, недѣла dies dominica, поштеа stratum, lectus.

ѣра tempestas, зора, зара, ауора, пра lis, хара Russ. larva, вечера coena.

вѣжа palpebra, межа (Russ. межа) limes, нѣжа necessitas, ѣжа 91., надежа spes, жажа sitis. In his жа pro а valere, ex legibus mutationum constat. Vide supra p. 42. Est enim межа а меѣ, меѣ (apud Croatas inter, cf. межаѣ), нѣжа а нѣанти, ѣжа (ѣжа) а ѣѣти, жажа а жа-

жадати; вѣжда vero а вѣждѸ (pro вѣю), надежда а надеждѸ (pro надѣю). Russi amant жа pro жда, hinc сама fuligo, pro сажда, а садити.

мза vulnus, cicatrix, стѣза 157. Apud Polykarpow etiam хиза penes хижа.

мжа 89, лжа 90, дѣжа sinum 92, хѣжа casa 103, кожа 106, мрежа 122, стража 160. In plerisque ортум est ex г, quod ante а mutationem subiit, uti лжа а лгати. Patet igitur жа hic scribi pro жа. Vide supra p. 12. §. IX.

дѣша 92, сѣша 97, чаша 101, каша 106. Est autem дѣша а дѣх, сѣша а сѣх, mutato х ante а in ш. Igitur сѣша pro сѣша.

пица а питати 89, лѣца 91, праца 119, сраца occursus, а срѣтати, срѣтѸ, свѣца а свѣт 149, толѣца а толѣт 133, теѣца а теѣть 136, чаѣца а част 190, кѣѣца, тѣсѣѣца (Russ. тысяѣца) mille.

лѣча radius, помѣча (Boh. помеч) pedica, tendicula, а помѣкнѸ, тѣѣча 94, прѣтѣча parabola, а прѣтѣкнѸ, водотѣча canalis, διώρυξ.

Huc refer nomina appellativa virorum masculina: древодѣѣла faber lignarius, велможа praepotens, невѣжда (невѣжа) idiota, теѣча 94, прѣдтеѣча praecursor, а текѸ.

§. 26. Neutra in а sunt nomina animalium juniorum, pullorum et catulorum:

жрѣѣа

ЖРЕБА 143, ЮНА vitulus, АГНА, МГНА 111, БЛИЗ-
НА gemellus, ТЕЛА vitulus, КОЗЛА haedus, ОСЛА pul-
lus asini, КЪРА pullus gallinae, СВѢРА а СВѢРЬ,
ДѢТА infans, КОТА а КОТ 106, КЛЮСА pullus equi,
ПРАСА porcus, МИША а МЕСК 123, ОВЧА ab овца, ВНЪ-
ЧА а ВНЪК, ОТРОЧА puer, ab отрок.

Neutra in МА finita, ut СѢМА, ПИСМА et alia, vide
sub formativa М.

§. 27. Feminina in и admodum pauca sunt:
МАТИ mater (Russ. МАТЬ), ДУИ filia; КРОВИ cruor,
apud Smotriskium, rarissimi usus. Adde СМОКВИ,
pro СМОКОВЬ aut СМОКВА, ЦЕРКВИ pro ЦЕРКОВЬ.

Terminata in ѡ quaedam feminina sunt, ut
ЛЮБѢИ, НЕПЛОДѢИ, СВЕКРѢИ, ЦЕРКѢИ, pro ЛЮБОВЬ etc.
РАКѢИ pro РАКА; quaedam masculina: КАМѢИ, ПЛА-
МѢИ, pro КАМЕНЬ, ПЛАМЕНЬ.

§. 28. Finita in о non nisi Neutra:

ОЛОВО plumbum, СЛОВО, ДРЕВО, ЧРѢВО 185;
НЕБО coelum, РАМО humerus.

ВІНО, ВѢНО dos, ЛОНО gremium, РѢНО vellus,
ДНО 92, СѢНО foenum; ЗВОНО Serb. campana, ЗЕР-
НО 140, ТѢЛО corpus, ЖАЛО aculeus, СЕЛО ager,
праedium, СИЛО laqueus, ЧЕЛО frons, КОЛО 105; кри-
ло ala, СТКЛО 161; ПЪИРО far, adoreum, ѠЛѢРА Ezech.
2, 9., СРЕБРО, НАДРО 154, МДРО, МѢДРО s inus, БЕДРО
serenum, ВѢДРО urna, ОУТРО; БЕДРО Illyr. et aliis. At
Russis et veteribus Slavis БЕДРА fein. по БЕДРѢ ТВОЕИ
Psal.

Psal. 44, 4. super femur tuum. Miror itaque Gen. 50, 23. in correcta editione nunc legi $\pi\eta\iota$ $\epsilon\epsilon\alpha\rho\epsilon\chi$ pro $\epsilon\epsilon\alpha\rho\alpha\chi$. Antiqua hic singulari $\pi\eta\iota$ $\epsilon\epsilon\alpha\rho\epsilon\chi$ usa est, quamvis in graeco $\epsilon\pi\iota$ $\mu\eta\rho\epsilon\omega\nu$ legatur.

$\chi\alpha\delta\omicron$, $\chi\delta\alpha\omicron$ 100, $\epsilon\lambda\upsilon\delta\alpha\omicron$ patina Matth. 14, 8. $\eta\alpha$ $\epsilon\lambda\upsilon\delta\alpha\epsilon$ $\epsilon\pi\iota$ $\pi\acute{\iota}\nu\alpha\kappa\iota$, Vulg. in disco, cap. 23, 25. $\rho\alpha\rho\omicron\psi\iota\varsigma$; $\epsilon\rho\alpha\omicron$ Illyr. 115. $\sigma\tau\alpha\delta\alpha\omicron$ 157, $\gamma\eta\epsilon\zeta\alpha\omicron$ 196. $\eta\delta\tau\omicron$ vinculum, compes, $\mu\alpha\iota\tau\omicron$ vectigal, tributum, $\lambda\epsilon\tau\omicron$ aestas, annus, $\sigma\tau\omicron$ centum; $\epsilon\lambda\alpha\tau\omicron$ palus, lutum, $\mu\lambda\alpha\tau\omicron$ Boh., $\delta\lambda\alpha\tau\omicron$ 128, $\zeta\lambda\alpha\tau\omicron$ 140, $\epsilon\rho\alpha\tau\alpha$ plur. porta, $\pi\acute{\upsilon}\lambda\alpha\iota$; $\omicron\gamma\epsilon\tau\alpha$ plur. 111, $\mu\epsilon\tau\epsilon\tau\omicron$ 123, $\pi\rho\omicron\sigma\omicron$ $\mu\iota\tau\epsilon\tau\epsilon\tau\omicron$ 136.

$\mu\epsilon\lambda\epsilon\zeta\omicron$ ferrum, $\sigma\iota\delta\eta\rho\omicron\varsigma$; $\mu\lambda\epsilon\sigma\omicron$ caro, $\mu\lambda\epsilon\sigma\omicron$ Russ., $\pi\rho\omicron\sigma\omicron$ milium.

$\eta\rho\omicron$ jugum; $\omicron\gamma\chi\omicron$, $\omicron\kappa\omicron$ 87, $\mu\lambda\epsilon\kappa\omicron$ 122.

Neutra aucta in fine syllabis $\omicron\omicron$, $\mu\omicron$, $\eta\omicron$, $\lambda\omicron$, $\rho\omicron$, $\kappa\omicron$, $\sigma\tau\omicron\omicron$, vide sub formativis suis: $\pi\eta\iota\omicron$ sub η , $\pi\eta\iota\mu\omicron$ sub μ , $\lambda\eta\iota\eta\omicron$ sub η , $\mu\eta\lambda\omicron$, $\delta\epsilon\lambda\omicron$, $\pi\rho\delta\gamma\lambda\omicron$ sub λ , $\rho\epsilon\kappa\omicron$, $\kappa\epsilon\zeta\omicron$ sub ρ , $\mu\epsilon\lambda\omicron\kappa\omicron$ sub κ , $\delta\epsilon\tau\epsilon\sigma\tau\omicron$ sub $\sigma\tau$.

§. 29. Finita in e Neutra duntaxat:

$\mu\alpha\kappa$ Serb. ovum, $\mu\omicron\lambda\epsilon$ campus, $\mu\omicron\rho\epsilon$ mare, $\mu\omicron\rho\epsilon$ 102, $\omicron\gamma\mu\epsilon$ 87, $\lambda\omicron\mu\epsilon$ 90, $\lambda\eta\iota\epsilon$ facies, *Antlitz*, $\mu\lambda\epsilon\psi\iota$ dual. scapulae, a sing. $\mu\lambda\epsilon\psi\iota$: $\mu\lambda\epsilon\psi\iota\mu\alpha$ $\sigma\upsilon\omicron\mu\alpha$ Psal. 90, 4. $\epsilon\nu$ $\tau\omicron\iota\varsigma$ $\mu\epsilon\tau\alpha\phi\acute{\rho}\epsilon\iota\omicron\iota\varsigma$, scapulis suis; Matth. 23, 4. $\eta\alpha$ $\mu\lambda\epsilon\psi\iota\alpha$ plur. $\epsilon\pi\iota$ $\tau\omicron\upsilon\varsigma$ $\omicron\mu\epsilon\varsigma$, in humeros. Serbis $\mu\lambda\epsilon\kappa\iota$ ($\mu\lambda\epsilon\psi\iota$) sunt humeri, $\mu\lambda\epsilon\kappa\epsilon$

η .

n. sing. scapula, *Schulterblatt*; Croatis плече, plur. плеча; Russ. плечо; Boh. плече sing. et plur. armus. Confer плоскій planus, Boh. et pleskaty. плюца plur. pulmo 118.

Serbica in e ut каюсе et similia, refer ad а:

§. 30. Forma finitorum in й, fem. їа seu їа, neut. ик, їк seu їе.

Masculina: смій, баїй incantator, (ἐπαοιδός Dan. 2, 27. пунс шеаатель), нѣтій nepos ex sorore, славій, мравій (et fem. мравія), бракій, жрекій, кракій (et fem. кракіа).

Feminina: смїа, верїа (береа); свинїа, молнїа (et masc. молнїй), скранїа, ладїа navis, братїа collectivum а брат.

Masculina in їа sunt вѣтїа rhetor, сѣдїа judex.

Neutra: вѣтвїе а вѣтвь, дровїе а древо. Composita: безмолвїе а молва, православїе, предсловїе, наглавїе, возглавїе. Заравїе а зарав, подчревїе υποχάριον.

Дубїе, вербїе а верба. Composita: страннолюбїе, подобїе, преподобїе, несловїе.

копїе hasta, ренїе, трѣпїе а трѣп. Composita безлѣпїе, предстоапїе.

везьмїе ab оум, междорамїе.

каменїе collect. а камень, бренїе lutum, тернїе. Compos. беззаконїе ἀνομία, безчиннїе ἀταξία.

каїе,

каіѣ, бѣлаіѣ, зелаіѣ olus, стебалаіѣ, веселаіѣ laetitiae, оуглаіѣ. Composita: шенлаіѣ abundantia, оудоаіѣ, раздолаіѣ, шжерелаіѣ monile, воскрилаіѣ а крило.

оутрїѣ, острїѣ ab остр. Composita: невѣтрїѣ incredulitas, поморїѣ, кезмѣтрїѣ, подгорїѣ, предавѣтрїѣ, приаворїѣ, безвѣдрїѣ, повечерїѣ.

орѣдїѣ, гвоздїѣ, гроздїѣ, рождїѣ а розга, дроздїѣ. Composita: исчадїѣ, кезчадїѣ, кезгодїѣ, оуродїѣ, наслѣдїѣ hereditas, оусердїѣ, бездомдїѣ, кезстѣдїѣ.

ситїѣ (ситовїѣ), оустїѣ ostium, тростїѣ. Composita: раснѣтїѣ bivium, compita, безсмертїѣ immortalitas, запастїѣ, кезмѣстїѣ, оучастїѣ, причастїѣ participatio, безчестїѣ.

лозїѣ, орѣжїѣ arma. Comp. подножїѣ ὑποπόδιον, scabellum (pedum), а нога; подбрежїѣ а брег, полкрѣжїѣ hemisphaerium.

наоусїѣ ab оус, безквасїѣ (бесквасїѣ), согласїѣ harmonia, consonantia, безгласїѣ, разгласїѣ.

вѣдшїѣ ab оухо, малодѣшїѣ, прїстрашїѣ а страх. безпїцїѣ.

шкочїѣ ab око, полнчїѣ, шелнчїѣ а лице, разлнчїѣ а лик, нарѣчїѣ adverbium, безбрачїѣ а брак.

Horum pleraque sunt collectiva а Substantivis, quaedam abstracta ab Adjectivis derivata. Ope іѣ formantur etiam Verbalia, quibus actio Verbi designatur, а participiis passivis in т, ан, ен, овен: тїѣ:

ТІЕ: ИЗВІТІЕ, ВІТІЕ, ПИТІЕ, ПРОПАТІЕ, РАСПАТІЕ,
ВЗАТІЕ, КААТІЕ, ЖИТІЕ, НАЧАТІЕ, РАЗГНІДТІЕ.

АНІЕ: ЧАГАНІЕ expectatio, ПОКАГАНІЕ poenitentia, ШЕФ-
ТОВАНІЕ promissio, СТРАХОВАНІЕ terror, ВСПОМИ-
НАНІЕ commemoratio; ЖЕЛАНІЕ desiderium,
ЛОБЗАНІЕ osculum, ШЕРІЗАНІЕ circumcisio,
ПИСАНІЕ scriptura.

ЕНІЕ: ПІВЛЕНІЕ revelatio, а ПІВІТИ, ПІВЛЕН, ИЗБАВЛЕНІЕ
redemptio, РВЕНІЕ zelus, ПОГРЕБЕНІЕ sepultura,
ОУСПЕНІЕ dormitio, obitus, ТЕРПІВНІЕ patientia,
ОУМИЛЕНІЕ compunctio, ПРЕЛОМЛЕНІЕ fractio, а
ПРЕЛОМІТИ, ПРЕЛОМЛЕН, ПАДЕНІЕ ruina, lapsus,
СРІВТЕНІЕ occursus, ЗАПІДІТІВНІЕ vastatio, ДВИ-
ЖЕНІЕ motus, ОУНИЧИЖЕНІЕ despectio, ЗІСОНДІ-
ВІСІС, ПОНОШЕНІЕ opprobrium, ЛИШЕНІЕ repu-
tia, ШІПІЩЕНІЕ remissio, МІЩЕНІЕ ultio.

ОВЕНІЕ: МАНОВЕНІЕ, ПІЮМОВЕНІЕ sputum, ПОПОЛЗНО-
ВЕНІЕ, МГМОВЕНІЕ.

In neutris in іе tonus occupare solet syllabam,
quae terminationem іе immediate praecedit: ОСНОВА́НІЕ,
ОРЪДІ́Е, ВЕСЕ́ЛІЕ, СЕЛЕНІ́Е. Sunt tamen voces non paucae,
quae regulam non sequuntur, uti ЗНА́МЕНІЕ, РА́ДОВА-
НІЕ, ГЛАГО́ЛАНІЕ, КОПІ́Е, ПИТІ́Е et alia. Confer tamen,
quae Introductionis cap. III. de tono et discrimine ejus
apud Russos et Serbos dicta sunt.

§. 31. Finita in ай Masculina: РАТА́Й agricola,
ШЕВЧА́Й consuetudo, аб ѡк et вък, СЛУЧА́Й ac-
cidens, fortuna. Terminata in атай vide sub for-
mativa т, ат.

Fi-

Фinita in ей Masculina: κλει gluten; κόλλα;
Russ. рѣчей torrens. Femininum ем: верѣ, еѣ, верѣа.

Фinita in ѣй Masculina: краѣй; Russ. целѣй
osculum, Serb. славѣй lusciniæ. ѣй fem. чшѣа
squama. Confer adjunct. волѣй, волѣа, волѣе.

Formae Substantivorum consonis in fine auctorum.

§. 32. Consonas syllabae radicali affixas, cum
diversas Substantivorum formas constituent, for-
mativas appellamus. Funguntur autem officio for-
mativarum consonae omnes praeter n, nisi for-
tassis in вертен spelunca, litera n sit servilis, ut вер-
тен pro вертеб dicatur. Liceat et й, etsi cum vo-
cali praecedente diphthongum efficiat, consonis,
hic adnumerare:

- й

й: кой а кѣю, лай а лѣю, водолей æquarius, а лею,
покой а почѣю, гной а гнѣю. Hanc formam
amant nomina propria aliarum linguarum:
андрей pro Α'νδρέας, захѣй pro захχαιος; іерей
pro ιερεὺς. Confer Adjectiva оре й seu ѣ for-
mata.

- в

М. - в

Ф. - вѣ, ва

Н. - во, вѣе

- ав

- авѣ, авѣа

- иво

- ов

- овѣ.

сласть, страсть *operativae* ть *derivata sunt* а пада, пасти, а мазати etc.

гразь *coenum* 205.

ось *axis*, весь *vicus*, рысь *lynx* (in *Bibliis par-*
dux) *apud Russos* *feminini generis*.

вешь, вош, *pediculus*, мышь *mus*, пашь 118.

Adde *опаш cauda*.

вещь *res*, *negotium* 87, печь *fornax*, мощь *pot-*
tentia, *нощ*, *nox*. *At* *вещь* а *вѣтъ*, *litera* *т* *transfor-*
mata *in* *щ*, *пещь* *vero* а *пекѣ*, *Infin.* *пещи* *pinsere*,
мощь а *могѣ*, *Infin.* *мощи* *posse*, *orta sunt*.

рѣчь *sermo*, а рѣкѣ, сѣч *caedes*, а сѣкѣ; сеч
urina а *счати mingere*. *Male* *in Bibliis* *postremae*
editionis impressum fuit 4 *Reg.* 18, 27. *сѣчь* *свою*
pro *сечь* *свою*.

Formantur autem derivata Abstracta hujus
formae *о* *р*, *ut* *падь* а *памь*, *падѣ*, *пастн*; *снѣдь*
а *снѣмь*, *снѣдѣ*, *снѣсти*; *твердь* *ab* *Adjectivo*
твердъ; *желть* *flavus color*, *flavedo*, а *желт*, *unde*
et *желч fel*; *четверть* *quarta pars* а *четвертый*;
et *Collectiva*, *ut* *мѣрь* *Aethiopia*, *сѣрь* *Syria*, *Syri*,
рѣсь *Russica gens*. *нощ* а *radice* *нокт*, *mutatis* *к*
о *и* *и* *и*, *ortum videtur*, *si* *germ.* *Nacht* *et* *lat.* *nox*,
noctis, *cum* *Slavico* *нощ* *conferatur*. *вѣсть*, *смерть*,
рѣкомть *vide* *sub* *formativa* *ть*.

§. 23. *Cum* *igitur* *et* *Masculina* *et* *Feminina* *sub*
terminatione *и* *comprehendantur*, *genus* *Substan-*

ti-

tivorum in ь finitum, quando significatio ipsa sexum non determinat, plerumque ex usu dignosci debet. Quis enim certo definire possit, cujus generis sit *lynx*, ex sola terminatione, non cognito usu. Russis *lynx* est femininum, Polonis *ryś*, *rysia*, masculinum, Serbi et Bohemi *lynx*, *lynka*, dicunt et ad formam primam Masculinorum referunt. Smotriskio *lynx* incerti, *lynka* vero masculini generis est, cum tamen usus utrumque femininum esse doceat. Vacillat etiam hujus alias satis acuti Grammatici regula, qua docuit exentia in ь tertiae declinationis, feminina, ea autem, quae sint quartae declinationis, masculina esse, cum de declinatione Substantivorum non nisi cognito prius genere constare possit. Meliori itaque consilio usus est Mrazovius, qui Masculinorum in ь terminatorum indiculum alphabetico ordine confectum p. 27. exhibuit, Masculina enumerare volens, quae signo leni ь in fine notantur, et p. 51. eundem omissis, quae maribus solum tribuuntur, nominibus, iterum repetiit, docens ea excipi a regula tertia, qua terminata in ь feminina esse statuit.

Nos vero, sub qualibet forma, Masculina a Femininis consulto separavimus. *lynx* igitur apud Smotriskium incerti generis, sub formativa *lynka* masculinum, *lynka* autem sub formativa *lynka* femininum esse cognosces.

Substantiva a fine aucta vocalibus.

§. 24. Formae Substantivorum vocalibus duntaxat in fine auctorum variae sunt.

Feminina in a :

и́ва salix caprea, *Sahlweide*, и́збава liberatio, ни́ва ager, ла́ва scamnum, дѣ́ва virgo 92, со́ва 96. мо́лва (мава) tumultus 121, де́лва отъс, vas, сла́ва gloria 152, гла́ва 196, тра́ва 134, кра́ва, вѣ́дова 113. А́т и́зва, па́тва, бѣ́рита quaere. sub formativa ва.

ба́ба avia, ра́ба ancilla, ры́ба piscis, жа́ка 95, до́ка, гѣ́ба 101, пагѣ́ба perditio, ве́рба salix, трѣ́ба 134, тре́ба, потре́ба.

та́па, ла́па planta ursi, *Tatze*, ре́па rapa, рѣ́па Illyr. foramen, ко́па, кѣ́па 104, крѣ́па, сто́па 155. стѣ́па pila.

ды́ма fovea, ма́ма mater, тма́ (тѣ́ма) tenebrae 93, зи́ма hyems; сла́ма stramen 153, ко́рма.

ви́на causa, су́пра, шпо́на velum, пѣ́на spuma, мѣ́на mutatio, и́змѣ́на, промѣ́на, permutatio, лѣ́на luna, ра́на plaga, ти́на 93, же́на 95, цѣ́на 99, кѣ́на 105; во́лна, пе́лѣна 117, сла́на, сли́на 153, се́рна 155, стѣ́на 156, стра́на, стрѣ́на 159, хра́на 215.

ви́ла Illyr. nympha, пи́ла serra, *Säge*, жи́ла 95, си́ла 97, хѣ́ла 103; хва́ла laus 210, шмо́ла 150, стрѣ́ла 159, пче́ла (бече́ла) 120, ска́ла petra, Jer. 14, б. olim на скалахъ, ἐπὶ ὑάκας, Vulg. in rupibus, nunc

ниѹс на каменѣх. Conf. p. 162. In мгла nebula, et
мгла acus, ла formativa videtur.

вѣра fides, пара vapor, подпора fulcrum,
мѣра mensura; нора antrum, дѣра foramen 92,
сѣра sulphur, cf. 141, гора 102, кора 105; бѣра
fennur, мѣра 112; нѣра 111.

оуда hamus, вода aqua, вѣда calamitas, mise-
ria, покѣда victoria, шемда injuria, рѣда aes,
ѡрада remissio, звѣзда 139, клада, брада, бра-
зда, крозда 115, среда 155, чреда 187, мзда
122, сѣсѣда, бесѣда 114.

пата calx, calcaneus, рота jusjurandum, цата
99 (cf. goth. skatt denarius); чѣта 100, кѣта
sertum, fasciculus florum, *Strauss*, черта 188, цѣта
180, мѣта 123.

оуза (юза) vinculum, лоза vitis, риза vestimen-
tum, проказа lepra, коза 106, полза 117, слѣза 153.

оѣа vespa, лѣта crates viminea, *Flechte*, роѣа
ros, рѣѣа (Serb. рѣѣа) iulus, fimbria, коѣа 106; красѣа.

нѣра lentigo, нора pes, мѣра mollities, deli-
cata educatio, teneritudo, дѣра iris, тѣра moeror,
taedium; книга, влага humor, дѣра 129, стрѣра
in dialectis alveus fluminis, idem quod стрѣѣа
seu стрѣѣа

юха jus, jusculum, мѣха musca, лѣха areo-
la, *πρῆσις* Marc. 6, 40., оутѣха consolatio; adde
peregrinum насѣха.

мѣ-

мѣка cruciatus, poena, мѣка farina, лѣка dolus, Illyr. sinus maris, рака tumba, sepulcrum, рѣка manus, рѣка fluviuſ, сѣка canis f., срака pica, *Elster*, строка linea, дѣка 130, шѣка 176.

Masculina sunt, quae maribus tribuuntur, uti боевода bellidux, савра minister, et peregrina комета, планета.

Terminata in жа, ша, ща, ча ad formam femininorum in а spectant.

§. 25. Feminina in а:

вѣна seu вѣа collum, вѣа ramus, любодѣа fornicatrix, соа 96, смѣа serpens, стѣа statio, stabulum, стрѣа rivus, fluentum.

Labiales interponunt а epentheticum: капѣа, кѣпѣа 104, земѣа, кормѣа esca.

вона odor, бана balneum, брона 115.

вѣла voluntas, тѣла 93, жѣла fletus, τέλειος, Serb. desiderium, недѣла dies dominica, поштеѣа stratum, lectus.

ѣра tempestas, зора, зарѣа, aurora, нра lis, хара Russ. larva, вечера coena.

вѣжда palpebra, межда (Russ. межа) limes, нѣжда necessitas, рѣда 91., надежда spes, жажда sitis. In his жѣа pro аа valere, ex legibus mutationum constat. Vide supra p. 42. Est enim межда а меѣ, меѣ (apud Croatas inter, cf. межаѣ), нѣжда а нѣдѣти, рѣда (рѣа) а рѣѣти, жажда а жа-

жа-

жадати; вѣжда vero а вѣждѣ (pro вѣю), надежда а надеждѣ (pro надѣю). Russi amant жа pro жда, hinc сажа fuligo, pro сажда, а садити.

тѣза vulnus, cicatrix, стѣза 157. Apud Polykarpow etiam хиза penes хижа.

мжа 89, лжа 90, дѣжа sinum 92, хѣжа casa 103, кожа 106, мрежа 122, стража 160. In plerisque ж ortum est ex г, quod ante а mutationem subiit, uti лжа а лгати. Patet igitur жа hic scribi pro жа. Vide supra p. 12. §. IX.

дѣша 92, сѣша 97, чаша 101, каша 106. Est autem дѣша а дѣх, сѣша а сѣх, mutato х ante а in ш. Igitur сѣша pro сѣша.

пиша а питати 89, лаца 91, праца 119, сраца occursus, а срѣтати, срѣтѣ, свѣца а свѣт 149, толца а толст 133, теца а тесть 136, чаца а част 190, кѣца, тысѣца (Russ. тысяца) mille.

лѣча radius, помча (Boh. помеч) pedica, tendicula, а помкнѣ, тѣча 94, притча parabola, а приткнѣ, водотѣча canalis, διώρυξ.

Huc refer nomina appellativa virorum masculina: древодѣла faber lignarius, велможа praepotens, невѣжда (невѣжа) idiota, тѣча 94, предѣтѣча praecursor, а текѣ.

§. 26. Neutra in а sunt nomina animalium juniorum, pullorum et catulorum:

жрѣба

ЖРЕБА 143, ЮНА vitulus, АГНА, ПГНА 111, БЛИЗ-
НА gemellus, ТЕЛА vitulus, КОЗА haedus, ОСА pul-
lus asini, КЪРА pullus gallinae, СВѢРА а СВѢРЬ,
ДѢТА infans, КОТА а КОТ 100, КАЮСА pullus equi,
ПРАСА porcus, МУА а МЕК 123, ОБЧА ab овца, ВНѢ-
ЧА а ВНѢК, ОТРОЧА puer, ab отрок.

Neutra in МА finita, ut СѢМА, ПИСМА et alia, vide
sub formativa М.

§. 27. Feminina in и admodum pauca sunt:
МАТИ mater (Russ. МАТЬ), ДУИ filia; КРВИ cruor,
apud Smotriskium, rarissimi usus. Adde СМОКВИ,
pro СМОКОВЬ aut СМОКВА, ЦЕРКВИ pro ЦЕРКОВЬ.

Terminata in ѡ quaedam feminina sunt, ut
ЛЮБѢИ, НЕПЛОДѢИ, СВЕКРѢИ, ЦЕРКѢИ, pro ЛЮБОВЬ etc.
РАКѢИ pro РАКА; quaedam masculina: КАМѢИ, ПЛА-
МѢИ, pro КАМЕНЬ, ПЛАМЕНЬ.

§. 28. Finita in о non nisi Neutra:

ОЛОВО plumbum, СЛОВО, ДРЕВО, ЧРѢВО 185;
НЕБО coelum, РАМО humerus.

БІНО, ВѢНО dos, ЛОНО gremium, РѢНО vellus,
ДНО 92, СѢНО foenum; ЗВОНО Serb. campana, ЗЕР-
НО 140, ТѢЛО corpus, ЖАЛО aculeus, СЕЛО ager,
праedium, СИЛО laqueus, ЧЕЛО frons, КОЛО 105; КРИ-
ЛО ala, СТКЛО 101; ПЫРО far, adoreum, ѿлѣръ Ezech.
2, 9., СРЕБРС, НАДРО 154, ПДРО, МѢДРО s inus, БЕДРО
serenum, ВѢДРО urna, СУТРО; БЕДРО Illyr. et aliis. At
Russis et veteribus Slavis БЕДРА fein. по БЕДРѢ ТВОЕИ
Psal.

Psal. 44, 4. super femur tuum. Miror itaque Gen. 50, 23. in correcta editione nunc legi при бедръх pro бедрах. Antiqua hic singulari при бедръх usa est, quamvis in graeco ἐπὶ μηρῶν legatur.

чадо, чѣдо 100, бядо patina Matth. 14, 8. на бядѣхъ ἐπὶ πίνακι, Vulg. in disco, cap. 23, 25. парopsis; брѣдо Illyr. 115. стадо 157, гнѣздо 196. нѣсто vinculum, compes, мѣсто vectigal, tributum, лѣсто aestas, annus, сто centum; блато palus, lutum, млато Boh., длато 128, злато 140, врата plur. porta, пѣлаи; оуста plur. 111, мѣсто 123, прѣсто мѣсто 136.

железо ferrum, σιδηρος; масо сѣго, плѣсо Russ., прѣсо milium.

нго jugum; оухо, око 87, млеко 122.

Neutra aucta in fine syllabis во, мо, нѣ, ло, ро, ко, стѣво, vide sub formativis suis: пиво sub в, писмо sub м, лайно sub н, мыло, дѣло. прѣгло sub л, рѣбро, кзѣро sub р, тѣлоко sub к, дѣкѣство sub ст.

§. 20. Finita in e Neutra duntaxat:

гѣк Serb. ovum, поле campus, море mare, горе 102, оуже 87, ложе 90, лице facies, Antlitx, плещи dual. scapulae, a sing. плеще: плещма своимъ Psal. 90, 4. ἐν τοῖς μεταφρένοις, scapulis suis; Matth. 23, 4. на плещи plur. ἐπὶ τοὺς ὥμους, in humeros. Serbis плѣчи (плещи) sunt humeri, плѣче

n.

n. sing. scapula, *Schulterblatt*; Croatis плече, plur. плеча; Russ. плечо; Boh. плече sing. et plur. armus. Confer плоскый planus, Boh. et pleskaty. плюща plur. pulmo 118.

Serbica in ε ut κλύε et similia, refer ad λ:

§. 30. Forma finitorum in їй, fem. їа seu їа, neut. ик, їк seu її.

Masculina: смій, балій incantator, (ἐκασίδος Dan. 2, 27. пунс (вѣатель), нѣтій nepos ex sorore, славій, мравій (et fem. мравіа), бракій, жребій, кракій (et fem. кракіа).

Feminina: сміа, веріа (верба); свиніа, молніа (et masc. молній), скраніа, ладіа navis, братіа collectivum а брат.

Masculina in іа sunt вѣтіа rhetor, сѣдіа judex.

Neutra: вѣтвіе а вѣтвь, дровіе а древо. Composita: безмолвіе а молва, православіе, предсловіе, наглавіе, возглавіе. Здравіе а здоров, подчревіе ὑπογαστριον.

дубіе, вербіе а верба. Composita: страннолюбіе, подобіе, преподабіе, несловіе.

копіе hasta, реніе, трѣпніе а трѣп. Composita безлѣпніе, предстоупніе.

везѣміе ab оум, междораміе.

каменіе collect. а камень, брєніе lutum, терніе. Compos. беззаконіе ἀνομία, безчинніе ἀταξία.

кліе,

жаїе, бѣжаїе, зелаїе olus, стебаїе, веселаїе laetitiae, оуглаїе. Composita: шенлаїе abundantia, оугдоаїе, раздолаїе, шжереаїе monile, вощрнлаїе а крило.

оутрїе, острїе ab ostr. Composita: невѣрїе incredulitas, поморїе, безмѣрїе, подгорїе, предавѣрїе, прндворїе, безвѣдрїе, повечерїе.

орѣдїе, гвоздїе, гроздїе, рождїе а розга, арождїе. Composita: исчадїе, безчадїе, безгодїе, оупродїе, наслѣдїе hereditas, оушердїе, бездождїе, безстѣдїе.

снїе (снѣговїе), оустїе ostium, тростїе. Composita: раснѣтїе bivium, компїта, безсмертїе immortalitas, запастїе, безмѣстїе, оучастїе, причастїе participatio, безчестїе.

лозїе, орѣжїе arma. Comp. подножїе ὑποπόδιον, scabellum (pedum), а нога; подбержїе а брег, полкрѣжїе hemisphaerium.

наоучїе ab оуч, безквасїе (бекквасїе), согласїе harmonia, consonantia, безгласїе, разгласїе.

вѣдшїе ab оухо, малоудшїе, пристрашїе а страх. безпишїе.

шбощїе ab око, полицїе, шблнчїе а лице, разлнчїе а лик, нарѣчїе adverbium, безбрачїе а брак.

Horum pleraque sunt collectiva a Substantivis, quaedam abstracta ab Adjectivis derivata. Ope ѣ formantur etiam Verbalia, quibus actio Verbi designatur, а participiis passivis in т, ан, ен, овен:

тїе:

ТІЕ: ИЗБИТІЕ, ВЪИТІЕ, ПИТІЕ, ПРОПАТІЕ, РАСПАТІЕ,
ВЗАТІЕ, КААТІЕ, ЖИТІЕ, НАЧАТІЕ, РАЗГНѢТІЕ.

АНІЕ: ЧАЖЕНІЕ *expectatio*, ПОКАЖЕНІЕ *poenitentia*, ШЕФ-
ТОВАНІЕ *promissio*, СТРАХОВАНІЕ *terror*, ВСПОМИ-
НАНІЕ *commemoratio*, ЖЕЛАНІЕ *desiderium*,
ЛОБЗАНІЕ *osculum*, ШЕРЪЗАНІЕ *circumcisio*,
ПИСАНІЕ *scriptura*.

ЕНІЕ: ЯВЛЕНІЕ *revelatio*, а явѣти, явлен, ИЗБАВЛЕНІЕ
redemptio, РВЕНІЕ *zelus*, ПОГРЕБЕНІЕ *sepultura*,
ОУСПЕНІЕ *dormitio*, *obitus*, ТЕРПѢНІЕ *patientia*,
ОУМИЛЕНІЕ *compunctio*, ПРЕЛОМЛЕНІЕ *fractio*, а
ПРЕЛОМѢТИ, ПРЕЛОМЛЕН, ПАДЕНІЕ *ruina*, *lapsus*,
СРЪТЕНІЕ *occursus*, ЗАПЪСТѢНІЕ *vastatio*, ДВИ-
ЖЕНІЕ *motus*, ОУНИЧИЖЕНІЕ *despectio*, ѿѿоудѣ-
нїе, ПОНОШЕНІЕ *opprobrium*, ЛИШЕНІЕ *penu-
ria*, ѿпѣшеніе *remissio*, мѣшеніе *ultio*.

ОВЕНІЕ: МАНОВЕНІЕ, ПЛЮМОВЕНІЕ *sputum*, ПОПОЛЗНО-
ВЕНІЕ, МГНОВЕНІЕ.

In neutris in іе tonus occupare solet syllabam,
quae terminationem іе immediate praecedit: основАНІЕ,
орѣдѢ, вѣсѣлїе, селѣнїе. Sunt tamen voces non paucae,
quae regulam non sequuntur, uti знАМЕНІЕ, рАДОВА-
нїе, глАГОЛАНІЕ, копїе, пИТїе et alia. Confer tamen,
quae Introductionis cap. III. de tono et discrimine ejus
apud Russos et Serbos dicta sunt.

§. 31. Finita in ай Masculina: ратай agricola,
шѣвчай consuetudo, аb шк et вѣк, случай ac-
cidens, fortuna. Terminata in атай vide sub for-
mativa т, ат.

Fi-

Finita in ей Masculina: κλει gluten, κόλλα;
Russ. рѣчей torrens. Femininum ея: рѣка, ие, верѣа.

Finita in ѣй Masculina: краѣй; Russ. целѣй
osculum, Serb. славы kascinia. ѣя fem. чмѣа
squama. Confer adject. волѣй, волѣа, волѣе.

Formae Substantivorum consonis in fine auctorum.

§. 32. Consonas syllabae radicali affixas, cum
diversas Substantivorum formas constituent, for-
mativas appellamus. Funguntur autem officio for-
mativarum consonae omnes praeter n, nisi for-
tassis in вертен spelunca, litera n sit servilis, ut вер-
тен pro вертев dicatur. Liceat et й, etsi cum vo-
cali praecedente diphthongum efficiat, consonis,
hic adnumerare:

- й

й: кой а кѣю, лай а лѣю, водолей aquarius, а лею,
покой а почѣю, гной а гнѣю. Hanc formam
amant nomina propria aliarum linguarum:
андрей pro Ανδρέας, захчей pro Захχαῖος; іерей
pro ἱερεὺς. Confer Adjectiva оре й seu ѣ for-
mata.

- в

М. - в

Ф. - въ, ва

Н. - во, вѣе

- дв

- два, нва

- нво

- ов

- овъ.

в : ров а рѣно, шов (шев) а шію, ков а кѣю; кров ,
скров а кроно, mutata vocali ы et 8 ob affi-
xum в іn о. Аі став, постав, состав sunt im-
mediate а ставити, поп а станѣ, стати.

AB: H₂AB m₀s, indoles.

ов: жернов lapis molaris а жерн, остров insula ab
остр.

Feminina.

БЪ: вѣтъ а вѣю, вѣти. An non et вервь funicu-
lus, хорѣвь (хорѣбовъ) 'vexillum, sceptrum

ОБЬ: ЛЮБОВЬ, ТАТРОВЬ, СВЕКРОВЬ, НЕПЛОДОВЬ, ЦЕРКОВЬ et ЦЕРКВИ (ПРО ЛЮБЫ, ТАТРА, СВЕКРЫ, НЕПЛОДЫ, ЦЕРКВИ).

ка: плѣва p^lea, матѣв mēthā, котѣв apcoга, а
кот, пзѣв (пзѣ), сѣв (сѣ), бритѣв почасу-
la, а брити, пѣгѣв podus, бѣкѣв litera, смок-
ѣв ficus (про смoky, а goth. smakkans), лих-
ѣв usura ab Adjectivo лих; пастегнѣв, τερικνι-
μῖς (Dan. 3, 21.) а стернѣ. Verbalia ab Infini-
tivis deducta sunt: жатѣв messis, а жати,
клатѣв а клати, жертѣв а жрѣти, пастѣв а
пастн. Sic et сѣмѣтѣв а сѣмати, ловитѣв а ло-
вити, оратѣв аб орати, женитѣв а женити,
гоститѣв а гостити.

аба: Аберѡва silva, держава potentia, κράτος, кричава clamor.

ИВА: ЧАТИВА (ЧЪТИВА) chorda arcus.

Neu-

Neutra.

во: пиво *potus*, а пію. At слово а словѣ seu сѣю

иво: сѣчиво а сѣкѣ, сочиво, прадиво а прадѣ.

віе: пивіе а пенѣ *caudex*, листвіе *folia*, а лист; plur.

ладвіа *lumbi*, *renes*. Aliis ладвеа *fem. plur.*

Confer Adjectiva оре ав, ов, ев, ив *formata*.

Formativas ство et ствіе vide sub ст.

- БА, ОБА

БА: татьба *furtum*. Amant autem ба про ба прае-
primis Verbalia: мольба а молити, цѣльба а
цѣланти, желѣба *mulcta*. сѣдѣба, млатѣба а
млатити, сватьба (et свадьба) *nuptiae*, а сва-
тати *copulare*, сватьба *sanctificatio*, а स्वा-
тити, тажба *controversia*, contentio, дѣлѣ-
ба, слѣжба, стражба, волшба *magia*, а волхв,
алчеба *fames*, аб алкати, алчѣ; врачба.

ОБА: злоба (et злобѣ) *malitia* а зѣл, зѣлѣй, жало-
ба *querimonia*, оутроба *viscera*, *intestina*,
аб оутрь. Inusitatum свсеба а свей, unde
свобода.

- М

М. - мы

F. - ма

N. - мо

- им

- има

в ма

МЪ: камы про камень *lapis*, пламы а пламѣ, платѣ
formam magis usitatam пламень vide sub н.

ИМ: отчим Russ. Вох. Carn. vitricus.

МА:

ма: слама stramen, а стлати sternere, косма а кос, нурчма.

нма: женима (женимаа) concubina.

мо: писмо а писати, пражмо polenta, коллурис (2 Reg. 13, 6. 8. 10.), Vulg. sorbitiuncula. Bohemis пражма f. spicae tostae.

ма: сѣма semen, а сѣю, писма γράμμα, litera, а писати, знама а знати. Sic вѣма, плема, слама время, время ab obsoletis radicibus. At нма nomen ab имѣ; eodem modo наем а наимѣ, сонм (сонѣм) а сонмѣ pro сонмѣ.

Confer Numeralia сѣдмѣ, осмѣ, оре мѣ, et Adverbia multa ore мо formata; nec non Participia passiva in ом, ем, им.

- и

М. - и, ен, нѣ

Ф. - на, на, нѣ

Н. - но

- енѣ

- енѣ, онѣ

- ѣно

- ан, анѣ

- ана

- аніе

- ин, анин

- инна, анини

- еніе

- ѣинѣ

- ѣина

- ѣи

- ѣна

н: стан tentorium, statio, а стати, соблазн scandalum, грозн, грезн pro antiquo гроза. Annon et плѣн quod supra inter radices retulimus?

ен: обен aries (cf. овца, ovis), остен stimulus, aculeus, аб остѣ, глезен, рожен а рог. стѣпен 3 Esdrae

7,

7, 8, in antiqua editione e Bohemica versione sumtum est, nunc стѣпень gen. fem. uti степенъ apud Russos.

нѣ: дѣнь dies, огнь ignis.

енѣ: степенъ, ремень, камень, пламень (ср. пламя),
ременъ, клень, корень а кора, перстенъ, сва-
зень vinctus, шершень. Formativae енѣ prae-
figunt м: чисмень idem quod число nume-
rus, мямень, et fem. чеемина illex p. 190.

ан: пѣан potus, ebrius.

анѣ: гортанъ.

ин: воин miles, исполин gigas, властелин, госпо-
дин, et gentilia quaedam: еврейн, жидовин
Judaeus, серблин, мѣрин, еламитин, галатин.
Alia amant анин.

анин: хрѣстіанин, галїлеанин, римлянин, вилла-
нин, самаранин, гражданин etc. quae tamen
in plurali ин rejiciunt: самаране, римлане,
quasi а римлан, самаран.

ынѣ: пелынь absinthium.

ѣн: перѣн Jupiter, Deus tonans, а перѣ ferio,
quatio; пѣстѣн, кощѣн, бѣгѣн.

Feminina.

на: война, тѣйна, гѣривна, воѣна fluctus а вѣюса,
скверна, оустна labium, бразна (про бразда),
ножны plur. vagina, весна, расна (nisi potius рас-
но scribendum sit, cum Instrumentalis расны

ЖРЕБА 143, ЮНА vitulus, АГНА, ЛГНА 111, БЛИЗ-
НА gemellus, ТЕЛА vitulus, КОЗЛА haedus, ОСЛА pul-
lus asini, КЪРА pullus gallinae, СВѢРА а СВѢРЬ,
ДѢТА infans, КОТА а КОТ 106, КЛЮСА pullus equi,
ПРАСА porcus, МЦА а МЕСК 123, ОВЧА ab овца, ВНЪ-
ЧА а ВНЪК, ОТРОЧА puer, ab отрок.

Neutra in МА finita, ut СѢМА, ПИСМА et alia, vide
sub formativa М.

§. 27. Feminina in и admodum pauca sunt:
МАТИ mater (Russ. МАТЬ), ДУИ filia; КРВИ cruor,
apud Smotriskium, rarissimi usus. Adde СМОКВИ,
ПРО СМОКОВЬ aut СМОКВА, ЦЕРКВИ ПРО ЦЕРКОВЬ.

Terminata in ѡ quaedam feminina sunt, ut
ЛЮБѢИ, НЕПЛОДѢИ, СВЕКРѢИ, ЦЕРКѢИ, ПРО ЛЮБОВЬ etc.
РАКѢИ ПРО РАКА; quaedam masculina: КАМѢИ, ПЛА-
МѢИ, ПРО КАМЕНЬ, ПЛАМЕНЬ.

§. 28. Finita in о non nisi Neutra:

ОЛОВО plumbum, СЛОВО, ДРЕВО, ЧРѢВО 185;
НЕБО coelum, РАМО humerus.

ВІНО, ВѢНО dos, ЛОНО gremium, РѢНО vellus,
ДНО 92, СѢНО foenum; ЗВОНО Serb. campana, ЗЕР-
НО 140, ТѢЛО corpus, ЖАЛО aculeus, СЕЛО ager,
праedium, СИЛО laqueus, ЧЕЛО frons, КОЛО 105; КРИ-
ЛО ala, СТКЛО 161; ПЪРО far, adoreum, ὀλίρα Ezech.
2, 9., СРЕБРО, НАДРО 154, ПДРО, МѢДРО s inus, ВЕДРО
serenum, ВѢДРО urna, ОУТРО; БЕДРО Illyr. et aliis. At
Russis et veteribus Slavis БЕДРА fein. по БЕДРѢ ТВОЕИ
Psal.

Psal. 44, 4. super femur tuum. Miror itaque Gen. 50, 23. in correcta editione nunc legi *при κεδρѣх* pro *κεδραχ*. Antiqua hic singulari *при κεδρѣ* usa est, quamvis in graeco *ἐπὶ μηρῶν* legatur.

чадо, *чѣдо* 100, *бюдо* patina Matth. 14, 8. *на бюдѣ ἐπὶ πίνακι*, Vulg. in disco, cap. 23, 25. *paropsis*; *бѣдо* Illyr. 115. *стадо* 157, *гнѣздо* 196. *пѣто* vinculum, compes, *мѣто* vectigal, tributum, *лѣто* aestas, annus, *сто* centum; *блато* palus, lutum, *млато* Boh., *длато* 128, *злато* 140, *врата* plur. porta, *κύλαι*; *οὔρεα* plur. 111, *мѣсто* 123, *прѣсто* 136.

желѣзо ferrum, *σιδηρος*; *мако саго*, *плек* Russ., *прѣсто* milium.

нго jugum; *οὐχο*, *око* 87, *мако* 122.

Neutra aucta in fine syllabis *во*, *мо*, *но*, *ло*, *ро*, *ко*, *ство*, vide sub formativis suis: *пиво* sub *в*, *писмо* sub *м*, *лайно* sub *н*, *мыло*, *дѣло*, *прѣгло* sub *л*, *рѣбро*, *кзѣро* sub *р*, *тѣлоко* sub *к*, *дѣпство* sub *ст*.

§. 29. Finita in e Neutra duntaxat:

мѣ Serb. ovum, *поле* campus, *море* mare, *горе* 102, *оуже* 87, *ложе* 90, *лице* facies, *Antlitz*, *плещи* dual. scapulae, a sing. *плеще*: *плещима* *свома* Psal. 90, 4. *ἐν τοῖς μεταφρένοις*, scapulis suis; Matth. 23, 4. *на плещи* plur. *ἐπὶ τοὺς ὄμους*, in humeros. Serbis *плѣчи* (*плещи*) sunt humeri, *плѣче*

n.

n. sing. scapula, *Schulterblatt*; Croatis плече, plur. плеча; Russ. плечо; Boh. плече sing. et plur. armus. Confer плоскій planus, Boh. et pleskaty. плюща plur. pulmo 118.

Serbica in e ut кляче et similia, refer ad a:

§. 30. Forma finitorum in й, fem. їа seu їа, neut. ик, їк seu їе.

Masculina: смій, балій incantator, (ἐπαϊδός Dan. 2, 27. пунс (шкатель), нѣтій nepos ex sorore, славій, мравій (et fem. мравіа), бракій, жрекій, кракій (et fem. кракіа).

Feminina: сміа, веріа (береа); свиніа, молніа (et masc. молній), скраніа, ладіа navis, братіа collectivum а брат.

Masculina in іа sunt вѣтіа rhetor, сѣдіа judex.

Neutra: вѣтвіе а вѣтвь, дровіе а древо. Composita: безмолвіе а молва, православіе, предсловіе, наглавіе, возглавіе. Здравіе а здрав, подчревіе ὑπογάστριον.

Дубіе, веркіе а верба. Composita: страннолюбіе, подобіе, преподобіе, несловіе.

коніе hasta, репіе, трѣпніе а трѣп. Composita безлѣпніе, престолопіе.

везѣміе ab оум, междораміе.

каменіе collect. а камень, бреніе lutum, терніе. Compos. беззаконіе ἀνομία, безчинніе ἀταξία.

кліе,

каіѣ, бѣгаіѣ, зѣлаіѣ olus, стебѣаіѣ, бѣсѣлаіѣ laetitia, оугаіѣ. Composita: шѣнаіѣ abundantia, оудоаіѣ, раздоаіѣ, шжереаіѣ monile, вѣскрѣнаіѣ а крило.

оутрѣіѣ, острѣіѣ ab остр. Composita: невѣтрѣіѣ incredulitas, поморѣіѣ, кѣзмѣтрѣіѣ, подгорѣіѣ, преддѣвѣтрѣіѣ, придворѣіѣ, кѣзвѣдрѣіѣ, повечерѣіѣ.

оурѣаіѣ, гвѣздаіѣ, грозѣаіѣ, рѣждаіѣ а розга, дурѣжаіѣ. Composita: нсчадѣіѣ, кѣзчадѣіѣ, кѣзгѣаіѣ, оурѣаіѣ, насѣдѣаіѣ hereditas, оусѣрдѣаіѣ, вѣздомѣаіѣ, кѣзсѣдѣаіѣ.

ситѣіѣ (ситѣвѣіѣ), оустѣіѣ ostium, трѣстѣіѣ. Composita: раснѣдѣіѣ bivium, compita, вѣзмѣртѣіѣ immortality, запастѣіѣ, кѣзмѣстѣіѣ, оучастѣіѣ, причастѣіѣ participatio, вѣзчестѣіѣ.

лозѣіѣ, ордѣжѣіѣ arma. Comp. подномѣіѣ ὑποπόδιον, scabellum (pedum), а мога; подкрѣжѣіѣ а брег, полкрѣжѣіѣ hemisphaerium.

наоучѣіѣ ab оуч, вѣзквѣсѣіѣ (вѣсквѣсѣіѣ), соглѣсѣіѣ harmonia, consonantia, вѣзглѣсѣіѣ, разглѣсѣіѣ.

шѣдѣшѣіѣ ab оухѣ, малѣдѣшѣіѣ, пристрѣашѣіѣ а стрѣх. вѣзпищѣіѣ.

шѣкѣчѣіѣ ab око, полнѣчѣіѣ, шѣлнѣчѣіѣ а лице, разлнѣчѣіѣ а лнѣ, нарѣчѣіѣ adverbium, вѣзбѣрѣчѣіѣ а бѣрѣк.

Horum pleraque sunt collectiva a Substantivis, quaedam abstracta ab Adjectivis derivata. Ope ѣіѣ formantur etiam Verbalia, quibus actio Verbi designatur, а participiis passivis in т, ан, ен, овѣн:

тѣіѣ:

ТІЕ: ИЗВІТІЕ, ВІАТІЕ, ПИТІЕ, ПРОПАТІЕ, РАСПАТІЕ,
ВЗАТІЕ, НААТІЕ, ЖИТІЕ, НАЧАТІЕ, РАЗГНѢТІЕ.

АНІЕ: ЧАГАНІЕ expectatio, ПОКАІАНІЕ poenitentia, ШЕГ-
ТОВАНІЕ promissio, СТРАХОВАНІЕ terror, ВСПОМИ-
НАНІЕ commemoratio, ЖЕЛАНІЕ desiderium,
ЛОБЗАНІЕ osculum, ШЕРѢЗАНІЕ circumcisio,
ПИСАНІЕ scriptura.

ЕНІЕ: ЯВЛЕНІЕ revelatio, а явнѣти, явлен, ИЗБАВЛЕНІЕ
redemptio, рвеніе zelus, ПОГРЕБЕНІЕ sepultura,
ОУСПЕНІЕ dormitio, obitus, ТЕРПѢНІЕ patientia,
ОУМНАЕНІЕ compunctio, ПРЕЛОМАЕНІЕ fractio, а
ПРЕЛОМѢТИ, ПРЕЛОМАЕН, ПАДЕНІЕ ruina, lapsus,
СРѢТЕНІЕ occursus, ЗАПѢСТѢНІЕ vastatio, ДВИ-
ЖЕНІЕ motus, ОУНИЧІЖЕНІЕ despectio, ѢХОУДѢ-
НІЕ, ПОНОШЕНІЕ opprobrium, ЛИШЕНІЕ penu-
ria, ШПѢЩЕНІЕ remissio, МУЧЕНІЕ ultio.

ОВЕНІЕ: МАНОВЕНІЕ, ПАЮМОВЕНІЕ sputum, ПОПОЛЗНО-
ВЕНІЕ, МГМОВЕНІЕ.

In neutris in іе tonus occupare solet syllabam,
quae terminationem іе immediate praecedit: ОСНОВАНІЕ,
ОРЪДІЕ, ВЕСЕЛІЕ, СЕЛЕНІЕ. Sunt tamen vocēs non paucae,
quae regulam non sequuntur, uti ЗНАМЕНІЕ, РАДОВА-
НІЕ, ГЛАГОЛАНІЕ, КОПІЕ, ПИТІЕ et alia. Confer tamen,
quae Introductionis cap. III. de tono et discrimine ejus
apud Russos et Serbos dicta sunt.

§. 31. Finita in ай Masculina: ратай agricola,
шбъчай consuetudo, ab шк et вък, слъчай ac-
cicens, fortuna. Terminata in атай vide sub for-
mative т, ат.

Fi-

Finita in ей Masculina: κλει gluten, κάλα, Russ. рѣчей torrens. Femininum ем: верем, et верѣа.

Finita in ѡй Masculina: краѡй; Russ. целѡй osculum, Serb. славѡй lusciniæ. ѡя fem. чмѡда squama. Confer adjunct. волѡй, волѡда, волѡде.

Formae Substantivorum consonis in fine auctorum.

§. 32. Consonas syllabae radicali affixas, cum diversas Substantivorum formas constituent, formativas appellamus. Funguntur autem officio formativarum consonae omnes praeter п, nisi fortassis in вертн spelunca, litera п sit servilis, ut вертн pro вертес dicatur. Liceat et й, etsi cum vocali praecedente diphthongum efficiat, consonis, hic adnumerare:

- й

й: кой а кѡю, лай а лѡю, водолей aquarius, а лѡю, покой а почѡю, гной а гнѡю. Hanc formatam amant nomina propria aliarum linguarum: андрей pro Ανδρέας, захей pro захχαιος; іерей pro Ιερευς. Confer Adjectiva оре й seu ѡ formata.

- в

М. - в

Р. - вѣ, ва

Н. - во, вѣе.

- ав

- ава, нва

- иво

- ов

- овѣ.

в : ров а рѣю, шов (шев) а шію, ков а кѣю; кров,
скров а крѣю, *mutata vocali ѡ et Ѣ ob affi-*
xum ѡ in Ѣ. At став, постав, состав *sunt im-*
mediate а ставити, поп а станѣ, стати.

ав : нрав *mōs, indoles.*

ов : жернов *lapis molaris а жерн, остров insula ab*
остр.

Feminina.

вь : вѣтьвѣ а вѣѣю, вѣѣти. *An non et вервь funicu-*
lus, хорѣвь (хорѣговъ) vexillum, sceptrum

овѣ : любовѣ, вѣтровѣ, свекровѣ, неплодовѣ, цер-
ковѣ et церкви (*pro любѣ, вѣтрѣ, свекрѣ, не-*
плодѣ, церквѣ).

пѣ : пѣвѣ *palea, мѣтѣвѣ mentha, котѣ apocota, а*
кот, пѣзѣ (пѣзѣ), сѣвѣ (осѣ), бритѣ novacula,
а брити, пѣгѣ podus, вѣкѣ litera, смок-
вѣ ficus (pro смокѣ, а goth. smakkans), лих-
вѣ usura ab Adjectivo лих; пѣстегнѣ περικυ-
μις (Dan. 3, 21.) а стегнѣ. Verbalia ab *Infini-*
tivis deducta sunt: жѣтѣ *messis, а жѣти,*
клѣтѣ а клѣти, жѣртѣ а жѣѣти, пѣстѣ а
пѣсти. Sic et сѣмѣтѣ а сѣмѣти, ловѣтѣ а ло-
витѣ, оратѣ *ab орати, женѣтѣ а женѣти,*
гостѣтѣ а гостѣти.

авѣ : дѣрѣвѣ *silva, держѣвѣ potentia, крѣѣтѣ, кричѣвѣ*
clamor.

ивѣ : тѣтѣвѣ (тѣѣтѣвѣ) *chorda arcus.*

Neu-

Neutra.

во: пиво *potus*, а пію. At слово а словѣ seu слѣю

иво: стѣчиво а стѣкѣ, сочиво, праднво а прадѣ.

віе: пневіе а пенѣ *sandex*, листвіе *folia*, а лист; plur.

ладвіа *lumbi*, *renes*. Aliis ладвѣа *fem. plur.*

Confer Adjectiva оре аб, об, ев, нв *formata*.

Formativas ство et ствіе vide sub ст.

- БА, ОБА

БА: татѣа *furtum*. Amant autem БА pro БА прае-
primis Verbalia: мольба а молити, цѣльба а
цѣлити, желѣба *mulcta*. сѣдѣа, маатѣа а
маатити, сватѣа (et свадѣа) *nuptiae*, а сва-
тати *copulare*, сватѣа *sancificatio*, а сѣа-
тити, тѣжа *controversia*, *contentio*, дрѣж
ба, слѣжа, стража, волшеа *magia*, а волхѣ,
алчеа *fames*, аб алкати, алчѣ; врачѣа.

ОБА: злоба (et злобѣ) *malitia* а зѣа, злѣий, жало-
ба *querimonia*, оутроба *viscera*, *intestina*,
аб оутрѣ. Inusitatum свѣа а свѣй, unde
свобода.

- М

М. - мы

Ф. - ма

Н. - мо

- им

- има

ѣ ма

мѣ: камѣ про камень *lapis*, пламы а пламѣ, платѣ
formam magis usitatam пламень vide sub н.

им: отчим Russ. Boh. Carn. vitricus.

ма:

ма: слама stramen, а стаати sternere, косма а
кѡс, юрчма.

има: женима (женимаа) concubina.

мо: писмо а писати, пражмо polenta, πολλυρς
(2 Reg. 13, 6. 8. 10.), Vulg. sorbitiuncula. Во-
hemis пражма f. spicae tostae.

ма: сѣма semen, а сѣю, писма γράμμα, litera, а
писати, знама а знати. Sic вѣма, плема,
слема время, время ab obsoletis radicibus. At
има nomen ab имѣ; eodem modo накм а
наимѣ, сонм (сонѣм) а сонмѣ pro сонмѣ.

Confer Numeralia сѣдмѣ, осмѣ, оре мѣ, et
Adverbia multa оре мо formata; nec non Partici-
pia passiva in ом, ем, им.

- и

М. - и, ен, нь

Ф. - на, на, нь

Н. - но

- енѣ

- енѣ, онѣ

- ѣно

- ан, анѣ

- ана

- анѣ

- ин, анин

- ина, анини

- енѣ

- зинѣ

- зина

- ѣн

- ѣна

н: стан tentorium, statio, а стати, соблазн
scandalum, грозн, грезн pro antiquo грозд.
Annon et плѣн quod supra inter radices re-
tulimus?

ен: овен aries (cf. овца, ovis), остен stimulus, aculeus,
ab остѣ, глезен, рожен а рог. стѣпен 3 Esdrae

7,

7, 8, in antiqua editione e Bohemica versione sumtum est, nunc *стѣпень* gen. fem. uti *степенъ* apud Russos.

нь: *день* dies, *огнь* ignis.

ень: *степенъ*, *ременъ*, *камень*, *пламень* (cf. *пламы*), *кремень*, *калень*, *корень* а *кора*, *перстень*, *свазень* *vinctus*, *шершень*. Formativae *ень* praefigunt *м*: *чисмень* idem quod *число* numerus, *пчмень*, et fem. *чешмина* *ilex* p. 190.

ан: *пѣан* potus, ebrius.

ань: *гортань*.

ин: *воин* miles, *исполин* gigas, *властелин*, *господин*, et gentilia quaedam: *евреин*, *жидовин* *Judaeus*, *сербин*, *мѣрин*, *саламитин*, *галатин*.
Alia amant *анин*.

анин: *христѣанин*, *галїлеанин*, *римлянин*, *византин*, *самаранин*, *гражданин* etc. quae tamen in plurali *ни* rejiciunt: *самаране*, *римляне*, quasi а *римлян*, *самаран*.

ынь: *пелынь* absinthium.

ѣн: *перѣн* Jupiter, Deus tonans, а *перѣ* ferio, *quatio*; *пѣстѣн*, *кощѣн*, *бѣгѣн*.

Feminina.

на: *война*, *тайна*, *губна*, *волна* *fluctus* а *вляюся*, *скверна*, *оустна* *labium*, *бразна* (про *бразда*), *ножны* plur. *vagina*, *весна*, *расна* (nisi potius *расно* scribendum sit, cum Instrumentalis *расны*

ЗЛАТЫМИ Psal. 44, 14. ἐν χρυσωτοῖς χρυσοῖς, а расна esse non possit), ПЛЕСНА, ТРЕСНА, СТОГНА. Suffixum на Adjectivis in ов seu ев additum filiam designat: ЦАРЕВНА filia regis; ПАВЛОВНА, ПЕТРОВНА filia Pauli, Petri.

НА: ВѢНА frons, frondis, ГЛАВНА titio, НАКОВАЛНА incus, ВЕЧЕРНА vespertinae preces, КОЖНА membrana, СКВАЖНА foramen, а СКВОЗѢ, ПРЕВѢНА statera. Confer etiam ЫНА.

НЬ: РВЕНЬ i. q. ревность, zelus, ДАНЬ а ДАТИ, БРАНЬ а БРАТИСЯ, КОЗНЬ insidiae, ВАСНЬ simultas. Alia оре знь et снь formata vide sub з et с.

ЕНЬ: РАБЕНЬ, ЧЕРВЕНЬ seu ЧЕРВЛЕНЬ, ГОЛЕНЬ, ПОВОДЕНЬ inundatio, СТѢДЕНЬ frigus, САЖЕНЬ (Croati. СЕЖЕНЬ) orgyia, *Klafter*, КСЕНЬ autumnus.

СНЬ: МЕЛОНЬ malus, pomus. Croatis МЕЛАН, Carn. МЕЛАН et МЕЛАНА, Serbis et Illyt. МЕЛАН m. populus; Croatis platanus.

АНА: ПОЛАНА а ПОЛЕ.

ИНА: ПОЛОВИНА, КРИВИНА, ПАСТВИНА, ПЪЗВИНА, ГЛѢКИНА, ХЛѢБИНА, ХРАМИНА, СЕДМИНА, РАВНИНА, ДОЛИНА, ТРИНА lana, ШИРИНА (широта), БЫСТРИНА, СѢДИНА, МЕЖДИНА intervallum, ГОДИНА, САЛАТИНА salsugo, ДЕСАТИНА, ИСТИНА, ГДЕСТИНА, ОУЗИНА, ГОБЗИНА abundantia, ДОЛЖИНА (долгота), ДРЪЖИНА comitatus, ВЫСИНА (высота), ТИШИННА, ПАУЧИНА tela araneae, ПЪЧИНА

ре-

pelagus, кончина а конец, ширина, et haec sere omnia abstracta. Huc refer masculinum старейшина, senior familiae. Hanc formam petunt arborum et fruticum nomina: кѣпина губус, маслина olea, масличина oliva, иглодичина *συκκίμνος*. Denotatur quoque hac forma animalium caro et pellis: свѣрина caro ferina, конина pellis equina, козлиная pellis hoedina. отина est forma composita ex ота et инна: блевотина vomitus, а блевати. Serbi amant augmentativum етина; жабетина а жаба гапа, глабетина magnum caput, брадетина а брада, брадветина а брадва ascia. Formativam изна vide sub 3.

ына et ыни: рабына, рабыни, а раб; господаыни, богына dea, дѣгына, княгына princeps femina. Abstracta: гордына, твердыня, сватына: пѣстына et пѣстыни, милостына eleemosyna, благостыня.

аныни: самараныни, егуптаныни, грекыни. Confer mascul. ани.

ѣна: пѣстѣна (пѣстѣнница).

Neutra.

но: лайно stercus, а лаю foeteo; бревно trabs, вапно calx, гѣмно area, платно tela, крашно cibus, стегно, окно fenestra, аб око; сѣкно pannus
ѣно: полѣно, колѣно genu. At вѣтино fusus.

Т 2

аниѣ:

АНІЕ: БАГАНІЕ γλῶσσα, а БАГЯТИ, БАГЯН.

ЕНІЕ: ТИМѢНІЕ, ЗНАМЕНІЕ signum, ВОСКРЕСЕНІЕ resurrectio, et infinita alia in АНІЕ, ЕНІЕ. Vide supra іѣ.

Confer etiam Adjectiva оре ЕН, ИИ, АИ formata.

Terminatorum in. ЫНА penultima tono afficitur: ГОРАЫНА, БЛАГОСТЫНА. Vocum in ИНА tonus admodum variat. Tertiam a fine non nisi in paucis occupat: ИСТИНА. Secundam in pluribus: ГОДИНА, КОНЧИНА, ПОЛОВИНА. Sed et ultimam in non paucis: ГЛУБИНА, ТИШИНА. ПГОДИЧИНА servat tonum in prima, uti primitivum ejus ПГОДА.

- А		
М. - А, ЕА	Ф. - АА	Н. - АО
- ЛЬ	- АА, ЛЬ	- АЛО
- ЕЛЬ	- ЕА, АЛЬ	- ИЛО
- ОА	- ОАА	- ЫЛО
- ЫА	- ЫАА	

А: СТОА а СТОЮ, ПРОМЫСА, ОУГА angulus; ЖЕЗА virga, baculus.

ЕА: ПАЛЕА palea, КРАСТЕА. Mares animalium: ОРЕА, КОЗЕА, ОСЕА. ЖДПЕА, КОТЕА peregrina sunt.

ЛЬ: ОУГАЛЬ carbo. Sed ЛЬ post labiales paragogicum est in ЖЕРАВАЛЬ, КОРАБЕЛЬ, ВОПЬ, ПРО ЖЕРАВАЛЬ, КОРАБЕЛЬ, ВОПЬ.

ЕАЛЬ: ПРІАТЕЛЬ а ПРІАТИ, ПОДПІТЕЛЬ, ПѢТЕЛЬ gallus et ПѢТЕАЛЬ, БЛАГОДѢТЕЛЬ (БЛАГОДАТЕЛЬ) beneficus,

ΕΥΕΓ-

ἐνεργητής; жатель messor, житель, прѣтель ultor, зритель, властель а власти, тцатель. А блюсти vero блюститель (rectius блюстель). свѣдѣтель testis, qui rei conscius est, а свѣдѣти (male nunc in libris recentioribus свндѣтель). Talia personam agentem denotantia a verbis in ити et ати plurima formata sunt: стронитель dispensator, гракитель raptor, томитель cruciator, tyrannus, гонитель, ревнитель, хранитель, повелитель imperans; позоритель, побѣдитель victor, родитель, креститель, спаситель (спас) salvator, искѣнитель tentator, оутѣшитель consolator, оучитель, мѣчитель tortor, tyrannus. Sic et лалтель insidiator, а лалти: настомтель, погребатель, дѣлаатель operarius. тажатель, стажатель, слышатель auditor, пискатель, ласкатель et alia.

ол: оузол ab оуз, мозол, глагол. — ыа vide sub ыло.

Feminina.

ла: тесла а тесати, мгла nebula, а мгнѣ.

ла: петла, текла resina, а текѣ. At лъ post labiales in кѣла, капа, зема pro кѣпа etc. epentheticum est.

лъ: стебъ, мысѣ mens, ѿрабъ ab ѿетрѣтѣ, лѣторѣбъ, сохъ; pluralia мѣли а мѣти, гѣли а гѣти.

ель:

ТІЕ: ИЗВІТІЕ, ВІТІЕ, ПИТІЕ, ПРОПАТІЕ, РАСПАТІЕ,
ВЗАТІЕ, КААТІЕ, ЖИТІЕ, НАЧАТІЕ, РАЗГНІТІЕ.

АНІЕ: ЧАГАНІЕ expectatio, ПОКАТАНІЕ poenitentia, ШЕ-
ТОВАНІЕ promissio, СТРАХОВАНІЕ terror, ВПОМИ-
НАНІЕ commemoratio, ЖЕЛАНІЕ desiderium,
ЛОБЗАНІЕ osculum, ШЕРЬЗАНІЕ circumcisio,
ПИСАНІЕ scriptura.

ЕНІЕ: ЯВЛЕНІЕ revelatio, а явѣти, явлен, ИЗБАВЛЕНІЕ
redemptio, рвеніе zelus, ПОГРЕБЕНІЕ sepultura,
ОУСПЕНІЕ dormitio, obitus, ТЕРПѢНІЕ patientia,
ОУМИЛЕНІЕ compunctio, ПРЕЛОМЛЕНІЕ fractio, а
ПРЕЛОМТИ, ПРЕЛОМЛЕН, ПАДЕНІЕ ruina, lapsus,
СРѢТЕНІЕ occursus, ЗАПѢТѢНІЕ vastatio, ДВИ-
ЖЕНІЕ motus, ОУНИЧЖЕНІЕ despectio, ѿХОДѢ-
НІЕ, ПОНОШЕНІЕ opprobrium, ЛИШЕНІЕ penu-
ria, ШПЩЕНІЕ remissio, МУЧЕНІЕ ultio.

ОВЕНІЕ: МАНОВЕНІЕ, ПЛЮМОВЕНІЕ sputum, ПОПОЛЗНО-
ВЕНІЕ, МГМОВЕНІЕ.

In neutris in іе tonus occupare solet syllabam,
quae terminationem іе immediate praecedit: ОСНОВАНІЕ,
ОРЪДІЕ, ВЕСЕЛІЕ, СЕЛЕНІЕ. Sunt tamen voces non paucas,
quae regulam non sequuntur, uti ЗНАМЕНІЕ, РАДОВА-
НІЕ, ГЛАГОЛАНІЕ, КОПІЕ, ПИТІЕ et alia. Confer tamen,
quae Introductionis cap. III. de tono et discrimine ejus
apud Russos et Serbos dicta sunt.

§. 31. Finita in ай Masculina: РАТАЙ agricola,
ШЕЫЧАЙ consuetudo, ab шк et вык, СЛЪЧАЙ ac-
cidens, fortuna. Terminata in атай vide sub for-
mativa т, ат.

Fi-

Finita in ей Masculina: клей *gluten*, κάλλα, Russ. рѣчей *torrens*. Femininum ем: верем, et верѣа.

Finita in ый Masculina: крабый, Russ. целый *osculum*, Serb. слабий *lusciniæ*. ыя fem. чышба *squama*. Confer adject. волбый, волба, волбе.

Formae Substantivorum consonis in line auctorum.

§. 32. Consonas syllabae radicaliaffixas, cum diversas Substantivorum formas constituent, formativas appellamus. Funguntur autem officio formativarum consonae omnes praeter п, nisi fortassis in вертеп spelunca, litera п sit servilis, ut вертеп pro вертев dicatur. Liceat et й, etsi cum vocali praecedente diphthongum efficiat, consonis, hic adnumerare:

- й

й: кой а кѣю, лай а лѣю, водолей *aquarius*, а лею, покой а почѣю, гной а гнѣю. Hanc formam amant nomina propria aliarum linguarum: андрей pro Α'νδρέας, захей pro Захχάριος; іерей pro Ιερεις. Confer Adjectiva оре й seu ѡ formata.

- в

М. - в

Ф. - вь, ва

Н. - во, вѣе

- ав

- авь, авѣ

- нво

- ов

- овь.

в: ров а рѣно, шов (шев) а шю, ков а кю; кров,
скров а драго, *mutata vocali y et Ѫ ob affi-*
xum в in о: At став, постав, состав *sunt im-*
mediate а ставити, поп а станѡ, стати.

ав: нрав *mos, indoles.*

ов: жернов *lapis molaris а жерн, остров insula ab*
остр.

Feminina.

вь: вѣтвь а вѣю, вѣти. *An non et вервь funicu-*
lus, хорѡговь (хорѡговь) vexillum, sceptrum

овь: любовь, матровь, свекровь, неплодовь, цер-
ковь *et церкви (pro любви, матери, свекры, не-*
плоды, церкви).

ка: пѣва *palea, мѣва mentha, котва ancoга, а*
кот, пѣва (пѣа), сѣва (оса), брѣтва повасы-
la, а брѣти, пѣва podus, вѣва litera, смок-
ва ficus (pro смокы, а gotha smakana), лих-
ва usura ab Adjectivo лих; пастегива πεινη-
μις (Dan. 3, 21) а стерно. Verbalia ab Infini-
tivis deducta sunt: жатва messis, а жати,
клатва а клати, жертва а жрѣти, паства а
пастн. Sic et сѣмѣтва а сѣмати, ловитва а ло-
вити, оратва ab орати, женитва а женити,
гоститва а гостити.

ава: дѣрава *silva, держава potentia, κρατος, кричава*
clamor.

ива: татива (тѣтивѣ) *chorda arcus.*

Neu-

Neutra.

во: пиво potus, а пію. At слово а словѣ seu слѣю

ибо: сѣчибо а сѣкѣ, сочибо, прѣдибо а прѣдѣ.

вѣе: пнебѣе а пенѣ caudex, листвѣе folia, а лист; plur.

ладбѣа lumbi, renes. Aliis ладбѣа fem. plur.

Confer Adjectiva оре аб, ов, ев, нв formata.

Formativas ство et ствѣе vide sub ст.

- БА, ОБА

БА: татѣба furtum. Amant autem ба про ба прае-
primis Verbalia: мольба а молити, цѣльба а
цѣлити, желѣдѣа mulcta. сѣдѣба, млатьба а
млатити, сватьба (et свадѣба) nuptiae, а сва-
тати copulare, сватьба sanctificatio, а сѣа-
тити, тажеба controversia, contentio, дрѣж-
ба, слѣжел, стражеба, волшеба magia, а волхѣ,
алчеба fames, аб алкати, алчѣ; врачеба.

ОБА: злоба (et злобѣ) malitia а зѣл, зѣлѣй, жало-
ба querimonia, оутроба viscera, intestina,
аб оутрѣ. Inusitatum свѣба а свѣй, unde
свобода.

- М

М. - мы

Ф. - ма

Н. - мо

- им

- има

ѣ ма

МЪ: камъ про камень lapis, пламы а пламѣ, плати
formam magis usitatam пламень vide sub н.

ИМ: отчим Russ. Boh. Carn. vitricus.

МА:

МА: СЛАМА stramen, а СТАЛТИ sternere, КОСМА а
КѢС, МОУЧМА.

ИМА: ЖЕНИМА (ЖЕНИМАА) concubina.

МО: ПИСМО а ПИСАТИ, ПРАЖМО polenta, κολλυρίς
(2 Reg. 13, 6. 8. 10.), Vulg. sorbitiuncula. Во-
hemis пражма f. spicae tostae.

МА: СѢМА semen, а СѢЮ, ПИСМА γράμμα, litera, а
ПИСАТИ, ЗНАМА а ЗНАТИ. Sic ВЪІМА, ПЛЕМА,
СЛЕМА ВРЕМА, ЕРЕМА ab obsoletis radicibus. At
ИМА nomen ab имѢ; eodem modo НАКМ а
НАИМѢ, СОНМ (СОНѢМ) а СОНМѢ pro сонмѢ.

Confer Numeralia СЕДМѢ, ОСМѢ, ОРЕ МѢ, et
Adverbia multa оре мо formata; nec non Partici-
pia passiva in ѡм, ем, им.

- Н

М. - Н, ЕН, НѢ

Р. - НА, НА, НѢ

Н. - НО

- ЕНѢ

- ЕНѢ, ОНѢ

- ЁНО

- АН, АНѢ

- АНА

- АНІЕ

- ИН, АНИН

- ИНА, АНЫНИ

- ЕНІЕ

- ЪІНѢ

- ЪІНА

- ЪН

- ЪНА

Н: СТАН tentorium, statio, а СТАТИ, СОБЛАЗН
scandalum, ГРОЗН, ГРЕЗН pro antiquo ГРОЗѢ.
Annon et ПЛѢН quod supra inter radices re-
tulimus?

ЕН: ОБЕН aries (cf. овца, ovis), ОСТЕН stimulus, aculeus,
ab остѢ, ГЛЕЗЕН, РОЖЕН а РОГ. СТѢПЕН 3 Esdrae

7, 8, in antiqua editione e Bohemica versione sumtum est, nunc **СТѢПЕНЬ** gen. fem. uti **СТЕПЕНЬ** apud Russos.

НЬ: **ДЕНЬ** dies, **ОГНЬ** ignis.

ЕНЬ: **СТЕПЕНЬ**, **РЕМЕНЬ**, **КАМЕНЬ**, **ПЛАМЕНЬ** (сф. **ПЛАМЯ**), **КРЕМЕНЬ**, **КЛЕНЬ**, **КОРЕНЬ** а **КОРА**, **ПЕРСТЕНЬ**, **СВЯЗЕНЬ** *vinctus*, **ШЕРШЕНЬ**. Formativae **ЕНЬ** praefigunt **м**: **ЧИСМЕНЬ** idem quod **ЧИСЛО** numerus, **ПЧМЕНЬ**, et fem. **ЧЕСМИНА** ilex p. 190.

АН: **ПІАН** potus, ebrius.

АНЬ: **ГОРТАНЬ**.

ИН: **ВОИН** miles, **ИСПОЛИН** gigas, **ВЛАСТЕЛИН**, **ГОСПОДИН**, et gentilia quaedam: **ЕВРЕИН**, **ЖИДОВИН** *Judaeus*, **СЕРБЛИН**, **МЪРИН**, **ЕЛАМИТИН**, **ГАЛАТИН**.
Alia amant **АНИН**.

АНИН: **ХРІСТІАНИН**, **ГАЛІЛЕАНИН**, **РИМЛЯНИН**, **ВИЛАННИН**, **САМАРАНИН**, **ГРАЖДАНИН** etc. quae tamen in plurali **ИИ** rejiciunt: **САМАРАНЕ**, **РИМЛЯНЕ**, quasi а **РИМЛАН**, **САМАРАН**.

ЫНЬ: **ПЕЛЫНЬ** *absinthium*.

ЪН: **ПЕРЪН** *Jupiter*, **Deus tonans**, а **ПЕРЪ** *ferio*, **quatio**; **ПѢСѢЪН**, **КОЩЪН**, **БѢГЪН**.

Feminina.

НА: **ВОЙНА**, **ТАЙНА**, **ГРІВНА**, **ВОЛНА** *fluctus* а **ВЛАЮСА**, **СКВЕРНА**, **ОУСТНА** *labium*, **БРАЗНА** (про **БРАЗДА**), **НОЖНЫ** plur. *vagina*, **ВЕСНА**, **РАСНА** (*nisi potius расно* scribendum sit, cum *Instrumentalis* **РАСНЫ**

ЗЛАТЫМИ Psal. 44, 14. ἐν χρυσωτοῖς χρυσοῖς, а рѣсна esse non possit), плесна, тресна, стогна. Suffixum на Adjectivis in ов seu ев additum filiam designat: цѣрєвна filia regis; павловна, петровна filia Pauli, Petri.

НА: вѣна frons, frondis, главна titio, наковална incus, вечерна vespertinae preces, кожна мембрана, скважна foramen, а сквозѣ, прѣвѣсна statera. Confer etiam шна.

НЬ: рвень i. q. ревность, zelus, дань а дати, брань а братиса, кознь insidiae, вѣсь simultas. Alia оре знь et снь formata vide sub з et с.

ЕНЬ: разень, червень seu червленъ, голень, поводень inundatio, стѣдень frigus, сажень (Croatis сежень) orgyia, Klastar, ксень autumnus.

СНЬ: мѣлонъ malus, pomus. Croatis мѣлан, Carn. мѣлан et мѣлана, Serbis et Illyr. мѣлан m. populus; Croatis platanus.

АНА: полана а поле.

ИНА: половина, кривина, паствина, пѣзвина, глѣбина, хлѣбина, храмина, седмина, равнина, долина, пѣрина лапа, ширина (широтѣ), быстрина, сѣдина, междина intervallum, година, слатина salsugo, десатина, истина, гѣстина, оузина, говзина abundantia, должина (долгота), дрѣжина comitatus, высина (высота), тишина, паучина tela araneae, пѣчина

ре-

pelagus, кончина а конец, шкшина, et haec fere omnia abstracta. Huc refer masculinum старѣйшина, senior familiae. Hanc formam petunt arborum et fruticum nomina: клѣшина rubus, маслина olea, масличина oliva, прогдичина *συκίμινος*. Denotatur quoque hac forma animalium caro et pellis: свѣрина caro ferina, конина pellis equina, козлиная, козличина pellis hoedina. отина est forma composita ex ота et ина: блевотина vomitus, а клевати. Serbi amant augmentativum етина; жакетина а жаба гана, главетина magnum caput, брадетина а брада, брадетина а брадва ascia: Formativam изна vide sub 3:

ына et ыни: рабына, рабыни, а раб; госпоdynи, богына dea, дръгына, княгына princeps femina. Abstracta: гордына, твердына, сватына: пѣстына et пѣстыни, милостына eleemosyna, благостына.

аныни: самараныни, егуптаныни, грекыни. Confer mascul: анын.

ына: пѣстына (пѣстыница).

Neutra:

но: лайно stercus, а лаю foeteo; крѣвно trabs, вапно calx, гѣмно area, платно tela, крашно cibus, стѣмно, окно fenestra, аб око; сѣкно pannus: плѣтно, колѣно genu. At вретено fusus.

Т 2

аніе:

АНІЕ: БАГНІЕ γλῦμμα, а БАГТИ, БАГН.

ЕНІЕ: ТИМѢНІЕ, ЗНАМЕНІЕ signum, ВОСКРЕСЕНІЕ resurrectio, et infinita alia in АНІЕ, ЕНІЕ. Vide supra іе.

Confer etiam Adjectiva оpe ЕН, ИН, АН formata.

Terminatorum in .ЫНА penultima tono afficitur: ГОРДЫНА, БЛАГОСТЫНА. Vocum in ИНА tonus admodum variat. Tertiam a fine non nisi in paucis occupat: ИСТИНА. Secundam in pluribus: ГОДИНА, КОНЧИНА, ПОЛОВИНА. Sed et ultimam in non paucis: ГЛѢБИНА, ТИШИНА. ПГОДИЧИНА servat tonum in prima, uti primitivum ejus ПГОДА.

- А		
М. - А, ЕА	Ф. - АА	Н. - АО
- ЛЬ	- АА, ЛЬ	- АЛО
- ЕЛЬ	- ЕА, АЛЬ	- ИЛО
- ОА	- ОАА	- ЫЛО
- ЫА	- ЫАА	

А: СТОА а СТОЮ, ПРОМЫСА, ОУГА angulus; ЖЕЗА virga, baculus.

ЕА: ПЛЕБЕА palea, КРАСТЕА. Mares animalium: ОРЕА, КОЗЕА, ОСЕА. ЖДПЕА, КОТЕА peregrina sunt.

ЛЬ: ОУГЛА carbo. Sed ЛЬ post labiales paragogicum est in ЖЕРАВАЛЬ, КОРАВАЛЬ, ВОПЛЬ, ПРО ЖЕРАВАЛЬ, КОРАБЬ, ВОПЬ.

ЕА: ПРІАТЕЛЬ а ПРІАТИ, ПОДІАТЕЛЬ, ПѢТЕЛЬ gallus et ПѢТЕА, БЛАГОДѢТЕЛЬ (БЛАГОДАТЕЛЬ) beneficus,

ΕΥΕΓ-

ἐφεργύτης; жатель messor, житель, прѣтель ultor, зритель, властель а власти, тцатель. А блюсти vero блюститель (rectius блюстель). свѣдѣтель testis, qui rei conscius est, а свѣдѣти (male nunc in libris recentioribus свидѣтель). Talia personam agentem denotantia a verbis in ити et ати plurima formata sunt: стронтель dispensator, гракитель raptor, томитель cruciator, tyrannus, гонитель, ревнитель, хранитель, повѣлитель imperans; позоритель, побѣдитель victor, родитель, креститель, спаситель (спас) salvator, нехѣситель lentator, оутѣшитель consolator, оучитель, мѣчитель tortor, tyrannus. Sic et ластель insidiator, а ластати: нахтопатель, погребатель, дѣлатель operarius. тажатель, стажатель, слышатель auditor, пискатель, ласкатель et alia.

ол: оузол ab оуз, мозол, глагол. - ыа vide sub ыло.

Feminina.

ла: тесла а тесати, мгла nebula, а мгнѣ.

ла: петла, текала resina, а текѣ. At лъ post labiales in кѣла, капа, земла pro кѣпа etc. epentheticum est.

лъ: стель, мысль mens, ѿрасль ab ѿ et растѣ, лѣторасль, сохль; pluralia тсли а пети, гѣсли а гѣти.

ель:

з. *gna* з *gnos*, *mon* (иен) з *mon*, *kon* з *k'bet*, *krus*,
sekon з *segnos*, *mutato vocali* и *et* з *ab* *affi-*
xum з *in* з. *do* *et* *na*, *posuam*, *clausam* *habe* *in-*
mortuam з *et* *monum*, *don* з *et* *mon*, *et* *mon*.

ab: *agnos* *mon*, *indoles*.

on: *permon* *legis* *moluris* з *жрн*, *conpon* *insula* *ab*
conp.

Feminina

ka: *atka* з *atko*, *atka* *Ab* *non* *et* *perka* *hancu-*
lus, *usq'te* (*usq'te*) *venitum*, *scriptum*.

oa: *monoa*, *konroa*, *sekonroa*, *nepasdona*, *per-*
kona *et* *krzkan* (*pro* *mona*, *kon*, *sekon*, *ne-*
pasda, *krzka*).

ka: *notka* *palea*, *matka* *mentia*, *notka* *epicora*, з
kon, *izba* (*izba*), *cisa* (*cisa*), *kritya* *novasi-*
la, з *anti*, *notka* *nodus*, *ekka* *liteta*, *smek-*

ka *et* *smoka*, з *gothi* *makhana*, *liu-*
ba *et* *Adjectivo* *liu*; *notka* *notka* *terku-*

3/21) з *stigno*. *Verbalia* *ab* *Infini-*
ducta *sunt*: *notka* *missis*, з *mati*,

з *ka* з *notka* з *notka* з *notka*, *notka* з
notka. *Sic* з *notka* з *notka*, *notka* з *notka*

notka, *notka* з *notka*, *notka* з *notka*,
notka з *notka*.

notka з *notka*, *notka* з *notka*, *notka* з *notka*

notka з *notka*, *notka* з *notka*, *notka* з *notka*

Neu-

Nentra.

во: пиво potus, а пію. At слово а словъ seu сажю

ибо: сѣчию а сѣкъ, сочию, прадиво а прадъ.

біе: пиебіе а пень сандех, листыі folia, а лист; plur.

ладыі lumbi, renes. Aliis ладвѣа fem. plur.

Confer Adjectiva оре ав, ов, ев, нь formata.

Formativas ство et стыі vide sub ст.

- ба, оба

ба: татьба furtum. Amant autem ба pro ва прѣ-

рѣимис Verbalia: мольба а молити, цѣльба а

цѣлѣти, желѣба multa. сѣдба, млатьба а

млѣтити, свѣтьба (et свѣдба) nuptiae, а свѣ-

тѣти copulare, свѣтьба sanctificatio, а свѣ-

тити, тѣба controversia, contentio, а тѣ-

ба, сѣдѣба, страѣба, вошеба, а воше-

лѣба fames, аб алкѣти, алчѣба.

оба: злоба (et злобъ) malitia а злѣба.

ба querimonia, оутѣба viscerum, а оутѣ-

аб оутѣти. Inusi. оуѣба а оуѣтити.

свокода.

М. - мы

Ф.

Н.

- им

мѣ: камы pro камень lapides, а камѣти.

formam magis usitatum.

им: отчим Russ. Boh. Са.

в : ров а рѣно, шов (шев) а шію, ков а кѣю; кров,
скров а крѣно, *mutata vocali ѡ et ѣ ob affi-*
xum ѡ in о. At став, посяв, состав *sunt im-*
mediate а ставити, поп а станѣ, стати.

ав : нрав *mos, indoles.*

ов : жернов *lapis molaris* а жерн, остров *insula ab*
остр.

Feminina.

вь : вѣтвь а вѣю, вѣти. *An non et вервь funicu-*
lus, хорѣвѣ (хорѣговѣ) vexillum, sceptrum.

овь : любовь, ѣтровь, свекровь, неплодовь, цер-
ковь *et церкви (pro любѣ, ѣтрѣ, свекрѣ, не-*
плодѣ, церкѣ).

нѣ : пѣвѣ *palea*, мѣтѣ *mentha*, котѣ *apocot*, а
кот, пѣзѣ (пѣзѣ), сѣвѣ (сѣѣ), бритѣ *novacula*, а
брити, пѣгѣ *podus*, бѣкѣ *litera*, смок-
вѣ *figus (pro смокѣ, а goth. smakkans)*, лих-
вѣ *usura ab Adjectivo лихъ; пѣстегнѣ. περικυ-
μις (Dan. 3, 21.) а стегнѣ. Verbalia ab Infini-*
tivis deducta sunt: жѣтѣ messis, а жѣти,
клѣтѣ а клѣти, жѣртѣ а жѣѣти, пѣстѣ а
пѣсти. Sic et сѣѣтѣ а сѣѣти, ловѣтѣ а ло-
вити, оратѣ ab орати, женѣтѣ а женѣти,
гостѣтѣ а гостѣти.

ѣвѣ : дѣбѣрѣ *silva*, дѣрѣжѣ *potentia*, крѣѣтѣ, крѣѣѣѣ
clamor.

нѣвѣ : тѣѣтѣ (тѣѣтѣ) *chorda arcus.*

Neu-

Neutra.

во: пиво potus, а пію. At слово а словѣ seu слѣю

иво: сѣчиво а сѣкѣ, сочиво, прадиво а прадѣ.

біе: пивіе а пенѣ caudex, листвіе folia, а лист; plur.

ладвіа lumbi, renes. Aliis ладвіа fem. plur.

Confer Adjectiva оре ав, ов, ев, нв formata.

Formativas ство et ствіе vide sub ст.

- БА, ОБА

БА: татѣа furtum. Amant autem ба про ба прае-
primis Verbalia: мольба а молити, цѣльба а
цѣланти, желѣба multa. сѣдѣа, млатѣа а
млатити, сватѣа (et свадѣа) nuptiae, а сва-
тати copulare, сватѣа sanctificatio, а сват-
тити, тажеа controversia, contentio, дрѣт
ба, слѣжел, стражеа, волшеа magia, а волхв,
алчеа fames, аб алкати, алчѣ; врачба.

ОБА: злоба (et злобѣ) malitia а зѣл, зѣлїй, жало-
ба querimonia, оутроба viscera, intestina,
аб оутрѣ. Inusitatum свсба а свсїй, unde
свобода.

- М

М. - мы

М. - ма

М. - мо

- им

- има

ѣ ма

МЪ: камы про камень lapis, пламы а пламѣ, плати
formam magis usitatam пламень vide sub н.

ИМ: отчим Russ. Boh. Carn. vitricus.

МА:

дѣль: дѣль, гѣбель, погѣбель perditio, а погѣбенѹ;
 сопѣль, кѹпѣль et кѹпѣль lavacrum, свирѣль,
 твердѣль, (etiam mascul.), скѹдѣль testa, шен-
 тель diversorium, habitatio, шѣдѣль calcea-
 menta, дѣтель *πράγμῃ*, добродѣтель.

дѣль: скрижалѣ, печаль а пекѣса, пицѣль а писка-
 ти, пицѣ.

ола: гомола (et гомола); крамола seditio.

ыла: могѣла tumulus, cum quo Illyr. гомнаа con-
 ferri possit.

Neutra.

ло: начало, initium, а начати, зачало initium
 lectionis, стебло, plur. чресла, прѣгло, крѣгло,
 пекло pix (olim Sir. 13, 1. nunc смола), по-
 рекло. Suntque pleraque verbalia utensilium
 et instrumentorum: мѣло sarp, а мѣти,
 забрало, жало aculeus, шило subula, а шити;
 сѣдло, оувасло mitra, превасло а вазати
 (васти), масло а мазати (масти), число nu-
 merus, а чести, читати. Alia servant charac-
 teristicam vocalem verborum in ати, ити;
 хинцало, нло, rejecta terminatione Infinitivi ти.

ало: шдѣвало seu шдѣвало, стопло basis, gradus,
 покрѣвало, почерпало, писало, зерцало (Russ.
 зеркало) а зерцати, quod est а зрѣти, Illyr.
 nunc огледало ab огледати.

нао: понло а понти, правило norma, amussis, re-
 gula,

гула, кормило, чернило atramentum, горнило focus, солило salinum, мѣрило statera, мѣрило, судило, пѣдило terriculum, кадило, сѣтило (свѣтило *ἀγίασῆριον*, sanctuarium Psal. 72, 17.), свѣтило luminare, врати́ло, plur. носила, точило torcular, а точити.

ило: мотзи́ло *κόπρος*, et masc. мотзи́л.

Terminata in атель, итель, habent tonum in penultima: пита́тель, лови́тель. Sunt tamen quae cum in tertia a fine retinent: дѣла́тель, избѣ́витель. Neutra in ало, ило habent tonum in penultima: забра́ло, Ехсі́ре но́сила, пра́вило, мѣ́рило.

- р

М. - р

Ф. - ра,

Н. - ро

- ер, ор

- рь, ерь

- еро

- арь

- ера

- ырь

- ыра

р: дар donum, а дати; вѣтр ventus, а вѣти (pro вѣати), вихр et вихор turbo.

ер: вечер vesper, forte et сѣвер aquilo. висер margarita, peregrina vox est. Plur. кѣдрн а кѣдери.

ор: мохор Russ. plur. мо́хры sive мохрѣ́ limbrae, свекор socer (fem. свекрѣ́ socrus).

арь: ры́бакъ piscator, оу́смаъ coriarius, винарь, вертограда́рь, мѣ́итарь, житарь, златарь, вратарь, писарь, ключарь, горнчарь (alias скѣ́де-ник) figulus, пекарь. Suntque haec opificum

ficum nomina partim a Verbis, partim a Substantivis derivata. Addere possis Serborum козар caprarius, свинар subulcus, qui р literam nunc non afficiunt molli ѣ. At Poloni et Boh. pro арь more solito arz amant: kolarz, krawarz, pro коларь, краварь.

арь: пастырь а пасти. Adde Russ. костырь aleator, пѣзырь bulla.

Feminina:

ра: сестра, икра, икра, certe etiam бѣдра а бѣд, collato бѣдѣти. Serb. мѣзгра pro мѣзга, succus arboris.

рь: дѣбрь vallis, plur. ноздѣри pares, а sing. inusitato ноздѣрь.

рь: матерь, дщерь proprie sunt Accusativi а Nominativis мати, дщи.

ера: пещера spelunca, crypta.

ѣра: сѣкѣѣра securis. Adde Serborum augmentativas formas ѣра, ѣрина: главѣра, главѣрина, а глава, ножѣрина а нога, жабѣрина а жаба.

Neutra:

ро: рѣбро costa, ядро nucleus а тмь (pro тѣмь); annon et сребро argentum, quod utique conferendum cum germ. Silber.

ро: кзеро lacus, stagnum, а кз.

Vide etiam Adjectiva оpe р, ер formata.

	- А	
М. - А	Ф. - АА, АЬ	Н. - АО
- ОАЬ	- ОАА	- ААО
- ЕАЬ	- ЕАА, ЕАЬ	
	- ААЬА, ААЬ	

А: АРОЗА, ГРОЗА, in quibus tamen euphoniae causa А paragogicum cum З conjunctum est.

ОАЬ: ГОПОДЬ, a quo fem. ГОПОЖДА (ГОСПОЖА) domina.

ЕАЬ: ЛЕБЕДЬ, Serb. ЛАБѢД, cygnus, olor.

Feminina:

АА: ПРАВА justitia, КРИВА, ВРАЖДА inimicitia, а враг. Serbi conjungunt А cum З in ЖЛЕЗАА pro ЖЛЕЗА. Huc referri possint ОУЗАА, ВРАЗАА, БРОЗАА (БРѢЗАА). An non et СКОВАРАА (СКѢВРАА) τήγανον, si Pol. skwarek, skwarzyc cum eo conferatur. At WAЖДАА est a Praes. WAЖАЩ, pro WAЖЬЮ; НѢЖДАА vero pro НѢДАА а НѢДИТИ.

АЬ: ПАДЬ spithama, а ПАТИ.

ААА: ГРОМААА cumulus.

ЕАА: ЛЕБЕДА atriplex. At БИѢДАА, si compositum sit, а СѢДѢТИ deductum videtur.

ОАА: СВОБОДА libertas, ab inusit. СВОБА; forte et ПГОДА.

ААЬА: Russ. ПОПАДЬА sacerdotis uxor, Serb. ПОПАДИТ а ПОП, ГРЧАДИТ coll. Graeci, СРКАДИТ Serbi

Serbi. At coll. fem. грчаа, graeca juvenus, срѣчаа serbica juvenus, refer ad sequens ааа. ааа: чѣлааа familia (hominum seu prolium collectio), плсцааа. Serbica: омаа pulli equini, тѣлаа vituli, мѣнаа agni, тюраа et бѣчаа, pulli meleagridis, шокчаа juvenus illyrica latini ritus.

ѣаа: Russ. пестреаа tela variegata, а пестроый. Serb. мѣнѣа populus nigra, est masculinum.

Neutra.

ао: стаао grex, а сто centum, vel а стати.

аао: говаао pecus, bos, Rind, а говѣти.

Confer formativas аѣ, ѣаѣ, ѣаѣ in Adverbiiis.

- т

М. - т

Ф. - та, ти

Н. - то

- ет, от

- тѣ, ать

ѣто

- отѣ

- ота

- што

- атай

- ата, ета

- ита

т: черт niger spiritus, diabolus.

ѣт: хребѣт, трепѣт, скрежет stridor (dentium), крѣчет.

от: живот vita, хокот cauda, ропот (рѣпот) murmur, топот sonitus pedum, полот а пол, (Carn. плат), ногот unguis.

отѣ: голоѣт (κρυσάλλος, glacies), лакотѣ cubitus.

атай:

АТАЙ: дозоратай inspector, согладатай, ходатай mediator, вѣзатай auriga, предлагатай explo-
rator. ратай vide sub ай.

Feminina.

ТА: черта stria, apex; невѣста а невѣдѣти.

ТИ: мати mater, Russ. мать. Confer мама, май-
ка aliarum dialectorum.

ТЬ: память memoria, а поманѹ memini; благо-
дать, благодарѣть, а благоѹ дати, дѣти; рѹ-
комать manipulus, пажить, паперть posticum,
смерть mors а с et мрѹ; шестъ sex, et forse
пять quinque а пнѹ, пѹ, пяти, sumendo ma-
num extensam pro numero digitorum, осьъ ab
осѹ. Abstracta vero напастъ, властъ ab Infini-
tivis напасти, власти, rejecto и, orta sunt. Sic
елиампещ fornax а пекѹ, печи, мощ а могѹ,
моуи. Eodem modo вѣстъ, свѣстѣ, завистѣ,
мастъ, сластѣ, страстѣ а formis contractioni-
bus вѣсти про вѣдѣти, зависти про завидѣ-
ти, масти про мазати, сласти, страсти, про
сладити, страдати.

АТЬ: печать σφραγίς, sigillum. Adde дѣвать,
дѣкати, uti supra шестъ, et пѣть.

ОТА: правота, работа, лѣпота, величѣпота (Psalt.
Ven. 110, 3. μεγαλοπρέπεια magnificentia, pro
hodierno великолѣпнѣ), слѣпота, срамота,
грѣпота, теплота, свѣтлота (Psalt. Ven. 109,

ЗЛАТЫМИ Psal. 44, 14. ἐν χρυσωτοῖς χρυσοῖς, а рѣсна esse non possit), плесна, тресна, стогна. Suffixum на Adjectivis in ов seu ев additum filiam designat: цѣрковна filia regis; павловна, петровна filia Pauli, Petri.

НА: вѣсна frons, frondis, главна titio, наковална incus, вечерна vespertinae preces, кожна membrana, скважна foramen, а сквозѣ, превѣсна statera. Confer etiam ѡна.

НЬ: рвень i. q. ревность, zelus, дань а дати, брань а братиса, кознь insidiae, васнь simultas. Alia ore знь et снь formata vide sub з et с.

ЕНЬ: рабень, червень seu червленъ, голень, пободень inundatio, стѣдень frigus, сажень (Croat. сежень) orgyia, Klastar, ксень autumnus.

СНЬ: мелонъ malus, pomus. Croatis мелан, Carn. мелан et мелана, Serbis et Illyr. мелан m. populus; Croatis platanus.

АНА: полана а поле.

ИНА: половина, кривина, паствина, пѣзина, глѣбина, хлѣбина, храмина, седмина, равнина, долина, лаина лапа, ширина (широта), бѣстрина, сѣдина, междина intervallum, година, салтина salsugo, десатина, истина, гѣстина, оузина, гобзина abundantia, должина (долгота), дрѣжина comitatus, выина (высота), тишина, паучина tela araneae, пѣчина

ре-

pelagus, кончина а конец, шкшина, et haec fere omnia abstracta. Нисc refer masculinum старѣйшина, senior familiae. Hanc formam petunt arborum et fruticum nomina: кѣпина rubus, маслина olea, масличина oliva, мго-дичина *συκάμινος*. Denotatur quoque hac forma animalium caro et pellis: свѣрина caro ferina, конина pellis equina, козлиина, козличина pellis hoedina. отина est forma composita ex ота et ина: блевотина vomitus, а блевати. Serbi amant augmentativum етина; жабетина а жаба гапа, глабетина magnum caput, брэдетина а брада, брэдветина а брадва ascia: Formativam изна vide sub 3:

ына ет ыни: рабына, рабыни, а раб; господыни, богына dea, дрьгына, княгына princeps femina. Abstracta: гордына, твердына, сватына: пѣстына ет пѣстыни, милостына eleemosyna, благодетына.

аныни: самараныни, егуптаныни, грекыни. Confer mascul. аниин.

ына: пѣстына (пѣстыница):

Neutra:

но: лайно stercus, а лаю foeteo; крѣвно trabs, вапно calx, гѣмно area, платно tela, крашно cibus, стегно, окно fenestra, аб око; сѣкно pannus: полѣно, колѣно genu. At вретено fusus.

Т 2

аніе:

АНІЕ: ВАМНІЕ γλῶσσα, а ВАМТИ, ВАМН.

ЕНІЕ: ТИМѢНІЕ, ЗНАМЕНІЕ signum, ВОСКРЕСЕНІЕ resurrectio, et infinita alia in АНІЕ, ЕНІЕ. Vide supra іе.

Confer etiam Adjectiva оpe ЕН, ИН, АН formata.

Terminatorum in **ЫНА** penultima tono afficitur: ГОРДЫНА, БЛАГОСТЫНА. Vocum in **ИНА** tonus admodum variat. Tertiam a fine non nisi in paucis occupat: ИСТИНА. Secundam in pluribus: ГОДИНА, КОНЧИНА, ПОЛОВИНА. Sed et ultimam in non paucis: ГЛУБИНА, ТИШИНА. ПГОДИЧИНА servat tonum in prima, uti primitivum ejus ПГОДА.

- Л

М. - Л, ЕЛ

Ф. - ЛА

Н. - ЛО

- ЛЬ

- ЛА, ЛЬ

- АЛО

- ЕЛЬ

- ЕЛЬ, АЛЬ

- ИЛО

- ОЛ

- ОЛА

- ЫЛО

- ЫЛ

- ЫЛА

Л: СТОЛ а СТОЮ, ПРОМЫСЛ, ОУГЛ angulus; ЖЕЗЛ virga, baculus.

ЕЛ: ПЛЕВЕЛ palea, КРАСТЕЛ. Mares animalium: ОРЕЛ, КОЗЕЛ, ОСЕЛ. ЖДПЕЛ, КОТЕЛ peregrina sunt.

ЛЬ: ОУГЛЬ carbo. Sed ЛЬ post labiales paragogicum est in ЖЕРАВАЛЬ, КОРАБЕЛЬ, ВОПЛЬ, ПРО ЖЕРАБЬ, КОРАБЬ, ВОПЬ.

ЕЛЬ: ПРІАТЕЛЬ а ПРІАТИ, ПОДІАТЕЛЬ, ПѢТЕЛЬ gallus et ПѢТЕЛЪ, БЛАГОДѢТЕЛЬ (БЛАГОДАТЕЛЬ) beneficus,

ΕΥΕΖ-

ἐμερῦέτης; жатель messor, житель, прѣтель ultor, зритель, властель а власти, тцатель. А блюсти vero блюститель (rectius блюстель). свѣдѣтель testis, qui rei conscius est, а свѣдѣти (male nunc in libris recentioribus свидѣтель). Talia personam agentem denotantia a verbis in ити et ати plurima formata sunt: строитель dispensator, грабитель raptor, томитель cruciator, tyrannus, гонитель, ревнитель, хранитель, повелитель imperans, позоритель, побѣдитель victor, родитель, креститель, спаситель (спас) salvator, искѣситель tentator, оутѣшитель consolator, оучитель, мѣчитель tortor, tyrannus. Sic et лати: настопатель, погребатель, дѣлаатель operarius. тажатель, стажатель, слышатель auditor, пискаатель, ласкаатель et alia.

ол: оузол ab оуз, мозол, глагол. - ыа vide sub ыло.

Feminina.

ла: тесла а тесати, мгла nebula, а мгнѣ.

ла: петла, текала resina, а текѣ. At лъ post labiales in кѣла, капла, земла pro кѣла etc. epentheticum est.

лъ: стеблъ, мыслъ mens, ѿраблъ ab ѿ et растѣ, лѣторасблъ, сохлъ; pluralia мсли а мсти, гѣсли а гѣсти.

ель:

дѣль: дѣль, гвѣбель, погвѣбель *perditio*, а погвѣбѣнѣ;
 сопѣль, кѣпѣль et кѣпѣль *lavacrum*, свирѣль,
 твердѣль, (*etiam mascul.*), скѣдѣль *testa*, шен-
 тель *diversorium*, *habitatio*, шѣдѣль *calcea-*
menta, дѣтель *прѣгумх*, довродѣтель.

дѣль: скрижалѣ, печалѣ а пекѣса, пицалѣ а писка-
 ти, пицѣ.

ола: гомола (*et гомола*); крамола *seditio*.

ыла: могѣла *tumulus*, *cum quo* *Illyr.* гомила *con-*
ferri possit.

Neutra.

ло: начало, *initium*, а начати, зачало *initium*
lectionis, стекло, *plur.* чресла, прѣгло, крѣгло,
 пекло *pix* (*olim Sir. 13, 1. nunc смола*), по-
 рекло. *Suntque pleraque verba utensilium*
et instrumentorum: мѣло *sapo*, а мѣти,
 забрало, жало *aculeus*, шило *subula*, а шити;
 сѣдло, оувало *mitra*, превало а влзати
 (вѣсти), масло а мазати (масти), число *nu-*
merus, а чести, читати. *Alia servant charac-*
teristicam vocalem verborum in ати, ити;
hincало, ило, rejecta terminatione Infinitivi ти.

ало: шдѣвало *seu шдѣвало*, стоило *basis*, *gradus*,
 покрѣвало, почерпало, писало, зерцало (*Russ.*
зеркало) а зрцати, *quod est а зрѣти*, *Illyr.*
nunc огледало ab огледати.

ило: поило а понти, правило *norma*, амусси, *re-*
gula,

gula, кормило, чернило atramentum, горнило focus, солило salinum, мѣрило statera, пѣдило, судило, пѣдило terriculum, кадило, сѣтило (свѣтило ἀγίασῆριον, sanctuarium Psal. 72, 17.), свѣтило luminare, вратило, plur. носила, точило torcular, а точити.

ило: мотѣило κίτρος, et masc. мотѣил.

Terminata in атель, итель, habent tonum in penultima: пита́тель, лови́тель. Sunt tamen quaecum in tertia a fine retinent: дѣла́тель, извѣ́ститель. Neutra in ало, ило habent tonum in penultima: забрало́, Ехсіре но́сила, прѣ́вило, мѣ́рило.

- ρ

М. - ρ

Ф. - ρα,

Н. - ρο

- ερ, ορ

- ρή, ерь

- ερο

- арь

- ера

- ырь

- ыра

ρ: дар donum, а дати; вѣтр ventus, а вѣти (pro вѣати), вихρ et вихор turbo.

ερ: вечер vesper, forte et сѣвер aquilo. висер margarita, peregrina vox est. Plur. κῆδρι а κῆδερь.

ορ: мохор Russ. plur. мѡхры sive мѡхραι limbrae, свекор socer (fem. свекραι socrus).

арь: рѣкарь piscator, сусмарь coriarius, винарь, вертоградарь, мѣитарь, житарь, златарь, вратарь, писарь, ключарь, горничарь (alias скѣдежник) sigulus, пекарь. Suntque haec opificum

ficum nomina partim a Verbis, partim a Substantivis derivata. Addere possis Serborum козаꝛ caprarius, свинаꝛ subulcus, qui рliteram nunc non afficiunt molli ъ. At Poloni et Boh. pro аꝛ more solito arz amant: kolarz, krawarz, pro колаꝛь, краваꝛь.

яꝛь: пастыꝛь а пастн. Adde Russ. костыꝛь aleator, пѣзыꝛь bulla.

Feminina:

ра: сестра, икра, икра, certe etiam беѡра а беѡ, collato бѡѣти. Serb. мез҃гра pro маз҃га, succus arboris.

рь: дѣръ vallis, plur. ноз҃дѣри nares, а sing. inusitato ноз҃дѣрь.

рь: матѣрь, дѣщѣрь proprie sunt Accusativi а Nominativis мати, дѣщи.

ѣра: пещѣра spelunca, crypta.

ѣра: сѣк҃ѣра securis. Adde Serborum augmentativas formas ѡра, ѡрина: главѡра, главѡрина, а глава, ножѡрина а нога, жабѡрина а жаба.

Neutra:

ро: рѣро costa, ядро nucleus а тмь (pro тѡмь); annon et сребро argentum, quod utique conferendum cum germ. Silber.

ро: кзѣро lacus, stagnum, а кз.

Vide etiam Adjectiva оꝛе р, ѣꝛ formata.

	- δ	- $\delta\alpha$, $\delta\alpha$	N. - $\delta\omicron$
M. - δ	- $\omicron\delta\alpha$	- $\omicron\delta\alpha$	- $\alpha\delta\omicron$
- $\omicron\delta\alpha$	- $\epsilon\delta\alpha$	- $\epsilon\delta\alpha$, $\epsilon\delta\alpha$	
- $\epsilon\delta\alpha$	- $\alpha\delta\alpha\alpha$, $\alpha\delta\alpha$		

δ : $\delta\rho\omicron\delta\alpha$, $\rho\rho\omicron\delta\alpha$, in quibus tamen euphoniae causa δ paragogicum cum ζ conjunctum est.

$\omicron\delta\alpha$: $\rho\omicron\delta\alpha$, a quo fem. $\rho\omicron\delta\alpha$ ($\rho\omicron\delta\alpha$) domina.

$\epsilon\delta\alpha$: $\lambda\epsilon\beta\epsilon\delta\alpha$, Serb. $\lambda\epsilon\beta\delta\alpha$, cygnus, olor.

Feminina:

$\delta\alpha$: $\rho\rho\alpha\delta\alpha$ justitia, $\kappa\rho\iota\beta\delta\alpha$, $\beta\rho\alpha\delta\alpha$ inimicitia, a $\beta\rho\alpha\gamma$. Serbi conjungunt δ cum ζ in $\mu\epsilon\lambda\epsilon\delta\alpha$ $\rho\rho\mu\epsilon\lambda\epsilon\delta\alpha$. Huc referri possint $\omicron\upsilon\delta\alpha$, $\beta\rho\alpha\delta\alpha$, $\beta\rho\omicron\delta\alpha$ ($\beta\rho\tau\delta\alpha$). An non et $\sigma\kappa\omicron\upsilon\beta\rho\alpha\delta\alpha$ ($\sigma\kappa\tau\beta\rho\alpha\delta\alpha$) $\tau\eta\gamma\alpha\upsilon\omicron\upsilon$, si Pol. $skwarek$, $skwarzyc$ cum eo conferatur. At $\omega\delta\epsilon\mu\delta\alpha$ est a Praes. $\omega\delta\epsilon\mu\delta\alpha$ pro $\omega\delta\epsilon\mu$; $\mu\delta\mu\delta\alpha$ vero pro $\mu\delta\alpha$ a $\mu\delta\alpha\tau\iota$.

$\delta\alpha$: $\rho\alpha\delta\alpha$ spithama, a $\rho\alpha\tau\iota$.

$\alpha\delta\alpha$: $\rho\rho\alpha\delta\alpha$ cumulus.

$\epsilon\delta\alpha$: $\lambda\epsilon\beta\epsilon\delta\alpha$ atriplex. At $\epsilon\kappa\tau\delta\alpha$, si compositum sit, a $\sigma\tau\epsilon\delta\epsilon\tau\iota$ deductum videtur.

$\omicron\delta\alpha$: $\sigma\upsilon\beta\omicron\delta\alpha$ libertas, ab inusit. $\sigma\upsilon\beta\omicron\alpha$; forte et $\mu\theta\omicron\delta\alpha$.

$\alpha\delta\alpha$: Russ. $\rho\omicron\alpha\delta\alpha$ sacerdotis uxor, Serb. $\rho\omicron\alpha\delta\alpha$ a $\rho\omicron\alpha$, $\rho\rho\alpha\delta\alpha$ coll. Graeci, $\sigma\rho\alpha\delta\alpha$ Serbi

Serbi. At coll. fem. *грчад* *graeca juvenus*,
србчад *serbica juvenus*, refer ad sequens *ада*.
ада: *челада* familia (hominum seu prolium collec-
 tio), *пасчада*. Serbica: *омада* pulli equini,
теледа vituli, *пгмада* agni, *тюрада* et *бѣчада*,
 pulli meleagris, *шокчада* juvenus illyrica
 latini ritus.

еда: Russ. *пестреда* tela variegata, а *пестрый*. Serb.
пгмѣда populus nigra, est masculinum.

Neutra.

адо: *стадо* grex, а *сто* centum, vel а стати.

адо: *говядо* pecus, bos, *Rind*, а *говѣти*.

Confer formativas *да*, *даѣ*, *даѣ* in Adverbiiis.

- т		
М. - т	Ф. - та, ти	Н. - то
- ет, от	- тѣ, ать	ето
- отѣ	- ота	- што
- атай	- ата, ета	
	- ита	

т: *черт* niger spiritus, diabolus.

ет: *хребет*, *трепет*, *скрежет* stridor (dentium),
кречет.

от: *живот* vita, *хохот* cauda, *ропот* (рзпот) mur-
 mur, *топот* sonitus pedum, *полот* а *пол*,
 (Carn. плат), *ногот* unguis.

отѣ: *голоѣ* (кристаллос, glacies), *лакоѣ* cubitus.
 атай:

АТАЙ: дозоратай inspector, согладатай, ходатай mediator, возатай auriga, предлагаатай explorer. ратай vide sub ай.

Feminina.

ТА: черта stria, apex; невѣста а невѣдѣти.

ТИ: мати mater, Russ. мать. Confer мама, майка aliarum dialectorum.

ТЬ: память memoria, а поманѹ memini; благо-
дать, благодѣть, а благоет дати, дѣти; рѹ-
комѣ manipulus, пажить, панерть posticum,
смерть mors а с et мрѹ; шекть sex, et forte
пѣть quinque а пнѹ, пѣ, пѣти, sumendo ma-
num extensam pro numero digitorum, осьъ ab
ось. Abstracta vero напѣть, власть ab Infini-
tivis напѣти, власти, rejecto и, orta sunt. Sic
etiam печь fornax а пекѹ, пеши, мощи а могѹ,
моуш. Eodem modo вѣсть, свѣсть, зависть,
масть, сласть, страсть а formis contractioni-
bus вѣсти pro вѣдѣти, зависти pro завидѣ-
ти, масти pro мазати, сласти, страсти, pro
сладити, страдати.

АТЬ: печать σφραγίς, sigillum. Adde дѣбать,
дѣсать, uti supra шекть, et пѣть.

ОТА: правота, работа, лѣпота, вельлѣпота (Psalt.
Ven. 110, ѡ. μεγαλοπρέπεια magnificentia, pro
hodierno великолѣпіе), слѣпота, срамота,
тѣпота, теплота, свѣтлота (Psalt. Ven. 109,

3. pro свѣтлость λαμπρότης, splendor), широта latitudo, доброта, щедрота, пестрота, жестота, чистота, простота, высота, гнѣсота а гнѣс (гнѣс), красота а краса, нагота nuditas, тагота, благота (благость), дѣлагота, лѣкота, легкота. Suntque abstracta qualitatis, quorum plurima ab Adjectivis, pauca a Substantivis derivantur. Adde concreta masculina юмота juvenis, сирота pupillus. Post consonas liquidas ета pro ота locum habet.

ета: сѣкта vanitas а сѣй, синета hyacinthus а синій, синь, нищета а нищ, тѣета а тѣщ. Adde клевета, et бождрета, ob жд ante р. Cum ота et ета maxime affines sunt formativae ость et еть, quas vide.

ата: лопата pala.

и́та: ланита gena.

Neutra.

то: жито frumentum, а жити frui.

ето: тенето, решето cribrum.

хито: копыто ungula, корыто.

Vide etiam Adjectiva оpe ат, ит, formata.

Finita in ота, ета habent tonum plerumque in fine: наготà; нищетà. Quaedam tamen in secunda а fine: работà; quaedam in tertia: лѣпотà, широта.

- з

М. - азъ

Ф. - знь

- изна

азъ: кладазъ (кладезъ) puteus; пѣназъ idem cum germ. *Pfennig*.

знь: примзнь, непримзнь diabolus, а примати; жизньъ vita, а жити; боязнь timor, а боятиса, боѣзнь dolor, а боѣти, любезнь, а любити amare. кѣзнь 152 а кѣю. Exod. 35, 22. olim всакѣ кѣзнь златѣ, нупс всак сосѣд злат, πᾶν σκεῦος χρυσέον.

изна: глабизна, цѣлизна, оукоризна opprobrium.

- ж

Masc. - еж: грабеж raptus, direptio, палеж, падеж, градеж sepes, а градити, матеж а матѣ, abstracta a verbis. Fem. продажа venditio, pro продажда, quod а продажд оре а formatum est. Serbis et Croat. продага а форма продаю.

- с

М. - с

Ф. - снь

Н. - ко

- кено

с: час hora, а чаю, et помѣ cingulum, а помѣти, esse possint.

снь: пѣснь а пѣти canere, бжнь fabula, ꙗ бжю.

ко: колесо pro коло, plur. небеса а неко inserto augmento ес,

кено:

еино: ложесна plur. matrix, uterus.

De augmento et Neutrorum in o monet Smotris-
kius, Nominativum singularem древо, небо, тѣло-
со, оушко, очко etc. pro древо, небо, тѣло, чѣдо.
оухо, око non esse in usu.

- СТ

Е. - ость, есть N. - ство

- нсть, юсть - ствѣ

ость: правость (правота), мертвость, крѣпость,
fortitudo, а крѣпок rejecto ок; юность, рев-
ность, шенность, милость, жалость, цѣ-
лость, горсть ira, furor, мудрость prudentia,
премудрость sapientia, старость, хитрость
тѣхн, радость (Luc. 1, 44. радощами εν ἡγαλ-
λίᾳ est a forma радоща), сладость dulcedo, а
сладок, скѣдость, лютость, сытость satietas,
кротость, мерзость, дерзость, тлгость, мно-
гость, благость, тихость, пакость. Suntque
haec abstracta ab Adjectivis formata. Post ѣ
et consonas liquidas ость mutatur in есть.

есть: вѣсть а вѣи, болесть а боль, доблесть а док-
лѣи firmus, strenuus; горсть amaritudo,
тажесть, Russ. свѣжесть.

нсть: корнсть (nunc корысть) lucrum.

юсть: чѣлюсть maxilla.

Neutra conjungunt cum ст jam во, jam вѣ.

ство:

СТВО: оубѣйство, дѣйство, дѣвство *virginitas*, вдовство, лѣквство (-ствіе), безѣмство, воинство, пингство, достоинство, пространство *spatium*, празднство, старѣйшинство, началство *principatus*, свѣдѣтельство (-ствіе), матерство *senium*, сродство, богатство, кѣтство, бѣжство et бѣгство, безочѣство *Luc. 11, 8. ἀναίδεια, impudentia, importunitas*. Solet autem euphoniae causa post жд, ж, ш, ч inseri: рождѣство (рожество), тождѣство *identitas*, множѣство, торжество, хѣдомѣство a хѣдог, менѣство, послѣшѣство *testimonium* a послѣх, количѣство *quantitas*, жрѣчѣство, владѣчѣство a владыка, вѣщѣство *materia*, качѣство *qualitas*.

СТВІЕ: чѣвствіе (-ство), аслагоденствіе *longaevitas*, разнѣствіе, царствіе *regnum*, пришѣлствіе, невѣрствіе, шѣствіе, пришѣствіе (рго шѣствіе, a participio passivo шѣт verbi шѣдѣ, шѣл), величѣствіе (-ство), отѣчѣствіе (-ство), пророчѣствіе (-ство). Comprehenduntque hae formae abstracta actionis, qualitatis, conditionis, officii, status et quaedam collectiva. Bohemi acutius et accuratius formam collectivorum ство a forma abstractorum ствіе distinguunt. жи-довство enim apud eos Judaei, жи-довствіе

vero

veró Judaismus. Vide Gramm. Bohem. Pragae
1819. a me editam, p. 40.

Terminata in **ство**, **ствѣ** habent tonum in syllaba, quae immediate praecedit: **начѣлство**, **пѣнѣство**. Quae ante **ство** euphonicum **ѣ** inserunt, in antepenultima: **мноѣжество**, **хѣдѣжество**. Primitivorum suorum tonum retinent **гѣвѣнѣтельство** a **гѣвѣнѣтъ**, **мѣтерство**. Quorundam etiam ultima tono afficitur: **боѣжество**, **роѣжество**, **кѣтѣство**.

- **ск**

Neutr. - **ско**: **войско** exercitus, **дѣтско** infantia.

Confer Adjectiva ore **ск**, **скый** formata.

- **ш**

Masc. - **оша**: **юнѣша** juvenis, a **юн**, unde **юнѣх**, cui si **а** accedat, **х** mutatur in **ш**.

Fem. - **ош**: **гокош** gallina; **пѣстош** desertum a **пѣст**.

кляпыш 230 ore **ыш** formatum est. Russis et Serbis forma haec masculina adhucdum usitata: Russ. **глыпыш** procellaria glacialis, *Sturmvogel*; Serb. **глытыш** res densa, **малыш** parvulus. Adde femin. **ыша**: Serb. **мекыша** malum aut pirum molle. Russi, Serbi et Bohemi norunt et mascul. **аш**: Russ. **торгаш** a **торг**, Serb. **орлаш**, Boh. **рѣкаш**.

- **щ**

M. - **ищ**

F. - **ища**

N. - **ище**

- **оща**

ищ :

ищ: козлищ, дѣтищ, самчищ masculus, прелюбо-
дѣйчищ ex adulterio natus, лвищищ leuncu-
lus, рабчищ, осличищ pullus asinae, горли-
чищ а горлица, отрочищ ab отроч. Нис spec-
tant russica consuetudine finita in ич pro ищ:
господичищ olim Gen. 24, 65. nunc господин
pro κίριος, quem blandientium more diminutivo
duplici ичищ exprimere voluit antiquus inter-
pres. Serbis hodie dum господичищ est domi-
cellus, filius heri. царевич regis lilii, вкводич,
птич. Slavico ищ respondet Serborum ић, cu-
jus ope diminutiva innumera formant: кѣмнић
а кѣм, ланчић, catenula, а ланѣ.

ища Russorum forma augmentativa: липища tilia
grandis, а липа.

оша olim quandoque pro ость: жалоша, in пое-
mate de Igore, радоша Luc. 2, 44. Нис spec-
tat Croat. miloscha (милоша) gratia pro ми-
лость, et plura terminata in оша (оша) pro
ота: грубоша crassities, драгоша, брѣдоша,
чистоша, сѣхоша siccitas, Serb. глѣвоѣа, блѣ-
доѣа, бѣсноѣа, чистоѣа.

ище: гноище, покоище, шѣвище, требище, ка-
пище delubrum, сонмище, огнище, приста-
нище portus, тризнище locus certaminis,
жилище, сѣдалище, виталище, (шѣвителище),
чтилище, оузлище, хранилище, святилище,

благалище βαλάντιον, crumena, съборище, нѣрище, сѣдище tribunal, исходище, при-
бѣжище refugium, торжище, полчище castra,
сѣчище locus caedis, aliaque, quibus locus
sive receptaculum designatur. Adde поприще
parasanga, топорище, ратище hastile. Alia uti
козлище, женище, дѣтище, вретнще cilicium,
saccus, а врет, humiliativa sunt, cum quibus
nomina formae иско, apud Polonos, Bohemos
et Lusatas usitatae, conferenda sunt. His
кразиско а крава est vilis vacca.

Nomina formae ище tonum habent in syllaba, quae
immediate praecedit, i. e. in tertia a fine. Leguntur ta-
men сѣдище et сѣдище, жи́лище et жилище.

- ч

M. - ич

F. - ича

N. - че

- ич

- ча

- ча

ич: оукч, жребеч pullus equi, скопеч eunuchus,
нѣмеч, юнеч, близнеч, агнеч, телец, степ.
Quaedam conjungunt syllabam ен cum ич:
младенеч, стѣденеч, птенеч. Denominativa
virorum ab Adjectivis: первенеч primogenitus,
синокеч, слѣпеч, мѣдреч, стареч, хытреч,
мртвеч, пѣшеч. Verbalia: лобеч, сонеч, кѣ-
печ, гонеч, стѣлеч, пришлеч advena а при-

шел;

шел; бореу, жреу, твореу factor а творити, свиреу, гдѣу, льстеу, чтеу lector, писеу, sed коку et пѣвеу sunt а Substantivis бой et пѣв immediate deducta. Adde тѣземеу indigena. Rerum aliarum appellationes: вѣнеу corona, sertum, а вѣна, гѣрнеу olla, конеу finis, свинеу plumbum, рѣжеу, сѣсеу (сесеу, сѣсеу), мамма, а сѣсѣ. Diminutiva: кораблеу, чванеу, цвѣтеу, ковчежеу а ковчег, мѣшеу а мѣх, Russ. горшеу (contractum е горнчеу), сѣчеу а сѣк, вѣлчеу tribulus. кралиу regulus in missali glagolítico legitur pro кралиѣ. Confer supra иш, Serb. иѣ.

ау: затау lepus, мѣсау mensis.

ца: сывѣица homicida, винопѣица potator vini, таѣица vorator, edax. Adde онѣица ѿ деѣиц, quidam, ab онѣи, et пѣмница mascul. et femininum.

Feminina.

ица: долица nutrix, а participiо activo дола, пѣшеница mulier dimissa, а part. pass. пѣшен. Аб Adjectivis: кѣдиница, подложница, заложница, мѣжатица а мѣжат. Pleraque formantur а Masculinis. Fit autem motio seu Masculinorum in Feminina mutatio а) addendo ица: ходатаица (ходатаѣица) mediatrix, а ходатаѣ, голѣбница а голѣбѣ, клѣнница cerva а клѣнь; пѣстѣица

ница а пѣстѣн , бѣйволица , лисица а лис ,
ослиця аб осел , царица , пророчица , а пророк ,
владычица а владыка , отроковица *puella* , in-
serto ов аб отрок. b) pro еу aut ик substitu-
endo ица : юница а юнец , агница аб агнец ,
плѣнница а плѣнник , дверница *ostiaria* , блѣ-
дница , грѣшница , помощница etc. *Aliqua pro*
ница *amant* ница : пѣвница а пѣвец , кормите-
ница , хранительница , предстательница. *Animalium nomina quaedam epicoena* , ut *avium* :
кавица , горлица , птица , ластича et ласто-
вица. *Insectorum* : гѣсеница , кобылица , мши-
ца βρῆχος Joel 1, 4. Russ. *eruca*. *Rerum inani-*
matarum, praecipue parvarum, appellationes :
зѣница *pupilla*. Hinc *Diminutiva* : дѣвница ,
понавица а понава , вдовица , панвица , бевери-
ца , рѣвница , вилица *fuscinula* , теслица , кни-
жица , частица , ижица (ὀψιλον) , дѣрница а дска
Sic крѣпница , оудница аб оуда , etiamsi diminu-
tivorum significationem amittant. *Denomina-*
tiva ab Adjectivis varia : шдница (шдѣца) *sinis-*
tra , денница , меденица , мѣдница *minutum* ,
λεπτόν , рожденица μήτρα , *matrix* , десница ,
сѹница , теплица , златница , златеница *augu-*
go , Jerem. 30 , 6. olim, nunc желтаа волѣзнь.
Collectiva : двоница , тронца , сѣдница , сѣме-
рица , патерица , сторица , множица. *Nomina*
in-

instrumentorum, utensilium, vestium: лѣтвица scala, тресновица, пѣвница cithara, възглавница, оукропница, червеница, скѣденица amphora, керѣмѣю, пленица, кадилница, стекланица, баграница, вазаница, плащаница, ножница, колесница currus, кошница, крошница et крошвница, палица, сѣлица, ложница (лжица), срачица tunica. Arborum et fructuum: смоковница ficulnea, желтаница 167, пшеница triticum, корица cinnamomum, горѣшница sinapi a горѣхъ. Loci et receptaculi: темница carcer, оумывальница, виталница diversorium, горница coenaculum, ἀνώγειον, кѣмирница delubrum, восходница, мытница telonium, житница, оузница, ложница, оружница, сокровищница Psal. 104, 30. τάμεϊον, penetrale, (olim сѣкровище). Omnia haec inserunt н ante нца, quia immediate ab Adjectivis in ен seu ный derivantur.

ца: овца ovis; aequivalet itaque slavicum ца in fine latino is, cum utrumque a syllaba radicali ов deductum sit; мышца brachium. шѣица contractum est ex шѣица sinistra (manus).

Neutra.

це: яйце ovum, атак; сѣланце sol, ab inusit, сѣлно; сердце cor. Diminutiva: копѣйце a копѣе, дровѣе (древце), полѣнце a полѣно, оканце
ab

аб окно, кормилце, чадує. Smotriski neutra
 словице, тѣлице р. 54 Grammaticae suae ad-
 duxit; scribere debuit словоце, тѣлице, uti
 recte habet Lexicon trilingue. At terminata in
 ѣ mutant ѣ in їйце: чтенїйце lectiuncula, а
 чтенїе, списанїйце brevis conscriptio.

Terminatorum in ица pleraque tonum habent in
 penultima: вдовица, пшеница, колесница. Alia in
 tertia a fine: юница, дойница, богородица, тѣм-
 ланица. Immo et in quarta et quinta a fine, quia mas-
 culinorum, a quibus feminina formata sunt, tonum ser-
 vare solent: пита́телица а пита́тель, роди́телица
 а роди́тель, служи́телица а служи́тель. Sic etiam
 избе́вителица, оутѣ́шителица аб избе́витель,
 оутѣ́питель.

- ч

М. - ч, ач

Ф. - еч

- чїй, чїа

ч: бич flagellum, а бити; брїч novacula, а брїти
 tondere. Addere possis бїрїч praeco, Russ.
 бїрюч, Lusat. bericz, Carn. berizh, berzh,
Scherge, Boh. birzic praeco et lictor. Alia in
 ич, uti птич refer ad ищ: птищ, Serb.
 тїж, Carn. птич et тич.

ач: кобач faber/ferrarius, а ковати; орач arator,
 стрїгач tonsor. толмач peregrinum videtur.

чїй, чїа: виночерпчїа *ὄινωχός*, pincerna Neh. 1, 11.
 in Ostrogiensi, nunc вїночерпчїй, самчїй (а
 сам)

сан) oeconomus, кормчій gubernator navis, -
 зодчій τέκτων, а здати; писчій scriba, Isai.
 36, 3. паматописчій olim, nunc паматописець
 ὑπομνηματογράφος; книгаччій, книгаччій, et
 книгочїа γράμματεὺς. бирчій inquisitor, forma
 differt а бирч.

ч: ωзреч f. facies, figura, ab ωзрѣти. Russ. го-
 речь amaritudo respondet slavico горестъ.

Neutra in чїе, uti смерчїе, черничїе, драчїе, оре їе
 а смерк, черника, драка, mutato к in ч, for-
 mata sunt.

- г

М. - г, ог

Ф. - га

- ег, ѣг

- ига, ага

- 8г

- ога, 8га

г: стог acervus, а стою, мозг 122.

ог: тварог massa lactis coagulati. ωстрог (острог)
 χάραξ locus palis vallatus, munimentum, ab
 οστρ deduci possit, uti οστров insula, nisi po-
 tius ad στρε8, ωстрегати custodia cingere8
 referre malis, ut ωстрог sit locus custoditus,
 custodia cinctus. хѣ8ог, чер8ог, peregrina
 sunt.

ег: ковчег, etsi peregrinum videatur.

ѣг: бѣлаѣг macula alba, lepra, а бѣл.

8г: бѣла8г Serb. porcus albus; пѣт8г (pstruh) Boh.

pro

про пестрѣг, salmo lario, Pol. pstrag а пестрый.
 Russ. пестрѣшка (про пестрѣжка) supponit pri-
 mitivum пестрѣга, а пестрый.

га: мазга 122, розга 126, малга Russ. а мал, ма-
 лый.

ига: верига catena. Confer вервь.

ага: блѣдага Russ. vagabundus, erro.

ога: острога calcar, ab остр. Igitur Polykarpow
 male sub ω collocavit ωстрога, cum non sit
 compositum.

ѣга: халѣга Luc. 14, 23. φραγμός, sepes; бѣлѣга
 Serb. sus alba; бѣлѣга Russ. acipenser huso.

Neutrum иго, quamvis affine sit latino jugum,
 et germ. *Joch*, tamen a radice ити, имѣ, capere,
 deduci posset, si exempla vocum formatarum о-
 ро suppeterent.

М. - х

Ф. - ха

- их

- иха

- ѣх

- оха, еха

- ѣха

х: аѣх spiritus а аѣю (аѣнѣ); спѣх, поспѣх,
 испѣх а спѣю, смѣх 97.

их: жених sponsus, а женихиса. Serb. женик, mu-
 tato х in к.

ѣх: пастѣх pastor, at vilioris conditionis quam па-
 стырѣ, а пастн pascere, Boh. пастѣха. Adde
 Russ.

Russ. петѹх gallus (slav. пѣтел), e Nestoris chronico конюх, овчѹх, et Croat. отчѹх vitricus ab отец, пилюх miluus; кожѹх.

ха: сваха Russ. pronuba, a mascul. сват.

аха: черепаха Russ. testudo 186, снаха Serb. pro сноха.

оха, еха: сноха nurus a сын, мачеха Russ. по-
верса, pro мачеха a мати. Croat. мачаха, Carn.
мачеха, et мачоха, Serb. маѣха et маѣин,
Pol. мацоха, Boh. мацеха, vulgo et мацоха.

ѹха: трѣбѹха venter, alvus, Croat. et Illyr. трѣбѹх
masc., plur. трѣбѹхи Malach. 2, 3. intestina,
ένυςρον, (in Ostrog. трикѹхи addito лютомыи
bis legitur). горѹха, unde Adjectivum горѹ-
шно (зѣрно) et dim. горѹшица sinapi. Adde
Russ. бѣлѹха delphinus leucas, желтѹха icterus.

- к

М. - ок

Ф. - ка

Н. - ко

- ак, ак

- ика

- еко, око

- ык, ыка

- ик, ник

- ѣк, юк

ок: шипок rosa (canina), шетанок et шетаток,
шпрѣснок азутит, послѣдок, пародок ѿμφηξ,
свиток volumen, избыток, пѣток dies vene-
ris, начаток, пѣсок агена. инок monachus, con-
trac-

tractum ex кадинок; колок paxillus est dimi.
а кол. Croatiae, Poloni, Bohemi in his amant
ек pro ок, Carn. чк (пѣск etc.), Serbi et Шлы-
рии ак. Habent tamen hi свѣдок, testis, cum o
firmo et immobili.

ак: злак, зрак а зрѣти, простак idiota, а прост.

Russ. рыбак idem quod Slav. рыбарь.

ак: Russ. дубнак quercetum, Serb. вреблак salictum.

ык: камык et forsitan тзвик.

ыка: владыка dominus, а владѣ. Huc refer ика
post ж: оужика m. et f. cognatus, cognata.

Fortassis et ближика proximus, cum in Psalt.

Ven. Ps. 121, 8. legatur ближик про ближних.

ик: каженник eunuchus а казѣти, кажен; оуче-
ник discipulus, ab оучен. Praefixo и Adjecti-
vi ник.

ник: праздник festum, а праздн. Alia а Substan-
tivis: жертвеник а жертва, mediante Adjecti-
vo жертвен, alias etiam жертovníк altare, тре-
бник idem, дымник fumarium, кади́льник, свѣ-
ти́льник lucerna, сере́бренник (numus) argenteus,
зла́тник aureus, исто́чник fons, свѣщник can-
delabrum, а свѣща. Plurima virorum deno-
minativa: ко́вник seditiosus, прѣста́вник pro-
curator, на́ставник praeseptor, за́стѣпник,
на́кмник et на́цмник, за́кмник, ше́мнник,
да́мник, ко́мник eques, за́ко́нник, по́кло́нник
ado-

adorator, посланник, гостинник et гостил-
ник hospes, священник sacerdos, бѣлник et
бѣланик fullo, шенталик, проповѣдате-
лик, начялик, численик, дверник, сѣперник
adversarius, праведник, переводник, бѣдник,
наслѣдник haeres, сродник, всадник eques,
оугодник, свѣтъник consiliarius, βουλευτής,
пѣтник, шепотник susurro, ротник, вра-
тник centurio, патьдесатник, защитник
(защититель), вѣстник nuncius, извѣст-
ник olim 2 Paral. 34, 11. coementarius (al le-
gendum извѣстник ab извѣсть е graeco
ἄσβεστος calx), пунс домоздатель οἰκοδόμος,
местник, четвертовластник tetrarcha, снѣз-
ник auriga, (ascensor, ἀναβάτης Isai 21, 7.),
оужник, пѣнажник nummularius, длжник
debitor, книжник, хѣдожник, грѣшник а
грѣх, темничник vincius, шѣшник, прауник
fundibularius, твѣшник χιλιάρχος, tribunus.

ѣк: человек homo, cf. челада.

юк: пилюк miluus, olim Jer. 8, 7. cui correctores
peregrinum ἐρωδία substituerunt, apposita
glossa in graeco legi αἰδα. Croat. пилюх vide
sub х.

ка: fem. рабка perdid, водка, латка, юнотка,
решотка, плюска, рѣчка игна, точка рунс-
тин

tum. Diminutiva сойка а соя, невѣстка, дочка Russ: про дщица, а дска.

ика: черника, оужика vide sub ька.

око: Neutr. мѣлоко, Pol. Boh. мѣлко, pomum, cujus primitivum мѣло nullibi invenitur.

еко: Diminutivum колеко а коло.

Formativam ско vide sub ск.

Confer Adjectiva оре ок, ка, ко formata.

Terminatorum in ник pleraque tono afficiunt syllabam ante ник: по́стник, мѣ́стник, нача́льник, иноплеме́нник. Excipe мѹ́ченик, моли́твенник, же́ртвенник, дѣ́вственник, in quibus tertia a fine, et владѣ́ник, должѣ́ник, оу́ченик, in quibus ultima syllaba tono afficitur.

Usus formarum.

§. 33. Ex paucioribus aut copiosioribus exemplis sub qualibet forma adductis ipse jam judicare poteris, quam varius sit harum formarum in lingua veteri slavica usus. Eadem enim forma, qua actor, vir agens, denotari solet, subinde etiam instrumentum, utensile designatur. Formae quibus feminae a maribus distingui solent, etiam abstractis designandis serviunt. Masculis quidem tribuuntur terminationes ин, ѹн, анин, ель (атель, итель), арь, (rarius ач, ак), ник. Feminis а, на, ьна (ьни), ица, (rarius ка). Neutris animalibus nondum adultis: а, cujus pluralis ата. Actio ver-

bi

bi notatur formis neutris **аниѣ, енїѣ, тїѣ**, et femininis **ва, ба**. Abstracta attributorum quorumvis amant formas femininas **ь, а, я, обь, ина, ына, ель (ѣль), да, ть, ота (ета), ость (есть), ица**, et neutras **ство, ствїѣ**. Collectiva **їѣ**. Instrumenta, utensilia **но, ло (ало, ило), ец, ица, ник**. Receptaculi, loci appellationes postulant **ице**. Diminutiva **иц, ец, ица** (rarius **ка**), **це**. Rarioris usus formas sub **м, р, а, з, ж, с, ш, ч, г, х** conspicies. Genus dēnique ipsum, ad quod determinandum regulæ a Grammaticis hactenus datæ vix sufficiunt, formæ a nobis latius expositæ ac secundum genera consulto distributæ suapte indicant.

Caput IV.

De nomine adjectivo.

§. 34

Adjectivorum terminatio.

In Adjectivis duplex terminatio; indefinita et definita, secundum genera distinguenda est.

Indefinita a) est consonas solidas :

М. -	Ф. - а	Н. - о
ноб,	ноба,	ново.
наг,	нага,	наго.
зба,	зба,	збо.

b)

b) Post consonas liquidas:

M. - ъ

F. - а

N. е

бѣй,

бѣа,

бѣе.

отѣнь,

отѣа,

отѣе.

ложь,

лажа,

лаже.

лож,

лажа,

-

Adjectiva definita assumunt pro ratione consonarum praecedentium ѡй aut їй:

a) первѡй, первая, первое

b) 1. синїй, синѣа, синее.

2. третїй, третїа, третье.

Formae primitivorum.

§. 35. Formam Substantivorum primam induunt et Adjectiva, ea nimirum, quorum consona finalis non est affecta, sed solida. Talia sunt:

лѣвъ laevus, новъ novus, сивъ caesius, griseus, плавъ, правъ, кривъ. Adde готовъ paratus. первѡй vide inter Numeralia; здравъ vero ope factum est.

любъ, слабъ, грѣбъ; лѣпъ pulcher, слѣпъ, глѣпъ 107, свѣрѣпъ.

нѣмъ mutus, самъ; прѣмъ, хромъ, кромъ.

бѣнъ alius, юнъ, лѣнъ piger; пѣлнъ, бѣрѣмъ, бѣрѣмъ albus (equus), сѣрѣмъ, чернъ.

бѣлъ albus, малъ parvus, мѣлъ carus, солъ, сѣлъ, цѣлъ 99, голъ 102.

гор austerus Luc. 19, 21., снр orbus, спор 150, стар 156, скор 163.

рад, сѣд canus, хѣд vilis (Russ. Pol. macer, Boh. pauper, Serb. ѣд malus), смѣд (снѣд, гнѣд) 195, блѣд, млад, тверд, гтрд.

лют saevus, атрох, сѣит satur, свѣт 149, злат aureus, желт, нѣт, пѣт, тѣлѣт, част, чнѣт, гѣт 207. литый est a participio passivo лити verbi литю.

снз, гобз, блнз, бтрдз 115, дерз (дерзый) *ῥαδὺς*, Prov. 13, 18.

лыс calvus, рѣс, кѣс (кѣсый).

оубор pauper, нѣг, наг nudus, нѣтаг piger, *ἀεργὺς* (olim Prov. 13, 4. nunc праздный), благ, длг, мног, драг, дрѣг, строг (строгий) Russ. Pol. severus.

лих Boh. Croat. Слуг. impar, тѣх, сѣх; глѣх.

тѣк Serb. robustus, fortis, лѣк; прек.

Horum definita terminatio est тѣй : лѣвѣтѣй, прѣмѣтѣй rectus. Post г, х, к per abusum scribi in pro тѣй supra p. 17 et 21 monuimus.

Quaedam uti тѣв, кром, сѣл, прек inusitata quidem sunt, qua Adjectiva, sed sunt themata Adverbiorum тѣвѣ, кромѣ, сѣлау etc. сам, ин, нѣт, дрѣг forma ab Adjectivis non differunt, quamvis ob significationem inter Pronomina locum sibi postulent.

For-

Forma Adjectivorum secunda.

§. 36. Formae secundae Substantivorum respondent Adjectiva, quae radicali liquida finiuntur: бѣй fatuus, сѣй vanus, шѣй sinister: вѣій, сѣій, шѣій.

дѣвій, ferus, incultus.

крѣпкій fortior, Comparativus а крѣпкѣй.

великій magnus. Comparativus болѣй major.

синь: синій caeruleus, lividus. Comparativi оу- ній melior, мнѣй minor.

чѣждь: чѣждѣй, чѣжѣй, Serb. тѣждь, 100.

лож mendax, а лгати, рѣж (рѣжѣй) rufus, дѣжѣй а дѣг, robustus, bene valens.

дѣсь vide inter Numeralia.

пѣшь, пѣшѣй pedes 80.

нищ egenus, тощ: тѣщѣй vacuus. слащ ѣдѣс, су- vis, jucundus (olim Prov. 12, 11. нѣнц сла- достен).

нищ pronus.

проч: прочѣй, reliquus, residuus.

Pleraque ex his derivata sunt ope ѣ seu іі. Nam дѣвій est а дѣв, чѣждь а чѣдо, нищ а нищѣ, слащ а сласть.

Quaedam, uti Comparativi omnes, terminatio- ne definita carere non possunt. Formantur au- tem ope suffixi ѣ et іі possessiva а Substantivis.

М. ѣ

М. - ѣ

F. - ѧ

N. ѣ

Іаковѣ, Авраамѣ, сущѣ парagogico oblabiales
в, м, рго іаковѣ, Авраамѣ; обнѣ, обна, обнѣ
аб обен; Фараонѣ, сїонѣ, орлѣ, орла, орлѣ аб
ореа; козла крв in Missali glagolitico а козел;
оелѣ аб оеа; белбѣждѣ а белбѣдѣ, князѣ а
кназь, кѣднорож а кѣднорог, враж а враг,
пабч а пабк, пророч а пророк, челоувѣч а челоувѣк;
юнч а юнеу, агнеч аб агнеу, телч а телеу, жерч
а жреу, отеч, отча, отче аб отеу, негасуц а
негасуць. At исполнѣ а полн, свобода а сво-
бода Adverbiis adnumeranda sunt, cum de
omni genere et numero valeant. Alia amant
ов, alia енѣ, ин, quae videsis loco suo. Alia
duas formas admittunt: адамѣ et адамов, вар-
наваѣ et варнавин.

М. - іѣ

F. - іѧ

N. - іѣ

Говажїѣ, Говаждїѣ а Говадо; скотїѣ а скот, ко-
зїѣ а коза, божїѣ а бог, пегїѣ а пег, овчїѣ
аб овца; паллцїѣ ugens, а Gerundivo палл,
паллц. Praeterita Gerundivorum masculina
contracta, quae нв rejiciunt, quando Adjecti-
vorum terminationem definitam assumunt,
pro іѣ amant іѣ: оударѣѣ, породѣѣ аб оу-
дарѣ, породѣ. Sic et Comparativi старѣѣ,
крѣплѣѣ. Alia іѣ et іѣ admittunt: оунїѣ et
оуней, велїѣ et велей.

Ж

дѣѣ

ай: множай, vide in Comparativis.

ой, оа, ое vide in Pronominibus.

ѡй, ѡа, ѡе: волѡй, волѡа, волѡе (рго волов,
- ва, - во) а вол. Serbi hodieum волѡйскѡй dicunt.

Adjectiva consonis servilibus aucta.

§. 37. Augentur Adjectiva a fine etiam consonis servilibus в, н, л, р, т, ст, ск, ш, х, к, quibus plerumque vocales mobiles о et е, sed et immobiles а, о, и praefigi solent.

- в, ав, ов : ев, ив.

- ва, ава, ова : ева, ива.

- во, аво, ово : ево, иво.

в: мертв, мёртва, мертво а мрѣти; черств; жив
est Praeteritum Gerundivi а жити vivere.

ав: кровав а кровь, сквернав, кѡдарав а кѡдарь, ржаб,
величав, лѡкав а лѡка. Sic et compositum
здрав sanus, а драти.

ов: аѡамов аб аѡам, лѡов а лѡв, слѡнов, вѡанов,
гаѡов et plura alia possessiva. Hinc etiam кѡов,
quod Rom. 8, 9. non solum nunc, sed et in
antiquis editionibus et in Mss. minus antiquis
pro кро legitur. At Apostolus an. 1324 legit
citato loco нѣсть сего pro сей нѣсть кѡол.
Illyrii nunc omnes possessivo нѣгов, нѣгова,
нѣгово, alii autem Slavi solo Genitivo кѡу
utuntur. Alia qualitatem, originem, mate-
riam

riam indicant: **домовый**, **тернов** *spineus*, **сѣров** *crudus*, *humidus*, *ὄυρὸς*, *viridis* (de ligno) **Luc. 21, 23.**, **ситовый** *scirpeus*, **неистов** *insanus*, et fortasse **готов**. Adde Adjectiva pronominalia **тков**, **таков**, **сакон**, **каков**.

ев pro **ов**, post vocales et consonas liquidas: **ноев**, **еміев**, **царев**, **олтарев**, **сицев** *talis*, а **сице**.

ив: **злѣив** а **злѣа**, *ad significandum habitum*; **лѣнив**, **ревнив**, **скрѣнив** *εὐμετάβολος* **Prov. 17, 20.** (**пунс оудобопрелѣжнѣй**), **гѣгнив**, **ззрив**, **ѳукорив**, **покорив**, **терпѣлив**, **молчалив** *taciturnus*, **тѣшлив**, а **Præet. partic. activi** **терпѣл**, **молчал**, **тѣшал**; **блѣдив** *verbosus*, **ѳуродив** ab **ѳурод**, **правдив**, **клеветив**, **строптив**, **шептив**, **лѣстив** а **лѣсть**, **милостив**, **нечестив**, **оужастив**, **блѣзив**, **продѣрзив**, **ажив**, **плѣшив**, **вещив**. Post consonas quasdam л euphonicum inseritur: **гнѣвлив**, **востанлив**, **сварлив**, **завидлив** *lividus*, *invidiosus*, **вѣндлив**, **ѳубодлив** *vol*, *hos cornupeta*, **стыдлив**, **ѳувѣтлив** *placabilis*, **забытлив** *obliviosus*, **пытлив**, **бѣтзлив** *formidolosus*, **недѣжлив**, **вознослив**, **прослив**, **ослашлив**, **страшлив**.

Formativas **овен** seu **евен** vide sub **ен**; **овит** sub **ит**; **овекый** sub **ск**.

Desinentia in **ем**, **ом**, **им**, ut **знаем**, **питом**, (**питомый телец**), **неключим**, *sunt participia pas-*

siva praesentia. Confer etiam Adverbia оpe ма, мо, ми formata.

- ен : ный, енъ : ній, ин, ан.
- на : наа, на : наа, ина, ана.
- но : ное, не : нек, ино, ано.

ен : потаен а потай, гноен (et гноин), рабен, равна, равно; противен, оудобен, прыскрбен, прамный, чермен, позден, празден, десный dexter, тѣсен, кѣсен: косный tardus, точен. Plurima a Substantivis: дивен а див, червлен, inserto л euphónico, а червь, подокен, оумен, безѣмен, темен: темный а тма, земаный (in codd. serbicus) et земный eliso л euphónico, а земаа, повинен, свинен (стадо свинное), глинен, бернен а берніе (креніе), странен, истинен: истинный, законный, огнен, болен, сѣлен: сѣлный, зелен, силен, мглаен nebulosus, вѣрен, бѣрен, мирен; бѣден, мѣден, смѣден, кѣночаден unigenitus, чѣден, плоден, бреден, праведен а правда; пригaten, житен, честен, перстен terrenus, а персть; любезен, полезный, желѣзный, возможен, недѣжен, книжен literatus а книга, должен, хѣдожен а хѣдог artifex, искѣсен, красен а краса; страшен а страх, грѣшен а грѣх, вѣчный aeternus горѣшен а горѣха, вѣчена а вѣк,

вѣкъ, двоичен а двоица, личен personalis, а
лице, аличен абалч, злачен а злакъ, брачен pur-
tialis а бракъ, солнечный а солнце, немоушен.
Differunt autem Adjectiva haec et similia а
participiis passivis in en tam significato,
quam motione. Nam Adj. хвален, хвална, хвал-
но а хвала est laudabilis, laude dignus, parti-
cipium vero хвален, хвалена, хвалено est lau-
datus, qui laudatus fuit. Sic differt твореный
а творити in рѣкотвореный manufactus, et
творный in voce чѣдстворный thaumaturgus,
qui mira operatur. снѣдено est esculentum,
edule, quod edi potest, снѣдено comestum.
Pauca quaedam euphonia exigente ē immobile
habent: зелен, зелена, зелено, мгаен, стѣден,
огнен, влажен.

Formativae en praefigi solet quandoque ов seu
ев, hinc oven, eben.

ОВЕН: виновен causalis, а вина; чиновен, терно-
вен (вѣнец), медобен (медвен), дѣхобен, грѣ-
хобен, церковный. At лѣкавен а лѣкав.

ЕВЕН: тридневен, дневный, а день, олтаревен,
(до рог олтаревныхъ Psalt. Ven. 117, 26. aliae
edit. олтаревыхъ), дождевен а дождь, дѣше-
вен, плачевный а плач. Alia а Verborum In-
finitivis derivata terminationi en praefigunt еа,
hinc елен, елный.

ЕЛЕН,

БЛЕН, БЛЕННЫЙ: СБѢГОВАТЕЛЬНЫЙ а СБѢГОВАТИ, НЕСКЛАДОВАТЕЛЬНЫЙ indeclinabilis, ИЗВѢСТИТЕЛЬНЫЙ, ИЗВѢЩАВАТЕЛЬНЫЙ, ШЕСТОУЧАТЕЛЬНЫЙ circumstans, circumstantialis, ВОЗДЕРЖАТЕЛЬНЫЙ continens, ДОБРОУЧИТЕЛЕН benedicens. Нас forma usi sunt Grammatici in exponendis terminis technicis. ИМА нарицательное est nomen appellativum, СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ substantivum, ПРИЛАТЕЛЬНОЕ adjectivum. ПАДЕЖ ИМЕННИТЕЛЬНЫЙ est casus nominativus. ЗАЛОГ ДѢЙСТВИТЕЛЬНЫЙ vox activa. НАКЛОНЕНІЕ ИЗГОВИТЕЛЬНОЕ modus indicativus etc.

ЕННЫЙ, seu EN cum praefixo augmento ЕС: НЕБЕСНЫЙ coelestis а НЕБО, НЕБЕСЕ; ТѢЛЕСНЫЙ а ТѢЛО, ТѢЛЕСЕ.

ЕНЬ: МАТЕРЕНЬ а МАТИ, МАТЕРЕ, ГОСПОДЕНЬ, ГОСПОДНА, ГОСПОДНЕ, ОТЕНЬ ab OT, unde et ОТЕЦ. Adde СЫНОВЕНЬ а СЫН interposito ов.

НІЙ: ДАВНІЙ, ДОМОВНІЙ, ДРЕВНІЙ, ЗЕМНІЙ, ДАЛНІЙ, БѢЛНІЙ, ВЫСПРЕНІЙ а ВЫСПРЬ, ОУТРЕНІЙ, ВНУТРЕНІЙ, ГОРНІЙ, ИСКРЕНІЙ proximus, ПРИЗПОДНІЙ, ЗАДНІЙ а ЗАДИ, ПРЕДНІЙ а ПРЕД, ПРЕЖНІЙ а ПРЕЖДЕ, СРЕДНІЙ а СРЕДА, НИЖНІЙ а НИЗ, БЛИЖНІЙ, ВЫШНІЙ excelsus, altissimus, ВЕРХНІЙ. Ab Adverbiis derivata praefigunt ш, hinc formativa шНІЙ.

ШНІЙ: ДОМАШНІЙ domesticus а ДОМА, ТАМОШНІЙ а ТАМО, КРОМѢШНІЙ exterior а КРОМѢ, ВНѢШНІЙ

нй а **внѣ**, **нынѣшній** et **нынашній** а **нынѣ** et **нына**: **долѣшній** (in correctâ edit. **долнѣйшій**), **вчерашній** *hesternus* а **вчера** (Russ. *вчера* cum сь demonstrativo), **здѣшній** а **здѣ** (Russ. *здѣсь*), **днешній** а **днесь**, **лѣтошній** а **лѣтось**.
ин: **таин** (**тайна**) а **тай**, **гноин** *ulcerosus* а **гной**, **достонн**, **достойна**, **достойно**; **покоин**, **иглин** (**иглинѣ** *оуши foramen acus*), **молніин**, **непримѣннн**, **гвоздин** а **гвоздь**. А *nominibus rerum animatarum femininis et masculinis secundae formae*: **голѣин** а **голѣь**, **змйин** а **змй** seu **змѣа**, **сернин** (**сернина** *кожа*), **зверин** а **звѣрь**, **вдодин** а **вдоа**, quod est primae formae (**крмѣ вдодинѣ** in *Ostrogensi*, at nunc **вдодовы** *Zach. 5, 9.*), **татин** а **тать**. Praecipue а *nominibus propriis personarum* **ин** а et **и**: **евѣин** ab *евгарго ева*, **левйин** а **левй**, **марйин** а **маріа**, **їѹдин** а **їѹда**, **мелхйин** а **мелхй**. Sic **адамин** ab *адама* (at *адамов* ab *адам*), **сатанин** а **сатана**. **москвитин** ad *Substantiva* **ин** spectat.

ан: **олован** *plumbeus*, **древан** *ligneus*, **рѹман**, **времен** (*Serb. времен*), **оуѣман** (**оуѣнѣан** ab *оуѣнѣ*) et **оуѣмен** *coriaceus*, **лореу**, **каман** а **камь** et **каменный** а **камень**, **стклан** *vitreus*, **льнан** *lineus*, (**надраги лнань** *Exod. 28, 42. foeminalia linea*, **олім н**. **полотннань**, alias **платннань** а **платно**), **пыран** (**хлѣь**) *subcine-*

ricius, а пѣръ favilla, 'срѣкран argenteus, ба-
гран, (Serb. багрѣн) purpureus, медан, пло-
тан carneus, тростан, рожан (рожан) а рог,
власан, шипчан (цвѣтец), roseus, а шипчак;
слан vero, salsus, оpe ан formatum est, dif-
fertque а participio passivo солен salitus.
столап слан est columna salis, et соль неслан-
на Marc. 9, 50. est sal insulsum, τὸ ἄλας
ἄναλον.

- ел, ел.
- ла, ела.
- ло, ело.

ел, ла, ло: тепел (тепа), тепла, тепло calidus,
свѣтел, кшсел, кшсла, кшсло, крѣтел.

ел, ела, ело: дебел, дебела, дебело, crassus, та-
жел gravis, cum е immobili, а тал. At гниа,
(гнилшй), зрѣл, драхл sunt participia activa
seu neutra Verborum гнїю, зрѣю, драхнѣ.

елен vide supra sub ен.

- р, ер.
- ра, ера.
- ро, еро.

р: добр а дока, храбр (храбор), бодр promptus, кѣж-
дрїй vigil, Dan. 4, 10. in ed. Ostrog., nunc
бодршй, мѣдр, щедр а щадѣти, хштр, остр
acutus, ab ость, бштр limpidus, пестр 120,
мокр humidus, madidus, а мок: мокнѣ.

ер,

ер, ера, еро' amant Numeralia, ut пѣтеро, et Pronomina utи кѣтер quidam, quae videsis infra.

- т, ат, ит.

- та, ата, ита.

- то, ато, ито.

л: желт: желтый flavus. Adde Numeralia четвертый, третій.

ат: космат villosus, стѣнатыи, мѣжатаи жена, власат, бсгат dives, et praefixo н: пернат pennatus, а перо. Praefixo об: виноват reus.

ит: вражит augurandi peritus, а вражба; именит et иманитый nominatus, мастит (Psal. 91, 12. въ елѣи маститѣ, v. 15. въ старости маститѣ ἐν γήρει πίουι, in senecta uberi), нарочит, praecipuus, eximius. Conjuncto с cum т: аст, ист.

аст: рогастый Russ. magnis cornibus, differt а рогаый cornutus, corniger, Croat. рогаъ idem est quod Russorum et Illyriorum рогаъ; криласт Serbis est notam albam quasi alarum habens, крилат vero alatus.

ист: иѣдристый sinum latum habens, рѣчист eloquens. Praefixo vero об: обит.

рвит: домовит, сановит, тресновит fimbriatus, мѣдовит virulentus, плодовит fertilis. Adde рѣчивит, mutato о in ѣ ob ч praecedens.

- СК, СКЫЙ.

- СКА, СКАА.

- СКО, СКОЕ.

СК, СКЫЙ: БАЛІЙСК (КНАЖЕ БАЛІЙСК princeps arilogum, seu incantatorum Dan. 4, 6.), житійскый et житейскый а житіє, вдовскый, земскый terrestis, словенскый мѣзык slavonica lingua, конск, женскый пол sexus femininus, поганскый in antiquo Apostolo pro мѣзическый gentilis, in eodem Jud. 1, 12. дрѣва ксеньска (ed. дрѣвеса єсенна) arbores autumnales, фѣнопожарнѣ; польскый а поле, жернов оселск mola asinaria, морскый marinus, мѣрскый mundanus, мѣрскый (et мѣринскый) ex Aethiopia, винарск, кедрск, житарск, царск, людскый, господьскаѣ вечера dominica coena, плотскый carnalis, южскый et inserto ē euphonico, южскый а юг, мѣжеск род genus masculinum, чловѣческ, старческый а старец, старичскый а старица (старичскѣх басней aniles fabulas 1 Tim. 4, 7. in antiquo Apostolo, nunc бакѣих), всаческ а всак. Adde небеск, тѣлеск, alias небесный, тѣлесный. Formam hanc amant Gentilia: литовскый а литва, римскый а рим, латинскый, рѣскый а рѣсь, російскый него а росіа, греческый а грек.

шій, ѣйшій vide infra in Comparativis.
шній vide supra sub ній.

- тх, хтій.

- ха, хаа.

- хо, хое.

тх, ох: ветох, ветха, ветхо *vetus*. Alia amant тх.

- тк, ек, ок, ик, ак.

- ка, ока, ика, ака.

- ко, око, ико, ако.

тх: крѣпок, крѣпка, крѣпко, тонок, cum o euphono-
nico et mobili, (Croat. Boh. тенок, Illyr. та-
нак) tenuis, subtilis, сладок, краток, кро-
ток, оузок, близок, а близ, ползок, дѣрзок
(дѣрзтк), макок, маккый (Russ. мажок,
магкій), легок. Post consonas liquidas ек:
горек, горькый, тажек, тажкый.

ок, ока, око, cum o immobili; глѣбок, широк,
высок *altus*, жесток. Adde далекий *longin-*
quus, *remotus*, cum e immobili.

ик: велик: великий а вель. Hanc formam adop-
tant Pronominalia клнк, тѣнк, селнк, ко-
лнк. Istorum alia amant ак.

ак: тк, ткый, такый, какый, inde et Adverbia
ткш, такш, какш, Adde Numeralia кдинак,
adverb. кдинакш, всак, всакый, а весь; троак,
тро-

троакъ; третакъ, fem. третакы (юница) *trium annorum vacca*.

Comparatio Adjectivorum et Adverbiorum.

§. 38. Comparativus quorundam Adverbiorum primitivorum terminatur in *е*; оунѣ melius, коле majus, выше amplius, паче magis, super, аще melius. In codd. Serbicis post *а* et *и* scribitur *е* pro *е*: оункѣ, болкѣ. Hanc formam amant et alia, uti дребле (дрѣвлкѣ) а дребній, глѣбле profundius, а глѣбок, крепле (крѣплкѣ) fortius, а крѣпок, тверже а твердѣ, прежде а предѣ, ниже humilior а низѣ, выше а высокѣ, лише abundantius, а лихѣ.

§. 39. Comparativus Adjectivorum tribus modis formatur, aut a comparativis Adverbiorum primitivis, aut a positivo suo, affigendo Comparativi formativas:

1) М. - іѣ, F. - шн, N. - ѣѣ.

оуніѣ, оуншн, оунѣѣ, ab оунѣ.

мніѣ, меншн, мнѣѣ, ab obs. менѣ.

боліѣ, болшн, болѣѣ, а коле.

Censentur vero haec anomala, quod positivo proprio careant. Respondet enim primo comparativo positivus *благ* vel *добър*, secundo *мал*, tertio *белій* seu *белнкый*.

Pro *болій* scribitur et *болѣй*, sic etiam *крѣпій* et *крѣплѣй*. Alia omnia amant *ѣй*: *тцнѣѣй* sol-

sollicitior, юнѣй, славнѣй, силнѣй, пространнѣй, сластнѣй, беспечалнѣй, добрѣй, мѣдрѣй, старѣй, чистѣй, пречистѣй.

Neutorum in *ѣ* formam referunt et Adverbia: новѣе, первѣе, оудовѣе ab оудовѣ, силнѣе, ѿраднѣе, тѣцнѣе, далѣе a далѣ, докрѣе melius, горѣе pejus, скорѣе citius, острѣе, истѣе diligentius, долзѣе a долго, дерзѣе, лѣчѣе, тѣчѣе deterius Joh. 2, 10. olim, pro hodierno хѣждѣе. Feminini in *ѣ* nullum exemplum in libris sacris occurrit. At Serbi aliique Illyrii a masc. in *и* fem. in *ѣ*, neut. in *и* formant: мѣдрѣи, мѣдрѣа, мѣдрѣе; богатѣи, богатѣа, богатѣе etc.

2) М. - шѣй, F. - шаа, N. - шѣе.

- ши, - шѣ.

горшѣй, горшаа, горшѣе, a горѣ.

ващѣй, вацшаа, ващѣе, a ващѣ.

лѣчѣй, лѣчши, лѣчѣе, a лѣчѣ.

Quibus utpote anomalis respondent positivi зол, велик, добр. Hujus formae etiam оунѣй, мнѣй, болѣй caracia sunt: оунѣй, менѣй, болѣй, болшаа, болшѣе. Sic et лишѣй, лишѣе et лишѣе a лишѣ, et plurima alia Adjectiva: младѣй a млад, чистѣй a чист, Neutrum seq Adverbium пѣщѣе a пѣст, трѣбѣе a трѣбѣ. Praecipue ore ok seu кѣй formata, quae rejecta hac terminatione syllabae radicali шѣй apponunt:

БЛѣ-

глубшій а глубокий, далшій а далекий.
ширшій а широкий, жестшій а жестокий.

Sic крѣпшій et крѣпльшій а крѣпкий pro крѣп-
пій, тоншій а тонкий, сладшій, et сладшій а
сладкий, кратшій а краткий, кротшій а кроткий,
тяжшій (olim et тяжій) а тяжелый, quae tamen,
mutato к in ч, etiam tertio modo formari solent:
глубочайшій, далечайшій, широчайшій, жесточай-
шій, легчайшій а легкий.

3) ѣйшій; лйшій vero post ж, ш, ч.

ѣйшій: первѣйшій, сѣгѣѣйшій, юнѣйшій а юн;
praesertim si terminationem ный praecedat
consonans: славнѣйшій, силнѣйшій, чест-
нѣйшій; малѣйшій, блѣйшій, мѣдрѣйшій
лютѣйшій.

лйшій: млажайшій а младый, нижайшій а низкий
vel potius а ниже, ближайшій а ближе, оубо-
жайшій ab оубогый, множайшій а многоый,
блжайшій а благоый, дражайшій а драгый;
тишайшій а тихый, ветшайшій а ветхый,
крѣпчайшій а крѣпкий, величайшій а вели-
кий, горчайшій а горький, сладчайшій а
сладкий. Resecto шій desinunt quaedam in
ай: множай. Hinc Adverbia seu Neutra множае,
дражае; крѣпчае, жесточае, легчае, quamvis
et neutra terminatione in ше suppléantur: дале-
чайше.

чайше. Tribuunt autem Grammatici etiam terminationem fem. ши Adverbis: скорѣйши, крѣпчайши. Prov. 22, 1. изволенѣйши.

In quibusdam libris, iis nimirum qui a Polono-Russis recogniti sunt, subinde comparativis **БОЛЕ**, **НИЖЕ**, **ВЫШЕ**, **ВЛЧЕ** et aliis more Polonorum **и** in fine affigitur: **БОЛЕН**, **НИЖЕН**, **ВЫШЕН**, **ВЛЧЕН**, quod minime probandum. 3 Esdrae 8, 20. plane legebatur olim **НАЙВЫШЕН** (аера), quod in Mosquensi prima in **НАЙВЫШШИ** (ob praecedens **очи**) mutatum est; in correctae vero Vulgatae verba *in superna* redduntur **НА ВЫШНАА**. In formula **пречистѣи рѣцѣ твои**, purissimae manus tuae, terminatio **ѣи** est Dualis femininus Comparativi seu Superlativi **пречистѣй**, a fem. sing. **пречистѣа** pro **пречистѣйши**.

§. 40. Superlativus suppletur productionibus Comparativis in **ѣйшій** et **айшій**. Aequivalent enim Comparativi absolute sumti Superlativis, ita ut omnibus major, melior, censeatur maximus, optimus. Errant itaque Grammatici, qui terminationes longiores Comparativorum Superlativis propriam esse docuere, ita ut **мѣдѣшій**, **свѣтшій**, **чистшій** a **мѣдѣйшій**, **свѣтѣйшій**, **чистѣйшій** gradu distinguere et breviores Comparativos, longiores vero Superlativos appellarent, cum potius dicendum fuerit, Comparativis, praecipue productionibus, sensum tribui absolutum et hos pro Superlativis aliarum linguarum usurpari. Soletque iis ad indicandum summum gradum numerale

rale все (πᾶν-) aut praepositio прѣ (prae, per) aut utrumque praefigi : премилостивѣйшій, пресвященнѣйшій, всемилостивѣйшій, всепресвѣтлѣйшій. Comparativus наче exigit particulam най : найпаче, quod in Psalmis graeco ἐπιπλεον, amplius, alibi et superlativo μάλιστα, maxime, respondet.

Hodie in plurimis dialectis slavicis ope particulae най, Comparativis praefixae, Superlativus formatur. Apud Serbos наймѡдрѣи, наймѡдрѣа, наймѡдрѣе. Bohemi най nunc ut ней pronunciant et scribunt : ней-лѣпшій optimus; Carnioli най etiam in нар mutant. Croatarum найвекшій, maximus, iis est et нар-вечій et найвекшій.

Caput V.

De Numeralibus.

§. 41.

E Numeralibus cardinales numeri, si quatuor primos excipias, formam Substantivorum, ordinales vero omnes Adjectivorum formam referunt.

Numeri cardinales.

Simplices :

Compositi:

	a.	b.
1 одинъ.	11 одиннадцатъ	- - - -
2 два.	12 дванадцатъ.	20 двадцатъ.
3 три.	13 тринадцатъ.	30 тридцатъ.

4 ЧЕТЫРИ. 14 ЧЕТЫРИНАДЕСЯТЬ. 40 ЧЕТЫРИДЕСЯТЬ.
 5 ПЯТЬ. 15 ПЯТЬНАДЕСЯТЬ. 50 ПЯТЬДЕСЯТЬ.
 6 ШЕСТЬ. 16 ШЕСТЬНАДЕСЯТЬ. 60 ШЕСТЬДЕСЯТЬ.
 7 СЕДЬМЬ. 17 СЕДЬМЬНАДЕСЯТЬ. 70 СЕДЬМЬДЕСЯТЬ.
 8 ОСЬМЬ. 18 ОСЬМЬНАДЕСЯТЬ. 80 ОСЬМЬДЕСЯТЬ.
 9 ДЕВЯТЬ. 19 ДЕВЯТЬНАДЕСЯТ. 90 ДЕВЯТЬДЕСЯТЬ.
 10 ДЕСЯТЬ. 100 СТО. 1000 ТЫСЯЩА (R. ТЫСЯЦА).
 10000 ТМА *μυριάς*. Adde пол semis, dimidium.

§. 42. КДИН, КДИНА, КДИНО, а кд оре ин formatum est. ДВА, duo, et ОБА, ambo, dualis numeri sunt, quorum femininum et neutrum ДВѢ, ОБѢ. ТРИЕ et ЧЕТЫРИЕ sunt masculina, ТРИ, ЧЕТЫРИ fem. et neutra. ПЯТЬ, ШЕСТЬ оре ТЬ, ДЕВЯТЬ, ДЕСЯТЬ оре АТЬ, СЕДЬМЬ, ОСЬМЬ оре МЬ formata videntur, referuntque formam femininorum. СТО est neutrum, cujus Dualis est СТѢ: ДВѢ СТѢ (Exod. 30, 23. atque alibi Russ. ДВѢТН in correcta editione); Pluralis СТА: ТРИ СТА. ТЫСЯЩА fem. e Goth. Thusund ortum est, cui Russi suum ТЫСЯЦА in editis libris substituerunt. ТМА fem. et tenebras et *μυριάδα* (decem millia) significat.

Antiqua versio, licet et haec a Russis cognita fuerit, legit Gen. 24, 60. БДАН ВЪ ТЫСЯЩИ ТЕМ, esto in millia myriadum *γίνε εἰς χιλιάδας μυριάδων*, nunc в ТЫСЯЦЫ.

Non solum in codd. Serbicus ТЫСЯЩА pro ТЫСЯЦА librorum editorum legitur, sed etiam in ipsa edi-

tionē Ostrogiensi, in aliis adhuc locis antiquior hæc forma intacta mansit. Job. 33, 23. тысѣщ, Eccles. 7, 29. ѿ тысѣщн, Sir. 16, 3. тысѣща, 39, 14. тысѣщн, Ezech. 48, 8. пяти тысѣщ, 2 Macch. 8, 34. тысѣща, Marc. 5, 13. двѣ тысѣщн, inde тысѣщник Joh. 18, 12. тысѣщ olim masc. fuisse Boh. tisjc et Pol. tysiąc et e libro Job citatus locus firmare videtur.

§. 43. In numeris ab 11 usque 19, qui interponendo на ex unitatibus et decade componuntur, дЕСАТЕ pro дЕСАТЬ frequenter usurpatur: дЕВАНДЕСАТЕ. КДИННАДЕСАТЬ, eliso о, pro КДИННОНАДЕСАТЬ non solum apud Smotriskium et in libris glagoliticis, sed etiam in Ostrog. editione Ezech. 40, 29. reperias. Legitur enim ibidem ЕДИНѢ НАДЕСАТЕ СТЕПЕНЬ pro hodierno дЕСАТИЮ СТЕПЕННИ. ОБАНАДЕСАТЬ, duodecim, in Evangeliiis frequentius occurrit, quam дЕВАНДЕСАТЬ. Immo in Mss. etiam iis in locis ОБАНАДЕСАТЕ scriptum observavi, in quibus nunc дЕВАНДЕСАТЕ habetur. In compositis sine на ad exprimendas decades lene ъ ab editoribus fere negligi solet. Hinc дЕВАНДЕСАТѢ pro дЕВАНДЕСАТЬ, ПАТДЕСАТѢ et ПАТЪДЕСАТѢ pro ПАТЪДЕСАТЬ, ШЕСТДЕСАТѢ pro ШЕСТЪДЕСАТЬ impressa reperies. Pro дЕВАНДЕСАТЬ nonaginta Matth. 18, 12. in Ostrogiensi Bibliorum editione et novissima Petropolitana an. 1816 legitur дЕВАНДЕСАТѢ, in Nov. Test. Kioѵ. 1732 дЕВАНДЕСАТЬ; at in scribendo, qui ibidem sequitur, numero simplici дЕВАНЬ omnes conveniunt.

§. 44. Numeri ordinales Adjectivorum definita terminatione gaudent:

первый	primus,	ѦДИНЬИ-НАДЕСАТЬ	11 ^и
второй	secundus,	ВТОРОЙ-НАДЕСАТЬ	12 ^и
третій	tertius,	ТРЕТІЙ-НАДЕСАТЬ	13 ^и
четвертый	quartus,	ЧЕТРЕПТІЙ-НАДЕСАТЬ	14 ^и
пять	quintus,	ПАТЫЙ-НАДЕСАТЬ	15 ^и
шестой	sextus,	ШЕСТЫЙ-НАДЕСАТЬ	16 ^и
седьмой	septimus,	СЕДЬМЫЙ-НАДЕСАТЬ	17 ^и
осмой	octavus,	ОСМЫЙ-НАДЕСАТЬ	18 ^и
девятый	nonus,	ДЕВАТЫЙ-НАДЕСАТЬ	19 ^и
десятый	decimus,	ДВАДЕСАТЫЙ	20 ^и

Libri minus antiqui exhibent первый наделать про Ѧдиньинаделать, sive Ѧдиньинаделате. Vide 1 Paral. 25, 18. At more Russico etiam единнонаделатый, дванаделатый (Ostrogiensis editio plane дванадцатый), тринаделатый, четыренаделатый 1 Paral. 24, 12. 13. leguntur, verum a v. 14. continuantur патыйнаделать, шестыйнаделать etc. et v. 28-31 cum двадцати conjuncti cardinales simplices первый, второй, третій, четвертый denotant vigesimum primum, secundum etc. Antiquiores formulae sunt первый междѡ десятима, primus inter bis (seu duo) decem, i. e. vicesimus primus, четвертый междѡ десятима vicesimus quartus, седьмое междѡ десятима аѡто vicesimus septimus annus.

At седмoe деcатъ лѣто est septuagesimus annus. In Compositis enim uni solum numero terminatio ѡй adnecti solet.

Ordinales numeros, primis quatuor exceptis, a cardinalibus derivari sat clarum est; первый vero est a пре оре ѡй (uti lat. primus a prae, pri, graec. πρῶτος а про) formatum. второй contractum videtur ex дваторый, quod est а два et formativis т-ор, uti graec. δευτερος а дво. третій а тре pro трое, оре тій, четвертый а четверо оре тый deducitur.

45. А два, оба, три, collectivi numeri оре ой formantur: двой, двоя, двое; окой, окой, окое; трой, троа, трое. А четыре vero четверо; mutato ѡ in в, а пять et sequentibus оре affixi еро: патеро, шестеро, седмеро etc. Ab his iterum abstracta оре ица: двоица, троица, четверица, седмерица etc. дваши, триши, uti et два краты etc. vide inter Adverbia. А сто formatur сотый (Вох. стый) in compositis двѣсотый, трисотый, et сотный in четверосотный, шестѣсотный; а тысяща (тысаща) тысящный (тысащный). А весь est всак quilibet, оре ак, а трое vero троакый, оре ак, акый, а всак iterum всакеск, оре еск formatum. Multiplicativi numeri сѣдѣмый, третѣмый compositi sunt ex сѣ cum, тре et radice гѣб. два два, uti apud Graecos δύο δύο, sunt bini, оба амбо.

Tria genera cardinalis numerus кдин in singulari et plurali distinguit. Sic et весь, вса, все, ом-

his,

nis, sed два et оба, три, четыре non nisi duo: два, оба est dualis masculinorum, два, оба fem. et neutrorum. три, четыре est masculinorum, три, четыре femininorum et neutrorum. Russis четыре pro utroque genere valet. Vide Declinationes. пять et sequentes numeri cardinales, uti collectiva патьеро, шестеро, семеро, etc. Substantivorum vices gerunt. Hinc пять лѣтъ, шесть тысяч, патьеро телат. Vide Syntaxim.

Caput VI.

De Pronomine.

§. 46.

Pronominum stamina.

Pronomina primitiva staminibus syllabarum radicalium sequentibus constant:

- 1) и, ва, вѣ, въ, мы et нь, тѣ, ты, (с), съ, че, к.
- 2) ов, он, ин, аз, сам.
- 3) нѣтъ, дѣтъ.

§. 47. Ex his Personalia sunt: аз ego, ты tu, он ille (pro и). In Plurali мы nos (ὑμεῖς) вы vos (ὑμεῖς), онн illi. In Duali ва т. et вѣ f. nos. Pronominis и duntaxat casus obliqui in usu sunt: Accus. Sing. м. и, f. ю, н. к seu е. Plural. м seu а. Reliquos casus vide in Declinationibus. Ab и
оръ

ortum est Relativum **иже** qui. Reciprocum (**с**) caret recto, sed Accus. **са**, **себе**, Dat. **си**, **себѣ**, Instrum. **собою**, singulari et plurali numero exprimendo usurpantur. Interrogativum **к** augetur determinativo **то**: **кто** quis. **не** vero aut **то** aut **со** assumit: **что**, **чего** quid, in Mstis etiam **чьо**.

§. 48. Determinativa et demonstrativa pronominata **тѣ** et **сѣ** duplici terminatione, indefinita seu communi, et definita seu emphatica, gaudent:

тѣ, **та**, **то** : **той**, **тамъ**, **токъ**.

сѣ, **си**, **се** : **сій**, **сіа**, **сікъ**.

Alia amant **тій**, **аи**, **окъ**, uli **овъ**, **онъ**, **самъ**:

овъ, **ова**, **сво** : **овтій**, **оватъ**, **овокъ**.

самъ, **сама**, **само** : **самтій**, **саматъ**, **самокъ**.

онъ, **она**, **оно** : **онтій**, **онатъ**, **онокъ**.

Sic et **инъ**, alius, et **дрѹгъ**, alter, (in formulis **дрѹгъ-дрѹга**: **дрѹгъдрѹгъ**) Adjectivorum formam definitam referunt: **иный**, **дрѹгый**.

§. 49. Aucta a fine affixis encliticis **же**, **ждѣ**, **ждо** sunt: Relativum **иже**, **иже**, **кже**, qui, quae, quod; Demonstrativum **тѣждѣ**, et **тойждѣ**, **тажде** et **тажде** (**таже**), **тожде** (**тоже**), idem, eadem, idem. Numerales **кождо**, pro antiquo **къждо**, quilibet; hinc **кождоихъ** quilibet eorum. Sed et **кдинкождо** unusquisque, et **кыйждо** (**койждо**), **кажде**, **кожде** in usu sunt.

In

In Ostrogiensi editione Ezech. 47, 12. reddita sunt Vulgatae verba *per singulos menses* на каждый мѣсяц. Multis enim in locis Ezechielis textus antiquus ab homine Polono-Russo secundum Vulgatam recognitus et refectus fuit. At alibi каждый nusquam legitur. Арос. 22, 2. на кійждо мѣсяц respondet graeco κατὰ μῆνα ἑκάστον. Russ. Pol. Boh. nunc каждый pro кийждо.

§. 50. Possessiva ope formativarum a primitivis derivantur, suntque Adjectiva pronominalia, uti et alia quaedam. Formantur autem affigendo ъ, сй, тйй, йй, ов seu еѡ, от-ор seu ет-ер, ак et ик. Et quidem

а нас :	нашь,	наша,	наше,	noster.
- вас :	вашь,	ваша,	ваше,	vester.
- м :	мой,	моя,	моё,	meus.
- ты :	твой,	твоя,	твоё,	tuus.
- с :	свой,	своя,	своё,	suus.
- к :	кѣй,	каѣ,	коѣ,	quis.
- чѣ :	чѣй,	чаѣ,	чоѣ,	cuius.

Опе ов formata sunt ꙗковъ, таковъ, каковъ. Sic et ꙗговъ а ꙗго, тогоѡ а того; сицеѡ, сицеѡа, сицеѡѡ а сицеѡ.

Опе от-ор : которѣй, olim et кетѣрѣй, qui, а к (кто) : ктеръ, ктера, ктеро aliquis, аби, quod hic ob affixa in к mutatum est (cf. ꙗго, кмѡ cum и).

Опе ак : ꙗкъ, ꙗкъѣй qualis, а и; такъ : такѣй talis, а т; какъ : какѣй qualis, а к.

Опе -

Оре нк: клнк, толнк, селнк, колнк аб н, т, съ, к, interposito tamen л. Аб iisdem staminibus н, т, съ, к formantur etiam Adverbia амш (тмо), тамш, семш, камш, оре мо.

§. 51. Quibus particula нѣ particulariter affirmans, et negativa ни praefiguntur, composita sunt: нѣкто, нѣкій aliquis, нѣчто aliquid. никто, никтоже, никый nullus, ничто, ничего, ничегоже nihil, ничій nullius, ad nullum pertinens. Adde онѣй, a quo abstractum онсица, о деѣа quidam. кдинкождо, ннедин, ктолибо, чтолибо, conjunctim scribi solent, licet vere composita non sint. Post тожде sequi solet исто: тожде исто idem ipsum.

Affixa verborum personalia sunt aut obsoleta aut adhucdum usitata Pronomina, quae videsis capite sequenti.

C a p u t VII.

D e V e r b o.

§. 52.

Thema Verbi.

Verbi etymon primum, ac proinde thema omnium Temporum et Modorum, constituit syllaba radicalis nuda, quae nulla adhuc servili litera a fine aucta sit. Itaque Futuri дам, Infinitivi дати, Praesentis даю, Imperativi дай, Infinitivi давати, Participiorum activi дал, et passivi дан, thema est syl-

syllaba **да**, dedit, Praeteritum simplex tertiae personae Indicativi. Ab omnibus igitur Verbi syllabis radicalibus, quae vocali terminantur, facile et Praesens et Infinitivus formari potest, affigendo Praeterito simplici **ю** vel **ти**.

зна, Praes. **зна-ю**, Inf. **зна-ти** noscere.

гни, **гни-ю**, **гни-ти** putrescere.

кры, **кры-ю**, **кры-ти** tegere.

§. 53. In iis vero, quorum syllaba radicalis consona finitur, uti sunt **ведѣ**, **падѣ**, **вездѣ**, **стрѣгѣ**, **текѣ**, **влекѣ** et alia multa in **ѣ**, Praeteritum Gerundivi, nimirum **ведѣ**, **падѣ**, **вездѣ**, **стрѣгѣ**, **текѣ**, **влекѣ** thema primum constituit, a quo Praeteritum Indicativi formatur affigendo vocalem **ѣ** (in prima persona **ох**): **ведѣ**: **ведѣ**, **ведѣох**; **падѣ**: **падѣ**, **падѣох** etc. Aliae Verborum formae in Praeterito vocales **ѣ**, **и**, **а** affigunt. Sed cum Lexica slavica non prostent, in quibus Praeterita simplicia ceu themata exhiheantur, maluerunt Grammatici Praesens pro themate assumere, et ab hujus prima persona Praeteritum deducere. Sensit tamen jam Meletius Smotriski difficultates in deducendo Praeterito secundae (nobis tertiae) Conjugationis a persona prima, quae ob **ю** affixum mutationem transformabilium subire solet, ideoque illud a persona secunda formandum praecepit. Vidit omnino **гласи** (**гласишѣ**) а **гласиши**, resecto nimirum **ши**, deduci **ар-**

aptius, quam a **гласу** ob mutationem radicalis consonae **с** in **ш**. Monuit tamen hoc in loco irregularia multa et varia, de quibus alibi brevi agendum sit, vigilem curam exigere. Atque hac ratione difficultates in formatione Praeteriti a solo Praesenti obvias subterfugit potius, quam solvit; impar omnino et ille et alii huic labori, ob formarum Verbi diversitatem nondum sat clare observatam ac distincte explicatam. Nobis igitur in iis saltem formis, in quibus ob affixum **ю** primae personae finales consonae transformantur, Praeteritum simplex aut Infinitivus, utpote intuitu characteristicae vocalis tempora analogae, pro themate ipso valebit.

Formae Verborum.

§. 54. Verborum formae, a quibus non solum significatus ratione actionis, sive tempore definito absolutae, sive tempore indefinito continuatae aut etiam iteratae, sed etiam Futuri et Praesentis clarior notio dependet, variae sunt. Earum simplicissima seu

Prima comprehendit ea Verba, quae nullam characteristicam vocalem ante **ти** Infinitivi habent. Suntque eorum duo genera.

- a) Eorum quorum syllaba radice vocali terminatur, uti **ид-ти**, **да-ти**; **и-ти**, **бн-ти**, **пѣ-ти**, **мы-ти**, **чѣ-ти**.

b)

b) Eorum, quorum radix consona terminatur:
 пас-ти, нес-ти, рас-ти (pro раст-ти), Prae-
 sens пасѣ, несѣ, расѣ.

Secunda complectitur ea Verba, quae in Praesenti (seu Futuro) нѣ, in Inf. нѣти syllabae radicali affigunt: дѣ-нѣ, ста-нѣ. Habentque plerumque etiam praefixas praepositiones: поманѣ, изринѣ, извѣнѣ, прозабнѣ, оужабнѣ etc.

Tertia eorum est, quae characteristicam ѣ syllabae radicali affigendo Praeteritum, et huic demum addito ти Infinitivum formant: разѣм-ѣ: разѣм-ѣти а разѣм; повелѣ: повелѣти; видѣ: видѣти; гладѣ: гладѣти; стѣдѣса: стѣдѣтиса. Quaedam tamen а pro ѣ amant, uti стоати, копатиса, держати, слышати.

Quarta eorum, quae characteristicam и gaudent, uti тан: танти; кон: конти; шви: швinti; преломн: преломити; клонн: клонити; сѣди: сѣдити; хѣти: хѣтити.

Quinta eorum, quae characteristicam а aut ѣ gaudent: сѣа: сѣати; гнѣватиса, зобати, копати, гладати.

Sexta demum eorum, quae characteristicam ова aucta sunt: кѣп-ова: кѣп-овати, мил-оваѣи, рад-оватиса.

Ver-

Verba formae primae.

§. 55. Praesens seu Futurum - **ю**,
 post vocales - **ю**,
 Infinitivus - **ти**.

(A) Praes. - **ю**, Infin. - **ти**, praecedente vocali.

(Conjugatio I. Paradigma A.)

Praes.	Praet.	Infin.	
бїю,	би,	бити	caedere.
пїю,	пи,	пити	bibere.
пою,	пѣ,	пѣти	canere.
вѣю,	вы,	выти	ululare.
мыю,	мы,	мыти	lavare.
чѣю,	чѣ,	чѣти	sentire.

Huc refer et **рю**, **тыю**, **сѣю**; composita **по-**
чїю, **шею**, **изю**. Porro **знаю**, **знати**; **смѣю**,
смѣти audere; **тлѣю**, **тлѣти**; **врѣю**, **врѣти**,
брѣю, **брѣти** tondere, **вопїю**, **вопити**; **гнию**, **гни-**
ти; **крю**, **крьти**; **стрыю**, **стрыти**.

Haec, cum eorum syllaba radicalis in vocalem
 desinat, in Praeterito characteristicam vocali a fine
 non augentur. Ea tamen, quibus continuata actio
 designatur, characteristicam quintae formae (A)
 affigunt:

вѣю,	вѣм,	вѣати	flare.
лїю,	лїм,	лїати	fundere.

Sic

Sic лаю: лаати; ѡрѣю, дѣю (ѡдѣю, надѣю-
са); дая: даати; таю: таати; зѣю: зїати; сѣю:
сѣати; чаю; каюса: каати. Porro спѣю, смѣюса,
вляюса, вляю, грѣю, вѣстаю: вѣстаати. (боюса et
стою vide sub forma tertia).

Composita autem actionis momentaneae cha-
racteristicam а non affigunt. Hinc воздѣ, задѣ,
придѣ а дѣю, возврѣ а врѣю.

Quorum vocalis radicalis est ѡ, resolvunt ѡ
in ова (ева), formam sextam aemulando:

a) кѡю, кова, ковати cudere.

(кѡ) (кѡти)

Sic смѡю, шмѡю: шмѡвати; плѡю: плѡвати.

b) блѡю, блѡва: блѡвати vomere.

(блѡ) (блѡти)

Sic etiam плѡю, шплѡю: шплѡвати, et плѡати
conspuere; клѡю: клѡвати pro клѡти.

Anomala formatio.

§. 56. Verba quaedam hujus formae, quorum
syllaba radicalis in а desinit, assumunt, rejecta vo-
cali radice, нѡ pro ю in Praesenti, formam secun-
dam aemulando:

ннѡ а па : пѡти tendere.

тнѡ а та : тѡти secare.

жнѡ а жа : жѡти metere.

почнѡ а поча : почѡти incipere.

Addo

Adde каенѸса (канѸса) а каа: каати jurare,
Futurum станѸ а ста: стати stare. мѸ pro нѸ
affigunt имѸ а м: мти capere, et жмѸ а жа: жати
liquorem exprimere.

Alia amant in Praesenti seu Futuro вѸ pro ю:

живѸ а жи: жити vivere.

плѣвѸ - плѣ: плѣти evellere.

Sic пловѸ et плывѸ pro плѸю, словѸ et слывѸ
pro слѸю, вѣновѸ pro вѣнѸю.

Alia аѸ pro ю:

Praes. идѸ ab (и): ити ire.

Fut. бѸдѸ а бѸ: бѸти esse.

Adde ѡдѣждѸ pro ѡдѣѸю, надѣждѸса pro на-
дѣѸюса, задѣждѸ (задѣжѸ) pro задѣѸю. А ше est
inusitatum шеѸ, а quo tamen Gerundivum шеѣ
et Participium activum шѣа, шѣаа, шѣо vigerit. да-
ти format Futurum unitatis оpe м: дам. Sed ter-
tia plur. дааѸт (дааѸт), Imperativus дажда (pro
даади) formata sunt ab inusitato дааѸ.

§. 57.

(B) Praes. - Ѹ, Praet. ѡе, ох, Inf. - ти, post
radicales consonas в, п; д, т; з, с; г, х, к.

(Conjugatio II. Paradigma C).

Post в, п, post quas inseri solet с ante ти
Infinitivi:

греѸѸ; греѸе: греѸох, греѸести.

(погреѸести).

Sic

Sic почерпѸ: почерпѣти; сопѸ: сопѣти; тепѸ: тепѣти, (et тепати). Adde Russ. скребѸ: скребѣти, Serb. кѣем: кѣсти; зѣем: зѣсти (Вол. забѣсти); дѣем: дѣсти (Слгп. долѣем, долѣсти); скѣем: скѣсти, Слгп. хропем: хропѣти.

Post д, т, quae mutantur ante ти in с:

ведѸ, веде: ведох, вести ducere.

Sic боѸ: босѣти; паѸ: пасти, саѸ: сѣде, сѣти; гѸ: гѣсти. Porro влаѸ, блѸ, клаѸ, креѸ, праѸ, краѸ. Adde defectivum гѣѸ quoad Praesens.

плетѸ, плете: плетох, плести plectere.

Similiter матѸ, метѸ (мѣтѸ); futura шѣтѸ, сѣтѸ, ab inusitato рѣтѸ; чтѸ: чѣсти; цѣтѸ, гнетѸ (гнѣтѸ), растѸ: расти.

Post з, с, mutato з in с ante ти:

везѸ, веze: везох, вести vehere.

Sic лѣзѸ: лѣзѣти et лѣсти, defectivum вонзѸ: вонзе а нзѸ; шверзѸ: шверсти; грызѸ: грысти.

пасѸ, пазе: пасох, пасти pascere.

Similiter неѸ, траѸ, et compositum спѣѸ: спасти saluum facere.

Post г, х, к, mutatis gutturalibus ante е Praeteriti in analogas, et transformatis гт, хт, кт ante и Infinitivi in ѹ:

могѸ, може: могох, моѹи posse.

вьрѸ, вьрше; вьрхох, вьрѹи triturare.

Sic.

Sic лѡгѸ, лѣже: лѣгох, лѣши; сѡгѸ; жгѸ (жегѸ), жеже: жегох, жеши; вргѸ, вреши; брегѸ, прагѸ; стрегѸ, стригѸ. Adde бѣгѸ quoad primam personam et Inf. бѣши, currere, apud Smotriskium бѣчи, Russice, non Slavice. Confer sub forma tertia бѣжати.

пекѸ, пече: пекох, пеши pinsete.

Similiter reflexivum пекѸса; рѣкѸ, рѣче: рѣкох (рѣх); сѡлѡкѸ, налѡкѸ, текѸ, сѣкѸ, влекѸ. Adde толѡкѸ: толѡши, a quo толѡкѸ formae secundae.

§. 58. Verba hujus formae, quorum syllaba radicalis consonis в, р, finitur, et pauca alia, amant characteristicam ѡ in Praeterito et ante ти Infinitivi, formam quintam aemulando:

рѣвѸ, рѣѡ, рѣѡти.

зѡвѸ, зѡѡ, зѡѡти.

жѡвѸ, жѡѡ, жѡѡти.

бѣрѸ, бѣѡ, бѣѡти.

перѸ, прѡ, прѡти.

дѣрѸ, дѣѡ, дѣѡти.

сѣрѸ, сѣѡ, сѣѡти.

Adde женѸ, гѡѡ, гѡѡти. Etiam post ѡ, с, г, к, si immediate aliae consonae nulla vocali interposita praecedant, characteristicam ѡ locum habet.

ждѸ, жѡѡ, жѡѡти expectare.

сѡжѸ, сѡѡѡ, сѡѡѡти sugere.

Sic

Sic лгѸ: лгати ткѸ: ткати texere, a quo differt ткнѸ formae secundae. Praesens лжю (лжѸ) а лгати, иї сая а слати, стеаю а стлати, коаю а клаати, ржю (ржѸ) а ржати refer ad formam quintam.

§. 59. Quaedam tamen post р postulant characteristicam tertiae formae saltem in Infinitivo:

мрѸ : мрѣти; помрѸ : помрѣти.

трѸ : трѣти; помрѸ : помрѣти.

прострѸ : прострѣти.

Horum Praeterita inter primam et tertiam formam fere nutant. Hinc оумре: оумрох et оумрѣ: оумрѣх. Addere possis прыса: прѣтиса, мелю: млѣти. Sed Verba in ю, Infinitivi, uti мню, зрю, кдю et alia omnia, quae Conjugationis tertiae Paradigma E. sequuntur, ad tertiam formam referenda sunt.

Anomala in мь:

ямь, ясти edere, а яд.

вѣмь, (вѣсти) scire, а вѣд, вѣдѣти.

къмь (про кми), а кс.

§. 60. Complectitur vero forma prima Neutra et Activa. Transeunt autem neutra in Factitiva vel ope praepositionum (помогѸ juvo а могѸ possum) vel induendo formam quartam (растити crescere facere, власы растити capillos alere, а растѸ cres-

z

co).

co). Notandum etiam, cum ejusdem originis (radicis) Verba plures induere formas soleant, formam quorundam primam exolevisse. Sic бѣгѣти, бѣгѣши personas alias (бѣжиши, бѣжитъ) a forma tertia бѣжати mutuatur, ejusque composita побѣгѣти, побѣгѣши formam secundam induerunt. А владѣти, власти magis jam usitatae sunt formae владѣти, et владати in composito шевладати. Non igitur miraberis conjugationem irregularem Verbi имамъ e tribus congestam formis, nimirum ex имѣти prima, имѣти tertia, имати quinta.

Verba formae secundae.

§. 61. Praes. Fut. - нѣ, Praet. - нѣ, нѣх.

Inf. - нѣти. - е, ох.

(Conjugatio II. Paradigma D.)

Quoad Praesens e forma prima huc pertinent имѣ, жмѣ, пнѣ, тнѣ, жнѣ, почнѣ (начнѣ, зачнѣ), Fut. станѣ. Ex integro vero huc spectant ѡмѣ, ѡмѣти (pro ѡнѣ, ѡнѣти), мнѣ, мнѣти (olim et мати), et omnia alia in нѣ, нѣти, licet eorum non pauca characteristicam Praeteriti е, ох a forma prima repetant, unde et formarum istarum primae et secundae summa affinitas liquet. Habet autem нѣ locum post vocales, et consonas к, п; м, н; ѡ, т; з, с; г, х, к.

Post

Post vocales : винѸ (повинѸ, швинѸ), поманѸ, поманѸ, минѸ, изринѸ (штринѸ), зѸѸнѸ, сѸнѸ (изсѸнѸ), канѸ (оуканѸ), кынѸ, воспланѸса плынѸ, плынѸ. Haec a Verbis formae primae assumpto нѸ pro ю orta sunt : винѸ pro вѸю, минѸ pro мѸю. Praet. винѸ, винѸх, поманѸ, поманѸх.

Post б, п : гыенѸ (погыенѸ), Praet. погыее : погыкох, прозакенѸ, прозаве, оуглѸѸенѸ, сдоленѸ, приапнѸ : приапѸ, истопнѸ, оуспнѸ : оуспѸ obdormivit.

Post м, н : мнѸ, Praet. мнѸ : мнѸх ; потѸнѸ, оуснѸ а сон.

Post д, т : оуванѸ (оуваднѸ) : оувадѸ, возенѸ compositum а воз et ванѸ), спаднѸ ; метнѸ, тѸтнѸ, свѸѸнѸ (свѸѸтнѸ), блекнѸ (блестнѸ), взпранѸ (взпраднѸ) : взпрадѸ evigilavit.

Post з, с : оувазнѸ : оувазѸ, изчеснѸ, гонзнѸ, поползнѸ, измолзнѸ, дерзнѸ ; оужаѸнѸса : оужасѸса, оугаснѸ, коснѸса, плеснѸ (плескнѸ), покроснѸ, треснѸ, возкрѸкнѸ : возкрѸсѸ resurrexit.

Post г, х, к : гнѸ (разгнѸ), пришеѸгнѸ : пришеѸже : пришеѸгох, мгнѸ, ѿрыгнѸ, стагнѸ, сагнѸ ; двигнѸ (подвигнѸ), воспрагнѸ, постигнѸ : постиже : постигох, проторгнѸ : проторже ; пхнѸ (сопхнѸ), ахнѸ (воздохнѸ), изахнѸ : изашѸ, потѸхнѸ, изсхнѸ : изсѸше : изсѸхох et изсѸхнѸ : изсѸхнѸх. навькнѸ, мкнѸ (измкнѸ : измче : измкох), промкнѸса, намокнѸ, оумакнѸ, изникнѸ, приникнѸ, поткѸ

нѣ: потче: поткохъ, изсакнѣ, оугѣкнѣ; оумолкнѣ, возкликнѣ, померкнѣ: померче, толкнѣ.

§. 62. Utuntur hac forma Slavi praecipue in Verbis compositis ad Futura unitatis (actionis momentaneae, determinato tempore definitae) formanda, quorum Praesens ex aliis formis, plerumque ab Iterativis quintae, petendum est. Futuri дерзнѣ Praesens дерзаю а дерзати formatur; оучнѣ petit Praesens сплю а спати, вознѣ Praesens бдю а бдѣти, помолкнѣ Praesens молчѣ а молчати. Aliorum Compositorum, utи спаднѣ, побѣгнѣ etc. themata simplicia formae primae падѣ, кѣгѣ Praesens exhibent. Ipsa etiam Praeterita погыбѣ, оуглѣбѣ, изниче indicio sunt, formas погыбѣ, оуглѣбѣ, изникнѣ olim usitatas fuisse.

§. 63. Haec forma in нѣ complectitur Verba Activa et Neutra. Horum aliqua sunt inchoativa Futura a nominibus deducta, ut оучнѣ obdormiam а сон, вскыснѣ acescam а radice кыс, ѡслѣпнѣ obcoecabor а слѣп. Factitiva sub нѣ nulla comparerent. Haec enim sub aliis formis sistuntur, ut ѡслѣпнѣти obcoecare sub quarta, ѡслѣпати et ѡслѣплати sub quinta. Neutra tamen etiam huius formae subinde vi praepositionum Factitiva fieri possunt. А поманѣти, meminisse, est воспоминаѣти in memoriam revocare, suggerere.

Ver-

Verba formae tertiae.

§. 64.

- a) Praet. - ꙗ, Inf. - ꙗти, Praes. - ю.
 б) Praet. - а, Inf. - ати, Praes. - ю,
 - а, - ати,
 в) Praet. - ꙗ, Inf. - ꙗти, Praes. - ꙗю.

(Typus (a) Conjugatio III. Paradigma E).

(Typus (b) Conjugatio I. quoad Praeteritum).

(Typus (c) Conjugatio I. quoad Praesens).

Derivata a thematibus priorum formarum
sunt:

- а) сѣдѣ, сѣдѣти, сѣждѣ, а сядѣ.
 б) стол, столати, стою, а стати.
 лежа, лежати, лежѣ, а лягѣ.
 в) имѣ, имѣти, имѣю; аб имѣ.
 владѣ, владѣти, владѣю, а владѣ.

Anomali вѣмь tempora quaedam formae primae respondent, sed alia, uti Praet. вѣдѣ, et Inf. вѣдѣти, formae huic tertiae conformia sunt. вѣжати, вѣжа, retinet solum primam personam вѣгѣ e forma prima. Nam вѣжиши, вѣжит et reliquae ad formam tertiam spectant. Suntque Verba hujus formae, si cum prioribus formis comparentur, non Singularia, sed Iterativa aut Continuativa, quibus actio indefinita longioris morae significatur. сядѣ ex. gr. primum sedendi actum

(con-

(consido), сѣдѣти sessionis continuationem (sedere) denotat.

§. 65. Primitiva hujus formae plura sunt, et quidem typi primi (a) quorum Praet. et Infin. characteristicæ ꙗ gaudent, Praesens vero in ю terminatur. Post в, в, п, м: скорѣти: скорблю, кыпѣти, терпѣти: терплю, дымѣти, шымѣти, гремѣти: гремлю, apud Smotriskium et гремю, absque ꙗ epenthético, Polonorum more.

Post н, л, р: звенѣти: звеню, мнѣти, велѣти, волѣти, зрѣти: зрю, горѣти. Post д, т: видѣти: виждѣ (виждѣ), et composita ненавидѣти, забывѣти, шендѣти; вѣдѣти, повѣдѣти, бѣдѣти: бѣю, снабдѣти: снабждѣ (снабждѣ), смердѣти, гладѣти, стыдѣтиса; питѣти (olim pro питати), летѣти; хотѣти: хоцѣ, вертѣти: верцѣ, (apud Smotriskium et верцѣ Russo-rum more). Post с: висѣти: вишѣ pro вишю. Anomalum сплю: спиши, спит in Praet. et Infin. amat ꙗ formae quartae: сна: спати.

Verba typi secundi (b) a prioribus in eo differunt, quod pro ꙗ postulent ꙗ post vocales et post ж, ш, ч: боатиса: боюса, боишиса; держати: держѣ (pro держати: держю), дрожати; слышати: слышѣ; пицати, трещати; звѣчати, молчати, ворчати, кричати: кричѣ. Sic кончати ꙗ конец.

Ver-

Verba typi tertii (c) Inchoativa sunt, exiguntque in Praesenti **ѣю**. Primitiva: **говѣти: говѣю**, **желѣти: желѣю** (Exod. 21, 22. in antiqua editione **желѣдбою да желѣдет** pro **желѣет**), **вожделѣти**, **котѣти: котѣю**. Adde composita **вдолаѣю**, **вскыдаѣю**, **вмытѣю**. E forma prima hucre-
ferri possint **блѣю**, **тлѣю**, **врѣю**, **зрѣю** maturesco.

Inchoativorum in **ѣю**, a Nominibus, maxime ab Adjectivis derivatorum ingens est numerus: **умертвѣю** a **мертъ**, **ослабѣю**, **разслабѣю** a **слаб**, **оукрѣпѣю** a **крѣпок**, **оумѣю** ab **оум**, **разумѣю** a **разум**, **инѣмѣти** a **нѣм**, **охромѣю** a **хром**, **штемнѣти** a **темен**, **оутѣснѣти** a **тѣсен**, **дежелѣти** a **дежел**, **цѣлѣти** a **цѣл**, **добраѣти: добраѣю**, a **доба**; **старѣти** a **стар**, **ширѣти** a **шир**, **смѣдѣти** a **смѣд**. **погордѣти** a **горд**, **богатѣти** a **богат**, **печатаѣти** a **печать**, **счеѣти** a **счета**, **окрилатѣти** a **крилат**, **штаготѣти** a **тагота**, **опѣстѣти** a **пѣст**, **ожестѣти** a **жесток**, **гѣстѣти** a **гѣст**, **разтолстѣти** a **толст**; **оубозѣти** ab **оубог**, **венизѣти** a **няз**, **умерзѣти** a **мерзок**.

Factitiva sub hac forma non alia reperire licet, quam ea, quae vi praepositionum talia fiunt: **повѣдѣти** notum facere, narrare, a **вѣдѣти** scire; **повелѣти** jubere, a **велѣти** velle; **снѣдѣти** servare, observare, curare, a **с**, **на**, et **бдѣти** vigilare. **скорѣти**, **цѣлѣти** neutra sunt,

quae

quae si formam quartam induant, activa significatione gaudent: скорѣти, цѣлѣти. Eadem ratione differunt тлѣти: тлѣю et тлѣти: тлю.

Verba formae quartae.

§. 66.

Praet. - и, Inf. - ити, Praes. - ю.

(Conjugatio III. Paradigma F.)

Huc spectant Iterativa a Verbis formae primae derivata:

гонѣти pellere, а гонѣю, гонѣти.

вѣзѣти } vehi, а вѣзѣю, вѣзѣти.
кѣзѣти }

водѣти ducere, а водѣю.

ходѣти ire, а ходѣю.

вѣзѣти vehere, а вѣзѣю.

несѣти ferre, а несѣю.

His adde зорѣти, презорѣти а зорѣти.

Factitiva aut immediate, aut mediante Substantivo a prioribus formis deducta, aut saltem iis respondentia:

поити, напоити, потум прѣбѣти, а поити.

коити, покоити, расагѣти, а коити.

строити а стрѣти; избавѣти, аб избѣти.

словѣти (благословѣти) а словѣю, словѣти.

плавѣти а плавѣю, плавѣти; ставѣти а ставѣти.

гребѣти а гребѣю, разгребѣти а гребѣти.

прѣлѣ-

прилѣпити а прилпнѸ; оуспити а спати.

валити а влаюса, волити а велѣти, палити а
планѸ.

варити coquere а врѣти, морити а мрѣти.

бѸдити e somno excitare, а бдѣти.

рaстити, изрaстити, возрaстити; а рaстѸ.

вѣсити а висѣти, оужасити ab оужаснѸти.

садити plantare, а сѣдѣти, стѸдити а стыднѸ.

ложити, положити, а лежати, дѸжити а дѸгнѸ.

гасити а гаснѸ, воскресити а воскреснѸ.

мочити а мокнѸ, точити а текѸ.

Sic Activa скорѣити, тлѣти, respondent Neutris скорѣти, тлѣти, et intensivum понти, спонити, conjungere, Verbo пати.

§. 67. Primitiva hujus formae censeri possunt sequentia, licet aliquorum compositorum simplicia in usu non sint:

роитиса, доити, таити, кроити.

пвѣити: пвѣлю, ловити, дѸвѣити, дѸвѣитиса, молвѣити.

любѣити: любѣлю, потребѣити.

излѸпити: излѸплѣю, топѣити, излѸпѣити, хопѣити, кѸпѣити, кропѣити, стѸпѣити.

ломѣити: ломѣлю, тѸмѣити, глѸмѣити, оустремѣитиса кормѣити.

мѣнѣити, раниѣти, чинѣити, храниѣти, клонѣити.

молѣити, дѣлѣити, оутѣлитѣти, хѸлѣити, хвалѣити.

раз-

разорити, варити, предварити praecedere, мѣри-
ти, оударити, корити, кѣрити, творити,
сварити, смотрити.

издѣдѣти: вѣждѣ, оукѣдѣти, побѣдѣти, пѣдѣти,
мѣдѣти, нѣдѣти, родѣти, сѣдѣти, цѣдѣ-
ти, годѣтисѣ; блѣдѣти, плодѣти, вредѣти,
трѣдѣти, градѣти, пошадѣти.

мѣтити: мѣшѣ, ротѣтисѣ, посѣтити, смѣтити,
хѣтити, хѣтити, поглотити, вратити,
прѣтити, постити, пѣтити.

лазити, поразити: поражѣ, казити, грѣзити.

мѣсити: мѣшѣ, шкѣсити, вкѣсити, просити.

§. 68. Utrum смѣжити, ѡрѣшити, приключи-
тити, aliaque in quibus literae ж, ш, ч praese-
dunt characteristicam и, ad primitiva referenda
sint, dubitari possit. Literae enim г, х, к ante и
in ж, ш, ч transformari solent. Est namque тѣ-
жити а тѣга, множити а мног, слѣжити а слѣга etc.
лишити а лих, тѣшити а тѣха, грѣшити а грѣх
etc. оучити ab оука, мѣчити а мѣка, лѣчити а
лѣк etc.

Similium a nominibus aliisque orationis par-
tibus ortorum Denominativorum hujus formae
exempla cumulare non vacat. Ex innumeris cape
pauca: присвоити а свой, живити а живѣ, слави-
ти а слава, трѣбѣти а трѣба, оукрѣпити а крѣ-
пок, посрамѣти а срам, женѣтисѣ а жена, цѣни-
ти

ти а цѣна, плѣнити а плѣн, полнити а полн,
 бранити а брань, малити а мал, оудалити а
 далє, вселити а село, цѣлити а цѣл, мыслити а
 мысль, вдворити а двор, смирити (смѣрити)
 а мир (мѣр); нерадити а рад, чѣдитисѧ а чѣдо,
 сладити а сладок, прохладити а хлад; свѣтити
 а свѣт, сватити а сват, прекратити а краток,
 кротити а кроток, возвѣстити а вѣсть, прелстити
 а лєсть, гостити а гость, крестити а крест; ближи
 тисѧ а близ, косити а коса, гласити а глас, красити
 а краса, шклицити а лице etc. etc. Hinc fieri potuit,
 ut quaedam ultra trium syllabarum mensuram ex-
 crescerent; изходатаити а ходатай, готовити
 а готов, сѣпротивитисѧ а сѣпротив, посокѣтити
 а посокѣть, оуничжити а ничтоже, eliso то.

Verba hujus formae fere mere Activa sunt, ex-
 ceptis admodum paucis Neutris et Reflexivis.

Verba formae quintae.

§. 69.

a) Praet. - а, Inf. - ати, Praes. - аю, ъ.

b) Praet. - а, Inf. - ати, Praes. - аю.

(Conjugatio I. Paradigma A et B).

Typi primi characteristicum est a solidum:
 играти: играю, орати: орю. Huc refer Primitiva
 numero pauca:

су-

оуповати: оуповаю, sperare.

зобати: зобаю et зобляю, колебати: колеблю, agitare, movere.

сыпати: сыплю, капати: каплю, копати, кѣпати-
ся, хапати: хаплю.

дремати: дремаю.

стенати: стень (стеню).

желати: желаю.

играти: играю, орати: орю.

рждати, ждати: жажѣ, страдати: страждѣ.

битати, питати, пытати, метати: мещѣ, пратати, блистати, ристати: рещѣ.

базати: бажѣ, мазати: мажѣ, рѣзати: рѣжѣ,
тазати: тажѣ, казати: кажѣ, лобзати: лобжѣ, лгати. шлобизати: шлобизаю.

писати: пишѣ, тесати: тешѣ, чесати: чешѣ, пла-
сати: плашѣ.

рѣгатися, стрѣгати: стрѣжѣ.

махати: машѣ, дыхати: дышѣ.

лукати: лочѣ, рыкати: рычѣ, истѣкати, алкати:
алчѣ, плакатися: плачѣся flere, плакати:
плакаю abluere.

искати: ищѣ, пискати, ласкати.

Terminatio brevior ю actionem singularem,
longior аю actionem continuatam aut iteratam
plerumque designat. Utriusque autem terminatio-
nis

nis non nisi pauca capacia sunt. Quae breviorē ament, ex indiculo praemisso cognosces.

§. 70. Huc etiam spectant Iterativa, quorum themata jam in prioribus formis, praecipue in prima et secunda, occurrunt:

призываю а зовѣхъ, плавати а пласѣхъ.

погыбати а погыбенѣхъ, разгыбати а разгынѣхъ, про-
зѣбати а прозѣбенѣхъ.

оутопати аб оутопнѣхъ, оусипати а спати, почер-
пати а почерпѣхъ, стѣпати а стѣпнѣхъ.

имати (имамъ), ет кмати: кмаю аб имѣхъ, ламати
а ломити, дѣмати а дѣмѣхъ.

припинати а припинѣхъ, поминати а поманѣхъ, пожн-
нати а пожнѣхъ, починати а почнѣхъ; заклина-
ти а клеѣхъ ет закланаю а кланѣхъ.

калаати а колю, посылати а послаю, постилати а
стеаю.

собирати а соберѣхъ, шпирати аб шпрю, попирати
а перѣхъ, оумирати аб оумрѣхъ, раздѣраю а дѣрѣхъ,
стирати а стѣтрѣхъ, простирати а прострѣхъ, при-
зирати а зрю, пожирати а пожрѣхъ, погарати а
горѣти.

мѣдати а мѣмъ, снѣдати а снѣмѣхъ, вѣдати а вѣдѣ-
ти, повѣдати а повѣдѣти, оувѣдати аб
оувѣанѣхъ (оувѣанѣхъ), пробадати а бодѣхъ, пада-
ти а падѣхъ, назидати, созидати: созиждѣхъ а
здати, шжидати а ждѣхъ, просадати а садѣхъ,

вла-

владати, шевладати а владѣ, соблюдати а блю-
дѣ, гладати а гладѣти, накладати а кладѣ,
воспрядати а воспраниѣ.

шербѣтати: шербѣтаю, Fut. шербашѣ, аб шербѣтѣ,
читати а чтѣ. причетати а принѣтѣ; процѣ-
тати а процвѣтѣ, соплѣтати а плетѣ, из-
гнѣтати а гнѣтѣ, превозростати а ростѣ.

изчезати аб изчезнѣ, дерзати а дерзнѣ, швѣ-
зати аб шверзѣ.

спасати а спасѣ, оужасатися аб оужаснѣся, суга-
сати аб оугаснѣ, прикасатися, а прикоснѣся,
штрасати а трасѣ.

принебгати а принебгнѣ, помогати а помогѣ, ше-
лыгати аб шболгѣ, полагати а поласжити
(лагѣ), посагати а посагнѣ, бергати а берѣ.
изсыхати: изсышѣ, аб изсахнѣ.

претыкати а преткнѣ.

His addere possis пожигати, разторгати, прерѣ-
кати, притекати, померкати. Sed haec, uti et alia
in libris antiquis typum secundum ати potius se-
quuntur, ante а mutando г in з, к in ч. Hinc
пожизати а жѣ, разтерзати а тергнѣ, прерѣзати а
рѣкѣ, притецати а текѣ, померзати а меркнѣ.
Alia vide sub typo а, ати.

Typum primum etiam sequuntur Denomi-
nativa plurima: готевати а готов, подокати,
знаменати, дѣлати а дѣло, глаголати а глагол,

кот-

которати а котора, поработати, роптати: ропщѣ, потоптати, шептати, клеветати, щebetати, скрежетати а скрежет stridor, помсати: помшѣ а помс cingulum.

§. 71. Ad eundem typum referuntur Frequentativa omnia, quae inter vocalem radiceis (primae et secundae formae) et characteristicam а interponunt в, seu quae pro ю aut ѣ apponunt ваю: бѣвати: бѣваю, а бѣти.

Sic шѣвати: шѣваю аб шѣю, шѣвати а баю, побѣвати а бію, оупивати а пію, оупѣвати а спѣю, оумываю аб оумыю, изливаю а лію, шплюваю а плюю, шкрываю а крывю, давати а даю, шдѣвати аб шдѣю, раздѣваю а дѣю, почиваю а почию.

Sic quoque шѣвиваю, побиваю а винѣ, помаваю а поманѣ, ставати а станѣ, зѣвати а зѣнѣ seu зѣю, покывати а кынѣ.

Huc quoque referas Frequentativa in ваю, quae a forma tertia deducuntur, servata characteristicam ѣ ante ваю: претерпѣваю, доразѣмѣваю, сѣмнѣваюся, шцепѣнѣваю, повелѣваю, сѣдолѣваю, растлѣваю, ищѣлѣваю, снабдѣваю, шкѣдѣваю. Adde скончаваю (скончеваю) а скончати. A Verbis formae quartae vix ulla Frequentativa in ваю reperias. Occurrunt tamen оупокѣваю аб оупокснати, прогонѣваю а прогонити, искоренѣваю аб иско-

ренити, прегорчеваю а прегорчити *mutata ubique* *characteristica vocali и in е*. Quae a forma quinta derivantur, servant *characteristicam а*: возсімбаю а сіяти, шчапваю аб шчаати, швѣцваю аб швѣцати, исковаю аб искати. Sic etiam ископаваю аб ископати. Hinc ископавай *Sig.* 27, 29. recte *Ostrogien-sis*, male correcta ископоваай. *Serbis* ископати: ископавам adhuc in usu est, uti *Bohémis* выкопавати et подкопати. *Matth.* 6, 19. 21. *codd. manu-scripti et libri Serbici* подкопавают legunt, *Ostro-giensis* vitiose подкоповают. А подкопати (*formae sextae*) Praesens esset подкопѣю, non подкоповою. *Correctores* autem maluerunt hoc loco substituere *Russicam* formam: подковывают. At *Prov.* 29, 4. расковывает (*pro antiquiori voce раскѣтает*) etiam in correctae editione legitur. Vides hic formam antiquam расковываю in fictam раскоповаю commutatam. Nec jam miraberis 3 *Macch.* 4, 10. legi nunc шплакивати, quod *graecum* ἀπιδυρεῖται melius utique exprimit, quam оутѣшити *primi interpretis*. *Russis* enim forma haec, quae et *Serbis* placuit, duntaxat usitata; шплакивати autem, quam *Bohemi* servant, prorsus ignota est.

§. 72. Typus secundus in а, ати: нзваати: нзваю, сіяти: сіаю.

Hunc typum sequuntur *Iterativa*, quae a *thematibus* formae primae, secundae et tertiae formari

marī solent: бѣмю а бѣти, помѣмти а помѣнѣ, влѣмю а влѣю, шчѣмю а чѣю. Et mutatis г еік ante л: помизати а мгнѣ, рѣжизати а жгѣ, шѣлзати а сѣгнѣ, напразати а напразгнѣ, по-стизати а постигнѣ, постризати а стригѣ. Sic quoque изницати, приницати а ннѣ, налѣцати а лѣкѣ, нарицати а рѣкѣ, прѣрѣцати а рѣкѣ, исти-цати а ткѣ, стицати а текѣ, сѣцати а сѣкѣ; звѣцати а звѣкнѣ, возклицати а кликнѣ, брѣцати а брѣкнѣ, мерцати а меркнѣ; huc etiam refer послѣшаю а слѣхати.

Derivata a forma quarta innumera sunt. A quovis enim fere Verbo in ити formantur Iterativa hujus typi, pro ити apponendo лти. Mutationem transformabilium et vocalis о in а in syllaba radicali, epenthesis litterae л post labiales в, б, п, м, exempla subnexa docebunt.

напаѣти, потаѣти, приѣвати, прѣстраѣти, оу-страѣти, а напѣти, таѣти, приѣвѣти, прѣ-стрѣти, оустрѣти.

мѣвати, изѣвати, оулавѣти (Russ. оулов-лѣти) а ловѣти, подаѣвати, оудѣвати, на-праѣвати, прослаѣвати, оумзѣвати, а мѣ-ти, изѣвѣти, подаѣвѣти еіс. оумрѣвати а оумртѣти.

любѣвати, погѣвати, раздѣвати а дрѣти, шѣкорѣвати.

▲ а

при-

прилеплати, оукрѣплати, хаплати а хопити.
вразѣмлати а вразѣмити, шкѣрмлати, храмлати
а хромити. похрамати *refer ad typum* (а).

измѣнати, шѣнати, разганати а гонити, (*R. ѿго-*
нати), напѣнати, кланатиса а клонити,
возбранати, оупражнати аб оупразнити.

валати а валити, попалати, оудалати, раздѣла-
ти, исцѣлати, оукалати а калити, помышлати
а мыслити.

разарати а разорити, варати а варити *praecedere*,
ндварати а вдворити, смирати, шзарати, оу-
карати а корити, затварати, оумѣждрати
(оумѣдрати) аб оумѣдрити, сматрати а смо-
трити, оухыщрати аб оухытрити.

важдати а вадити, препроваждати (*R. проваждати*)
а бодити, поѣждати, нѣждати, раждати а ро-
дити, досаждати, шѣждати, щѣждати,
чѣждати, оугаждати аб оугодити, пригваж-
дати а пригвездати, трѣждати, а трѣдити.
In antiquissimis Codd. post жд scribitur л:
осѣждати, поѣждаю, трѣждаю.

смѣщати а смѣтити, вѣхыщати а хытити, про-
сѣщати, пригнѣщати а пригнѣтити, шѣра-
щати, прѣщати а прѣтити.

взвѣщати а взвѣстити, ѿпѣщати а пѣстити, мѣш-
ати а мѣтити, вмѣщати, прѣлщати а прѣлсти-
ти,

ти, израшати, причашати, вчишати, пра-
шати (R. прошати) а прѣстити.

владжати а влазити *ingredi*, поражати а поразити,
погрѣжати а погрѣзити.

шбожати аб шбожити, приближати, прѣжати,
стѣжати.

смѣшати а смѣсити, визнашати а носити, (R. по-
ношати), шрошати, изсѣшати, искѣшати, гла-
шати, шгнѣшати, прашати а просити, вкрѣ-
шати.

лишати а лишити, шрѣшати а рѣшити, оутѣ-
шати, совершати, сгрѣшати.

побчати аб оучити, раздѣчати, шеличати, порѣча-
ти а порѣчити, истачати (R. источати), зата-
чати а точити.

Eundem typum sequuntur pauca Denomina-
tiva: шбѣтати а бѣй, вѣчерати а вѣчера; et шѣтѣ-
шати аб шѣтѣт, vel immediate ab inusitato шѣтѣ-
тити. Sic шбѣтшати аб шбѣтшити et hoc а вѣчѣх.

Usus Iterativorum et Frequentativorum for-
mae quintae praecipuus est in formando Verbo-
rum compositorum Praesenti. Cum enim compo-
sita ex. gr. изѣю, прѣтнѣ, шрѣтшѣ Futura sint, Prae-
sens ab Iterativis eorum peti solet: изѣваю, прѣ-
тинаю, шрѣтшаю.

Verba formae sextae.

a) - ѹю, ова, овати post consonas solidas.

b) - юю, ева, евати post vocales et liquidas.

(Conjugatio I.)

(Paradigma A, quoad Praesens).

(Paradigma B, quoad Praet. Infinit.)

§. 73. Primitivum hujus formae vix ullum repereris, nisi fortasse ea primitiva censeas, de quorum primo etymo non constat. Sunt enim omnia a nominibus, rarius a thematibus aliarum formarum, derivata.

a) - ѹю, овати:

вдовѹю а вдова, волхвѹю а волхв.

требѹю а треба, кѹпѹю а кѹп, кѹпити; сверѣпѹю а сверѣпшй, нѣмѹю а нѣм.

вѣинѹю, повинѹюся, а винѹ; минѹю а минѹ, именѹю аб има, имение; знаменѹю а знаменати, вѣанѹюся а вѣана.

помилѹю а мил; цѣлѹю salutare, osculari, а цѣл. Salutant nimirum Slavi, dum alterum integrum (цѣл) id est sanum et salvum esse jubent. дражеѹю а драхл.

вѣрѹю а вѣра, мирѹю мирѹеѹ а мир, дарѹю а дар, жирѹю а жир, щедрѹю а щедр.

вѣѣдѹю аб вѣѣд, исповѣдѹю, заповѣдѹю (alias et исповѣдаю, заповѣдаю), радѹюся а рад, приплодѹю а плод.

со-

совѣтъю а совѣтъ, шѣтъю аб шѣтъ, испытѣю
аб испытати, ратѣю, сѣтъю.

завѣзѣю а вѣзати, шѣлизѣю а лизати, истѣзѣю
а тѣзати, показѣю а показати, ползѣю а
полза, шѣразѣю аб шѣраз.

шпопѣсѣю аб шпопѣсати, воспѣсѣю а писати, согла-
сѣю а глаголю.

шѣолгѣю аб шѣолгати, недѣгѣю а недѣг.

лихѣю а лихъ. лихѣю а лик, инѣю аб инѣ, тол-
кѣю а толкъ, слѣкѣю, изыскѣю аб искати.

Adde plurima alia partim ab Adjectivis in *en*
derivata, uti лѣкавнѣю а лѣкавен, чермнѣюся а чер-
мен, празнѣю, вѣнѣюся, вѣчнѣю, partim a Sub-
stantivis orta, uti болѣзнѣю, господѣю, враждѣю,
а болѣзнь, господь, вражда; et alia, maxime a
forma Abstractorum in *ство* deducta: дѣйствѣю
а дѣйство, вѣтѣйствѣю а вѣтѣйство, ходатай-
ствѣю, благовѣствѣю, разньствѣю, пѣствѣю, свѣ-
щенствѣю, свѣдѣтельствѣю, предѣстѣяствѣю,
господствѣю, наслѣдствѣю, оусердствѣю, десят-
ствѣю, сѣботствѣю, торжествѣю, шѣствѣю, монаше-
ствѣю, послѣшѣствѣю, пророчествѣю, жречествѣю,
владѣшѣствѣю, изышѣствѣю, шѣшѣствѣю а шѣ-
шѣство, чѣловѣколюбствѣю, et innumera alia, ple-
rumque graecorum exemplorum servili imitatio-
ne procusa.

h)

b) - **ЕВА, ЕВАТИ :**

ВОЮЮ : **ВОКВА :** **ВОКВАТИ,** а **ВОЙ.**

ОУТРЕНЮЮ : **ОУТРЕНЕВАТИ,** а **ОУТРЕНІЙ.**

БЛАСТЕЛЮЮ : **БЛАСТЕЛЕВАТИ** а **БЛАСТЕЛЬ.**

СОВЕРШЮЮ : **СОВЕРШЕВАТИ,** а **СОВЕРШИТИ.**

ВРАЧЮЮ : **ВРАЧЕВАТИ,** а **ВРАЧ.**

НЕПЩЮЮ : **НЕПЩЕВАТИ,** а **НЕ** et **ПЕЩИСА.**

СОКРОВИЩЮЮ : **СОКРОВИЩЕВАТИ,** а **СОКРОВИЩЕ.**

Post ш, ч, ц scribi Ю pro юю satis jam notum est ex iis, quae Introduct. §. 24. nota (t) monuimus.

Sextae formae usus idem fere est, qui Frequentativorum quintae, ad formanda nimirum Praesentia. **КЪПИТИ** Praesens **кѣпѣю** ab hac forma petit, cum **кѣпѣю** Futurum sit. А **ВАЗАТИ** Praesens **важѣ** praefixa praepositione **за** transit in Futurum **заважѣ** (alligabo), ut igitur a composito **завазати** Praesens habeatur, hoc a forma **завазвати**, utpote frequentativa respectu brevioris formae, repetendum erit: **завазѣю.**

Exposito formarum Verbi discrimine et usu jam ea, quae Grammatici de Futuri formatione docent, illustremus.

Futurum simplex.

§. 74. Futurum simplex a forma Praesentis terminatione non differt. Hinc eodem modo inflectuntur Futura, quo Praesentia. Sunt etiam non pauca Verba singularia primae, secundae, et quar-

quartae formae, quibus actio subito-transiens denotatur, quae sub forma primigenia non Praesens, sed reipsa Futurum sistunt; Praesens vero, cum id diutius duret, ab alia forma, qua longior mora designatur, sumere solent. Sic **ѣдѣ** (ero) natura sua Futurum est, quod Praesens **ѣмь** (sum) ab alio themate mutuatur. Praesens autem **ѣмь** (esse soleo) a Frequentativo **ѣмьати** singularis Verbi **ѣти** formatum est. Themata igitur Praesentis et Futuri temporis in Lexicis diligenter notanda erunt. Hic saltem aliqua Futura primigenia praeter **ѣдѣ** subjungamus. Et quidem formae primae:

дамъ dabo, Praes. **даю**, **даѣти**.

падѣ cadam, - **падаю**, **падаѣти**.

сѣдѣ sededo, - **сѣѣдѣ**, **сѣѣѣти**.

лѣжѣ jacebo, - **лѣжѣ**, **лѣжѣти**.

сѣдѣ proprie significat: ponere se in sede, *sich setzen*, **лѣжѣ** ponere se in lecto, *sich legen*. **ѣмь** Futurum circumscribi solet **живѣ** **ѣдѣ** vivus ero, vivam.

Formae secundae, quae proprie Futurorum est:

ѣмь flabo, Praes. **ѣмѣ** (**ѣю**).

зѣмь oscitabo, - **зѣѣмѣ**, **зѣю**.

каѣмь stillabo, - **каѣю**, **каѣѣти**.

плаѣмь spuam, - **плаѣю**, **плаѣѣти**.

стаѣмь stabo, - **стаѣю**, **стаѣѣти**.

ѣѣмь

- сaгнѣ attingam, Praes. сагаю, сагати.
 дѣхнѣ spirabo, - дѣшѣ, дѣхати.
 рыкнѣ rugiam, - рычѣ, рыкати.
 дѣрзнѣ confidam, - дѣрзаю, дѣрзати.
 дѣвигнѣ movebo, - дѣвигаю, дѣвигати.

Formae quartae:

- кѣплю emam, Praes. кѣпѣю, кѣповати.
 лишѣ carebo, - лишѣю, лишати.

Grammatici Bohemi, uti et Poloni, verba singularia Futura appellant *perfecta*, seu perfectae actionis, quae momento absolvatur, Praesentia vero *imperfecta*, quod eorum actio duret.

Praesens pro Futuro.

§. 75. Utuntur vero Slavi subinde etiam Praesenti Verbi singularis pro Futuro, eadem nimirum forma exprimendo Praesens et Futurum. Matth. 8, 19. идѣ по тѣбѣ, а може аще идѣши, sequar te quocunque ieris. Praesertim si particula аще (ἐάν) praecedat: аще просите si petieritis; иже аще речет qui dixerit. Sic кѣю, пѣю; вѣдѣ, мѣнѣ, градѣ venio, et veniam; hinc градѣщій venturus; разѣмѣет intelliget, мѣнитѣа revelabitur, волѣнт, родѣнт, вѣдѣат videbunt, свобоѣдѣнт, пѣстѣнт, проѣстѣнт, крѣстѣнтѣа baptizabitur, вѣраю praecedo et praecedam, поашѣнт praecinget.

Futurum compositum.

§. 76. Futurum compositum formatur, si Praesenti verbi simplicis praepositio praefigatur. Enume-

merant autem Grammatici praepositiones, quae futuri formationi aptae sint, praeprimis sequentes: **въ, оу, изъ, въ (во), по, на, съ (со), възъ (возъ), при, про, разъ**, quibus addere licet reliquas omnes, e quibus verba composita constare possunt, nimirum **до, въ, ѿ, пре, подъ, предъ, низъ**. Quaelibet enim praepositio Verbo praefixa hoc ipso, quod significatum ejus vario modo determinet, ipsum etiam tempus ita restringit, ut Praesens verbi simplicis in compositis Futurum exadat. Verbo **лю** (fundo) si praefigas **въ, на, изъ, про, разъ**, habebis Futura **вллю, наллю** infundam, **изллю** effundam, **проллю, разллю**, profundam, diffundam. Sic **вѣю** induam, **изѣю**, **разѣю** exuam; **почнѣ**, **начнѣ**, **зачнѣ** incipiam, **почю** quiescam, **оударю** percutiam, **положю** ponam, sunt Futura composita, etsi eorum simplicia exoleverint.

Frequentissimi autem usus in formando Futuro sunt praepositiones **оу, по, възъ**, ita quidem, ut propriam subinde significationem fere amittant. Talia sunt: **оублю**, **оумлю**; **поймѣ**, **пойдѣ**, **понеѣ**, **познаю**, **послю**; **возмѣ**, **возмогѣ**, **возмѣтисѣ** ridebitis, **возрастѣ** crescam. Formae tertiae: **оубидит** videbit, **оубоюсѣ** timebo, **оумрѣ** moriar, **оузрит** aspiciet, **оудержит**, **оумлчит**, **оуслышит**, **возмнитсѣ**, **возненавидит** (Praes. ненавидит) odio habebit. Formae quartae: **оупоконт** pacabit, **оу-**

молит, оутзвѣтит, оуѣрамаѣса confundentur, оустоят; погубит, послужит; возбѣдит, возмѣрит, возлюбит, возсѣдит. Formae quintae: порѣгаюса възлачѣ аб аакати, възшѣш, възплачетеса flebitis, възрыдаете, възглаголете. Formae sextae: оувѣрѣете credetis; възрадытеса gaudebitis. Plura alia Futura composita formae secundae (имѣ) vide supra §. 61.

Наес tamen ope praepositionum formata Futura, si iis particula да praefigatur, etiam Praesens Optativi et Conjunctivi supplent: да оумолчит taceat, ut taceat, да послужит ut serviat, да прїидет adveniat, да сѣдѣтеса ut impleatur.

§. 77. Non est tamen praepositionum tanta vis, ut etiam Praesens Frequentativorum in Futurum convertere possint. Sed nec Iterativorum, quibus sub aliis formis verba singularia respondent, Praesens pro Futuro usurpari solet. Sunt enim владеают, ѡстоятъ, изгоят, изнесят, прихо-
дит Praesentia. Adde пристѣдит adsidet. Non desunt tamen exempla Futuri iterativi: покмлет, въземлет, постѣкаетеса, ѡвѣщають respondebunt, Praes. ѡвѣщавають; ѡставалетеса, ѡбрашѣ аб ѡкрѣтати (Praes. ѡбрѣтаю). Differunt autem покмлет а поймет, постѣчит а постѣкает ratione formarum, quarum prima (имѣ, сѣкѣ) actionem momentaneam, subito transeuntem, quinta vero имати, сѣкати actionem continuatam aut iteratam designat.

Fu-

Futura periphrastica.

§. 78. Futura circumscripta seu periphrastica formantur ope auxiliarium **имамъ, хоуѣ, еѣѣ**, quae Infinitivo praeponi aut postponi solent: **имамъ чести** legam, **хоуѣ написати** adscribam, **еѣѣ дѣлати** operabor. **имамъ Graecorum μέλλω, еѣѣ Germanorum ich werde, хоуѣ Anglorum I will** respondent. Exempla Futuri ope **имамъ** formati in Evangeliiis non pauca leguntur: **имѣти имаши** habebis, **предан имать быти** tradetur, **оуслышати имате** audietis, **прїити имать сын** veniet, **venturus est filius**, **не имать быти** non erit, **не имать пити** non bibet, **не имате видѣти** non videbitis, **не имѣт вкѣсити** non gustabunt, **не имате вѣровати** non credetis. Addi potest **начнѣ**: **нерадити** начнет contemnet, (negliget, non curabit) Matth. 6, 24; Sic Luc. 16, 13., ubi pro **нерадити** antiquiorum editionum editores substituerunt formam Russis usitatam **неоудѣти**. **неоудѣти** **начнеши** non timebis Sir. 9, 16. (nunc неоубоившиса). **немоуи** (male in Ostrog. **немочи**) **начнеши** Sir. 7, 6. nunc **невозмоуиши**. **искати** **начнет** ζητήσαι, Sir. 33, 26.

§. 79. Auxiliare **еѣѣ** activorum et neutrorum Infinitivo rarius jungitur: **имѣти еѣѣте** habebitis Joh. 16, 33; at in **аще еѣѣет** **оубрѣтити** ю, Matth. 18, 13. si contigerit, **еѣѣет** est pro γίνεται. In Vet. Test. libris minus antiquis reperiuntur plura ejusmodi

modi Futura: **БЛАДѢТИ БѢДѢ**, **ПИСАТИ БѢДЕШИ**, **СЛѢЖИТИ БѢДѢТ**, **ЖИТИТИ БѢДЕТ** *habitabit*. Raro etiam participio activo (et neutro) in **а** ad exprimendum Futurum exactum addi solet **БѢДѢ**: **ЕЛИКО БѢДЕТ СЪТВОРИЛ** quaecunque fecerit, Ezech. 18, 22. Ostrog. ed. (**нунц елика сотвори**л). **ИДѢЖЕ ВЪШЛИ БѢДѢТ** тамо, quo ingressi fuerint, **ὅ ἐισήλθοσαν ἐκεῖ**, Ezech. 12, 10. (**нунц а може внидѣт**); или **ОУСНѢЛ БѢДЕТ** aut obdormiverit 3 Reg. 18, 27. (**нунц или спит сам**); **ДА НЕ КАКО ИСКЪСНЛ БЫ БѢДЕТ** ne forte tentaverit vos 1 Thess. 3, 5. (**нунц delete бѣдет**).

Frequentius autem **БѢДѢ** cum Participii passivi Praesenti et Praeterito connectitur: **ДА ВИДИМИ БѢДѢТ** ut videantur; **БѢДЕТЕ МЕНАВИДИМИ**; **ВЪЗАТ БѢДЕТ**, **ДАНО БѢДЕТ** dabitur; **ПРЕДАН БѢДЕТ** tradetur, **ВЕДЕНИ БѢДЕТЕ**, **ИЗГНАНИ БѢДѢТ**, **ОУВѢДѢНО БѢДЕТ**, **РАЗРѢШЕНО БѢДЕТ**, **СВАЗАНО БѢДЕТ** etc.

Verbum auxiliare **ХОУМѢ** (volo) Infinitivo jungi solet: **КГДА ХОТАТ СІА БЫТИ** quando futurum est ut ista fiant, **ὅταν μέλλῃ ταῦτα γένεσθαι** Luc. 21, 7. **ХОТАЙ ПРІИТИ** qui venturus est, **ὁ μέλλων ἔρχεσθαι**, Matth. 11, 14. **ТАЖЕ ХОТАХЪ ЕМѢ БЫТИ** quae essent ei eventura, **τὰ μελλόντα αὐτῷ συμβαίνειν**, Marc. 10, 32.

Apud Illyrios auxiliare **Ѡ**, quod e **ХОУМѢ** contractum est, frequentissime Infinitivo jungi solet; Russi vero et Bohemi in verbis iterativis auxiliare **БѢДѢ** amant. Croatae et Carnioli **БѢДѢ** cum participio activo in **а** connectendo Futurum formant. Poloni **БѢДѢ** cum Parti-

icipio activo in *а* aut cum Infinitivo conjungunt: бѣ-
дѣ писаѣ, aut писаѣ бѣдѣ scribam. Relkovich in Gram-
matica Slavonica (dialecti illyricae hodiernae) Futurum
II. Conjunctivi ope budem et Participii activi formatum
exhibet: kada ja budem imao, kada mi bude-
mo imali, si habuero, si habuerimus. Lanossovich
vult etiam Infinitivum adhiberi: kada bŭdem imati.

Praesens aliorum Modorum.

§. 80. Aliorum Modorum Praesens a Prae-
senti (seu Futuro) Indicativi formatur rejiciendo
ѣ vel ю et apponendo characteristicam termina-
tionem cujusvis Modi. Est autem и Imperativi ter-
minatio: иди, бѣди, ими, послѣ, встанѣ, абидѣ,
бѣдѣ, имѣ, послѣю, встанѣ. Desinentia in гѣ, кѣ
mutant ante и gutturales г, к in analogas з, ц:
неможи, поли, а немогѣ, помози а помогѣ, избавѣ
аб избавѣ.

Coalescit autem и cum vocali praecedente in
diphthongum: пой а пою, владѣй а владѣю, пи-
тай а питаю, помилѣй а помилѣю.

In Verbis 3. et 4. formae, in quibus conso-
na radicalis ante ю primae personae transfor-
mari solet, aut secunda persona, aut Infinitivi con-
sona immutata respici debet:

сѣжѣ,	сѣдиши	:	сѣдити,	Imper. сѣди.
мѣщѣ,	мѣтиши	:	мѣтити,	- мѣти.
пѣщѣ,	пѣтиши	:	пѣтити,	- пѣти.
слѣжѣ,	слѣзиши	:	слѣзити,	- слѣзи.
прошѣ,	просиши	:	просити,	• просѣ

Sic

Sic любѣ а люблю: любѣти, соблазѣни а соблажню: соблазѣнити, мысли а мышлю: мыслѣти, острѣ аб ошрю: острѣти.

А et ы Gerundivi: дам seu дам а даю, глагола а глаголю, горѣ а горю. Vocaleм ы exigunt desinentia in ъ: имѣ аб имѣ.

Et affixo ѣ Adjectivorum: имѣ habens. Sic живѣй qui habitat, κατοικῶν Psal. 90, 1., живѣй блѣдѣю vivendo luxuriose, ζῶν ἀσώτως Luc. 15, 13. чтѣй (отца) honorans, ὁ τιμῶν Sir. 3, 3., клѣнѣса qui jurat, верѣй projiciens. Quaedam et ope а formantur: дам а дамѣ, жѣм а жѣѣ, трѣм а трѣѣ.

Bohemī Verbis in ѣ solidum pro ы apponunt а: неда ducens, неса portans. Hanc terminationem etiam in Chronographo russo Nestore non semel observare licebit.

ем (ѣм), ом, им Participiī passivi, apponendo ем pro ю post vocales: дамѣм seu даем, знаѣм, нарицаѣм, шѣдѣѣм, а даю etc. ем pro ю post consonas: глаголем а глаголю, колебѣем; пишем, меѣшем а пишѣѣ, меѣѣѣ.

ом pro ѣ: веѣдом, неѣсом, жеѣном, чтоѣм а веѣѣѣ, неѣѣ etc.

им pro ю in verbis 3. et 4. formae: творѣм а творю; гонѣм а гоню. Restituenda autem est consona radicalis, quae in 1. persona mutationem subiit: сѣдѣм а сѣдѣти: сѣѣдѣѣ, виѣдѣм а виѣдѣти: виѣѣдѣѣ, просѣм а просѣти: просѣѣѣ.

Прае-

Praeteriti simplicis et Infinitivi formatio.

§. 81. Dato Praesenti (seu Futuro) primae formae personam tertiam Praeteriti facile formabis, rejiciendo ю, si syllaba radicalis vocali terminetur. А рію si ю rejicias, habebis пи; cui si χ affigatur, persona prima formabitur: пишъ bibi. Verba autem in ъ, quorum syllaba radicalis consona clauditur, assumunt in Praeterito characteristicam е, in prima persona ох: иде, идеох; веде: ведох, плете: плетох, ab идѣ, ведѣ, плетѣ. Consonae transformabiles ante е mutationem subeunt, non ante ох: верже: вергох а вергѣ, блече: блекох а блекѣ. Infinitivi Verborum istorum quomodo a prima persona formari possint, sub forma I. inductio sat ampla §. 57 docet.

Verba 2. formae, si terminationem нѣ praecedat vocalis, exigunt in Praeterito нѣ, нѣх: минѣ, мѣнѣх а минѣ, минѣти. Quorum syllaba radicalis (ante нѣ) consona terminatur, etiam 1. formae Praeteritae emulantur, rejecto нѣ et affigendo е, ох: погмѣе, погмѣеох а погмѣнѣ.

In Verbis aliarum formarum dato Infinitivo formabis Praeteritum rejiciendo ти, et dato Praeterito simplici formabis Infinitivum affigendo ти:

А горѣти : горѣ. А терпѣ : терпѣти.

кѣпити : кѣпи. гони : гонити.

пи-

А писати : писа А каза : казати.

ТОЛКОВАТИ : ТОЛКОВА. ПОМИЛОВА : ПОМИЛОВАТИ.

Juverit formationem Praeteriti et Infinitivi, utpote temporum analogorum schemate generali comprehendere.

Praes.	Praet.	Inf.
- ю, -	- х, -	ти : } Verb. form. 1. { a.
- ь, -	- ох, -	ти : } b.
- нѣ, -	- нѣх, -	нѣти : Verba formae 2.
- ю, -	- ѣх, -	ѣти : Verba formae 3.
- ю, -	- их, -	ити : Verba formae 4.
- аю, ю, -	- ах, -	ати : Verba formae 5.
- ью, -	- ова, -	овати : Verba formae 6.

Iterativa et simplicia continuatae actionis exigunt in 3. pers. Praeteriti terminationem аше pro а : БЫВАШЕ, ЗВАШЕ, СПАШЕ, ГНѢВАШЕСЯ, ТРЕБОВАШЕ etc.

Lexicographis auctor sim, ut Verborum 1. et 2. formae primo loco ponant Praesens ceu thema, Verborum vero 3. et 4. formae Infinitivum aut Praeteritum, cum in his radicales literae nullam patiantur transformationem. Idem fere in Verbis 5. formae observandum erit, cum etiam horum non pauca in Praesenti mutationem subeant. Sive enim питаю, sive питати primum locum occupet, nihil inde incommodi: sed pro ахчѣ, нѣхчѣ malim Infinitivos аскати, исскати, exhiberi, ut mutationis ratio pateat. In his et similibus, in quibus ex uno tempore aliud certo cognosci non potest, tutius erit utrumque loco suo ponere et lectorem eo remittere, ubi syllaba radicalis non mutata exhibetur.

Прае-

Praeterita aliorum Modorum.

§. 82. Aliorum Modorum Praeterita ab Indicativi Praeterito formantur, characteristicam terminationem affigendo tertiae personae. Est autem consona

в Gerundivi terminatio: бѣв а бѣ: бѣти, минѣв а минѣ, гладѣв а гладѣ, посади а посади, показав а показа, вѣровав а вѣрвав. Excipe tamen Verba primae formae in ѣ. Haec enim в plane respuunt, et rejecto ѣ ipsa syllaba radicalis Praeteritum Gerundivi constituit: шѣ а шѣдѣ, плет а плетѣ, рек а рекѣ. Sic км (проим) ab имѣ, начин а начинѣ et alia quaedam formae secundae. Vide Conjugationem II. Affigitur autem huic terminationi non solum in feminino ши: минѣвши, показавши, in plurali ше: шѣдѣше; sed etiam in obliquis casibus ш: глаголю рекш vocem dicentem (quae dixit).

А Participii activi: бѣа, ѿринѣа, видѣа, ѣвѣа, рѣзѣа, вѣрвав, а бѣ, ѿринѣ, видѣ etc. Sed неса, изгнѣа а несе, изгнѣе, rejecto prius е formativo Praeteriti formabis. In iis autem, quae ante е Praeteriti consonas transformant, thema ipsum, aut prima persona Praeteriti respicienda erit, quia haec ante ох radicalem thematis immutatam exhibet; тек а текѣ, текѣх, стрѣга а стрѣгох.

В ѣ

- и,

-н, ен, вен, овен, et-т Participiī passivi:
 послан, бѣн (бикн), несен, шедвен, ѿриновен, а
 посла, би, несѡ, шедю, ѿринѡ, et пѣт, пит, свит,
 простерт а пѣ: пѣти, пи, свинѡ, прострѡ, pro
 ratione diversarum formarum et Conjugationum,
 quas vide.

Scio equidem activa питаа, твориа а Gram-
 maticis linguae slavicae veteris inter Participia non
 referri, et passiva питаем, творим, et питап,
 творен Gerundivis adnumerari, so.umque ea Parti-
 cipia appellari, quae terminationibus ѣ, щѣй, ѡй
 aucta sint, uti activa питаай, питающѣй (а питаа),
 творай, творашѣй (а твора), et passiva питаемѣй,
 творимѣй, питапѣй, творенѣй. Verum terminatio-
 nem activam питаа, питааа, питаао Participia eo-
 dem jure, quo passiva питап, питапа, питапо, ар-
 pellenda recte Grammatici linguae illyricaе hodiernae ob-
 servarunt, cum ratio ab analogia petita id suadeat.
 Liccat itaque etiam mihi duntaxat питаа, имѡ, тво-
 ра, et питаѡ, ѡм, творѣ Gerundivum (Bohemis
 Transgressivum, aliis Circumstantialem) Modum vo-
 care. Aucta vero terminationibus ѣ, щѣй, ѡй Adjectiva
 dicantur, e Gerundivis et Participiis formata, et sub hac
 forma non ad Verbi conjugationem, sed ad Adjectivi
 declinationem referenda erunt.

Præteritum iterativum: ах, аше.

§. 83. Quid intersit inter аах, аа et ааах,
 аааше, inter бнх, би et бѣах, бѣаше, inter
 творнх, творн et творах, творааше, ex formarum
 discrimine supra explicato cognosci potest. ааенин
 а Verbo singulari аати, ааше ab Iterativo аапа-

ти

ти formata censeri debent. Sunt autem et alia Verba, a quibus Iterativa in *лю* formari aut non solent, aut non possunt, quae tamen terminationis iterativae *ах*, *аше* in Praeterito capacia sint. А живѸ Praeteritum singulare in composito *оживѸ* est *оживѸ* revixit; si autem continuatam actionem designare velis, non *живѸ*, *жи*, sed *живахъ*, *живаше* (*vivebam*, *vivebat*) dicendum erit. Formatur autem praeteritum hoc continuativum apprehendo *ах* pro *охъ*, *ѣхъ*, *ихъ* primae personae et *аше* pro *е*, *ѣ*, *и* 2. et 3. personae: 1. *идахъ*, 2. et 3. *идаше*, pro *идохъ*, *иде* ab *идѸ*; *ѣаше* pro *ѣхъ* а быти. Sic quoque

БЛЮДАХЪ : БЛЮДАШЕ PRO БЛЮДОХЪ, БЛЮДЕ,

РАСТАХЪ : РАСТАШЕ - РАСТОХЪ, РАСТЕ.

МОЖАХЪ : МОЖАШЕ - МОГОХЪ, МОЖЕ.

ТЕЧАХЪ : ТЕЧАШЕ - ТЕКОХЪ, ТЕЧЕ.

Et sic *имаше* pro *имѣ*, *мнѣ* pro *мнѣ*, *видаше* pro *видѣ*, *молаше* pro *моли*, *любаше* pro *люби* etc.

Verba in *ати*, quorum Praeteritum *ах*, а Iterativi vices supplet, saltem in tertia persona pro а *амант аше*: *питаше* pro *пита*. Solent autem etiam horum, uti et aliorum verborum Praeterita amplius augeri assumpto altero а, ita ut *ах* (*ахъ*) prolongetur in *аахъ* (*аахъ*), et *аше* (*аше*)

in ааше (аше): читаах, читааше; теораах, теорааше; quas terminationes Smotriski Plusquamperfecto minus recte tribuit, cum iis duntaxat frequentior et a longiori tempore continuata actio designetur. In Mss. certe satis obvia sunt ejusmodi Praeterita prolongata, utи еѣаше pro еаше, хореааше, слежааше, вѣдааше, разорааше, ѿвѣщавааше in singulari; продаахѸ, ждаахѸ, кѣповаахѸ, гонаахѸ, женаахѸса in plurali. Sic etiam имѣаше, хотѣаше et хотааше. Quae si latine reddenda sint, non Plusquamperfecto, sed Imperfecto exprimendā erunt: нѣѣаше solebat ire, грааахѸ gradiebantur frequenter, solebant venire. Supplent enim Slavi verbum soleo, quo carent, Frequentativorum suorum formis.

Praeteritum circumscriptum.

§. 84. Praeteritum periphrasticum seu circumscriptum Indicativi constat e Participio activo et auxiliari есмь, еси, естъ aut еѣх, еѣ.

чел есмь, читаа есмь

чел еси, - - еси

чел естъ, - - естъ etc.

Haec exempla Smotriski adduxit. Mrazovič quoque питаа есмь et теориа есмь sub nomine Praeteriti perfecti paradigmata inseruit, quamvis p. 104. in nota monuerit, multos esse Grammaticos.

ticos, qui existiment tempus praeteritum cum auxiliari **къ** linguae (veteri) slavonicae non convenire. Concludit tandem ipse, cum in libris liturgicis secunda persona cum auxiliari **ехи**, et tertia cum **еть** reperiatur, nullam esse rationem, ob quam usus primae personae cum **къ** probari non possit: Sed enim exstant etiam exempla saltem in veteri Testamento pro usu primae personae cum **къ**: Isai. 57, 16. аз **къ** сътвори́хъ, in correctâ аз сотвори́хъ. Isai. 10, 9. нѣкъми възъахъ, at v. 10. възъахъ in Ostrogiensi, in correctâ vero etiam v. 9. не възъахъ, Ezech. 33, 7. стража твѣ **къ** постраши́хъ, in correctâ въ стражѣ дахъ твѣ, Ibid. 40, 4. вѣдѣхъ **къ** сѣмо, in correctâ вшеа ехи; 3 Reg. 18, 22. аз **къ** оутѣхъ; ubilegendum оутѣа, in correctâ аз оутѣа ὑπολέλειμμαι. Isai 36, 10. ὅλιν in plurali **къ**ми пришли venimus, *wir sind gekommen* (nunc при́ндохом). Esther 8, 7. далъ **къ**ми dedi, quod correctores mutarunt in дахъ. De persona 2. et 3. nemo dubitaverit, quum etiam in novo Testamento cum auxiliari legantur. Matth. 18, 15. прише́рѣа ехи lucratus es, ἐκέρδησας. c. 25, 20. патѣ тѣла́нтъ (v. 22. два тала́нта) ми ехи предаа tradidisti, παρέδωκας. Luc. 11, 27. ꙗже ехи сѣаа quae suxisti, ἐσήλατας. Joh. 4, 18. имѣлаа ехи habuisti, ἔχεις, реклаа ехи dixisti, εἶρηκας. At v. 17. доерѣ рече bene dixisti, καλῶς εἶπας, in editionibus antiquioribus, in postre-

ма

ma vero γεκαα εχ. Olim tamen simplicis Praeteriti in 2. et 3. persona, quae terminatione plane non differunt, longe frequentior usus fuit. Qui Ostrogiensem editionem Mosquae 1663. recuderunt, plurimis in locis personam secundam, in quibus textus simplicis Praeteriti inflexionem retinuerat, in margine circumscribere solent. In recentioribus vero editionibus, quas Russi recensuerunt, non nisi rarissime persona 2. simplicis Praeteriti legitur, cum ei γικ non ubique Praeteritum circumscriptum substitutum fuerit. Inde factum est, ut persona secunda simplex a Grammaticis neglecta fuerit. Pro ea enim in eorum paradigmatis persona secunda circumscripta, питаа еч inter питах et питае, етворил еч inter творих et твори locum occupat, quod certe absonum est.

Exempla auxiliaris бѣх, бѣ, cujus ope Praeteritum plusquamperfectum circumscribitur, pauca sufficient. Luc. 15, 32. изгнѣа бѣ perierat, Joh. 6, 17. не оу бѣ пришел nondum venerat, εληλυθαι. Sic бѣ лежало, бѣхъ пришел, ѡшли бѣхъ, бѣша вошли etc.

Praeteritum passivum eodem modo circumscribi solet, jungendo nimirum Participio passivo auxiliare емь aut бѣх, бѣ, et бых, кысть: послан емь missus sum, оуже ѡсѣжден есть, проклати быхъ, бѣ вѣжден, положен бѣ positus erat, не

оу

оу бѣ прославлен Joh. 7, 39. nondum erat glorificatus, еахѹ собранн. Sic quoque дан бысть, послан бысть, речено бысть dictum erat, прелщени бысте, надчени быша, писана быша scripta fuerant.

Optativi Praeteritum, et Futurum
conditionale.

§. 85. Optativi, aut si malis Coniunctivi, Praeteritum conditionale, quod Latinorum Imperfecto et Plusquamperfecto Coniunctivi respondet, formatur adiungendo Participio activo et passivo auxiliare бых, бы, быхом, бысте, быша: да возвеселѹся бых ut laetarer, аще бы разѹмѣл и ты; аще бы вѣдала да р воиѹ-ты бы просила оу негѹ, и даа бы ти Joh. 4, 10. si scires donum Dei-tu petiisses (peteres) ab eo et daret tibi. Postrema editio in primo mѣmbro addit еи post вѣдала, quod ты absit et вѣдала бы sine еи etiam de tertia persona intelligi possit. да бы ма ut ederet, да бы был с ним ut esset cum eo, аще бы был пророк, вѣдѣл бы; что быша имѹ вѣщали quid responderent ei; да быша имѣли ut haberent.

Esther 4, post versum 17. (in Vulg. 13, 13. : libenter etiam vestigia pedum ejus deosculari paratus esset) interpretes antiqui plane бы cum Praeterito simplici Indicativi coniunxit, cujus rei exemplum vix alibi reperire liceat. Legitur enim in Ostrogensi благоволах бы асбзати и пакнѣ ног вго ѹдѹхуу филейу пѣлмх-тх подѹу аутѹ, рго благоволаа бых асбзати и слѣ-ах etc. quod correctae editio nunc exhibet.

Ео-

Eodem modo Plusquamperfectum exprimitur: **взѧлъ быхъ** acceperissem; **аще не быхъ пришелъ** si non venissem; **аще дѣла не быхъ сотвориѧ** si opera non fecissem; **аще бы вохотѣѧ еси жертвы, даа быхъ оубо** Psal. 90, 18. si voluisses sacrificium, dedissem utique; (at Ostrog. ed. et Psalt. Ven. **вохотѣѧ** sine **еси**, et **даа бымъ** pro **даа быхъ**). **добро бы было емѧ**, **аще не бы родилася** Matth. 26, 24. bonum esset ei, si natus non fuisset, Cod. Serb. **коакъ бы было кмѧ**, **аще се не бы родилъ**, melius etc. **престали бы оубо быша cessassent** utique. In voce passiva: **да не предадъ быхъ быѧ** ne traderer; **аще не бы ти дано бывше** (omisso **было**) Joh. 19, 11. si tibi datum non esset desuper.

Futurum conditionale quod Latinorum futuro Coniunctivi, Germanorum futuro exacto respondet, similiter e Participio activo et auxiliari **бѣдѣ** constat. **аще грѣхъ бѣдетъ сотвориѧ** Jac. 5, 15. si peccata commiserit, **ἢ πεποιμῆως**. Legitur vero futurum conditionale **бѣдетъ сотвориѧ** non solum in codd. manuscriptis, sed in antiquis editionibus omnibus. Correctores tamen maluerunt hoc loco substituere Praeteritum Indicativi **сотвориѧ есть**. Sic etiam Exod. 21, 13. **аще-бѣ предаде** editio postrema pro antiquo **предаа бѣдетъ** exhibet. Alia exempla vide supra §. 78.

Infinitivus et Supinum.

§. 86. De Infinitivo ejusque characteristicavocali, quae terminationem **ти** praecedit, sub quolibet forma egimus. Confer etiam §. 81. Ab eo differt Supinum, quod hoc vocalem **и** post **т** respuat atque adeo in **т** solidum (**тт**) desinat: **идѣ** **иска-ттѣ** eo quaesitum, **пойдѣ** **спатѣ** ibo dormitum, **азъ послахъ вы жатѣ**; **приде** **мѣм-видѣттѣ** **гробъ**; **чьсо** **видѣт** **изидостѣ** ter legitur; **текоста** **вззвѣститѣ**, **вниде** **снима** **облачѣ** **шь** cum **ь** ob **щ**. Supini **т** finale cum solidum sit, non liquidum, differt etiam a Russorum Infinitivo, qui ob absorptum **и** signo **ь** notatur: **искать**, **спать**. Haec Supini forma in libris impressis omnino nunc desideratur, et non nisi in antiquis codd. manuscriptis reperitur. Bohemi Supinum ab Infinitivo adhuc seculo XVI., Venedi Lusatiae in quibusdam formulis seculo XVIII. distinxere, Croatae hodieum distinguunt.

Participiale Gerundium.

§. 87. Subnectunt quidam Grammatici Gerundivis alium modum in **ѣмо**, **присаствоѣтѣ** dictum, quem Latinorum Gerundio in **dum** respondere falso putarunt. Abr. Mrazovirk, quamvis de ejus formatione p. 150 egerit, eum a conjugatione penitus rescidit et rectissime quidem, cum revera nihil aliud sit, quam Adjectivum ab Infinitivo

tivo formatum. Confer formativam. елен in Adjectivis. Nec enim читателен verti potest legendus, qui legi debeat, sed legibilis, qui legi possit; adeoque formae читате́лно locus inter Verba tribuendus non est, cum etiam Verbalia, utи чтение, читатель, творитель, licet a Verbis immediate deducantur, inter Verba referri non soleant.

Passivum.

§. 83. Passivi inflexio specialis nulla est in lingua slavica, excepto Participio passivo praesentis et praeteriti temporis, e quibus ope auxiliarium есѣ, етъ, еш, Futura et Praeterita periphrastica passiva constitui supra §. 78 et 84. indicavimus. Solent autem Passiva et quidem frequentissime formari adjungendo activis reciprocum еа. Cape exempla. Praesens: дѣются дѣви fiunt sive patrantur prodigia, что ти мнится quid tibi videtur, да свѣтитса имя твоѣ sanctificetur nomen tuum. Futurum: ѡниметса auferetur, речетса, проповѣстѣтса. Praeteritum: ѡкрѣтса inventus est, оуподобиса, исполниса impletus est, оуготоваса, родиса nati sunt. Optativi Praeteritum: аще не быша прекратилса днѣ оны (olim тѣи), некъ оубо спасаса всѣа плоть Matth. 24, 2. nisi brevius fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro. Infin. дѣтиса dari, читатиса legi, ѡчиститиса munda-
dari.

dari. Temporum circumscriptorum inflexionem vide in Conjugationibus.

Reciproca neutra seu media.

§. 89. A Passivis differunt non quidem forma, sed significatione Verba, quae ob adnexum *ca* reciproca aut potius reflexiva dicuntur. Respondent autem significatu suo intransitivis seu neutris, Graecorum mediis, Latinorum deponentibus. *пасѣ* (pascō) activum est, *пасѣса* (pascor) reciprocum neutrum, non passivum. Transeunt igitur activa quaedam adjuncto *ca* in neutra.

Act. *держати*, Neutr. *держатиса*.

свѣтити, *свѣтитиса*.

возвратити, *возвратитиса*.

At *пекѣ* pinso, а *пекѣса* curam habeo, progressus differt. Sic et *смѣю* audeo, а *смѣѣса* rideo.

In aliis *ca* significatum varie modificat. *брати* sumere, *братиса* pugnare. *клонити*, *склонити* inclinare, *поклонитиса* adorare; *ѡверѣ* abjiciam, *ѡверѣса* abnegabo me. Bene multa non nisi cum reciproco *ca* in ususunt: *дивитиса* mirari, *приблизитиса* adpropinquare, *прикасатиса* tangere, *противитиса* resistere, *плакатиса* flere, *радоватиса* gaudere, *поткнѣса* offendam. Adde *пазѣса*, *боюса*, *смѣѣса* rideo, *надѣѣса* spero, et alia, quorum pleraque sub formis Verborum singulis notavimus.

Ра-

Rarius pro *ca* Dativus *си* occurrit: *разжаантн си, стѣжати си*. Subinde dubium oriri possit, quo sensu Verbum activum reciproco *ca* auctum accipi debeat. *скопншаса* enim reddere possis castraverunt se (se ipsos) et castrati sunt (ab aliis); *снѣтса* caedunt se invicem, et caedunt se ipsos, et caeduntur. E sensu autem facile colliges, utrum significatio reciproca, an reflexiva, an denique passiva verbo tali tribuenda sit.

Affixa personalia Verborum.

§. 90. Serviles illae literae, quibus syllabae radicali Verborum appositae personae designantur, nihil aliud sunt, quam aut obsoleta aut adhuc dum usitata pronomina. Jure itaque affixa personalia dici possunt. Affiguntur autem syllabae *κ* Verbi irregularis in Praesentis:

Sing. 1.	- мь,	2. - ѣи,	3. - ть.
	къмь,	къи,	къть.
	sum,	es,	est.
Plur.	- мы,	- те,	- ѣть.
	къмы,	къте,	къть.
	sumus,	estis,	sunt.
Dual.	- ва,	- та,	- та.
	къва,	къта,	къта.

Vides *къи* scribi pro *къи*, et in *къть* excidisse initio *κ*. Indorum Duali *къва* respondet Slavorum *къва*. Confer etiam Graecorum *εἰμι*, *εἰς*, *ἐσσι*, *ἐσμεν*, *ἐσε*.

СИ

сн in secunda persona non nisi quaedam anomala servant: вѣсн, повѣсн а вѣмк, дасн а дам. Alia шн amant pro-сн, quod conferendum est cum σν Graecorum.

Aliorum autem Verborum syllabae radicali affiguntur:

(a)

Sing. 1.	- ъ,	2. - еши,	3. - ет.
Plur.	- ем,	- ете,	- ѹт.
Dual	- ева,	- ета,	- ета.
	ведѡ,	ведѡши,	ведѡт.
	ведем,	ведѡте,	ведѡт.
	ведева,	ведѡта,	ведѡта.

(b)

Sing. 1.	- ю,	2. - иши,	3. - ит.
Plur.	- им,	- ите,	- ат.
Dual	- ива,	- ита,	- ита.
	гоню,	гониши,	гонит.
	гоним,	гоните,	гонат.
	гонива,	гонита,	гонита.

In Praeterito simplici:

Sing. 1.	- х,	2. - -	3. - -
Plur.	- хом,	- сѡте	- ша, хѡ.
Dual.	- хова,	- сѡта	- сѡта.
	дах	да	да.
	дахом	дасѡте	даша, дахѡ
	дахова	дасѡта	дасѡта.

In

по post.	пра-
на in.	про-
до ad.	пре-
за pro.	при ad.
сз de.	под sub.
сз, со, cum.	над super.
кз, ко, ad.	низ-
	раз-

Мразовиѣ subjungit 24 Adverbia, quae praepositiones improprias vocat, quod vices propriarum supplere soleant, utи междѣ inter, сквозѣ per, противѣ contra, ради propter etc. quae spectata forma sua Adverbiis adnumeranda sunt.

§. 92. Ex his (съ), на, пра, про, пре, раз inseparabiles dicuntur, quod non nisi in vocibus compositis locum habeant. Huc alii referunt et adverbium низ, et воз, quae tamen, licet rarius, etiam extra compositionem nominibus praefiguntur. Reliquae omnes separabiles sunt, ac nominibus et pronominibus praeponi solitae casus obliquos Accusativum, Genitivum, Dativum, Localem et Sociativum regunt. De earum regimine vide Syntaxim. De earum significato, pro cuius diversitate aliae unum, aliae duos, immo et tres casus postulant, pauca monenda sunt. Loci aut temporis terminum ad quem actio dirigitur, designant: до ad, инъ кз, ad; in compositione etiam въз sursum: воз-

ни-

несыйся до небес *elevatus in coelos*, придетъ къ
 вам *veniam ad vos*. Medium per quod: въ, въ-
 ношъ per noctem, чрезъ вѣръ per fidem (in Ms. et
 Ostrog. вѣрою), чрезъ него (olim Col. 1, 20. собою);
 чрезъ non raro pro чрезъ; in compositione пре, про:
 перейдѣ transibo, пройдѣ pertransibo. Terminum
 a quo: съ, отъ, изъ: съ горы de monte, съ неба
 de coelo, съ вечера a prandio; ѿстоитъ ѿ нас
 distat a nobis, ѿ града ab urbe, изъ оутъ ex ore.
 Hinc съ начала, ѿ начала, изъ начала ab initio,
 quamvis съ proprie sit de, ѿ ab, изъ ex. Quie-
 tem in loco: оу, при: оу тебѣ apud te, при
 нѣти penes viam, при дѣрехъ ad januam. Situm
 et etiam motum ad locum: въ in, по secun-
 dum, juxta, per, въ, post, на in, super, contra,
 за post, pro, передъ ante, подъ sub, надъ super.
 Exempla vide in Syntaxi. Societatem denotat съ
 cum: съ тобою tecum, cui opponitur безъ sine:
 безъ оума sine ratione, безъ вины sine causa. Dis-
 junctionem разъ dis, in compositis tantum: раз-
 рѣшати dissolvere, разсыпати dissipare. Objectum
 actionis въ de, а quo Russi въ non distinguunt
 dicendo etiam въ немъ de illo, pro въ немъ. Dif-
 ferunt tamen въ et въ non solum regimine ca-
 suum, sed etiam significatione in verbis compo-
 sitis, uti ex indiculo subjuncto cognoscere licebit.

§. 93. Serviunt omnino præpositiones etiam componendis aliis vocibus, præprimis autem Verbis, quorum actionem plenius determinant, significatumque plerumque varie modificant; qui cum saepe aliarum linguarum præpositionibus in genere definiti non possit; plurium exemplorum collatione opus est.

ωБОРАТИТИ divitem reddere, *bereichern*, ωПІТИ inebriari, ωПЛАТИ ambulare, ωПИСАТИ describere, ωПЛАКАТИ deplorare; ωПРАТАТИ compressere, ωМОЧИТИ intingere, ωМЫТИ abluere, ωНЕМѢТИ obmutescere, ωХУБИТИ induere; ωЖИТИ reviviscere, ωЖИВИТИ vivificare, ωЖЕНІТИСА uxorem ducere, ωЖИДАТИ expectare, ωСОЛИТИ salire, саsе condire, ωТѢНИТИ obumbrare, ωСЛАБИТИ debilem reddere, ωСТАВИТИ dimittere, relinquere, ωСВЯТИТИ sanctificare, ωСВѢТИТИ illuminare, ωКОНСАТИ fundare, ωЧИСТИТИ et ωУБѢТИТИ mundare etc. In ωСЛЫШАТИ præpositio ω plane negandi vim habet. Adde decompositum ωПРОБРАТИ deicere, abjicere. ωБЕЗГЛАВИТИ, ωБЕЗЧАДІТИ privare capite; liberis, sunt a formulis БЕЗ ГЛАВЫ, БЕЗ ЧАД. Substantiva ex ω composita fere a Verbis deducta sunt, uti ωТОК insula ab ωТЕКЪ, ωПЛОТЬ æpes ab ωПЛЕЧЪ, ωПОНА cortina ab ωПІНЪ, ωТРАВА venenum, ωСТРОГ ab ωСТРЕГЪ. At ωКЪЛН p. 240 a

С с

крин,

крин, et uterque femoralia a sterno. Cf. etiam
ук.

оу:

оубавѣти, оувладати *marescere*, оувѣдѣти,
оувидѣти, оубити *occidere*, оубоити *confodere*,
оумнѣти, оумалѣти *minorare*, *diminuere*, оудалѣти *elongare*, оударити *perculere*, оурѣзати *abscindere*, оуѣкнѣти *decollare*, оутвердити *confirmare*, оугасити *extinguere*, оукротити *mitigare*, оукрашити *exornare*. оу Futuro formando saepe adhiberi, cum actionem simplicium magis determinet, supra dictum est. Decomposita: оуразумѣти, оусѣмнѣти, оусрѣти. Adde Substantiva partim a Verbis, uti оутварь, оужас, оуставъ, оукрой, partim a nominibus deducta, uti оудоль, оудолье, оусердїе, оусилїе, оучастїе. In оубогъ pauper, egenus, unde оубожїе paupertas, оуprivatiōnem significat.

в:

внати *intendere*, Fut. вонкъмъ, внимати: внимлю; внити *intrare*, внѣшити *auribus percipere*, in quibus n epentheticum inter в et vocalem interponitur; вѣѣрити *concredere*, ввергъ *inijciam*, впадати *incidere*, вписати *inscribere*, воплотити-ся (вплтити-ся) *incarnari*, вѣѣнѣти *reputare*, вѣѣстити *capere*, внрѣти *subintrare*, subreperе, впросити (вопросити) *interrogare*, вразумити *intel-*

tellectum dare, instruere, въдѣлѣти, въспити:
са, inhabitare, incolere, въдѣлѣти imponere, inde
въдѣлѣти eques, въдѣлѣти regnare, въспити
са hominis naturam assumere, *ἐκτείνεσθαι* no-
гнѣздѣти nidulari, въкоренѣти са radices ligere, *ἐκ-
εισερχεσθαι*, *ἐκγεύεσθαι* gustare. Inde et Substantiva
consequi interrogatio: *ἐξ* од ingressus, *ἐκ* gustus
... (вы) ...

A Russis, Polonis et Bohemis duntaxat вы in
compositione vocum adhibetur. Nec enim in libris
slavicis antiquis unquam particula: вы, quæ Slovaci
meridionales prorsus ignorant, pro из legitur. Ob-
ijci possit *выдѣлѣн* Act. 25, 11. pro *ἐκτείνεσθαι*, at in-
spectis codd. manuscriptis simplex *дѣти* hoc loca
reperies. Nec me movent alia exempla e libris ve-
teris testamenti petita: *выразумѣху* Gen. 24, 28.
вырѣзашу Exod. 39, 6. (secundum Vulg.); *высѣ-
шѣмъ* 3 Reg. 7, 18. (in Ostrog. cap. 6., in correctis
nunc *высѣмъ* а *высѣти*), *вытѣмѣти*, *выразумѣти*
2 Paral. 2, 14. (in correctis nunc *тѣмѣти*, *разумѣ-
ти*), *вырѣзѣ* ibid. 3, 7. (at corr. *нубѣ*), *вымерѣти*
ibid. 24, 11. (corr. *вымерѣхъ*). Hi enim libri in
Russia aut Polonia translati sunt. Legitur quin-
dem etiam Prov. 28, 17. *вырѣчалъ* *ἐχρησάμενος*, Sir-
7, 27. *выдай* *δύτης* certe pro *дай*, Zach. 5, 4. *вы-
несъ* и (in correctis *изнесъ* *εξ*ο), Zach. 7, 14. ite-
rum *вынесъ* (in correctis *ѡнесъ*), Ibid. 9, 8. *вы-*

гослай. (in correctis изгослай). Sed his in locis, composita cum particula вы pro из certe non sunt a manu prima interpretis, sed correctorium in Russia aut Polonia viventium.

In Compositis duntaxat, про-назъ, пава, арабесъ, папратъ f. vestibulum, пропостicum, (Serb. припратъ, припрат), папратъ filix, память memoria, а поманѣ, памити pascuum, а помѣтити, памѣтъ perniciēs, павечерннѣ. Huc etiam Arabi possint павѣстити angularem, павѣдро et павѣрѣ flocci lini. — Помѣтити accipiam, та помѣтити, помѣтъ ibo, аб нию; помѣдити уиѣсере, а бѣдити согѣне, помалекти, помѣрѣ consuleabo, помѣкѣ sollicitus ero, сагабо, поманѣти, помѣтити, meminisse, помѣзати inungere, помѣрѣ adjuvabo, помѣвити renovare, помѣрѣ portabo, помѣжити, помѣлагати: ponere, collocare, помѣрѣ propellam, помѣдати praeberе, porrigere, помѣрѣтити sustinere, perpeti, помѣтити festinare, помѣтити visitare, помѣтити subridebo, помѣтити mittere, помѣтити mittam, помѣжити ministrare, помѣтити sternere, помѣтити requiescam, помѣтити cooperire, помѣтити conspergere etc. Decomposita: помѣзавѣдити æmulari, invidia moveri, помѣзавѣдати dominari. Adde Substantiiva, помѣтит stratum, pavementum, помѣтит

ora

ora maritima, πορος contumelia, πορος probrum, dedecus, ποτον diluvium, ποταξις rivus, πορος spectaculum; ποταξις testis, ποκοι quies. Russicum πορος, i. e. πορ, limen, differt ab Adverbio πορος cornibus, per cornua. Illud enim vox simplex, hoc vero e πο et πορ compositum est.

- 2 - **SECRET**

напѣти; наймѣ; conducere, напѣти; найдѣти
на-та veniet super te, наѣтити docere, наѣтити
persuadere, наѣыкати assuescere; нападѣти
incidere, напоити potum præbere, напанити im-
plere, направити dirigere, напратѣ (лѣк) intendam
(arcum); напикати inscribere, налагати impo-
nere, налакѣ, налагати incurvare; нарекѣ, нари-
цати appellare, надѣюся sperare, назнаменати
significare, назидаѣти superaedificare, назирати
inspicere, наѣтити saliare, наладити delectari,
наслѣдити hereditare, настѣти instare, на-
стѣтити instituere, наѣтити на змѣю calcare su-
pra serpentes, наѣтити, начинати; incipere, на-
казати instruere, corrigere, corrumpere, наклонѣ-
ти inclinare. Substantiva наѣм (наѣм) merces con-
ducta, наѣмник mercenarius, наѣѣт insidiae, на-
рѣд natio, gens, нарѣк tempus præfinitum; а
нарекѣ. насилаѣ vis, violentia, а свѣд, налагѣ he-
reditas, налагѣ cidaris Exod. 29; 4. Confer et
particulam наѣ supra p. 336, et infra наѣ

44:

доносити, дойдѣ, venire usque ad terminum, недомѣтиса dubitare, haesitare, долати sufficit, долатити implere, supplere, домышлатиса conjectare, недомышляюся in vobis Gal. 4, 20, haesito (ἀπορῆμι) in vobis, доносити perferre, deferre, досадити, досаждати injuria, contumelia afficere, достати attingere, достати sufficere, достоеет decet, достигнѣти, достигати consequi, assequi, доносятъ ad finem perducere. Inde et Substantiva: донос delatio, досада, досажденіе contumelia, достаток, et недостаток defectus, достояніе hereditas. Adjectiva: доволный sufficiens, достоин dignus. Confer et Adverbia домышля, досея, доколе.

занѣти; заходити, occidere (de sole), замѣти (заемаю, займѣ), mutuum sumere, забѣти, забивати, obvolvère, забидѣти invidere, забаззати, забаззобати, colligare, забѣщати disponere, рѣсѣти, mandare, забыти, забывати, oblivisci, заблѣдѣти aberrare; запнѣ, запинати, supplantare, замѣдѣти occidere, запрагати jungerè (equos), запинатѣти obsignare, запалѣти conspuere, запугѣти comminari, interdicere, занѣдѣти desolari, vastari, заматорѣти aetate provehi, сонѣдѣти, задѣти, задѣвати, анги-

ri-

riare, onus imponere, затворити claudere, затыкати obturare, зажгъ, зажигати, зажизати incendere, зазрѣти, зазирати, reprehendere, invidia commoveri, засвѣдѣствовати testificari (de unico actu), застомати, да не-застомит мене Luc. 18, 5. ne suggillet (obtundat) me, *ἐνα μὴ ὑποκιάζῃ με*; затѣпнати suscipere, defendere, защитити protegere, зачати concipere, заградити oppellare, заклати mactare, заклинати adjurare, заключити occludere, includere, закрыть operire, contegere, закънѣти tardare. Decompositum: заповѣдѣти, заповѣдати, praecipere. A Verbis deducta Substantiva: заем (заим) mutuum, mutuatio, заана (inuit. cf. adverb. *ἐνεζααν*), завет foedus, зависть invidia, zelus, забвѣнъ oblivio, запад occasus (solis), заповѣдь praecceptum, зазор reprehensio, denotatio, закон lex, закров latibulum, *ἀποκρυφή* Psal. 17, 12. Et alia a Substantivis formata: запактѣ armilla, а пастъ, заморіе orae transmarinae.

c: 1) de, deorsum.

снити et сходити, descendere, снѣдъ (снѣдъ) cum descendisset, снати et снимати (апати, имати) demere, *herabnehmen*, слѣтити demittere, спаднѣти, спадати cadere deorsum, decidere, слѣтѣти volare deorsum, слѣтити, слазити descendere, сложити deponere, слазати in-

сиг-

curvare (arcum), слаген incurvatus, срѣзати detrudere, deturbare, сѣгнѣ (cornu) incurvare, согбен incurvatus. Sic et Adjectivum сѣгн incurvus, Adverbia сверхѣ, свѣше ab alto, von oben. Decompositum снизше, cum descendisset deorsum. Cf. infra composita ex particula низ.

с; 2) con-

снати congregare, inde снѣм congregatio, снитиса convenire, снѣсти edendo consumere, а пати; сникати conquirere ab искати, соудинити coadunare, унѣти, свѣти convolvere, свѣдѣти scire, свѣмъ conscius sum, inde свѣтъ conscientia, свѣзати colligare, свершѣти perficere, свѣтиса, сѣдѣтсѣ fiet, implebitur, соверхѣ, сокирати colligere, соблазнити scandalizare, сподобити dignum efficere, спасти, спѣсати salvare, смѣрити (смѣрити) humiliare, смѣритиса conciliari, смѣтити conturbare, смѣтѣ, смѣтити concitare, смѣжити (очи) nictando claudere, смѣсити commiscere, сломити frangere, софрѣнгѣти, срѣтати occurrere, срѣстатиса concurrere, сдровити comminuere, стрѣтити, стирати vellere, conterere, сотрѣстити, сотрѣсати conquassare, создати, созидати aedificare, condeгѣти, сзиратиса aspicere se invicem, сожимати constringere, сжалнитиса contristari, сжиззати (сожигати) comburere; сѣжѣти, сѣжѣти concidere,

соче-

сочетати conjungere, сшити consuegere, согнати computrescere, согнѣти (книгѣ) complicare, сгратати conflagrare, сграмамати conservare, сграмада 201, ссгѣшити rescare, скопити castrare 162, скрыти, скрыдати abscondere, сокрѣшити confringere, скончати, consummare, сказати dicere, disserere, demonstrare, explanare. De-composita: снакѣти, совопрѣити, совокрѣпити (in codd. Serb. съвъкрѣпити, съвъпросити), inde совопросник (съвъпросник) *συνερωτης*, conquisitor 1 Cor. 1, 20. Substantiva: союз, союз (in Mss. et съвоуз) *vinculum*, сѣвѣтъ *consilium*, соклази *scandalum*, снѣда *esca*, смѣръ *mors*, слѣг *sylaba*, сѣтъ *computatio*, снѣзник *auriga*, ascensor, а с et оузда, inserto *u* epenthético. Quaedam amant сѣ apud veteres pro с, seu Russico со. Talia sunt сѣмѣти *dubitare*, сѣперник *adversarius*, сѣпротма, сѣпрѣг, сѣпрѣжник, сѣпостат, сѣмрак, сѣсѣд (sic Psalt. Ven., at editiones russicae *соесѣд*), сѣсѣк *puteus* (apud Polykarpow *соесѣк* *vas frumentarium*, et сѣсѣк *cisterna*), сѣгѣвий, сѣграждане (in antiquo Apostolo, at edit russ. *сожители*).

с: 3) una, simul, соу.

совнѣти *simul intrare*, слокамаки *qui simul adoratur*, содоокрѣснѣти *simul resurgere*, славити *conglorificare*, сраспѣнати *simul crucifigi*,

спог-

погрекатися simul sepeliri. Substantiva: снѣстѣд-
ник coheres, споспѣшник coadjutor, сработник
collaborans, спостѣник una jejunans, спокорник
σύμμαχος; pugnae socius, commilito. Antiquiores
tamen interpretes solent ejusmodi composita grae-
ca resolvere. Pro хрѣтови сѣраспахѣ, χρισῷ συνε-
σαύρωμαι Gal. 2, 20. una cum Christo crucifixus
sum, legit Apostolus an. 1324 съ хмѣ пропеть
къмъ. Pro юзам моим спострадасте, τοῖς δεσμοῖς μου
συνεκαθήσατε Hebr. 10, 34. retinuit adhuc Ostrogien-
sis editio antiquam versionem codicis съ оузами
моими пострадасте, Vulg. de vinculis meis mecum
doluistis. At Col. 2, 12. etiam Ostrogiensis συντα-
φείτες — συνιγέρθητε vocibus servili imitatione grae-
corum compositis expressit: спогрѣшеса — съвѣ-
стасте, uti Cod. Belgradensis; antiquus vero Apo-
stolus etiam hoc loco separatis praepositionibus
uti maluit: снѣм погрѣшесе — снѣм вѣстасте.

ШЕ:

шѣсти calceos induere, шѣдѣ (шѣдѣ) cir-
cumdabo, cingam, шѣмѣ amplexi, шѣм (шѣм)
ego complexus (amplexans) eum, тма кго не
шѣмт tenebrae eum non comprehenderunt, шѣм-
мѣти, шѣмлю, vindemiare; шѣмѣти ambedere,
шѣвити, шѣвинѣти, шѣвинѣти involvere, circum-
volvere; et eliso в post шѣ: шѣмъ ги pro шѣмъ
кѣти assuescere, шѣмѣса subterfugere, нешѣмн-

шѣса

Ѹтиса palam, aperte, παρρησία, шкАЗАТИ et шкЕЛ-
 ЗАТИ obligare, circumligare, шкОНАТИ a вонати,
 шкѢШИНТИ antiquare, шкѢШАТИ antiquari, a вѣ-
 ТАХ, шкИДѢТИ injuriam facere, a вИДѢТИ, шкИ-
 ТАТИ a вИТАТИ, шкѢЩАТИ promittere a вѢЩАТИ,
 шкѢСНТИ suspendere, a вѢСНТИ, шкЛАДАТИ a
 вЛАДАТИ, шкЛЕКЪ induam, шкЛАЧНТИСЯ indui, a
 вЛЕКЪ, шкРАТИТИ convertere, a вРАТИТИ. шкЕВНИ-
 ТИ renovare, шкЛІАТИ perfundere, rigare, irrigare,
 шкЛѢНИТИСЯ pigritari, шкЛИЗАТИ lambere, шкЛО-
 ВЪЗАТИ deosculari, шкЛАЗИ сѢМА mane (accumbe)
 nobiscum, шкЛИЧНТИ arguere, confundere, шкРѢ-
 ТАТИ invenire, шкРѢЗАТИ circumcidere, шкРОСИ-
 ТИ irrorare, шкРѢНИТИ desponsare, шкТЕКЪ per-
 cussam, шкГЛАДАТИ circumspicere et шГЛАДАТИ.
 Cf. supra ш. Decompositum шкнѣмѡщевѡю. Sub-
 stantiva шкѢд prandium, шкѢт votum, шкѢчай
 consuetudo, шкЛАСТЬ potestas, шкЛАК nubes pro
 шкБЛАК a вЛЕКЪ, шкРАЗ imago, шкРОК stipendium,
 шкСТОМНІЕ circumstantia, шкѢШИЕ, шкѢЧИЕ. Adde
 шкНІЕ abundantia, ab inusit. вна, et шкѢи ab
 шкѢи pro шкѢи, inde шкѢина communitas (apud
 Bohemos шкѢи pro шкѢи), шкѢишник κα: ωνός, so-
 cius, шкѢишнн communitate, шкѢишнн commu-
 nio, collatio, шкѢишнн et шкѢишннн commu-
 nicare.

ѡт:

ѡндѣ abibo, ѡнимѣ auferam, ѡнедѣ abducam, ѡнезѣ aveham, ѡпалити revolvere, ѡпратити avertere, ѡверзѣ, ѡверзѣти et ѡтвѣрзѣти aperire, ѡвергѣ, ѡвергѣти abicere, ѡпадѣт decidet, ѡпѣстити dimittere, ѡметатисѣ negare, abnegare, ѡмстити vindicare, ѡложити seponere, ѡлѣчити separare, sejungere, ἐκκλίσσαι Gal. 4, 17. (in Mss. Apostolo ѡѣкѣывѣаи хотѣт, id est ἐκκλίσσαι, pessime), ѡринѣти repellere, ѡрѣзѣти abscindere, ѡрѣшити solvere, ѡрицатисѣ excusare, ѡрыгатѣ eructare, ѡстоити distare, abesse, ѡтвѣтити (in Mss. про ѡтвѣтити) devitare, ѡкрыти retegere, revelare. Substantiva: ѡвѣт responsum, ѡрада remissio, ѡпѣт absolutio. Huc etiam referri possit отрок, отроча puer; scribendum igitur esset ѡрок, ѡроча.

из, ис:

изѣти exuere, изѣдѣ exibere, изшѣ cum exisset, изходящѣ емѣ exeunte illo; измѣ, измѣти, изимати eximere, eripere, изострити exacuere, изыскати exquirere, изволити eligere, изведѣ educam, извѣкѣ nom cum evaginta extraxisset gladium; извержетсѣ ejicietur, изѣи occidit, изѣодѣ effodiam, изѣити superesse, liberari, изѣавити liberare, износити proferre, излѣю effundam, изрѣетсѣ effodietur, изоржавѣ aeruginavit Jac. 5,

873, 83, 803: 11 11

взыѣѣ ascendam, възмѣ, взѣти accipere, auscipere, attollere, възопѣти exclamare, а взлѣнѣти, eliso в, възбалѣти volvere sursum, възвысѣти exaltare, възбужѣ ex vigilavi, възвѣдѣти excitare, възновѣти renovare, възнесѣтисѣ elevati, sursum ferri, възложѣти imponere; възрѣстѣ ex cresciam, aufwachsen, въздѣти retribuere, въздѣлѣнѣ retributio; въздѣлѣжѣ (воздѣлѣжѣ), въздѣлѣти

hinauf thun, elevare, *воздвигнутъ* elevabunt, *пожела́ти* (*возжела́ти*) desiderare, *воззо́вѣ* clamabo, *воззвахъ* clamavi, *встанѣтъ* (*возстанѣтъ*) surgent, *возкрѣпѣти* suscitare. Sic et in aliis *воз* pro *воз*: *возпою* cantabo, *возпра́даю* expergiseor, fut. *возпра́нѣхъ*, *возпрѣхѣхъ*, *возхотѣ́ти*, *возхыпѣ́ти*, *возклонити* reclinare, erigere. Decomposita: *возпомяне́тся* in memoriam vedibit, *возпріе́маю*, *возненави́дѣти*. In plerisque vero particula *воз* ob frequentem ejus usum in formandis futuris significationem hic expositam amittit. Nam *люблю* est Praesens, *возлюблю* diligam, Futurum. Servant autem et alia tempora *воз* ad actionem magis determinandam: *возлюбленъ* dilectus, adamatus. Substantiva ex *воз* composita: *возра́стъ* propago, *возра́стъ* statura aetas, *воздѣ́хъ* aer, *востокъ*, *возходъ*, oriens. Adde *возме́здаіе* merces, retributio, *возглавіе* pulvinar, *возгласъ* antiphona, *возкриліе* fimbria (vestimenti). Adject. *возможно*, possibile. Confer Adverbia *взнакъ*, *вспять*, *вскрай*, *вскрю*, et separabilem particulam *въ* (*воз*) in Syntaxi.

вѣз sine:

Particula haec separabilis non nisi in compositis Substantivis et Adjectivis locum habet. Ab his demum pauca quaedam Verba deducuntur. *вѣзана* abyssus ex *вѣз* et Genitivo *дна* (*а дно* fundus)

co-

coaluūt. Alia formam *ii* (rarius *ctbo*) amant: *εξ-
δμία* insipientia, *ἀνοία* Luc. 6, 11. *εξδμство* stul-
titia, amentia, *ἀφροσύνη* Marc. 7, 22. *εξδмен* in-
sapiens; *εξочство* improbitas, impudentia, impor-
tunitas, *ἀναδεια* Luc. 11, 8. ab око, cf. Illyricum
εξочный; *εξмолвіе* silentium, quies, *εξмоланный*
sedatus, *quietus*, et *εξмолствовати* *ὑσυχάζειν* 1
Thess. 4, 11. *εξзаконіе* *ἀνομία*, iniquitas, hinc *εξ-
законный*, *εξзаконнбю*; *εξзмертіе* immortalitas,
εξзчадіе *ἀτεχνία*, sterilitas, *εξзчаден* *ἀτεχνος*, sine
liberis; *εξзчестіе* *ἀτιμία*, ignominia, *εξзчестен* *ἀτι-
μος*, ignominiosus, ignobilis, sine honore, et *εξ-
зчствovati* *ἀτιμάζειν*, inhonore Rom. 2, 23. *εξ-
чинный* *ἄτακτος*, inordinatus, hinc 1 Cor. 13, 5.
ни *εξчинствѣят* *ἐκ ἀσχημονεῖ*, non agit indecore,
(злообразити in ant. Apostolo) et не *εξчинова-
хом* 2 Thess. 3, 7. *ἐκ ἡτακτησάμεν*, non inordinate nos
gessimus. Sic *εξзобразити* 1 Cor. 7, 36. respon-
det graeco *ἀσχημονεῖν*. Huc refer *εξзчадити*, *εξз-
главити*. Adde adverbia *εξзчаднw* *ἀποτόμως* 2 Cor.
13, 10. non parcendo, Vulg. durius, *εξзпрестани*
ἀδιαλείπτως, indesinenter, sine intermissione Rom.
1, 9. et Adjectiva innumera, uti *εξзчотный* *ἄθεος*,
sine deo, dei expers, *εξзланный* illunis (нох),
εξзчислен, *εξзчисленный* innumerabilis etc.

прозакенѣти progerminare, прозрѣти videre, visum recipere, прозирати prospicere, просѣдѣсѣ diruptus est, просѣдѣти disrumpere, просвѣтити illuminare, прославити glorificare, простирати extendere, процвѣтет efflorescit, прочтѣ perlegam, прогнати propulsare, прогнѣвати incitare ad iram, прогнѣватисѣ irasci, проклинати maledicere. Decomposita: произвѣдѣ, произволити. In antiquo Apostolo пронарече 1 Cor. 2, 7. προῳρίσεν, praefinierat, destinavit, nunc представѣ. Substantiva et Adjectiva: провод, провор Jer. 2, 16. olim e Vulgata даже до провора usque ad verticem; est autem провор Russis discrimen capillorum; промысл, пророк propheta, проход transitus; пропасть хѣсма Luc. 16, 26. hiatus, проказа lepra, пространство spatium, пропачіе crucifixio. Bohemis про est etiam particula separabilis: про кога (boha) per deum, прото propter hoc, про тебе propter te. Polonii про mutarunt in prze in omnibus compositis, excepto prowadzić et derivatis ab eo; Carni in pre: predam pro продам. Croatiae tamen in hac voce et quibusdam aliis про retinere.

прѣ-

прѣйдѣ transibo, прѣходѣт transeunt, прѣвѣразити transfigurare, прѣводити traducere, прѣвѣзѣ transveham, inde прѣвоз trajectus, прѣвратити pervertere, прѣвѣдѣ, прѣвѣвати permanere,

D d

прѣ-

препирати *persuadere*, преписати *describere*, пре-
 пинати *impedire*, преплавати *pernavigare*, пре-
 половити *dimidiare*, препомсати *praecingere*, пре-
 мѣннати *transmutare*, премогъ *superabo*, прели-
 вати *transfundere*, преломити *diffringere*, преле-
 тѣти *transvolare*, положить *transponere*, пре-
 лстити *decipere*, defraudare, прервати *interrum-
 pere*, прерѣкати *contradicere*, предати *tradere*,
prodere, inde предатель *proditor*, претесати, пре-
 творити *transformare*, презимѣти *hyemare*, пре-
 зрѣти *despicere*, преселитися *transmigrare*, пре-
 слдшати *non audire*, *non obtemperare*, престати
cessare, *desinere*, представитися *migrare* (de hoc
seculo), престѣпнати *transgredi*, прескочити *transi-
 lire*, преклонити *inclinare*, прекратити *abbreviare*.
Decomposita multa: превендѣти, призебѣхъ, пре-
 извѣнѣхъ, призебѣточествѣхъ *superabundo*, пре-
 взѣхъ *supergradiar*, превозноситися *superexaltari*,
 препрославити, пренебрегати *negligere* etc. *Substan-
 tiva*: препрѣгъ olim Ruth. 3, 15. περιζωμα, nunc
 покрывало, прелюбъ *adulterium*, премѣдрость *sa-
 pientia*, прелесть *dolus*, презоръ, прѣжасъ, прѣстола
solium, *thronus*, прѣграда *interseptum* etc. *Adde*
Russ. перевѣло *fasciculus*, παλάσι 4 Reg. 20, 7. *Russi*
 enim pro *pre* pronunciant *пере*. *Adjectiva* longe
 plurima: превѣчный, преподобный ὁσιος, премѣ-
 дрый *sapiens*, пречистый, прехитрый *perastutus*.
 etc.

etc. Etiam Comparativis particulam при, quae eminentiam denotat, praeligi supra §. 40. dictum est. Illyrii при saepe ut при pronunciant in compositis. Hinc in eorum Lexicis composita ex при etiam sub при quaerenda sunt. Ab hoc vitio immune est Lexicon Serbicum Vukii.

при:

приидѣ adveniam, прихожѣ advenio, пришестіе adventus, приати accipere, приимѣ accipiam, приѣмаю accipio, привали advolvit, приведе adduxit, привлече attraxit, привязати alligare, приывахѣ augebantur, прибѣгаю confugio, приближихѣ appropinquavi; принести, приносить adferre, приникнѣти, приницати aspicere, прилѣпитисѣ adhaerere, приложити, прилагати adponere, прирасти, прирастати accrescere, приршиѣ: прирштати accurrere, призвѣ vocavit, призовѣ invocabo, призри respice, пристѣпнѣти accedere, пришивати assuere, причѣ, причтѣти adnumere, пригвоздити clavis affigere, прикрыти obtegere, прикоснѣсѣ, прикасатисѣ tangere, приключисѣ accidit. Decomposita: приывѣтѣти acquirere, lucrari, приывѣнен бѣх aestimatus, reputatus sum, привинити subintrare, приинжѣнѣ supererogabo. Substantiva: приѣз, приывѣт propositum, приимрак, принос, притвор porticus, призракъ phantasma, присон olim Rom. 11, 10. φῶμα, mas-

sa, nunc примѣшеніе, пристѣп accessus, причет рода Genealogia, притча parabola, приемник susceptor, пришлец advena, присага juramentum, (olim Prov. 29, 24. nunc клятва). Adjectiva et Adverbia: привременен *πρόσκαιρος*, temporarius, прилачен, пристрашен, прискоренный moestus, прискреннѣ *παραπλησίως* Hebr. 2, 14. Alias при in dialectis respondet latino sub: пригладх subsurdus, пригорькый subamarus.

под :

подѣлти, подѣмлю: шблак подѣт ego Act. 1, 9. nubes suscepit eum, подѣлма еси Psal. 29, 1. suscepisti me (Psalt. Ven. подѣтме in 2. persona), подѣтити hortari, admonere, подвалити subvolvere, подвѣщи, подвергати subjicere, подвратити subvertere, подпирати suffulcire, подписати subscribere, подлити suffundere, подлагаю supponere, подрасти succrescere, поддати subdere, поддѣвати sufflare, подсмѣяти subridere, подсылаю submitto, подстилати substernere, подстрекати stimulare, подшивати subsuere, подчинити subordinare, subjicere, подкопати, подкопавати suffodere, подклонити reclinare, Decomposita: подѣтверждаати succingo, confirmare, подразѣлти subdividere; подпомогѣти olim Exod. 18, 22. nunc спомогѣт тебѣ adjuvabunt te. Substantiva: подвой postis, подстав basis, подпора ful-

fulcimentum, подложница concubina, подножіе scabellum, подточиліе, подградіе, подкриліе etc. Adjectiva: поднебесный qui sub coelo est, подлѣтѣм sub tempore, подручный subjectus, sub manu, подзаконный sub lege etc.

над:

In compositis rari usus: надписаніе Luc. 20, 24. ἐπιγραφῇ, inscriptio seu superscriptio, *Auf-schrift, Ueberschrift*. Praeter hanc vocem in Psalmis et Novo Test. nulla alia occurrit, quae ex praepositione над composita sit: надсѣяти superseminare, in glagoliticis evangelіis reperi. Russitamen, Serbi et Croatae nunc plura ex над composita vocabula habent. Alexjejew ex libris slaviciis non nisi pauca haec collegit: надгладати inspicere, наддверіе Isai. 6, 4. ὑπερθύρον, (olim завѣса наддверная), надлежати, надклонити, надникнѣти, надносимый, надписаніе e Luc. 20, 24. надписовати, надраменіе humerale, ὤμοφύριον, надходити. Maximow in Grammatica sua p. 163. adduxit formulam надиде на ма supervenit super me, cum qua conferri meretur vetus slavica найдѣт на та Luc. 1, 36. ἐπελεύσεται ἐπὶ σε, superveniet in te. на itaque hic supplet над, quod. ex на оре д formatum est. Sic Marci 11, 16. legitur написаніе in editis, immo et Luc. 20, 24. in Ms. et editione Mardarii A. 1562.

низъ

низ-:

Ех низ, quod apud Russos Substantivum est, composita e Concordantiis in Psalmos et N. T. collecta cape hic omnia: низвергъ: низверга ма еси Psal. 101, 11. (Ven. низвержеме) κατέρραξάς με, allisisti, deorsum projecisti me; низведъ deducam, низвѣсити summittere, низпадати, низпослати demittere, низпосити, низложити еъ низлагати deponere, (in antiquo Apost. разаршающе destruentes, про низлагающе, κατὰ ῥῆντες), низинѣти praecipitare, низшедъ cum descendisset, низходити, unde низхождение. Addere possis низлежати procumbere, decumbere. низпоскати Ezech. 1, 26. est forma russica pro низпосати. Decomposita sunt низвосходити ab imo ascendere, низположити, низпослати, низпроверци. Adde Substantivum низвергъ praecipitium. Adjectivum низоносный. Confer Adverbium низъ, russicas formulas ъниз; наниз deorsum, Serbicum низ qua particulam separabilem: низ бѣдо, низа странѣ, de monte.

раз-:

разыдѣтся dispergentur, разорити destruere, разверзе море interrupit mare, развратити pervertere, разкѣится collidetur, разкотѣютъ pin-guescent, распнѣ, распинати crucifigere, размысли-рѣти dimetiri, размысливится haesitare, разлучити

se-

sejungere, separare, разрѣшѣти destruere, разрѣшѣти dissolvere, раздѣти distribuere, раздѣлю dividam, раздѣрется rumpetur, раздѣражиша irritaverunt, растниѣ дѣрѣа (дрова) cum concidisset ligna, растлѣша corrupti sunt, расточилъ есть dispersit, разжизати incendere, разсѣпати dissipare, разширѣти dilatare, разгнѣвати, разгнѣвъ книгѣ cum revolvisset, explicuisset librum, раскопати suffodere, раскѣпѣти poenitere. Decomposita: распрѣстрѣти expandere, распрѣстрѣнѣти dilatare, распрѣпинѣти expandere, cruci affigere. Substantiva разѣм intellectus, развѣра vectis, развѣтъ Os. 11, 6. διαβελία, Act. 24, 12. ἐπισύσασις, разбой, inde разбойник latro, раснѣст, раздор dissidium, расѣтес, рассѣп, расход, раскол schisma, inde расколник schismaticus, раснѣтѣе, различѣе, раздѣліе. Cf. Adverbium развѣтъ. Pro раз Bohemii et Poloni pronunciant роз, quos et Russi subinde imitantur, uti in рѣчницѣ catalogus. рѣсходѣ impensae, πρѣσολοι 3 Macch. 6, 27, (qui liber a Gerasimo Danilovich, ut reor, translatus editioni Ostrogiensi an. 1581 recens accessit), etiam in correctā editione servatum fuit. Olim voce рѣсходъ 1 Paral. 29, 2., et рѣсходѣ 2 Paral. 8, 16. Vulgatae impensas expressit interpres. Immo Jud. 16, 1. pro разторжѣ Ostrogiensis exhibet рѣзорѣа, dirupit.

прѣд:

пред:

предѣти *praeire*, предѣщій *praecedens*,
 предѣбразити *praefigurare*, предѣтвержен *prius*
confirmatus, предѣварити *praecedere*, *praevenire*,
 предѣвидѣти *praevidere*, предѣвѣдѣти, предѣвѣдѣ
praescivit, предѣвкѣсити *praegustare*, предѣлежит
πρόκειται, (*prius*) *adest*, предѣлежат *proposita sunt*,
 предѣложити, предѣлагати *proponere*, прѣдрицаю
 (Ms.) *praedico*, edit. предѣлаголю, предѣрекох *et*
 предѣрѣх *praedixi*, предѣзнаменати *praesignare*,
 предѣзрѣти *praevidere*, предѣтекъ, предѣтицати
praecurrere, предѣстоити *stare ante*, *praeesse*,
 предѣставити *sistere*, предѣуставити *praedestinare*.
Decomposita non pauca: предѣшнати, предѣпрѣати,
 предѣпознати *praecognoscere*, предѣпослати *prae-*
mittere, предѣнаписана быша, предѣнаписашася *pri-*
us scripta sunt, *πρωγραφί* Rom. 15, 4, предѣнарече
decreverat, *definierat* (*prius*) Act. 4, 28., unde
 предѣнареченный Act. 10, 41., предѣсоблюдати *prae-*
cavere etc. *Veteres tamen et Adverbio предѣи еѣ*
прежде utuntur: идѣше предѣи *ἔκπρωστον* *ἐμπρόσθεν*,
praecedebat Luc. 19, 8., предѣитек *πρόδρομος* *ἐμ-*
πρόσθεν *praecurrens* *ibid.* v. 4., предѣе написан, пре-
 жде оутвержен, прѣжде нарече, предѣе свѣщенннй
praesancificatus. *Vice versa* 1 Cor. 8, 8. pro прѣд-
 поставит *παρέστησι* antiqui codicis exhibent editio-
 nes поставит предѣ богом. Substantiva предѣнес stella

πρῶ-

προϋών dicta, предлог praepositio, предтеча praecursor (alias предитеча, immo et предотеча), предпразднство προϋρτία, profestum, предходатайца praeveniens mediatrix. Adde предтѣе, предвратіе, преддверіе, преддворіе προϋλίον, vestibulum, предточиліе (137), предсѣніе, предтопліе, предчиніе Jud. 6; 26. παρχίτης, предчертожіе πρόπαρος, предградіе suburbana. Adjectiva предвѣчный, alias предвѣчный, praeaeternus, ante secula, предизбранный praeelectus, предполѣденный ante-meridianus.

през seu през:

Rari admodum usus particula: презима cognomen, Serbis презиме, et презименак ejusdem cognominis; презмѣжен, презестественный Rom. 1, 26. ὁ παρὰ φύσιν, praeter (contra) naturam. At презестественный est supernaturalis, ὁ ὑπὲρ φύσιν. In compositis Verbis през locum non habet, sed suppletur praepositione пре, quam vide. Confer Boh. p r z e s, Pol. p r z e z trans, per, quod nominibus separatim praefigitur, olim et Serbicum през: през все лѣто per totum annum. Differt Croat. през, Carn. et Illyr. чрез, quo utuntur pro без sine.

чрез:

Significatione et usu convenit cum през. Nam презестественный Alexejew explicat per чрезестественный.

ВЕННЫЙ. Habet idem sequentia composita: чрезвѣ-
жitelный per totam vitam durans, чрездѣлство-
ван, чрездѣльно, чрезпотребство, чрезпредѣлѣ
exilium, чрезскоріе, чрезыть. Vide supra p. 189,
et 400. Cf. etiam Croat. чез, Carn. чез et чрез,
чрѣз trans.

Caput IX.

De Adverbio.

§. 94.

Adverbia quoad formam sunt aut primitiva,
aut derivata, aut denique composita. Primitiva
nuda radice constant, in fine quandoque vocali
aucta. Talia sunt:

- 1) оу, вѣ-, не, нѣ-, ни, -ли, -де, 'тѣ, -же, -жде.
- 2) аѣе, оуне, акы, кѣ, гвѣ, кле, кда, беле, вон :
внѣ, вынѣ, выше, боле, пакы, паче, междѣ,
най-, нынѣ, низ: низѣ, неже, ниц, лани
(Р. лони), лиц, лѣче, радн, рани, далѣ, долѣ :
долѣ, дѣла, тай, тѣне, тез-, таче, тѣчю
(точію), сѣлаш, сице, горѣ, годѣ.
- 3) оутрѣ, ашѣт, искрѣ, кше, ваще, верхѣ, близ,
предѣ, прежде, прекы, древле, свѣне, средѣ,
скрѣш, сквозѣ, скрозѣ, кромѣ, -крат.

Quae hic desiderantur, alibi quaerepda sunt: без,
чрез inter Praepositiones, гдѣ, здѣ, выпрѣ inter
Adverbia derivata, поздѣ inter composita.

Pro

Pro οΥΝΕ, ΤΩΝΕ, ΣΒΤΕΝΕ, ΔΡΕΒΛΕ etiam οΥΝΤЬ, ΤΩНЬ, СВТЕНЬ, ДРЕВАТЬ, scribi solet. Pro καὲ alii habent ΕΛИ, et προει pro προειТЬ. Pro ΝΥΝΤЬ codic. Serb. НЫНѢ.

§. 95. Non pauca ex his origine sua Substantiva esse, satis patet. Venim in fine casum obliquum designat. ΤΩ hic, illic, est accusativus a ΤΑ; ΜΕΤΩ, inter, a ΜΕΤΩ, противΩ, contra, a противЕА, ВМΩ, semper, a ВМѢ. At ΔΩΩ, ΝΩΩ, ВΕΩΩ sunt Genitivi a ΔΩ, низ, верх; ΔΩТЬ infra, горЬ, supra, sunt Locales a ΔΩ, гора; вНЬ foris, extra, a вон, зимЬ hieme, pro взимЬ, отгЬ mane ab οΥτρω, quod dum Adverbii vices supplet per ω scribitur: οΥτρω. Sic et ΛΑΝИ, ρΑΔИ pro Loc. aut Gen. habendi sunt. вчЕра, heri, est Genitivus contractus a вчЕр vesper, vespertinus tempore. точію duntaxat, alias токмω, est Instrumentalis, quo Adverbia saepius suppleri solent: ночію noctu, днію diu; волею voluntarie, виною in speciem, πρὸς, Vulg. simulantur Luc. 20, 74, лицу versus faciem, e regione pro лицем, а лице. днѣ, hodie, compositum est ex ден et demonstrativo сѣ, cf. σύμερον, et ipsum hodie i. e. hoc die.

§. 96. Adverbia in ω nihil aliud sunt, quam Adjectiva neutra in о: правω, правω, лѣпω, малω, сѣлω, цѣлω, частω, многω, долгω, а прав etc., cujus neutrum est право etc. Sic кѣннω simul, прикннω semper, et alia innumera ab Adjectivis de-

ri-

nunc male скорѣе, pro скорѣе. Huc referri possint et alia in e: шбаче, имаче, далече pro далеку, кдн-наче, таче, глѣбоче.

ы postulant Adverbia, quae ab Adjectivis in ск (скый) derivantur: римскы, еллинскы, царскы, мытарскы, храбрскы, плотскы, мѣжскы, божскы, мѣзыхскы gentiliter, величскы, всацескы (всацскы et всацско in Ms. Serb. in quo et тѣлеско pro тѣлеснѣ). Sic акы sicut, пакы iterum. Occurrit et малы pro малѡ.

§. 99. Adverbia numeri duplici modo formantur. Primum оре жды seu ши: колижды, коликожды, колнкоши, quoties, кдиножды, кдиноши (codd. Serb. кднѣши, кднѣши), дважды, дваши (дваши), трижды, триши (потриши), четирижды (четвернши), патижды, патиши, шестижды, шестиши, седмижды, седмиши, (седемериши) etc. Sic etiam клижды, клиши quotiescumque, толижды, многожды et многоши, малоши raro. Deinde affigendo in fine, aut connectendo particulam крат, краты: двакры дуabus vicibus, трикры, потрикры, патькры, доседемыкры, стократ, тыщакрат, клькрати (Ms.), колнкры, (колькраты), тмами тем крат *μυριοπλασίως* Sir. 23, 27. in Ostrogiensi тмами sine тем крат, до седедекаст седемерицею septuagies septies Matth. 18, 22.

Ex-

Exprimuntur demum Adverbia numeri Instrumentali feminino кѣиною, et eodem casu Abstractorum in ица: кѣиницею semel, двоицею et вторицею, третицею, четверицею, пѣтерицею, шестерицею, седемерицею et седмицею, осмерицею, девѣтерицею, десѣтерицею (Serb. десѣторицею), сторицею centies, тѣморицею decies millies, множицею multis vicibus.

§. 100. Опе мо formantur Adverbia loci, motum ad locum designantia: камѡ quo, quorsum, ab interrogativo к, тамѡ а тѣ, сѣмѡ а съ. Sic овамѡ, обоамѡ, онамѡ, инамѡ, кѣинамѡ про вѣино мѣсто. Adde мимѡ а минѣ, токмѡ (тѣкмѡ) tantummodo, alias. точію (тѣчію).

Опе ма et ми Adverbia quantitatis: кѣлма, гоѣлма, вѣѣлма, боѡма proorsus, penitus, коѣлми et коѣлма, велми. Adde дѣѣлма pro дѣла propter, ob. At полма est instrumentalis dualis а пол: растѣшет (olim протѣшет) его полма dividet eum, in duas partes secabit, διχοτομήσει Matth. 24, 51.

Опе лѣ formata sunt Adverbia temporis: доколѣ quamdiu, досеаѣ, ѡтсеаѣ, ѡсеаѣ, а к, т, съ, praeifixis praepositionibus до et ѡ. Aucta initio et a fine sunt: донеаѣже, ѡнеаѣже, ѡнеаѣже et ѡнеаѣже, in quibus quatuor elementa notabis до (ѡ), не, лѣ et же; не vero e neutro к ortum est.;

est. Huc spectare videtur **каѣ** aliquantum, **вѣх** : **каѣ** **жѣ** semivivus.

Adverbia quantitatis **коль** pro **коли**, **толь** pro **толи**, а **к** et **т**, assumendo particulam **ли** orta sunt. Huc refer et **негли** **вѣх**, forsitan, **нежели** а **неже** quam. А **коли** praefixa negatione **ни** et in fine assumpto **же** deducitur **николи**, **николиже** **оу-де-потѣ**, nunquam.

Орѣ **аѣ** seu **аѣ** formantur Adverbia loci, quidem in loco denotantia : **гдѣ** ubi, ab interrogativo **к** (apud Veteres **каѣ**) ; **здѣ** hic, а **сѣ** (olim **сѣѣ**) ; **ндѣже** ubi, ab **н**, **ондѣ** ibi, ab **он** ; **индѣ** alibi, аб **ин** ; **вездѣ** ubique, а numerali **всѣх**. Hinc et **дондѣже** donec, ex **до-** **не-** **аѣ-же**.

аѣ pro **аѣ** olim scriptum fuisse, supra p. 34. et 35. monui. Smotriski ipse in prima editione Grammaticae **гдѣ**, **здѣ**, **сѣздѣ**, **ондѣ**, **индѣ** scripsit, quae autem ab editoribus aliis mutata sunt.

оудѣ motum per locum, **оудѣ** vero motum а loco designant : **кдѣ** qua, **оудѣ** (pro **юдѣ**), et affixo relativo **же** : **оудѣже** qua, **тдѣ**, **судѣ** hac, **ондѣ** illac, **индѣ**, **повсѣкоудѣ**. **ѡкдѣ** unde, **оудѣ**, **оудѣже**, **юдѣ**, **юдѣже**, **ѡнюдѣже**, **ѡтудѣ**, **ѡюдѣ** (in Mss. tamen etiam **ѡкдѣ**, **ѡсюдѣ**), **свюдѣ**, **онюдѣ**, **ѡонюдѣ**, **обюдѣ**, **ѡобюдѣ**, **внѣдѣ** (**внѣюдѣ**), **ѡвюдѣ** undequaque, **внѣтрѣдѣ** intrinsecus, **нзвнѣтрѣдѣ**. In **ѡндѣ** (**ѡнюдѣ**) omnino, prorsus, **ѣ** finale resectum est.

Ad-

Adverbia temporis formantur ore гда: когда quando, тогда tunc, овогда, кгда, вегда, иногда, (in Mss. et игда), всегда. Composita ex нѣ et ни: нѣкогда aliquando, никогда, никогдаже nunquam.

Huc spectare videntur кда num, nunquid, кдиньдѣ ѿмѣ, unanimiter, at кдѣ, vix, ore ѡа formatum est. Notanda vero hic et ea, quae ѡ in fine habent: ѡсобѣ seorsim, separatim, про ѡсобѣ, ab ѡсобѣ persona, оудобѣ facile, про оудобѣ; ab оудобѣ (et hoc ab оу et доѡа); свобода et исполнь vices Adjectivorum свободный liber, полный plenus, supplent. Adde искръ пропе. развѣ compositum sit ex раз et вѣ, quae particula etiam initio vocis вѣглаѡ (alias et вѣйглаѡ) prudens, expertus, occurrit. Confer вѣтъ sermo, oratio, Serb. вѣтка, вѣтка deliberatio, Russ. вѣче conventus populi, consilium, olim вѣче, Slav. вѣще. ашѣт frustra, in vanum, quod in Apostolo antiquo bis legitur, semel про вѣзѣма, altera vice про вѣче, obscurae originis vox est, cum qua tamen Boh. obsoletum кшѣт et кшит, unde кшитный vanus, convenit.

Nolim huc trahere Adjectivum вѣверный obscuri sensus. Gen. 14, 10. кладези вѣверны legit Ostrog. про кладези смолянѣ фреѣта асфѣлтѣ. Certe ad вѣѣати fervere, bullire, respexerit interpretes. Carnioli vricm et vervriem dicunt.

Rec-

Recte Abr. Mrazović *ѣѣ* substituit pro *ѣѣ*, quod Smotriskii prima editio exhibet. In posterioribus, uti Rimnicensi A. 1755, penes *ѣѣ* appositum fuit et *ѣѣ*, Legebatur olim *ѣѣ* Lit. 10, 30. *ѣѣ* жива semineceni, Vulg. semivivum, cui Russi *мѣѣ* *мѣѣ* substituerunt. In Glagoliticis libris corrupte *ѣѣ* *мѣѣ* habetur pro *ѣѣ* *мѣѣ*. Miror *лѣѣ*, praeterito anno, retinuisse editorem Rimnicensem, cum jam Polykarpow in Lexico et Maximow in Grammatica rectius *лѣѣ* scribant. Norunt et Poloni *лѣѣ*, Bohemi *ѣѣ* praefigendo *ѣѣ*. Slavi vero meridionales pronunciant *лѣѣ*. Apud Alexjeviem neque *лѣѣ*, neque *лѣѣ* reperias. Jam enim in Ostrogiensi editione 2 Cor. 8, 10. pro *ѣѣ* *ѣѣ* *ѣѣ* ab anno priorē, *ѣѣ* *ѣѣ* *ѣѣ*, et 2 Cor. 9, 2. *ѣѣ* *ѣѣ* *ѣѣ* in gratiam Russorum substituta fuere, quod editores Serli, apud quos *лѣѣ* viget, nunquam tentassent, cum eorum antiqui Codices utroque loco *ѣѣ* intactum exhibeant.

§. 101. E particula *ѣѣ* composita sunt *ѣѣ* unquam, aliquando, *ѣѣ* forsitan, *ѣѣ* sursum (*ѣѣ* *ѣѣ* et *ѣѣ* volo, quasi sursum evolando). *ѣѣ* idem, e *ѣѣ* et determinativo *ѣѣ* contractum est, neque p. 94 inter radices, sed inter Pronomina referendum erat. Solent Illyrii et hodie Pronominibus quibusdam *ѣѣ* adnectere: *ѣѣ* pro *ѣѣ* isti. Praecipue notanda sunt ea, quibus in fine particula *ѣѣ* affigitur: *ѣѣ* jam, ab *ѣѣ*; *ѣѣ* et addito *ѣѣ*: *ѣѣ* quam, *ѣѣ* neque, *ѣѣ* usque, *ѣѣ* donec, *ѣѣ* postea. Jungi autem solet relativis ad relationem firmandam: *ѣѣ* (*ѣѣ*), *ѣѣ*, *ѣѣ* (*ѣѣ*); *ѣѣ* sicut. Alia assumunt *ѣѣ* et *ѣѣ* ad emphasim exprimendam: *ѣѣ* simili-

E e

ter,

ter, eodem modo, **всѣгда** ubique, **послѣднѣ**, **послѣдѣ** postremo. Numeralibus **нѣтъ** apponi supra dictum est. Initio vero praefigi solent negationes, **не**, **ни**: **не оу помѣмъ**, **не кѣмъ** non amplius, **не такъ**, **не помножѣ**. In his quidem divisim, in aliis etiam conjunctim: **недобрь**, **небравъ**, **недостѣти**. Porro **ни малѣ**, **николи**, **николиже**, **никогда**, **никакоже**. Particula indeterminatae quantitatis **нѣтъ**: **никогда**, **нѣкакъ**. Superlativi nota **най**: **наипаче**. Vide Comparationes Adverbiorum §. 40. Compositorum cum praepositionibus major est numerus, suntque pleraque circumscriptiones adverbiales. Lubet pauca hic subungere:

въ: **штай** in occulto, **школѣ**, **и крестъ**, **сѣса**, **шкрьгъ**, **шкрьтъ**.

въ: **внѣтрѣ** intus, intra, **аб оутрѣ**; **близъ**, **всегда** а **кгда**, **вмалѣ**, **вмѣстѣ** in locum, loco, **внезапъ** (**внезапъ**) olim **внезапъ**, subito, repente, inopinate, а **не**, **за**, et **тапа**; **бравнѣ аѣ** **ісѣ** Sap. 14, 9. similiter; **вотче** et **вѣде** in vanum, **вскорѣ**, **вкѣпѣ** simul. Adde **визомль**, **впрѣкы**, **вслѣдъ**, **вслѣсть**.

по: **повынъ**, **пополъ**, **помалѣ**, **помалѣ** **кара мѣрѣ**, **поне** saltem, **понагъ**, **полегкѣ**, **поразнѣ**, **подолъ** **роне**, juxta, **подробнѣ**, **потомъ**, **посемъ**, **поснѣхъ** postea, **послѣди**, **посредѣ** in medio, **погорѣ** etc. Decomposita: **попрѣднѣхъ**, **попрѣмногѣ**.

на:

на: наопах, наѣсть, наѣсти, напрасно repente,
 намнозѣ, наразно, надолзѣ diu, натолцѣ,
 начастѣ, наголтѣ, накривѣ.

до: довнѣтрѣ, доннзѣ, додалеча, додолѣ, додола,
 дозѣтѣ, дозѣла, доселѣ, дохити satis, доколѣ
 quousque.

за: зане, затѣне, заѣтра. Polono-russica зинѣ-
 дѣ, здалеча, значала primae editionis Smo-
 triskii mutata sunt ab editoribus aliis in ѡн-
 нѣдѣ, издалеча, сначала.

с: свѣмѣ, свѣхѣ, смнзѣ, свѣспрѣ, спредѣ, со-
 гадѣ; verisimiliter et свѣнѣ. At Croat. звѣн,
 звѣна, звана respondet Slav. извѣнѣ.

ѡт: ѡнѣ, ѡвнѣтрѣ, ѡланѣ, ѡнод omnino, ѡтѣ-
 дѣ, ѡнѣдѣ, ѡтелѣ, ѡтелѣне, a quo tempore.
 Adde ѡнѣгѣ Marc. 6, 25. ὡς αὐτῆς, jam nunc,
 Vulg. protinus, correcta editio in glossa αὐτῆ;
 Cod. Serb. Кор. ѡнѣга in textum admisit pro
 graecismo ѡнѣгѣ.

из: изѣтра, изѣтрѣ, изѣтрѣдѣ, изюнѣ, извѣнѣ,
 извѣна (извѣнѣ), извѣнѣтри, извѣнѣтрѣ, излиха,
 издалѣна, издалеча, издревле, исперва, исти-
 ха, истоласта, искони ab initio.

из: испать retrospectum, а пата; искѣю (subaudi
 винѣ) quare, ob quam causam; искрай in lit-
 tore, in extrema ora. Adde возглас alta voce.

Possunt vero et aliae praepositiones praefigi: *преболе, превесѣма, преизанха* praecipuis, *привелиз*. Adde circumscriptiones *безѣма* frustra, sine causa, *безпрестани* continuo, *бесчима* et *бесчинѣ* pro *безчиннѣ* sine ordine, *почто*, *щемоу* noctu, *per noctem*, *въ он пол* trans, in altera ripa; *сирѣч* id est, ex ci et *рѣч*, alias *рекше*, quod est Praeteritum Gerundivi а *рекѣ* dico. Modus enim hic adverbialis dici posset: 2 Cor. 9, 6. *φειδομένως* in antiquo Apostolo expressum est Gerundivo *φειδѣи* (i. e. *щадѣи*) *parcens, parcendo*, *внѣ сѣдѣи*, Instrum. а *сѣдѣи* inopia, *penuria*. Vice versa pro Gerundivo *надѣи* Philip. 1, 2. quod græco *παρούσας* respondet, editiones omnes exhibent Adverbium *извѣстнѣ*: *извѣстнѣдѣи* certo scio. Imperativos autem *принди, приндиѣ, принки, принвѣди, гради, встани* inter Adverbia jubendū referre Smotriskio et aliis placuit; mihi absurdum videtur.

§. 102. Ex Adverbiis primitivis non nisi pauca componendis vocibus serviunt: *тѣзѣи аѣтѣсѣи*.

Negativa particula *ни* non, quæ alias simpliciter negat, non nisi Pronominibus et Adverbiis а pronominibus ortis in compositione praeligi solet: *никто нема, нигдѣи* nusquam; extra compositionem etiam numerali *кѣди*: *ни кѣди* nec unus, nullus. Verbis praefixum significat nec, neque:

que: **ни видят, ни слышат, ни разꙋмѣют** *Dat.* 5, 23. *nec vident, neque audiunt, neque intelligunt.* **ни** autem olim in constructione negativa cum Verbis connecti solebat, nunc separatim scribitur, paucis tamen exceptis, qualia sunt **нѣтъ, нѣтъ, про некое, некое, неправдовати** inique agere, **непущевати** existimare, **ненавидѣти** inviderē, **нечествовати** impie agere, **ἀσεβειν**, **негодꙋю** indignor, **нерадити** non curo. Nominum tam Substantivorum, quam Adjectivorum, uti et Adverbiorum ex **не** compositorum ingens est numerus: **неповинен** innocens, **неправда** *ἀδικία*, iniquitas, **неправден** iniquus, **неправеднꙋ** inique; **непорочный** sine macula, *ἄμωμος*, **немоу** infirmitas, **немоушный** infirmus, **недѣла** dies dominica, a non laborando dicta, **невѣста** sponsa, **неплодꙋ** sterilis, **недостойн** indignus, **недꙋг** morbus, **недѣлае** imprudens, **незлоба, незлобѣ, ἀκακία**, innocentia, **нестов** insanus, **нестованіе, нестовство** insania, inde **нестовствовать** insanire, **ненакнѣ** invidia, **неключим, непотребен** inutilis, **непроходный** invius, **вѣда** *непостоянна* *Psal.* 122, 6. *τὸ ὕδαρ τὸ ἀνυπόστατον*, *Vulg.* intolerabilis. **нестѣкомый** *Psal.* 113, 8. *τὸ ἀκρότομον*, *Vulg.* rupem. Vide p. 237.

веле non nisi in compositis locum habet: **велелѣніе, велелѣпота, μεγαλοπρέπεια**, magnus decor, magnificentia, alias et **великолепіе**, olim **вель-**

лѣ-

αἰνότης, Psal. 20, 6. et 67, 35., величественный magniloquus, величественно magna loqui.

Ex пакы rursus, iterum: пакыеніе παλιγγενεσία, Matth. 19, 28. regeneratio. Adde пакытеца, παλινδρομος, пакыглагольный παλλόλογος.

А прекы seu singulari прек in compositis fit преко: преколовіе ἀντιλογία Hebr. 6, 16. controversia, contradictio, прекословный contradicens, ἀντιλέγων Tit. 2, 9.

А междѸ: междометіе interjectio, междорѣчіе Mesopotamia, междораміа plur. μετάφρενα Psal. 67, 14. Ven. Psalt. междоураміе; междостоупіе. 3 Reg. 7, 31., междочасіе. Ex низ composita vide supra p. 42,

Adverbia derivata in ω aptissima sunt componendis vocibus. А мимω sunt мимонѸ praeteribo, мимомшеѸ cum praeterivisset, время мимомшедшее tempus praeteritum, мимомехи transfer, мимотекше ὑποδραμόντες Act. 27, 16. decurrentes, cum decurrissemus, вода мимотекѸщаа ἵδωρ διαπορεύομενον Psal. 57, 8, aqua decurrens, мимогрядный παράγων Marc. 2, 14. cum praeteriret, praetergrederetur, мимоходити pertransire, ѿ мимоходеніи ἐν παρόδῳ 1 Cor. 16, 7. in transitu. Scribitur tamen et divisim мимω ходит, мимω идет, мимω грядый Rom. 15, 24. praeteriens. А прикнω: прикнодѸва ἀνπαρθενος, semper virgo, прикнодѸнный

мый *αἰδιος* Rom. 1, 20. sempiternus, et multa alia. А малω, многω, благω, longe plurinua, mutato solummodo *ω* in *ο*. тез assumit *ο*: тезоименіе, тезоименство idem nomen, dies onomastica, тезоименный ejusdem nominis, Russ. vulgo тежки dicuntur cognomines. достоинω contrahitur in досто: достоѣнный dignus decore, достопамятный dignus memoria, достохвалный *ἀξίεπαινος*, laudatione dignus etc. Quae in neutro *ε* pro *ο* habent, etiam in compositione *ε* postulant: лжепророк pseudopropheta, тщеславіе *κενοδοξία* Philip. 2, 3. inanis gloria, тщѣславіе *κενοφωία*, inaniloquium, vanus clamor 2 Tim. 2, 20. троε in compositis in тре contrahi solet: требелнкий valde magnus, треволеніе *τριχυμία*, fluctus decumanus, трекогатый admodum dives, трепѣтіе *trivium*, преперстіе, треног *tripus*, треденство *τριμερία* Amos 4, 4 (olim треѣньны), tres dies, трезѣк *tridens*, трезѣкый *triplex*, трекалѣйшій *τρισελιτήριος*, 2 Macch. 8, 34. ter execrabilis, Vulg. facinorosissimus, трекровник *τρεῖςγων* Act. 20, 9. tertia contignatio.

C a p u t X,

De Conjunctionibus.

§. 103.

Conjunctiones secundum significatum eorum in copulativas (и, же, когда, всегда, тогда), disjunctivas (или, ли, либо, ни, ниже), adversativas (но, поне, аще и, обаче), conditionales, causales, subjunctivas, illativas, expletivas (оу́къ, ꙗко, ꙗже) et, ambiguas dividere solent Grammatici, praeunte duce Meletio. Maximow, qui majorem Grammaticam Mosquensem compendio strinxit, disjunctivas denuo dispescuit in duo genera. Ad quorum primum (распрегательное) a sed, quod Meletius omiserat, ad secundum vero (разъединительное) или, ли, либо, ни, ниже, uti ipse Meletius retulit.

Respectu ordinis conjunctiones denuo dividi solent in praepositivas, et postpositivas, et communes. Ad priores refert M. Smotriski но, не бо, и, оу́бо, да, заже, темже, понеже оу́къ, ащебо, или, ни, ниже, либо. Postpositivis adnumerantur: же, оу́бъ, ли, бо. Communibus, quae aliis vocibus et praeponi et postponi possunt, accensentur: обаче, аще, поне, заже, прочее.

Male apud Maximowium не бо commate separatum est: не, бо. бо enim nunquam praeponi, id est, initio periodi, quin alia vox praecedat, locari potest. Male etiam

otiam tam in editione Rimnicensi, quam apud Maximowium или ии sine commate exhibentur, cum utrumque или et ии nominare voluerit Meletius. Inter ambiguas Meletius posuit praeter еда, ли; etiam чи, чили, quas ambas, utpote polonicas, merito rescidit Maximow.

§. 103. Praeplaceret autem nobis divisio Conjunctionum in simplices, compositas et decompositas, si aliis etiam exemplis quam tribus hisce: прежде, прежде даже, прежде даже не, formam earum exposuissent Grammatici. Differunt autem Conjunctiones ab aliis particulis non tam forma, quam functionibus. Nam et Adverbia pro Conjunctionibus usurpari solent. Simplicitissimae earum ad primam classem radicalium syllabarum spectant, люко ad secundam, аше ad tertiam.

1) а, и, бо, бы, нѣ: нѣ, ни, ли, да, то, же.

2) оуко, люко. 3) аше.

Compositae sunt ико etenim, ex и et ко; или aut, ex и et ли; obsoletae иже καίτοι, etsi, καίτοι γε Act. 14, 17. et quidem, quamquam, (nunc и оуко), et иже (nunc аше и); лико aut, ex ли et ко. Huc referri possit et оуко, quod accentu nimis subtiliter distingui voluit Meletius ab оуко, qui uti et alii оуко particulam illativam, оуко vero expletivam esse docuerunt.

Discrimen hoc jam observatum fuisse in editione novi Testamenti ante correctione Biblia, e Concordantiis, quas Andr. Bogdanow in epistolas confecit, clarissime

sime patet. In Bibliis autem correctis οὐκο etiam pro οὐ, cui alias οὐκω respondebat, locum obtinuit. Ex. gr. Matth. 12, 26. πῶς οὐ κακῶ γε στανετ царство εγω, olim (in N. T. Kioviensi an. 1739) οὐκω. At ibid. v. 28. etiam in hac editione οὐκο ποτιμικε ἄρα, igitur (nempe) pervenit, connectendo membrum secundum periodi cum primo, quod conditionem per αὐτε λι же exprimit. Sic et Luc. 11, 20. ἄρα οὐκο, Vulg. profecto.

§. 104. люко aut, nec non derivatum обаче (ωбаче) tamen, attamen, πλὴν, formam Adverbiorum referunt. же quod, est neutrum pronominis иже; за́не ex за et pronomine к, понеже quoniam, ex по-не-же composita sunt. тѣмже itaque, est Instrumentalis а то́же. и́дѣже, кѣ́да, тамъ, и́гда, то́гда, такъ, та́къ et alia in Adverbis locum sibi vendicarunt.

и́же quia, quod, non est slavica conjunctio, sed polonica, in parva Russia usitata. In libris, quos olim in Polonia russica translatos puto, saepe particula haec pro такъ occurrit. Vide in editione Ostrogiensi 2 Par. 7, 22. cap. 13, 18. cap. 26, 23. cap. 28, 6. cap. 32, 2. cap. 34, 21. Nehem. 4, 1. et cap. 6, 16. et confer marginem Mosquensis an. 1665, in quo такъ ab editoribus appositum fuit ceu emendatio lectio pro и́же, quod textus antiquus his in locis exhibet. Citatis versibus etiam correctior editio такъ legit, duobus tamen exceptis, in quibus pro и́же seu pro такъ marginis Е́гда et поне́же substituta sunt.

§. 105. Juerit simplices Conjunctiones exemplis illustrare,

а sed, autem: а село, εἰς τὴν μίαν - а пашеи - а враг-
а жатва - а жатви, Matth. 13, 38. 39. ὁ δὲ ἀ-
γρὸς, ager autem, est mundus - zizania vero -
inimicus autem - messis vero - messorum autem.
а еше живит quod autem vivit, ὁ δὲ ζῇ Rom. 6,
10. Hinc а аз in antiquo codice pro аз же,
а богатый pro богатый же, а мытарь Luc. 18,
13. in Evangeliiis а Ματθαίου monacho editis,
про мытарь же, καὶ ὁ τελώνης, publicanus autem.
и et, etiam: день и ночь die ac nocte; и аз и прии-
ду к вам vado et veniam ad vos; ико и пси
ѣдат nam et catelli (canes) edunt. аще и καὶ,
etsi, etiam si.

ко: что ко quid enim, кто ко quis enim, не ко non
enim, куда ко vix enim, вси ко omnes enim,
мнози ко multi enim, аще ко si enim; еше ко
οὕτως quod autem mortuus est, ὁ γὰρ ἀπέθανε.
не оу ко μοχατε 1 Cor. 3, 2. nondum enim
(οὐκ ᾔμαρ) poteratis, correcti nunc ико не оу
nam nondum -, cum editiones quaedam οὕτως
pro оу ко male legerent.

бы Conjunctionibus adnumerari solet, at certe бы
nil aliud est, quam syllaba radicalis nuda Verbi
быти, adeoque forma sua Praeteritum sim-
plex et quidem Optativi, quod Latinorum
esset, Germanorum ~~ware~~ ita respondet, uti
Praeteritum Indicativi ~~et~~ latino erat, et
germ.

germ. *war*. Hinc et personarum suffixorum
 х, хом, сѣ, ша capax est, et qua auxiliare
 ad formandum aliorum Verborum Optativum
 adhibetur, uti supra §. 85. docuimus. Con-
 jungi solet cum particula да ut: ѡκω дабы
 прешел ѡπως μεταβῆ, ut transiret, дабы был
 ѡνιμ ἰνα ᾗ μετ' αὐτοῦ, ut esset cum illo, да-
 бы пребыл оу них ut maneret apud ipsos.
 Negatio не particulae бы praefixa nunc se-
 paratim scribitur: и не бы дал подкѡпати дом
 свой et non sineret perfodi domum, да не
 бы ѡшел ѡ них ne discederet ab eis.

нѣ seu но (in Mss. et in Evangeliiis Mardarii etiam
 ной) verum, sed: и нехѣди неѣрен, но вѣ-
 рен et noli esse incredulus, sed (ἀλλὰ) fidelis.
 нѣтъ бѣ, бѣ мертвых, но бѣ живых non est
 Deus Deus mortuorum, sed viventium; аз
 потраѣю не токмо землею, но и неом ego
 movebo (concutiam) non solum terram, sed
 et coelum Hebr. 12, 20. не точію празды, но
 и блады non solum otiosae, sed verbosae
 (nugaces). не аз точію, но и вси non ego so-
 lus (μόνος), sed et omnes 2 Joh. 1, 1.

ни quatenus absolute negat, est Adverbium, at
 quatenus conjungit non solum voces singulas,
 sed et integra membra periodi, est Conjunctio:
 ѡкω ни смѣръ, ни живот, ни агѣи; ни на-

ЧАЛА

таа, ниже силы, ни настоиша, ни гра-
дша, ни высота, ни габенна, ни ина тварь
каа възможе нас разлучити etc. Rom. 8, 38. 39.
quia neque mors (ѡте ѡте) neque vita, neque
angeli, neque principatus, neque virtutes, ne-
que instantia, neque futura, neque altitudo,
neque profundum, neque creatura alia po-
terit nos separare a charitate Dei, ни бо аз ѿ
члвѣка прѣх е, ниже мадчхца Gal. 1, 12.
neque enim ego accepi illud, neque didici.
но ниже еси можете нынѣ (olim ни), а́лл'
ѡте ѡу 1 Cor. 3, 2, sed nec nunc quidem
adhuc potestis. добро не мочи нас, ниже пи-
ти вина Rom. 14, 21., боуша (est) carnes
non edere, neque bibere vinum, не оу личи-
те, ниже разѡмѣте Marc. 8, 17. nondum
cognoscitis (sentitis), nec (ѡдѣ) intelligitis?
ли particula Interrogationi serviens: Luc. 24, 11.
имате ли что смѣждоуѣ; habetis aliquid es-
culentum hic? достоятли кинсон-кесаревн да-
ти нам ни; да-ны ли, или не дамы; Marc. 12,
4. licet (ne) census Caesari dare; dabimus
(ne) annon dabimus? ни ли сѣдѣ неque sep-
теид? е́линаче ли и вы без разѡмѣте; не оу
ли разѡмѣваете, мѡу-Matth. 15, 16. 17. ad-
huc (а́хмѡ) et vos sine intellectu estis? non-
dum intelligitis quia —. еси ли а́лхuc (ѣти)?

не

НЕ ТЫ ЛИ ПОННЕ ТУ? НЕ ВЫ ЛИ ПОННЕ ВОС? ИЛИ
 EX И ET ЛИ COMPOSITUM EST: ИМЕ УСТАВИТ ДОМ,
 ИЛИ БРАТІЮ, ИЛИ СЕСТРЫ, ИЛИ ОЦА, ИЛИ МАТЕРЬ,
 ИЛИ ЖЕНУ, ИЛИ ЧАДА, ИЛИ СЕЛА Matth. 19; 29.
 qui reliquerit domum aut fratres aut sorores
 aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut libe-
 ros, aut agros. АЩЕ ЖЕ БРАТ ИЛИ (Ms. ЛИ) СЕСТРА
 НАГН ВЪДѢТ (olim НАГА БЪДѢТА) Jac. 2, 15. si au-
 tem frater aut soror nudi sint. АНКО АУТ ЕНИИ,
 EX ЛИ ET ГО, НЕГАН EX НЕР ET ЛИ COHLUIT. Sic ЛИ
 et cum ИМЕ frequentius conjungi solet: ПACHE-
 НЕМЕАН magis quam. Si АЩЕ praecedat, per ЛИ
 graecum δε exprimitur: АЩЕ ЛИ 'εάν δε, 'εί δε,
 quodst, si autem. His et ИЕ saepe subjungitur:
 АЩЕ ЛИ ИЕ.

ДА qua formativa Optativi: ДА БѢДЕТ ВОЛА ТВОА
 fiat voluntas tua, КОЛІЙ ИЕ Б-ВАС, ДА БѢДЕТ ВАМ
 СЛѢДА, qui major est vestrum, sit minister
 vester; ДА НЕ ВЪДѢТ absit. Vide supra p. 378.

2) qua subjunctiva particula ut, ІНА: РЧН ДА
 СѢДЕТА СІА ОБА СЫНА МОА, sic ut sedeant hi
 duo filii mei. ЧТО ХОЧЕТА ДА СОТВОРЮ ВАМА,
 quid vultis ut faciam vobis (ποιήσω sine іна),
 ГЛАГОЛАСТА ЕМУ, ГДН, ДА ѠБЕРЗѢТЕСА ОЧИ НА-
 ШИ (Ostrog. ДА ѠБЕРЗЕТАСА ОЧИ НАЮ) Matth.
 20, 32. 3) qua disjunctiva et copulativa
 particula δε, et, autem: ДА ДѢВАТ ГДѢ; et no-

rem

venit ubi? οὐδὲ ἔντα τῷ Luc. 17, 17. да кто
 ктѣ блжннѣ мой καὶ τίς— Luc. 10, 29. habet
 Mardarii editio pro и кто etc. Luc. 17, 17.
 olim да такоже ὡς ἔν, ut ergo, pro ігда те (рече
 мм). Act. 11, 17. да аще оуѣω (εἰ ἔν) olim, nunc
 да rejectio: аще оуѣѣ. такъ да respondet graeco
 οὕτως: такъ да проиѣтитѣа сѣѣтъ ваше предъ
 члѣѣки, такъ да видятъ ваша добра дѣла
 Matth. 5, 16. sic luceat lux vestra coram ho-
 minibus, ut videant opera vestra bona. Sub-
 inde et такъ да pro іъ: рѣм такъ да каменіѣ
 сѣѣхлѣѣѣ вѣдѣѣт (in correctis nunc такъ deest)
 Matth. 4, 3. dic ut lapides isti panes fiant.
 да не мѣ, не: да не мнѣѣтѣ. Matth. 5, 17. μὴ
 νομίσῃτε, nolite putare; ubi in incorrecta (да)
 parenthesis inclusum est. Alibi enim formu-
 la haec Imperativo exprimitur: не мнѣѣтѣ не
 existimate. да кѣ vide supra sub кѣ.

то, qua illativa particula connectit membrum se-
 quens cum praecedente conditione: аще ли
 же ми, то просядѣѣтѣа мѣѣн Matth. 9, 17.
 alioquin (εἰ δὲ μὴ γε) rumpuntur utres. аще-
 ли начатокъ сѣѣ, то и примѣѣтѣннѣѣ: и аще ко-
 рень сѣѣ, то и вѣѣтан Rom. 11, 16 quod si
 primitiae sanctae, etiam massa, et si radix
 sancta, etiam rami. Convenit itaque то prorsus
 cum germ. so. Respondet etiam graeco ἀλλὰ

Rom.

Rom. 6, 5. Initio vero periodi graeco καὶ: то кто может спасен быти Luc. 18, 26. et quis (καὶ τίς) potest solvius fieri? Olim in Mss. et Luc. 19, 23. το ποτὶς καὶ διὰ τί, et quare (quare igitur), nunc in editis и пошто. το αὖτε in antiquo Apostolo προ αὖτε με εἰ δὲ, etsi, quodsi.

με δὲ, autem; αὖτε, ты же, снмже, оми же, ego autem, tu autem, ille autem, illi autem. αὖτε же εἰ δὲ, quodsi. Inde et ннѣи αὖδὲ, neque. Post нже non solet poni же: sed potius а ante нже: а нже εἰ δὲ, qui autem. Alias κα vocibus affixum est aut relativum aut emphaticum Vide pronomina et Adverbia.

οὐ σο seu οὐσω, quanvis а со differat, tamen ex οу et со compositum esse possit. 1 Cor 9, 2. legunt editiones N. T. αὖτε οὐσω нным (olim ннѣм) нѣсмь аѡл, но оуѡв вам есмь, sialis non sum Apostolus, sed tamen vobis sum. Primo οὐσω in graeco nihil, alteri οὐσω particula γе (ἀλλὰ γе) respondet. In postrema editione Bibliorum correcta deleta utroque οὐσω, pro primo substitutum fuit и ante нѣсмь, pro secundo vero оѡачи. Ibidem v. 16. graeco εἰ γὰρ γαρ respondet αὖτε со, v. 17. graeco εἰ γὰρ αὖτε ὕѡ, v. 18. graeco τίς οὐ καλ ὕѡ, v. 24. graeco πάντες με βωи ὕѡ.

ЛЮБО

ЛЮБО, а **ЛЮБ** carus, quasi dicas, lubet, si malis, ter in Evangeliiis legitur pro **или**: **ЛЮБОЕДИНАГО** (melius divisim **ЛЮБО** **ЕДИНАГО**) **ВОЗЛЮБИТ** а **ДРУГАГО** **ВОЗНЕНАВИДИТ** Matth. 6, 24. et rectius Lucae 10, 13. **ЛЮБОЕДИНАГО** **ВОЗНЕНАВИДИТ**, aut enim (ἢ γὰρ) unum odiet et alterum diligit. Luc. 12, 38. **ЛЮБО** в третію стражѣ **прійдет** et si (καὶ) in tertia vigilia venerit. Recte hic sensum particulae **καὶ** reddidit antiquus interpret, cum vigilia secunda praecedat. In Bibliis correctis nunc и pro **ЛЮБО** legitur. In antiquo Apostolo etiam aliis in locis **ЛЮБО** pro **аще** и **репері**.

Non miror editiones russicas omnes Matth. 6, 24. **ВОЗЛЮБИТ** primo loco contra ordinem graeci textus exhibere, cum et Cod. Serb. Кор. eodem contextu legat: **ЛЮБО** (про **ЛЮБО**) **ЕДИНАГО** **ВЪЗЛЮБИТ**. Rectum ordinem aut restituit aut servavit Mardarius in editione sua A. 1562, mutato tamen **ЛЮБО** in **ИЛЮБО**: **ИЛЮБО** **ЕДИНАГО** **ВЪЗНЕНАВИДИТ** а **ДРУГАГО** **ВЪЗЛЮБИТ**. At Luc. 16, 13. Mardarius legit **ЛЮБО** et Luc. 12, 38. **или** pro **ЛЮБО**. Cod. Кор. Luc. 16, 13. servavit **ЛЮБО**, et Luc. 12, 38. **ЛЮБО** his posuit: **ЛЮКО** в **ВТОРУЮ** **ЛЮКО** в **ТРЕТІЮ** **СТРАЖѢ**. Cum **ЛЮКО** utique conferendum est Polonicum lub, lubo.

аще si: **и аще** **прійдет** в **ВТОРУЮ** **СТРАЖѢ** et si (καὶ ἐὰν) venerit in secunda vigilia, **аще** **бы** **вѣдал** si sciret. **аще** **же** **око** **твое**, quod si (εἰ δὲ) oculus tuus; **аще** **какъ** **возмоуѣт** - si quo modo

Ѣ **Ѣ**

(εἴπας)

(εἴπως) possent; **аще ли, εἰ δὲ**, si autem, quod si **аще ли не ѿпѣшаѣте** si autem non (**εἰ δὲ μὴ**) remiseritis. **и аще оубо бѣдет дом до-стоин** - et si quidem (**καὶ εἰ μὲν**) fuerit do-
mus digna Matth. 10, 13. **аще ли же не бѣдет до-стоин** - si autem (**εἰ δὲ μὴ**) non fuerit digna. **аще ли же ни, рече бох вам** Joh. 14, 2. si quo-
minus (**εἰ δὲ μὴ**), dixissem vobis. **всѧ ὕѣо ѣли-ка аще хошѣте**, omnia ergo quaecunque (**ὅσα ἂν**) vultis. **иже аще разоумѣт** qui ergo (**ὅς εἰ μὴ**) solverit; **ижеко аще оубѣѣт** qui autem (**ὅς δ' ἂν**) occiderit; **вонъже аще дом внидѣте** in quam-
cumque (**εἰς ἣν δ' ἂν**) domum intraveritis; **и емѣже аще хошѣт снѣ ѿкрыти** et cui (**καὶ ὃς εἰ μὴ**) voluerit filius revelare (detegere) Luc. 10, 22. Vides jam quam serviliter exemplaria
graeca exprimere conatus sit interpret, qui Con-
junctivum, quo lingua slavica caret, par-
ticula **аще** supplere voluit.

Adverbiis quibusque et aliis formulis Con-
junctiones suppleri, jam monuimus. Frequentio-
ris usus sunt **тѣмже** διὸ, propter quod, propte-
rea, **ѡсте** itaque, ergo, **тѣмже оубо** ἄρα ἔν itaque,
igitur, **сего ради** διὰ τῆτο, propterea, **также**
ὁμοίως similiter, **также - такъ**, sicut - ita.

Caput XI.

De Interjectionibus.

§. 106.

Interjectiones exprimendis animi affectibus
serviunt, constantque sonis admodum simplicibus,
qui forma sua ab aliis particulis non differunt.
Tales sunt:

- 1) а, ѡ, (ѡѡѡ), оу, фе, ба, на, нѣ, се, га, гѡ,
ха (ха ха ха).
- 2) аѣ, ѡй, оуа, оувѡ, ѡле, ѡтѡ, аг, ах, ѡх,
вот Russ., ваг, цить, гей, гой.

Ex his оувѡ, ѡле, ѡтѡ certe composita sunt.
Accenseri solent Interjectionibus et Substantiva
бѣда, горе, Adverbia благоѡ, благоже, коль, такъ,
item particula Coniunctivi formativa ѡ: ѡ ѡѡ,
ѡ даѡѡ, Pronomen что, immo et Imperativi зри,
слыши, et formula даждѣ то бо. Maximow, prae-
ter вот, ex ore vulgi sumtos sonos аѣ, сѡ, цѡ,
цѣ recitat. Mallet affirmativam particulam ѣй
(ѣй) ita huc referre. на, en tibi, non nisi Maximow
habet, quod tamen omnes Slavi norunt. In plu-
rali etiam наѣ en vobis. наг apud Meletium est
latinum Vah, pro quo Maximow scripsit ѡа, quod
et Mrazovićio placuit. Hic etiam in gratiam Ser-
berum scribere maluit ха pro га, хѣй pro гей,

et хой pro гой, innuere volens pronuncianda esse, uti ha, hej, hōj.

Meletius pro vario affectu Interjectiones dispescuit in viginti duas classes, eumque alii secuti sunt. Est itaque apud eum vox 1 Admirantis: се, 2 Obstupescen-
tis: ѡ, ѡко. Rimnicensis editio addit ѡле, Maximow
adhuc коль. 3 Laudantis: бл҃гѡже, бл҃гѡже. 4 De-
monstrantis: се, сеѡн, сеи, сеѡ, зри. Rimn. pro.
fem. сеи habet masc. сеи ecce hic, Maximow addit
vulgare вот. 5 Improperantis: ваг, оуа. Rimn. addit
оуа, ау. Maximow substituit: уа, аѡ, ѡ, вот, на. 6
Dolentis: аг, ах, а. 7 Flentis: ѡх, ѡѡ. 8 Lamentan-
tis; ѡ, оуѡ, горе. Max. addit ах. 9 Exclamantis:
ѡ. 10 Contemnētis: гѡ. 11 Abhorrentis: фе. 12 Com-
pellentis: нѡ. 13 Gaudentis: гой. Max. addit благѡ
ми. 14 Miserantis: бѣда. 15 Optantis: ѡ, ѡѡм,
даждѡ то бже. Rimn. et Max. ѡ бѡ, ѡ да бѡ pro
ѡѡм. 16 Ridentis: ха ха ха. 17 Silentium imperan-
tis: цѡть. Max. et цѡ. 18 Timentis: ѡй, ѡй. 19 Vo-
cantis: гей, Max. praemittit слыши audi, et addit сѡ,
цѡ. 20 Revocantis: га, чтѡ. Rimn. et Max. addunt а,
аѡ, et scribunt что. 21 Terrentis: се, ѡтѡ. Rimn. et
Max. addunt вот ecce. 22 Subito irruentis: зѡсь.
Rimn. зѡсь, се зѡсь. Maximow praeterea addit Russica
вот тѡт, тѡт тѡт, quibus priora explicat. Sed et зѡсь,
hic, Russicum est, ex зѡ ortum, appposito in fine сѡ
demonstrativo.

Quae de accentu Interjectionis ѡ monet Meletius
Smotriski, nimirum ѡ Exclamationis notari debere
circumflexo (ѡ), ѡ admirationis acuto (ѡ), et ѡ
lamenti gravi (ѡ), nimis subtilia sunt.

§. 107. Videamus jam, quibus vocibus inter-
pretes reddiderint Interjectiones graecas in scrip-
tura sacra obvias.

α α

ἀ ἀ κυριε μὲ, κυριε Jud. 6, 22. οὐβν μνητ γᾶν
 γᾶν, mkw видѣх-, in Ostrogiensi ѿ ѿн ѿн сего
 ан (lege ан) радн видѣх.

οὐα, vah, Marc. 15, 29. οὐα.

οὐαὶ ὑμῖν vae vobis, Luc. 6, 25. 26. atque alibi
 ваерpius горе вам.

ὁίμοι Job. 10, 15. лютѣ мнѣ; Mich. 7, 1. оу
 лютѣ мнѣ; Jer. 4, 31. et 15, 10. горе мнѣ, at ibid. 45,
 3. ὁίμοι ὁίμοι оу лютѣ мнѣ, оу лютѣ мнѣ. Ezech.
 9, 8. ὁίμοι, Vulg. heu, heu, heu, горе (горе), ѡ лютѣ
 мнѣ, in Ostrog. bis горе, sine parenthesi. Ibid. 11,
 13. ὁίμοι ὁίμοι, Vulg. heu, heu, heu, горе мнѣ,
 лютѣ мнѣ, in Ostrog. bis лютѣ мнѣ.

ἄγε Jac. 4, 13. ecce, age, волѣ in Mss. anti-
 quis, слышите in editis; Jac. 5, 1. iterum волѣ,
 in editis vero прѣидѣте olim, nunc прѣидите.

ἰδὲ, ecce, се, quod est neutrum pronominis
 demonstrativi съ hic. Luc. 17, 21. ἰδὲ ᾧδε, ἢ ἰδὲ
 ἐκεῖ. ἰδὲ γὰρ - се зѣхъ или се онде, се ео - ita Mss.
 et editio Mardarii, immo et Ostrogiensis. At
 in Evangeliiario Mosquensi An. 1606 се post или
 deest, uti in posterioribus editionibus.

ὁφελον utinam, 2 Cor. 11, 1. ѡ да бѣште ма-
 лѡ потерпѣли бѣзѣмлю моему; Ostrogiensis: аще
 бѣште приаши малое бѣзѣмлю мое. Antiquus Aposto-
 lus не да (pro нѣ да); Cod. Belgrad. хотѣхъ да. Et
 Galat. 5, 12. ὁρελον καὶ ἀποκίψονται - ѡ да бѣхъ
 ѡчѣхъ

ѡсѣченн бѣли, Ostrog. дабѣ sine ѡ, antiquus
 Apostolus не да и да, Cod. Belgr. хотѣх и да. Psalm.
 118, 5. ὄφελον καὶ εὐθυσεῖσάν αἱ ὁδοὶ μου, да бѣ
 исправилася пѣтиѣ мои, Ostrog. еда исправилася
 бѣща п. м., sic et Psalt. Ven. кда про дабѣ. Vide-
 turque еда hoc loco ex не да (i. e. нѣ да) ortum.
 Qui libros Regum (vix ante seculum XV.) vertit,
 sensum Interjectionis ὄφελον non est assecutus.
 Vertit enim полезнѡ бѣ господинѣ моѣмѣ бѣло,
 melius utique correctores Mosquenses ѡ да бѣ
 господин мой бѣл.

Appendix de Compositis.

§. 108. De Compositis, quorum pars posterior
 per Praepositiones et Adverbia determinatur, supra
 jam pluribus actum est. Nunc de compositis
 ex aliis orationis partibus pauca subjungenda
 sunt. Slavis et olim, antequam Graecorum li-
 bros in linguam suam transfunderent, composita
 vocabula omnino non defuisse, ex plerisque no-
 minibus propriis personarum et locorum satis
 elucet. Talia sunt драгомир, сватослав, свато-
 пак, сватовит, болеслав, владимир, растислав,
 лѣдмила, новогрѣд, бѣлогрѣд (Serb. nunc бео-
 град), велеград in Moravia etc. Vocabula alia, ut

МЕДѢ

МЕДВѢДѢ *ursus*, КОЗОДОЙ *caprimulgus*, ВОЕВОДА, ВИННО-
 ГРАДЪ, БЕРТОГРАДЪ, МИЛОСЕРДѢ *misericors*, ЛѢТОРАСЛѢ,
 БѢЛОГЛАВЫЙ, ЧЕРНООКЫЙ et similia, non admodum
 multa sunt, quae quidem etiam in dialectis vulga-
 ribus usitata sint. Ingens autem compositorum
 copia, quorum partem aliquam e libris ecclesia-
 sticis Petrus Alexjejev collegit, non aliunde orta
 est, quam ab exemplarium graecorum per plura
 secula continuata imitatione. Qua in re recentio-
 res interpretes subinde justos limites transgres-
 sos fuisse, facile concesserim. Ο'πωροφυλάκιον Psal.
 78, 2. antiquus interpres recte reddiderat ОВОУМНОЕ
 ХРАНИЛИЩЕ, Vulg. pomorum custodiam. Hæc cir-
 cumscriptione genio linguae slavicae prorsus con-
 formi, quae non solum in Veneto a Serbis edito
 Psalterio, sed etiam in Ostrogiensi et Mosquensi
 prima Bibliorum editione, immo et in Psalterio
 una cum Novo Testamento Kioviae 1732 in 4. legi-
 tur, Correctores Mosquenses non contenti malue-
 runt vocem ОВОУЩЕХРАНИЛИЩЕ, quae graeco genio
 penitus respondeat, efformare, et correctis Bibliis
 inserere. Hebr. 2, 17. pro ἀρχιερεὺς Apostolus an-
 tiqus voce СВАТНТЕЛѢ (СВѢЛѢ) usus est, at editio-
 nes nunc omnes ПЕРВОСВѢЩЕННИК legunt. Rom. 15,
 16. ἱεροουργεῖται in eodem Ms. Serbico Apostolum
 continente simplici СЛѢЖЕЩѢ, in editis composita
 voce СЦѢНОДѢЙСТВЮЩѢ expressa est. Vice versa
 Rom.

Rom. 11, 17. oleaster, ἀγρίελαιος, in Ms. est εβρῆνο-
 маcлиha, in editis vero διβῖα маcлиha. Alias in hoc
 Ms. saepius simplicia vocabula pro compositis le-
 guntur, utи годѣ pro κλaгoδoднw, гoвѣaнiе pro
 κλaгoгoвѣтниктвo Hebr. 5, 7. εὐλάβειx, Vulg. reve-
 rentia; хвaлю et хвaлѣ нмaм pro κλaгoдaрiю, хвa-
 лa pro κλaгoдaрeнiе gratiarum actio. Sed in his ipsi
 manuscripti codices differunt. Belgradensis Cod.
 longe recentior vocem graecam φιλοσοφία, quam
 habet antiquus Apostolus, editique servarunt, com-
 posito vocabulo λυκομαρiе transtulit, graeco ge-
 nio convenienter quidem, sed non slavico. Melius
 certe 1 Tim. 3, 4. φιλόθεοι composito κοροлюеци,
 1 Pet. 3, 8. φιλάδελφοι κρατοлюеци, φιλόφρονες мѣ-
 дролюеци, Tit. 3, 4. φιλανθρωπiа чѣлколюеiе reddita
 sunt. His tamen conatibus per plura secula con-
 tinuatis factum est, ut millenis vocibus lingua
 slavica augeretur.

Artissima compositioni sunt Adverbia seu Ad-
 jectiva in genere neutro. Sic благо, добро, non
 raro et ουδοεο respondent graeco εἰ in composi-
 tis: κλaгoвѣстити evangelizare, κλaгoвѣстник
 evangelista, κλaгoтвopити, κλaгoслoвити; ουδοεo-
 вѣрнѡй εὐπειρος etc. μαλoδψиhнѡй μικρόψυχος, мнo-
 гoтѣзчhнѡй πολύτρωτος, мнoгoмилoстив πολυέλεος,
 мнoгoсвѣтлѡй πολύφωτος, прoтивoглaгoлaти, прo-
 тивoвѣщaти, дoлгoтepпѣнiе μακροθυμία, cмирe-
 нoмѣ-

νόμῳ δαρίε ταπεινοφροσύνη, humilitas, животворити vivificare etc.

Neque minus apta sunt Numeralia et Pronomina Adjectiva ad constituendam primam compositi partem, si Adverbii formam induant: кѣинослабный ὁμόδοξος, кѣиноборецъ μονομαχος, кѣиносѣщный ὁμοῦσιος, кѣинорог et contracte инорог μονόκερος, кѣиночадый, кѣинородный unigenitus; двоенадесятица, двоеслов дуολόγος, contracte дво: двословный, двомзычный, et двѣ: двѣстоупіе, двѣсотный. троегласный et трегласный, et трисолнечный τρισήλιος, трисвѣтый τριάχιος; четвероног quadrupes, (in Cod. Serb, четверѣног, четверѣднєвєн et четверѣднєвєн), четырѣдєсѣтнѣца; пѣтокнижїе, шєстокрилатый, шєстоднєв, шєстоднєвєцъ, сєдмочисленный (лик), ѡсмогласник ὀκτώηχος, дєсѣтотысѣцнам часть decies millesima pars. Аѣ полцѣрствїе, полврємєнїе, полѣнощница. все Adjectivis praeligi solet: всецнєлєн παντοδύναμος, всеслабный, πανεύκλεος, всеблѣженный, всепѣтый, всеблагый πανάγαθος, всесвѣтый πανάγιος, sed et Substantivis: вседржитєль παντοκράτωρ, всегѣбитєль ὀλοφρευτής, exterminator, всецѣр πανβασίλευς. Аѣ весь cum mīr coaluit in всемїр mundus. самогласный, самолюбєцъ φίλαυτος, самовидєцъ αὐτόπτης. инѡбєразный, инѡплємєнник ἀλλόφυλος, инѡсказѣма Gal.

Gal. 4, 24. ἀλλυγορούμενα, иноязычник 1 Cor. 14, 11. barbarus.

Ipsa etiam Substantiva primam partem compositi constituere possunt. Quo in casu in fine assumunt о: богослов theologus, богословіе theologia, богословец θεολόγος, боготочный θεόρρητος, богородица θεοτόκος, свѣтодавец φωτοδότης. домоустроитель dispensator domus, млатосѣец, пѣтлоглашеніе gallicinium. Feminina rescindunt prius a: рѣкописаніе chirographum, рѣкотворенный manufactus, водонос hydria. Neutra retinent о: деревонос, сребролюбіе φιλαργυρία, avaritia; aut іе in о mutant: бренодѣлатель а бреніе lutum, limus.

Post й seu vocales, et post ж, ш, щ, ц, ч pro о locum habet е: воевода а вой, краѣдганный а край, сѣслобіе vaniloquium, сѣсловци ματαιολόγοι, а сѣй; мѣжелюбица, лжесвѣдѣтель falsus testis, чѣжестранный peregrinus; пѣшеходец, дѣшлюбный, дѣшетленный ψυχροφθόρος; тѣславіе, пощеденствіе, лицемѣріе, вѣнценосец сεφανοφόρος, млaddenцѣвѣйца, лѣчезарный. Adde огнеобразный πυρίμορφος, аб огонь, тлетворный а тла, землемѣріе, земледѣлатель, а земля, пѣтешествіе ὁδοπορία, пѣтевождь, а пѣть. Alia, etsi in ъ desinant, ut жизнь, пѣснь, плать, postulant о: пѣтословити, жизнодавец, плѣтоносец σαρκοφόρος.

Grammaticae Slavicae

Pars II.

De Vocum flexione.

Caput I.

Declinatio Substantivorum.

§. 1.

Mel. Smotriski quatuor Substantivorum declinationes constituit, quibus quinquaginta octo paradigmata comprehendit. Abr. Mrazovič, servato declinationum numero, paradigmata quadraginta et unum exhibuit. Quid autem juvat declinationum numerum restringere, auctis nimium paradigmatis? Mihi itaque visum fuit, habita ratione primum generis, deinde terminationum, novem Declinationes constituere, quas in Schemate generali hic inspiciendas sistimus.

Singu-

Singularis.

	Nem.	Acc.	Gen.	Dat.	Loc.	Soc.	Voc.
M. 1	-	-	-A -S -I	-S -ORH	-I -S	-OM	-E -S
2	-b	-b	-A -E	-IO -EBH -H	-H	-EM	-IO -E -H
N. 1	-O	-O	-A	-S	-I	-OM	
2	-E	-E	-A	-IO	-H	-EM	
3 a	-A	-A	-ENE	-ENH	-ENH	-ENEM	
b	-A	-A	-ATE	-ATH	-ATH	-ATEM	
c	-O	-O	-ECE	-ECH	-ECH	-ECEM	
F. 1	-A	-S	-W	-I	-I	-OIO	-O
2	-A	-IO	-A	-H	-H	-EIO	-E
3	-b	-b	-E	-H	-H	-IO	-H
4	-b	-b	-H	-H	-H	-IO	-H

In singulari Masculina et Neutra non distinguunt Accusativum a Nominativo; Neutra nec Vocativum.

In Femininis omnium declinationum, et in Neutris tertiae, Localis a Dativo non differt.

Plu-

Pluralis.

	Nom.	Acc.	Gen.	Dat.	Loc.	Soc.
M. 1	-И -ОБЕ -Е	-Ы	-ОВ	-ОМ	-ѢХ -ЕХ -ОХ	-Ы
2	-ІѢ, Е -ЕБЕ -И	-А -И	-Ь -ІЙ -ЕБ	-ЕМ	-ѢХ	-И -МИ
N. 1	-А	-А	-	-ОМ	-ѢХ	-Ы
2	-А	-А	-Ь	-ЕМ	-ѢХ -ИХ	-И
3 a	-ЕНА	-ЕНА	-ЕН	-ЕНЕМ	-ЕНЕХ	-ЕНЫ
b	-АТА	-АТА	-АТ	-АТЕМ	-АТЕХ	-АТЫ
c	-ЕСА	-ЕСА	-ЕС	-ЕСЕМ	-ЕСЕХ	-ЕСЫ
F. 1	-Ы	-Ы	-	-АМ	-АХ	-АМИ
2	-А	-А	-Ь -ІЙ	-АМ	-АХ	-АМИ
3	-Е	-Е	-ІЙ	-АМ -ЕМ	-АХ	-АМИ
4	-И	-И	-ІЙ	-ЕМ	-ЕХ	-МИ

In Plurali Vocativus in nullo genere differt a Nominativo. Neutra et Feminina non distinguunt Accusativum a Nominativo.

Schema numeri dualis vide sub numerali **Два**, **Двою**, **Двѣма**.

§. 2. Masculinorum igitur duae sunt Declinationes: prima eorum, quae consona solida, secunda vero eorum, quae consona liquida seu affecta terminantur. Exempla pro prima praebent Substantiva formae primae, pro secunda Substantiva formae secundae. Vide P. I. §. 21. 22.

Neutrorum tres: prima desinentium in o, secunda in e, tertia in a cum augmentis -en, ат, et quorundam in o cum augmento -к.

Femininorum quatuor: prima desinentium in a, secunda in a, tertia et quarta eorum, quae consona liquida terminantur. Masculina in a et a Femininorum declinationem sequuntur.

Declinatio Grammaticis slavici est: СКАОНЕНІЕ, casus ПАДЕЖ, Nominativus ИМЕНИТЕЛЬНЫЙ, Accusativus ВИНИТЕЛЬНЫЙ, Genitivus РОДИТЕЛЬНЫЙ, Dativus ДАТЕЛЬНЫЙ, Localis СКАЗАТЕЛЬНЫЙ, i. e. Narrativus а СКАЗАТИ, qui Latinorum Ablativo cum praepositione de respondet, quemque Bohemi ob frequentem ejus usum cum praepositione в, in, Localem appellant. Instrumentalis est ТВОРИТЕЛЬНЫЙ ab operando dictus, Latinorum Ablativo absoluto (sine praepositione) respondens, quem ob frequentem illius usum cum particula с, cum, Sociativum mihi appellare liceat. Vocativus denique est ЗВАТЕЛЬНЫЙ.

§. 3. Accusativum Masculinorum inanimatorum non esse distinctum a Nominativo, satis liquet vel e dialectis vulgaribus. In his quidem nunc pro Accusativo animatorum Genitivus usurpatur. At in

sla-

slavica lingua veteri etiam animatorum Accusativus non differt a Nominativo, suppetuntque exempla non pauca etiam in editionibus antiquioribus. Арос. 7, 2. вѢДѢХЪ ИМЪ АРГЛА ВОСХОДАЩИ vidi alium angelum ascendentem. Luc. 2, 12. ѡБРАЩЕТЕ МЛАДЕНЦА ПОВИТА ЛЕЖАЩИ Ѣ МАЛЕХ invenietis infantem (pannis) involutum, jacentem in praesepe. In correcta tamen Bibliorum editione utroque loco Genitivos substitutos leges: ИМАГО АРГЛА ВОСХОДАЩА, et МЛАДЕНЦА ПОВИТА ЛЕЖАЩА.

Mardarii editio servavit Accusativos cum prima persona Marci 9, 17. ПРИВЕДОХЪ СЫНЪ МОЙ КЪ ТЕБѢ ИМѢЩЪ ДѢХЪ НѢМЪ; Ostrogiensis legit quidem СЫНА МОЕГО ИМѢЩА, retinuit tamen Accusativum ДѢХЪ НѢМЪ, at editio N. T. Kioviensis An. 1732 etiam ДѢХА НѢМА exhibet, uti posteriores Bibliorum editiones omnes.

In manuscriptis frequentius ejusmodi Accusativos (nunc obsoletos), non solum cum Nominativis primae aut secundae personae, sed etiam cum Nominativo tertiae personae legeris, utи ПОСЛА РАКА СВОЙ ПРО РАБА СВОЕГО, misit servum suum, ПОРОДИТЪ ТЕБѢ СЫНЪ pariet tibi filium. Cum Russi discrimen inter Nominativum et Accusativum non tam accurate observent, uti Slavi veteres, et pro Accusativo plurali potius Genitivo utantur, factum est, ut Accusativi ХОЛМЫ, ГЛАГОЛЫ, КЕДРЫ, ЛЕДЫ, СКО-

скоты etc. multis in locis pro Nominativis male positi fuerint.

In Duali non nisi tres casus differunt; Nominativo enim Accusativus, Genitivo Localis et Dativo Sociativus seu Instrumentalis similes sunt.

Casuum inflexiones.

§. 4. Casus formantur ope vocalium, aut ope consonarum in fine appositarum.

a) ope vocalium: 1. affigendo vocales Nominativo, si in consonam desinat: сын-а, сын-ъ, сын-ѣ, сын-е, сын-и, сын-ы sunt casus obliqui et plurales а сын filius.

2. vocali Nominativi alias substituendo: слов-а, слов-ъ, слов-ѣ, слов-ы а слово verbum; вод-ъ, вод-ѣ, вод-сю, вод-о а вода aqua;

3. vocalem auferendo: слов, лиц, вод, (Genitivi plurales) а слово, лице, вода.

b) ope consonarum: 1. affigendo м et х praevia vocali (ми et ма cum et sine vocali). Formant enim terminationes

ом, ем Sociativum singul. м. et n.

ум, ем, ам, ем Dativum pluralem.

ми, ами, еми Sociativum pluralem.

ма, ама, ома, ема Dat. et Soc. dualem.

ѣх, ех, ох, их, ах Localem pluralem.

2. Augmenta quædam inserendo. Assumunt autem Masculina ов, ев: БОГОВИ а БОГ, ЦАРЕВИ а ЦАРЬ, СЫНОВЕ, СЫНОВ etc. а СЫН. Neutra ен, ат, ест: ИМЕНЕ, ИМЕНИ, ИМЕНА, аб' ИМА; ОСЛАТЕ, ОСЛАТИ, ОСЛАТЫ, аб' ОСЛА; НЕБЕСА а НЕКО. Feminina (МАТИ et. ДУИ) ер: МАТЕРЬ, МАТЕРЕ, ДЩЕРЬ, ДЩЕРЕ.

Consonarum transformatio.

§. 5. Quæ transformabilium literarum mutationes in declinatione locum habeant, in Introductione §. XI. XIII. exposuimus. Sufficiat hic meminisse gutturales г, х, к, ob graciliores vocales transformari in analogas sibilantes з, с, ц, et in ж, ш, ч; ц vero in ч:

S.	Nom.	БОГ	АЪХ	ВНЪК.
	Loc.	БОЗѢ	АЪСѢ	ВНЪЦѢ.
	Voc.	БОЖЕ	АЪШЕ	ВНЪЧЕ.
Pl.	Nom.	БОЗИ	АЪСИ	ВНЪЦИ.
	Loc.	БОЗѢХ	АЪСѢХ	ВНЪЦѢХ.
Sic ВОЛѢВИ а ВОЛХѢ.				

Nom.	ОТЕЦ	МЛАДЕНЕЦ	АГНЕЦ.
Voc.	ОТЧЕ	МЛАДЕНЧЕ	АГНЧЕ.
Nom.	КНИГА	СНОХА	РЪКА.
D. L.	КНИЗѢ	СНОСѢ	РЪЦѢ.
Nom. n.		ОУХО	ОКО.
Dual. f		ОУШИ	ОЧИ.
Plur. n.		ОУШЕСА	ОЧЕСА.

G g

Vo

§ 6. Quando in Genitivo et aliis casibus vox a finē augetur, vocales mobiles ε et o ante consonam finalem eliduntur. лев: лѣва, ров: рѣва, коней: конѣа, бѣла: бѣла, оѣла: оѣла, пѣсок: пѣска, оѣта: оѣта, нок: оѣтанка. Adde жреѣ: жреѣа (жреѣа). At мрѣтвей, ѡпрѣсноѣ et alia ob concursum plurium consonarum vocales non elidunt: мрѣтвейѣа, ѡпрѣсноѣа. Sic et верѣтен servat ε: верѣтена, ѣ верѣтенѣх; in Serbicis tamen libris вѣрѣтон elidit o: ѣ вѣрѣтѣх.

Paradigmata Declinationum.

§. 7.

Declinatio Masculinorum I.

Singularis.

Nom.	раѣ	сын	мрѣм	дом
Gen.	раѣа	сына	мрѣа	домѣ
Dat.	раѣѣ	сыновѣ	мрѣѣ	домѣ
Loc.	раѣѣ	сынѣ	мрѣѣ	домѣ
Soc.	раѣом	сыном	мрѣом	домом
Voc.	раѣе	сыне	мрѣе	доме.

Pluralis.

Nom.	раѣи	сынове	мрѣи	домѣѣ
Acc.	раѣы	сыновы	мрѣы	домы.
Gen.	раѣѣ	сынѣѣ	мрѣѣ	домѣѣ
Dat.	раѣѣѣ	сынѣѣѣ	мрѣѣѣ	домѣѣѣ
Loc.	раѣѣѣ	сынѣѣѣ	мрѣѣѣ	домѣѣѣ
Soc.	раѣѣѣ	сынѣѣѣ	мрѣѣѣ	домѣѣѣ

сын

сын, sine augmento ов, declinatur ut раб. Positi hic sunt in Plurali casus augmento prolongati omnes, licet praeter Nominativum et Genitivum rarius alii inveniantur. In Singulari Dativus in **ови** valde frequens est: **богови** et **богъ**. Sic et **ракови**, **домови**, **законови**, **мірови**, **градови**, **дѣхови**. Plur. Nom. **ове**: **волове**, **бѣсове**. Acc. **овы**: **чиновы**, **жидовы**, **бѣсовы**. Male apud Mrazovik pro more hodierno Illiriorum **сынове**. Gen. **овъ**: **раковъ**, **боговъ**, **враговъ** frequens in libris minus antiquis pro **рабъ**, **бугъ**, **врагъ**. Dat. **овымъ** minus frequens: **поповымъ** (Ms. **поповомъ**), **домовымъ**, **жидовымъ**, **градовымъ**, **бѣсовымъ**, **лисовымъ**, **гласовымъ**, **дѣховымъ**. Loc. **овѣхъ**, **овехъ**, aut **овоухъ** rarius: **сыновехъ** et **сыновоухъ**, **воловоухъ**, **родовѣхъ**.

Аномала.

Anomala primae declinationis vix ulla, nisi huc referas Gentilia et Patronymica, quae in Nominativo plurali amant **е**: **кылане**, **полане**, **козаре**, **бѣлагаре**. **персе** (Πέρσαι) Ezech. 27, 10. nunc **персани** a singulari **персанин**. Terminata enim in **анин** rejiciunt in plurali **ин**; **римлянин**, Nom. plur. **римляне**, Acc. **римляны**, Gen. **римлян**, Loc. **римлянехъ**; Sic **галаитне**, **араблане**, **содомлане**, **гоморане**. In Codd. Serb. **римляне**, **критичне**. **жидове** est potius a **жидъ**, quam a **жидовин**. A Sing. **іудей** (et **іудеанин**) plur. **іудее**, nunc et **іудеи**. **евреин** ѿ **еврей** Phil. 3, 5. (in Ostrog. vitiose ѿ **евреехъ**). Nom. plur. **еврее**, nunc et **евреи**.

§. 8.

Declinatio Masculinorum II.

Singularis.

Nom.	царь	врачъ	кназь	мравіѣ
Gen.	царя	врача	кназя	мравіа
Dat.	царю	врачеви	кназю	мравію
Loc.	цари	врачи	кнази	мравіи
Soc.	царем	врачем	кназем	мравіем
Voc.	царю	врачѣ	кнаже	мравію.

Pluralis.

Nom.	царіе	врачеви	кнази	мравіе
Acc.	царя	врача	кназя	мравіа
Gen.	царіи	врачев	кназь	мравіи
Dat.	царем	врачем	кназем	мравіем
Loc.	царѣх	врачех	кназех	мравіех
Soc.	цари	врачи	кнази	мравіи.

Про врача, врачѣ scribebatur olim врача, врачу.
 Augmentum еѣ subinde assumunt, Dativus singularis: днѣви, огнѣви, конѣви, каменѣви, царѣви, вѣнарѣви, господѣви, мѣжеви, мечѣви. In plurali Nominativus: брабѣе, скорпіѣе, сміѣе, молебе, сиплѣе, царѣе, дождебе, кжебе. Accusativus: дождебы. Genitivus: оуглѣв, скорпіѣв, сміѣв, овоцев. Dativus rarius: врачевѣм. Smotriski in paradiгmate жрецу etiam casus cum augmento еѣ notavit sequentes; Sing. Dat. жерцеви, Plur. Nom. жерцеви, Gen. жерцевѣ, Dat. жерцевѣм, Acc. жерцевѣ.

Ano-

Anomala.

Anomala sunt пѣть, господѣ, людіе et alia quaedam.

S. Nom.	пѣть	Pl. пѣтѣ	людіе
Acc.	пѣть	пѣти	люди
Gen.	пѣти	пѣтій	людій
Dat.	пѣти	пѣтем	людем
Loc.	пѣти	пѣтѣх	людех
Soc.	пѣтем	пѣтми	людми.

Sic гость in plurali: гостіе, гости, гостій, гостем, гостѣх, гостми.

день, Gen. дне, Dat. дни, Plur. дніе, Acc. дни, Gen. дній et дѣнь, Dat. днем, Loc. днѣх, Soc. дѣньми. Sic omnia in ень ехеuntia: камень: камене, камени; корень: корене, корени. огонь regulariter inflectitur: огня, огню etc.

господѣ ex utraque declinatione mixtas inflexiones amat: Gen. господа, Dat. господаѣ et господѣви, Loc. господѣ, Soc. господем, Voc. госпо-ди, Plur. Nom. господіе, Acc. господаѣ, Gen. господій, Dat. господем, Loc. господѣх, Soc. господаѣ et господми.

§. 9.

Notae in singulos casus declinationis primae et secundae.

Gen. a in prima est etiam inanimatorum: пло-да, меда, моста, вѣка. Subinde tamen ѣ: домѣ, хол-

холомѸ, полѸ, медѸ, мостѸ, изъ бокѸ, лѹкѸ, до верхѸ. In 2da Gen. praeter ε etiam и: свѣри pro свѣра, гортани, лакти. At изъ каменн (pro камени) est inflexio russica. своего вою in Ostrog. ed. 2 Macch. 8, 35. est inflexio polonica (in correctā nunc воинства).

Dat. in 2da etiam и; гортани, (гортанѸ in libris Serbicis est а гортанѣ pro гортанѣ) свѣри; пламени, каменн. Vide supra anomala in енѣ.

Loc. ꙗ in 1ma etiam inanimatis convenit: на сонмѣѣ, ѡ заветѣѣ. Horum tamen quaedam ꙗ admittunt: гробѸ et гробѣѣ, ѡ домѸ, законѸ, станѸ, на сномъ полѸ, ѡ оуглѸ et оуглѣ in angulo, на жирѸ, вѣтрѸ, ѡ сѹдѸ, ѡ смѣхѸ olim Sir. 21, 23. in correctā pessime ѡ смѣхѣѣ pro смѣтѣѣ. Litera х enim ante ꙗ transformari debet in с. Sic на верѣѣ (pro на верхѸ) а верхѸ. ѡ бою more Polonorum pro ѡ бон. ꙗ pro и est inflexio russica: отцѣ pro slavica отци.

Soc. in 2da ем: елем, тѣмолѣем ab елей, тѣмолѣей. Subinde tamen in peregrinis ом: ѿрѣом pro ѿрѣем.

Voc. regularis in 1ma desinit in ε, raro in ꙗ: сынѸ pro сыне, маркѸ (non марче) а Nom. марко seu марек. In 2da quaedam respuunt ю et desiderant ε: княже а князь. Sic omnia desinentia in еу: отче, старче, аб отецъ, старецъ. Adde nomina pro-

propria in ѣ: нѣколае а нѣколай, григорѣ а григорѣй. господи est ab anomalo господь.

Plur. Nom. и etiam inanimatis communis est: снѣзи а снѣг, облаци ab облак. сыны est russica terminatio pro сыни aut сынове. Gentilia exigunt ε: галате, (Ms. галати), критане. Pro ѣ in 2da desinentia in еу habent и: отци, юци, конци, агнци, старци, телци, et alia, ut вон, мечи. Desinentia in ѣ pro ѣе amanti ε (к): ходатае, (ходатак), іерее, фарисее. Sic et terminata in ель contrahunt subinde ѣе in ε: оучители pro оучителіе.

Acc. ы in 1ma declinatione: враны, клеветы, леды. Sic et дрѣвы, грѣхы, тѣзы, quamvis Russi post р, х, к Polonos hac in re imitati nunc scribant и. Analogia certe hic ы postulat, cum vocalis и Nominativi character sit, et mutationem gutturalium exigit, ita ut дрѣзи, грѣси, тѣзы Nominativi sint, at дрѣвы, грѣхы, тѣзы Accusativi, quod codices antiqui confirmant. In 2da Acc. а: жрекіа, воя, корабля, родителиа, лакта, мѣжа seu мѣжа, отця seu отца, конца, сонца. Sub inde tamen и: кони pro коня, uti in anomalia пѣти, люди, гости, дни. Immo et ѣ: кленѣ Sereborum more pro клена.

Mrazovič, cum recentiores libros inspexisset, in paradigmatis exhibet accusativos russicos оучители,

отцы,

отцы, жерцы, камени, cum tamen Mel. Smotriski constanter servavit а: свѣдителя etc. et non nisi sub paradigmate отець et чванецъ praeter отца, чванца etiam отцы, чванцы admiserit.

Gen, sine augmento ов in 1ma valde frequens est, praecipue cum praepositionibus. Exemplo sint Genitivi e Smotriskii paradigmatis: клеверѣтъ, прѣмъ, воннъ, юрѣдъ (a Nom. юрѣдъ), дрѣгѣвъ sive дрѣгъ, прорѣкъ, грѣхѣвъ sive грѣхъ, сынѣвъ sive сынѣвъ, рѣмѣвъ, орегѣтъ, вѣанѣтъ, домѣвъ sive дѣмъ. Adde et eos, qui apud nos ad 2dam spectant: отець, чванецъ, жерецъ sive жерцевъ, пастырей sive пастырѣвъ, матежей sive матежъ, свѣдителей et свѣдѣтель, ходатай, ѿрей, мравѣй, зной, крагѣй, врач sive врачевъ. Distingui autem solet in libris impressis Genitivus pluralis sine augmentis a Nominativo singulari primum ope ѣ et ѡ, scribendo in Genitivo ѣ pro ѣ, ѡ pro о: отець, прорѣкъ, а Nom. отецъ, пророкъ. Sic et Genitivi клеверѣтъ, прѣмъ, воннъ et alii distingui debuissent a Nominativis клеверѣтъ, прѣмъ, воннъ, quamvis id Smotriski neglexerit. Aliis autem vocalibus imponi solet камора, de qua in Introductione p. 59. egimus: вѣдѣ, ѡ недрѣтъ, дрѣхъ, ѡ вѣтрѣ. Augmentum ев, et terminationem ѣ seu ѣ sere respuunt exeuntia in ѣ: старецъ, птенецъ, юнецъ, sed et subinde alia, utи вонѣ, рѣмѣвъ, ѡ рѣнѣ, гдѣнѣтъ, ѡ кнѣзѣ, пѣнѣзѣ.

мѣназь, ѿ мѣж, ѿ мѣч. Pro iй libri recentiores, immo subinde et antiqui, ий amant: днѣй про днѣй, свѣрей про свѣрѣй, лактей про лактѣй (alias et лакть et лакшть).

Dativus *wm*, 2dae *em*, sola vocali differt a Socialivo singulari *om* et *im*: *ѡдъхуwm*, *мѡжеem*. ALBAM est Russ. In 2da etiam *wm*: *иеруwm*, *идеum*.

Loc. ѣх , ех , uti Smotriskii paradigmata docent: κλεβρετεх et κλεβρεтѣх , пармех et пармѣх , воннех et воннѣх . Nonnunquam ох : домох olim Isai. 13, 22. nunc домѣх , сѣмох (praeter сѣнѣх , сѣнех), ѡлох in Damiani Apostolo, кѡмирох et кѡмирех . Post quasdam consonantes ех pro ѣх : нравех , гражданех , градех , скотех . Post transformationes gutturales ѣх : арѣзѣх a арѣг , грѣтѣх a грѣх , пророцѣх a пророк , quamvis Smotriski et арѣзех , грѣсех , пророцех probet. In 2da plerumque ех , praecipue post vocales: конех , кораблех , оучителех , зноех (Cod. Serb. конѣх , кораблѣх , знокѣх), ѣреех (rarius ѣреох). Adde anomala анех , людех , пѣтех . сѣнах pro сѣнѣх est inflexio russica. Pro ѡлѣках (ἐν τόξοις) 1 Par. 10, 3. in postrema editione ponendum fuit ѡлѣцѣх , a лѣк .

Soc. in 1ma proprie ш, non ми, neque ами,
etsi in libris recentioribus inflexiones ми et ами,
utpote russicas, jam reperias, ut кѣмиѣми, врагми,
грѣхми, immo et зѣбамн, богамн, рогами, белѣ-
камн,

ками. Smotriski flexionem ами paradigmatis male inseruit: клеветами et клеветы. сынми quidem in Domiani Apostolo, et дарми Prov. 6, 35. in Ostrogiensi et correcta leguntur. In Missali glagolitico помощники pro помощники. Sic et Serbi с' айдѣци, cum tamen Sociativus 1mae Accusativo, non Nominativo sit similis. In 2da plura sunt, quae ми pro и admittunt: мольми, свѣрми, оугами carbonibus, гвоздѣми clavis, мѣжи, мечми: praecipue anomala: дѣнми, людми. степенми, olim et степенѣ. In Duali vero ома in 1ma, ема in 2da est regularis flexio: воинома, пѣназема.

брат, Gen. брата, Dat. братѣ in Singulari 1mam, in Plurali 2dam declinationem sequitur: братіе, Acc. братіа, Gen. братій. Collectivum vero братіа fratres, refer ad feminina, каменіе ad neutra. дѣводѣла inflectitur uti Masculina in ель, Gen. дѣводѣла, Dat. дѣводѣлю. сѣдѣа cum aliis masculinis in а femininorum 2dam sequitur.

§. 10.

Declinatio Neutorum.

	I.	II.	
Nom.	слово	лице	оученіе.
Gen.	слова	лица	оученіа
Dat.	словѣ	лицѣ	оученію
Loc.	словѣ	лицѣ	оученіи
Soc.	словом	лицем	оученіем.

Plu-

Pluralis.

Nom.	СЛОВА	ЛИЦА	ОУЧЕНІА
Gen.	СЛОВ	ЛИЦ	ОУЧЕНІЙ
Dat.	СЛОВѢМ	ЛИЦЕМ	ОУЧЕНІЕМ
Loc.	СЛОВѢХ	ЛИЦѢХ	ОУЧЕНІИХ
Soc.	СЛОВЫ	ЛИЦИ	ОУЧЕНІИ

III. cum augmentis EN, АТ, ЕС.

	(a)	(b)	(c)
Nom.	ИМА	ОВЧА	НЕБО
Gen.	ИМЕНЕ	ОВЧАТЕ	НЕБЕСЕ
D.L.	ИМЕНИ	ОВЧАТИ	НЕБЕСИ
Soc.	ИМЕНЕМ	ОВЧАТЕМ	НЕБЕСЕМ.

Pluralis.

Nom.	ИМЕНА	ОВЧАТА	НЕБЕСА
Gen.	ИМЕН	ОВЧАТ	НЕБЕС
Dat.	ИМЕНЕМ	ОВЧАТЕМ	НЕБЕСЕМ
Loc.	ИМЕНЕХ	ОВЧАТЕХ	НЕБЕСѢХ
Soc.	ИМЕНЫ	ОВЧАТЫ	НЕБЕСЫ

Huc pertinent, et quidem ad 1mam, pluralia
 ЧРЕЛА, ПѢТА, БРАТА, ОУСТА, РАСНА, ad 2dam ЛАДВІА.
 СЛОВО, λόγος, quando filium Dei denotat, Accu-
 sativum Genitivo СЛОВА supplet et Vocativum uti
 Masculina in e terminat: СЛОВЕ. Sic et САНЦА pro
 Accusativo САНЦЕ usurpatur, quando de sole Chri-
 sto sermo est.

Aug.

Augmento **ен** prolongantur omnia desinentia in **ма**, immo in quibusdam libris etiam **рамо**, Gen. **рамене** (quasi a **рама**), in plurali **рамена**, Loc. **на раменах**, at in Duali Nom. **рамѣ** a **рамо**. Augmentum **ат** recipiunt derivata a nominibus animalium: **жеребѣ**, **осла**. Sic et **овча**, **отроча**, alias **овча**, **отроча**. Augmenti **е** plurima in **о** capacia sunt. **слово**: **словесе**, **тѣло**: **тѣлесе**, **чѣдо**: **чѣдесе**. Adde **древеса**, **дѣлеса** et alia. **сѣрѣнесѣ**, cum velleribus, Ostrogiensis 4 Reg. 3, 4., at correcta **сѣ рѣнами**, rectius **сѣ рѣны** a **рѣно**. Plur. **оудеса** est ab **оудо**; alias **оуд** est **м**, generis. Pro **коло** etiam in Nominativo dicitur **колесо**.

Anomala genere sunt **око**, **оухо**. In Duali enim **очи**, **оуши** feminina sunt; in plurali neutra: **очеса**, **оушеса**. A **дѣта**, **дѣтате** pluralis **дѣти** ad femininorum **дтам** spectat. E neutris in **е** cum augmento non nisi rarissime leguntur **личеса** a **лице**, **мореса** a **море**, at vix alia.

•Notae in quosdam casus.

§. 11. Desinentia in **де**, **ре**, in Gen. **а**, in Dat. **ю** exigunt: **поле**, **пола**, **пѣлю**; **море**, **мора**, **морю**. Gen. 3^{iae} **имени**, **сѣмени** pro **имене**, **сѣмене** apud Russos obvius est.

Loc. 2^{dae} in **и**: **солнѣи**, **сѣрдѣи**, non ut Russi inflectere solent, in **ѣ**: **солнѣѣ**, **сѣрдѣѣ**, a vulgari

gari suo солнцо, сердце. по морю in Ostrogiensi est Polonismus, nisi sit potius Dativus, cum по saltem apud Russos etiam Dativum regat. по морю vero est Serbismus.

Plur. Gen. ий in 2da nonnisi ea postulant, quae in ие desinunt: копій, орѣжій, а копіе, орѣжіе. А что sit сят seu сот vocalem euphonicam inserendo; а сердце vero сердц et сердцу; а нѣдр а plur. нѣдра, царств а царство, царствій vero а царствіе.

Dat. in ам et Loc. in ах Russis proprius est. Hinc in libris impressis non raro дрѣвам, мѣстам, сердцам, свѣдѣніам, чѣвствіам, про дрѣвѣм, мѣстѣм, сердцѣм, свѣдѣніѣм, чѣвствіѣм. Sic et челах, морах, ложах, лицах, сердцах про челѣх etc.

Loc. ех post quasdam consonas: чадех, ложех, братех, пѣтех а пѣто; вѣтрѣх et патрѣх. Rarius ох pro ех: селох, братох, колѣнох. Post и olin ех pro их: жилищех, at post и omnino их, uti paradigma in ие ostendit. Prov. 7, 12. recte на распѣтїих е veteri editione servatum fuit, at v. 8. в распѣтїах correcta exhibet. Sed et alia in их pro ех seu ѣх occurrunt: сердцих, полих; ложих et морих in Ostrog. Rarissime in libris antiquis ах: ложех in cod. Serbico, sed et ложех.

Soc. in ами Russi adoptarunt, pro ш et и: простиралами in correcta Prov. 7, 16. про простиралы, v. 21. тенетами etiam in Ostrogiensi; оужами pro

оужи

оужи, сонїами про сонїи. Desinentia in ĩe admittunt quandoque ми : знаменьми, игръми, беззаконьми, про знаменїи etc. Adde e libris Serbicus предъ вратми про враты, врьменми про врьмены.

§. 12.

Declinatio Femininorum.

	I.	II.		III.	IV.
Nom.	вода	вола	ладїа	церковь	кость
Acc.	водѹ	волю	ладїю	церковь	кость
Gen.	воды	вола	ладїа	церкве	кости
Dat.	водѣ	воли	ладїи	церкви	кости
Soc.	водою	волею	ладїею	церквїю	костїю
Voc.	водо	воле	ладїе	церкви	кости

Pluralis.

N. A.	воды	вола	ладїа	церкве	кости
Gen.	вод	воль	ладїй	церквїй	костїй
Dat.	водам	волам	ладїам	церквам	костем
Loc.	водах	волах	ладїах	церквах	костех
Soc.	водами	волами	ладїами	церквами	костми.

Ad primam spectant non solum Feminina in a post consonas solidas, sed etiam Masculina in a, ut воєвода, юнота, слуга.

Ad

Ad 2dam Feminina et Masculina in *а*; hinc et desinentia in *жда, жа, ша, ца, ча, ца*, ut *нѣжда, шѣжда, надежда (надежа), госпожда (госпожа), кожа, мрежа, стража, дѣша, чаша, овца, мышца, птица, юница, вдовица, лѣча, алча fames, прѣча, пища*; et Masculina *веаможа, юноша, прѣтеча*, in quibus omnibus *а* vices liquidae *а* agit. Ista in Accusativo admittunt *ъ* pro *ю*: *мрежъ, дѣшъ*, pro *мрежю, дѣшю*. Huc etiam pertinent Fem. formae *ыни (ына)*; horum Vocativus similis est Nominativo: *рабыни, княгыни*, Plur. Nom. *рабына*. Collectivum *братѣа*. (fratres) flectitur ut *ааѣа*: Acc. *братѣю*, Gen. *братѣа*, Dat. *братѣи*.

Smotriski Masculinis *сѣѣа, юноша* in Gen. sing. et Nom. plur. inflexionem russicam *и* attribuit, Mrazowick plane Femininis omnibus. At ego antiquiorum codicum auctoritatem respiciens non polui in Gen. sing. et Nom. plur. *и*, utpote terminationem russicam, antiquiori slavicae *а* praeferre. In libris serbicis *е* seu *к* pro *а* locum habet: *нѣжде, надежде, лѣче, земак, так, бѣжк*. Inde *ѡ банѣ* in editione Ostrogiensi, in qua flexiones antiquae frequentius obviae sunt, legitur Sir. 34, 23. (olim certe *ѡ бана*), *дурс* in correctis *ѡ бани* pro Russorum consuetudine.

Ad 3tiam spectant desinentia in *овь* seu *ви*, ut *кровь* seu *крови*, *цѣрковь* seu *цѣркви*. Feminina formae *ы*, ut *любь, пѣтръ, свекръ* casus obliquos petunt *а любовь, пѣтровъ, свекровъ. неплоды*, Acc. *неплодовъ*, Gen. *неплодѣ* etc. *пѣтръ, пѣтровъ* servat

vat o (saltem in editionibus russicis) etiam in alijs casibus: матрокѣ, матрови, матровію. Augmentum ерь postulant мати et дщи.

Nom.	мати	дщи
Acc.	матерь	дщерь
Gen.	матере	дщере
D. L.	матери	дщери
Soc.	матерію	дщерію.

Soc. olim et матерію. In plurali матере et матери, Gen. матерій, Dat. матерем, Loc. матерех, Soc. матерми. Pro plur. дщере et дщери etiam дщера, Dat. дщерам conformiter 2dae.

Ad 4tam pertinent Feminina in consonas liquidas desinentia (exceptis quae sunt tertiae in овь), вѣтвь, скорѣвь, дань, сѣнь, мѣсь, гадь, сѣть, клѣть, лѣть, горесть, радость, рѣч, желч, нош etc. Pluralia штрѣви, изгрѣви, пѣли, гдѣли, дѣри, дѣти, перси. кровь 3tiae, in plur. крови.

Notae in quosdam casus.

Gen. и in 2da declinatione, ut земли, тли, стѣзи, дщи, pro земле, тла, стѣза, дша seu дша, sicuti Dat. ѣ: волѣ, ржѣ, птицѣ pro воли, ржи, птицѣ, est recentior russica inflexio, nunc in editionibus a Russis adornatis passim obvia. Pro Gen. надежда, et Acc. надежда in libris antiquis надежда, надежду reperias.

Soc.

Soc. ею et ію Russi contrahunt in ѡю: смер-
тѣю, купелью, дщерию. Pro ею post жд etiam ою
occurrit: надеждою uti in іма, melius utique на-
деждою conformiter secundae.

Voc. е pro и in 4talibri recentiores et Gram-
matici quidam male exhibent: дверѣ, смертѣ, ра-
достѣ. Rectius смерти, радости (Psal. 31. 7.),
крѣпости (Psal. 17, 1.). Voc. о pro е exeuntia in
жд subinde habent: надеждо, rectius надежде.
юношю pro юноше in libris glagoliticis occurrit.
вѣтѣво (pro вѣтѣи а вѣтѣвь) male formatum est,
cum forma вѣтѣа non sit usitata.

Plur. Nom. et Acc. и pro а in 2da, ut земан
pro земля, стези pro стеза, а Russis serius in-
vecti sunt. Nam Psal. 22, 3. pro на стези правды
super semitas justitiae, Ostrogiensis legit на сте-
за правы (правы utique vitiose pro правды). Sic et
pro Nom. masc. сѣди, Psal. 140, 6. Ostrog. habet
formam antiquam сѣдѣа, et Psalt. Venetum, utpote
e cod. serbico editum, сѣдѣ.

Gen. бездан а бездана, земля а земля, молитв
а молитва, жертв, паств, а жертва, паства, татк
et татѣ in codd. serbicis pro татѣ а татѣа.
Sunt tamen, quae euphoniae causa inter duas con-
sonas in fine vocalem е inserunt: тем а тѣма, сѣ-
дѣ а сѣдѣа, овец ab овца, оустен ab оустна.
зорей а зора: даже до: зорей olim Act. 20, 11. Gen.

H h

смер-

vat o (saltem in editionibus russicis) etiam in aliis casibus: матрѣ, матрѣви, матрѣвѣю. Augmentum ерь postulant мати et души.

Nom.	мати	души
Acc.	матерѣ	дщерѣ
Gen.	матере	дщере
D. L.	матери	дщери
Soc.	матерію	дщерію.

Soc. olim et матерѣю. In plurali матере et матери, Gen. матерій, Dat. матерем, Loc. матерех, Soc. матерми. Pro plur. дщере et дщери etiam дщеря, Dat. дщерям conformiter 2dae.

Ad 4tam pertinent Feminina in consonas liquidas desinentia (exceptis quae sunt tertiae in овь), вѣтвь, скорѣвь, дань, сѣнь, мысль, гдѣ, сѣть, клѣть, лѣть, горѣть, радѣсть, рѣч, желч, нош etc. Pluralia штрѣви, изгрѣви, пѣли, гѣсли, дѣри, дѣти, перси. кровь 3tiae, in plur. крови.

Notae in quosdam casus.

Gen. и in 2da declinatione, ut земли, тли, стези, души, pro земле, тла, стеза, душа seu дша, sicuti Dat. ѣ: волѣ, ржѣ, птицѣ pro воли, ржи, птицѣ, est recentior russica inflexio, nunc in editionibus a Russis adornatis passim obvia. Pro Gen. надежда, et Acc. надежда in libris antiquis надежда, надеждю reperiās.

Soc.

Soc. ею et юю Russi contrahunt in ѡю: смѣр-
тѣю, кѣпелѣю, дщерѣю. Pro ею post жѣ etiam ою
occurret: надеждою uti in Імѡа, melius utique на-
деждѣю conformiter secundae.

Voc. е pro и in 4ta libri recentiores et Gram-
matici quidam male exhibent: дѣре, смѣрте, ра-
дѣсте. Rectius смѣрти, радости (Psal. 31. 7.),
крѣпости (Psal. 17, 1.). Voc. о pro е exentia in
жѣ subinde habent: надеждо, rectius надеждѣ.
юношѣ pro юношѣ in libris glagoliticis occurrit.
вѣтѣво (pro вѣтѣи а вѣтѣвь) male formatum est,
cum forma вѣтѣва non sit usitata.

Plur. Nom. et Acc. и pro а in 2da, ut земан
pro землаа, стѣзи pro стѣза, а Russis serius in-
vecti sunt. Nam Psal. 22, 3. pro на стѣзи правды
super semitas justitiae, Ostrogiensis legit на стѣ-
за правы (правы utique vitiose pro правды). Sic et
pro Nom. nasc. сѣдѣи, Psal. 140, 6. Ostrog. habet
formam antiquam сѣдѣа, et Psalt. Venetum, utpote
e cod. serbico editum, сѣдѣе.

Gen. безан а безана, земаль а землаа, молитв
а молитва, жертв, паств, а жертва, пастѣа, татѣ
et татѣа in codd. serbicis pro татѣ а татѣа.
Sunt tamen, quae euphoniae causa inter duas con-
sonas in fine vocalem е inserunt: тем а тѣма, сѣ-
дѣ а сѣдѣа, овѣц ab овѣа, оустѣн ab оустѣна.
зорѣй а зора: даже до: зорѣй olim Act. 20, 11. Gen.

H h

смѣ-

СМОКВІЙ seu СМОКВЕЙ non est proprie a СМОКВА, sed a forma СМОКВЫ seu СМОКОВЬ.

§. 13.

Declinatio Adjectivorum indefinitorum.

Adjectiva indefinita, aliis apocopata dicta, cum terminatione a Substantivis non differant, habita ratione generis etiam Substantivorum paradigmata sequuntur. Igitur masc. БЛАГ inflectitur ut РАКЪ, fem. БЛАГА ut ВОДА, neutr. БЛАГО ut СЛОБО. Sic Possessiva ПАВЛОВЪ, ПАВЛОВА, ПАВЛОВО, ЦАРЕВЪ, ЦАРЕВА, ЦАРЕВО, СМІИНЪ, СМІИНА, СМІИННО. ГОСПОДЕНЬ autem et alia, quae consona liquida finiuntur, 2dae Masculinorum, ГОСПОДНА 2dae Femininorum, ГОСПОДНЕ denique 2dae Neutrorum se conformant. Exceptis tamen quibusdam casibus. Nam Sociativus singularis, Dativus, Localis et Sociativus pluralis vix non semper Adjectivorum definitorum inflexionem adsciscunt. Mixtam proinde sistunt Grammatici Declinationem. СВАТ enim, СВАТА, СВАТЪ, СВАТѢ, СВАТЕ, in Plurali СВАТИ, Acc. СВАТЫ, Gen. СВАТЪ sunt inflexiones Substantivis communes, Soc. vero singularis СВАТЫМЪ, Dat. in plurali СВАТЫМЪ, Loc. СВАТЫХЪ, Soc. СВАТЫМИ Adjectivis definitis conformes. Demus jam hic paradigmata quaedam in Grammaticis quidem obvia, sed correctiora.

Mas-

Masculinorum Singularis.

Nom.	ПАВЛОВЪ	2. ПАВЛѢ	НИЦѢ
Gen.	ПАВЛОВА	ПАВЛА	НИЦА
Dat.	ПАВЛОВУ	ПАВЛЮ	НИЦУ
Loc.	ПАВЛОВѢ	ПАВЛИ	НИЦИ
Soc.	ПАВЛОВѢМ	ПАВЛЕМ	НИЦЕМ.

Sic et **ВАРНАВИМЪ**, **ВАРНАВИНА**, **ВАРНАВИНУ** etc.
СЛОВЕНСКЪ, **СЛОВЕНСКА** etc. Neutra **ПАВЛОВО**, **ПАВЛЕ**, **НИЦЕ**,
 in obliquis casibus non differunt a Masculinis: Gen.
ПАВЛОВА, Dat. **ПАВЛОВУ** etc.

Pluralis.

Nom.	ПАВЛОВИ	2. ПАВЛИ	НИЦИ
Acc.	ПАВЛОВЫ	ПАВЛА	НИЦА
Gen.	ПАВЛОВ	ПАВЛѢ	НИЦУ
Dat.	ПАВЛОВЫМЪ	ПАВЛЕМЪ	НИЦЕМЪ
Loc.	ПАВЛОВѢХЪ	ПАВЛѢХЪ	НИЦЕХЪ
Soc.	ПАВЛОВЫ	ПАВЛИ	НИЦИ.

Neutra Nom. et Acc. **ПАВЛОВА** etc.; in reliquis casibus, uti Masculina.

Femininorum Singularis.

Nom.	ПАВЛОВА	2. ПАВЛА	НИЦА
Acc.	ПАВЛОВУ	ПАВЛЮ	НИЦУ
Gen.	ПАВЛОВЫ	ПАВЛА	НИЦА
Dat.	ПАВЛОВѢ	ПАВЛИ	НИЦИ
Soc.	ПАВЛОВОЮ	ПАВЛЕЮ	НИЦЕЮ.

Pluralis.

Nom.	ПАВЛОВЫ	2. ПАВЛА	НИЩА
Gen.	ПАВЛОВ	ПАВЛѢ	НИЩ
Dat.	ПАВЛОВАМ	ПАВЛАМ	НИЩАМ
Loc.	ПАВЛОВАХ	ПАВЛАХ	НИЩАХ
Soc.	ПАВЛОВАМИ	ПАВЛАМИ	НИЩАМИ.

Gen. павловыхъ, Dat. павловымъ, Loc. павловыхъ, Soc. павловыми, et 2. Gen. павлихъ, Dat. павлими, Loc. павлихъ, Soc. павлими apud Nicetium et alios, utpote inflexiones magis usitatae, sunt proprie casus definiti Adjectivi: павловый, павлій.

Exempla numeri singularis.

Nom. masc. домъ давидовъ, сынъ царевъ, мѣжъ бездменъ, мѣжъ лѣтивъ, мечъ остръ, градъ твердъ, малъ квасъ, плодъ зѣла, даръ благъ, грозда зеленъ, плачъ горекъ, страхъ лютъ. 2. богъ ѱакхвалъ, деньъ господень. Sic Acc. дѣхъ правъ, дождьъ воленъ, каменьъ горашъ, градъ шпѣстѣвшъ, мечъ градѣшъ.

Neutr. слово лѣкаво, отроча младо, сердце глѣбоко, подобіе змѣино, время люто, ramo наго. 2. слово господне, око неизмѣне, масо юнче.

Fem. честьъ царева, глава змѣева (змѣина). 2. слава господна, высота члѣвѣча, рѣка грѣшница, гора сѣвна.

Acc. Fem. главѣ змѣевѣ, ризѣ новѣ, оудель плачевнѣ. 2. славѣ господню, дѣшѣ праведничию, мздѣ пророчию (пророчѣ), горѣ сѣвнию.

Gen.

Gen. masc. прѣда чиста electri puri, мѹжа пре-
мѣдра, крова дивна, ѿ слѣха зла, из конца сѣвер-
ска, меча остра, тѣла юна, пѣвница сладка;
мѣжеска, женска полѣ. 2. домѣ господна, ѿ ра-
божіа. Neutr. ѿ словесе матежна, сердца стѣкрѣ-
шена и смирена, 2. лица божіа.

Fem. ѿ горы малы, трѣбы рожаны, из
рѣкы адовы, ѿ воды многы, ѿ рѣкы отражевы 2.
ѿ сѣти ловча, дщере сіѹна, ѿ дѣтели дѣвола.

Dat. masc. сѣмѣ кдинороднѣ, мѣжѣ праведнѣ,
кѣ домѣ царевѣ, плотѣ возрновенѣ, по пѣти непо-
рочнѣ, князю тѹрскѣ, живѣ быти емѣ. 2. богѣ іа-
кѹвлю, домѣ господню. Neutr. лицѣ божію. Fe-
min. Dat. similis est Locali.

Loc. masc. въ гласѣ трѣбенѣ, въ пѣти непороч-
нѣ, въ столпѣ шелахнѣ, въ гробѣ новѣ изсѣченѣ,
на всем холмѣ высоцѣ, въ шкразѣ мѣжѣцѣ, на
гладцѣ камыцѣ, въ народѣ мнозѣ, на одрѣ по-
стланѣ, ѡ князи тѹрскѣ, на жирѣ блазѣ. 2. въ домѣ
господни, въ храмѣ божій, ѡ ктерѣ ісѣ оумрши.
Neutr. на мѣстѣ значнѣ, на поли добрѣ (плоднѣ),
въ сердци морскѣ, въ серебрѣ достоиннѣ, 2. на лонѣ
авраамни.

Fem. на пажити тѣчнѣ, въ церкви велицѣ, ризѣ
ветѣ, на горѣ высоцѣ, на земли пѣстѣ и непро-
ходнѣ и безводнѣ, на водѣ мнозѣ, въ дѣбравѣ
древанѣ. 2. въ силѣ господни.

Soc.

Soc. masc. дѣхом владычном, смыслом чистом, сѣкотом избранном, сѣмечем шѣдском, многом пѣзкомъ. 2. дождемъ потопающемъ. Neutr. пришествіемъ тѣтовомъ, надѣяннѣемъ многомъ. 2. божѣемъ словомъ, именемъ господнемъ (Serb. cod. господнимъ). Soc. Fem. non differt a Soc. definito : главою отчею.

Vocativus possessivorum similis-est Nominativo : предтече спасовъ, божѣѣакшнѣхъ, сынѣ неприятелини, давидовъ, дѣаволь, чѣвѣч. Alia amant e : сватѣ, блаже, праведне, бже, нище; cum Substantivis constructa definitorum terminationem assumunt : отче сватый, божѣ благыи, Occurrit tamen розѣ невѣренъ pro невѣрный.

Exempla numeri pluralis.

Nom. masc. князи ѣдовѣ, сынобѣ ефреман, строци давидовѣ, людѣе мнози etc. Neutr. Nom. et Acc. стада вельбѣдска, оуста ѡберста, ребра сѣверова. 2. дѣла господна, мала юнча.

Femin. Nom. et Acc. дщере царевы, очѣи вѣселы, скорби многы и слзы, птица пернаты. 2. кожа овна, пастыи овча.

Acc. masc. вои многы, люди храбры, свѣтлыи, мужи сильны. 2. сыны овна.

Gen. masc. плоды свѣла (pro плодѣхъ свѣлыхъ), бѣгъ слѣанъ (слѣаныхъ), ѡ островахъ многѣхъ, мужи многозѣныи.

ЧЕН

чен, камень огнен, до предѣла мѣринск, платинник
жидовск. 2. ѿ власъ вельблѣждь, ѿ рога кадино-
рождь, ѿ днѣи мнѡжайш, ѿ матерени сосецъ, средѣ
градъ опѣстѣвш. Neutr. оустъ лѡвъ, ѿ мнѡгъ лѣтъ,
словесъ ложенъ (рго ложныхъ), лицъ грѣшничъ, сто-
ла мѣданъ, сребранъ, ложенъ сарримъ. Femin. крѣпъ
пшениченъ, ѿ доскъ купарисенъ, платѣ смѣшенъ (рго
смѣшенныхъ). 2. странъ погыбшъ (погыбшихъ).

Dat. masc. птенцемъ врановомъ (рго врановымъ),
намъ живомъ быти, намъ сѣомъ и непорочномъ, дѣа-
кономъ чистомъ, симже такъ свршенномъ, первенцемъ
написаномъ. 2. дѣхомъ алыстчемъ. Neutr. тѣшемъ нѣ-
дромъ Job. 31, 34. κόλπῳ κενῷ, πνεύματι тѣшимъ нѣ-
дромъ. Femin. многамъ дѣшамъ крѣтіанскимъ, оузамъ
моимъ павленамъ, старицамъ порабоиренамъ, црѣквамъ
галаатійскимъ. 2. оустнамъ исповѣдающемъ (-амъ), et
свѣздамъ сіміюцамъ (in Mss.). Adde дверемъ затворе-
номъ, rectius затворенамъ.

Loc. masc. въ людехъ тажцѣхъ, по многѣхъ
днехъ, въ скѣделникъхъ свѣдѣхъ. Neutr. въ дѣлѣхъ
добрѣхъ. Femin. въ страстехъ многыхъ, на крижалехъ
каменахъ, въ рѣкотворенахъ црѣквахъ, ризахъ позлаще-
нахъ бѣлахъ, на колесницахъ мѣсахъ, средяхъ морскахъ.
2. въ козїахъ кожахъ, въ блѣстѣщахъ ризахъ. (Mss.
Serbici).

Soc. masc. оузы желѣзны, многы ногты,
сѣлюди многы, прѣдъ многы свѣдѣтели, кзыкы
чело-

человѣчскы и ангелскы, цари и сынами израиля-
вы. 2. власы велблѣжди, с'юдми божїи (рго бо-
жїими. Neutr. оусты давидовы, дѣла дсєвы, бла-
гы; лѣты вѣчны, расы златы (рго златыми),
пѣты мѣданы, оужи новы. Dual. великома крило-
ма. Femin. многими сазами, ризами многоцѣнна-
ми, нитьми златами. 2. кожами овнами.

Casus rarius obvios, nimirum Dativum, Loca-
lem, et Sociativum pluralem, non nisi e codicibus
antiquis colligere licuit. In editionibus enim fere
omni in loco Adjectivorum definitorum termina-
tiones substitutae fuere, ita ut mirer Hebr. 11, 37.
козїах etiam in postrema editione adhuc reten-
tum fuisse pro козїих, cum in paradiгmate ко-
жїй apud Meletium et alios formae indefinitae
casus non designentur alii, quam Masculinorum et
Neutrorum Gen. божїа, Dat. божїю, et Loc. (etiam
Femininorum) божїи. Admittunt enim non raro
possessiva in їй, ut кравїй, пєсїй, овчїй hos tres
casus in singulari ad normam indefinitorum. Sic
etiam велїй, Gen. велїа, Dat. велїю, Loc. велїи
pro masc. велїем et fem. велїей. In reliquis casi-
bus a definitorum declinatione non deflectant.
Frequentior adhuc usus est possessivorum in ѣ,
et gentilium in ск, quae in Nominativo formam in-
definitam amant, utи павѣ, сынovenъ, русскїск,
quorum saltem Genitivos plur. indefinitos notavit

Me.

Meletius: пѣваль, сынѡвнѣ (сынѡвень), рѡссійск; in paradigmate vero пѣвлов, варнавин non nisi definitos пѣвловѣх, варнавинѣх. In Participiis (Gerundivis) notavit Gen. бѣюща, бѣвша, Dat. бѣюще, бѣвше, et Acc. fem. бѣюще, бѣвшю, Accusativos plurales бѣюща, бѣвша, in participio passivo Gen. бѣена, Dat. бѣенѣ, Acc. fem. бѣенѣ, et Acc. plurales бѣены, n. бѣена. Addi possunt Nom. (et Acc.) огонь пѣлѣмъ, югъ вѣюмъ, градъ вѣдѣвъшъ, гласъ стѣшедѣшъ, fem. -ири, n. -ще. отецъ, отча, отче, Gen. отча, Dat. отчѣ, Loc. отчи, Acc. fem. отчѣ, Gen. plur. отчи, uti et alia Adjectiva indefinita secundum paradigma нѣмъ inflectuntur, Vocativo possessivorum excepto, qui ē respuit: сыне отецъ, оучениче спасовъ, сыне члѣвѣчъ Ezech. 2. 3. 4. etc.

Miror itaque Meletium, cum recte Vocativum пѣвловъ notaverit, tamen варнавинѣ, варнавѣ, пѣвѣ, сынѡвнѣ, рѡссійскѣ paradigmatis inseruisse. Magis minor correctores Bibliorum Levit. 19, 32. лице старчо scripsisse, cum Ostrogiensis recte старче habeat. In libellis preces continentibus post ч vulgare о pro ē non semel offendas: когородиче, про когородиче, разбойниче, про разбойниче.

Pronominum 1. et 2. personae Declinatio.

§. 14. Pronomina personalia 1^{mae} et 2^{dae} personae, et reciproca сѧ, се, omnium personarum, prorsus anomala sunt. Абѧз, ego, nulli formantur casus, sed a Nominativo inusitato,

сѧ-

cujus radicalis litera erat **м**, a qua reliqui casus, quidam affigendo vocales, alii interponendo augmentum **ен**, deducuntur. A pronomine **ты**, tu, et reciproco **са**, quae tamen pro **ен** augmentum **ек** assumunt, eodem modo casus formantur. In Plurali 1mae personae **м** et **н** in Nom. **мы**, et Acc. **ны** alternant, ita tamen ut non a Nominativo **мы**, sed ab Accusativo **ны** casus obliqui deducantur. Pluralem 2dae personae constituit radix **бъ**, a **ты** omnino distincta. Reciprocum **са**, cum ad omnes tres personas utriusque numeri referatur, caret Nominativo proprio, ejusque inflexio in plurali prorsus eadem est, quae in singulari. Declinantur vero **азъ**, **ты**, **са** hoc modo:

Sing. Nom.	(азъ)	ты	—
Acc.	мѧ	тѧ	сѧ
Gen.	мене	тебѣ	себѣ
Dat.	мнѣ, ми	тебѣ, ти	себѣ, си
Loc.	мнѣ	тебѣ	себѣ
Soc.	мною	тобою	собою.
Plur. Nom.	мы	бъ	—
Acc.	ны	бъ	—
Gen.	нас	бас	—
Dat.	нам	бам	—
Loc.	нас	бас	—
Soc.	нами	бамн	—

Dual.

Dual. N.A. m. **ва**

—

f. **вѣ**G. L. **наю****ваю**D. S. **нама****вама.**

Male Meletius Nom. **ва**, **вѣ**, personae 2^{ae} tribuit, cum tamen ipse **сева**, **сѣдѣва** personam primam esse recte statuerit. Vide P. I. §. 90. Nominativi **на**, **нѣ**, qui personae primae tribui solent, prorsus conficti sunt, nec eos ullibi reperire licet, praeterquam apud Grammaticos, qui a Genitivo **наю** eos formandos censuere. Jam in Mss. confundi solent genera dualis, ita, ut fem. **вѣ** frequenter pro **ва** legatur. Act. 13, 32. **вѣ** **вам** **благовѣстѣхъ**, nos vobis evangelizamus, legit Apostolus a Damiano monacho An. 1324 scriptus, editi vero in plurali **мы** **вам** **благовѣстѣхъ**. Luc. 23, 41. legunt Codices Mss. et Liturgia Veneta An. 1519. **и** **вѣ** — **всприкмаемъ**, et nos — recipimus, Ostrogiensis vero et correcta substituunt **мы** (pro **вѣ**) et **вспрѣмаема** masculinum pro feminino.

§. 15. Etiam hic, uti in Substantivis masculinis animatorum, Genitivi **мене**, **тебе**, **себе**, et **намъ**, **вамъ** supplere solent Accusativum. Designat enim in lingua slavica et Genitivus objectum rei. Uuntur autem Slavi Genitivis horum pronominum ad exprimendum Accusativum emphaticum. Sic et Dativus emphaticus **мнѣ**, **тебѣ**, **себѣ**, initio Constructionis et cum praepositionibus locum habet.

Localis in singulari Dativo emphatico similis est, uti in declinatione Substantivorum; in plurali vero non differt a Genitivo, uti in Adjectivis:

vis: Gen. **ѡ нас**, Loc. **ѡ нас**. In Reciproco autem **са**, etiamsi ad pronomina pluralia referatur, hi casus distinguuntur. Dicendum enim **мы ѡ себе**, **вы ѡ себе** in Genitivo, et **мы ѡ себѣ**, **вы ѡ себѣ** in Locali.

Sociativi singularis terminatio - **ою**, Nom. et Acc. plur. - **ы**, Dat. - **ам**, Soc. - **ами** casibus Femininorum primae Declinationis respondent.

Accusativi **ны**, **вы** etiam pro Dativis **нам**, **вам** usurpari solent: дай **ны**, побѣдите **ны**. Ostrog. Jos. 9, 25. **также вы есть родѣ**, correcta nunc **также угодно есть вам**.

с in **нас**, **вас** terminationi **х** in Pronominibus 3^{iae} personae et in Adjectivis respondet. Censeri igitur possunt **нас**, **вас** orla ex **нах**, **вах**, cum **х** in **с** transformari soleat.

С а р у т II.

Pronominum tertiae personae et Adjectivorum definitivorum et Numeralium Declinatio.

§. 16. Multum differre flexiones Pronominum tertiae personae a Substantivorum Declinatione cuilibet intuenti Schema generale Pronominum sat clare patet. Genitivi **оро**, **і** seu **іро**, Dativi **омѣ** seu **імѣ**, Localis **омъ** seu **імъ**. Praemisimus autem Pronominum Declinationes flexionum

nibus Adjectivorum definitorum, quod haec terminationem suam Pronomini ѥ (и) debeant. Istud enim in fine illorum appositum articulum definitum aliarum linguarum supplet. Coaluit nimirum БЛАГЫЙ ех БЛАГЪ et ии, БЛАГАГО (olim БЛАГАГО) ех БЛАГА ЕГО, БЛАГОМЪ (olim БЛАГЪМЪ) ех БЛАГЪ ЕМЪ, Plur. БЛАГЫА ех БЛАГЫ А, БЛАГЫХЪ (olim БЛАГЫИХЪ) ех БЛАГЪ ИХЪ etc.

Pronominum tertiae personae Declinatio

I. et II.

Sing.	Nom.	Acc.	Gen.	Dat.	Loc.	Soc.
M. 1	Т, ТОЙ	Т, ТОЙ	ТОГО	ТОМЪ	ТОМ	ТѢМ
2	СЬ, СІЙ	СЬ, СІЙ	СЕГО	СЕМЪ	СЕМ	СИМ
N. 1	ТО, ТОЕ	ТО, ТОЕ	ТОГО	ТОМЪ	ТОМ	ТѢМ
2	СЕ, СІЕ	СЕ, СІЕ	СЕГО	СЕМЪ	СЕМ	СИМ
F. 1	ТА, ТАА	ТѢ, ТѢЮ	ТОА	ТОЙ	ТОЙ	ТОЮ
2	СИ, СІА	СІЮ	СЕА	СЕЙ	СЕЙ	СЕЮ
Plur.						
M. 1	ТИ, ТІИ	ТЫ, ТЫА	ТѢХЪ	ТѢМ	ТѢХЪ	ТѢМИ
2	СИ, СІИ	СІА	СИХЪ	СИМ	СИХЪ	СИМИ
N. 1	ТА, ТАА	ТА, ТАА	—	—	—	—
2	СИ, СІА	СИ, СІА	—	—	—	—
F. 1	ТЫ, ТЫА	ТЫ, ТЫА	—	—	—	—
2	СІА	СІА	—	—	—	—

De-

Declinatio Adjectivorum definitae terminationis
I. et II.

Sing.	Nom.	Acc.	Gen.	Dat.	Loc.	Soc.
M. 1	-ый	-ый	-аго	-ому	-ом	-ым
2 a	-ій	-ій	-аго	-ему	-ем	-им
b	-іій	-іій	-іаго	-іему	-іем	-іим
N. 1	-ое	-ое	—	—	—	—
2 a	-ее	-ее	—	—	—	—
b	-іе	-іе	—	—	—	—
F. 1	-аа	-юю	-аа	-ой	-ой	-ою
2 a	-аа	-юю	-аа	-ей	-ей	-ею
b	-іа	-ію	-іа	-іей	-іей	-іею
Plur.						
M. 1	-іи	-аа	-их	-им	-их	-ими
2 a	-іи	-аа	-их	-им	-их	-ими
b	-іи	-іа	-іих	-іим	-іих	-іими
N. 1	-аа	-аа	—	—	—	—
2 a	-аа	-аа	—	—	—	—
b	-іа	-іа	—	—	—	—
F. 1	-аа	-аа	—	—	—	—
2 a	-аа	-аа	—	—	—	—
b	-іа	-іа	—	—	—	—

§. 17.

Declinationis Pronominum primae
exemplum он.

	М.	Н.	Ф.
S. Nom.	он	оно	она
Acc.	он	оно	онѣ
Gen.	оного	оного	оноа
Dat.	ономѣ	ономѣ	оной
Loc.	оном	оном	оной
Soc.	онѣм	онѣм	оноу.
Pl. Nom.	они	она	оны
Acc.	оны	она	оны
G. L.	онѣх	онѣх	онѣх
Dat.	онѣм	онѣм	онѣм
Soc.	онѣми	онѣми	онѣми.
Dual. Nom. Acc. m. она, f. онѣ. Gen. Loc. онѣ,			
Dat. Soc. онѣма.			

Huic paradigmati se conformant non solum Pronomina alia, ut он, сам, ин, sed etiam Numeralia, quae in consonas solidas desinunt, utи кѣин, кѣинного, Soc. кѣинѣм; всѣак, всѣакого, Soc. всѣацѣм, Soc. plur. всѣацѣми.

Masculinum кто (rejecto determinativo то) inflectitur: кого, комѣ, ком, at Soc. кым Adjectivorum more, пои кѣм. Sic et каждо (каждо) когѣждо, комѣждо.

той-

ТОЙЖДЕ, ТАМЖДЕ, ТОЕЖДЕ uti той in Tabula Pronominum declinabis: ТОГОЖДЕ, ТОМЪЖДЕ etc.

Neutrum чего, чегого, чемомъ, чемом, cuius Soc. non est in usu. Hujus Gen. чегого contrahi solet in чемъ: чемъ ради propter quod.

Nom. он, она, оно definitae terminationis сарах est: онъй, онаа, онсе. In plurali: онѣи, онаа, онаа.

Gen. ого (f. оа) proprie Pronominibus convenit: иного, самого, licet ipse Meletius praeter тогъ, ксгъ, чегогъ, reliquis агъ, (f. ыа) tribuat: онагъ, онаа, самагъ, самаа etc.

In libris slaviciсѣ всакого, всакоа et всакаго, всакыа obvia sunt, sed всакого est а всак, всакаго vero а всакъй, quod more Adjectivorum definitivorum inflectitur. Recentiores editores inflexionem агъ antiquae ого etiam in aliis malè praeserunt.

Grammaticos nimis subtiliter distinguere Genitivos когъ, оногъ etc. а кого, оного, quando Genitivo Accusativus animatorum suppletur, alibi jam monuimus.

Dat. et Loc. fem. praeter ей etiam ѣй (excepto tamen той) Pronominibus tribuit Meletius: самой et самѣй, оной et онѣй. Rectene? Confer tamen Adjectivorum definitivorum ой et ѣй.

Soc. ѣм: инѣм. Sic плѣм, колицѣм.

Gen. et Loc. plur. ѣх, Dat. ѣа, Soc. ѣми: инѣх, инѣм, инѣми, ах ин: Melius utique quam иныхъ, иным, иными а librariis et editoribus russis invecta. Male itaque apud Meletium Dat. plur. тым pro тѣм, Dual. тыма, distinguendo Dativum а Soc. тѣма; recte vero apud eundem Dat. самѣм, свѣм, снѣм, Soc. dual. самѣма, свѣма, онѣма, plur. самѣми etc.

Idem de Numeralibus valet. Gen. et Loc. кдинѣх, колицѣх, толицѣх, мнозѣх, Dat. кдинѣм, Soc. кдинѣми, мнозѣми, колицѣми.

§. 18.

§. 18.

Declinationis Pronominum secundae
exemplum и, Gen. иго.

S. Nom.	(он)	(оно)	(она)
Acc.	и	к	ю
Gen.	иго	—	кга
Dat.	имѣ	—	кѣ
Loc.	им	—	кѣ
Soc.	им	—	кю.

Pl. Nom.	(они)	(она)	(оны)
Acc.	га	—	—
G.L.	иѣ	—	—
Dat.	им	—	—
Soc.	ими	—	—

Dual. N. A. (м. она, f. онѣ), G. L. кю, D. S. има.

Duales apud Meletium masc. а, fem. ѣ, neutr. а ficti sunt. Nominativi enim hujus Pronominis inusitati supplentur pronomine demonstrativo он, si emphasis id exigat. Accusativum vero dualis supplet pluralis га omnium generum.

Male apud Maximow et alios penes га in Accusativo иѣ appositum fuit, quod illi a Genitivo иѣ sine omni fundamento accentu distinguendum censuere.

Relativum иже eodem modo inflectitur:

S. Nom.	иже	f. гаже	п. кже
Acc.	иже	юже	кже
Gen.	игоже	кгаже	кгоже

Pl. Nom.	иже	гже	гже
Acc.	гже	гже	гже
Gen.	иже	иже	иже.

Accusativo и (et иже) animatorum correctores Biblicorum et editores aliorum librorum liturgicorum innumeris in locis Gen. его (et егоже) substituerunt.

Si praecedat praepositio ante им, их, ими, prostheticum и praefigitur: с ним cum eo, с ними cum eis, к ним ad eos, ѿ них ab eis, с нимиже cum quo, с нимиже cum quibus. на нь, за нь contracta sunt ex на ни, за ни pro на и, за и; вониже ex вониже pro во иже; на на pro на та, на ню pro на ю. Sic et из него pro из его, ѿ неа, к немѣ, к ней, ѿ нем, за не pro за е. Librarii Serbici scribunt из нкого, ѿ нкѣ, к нкмѣ, ѿ нкм.

Demonstrativum съ, cujus femininum си et neutrum singulare се, plurale си in antiquis libris sat obvija sunt, definitam terminationem amat: сій seu сей, f. сїа, n. сїе. In Damiani Apostolo tamen legitur ась что pro а сей что, hic autem quid. Alibi etiam ꙗкось quia hic, еѣ мирсь et еѣ мирось in mundum hunc. Inflexionem ejus dedimus in Tabula Pronominum.

Dativo plur. сѣм, ѣм in libris impressis imponi solet камора, ut discernatur a Soc. singulari сим, нм.

Neu-

Neutrum что rejecto то inflectitur in obliquis casibus ut ego, Gen. чего, (pro quo tamen fere чѣм usurpatur), Dat. чѣмъ, Loc. чѣм, Soc. чѣм.

§. 19. Eodem modo Possessiva мой, твой, свой, наш, ваш inflectuntur:

S. Nom.	мой	наш	f. моя	наша
Acc.	мой	наш	мою	нашѹ
Gen.	моего	нашего	моеа	нашеа
Dat.	моемѹ	нашемѹ	моей	нашей
Loc.	моем	нашем	моей	нашей
Soc.	моим	нашим	моею	нашею.

Pl. Nom.	они	они	моа.	наша
Acc.	моа	—	—	—

Neutra моя seu мое, твое, свое; наша, наше
Gen. моего, нашего etc. ut Masculina, Plur. Nom.
Acc. моя, наша.

Dual. Nom. m. моа, наша (seu наша), f. мои, наши, Gen. моею, нашею, Dat. моима, нашима.

Male apud Meletium Dualis fem. in ѣ: сѣѣ, моѣ, нашѣ. Nam pro ѣ primaе secunda declinatio postulat и: ногѣ мои, рѣцѣ твои, на обѣ рамѣ свои, оуши наши. Sicut enim pro тѣма, онѣма in secunda dicitur сима, моима, нашима, sic etiam pro тѣ, онѣ dicendum est сѣи, мои, наши.

кый (кой), каѣ, кое non nisi paucis differt:

Acc.	кый	ѣ. кѣю	н. кое
Gen.	коего	коѣа	
Dat.	коѣмѣ	коѣй	
Loc.	коѣм	коѣй	
Soc.	кѣимъ, коѣм	коѣю	
Pl. Nom.	кѣи	ѣ. кѣа	н. каа
Acc.	кѣа	кѣа	каа
G. L.	кѣихъ, коѣхъ	—	—
Dat.	кѣимъ, коѣм	—	—
Soc.	кѣими, коѣми	—	—

Sic кѣйждо, коегождо, коѣмѣждо etc. et нѣ-
кѣй, нѣкоего etc. Pl. Nom. нѣцѣи.

Pronominale чѣй, чѣа, чѣе inflectitur ut мой:

Acc.	чѣй	ѣ. чѣю	н. чѣе
Gen.	чѣего	чѣѣа	
Dat.	чѣѣмѣ	чѣѣй	
Loc.	чѣѣм	чѣѣй	
Pl. Nom.	чѣи	чѣа	чѣа
Acc.	чѣа	—	—
Gen.	чѣихъ etc.		

кѣтеръ, кѣтера, кѣтеро, declinatur ut indefinita
Adjectiva: Gen. кѣтера alicujus, Dat. кѣтерѣ, Loc.
masc. et fem. кѣтерѣ. Pl. Nom. кѣтери, кѣтерѣ,
кѣтера etc.

§. 20.

Adjectivorum definitorum Declinatio I.
(СВЯТЫЙ).

	M.	F.	N.
S. Nom.	СВЯТЫЙ	СВЯТАА	СВЯТОЕ
Acc.	СВЯТЫЙ	СВЯТЮ	СВЯТОЕ
Gen.	СВЯТАГО	СВЯТЫА	СВЯТАГО
Dat.	СВЯТОМУ	СВЯТОЙ *)	СВЯТОМУ
Loc.	СВЯТОМ *)	СВЯТОЙ	СВЯТОМ
Soc.	СВЯТЫМ	СВЯТОЮ	СВЯТЫМ
Pl. Nom.	СВЯТЫИ	СВЯТЫА	СВЯТАА
Acc.	СВЯТЫА	СВЯТЫА	СВЯТАА
G. L.	СВЯТЫХ	—	—
Dat.	СВЯТЫМ	—	—
Soc.	СВЯТЫМИ	—	—

*) Dat. et Loc. fem. etiam СВЯТѢЙ, Loc. masc. СВЯТѢМ.

Huc pertinent Pronomina который, другій, Numeralia ordinalia первый, второй et reliqua, excepto третій; omnia denique Adjectiva in ѡй, аа, ое terminata. Hinc et вселенная orbis terrarum, respondens gr. particip. ἡ οἰκουμένη, declinatur ut fem. СВЯТАА.

Gen. in оро, qui in Ostrogiensi, raro tamen, occurrunt, ut 1 Macch. 4, 59. пятого, двадцатого, alibi малого, святаго, великого, sunt Russismi vulgares.

Dat. fem. in ѣй similis Locali, quem vide.

Loc.

Loc. **ѣм**, f. **ѣй** valde frequens ab indefinitorum flexione in **ѣ** ortus, addito in masc. et neutro **м**, fem. **й** finali: нарицаемѣм, истиннѣм, праведнѣм, fem. правѣй, славнѣй, малѣй, вторѣй, докрѣй. Exigitque haec inflexio Gutturalium **г**, **х**, **к**, uti et **ск**, mutationem: **блзѣм**, **блзѣй** а **благый**, **ветѣм**, **ветей** а **ветхый**, **велицѣй** а **великий**, **небесѣм** а **небеский**, **моретѣй** а **морскый**, **патѣй** а **патский**. (In libris glagoliticis etiam in Soc. fem. **тежцую** гзвою gravi ulcere, pro **тяжкою**). In plurali autem in Loc. Dat. Soc. **ѣх**, **ѣм**, **ѣми** pro **ых**, **ым**, **ыми** non nisi improprie usurpato, monuit jam Meletius, cum illae flexiones Pronominibus propriae sint. Hinc **таковѣми** pro **таковыми**. Sunt itaque casus **мнозѣх**, **мнозѣм**, **мнозѣми** ab indefinita forma **мног**, quod ceu Numerales pronominum inflexionem sequitur; **многых** vero, **многым**, **многими** sunt а **многий**.

Nom. plur. in **и** mutationem transformabilium exigit: **блзѣи**, **гладѣи**, **земѣи** et **земѣи**, **абраамѣи**, а **благый**, **гладхый**, **земскый**, **абраамскый**; **аѣи** **пророчѣи**, in Serb. Codd. **гладѣи** **пророчѣи**.

Acc. in **ѡ** in hymnis et orationibus obvios, minus usitatos esse, ac pro iis Acc. in **ых** (**их**) usurpato monuit Meletius. Dicendum potius fuit, Russos ab aliquo tempore negligere Accusativos et pro his eos uti Genitivis.

Gen. Loc. in **и**х, pro **ых**, Dat. **ими** pro **ым**, Soc. **ими**, antiquissimi Codd. habent: **празднихъ**, **празднымъ**, **праздными**. Bohemi terminationes **уѣи**, **уѣм**, **уѣми** ob productam vocalem **у** accentu signant, aut **у** in **ѣ** resolvunt. Respondentque casibus in **и**х, **ими** singulares Genitivi in **аго**, Dativi in **ѡму**: **великаго**, **великѡму**, qui in antiquissimo **изсѣи** An. 1073 leguntur. Confer etiam in secunda terminationes **и**х, **им**, **ими**.

§. 21.

Adjectivorum definitorum Declinatio II.

(а. вышній).

S. Nom.	вышній	f. вышняя	m. вышнее
Acc.	вышній	вышнюю	вышнее
Gen.	вышнего	вышней ^{*)}	вышнего
Dat.	вышнему	вышней	вышнему
Loc.	вышнем	вышней	вышнем
Soc.	вышним	вышнею	вышним.

Pl. Nom.	вышних	вышних ^{*)}	вышних
Acc.	вышних ^{*)}	вышних ^{*)}	вышних
G. L.	вышних	—	—
Dat.	вышним	—	—
Soc.	вышними	—	—

- *) Olim et вышняя (вышняя) in Gen. singulari; in Nom. et Acc. feminino et in Acc. masculino plurali: древних, оутрехних, послѣдних, ближних, прочих, корачных.

Hoc paradigma sequuntur omnia Adjectiva desinentia in ий, ая, ек, adeoque Comparativi et Superlativi in шій, (ѣйшій), Gerundiva in шій et цій. Post ш, ч, ц pro а scribi а ex Introductionis §. IX. constat: меньшего, нища, нищаго etc. Sic et чуждаго а чуждѣй (чуждѣй), чуждѣмъ, чуждѣм et чужем, чуждим et чужим, Acc. fem. чуждых (чужд), Plur. n. чуждых etc. Pauca

quae-

quaedam formant fem. in ѣа, neutr. in ѣе, quorum flexionem sub 2. b. in Tabula generali dedimus.

(b. БЕЛІЙ)

S. Nom. БЕЛІЙ	БЕЛІА	БЕЛІЕ
Acc. БЕЛІЙ	БЕЛІЮ	БЕЛІЕ
Gen. БЕЛІАГО	БЕЛІА	БЕЛІАГО
Dat. БЕЛІЕМЪ	БЕЛІЕЙ	БЕЛІЕМЪ
Loc. БЕЛІЕМ	БЕЛІЕЙ	БЕЛІЕМ
Soc. БЕЛІИМ	БЕЛІЕЮ	БЕЛІИМ.
Pl. Nom. БЕЛІИ	БЕЛІА	БЕЛІА
Acc. БЕЛІА	БЕЛІА	БЕЛІА
G. L. БЕЛІИХ	—	—
Dat. БЕЛІИМ	—	—
Soc. БЕЛІИМИ	—	—

Sic inflectuntur дивій, козлій, козий, божій, вражій, песій, овчій, нес non Numerale третій. In diplomate (грамота) Ап. 1265. legitur hujus neutrum третіе лѣто (pro третіе) et Acc. fem. на третію зимъ (quasi a третіа). Alias Acc. fem. secundum paradigma ію: козлію крзвъ, божію милость; sic et третію часть Арос. 12, 4.

Gen. его, qui in Ostrogiensi subinde occurrit, ut ближнего, дружного, искренего, вчерашнего, настоящего, est aut Polonismus, aut Serbisinus. Sic Prov. 7, 5. ѿ жены тѣждеа pro veteri чѣждаа, нунс чѣждаа, e Cod. Serbico sumtum est. Gen. ближнааго, полсжншааго, et Dat. рекшѣмъ, требѣшѣмъ, in plurali

rali Gen. et Loc. in них (их), Dat. in ним, Soc. in ними: ближних, бѣющих, оуишими, тѣ-
чиними in antiquissimis Codd. frequentes sunt. In Da-
miani Apostolo et in glagoliticis libris Dativi singulares
in ѡмѣ leguntur: дающѡмѣ, воскрѣшѡмѣ стригѡмѣ,
могѡмѣ, in Serbicus seculo XVI. impressis омѣ:
живѡмѣ, рождѡмѣ, fem. рождѡей.

Femininorum Nom. ѡа pro аа a Gerundivis in
ши, при ortus est: раждающѣм, болѣвшѣм, in Damia-
ni Apostolo, pro раждающаа, болѣвшаа. Sic et
Pluralis in еи pro ѣи a plurali Gerundivorum in ще,
ше: хрѡдѡши, шѣдѡши.

Dat. sing. имѡщѣи, Loc. божѣи, Dat. plur.
гдѡшем, пославшем, схрѡдѡшем, immo et велѣем, sunt
casus indefinitis Adjectivis proprii, de quibus supra.

§. 22.

Numeralium Declinatio.

Numeralia, cum formas induant diversas,
etiam flexionibus multum differunt. сто, тысяща
(тысѡща), тма myrias, Substantivorum, первый etc.
Adjectivorum declinationes sequuntur. окой, двой,
трой uti Pronomen мой declinantur. кдин Pro-
nominum demonstrativorum declinationi primae,
весь fere secundae se conformant.

	Masc.		Fem.
S. Nom.	кдин	весь	кдина
			вса
Acc.	кдин	весь	кдинѡ
			всю
Gen.	кдино҃го	всего	кдино҃а
			всѣа
Dat.	кдинѡмѣ	всемѣ	кдинной
			всѣй
Loc.	кдином	всем	кдинной
			всѣй
Soc.	кдинѣм	всѣм	кдиною
			всѣю.

Pl.

Pl. Nom.	кѣини	вси	кѣины	вса
Acc.	кѣины	вса	кѣины	вса
G. L.	кѣинѣх	всѣх	—	—
Dat.	кѣинѣм	всѣм	—	—
Soc.	кѣинѣми	всѣми	—	—

Neutrum Nom. Acc. кѣино, все. Plur. кѣина, вса, in aliis casibus cum Masculino convenit. кѣин etiam in obliquis indefinitae terminationis casibus est: Gen. кѣина, fem. кѣины, Dat. кѣинѣ, fem. кѣинѣ, Loc. кѣинѣ, Voc. кѣине, fem. кѣина. In libris recens editis Gen. кѣинаго pro кѣиного, quod tamen Ostrogiensis et Psalt. Venetum adhuc retinere, fem. кѣиныа, in Plurali кѣинѣи, кѣинѣх, кѣинѣм, кѣинѣми substituta leges.

трѣе, чѣтырѣ (Russ. чѣтыре) femininorum quartam fere sequuntur:

Nom.	трѣе	f. три	чѣтырѣ	f. чѣтыри
Acc.	три	—	чѣтыри	—
Gen.	трѣй	—	чѣтырь	—
Loc.	трѣех	трѣх	чѣтырѣх	—
Dat.	трѣем	трѣм	чѣтырем	—
Soc.	трѣеми	трѣми	чѣтырем	—

Nom. три, чѣтыри etiam pro omni genere.

Gen. трѣй et трѣй, immo et трѣю Serbhorum more, qui трѣю, чѣтырѣю dicunt. Grammatici, posteriores editiones secuti, non distinguunt Gen. a Locali (трѣх), cum tamen Marci 14, 5. in editionibus antiquis legatur:

тур: баше трѣи сот пѣназь. Bohemi трѣи diu servarunt et чтырь hactenus retinent. Isai. 11, 12. olim ѿ чтырь оуга, nunc чтырех криа. Jerem. 32, 21. чтырь перст, nunc чтырех п. Soc. чтырма apud Meletium, est vulgaris flexio. Rectius apud eundem тремн (in Mss. et трѣми), et тремн тысящами. трома est ex ore vulgi. трема 1 Reg. 13. 17. est russica inflexio.

Collectiva четверо, шестеро etc. declinantur ut Substantiva neutra: четвера, четверѣ, четверѣм. Pluralis masc. четвери (а четвер) apud Meletium, Gen. четверѣй (melius четвер), Dat. четверем, Loc. чтырех, Soc. четверми; pro his alii casus Adjectivorum definitivorum adoptarunt: чтырех, чтырым, чтырыми. Quid autem sibi vult Dualis apud Meletium: четвера, четверѣ, четверма?

пять, шесть, семь, осмь, девать, десятъ, cum formam Substantivorum femininorum referant, inflectuntur uti feminina quartae declinationis in singulari:

N. A. пять	G.D.L. пяти	Soc. пятию
шесть	шести	шестию
семь	семи	семию

Exempla Genitivi: до пяти сот, ѿ семи аѣа, ѿ десяти оѣа, десяти лѣтѣй, лѣт ста пяти. Dativi: шести стѣм, Localis: по шести днѣх, Sociativi: шестию лѣт, семию днѣ per septem dies

dies, НАД ДЕСАТЮО ГРАДОВЪ, СЕДМІЮ ТАТИВЪ, ПАТІЮ
СВѢТЪ, С'ОСМІЮ МЪЖ cum octo viris.

Solet autem non raro (Adjectivorum flexionem
ихъ, им imitando) Genitivo et Locali affigi хъ, Da-
tivo мъ: ѿ ПАТИХЪ ХЛѢБЪ, ПО ДНЕХЪ ОСМИХЪ, СЕДМИМЪ
АГГЛѦМЪ, ДЕСАТИМЪ ДѢВАМЪ. Nec desunt exempla
Localis in ехъ: ПО ЧЕТЫРИДЕСАТЕХЪ ЛѢТѢХЪ, ПО ЛѢТѢХЪ
(ЧЕТЫРИ СТО И) ТРИДЕСАТЕХЪ. Sociativus quoque as-
sumit ми: ДЕНЬМИ ЧЕТЫРЕДЕСАТМИ Act. 1. 3. (in
Cod. Serb. ДЕНЬМИ ЧЕТЫРИДЕСЯТИ).

Smotriski agnoscit quidem Gen. Dat. Loc. ПАТИ,
ШЕСТИ, СЕДМИ, ОСМИ, ДЕВАТИ, ДЕСАТИ, immo et
ЕДИННАДЕСАТИ, formavit tamen conformiter quidem
paradigmati ЧЕТЫРИ, ЧЕТЫРЕХЪ, ЧЕТЫРЕМЪ, ЧЕТЫРМА а
ПАТЬ, ШЕСТЬ Gen. et Loc. ПАТЕХЪ, ШЕСТЕХЪ, Dat. ПА-
ТЕМЪ, ШЕСТЕМЪ, Soc. seu Instrum. ПАТМА, ШЕСТМА,
sic et СЕДМА, ОСМА, ДЕВАТМА, ДЕСАТМА, ЕДИННАДЕСАТМА,
sed sine auctoritate. At а ДВАДЕСАТЬ Soc. dualis est
ДВѢМА ДЕСАТМА, а ДЕСАТЬ vero non nisi in formula
МЕЖДУ ДЕСАТМА inter duas decades. Ezech. 47, 13. in
Ostrog. Dat. ДВѢМАНАДЕСАТЬМА ПЛЕМЕНЬМА, τὰς δα-
δεκα φυλαῖς, non caret vitio, quia НАДЕСАТЕ flectendum
non fuit, nunc ДВУНАДЕСАТИ ПЛЕМЕНУМъ руссico more.
Recte Luc. 14, 31. in Singulari С'ДЕСАТІЮ ТЫСАЩЪ
cum decem millibus, et in Duali С'ДВѢМА ДЕСАТЬМА
ТЫСАЩАМА in Ostrogensi et aliis, (in Cod. Serb. С'ДВѢ-
МА ДЕСЯТМА ТЫСЯЩАМА), nunc со ДВѢМА ДЕСАТЬ ТЫСА-
ЩАМИ, neglecto archaismo in terminatione duali.

In compositis Numeralibus ex ДЕСАТ interpo-
sito на solum prima pars inflectebatur olim: КДННО-
НАДЕСАТЕ, G. КДННОГО НАДЕСАТЕ, D. КДННОМУ НАДЕСАТЕ,

при

при каиннойнадесять годинѣ, с' каинѣмнадесяте cum undecim. Sic et G. сеѣминадесят, осминадесят etc. Sed et more simplicium declinantur assumendo и aut их, им, ми in fine: к каинонадесяти аплѡм, et sine numerato каинонадесятим, с' каинонадесятми, G. триннадесяти, immo et четырёх надесяти, осминадесяти. In дванадесяте, обанадесяте, два, оба Dualis inflexionem postulant: двою-, обоюнадесяте, двѣма-, обѣманадесяте.

In compositis sine на jam prima, jam secunda pars declinatur, non raro et utraque: шестидесять лѣтъ, девятидесять и девяти (овѣц), по пятидесять, по шестидесяти, по сеѣмидесятих лѣтъѣх, ш девятидесятих, по тридесати днѣх, по четыридесяти, по четырьдесятих (Ostrog.) лѣтъѣх, в тридесати (olim в трехдесятих), днѣми четыридесяти et четыридесятми (четырьми десяти in antiquissimo Codice), сеѣмью десяти и двѣма вѣдрома septuaginta duabus urnis. А двадесать Genitivus est двоюдесяти (apud recentiores etiam двѣдесяти et двадесяти) olim et двоюдесятъ, Dat. et Soc. двѣмадесятма. десятима vero, omisso двѣма, non nisi in formula междѣ десятима locum habet: в сеѣмое междѣ десятима лѣтома, vicesimo septimo anno.

А пол, Gen. полѣ, Dualis полма, et Plurales а полѣ, на полѣ in duas partes, обанолѣ ex utraque parte, qua Adverbia usurpantur. Formulae vulgares

res

res пол шеста, пол седма, пол осма Russis, Polonis Bohemis communes, in libris sacris non inveniuntur. Апос. 11, 9. 11. interpretes slavus graeci textus ordinem secutus est: **ДНИ ТРИ И ПОЛ, в. 11. ПО ТРЕХ ДНЕХ И ПОЛ.**

§. 23.

Schema dualis numeri (два, оба).

N. A.	два,	оба.	fem. двѣ, обѣ.
G. L.	двою	обою	} in omni genere.
D. S.	двѣма	обѣма	

двѣ, обѣ etiam neutris conveniunt: **сѣѣ сѣмѣ, двѣ говадѣ; двѣ свѣтилѣ велицѣ** olim Gen. 1, 16. nunc mutato duali in pluralem **два свѣтила великаа**, et **два** tribuendo Neutri, Russorum et Polonorum hodierno more. Sic pro **двѣ лѣтѣ** Act. 28, 30. substituere editores Russi **двалѣта**, cum tamen et ipsi **двѣстѣ** Act. 23, 23. et c. 27, 37. conservarint.

двѣ pro **двою** non raro occurrit: **двѣдесати, двѣ лѣтѣ**. Affligunt autem vulgo Gen. **двѣ** etiam plurale **х**: **двѣх ради евреѣх** Esther 1. Sic et **двѣх** ex **двою** ortum est: **двѣх животных** duorum animalium. Neutrum probandum, uti nec **двѣма** apud Meletium pro **двѣма**. **двѣх** est Gen. а двѣ; **обѣма** russica inflexio ab **окои**. Jud. 16, 3. olim **сѣ обѣма** подвоема, nunc in plur. со **обѣми** верѣми. Dicendum vero slavice **обоима** а **обою**, et **сѣма** а **оба**.

двѣ

Двѣ стѣ duali, три ста plurali numero declinanda sunt:

Nom.	Двѣ стѣ,	три ста.
Gen.	Двою стѣ,	трѣй (трех) стѣ.
Loc.	Двою стѣ,	трех стѣх.
Dat.	Двѣма стома,	трѣм стѣм.
Soc.	Двѣма стома,	трѣм стѣм.

Nescio, cur Meletius Двѣю стѣ admiserit, cum Двою (sine стѣ) recte habeat. In Dat. et Soc. Двѣма стома et Двома стома sine legitima auctoritate distinxit, cum non nisi Двѣма стома recte dicatur. стама plane vitiosum est, cum сто sit generis neutrius; Двома vero est polonica inflexio. Etiam Mrazovič, duces non optimos secutus, omnia hic miscet. Двѣ ста apud eum vulgare Serbicum esse, uti et Двѣста in Sirmio, Vukii Lexicon nos docet.

Dualis Pronominum, Substantivorum et Adjectivorum.

§. 24. In Duali tres duntaxat casus distinctos esse, e Schemate generali Dualium clare cognoscitur: два, Двою (seu двѣ), Двѣма. Huic proxime accedit, cum et Genitivum in ою formet, pronomen demonstrativum той: та, тѣ, тою, тѣма.

Sic et ов, он, сам, quae consona solida iniuntur, excepto quod Genitivum in ѣ formet:

ОВ:	оба,	ѣ овѣ,	овѣ,	овѣма.
ОН:	она,	онѣ,	онѣ,	онѣма.
САМ:	сама,	самѣ,	самѣ,	самѣма.

De-

Definitae terminationis Genitivus *овою, оною, самую* rarioris usus est. *обама рѣкама* in Cod. Serb. probari vix potest.

Quae vocali seu *ѣ* seu consona liquida finiuntur, pro fem. *ѣ* postulant *и*, pro *ою* Genitivi *ю*, pro *ѣма* Dativi *ѣма*:

сѣй:	сѣа	f. сѣи,	сею,	сѣма.
мой:	моа,	мон,	моею,	моѣма.
ваш:	ваша,	ваши,	вашею,	вашѣма.

Sic et Accusativus *ѣ*, f. *и*, Gen. *ю*, Dat. *ѣма* ab *и*.

§. 25. Substantiva masculina primae Declinationis formant dualem in *а, ѣ, ома*, secundae vero in *а, ю, ѣма*:

1. сын: сына, сынѣ, сынома.

2. пастырь: пастыра, пастырю, пастырема.

Male hic et in Neutris Meletius a Dativo distinguit Sociativum, huic tribuendo terminationem *ама, сынама*, pro *сынома, отцама*, pro *отцема*. In Ostrogiensi 1 Reg. 14, 14. occurrit Dualis (Bohemis usitatus) in *ы*: *два вола* (pro *вола*) *изорати можета*, quae e Vulg. aut potius e versione Bohemica sumta sunt. Confer *обаполы* (pro *обапола*) a пол.

§. 26. Neutorum Dualis in Genitivo et Dativo a duali Masculinorum non differt, sed in Nominativo Neutra primae desinunt in *ѣ*, secundae vero in *и*:

1. крило: крилѣ, крилѹ, крилома.

колѣно: колѣнѣ, колѣнѹ, колѣнома.

2. сердце: сердци, сердцѹ, сердцема.

знаменіе: знаменій, знаменію, знаменьяма.

In Dativo et Sociativo contracte знаменьяма pro знаменіема, cum etiam in Sociativo plurali знаменьями habeatur. Аб има dualis именѣ, аб отроча отрочатѣ distingui debet a plurali имена, отрочата, uti neutrum двѣ a masculino два. Dativum formabis, si plurali addas а: именема, отрочатема, et племеньма contracte pro племенема.

Male iterum Meletius Sociativos именама, отрочатама distinguere conatur a Dativis именема, отрочатема; deducendo nimirum именама, отрочатама a plurali именами, отрочатами, qui tamen nec ipsi Meletio probabatur, cum имени et отрочаты habeat. Qui Pentateuchum vertit, а кѣра dualem кѣрати formavit. Legitur enim Levit. 14, 4. in Ostrog. двѣ кѣрати живѣ чистѣ, et v. 49. два кѣрати; in collecta nunc два птичица жива чиста in masculino, а птицир.

Аб око, оухо, in plurali очеса, оушеса, anomalus dualis femininus in usu est:

очи, очію, очима.

оуши, оушію, оушима.

Sic et плещи, плещію, плещема et плещима а плещіе.

К к

Cum

Cum Matth. 18, 9. et Marci 9, 47. in Mss. legatur verus et antiquus dualis **очи**, quem etiam Mardarius in editione sua servavit, non possum scioli audaciam probare, qui his in locis dualem ab **око** recens formatum **оукѣ** substituit, quem jam Ostrogiensis et posteriores editiones exhibent.

§. 27. Femininorum duales terminationes sunt, primae in **ѣ, њ, ама**, secundae in **и, ю, ама**, tertiae in **и, ію, ама**, 4tae in **и, ію, ма**. Exempli gratia:

1. дѣвѣ,	дѣвѣ,	дѣвама.
оукѣ,	оукѣ,	оукѣма.
нозѣ,	нозѣ,	ногама.
блѣ,	блѣ,	блѣма.
рѣцѣ,	рѣцѣ,	рѣкама.
2. стѣзи,	стѣзи,	стѣзама.
мрѣжи,	мрѣжи,	мрѣжама.
птици,	птици,	птицама.
ладіи,	ладіи,	ладіама.
3. церкви,	церквию,	церквама.
4. длани,	дланию,	дланьма.

Sic a **мати**: **матери**, **матерію**, **матерма**: a **дѣш**: **дѣшри**, **дѣшрію**, **дѣшрьма**; et a **маш**. **юноша** dualis **юноши**: **шедша два юноши** **прѣидоста**. In glagoliticis libris non raro **и** pro **ѣ** in prima, hodierno Dalinatarum more: **дѣи рѣци**, **дѣи години**, cum etiam in Dativo **рѣци** pro **рѣцѣ** dicant.

Rec-

Recte quidem apud Meletium duales ладѣи а ладѣа, сѣдѣи а сѣдѣа, male vero мрежѣ, матерѣ, et in masc. воєвода, юноша.

Facile jam emendabis errores, qui sive oscitantia sive imperitia librariorum, in editiones irrepserunt. Pro вѣждама моима, palpebris meis, Psal. 131, 4. posteriorum editionum, legendum cum Ostrogienſi et Veneto psalterio вѣждама. Pro ланитома Марци 14, 65. Joh. 19, 3. legendum cum Mss. et Mardarii editione ланитама. Pro по двѣма ризома Luc. 9, 3. Ostrogienſis et editionum antiquarum, posteriores correxerunt ponendo ризама; nunc in postrema по двѣ ризѣ legitur. Act. 21, 33. in Mss. legitur оужема желѣзнома двѣма; in Ostrogienſi vero веригама; quin mutatum fuerit желѣзнома. Posteriores editores mutarunt male fem. веригама in mascul. веригома, tibi potius желѣзнома corrigendum erat. In postrema editione neglecto Duali pluralis вериги желѣзными substitutus fuit, repetito errore pristino; верига enim femininum est, ejusque Instrumentalis plur. веригами, поп вериги.

§. 28. Dualis Adjectivorum indefinitorum a Substantivorum duali non erat diversus, nunc in casu tertio differt, cum hic a terminatione definita formetur.

1. СВАТ: N. СВАТА, f. СВАТѣ G. СВАТѸ
БЛАГ: БЛАГА, f. БЛАЗѣ БЛАГѸ

D. СВАТЫМА. БЛАГЫМА.

2. СЫНОВЕНЬ: СЫНОВНА, f. СЫНОВНИ G. СЫНОВНЮ.
НИЦ: НИЦА, f. НИЦИ НИЦѸ
БОЖІЙ: БОЖІА, f. БОЖІИ БОЖІЮ

D. СЫНОВНИМА. НИЦИМА. БОЖІИМА.

К к 2

Міх

Mixtam igitur sistunt Grammatici Dualis declinationem. Duorum enim casuum priorum terminationes sunt Adjectivorum indefinitorum, quibus Dat. et Soc. in *ома* seu *ема* proprie respondet. Hic possessivis tribuebatur: *колѣнома* *іисовама* Luc. 5, 8., *двѣма* *царема* *аморрейскома* olim Jos. 9, 10. (nunc in plur. *двоим* *царем* *аморрейским*), *сѣ двѣма* *евнѹхома* *царевама* Esth. 1. (nunc in plur. *евнѹхи* *царевыми*). Etiam Gerundivorum Duali antiqua terminatio convenit:

сѣдаща, f.-щи, G.L. *сѣдащею*, D.S. *сѣдащема*.
шедша, f.-ши, *шедшею*, *шедшема*.

по нем *идоста* *два* *слѣпца*, *зовѹща* и *глаглюща* Matth. 9, 27. она же *изшедша* *прослави*ста его v. 31., *тѣма* же *изходящема* v. 32., *ѿ* сою *слышавшею* - и по нем *шедшею* Joh. 1, 40. (nunc neglecto duali *слышавших*, *шедших*), in Mardarii editione et Mss. antiquiori more *слышавшю*, *шедшю*. *днѣма* *лѣтома* *скончавшемася* et *скончавшемася*, quorum prius Dual. a Nom. sing. *скончавш*, *скончавша* terminationis indefinitae, alterum a Nom. *скончавшій*, dual. *скончавшаа* (*лѣта*) definitae terminationis formatum est. Matth. 8, 33. *ѿ* *бѣсною* est Localis definitae terminationis; alibi *шю*: *десншю*. Alias et *свѣтыю* pro *свѣтсшю*. Ezech. 30, 22. feminino duali in *ѣ* appositum и de-

definitam terminationem designat: **скрѣшѣ мышы** его **крѣпѣти** и **протажѣти** и **сѣтрѣти**, nunc neglecto duali **крѣпѣтиа** и **протажѣныа** и **сѣтрѣныа** (**τὸς ἰσχυρὸς τεταμένως**). **пречистѣти** **рѣцѣ** твои, свои **живоначалѣшии** **рѣцѣ**.

Male correctum fuisse dualem Matth. 24, 41. **дѣѣ** **мелюши** substituendo **мелющѣ** pag. 27. monui. Meletius enim pro dualibus in **и** ubique **ѣ** pro arbitrio suo statuit. Addam etiam Luc. 17, 35. in Ostrogiensi et editionibus antiquis recte legi: **бѣдетѣ дѣѣ** **вкѣпѣ** **мелюши**, nunc male **мелющѣ**. Zach. 5, 9. olim **дѣѣ** **женѣ** **сходѣши**, nunc mutato, ut solent Correctores, duali in pluralem, **дѣѣ** **жены** **исходѣшыа**.

С а р у т III.

Verborum Conjugatio.

§. 29.

Veteres Grammatici, cum observassent omnium Verborum regularium personam secundam aut in **-ѣши** aut in **-иши** terminari, huicque conformiter tertiam inflecti in **-ѣт** vel **-ит**, primam pluralis in **-ѣм** vel **-им**, secundam in **-ѣте** vel **-ите**, duas duntaxat Conjugationes constituerunt, primam eorum, quorum secunda persona in Praesenti terminatur in **-ѣши**, secundam eorum, quorum persona secunda finitur in **-иши**. Vide affixa personalia Verborum P. I. Cap. VII. §. 90.

Или:

Huic solum discrimini ceu fundamento innixi Verba in *ѣ* et *ю* purum terminata ad eandem Conjugationem retulerunt. Hac ratione factum est, ut acutior aliis Meletius formam singularem *читѣ* cum iterativa *читаю* connecteret, et diversas has formas, quarum quaelibet intuitu aliorum temporum Conjugationem specialem jure postulat, una (prima nimirum) Conjugatione complecteretur. Quis istud probare possit? *читѣ* enim, ut alia praeteream, Praesens Participii passivi format in *ом*: *чтом*; *читаю* vero in *ем*: *читаем*. Nos igitur primam Conjugationem Meletii in duas dispartientes tres Conjugationes statuimus, pro tribus terminationibus Praesentis Participii passivi in *ем*, *ом*, *им*. His respondent tres diversae terminationes tertiae personae pluralis Indicativi:

	<i>ем, ют</i>	<i>ом, ѣт</i>	<i>им, ат.</i>
	I.	II.	III.
Sing. 1	<i>аа-ю</i>	<i>боа-ѣ</i>	<i>гон-ю</i>
2	<i>аа-кши</i>	<i>боа-ѣши</i>	<i>гон-иши</i>
3	<i>аа-кѣ</i>	<i>боа-ѣт</i>	<i>гон-ит</i>
Plur. 1	<i>аа-кѣм</i>	<i>боа-ѣм</i>	<i>гон-и</i>
2	<i>аа-кѣте</i>	<i>боа-ѣте</i>	<i>гон-ите</i>
3	<i>аа-ют</i>	<i>боа-ѣт</i>	<i>гон-ат</i>

Sche-

Schema generale Conjugationum.

Praes.	Ind.	Imp.	Gerund.	Part. pas.	Infīn.
I.	A. — ю	—	— ꙗ	— км	— тн
	— кши	— ѣ	— ющ		
	B. — ю	—	— а	— ем	— ати
	— еши	— и	— ющ		
II.	C. — Ѹ	—	— ѡ	— ом	— тн
	— еши	— и	— ѡщ		
	D. — нѸ	—	—	—	— нѡти
	— неши	— ни	—	—	
III.	E. — ю	—	— а	— им	— ѣти
	— иши	— и	— ащ		
	F. — ю	—	— а	— им	— ити
	— иши	— и	— ащ		

Praet.	Ind.	Part. act.	Gerund.	Part. pass.
I.	A. — х	— а	— б	— кн
	B. — ах	— аа	— аб	— ан
II.	C. — ох	— а	—	— ен
	D. — нѡх	— нѡа	— нѡб	— нѡвен
III.	E. — ѣх	— ѣа	— ѣб	— ѣн
	F. — их	— иа	— иб	— ен

§. 30. Paradigmatum A. B. C. D. E. F. characteres praebet forma Infinitivi seu Praeteriti:

A. Inf.	- ти	Praet.	- х	БИ-ТИ, БИ-Х
B. —	- ати	—	- ах	СА-АТИ, СА-АХ
C. —	- ти	—	- ох	НЕС-ТИ, НЕС-ОХ
D. —	- нѣти	—	- нѣх	МИ-НѢТИ, МИ-НѢХ
E. —	- ѣти	—	- ѣх	МН-ѢТИ, МН-ѢХ
F. —	- нти	—	- нх	ТВОР-ИТИ, ТВОР-ИХ.

Praesens a) Indicativi, b) Imperativi, c) Gerundivi, d) Participii passivi.

	A	B	C	D	E	F.
a	БИЮ	САЮ	НЕСѢ	МИНѢ	МНЮ	ТВОРЮ
b	БІЙ	САИ	НЕСИ	МИНИ	МНИ	ТВОРИ
c	БІА	САА	НЕСЫ	—	МНА	ТВОРА
d	БІЕМ	САЕМ	НЕСОМ	—	МНИМ	ТВОРИМ

Infinitivus et Supinum.

БИТИ	СААТИ	НЕСТИ	МИНѢТИ	МНѢТИ	ТВОРИТИ
БИТ	СААТ	НЕСТ	МИНѢТ	МНѢТ	ТВОРИТ

Praeteritum e) Indicativi, f) Participii passivi, g) Gerundivi, h) Participii passivi.

e	БИХ	СААХ	НЕСОХ	МИНѢХ	МНѢХ	ТВОРИХ
f	БИА	СААА	НЕСА	МИНѢА	МНѢА	ТВОРИА
g	БИВ	СААВ	НЕС	МИНѢВ	МНѢВ	ТВОРИВ
h	БИЕН	СААН	НЕСЕН	МИНОВЕН	МНѢН	ТВОРИЕН

§. 31.

Conjugatio I.

Paradigma A. Persona prima ю post vocales.

<i>Pres. Indica- tivi.</i>	Sing.	1	бiю	2	бiеши	3	бiет
	Plur.		бiем		бiете		бiют
	Dual.	m.	бiеба		бiета		бiета
		f.	бiебѣ		бiетѣ		бiетѣ

<i>Impera- tivi.</i>	Sing.	1	—	2	бiй	3	бiй
	Plur.		бiим		бiйте		бiйте
	Dual.	m.	бiйба		бiйта		бiйта
		f.	бiйбѣ		бiйтѣ		бiйтѣ

<i>Gerun- divi.</i>	Sing. m. n.	бiа	f. бiющи
	Plur. m. f. n.	бiюще	
	Dual. m. n.	бiюща	f. бiющих

<i>Parti- cip. pass.</i>	Sing. m.	бiем	f. бiема	n. бiемо
	Plur.	бiеми	бiеми	бiема
	Dual.	бiема	бiемѣ	бiемѣ

Infinitivus бити, Supinum бит.

<i>Praet. Indica- tivi.</i>	Sing.	1	бих	2	би	3	би
	Plur.		бихом		бисте		биха
	Dual.	m.	бихоба		биста		биста
		f.	бихобѣ		бистѣ		бистѣ x)

<i>Part. activi.</i>	Sing. m.	биа	f. биаа	n. биао
	Plur.	биаи β)		
	Dual.	m.	биаа?	f. биаѣ? биаѣ?

<i>Gerun- divi.</i>	Sing. m.	бив	f. бивши
	Plur. m. f. n.	бивоуе	
	Dual. m. n.	бивша	f. бивши

<i>Part. passivi.</i>	Sing.	БІЕН	f. КІЕНА	п. БІЕНО
	Plur.	БІЕНН	БІЕНН	БІЕНА
	Dual.	БІЕНА	БІЕНѢ	БІЕНѢ

At пію: ПИТ ПИТА ПИТО etc.

α) Praeterit. iterat.: 1. БІАХ, 2. БІАШЕ, 3. БІАШЕ, Plur. БІАХОМ, БІАСТЕ, БІАХУ а forma БІАТИ petendum est.

β) БІАН est omnium generum. Bohemi etiam in plurali tria genera distinguunt: БІАН, БІАНШ, БІАА, uti et Serbi (АН, ЛЕ, ЛА). Poloni duo m. БІАН, f. et n. БІАНШ

Ad hoc paradigma refer 1) verba formae primae in ю: мюю, пою, спѣю, чаю, чюю etc. 2) Inchoativa formae tertiae in ѣю: имѣю, оумѣю, шкѣдѣю, разбѣю, разѣю, тлѣю, saltem quoad Praesentia. Imperat. имѣй, имѣим, имѣйте, Gerund. имѣа, имѣючи. Nam Infinitivus et Praeterita paradigmati E. se conformant. 3) verba formae quintae in аю: павлаю, падаю, питаю, пытаю, читаю, ita tamen ut in Praeteritis magis ad paradigma B. respicias. Participium pass. enim post a non admittit ен, sed н: знан а знаю. 4) Verba formae sextae quoad Praesentia: кѣпѣю, вѣрѣю, милѣю, сѣтѣю etc. Praeterita enim ab Infinitivo in овати dependent: кѣповах, кѣповал, кѣповав, кѣпован.

Para-

Paradigma B. Persona prima ю post consonas.

Indicativi Praesens sive Futurum.

Sing. 1	ГЛАГОЛЮ ПОСЛЮ (Fut.) МАЖЮ	2	ГЛАГОЛЕШИ ПОСЛЕШИ МАЖЕШИ	3	ГЛАГОЛЕТ ПОСЛЕТ МАЖЕТ
Plur. 1	ГЛАГОЛЕМ ПОСЛЕМ МАЖЕМ	2	ГЛАГОЛЕТЕ ПОСЛЕТЕ МАЖЕТЕ	3	ГЛАГОЛЮТ ПОСЛЮТ МАЖЮТ

Imperativus.

Sing. 1	—	2 3	ГЛАГОЛИ МАЖИ
Plur.	ГЛАГОЛѢМ МАЖѢМ	2 3	ГЛАГОЛѢТЕ МАЖѢТЕ &)

Gerundivum Praesens.

Sing.	ГЛАГОЛА МАЖА	f. ГЛАГОЛЮЩИ МАЖЮЩИ
Plur.	ГЛАГОЛЮЩЕ МАЖЮЩЕ	{ m. f. n.

Participii passivi Praesens.

Sing. m	ГЛАГОЛЕМ МАЖЕМ	f. ГЛАГОЛЕМА МАЖЕМА	n. ГЛАГОЛЕМО МАЖЕМО
Plur.	ГЛАГОЛЕМИ МАЖЕМИ	ГЛАГОЛЕМЫ МАЖЕМЫ	ГЛАГОЛЕМА МАЖЕМА

Infinitivus et Supinum.

ГЛАГОЛАТИ, МАЗАТИ.
ГЛАГОЛАТЪ, МАЗАТЪ.

Prae-

Praeteritum Indicativi.

Sing. 1	глаголахъ мазахъ	2	глаголаа мазаше	3	глагола мазаше
Plur.	глаголахомъ мазахомъ	глаголаста мазаста	глаголахъ мазахъ		

Praeteritum Participii activi.

Sing.m	глаголаа мазаа	f. глаголаа мазаа	n. глаголаа мазало
Plur.	глаголааи мазааи	{ m. f. n. }	

Praeteritum Gerundivi.

Sing. m	глаголабъ мазабъ	f. глаголабши мазабши
Plur.	глаголабше мазабше	{ m. f. n. }

Praeteritum Participii passivi.

Sing. m	глаголаи мазаи	f. глаголана мазана	n. глаголаи мазаи
Plur.	глаголаи мазаи	глаголаи мазаи	глаголаи мазаи

α) Sic olim, nunc глаголите, мажите. Duales hic omisimus, quod facile formari possint a plurali, pro м ponendo в, pro те vero та: глаголева а глаголем, глаголета а глаголите, глаголахова а глаголахом, глаголаста а глаголасте. Tertia persona in duali non differt a secunda.

Ноч paradigma sibi vendicant verba formae quintae in ати, quae in Praesenti in ю desinunt:

ЗОВАЮ, ЗОВАЕШИ, ЗОВЕТЕ, ЗОВАЕМ, ЗОВАЮТА ЗОВАТИ;
 КМАЮ, КМАЕШИ etc. аб имати, СТРАЖДЪ (olim стра-
 ждѹ) а СТРАДАТИ; ѠРЫЖЪ, ѠРЫЖЕШИ, аб ѠРЫГАТИ;
 ПИШЪ, ПИШЕШИ а ПИСАТИ; МЕЩЪ, МЕЩЕШИ, а МЕ-
 ТАТИ, ИЩЪ, ИЩЕШИ, аб ИСКАТИ; ПЛАЧЪСА, ПЛАЧЕШИНСА,
 а ПЛАКАТИСА. Alia formae quintae, quae in Prae-
 senti аю amant, quoad Praesentia ad Paradigma
 A. spectare supra monuimus. Itaque ab ѡсрѣта-
 ти Praesens ѡсрѣтаю ad Parad. A., Futurum vero
 ѡсрѣщѹ ad B. referendum erit.

Conjugatio II.

Paradigma { C. Praesens & post consonas solidas.
 D. Praesens (Futurum) & post н.

Praesens (aut Futurum) Indicativi.

C. Sing. 1	НЕСЪ	2	НЕСЕШИ	3	НЕСЕТ
D. — —	ВИНЪ		ВИНЕШИ		ВИНЕТ
Plur.	НЕСЕМ		НЕСЕТЕ		НЕСѢТ
	ВИНЕМ		ВИНЕТЕ		ВИНѢТ
Dual.	НЕСЕБА		НЕСЕТА		НЕСЕТА
	ВИНЕБА		ВИНЕТА		ВИНЕТА

Praesens Imperativi.

Sing. 1	—	2 3	НЕСИ
			ВИНИ
Plur.	НЕСѢМ		НЕСѢТЕ
	ВИНѢМ		ВИНѢТЕ

Præ-

Praesens Gerundivi.

Sing.	несы	f. несущи
Plur.	несуще m. f. n.	

Praesens Participii passivi.

Sing. m.	несом	f. несома	n. несомо
Plur.	несоми	несомы	несома

Infini- vus.	нести винѣти	Supi- um.	несть винѣтъ
-----------------	-----------------	--------------	-----------------

Praeteritum Indicativi.

Sing. 1	несох виниѣх	2	неесе винѣ	3	неесе α) винѣ β)
Plur.	несохом виниѣхом		несосте винѣсте		несоша виниѣша
Dual.	несохова виниѣхова		несоста винѣста		несоста винѣста

Praeteritum Participii activi.

Sing. m.	неса винѣа	f. несла винѣла	n. несло винѣло
Plur.	несаи винѣаи	{ m. f. n.	

Praeteritum Gerundivi.

Sing. m.	нес винѣв	f. неши винѣвши
Plur.	несше винѣвше	{ m. f. n.

Prae-

Praeteritum Participii passivi.

Sing. m.	NECEN	I. NECENA	II. NECENO
	ЎРІНОВЕН	ЎРІНОВЕНА	ЎРІНОВЕНО
	БИТ	ВИТА	ВИТО
Plur.	NECENI	NECENY	NECENA
	ЎРІНОВЕНИ	ЎРІНОВЕНЫ	ЎРІНОВЕНА
	ВИТИ	ВИТЫ	ВИТА

а) неѣ petit Praeteritum Iterativum ab iterativa forma носити. At иѣ et alia formant illud ope ах: иѣах, иѣаше, Plur. иѣахом, иѣасте (olim et иѣашете), иѣахѣ, Dual. иѣахова, иѣаста (et иѣашета) quae inflexio primae Conjugationi conformis est.

б) Antiqui libri constanter нѣ in tertia persona Praeteriti servant, et in Evangeliiis etiam in postrema editione поманѣ петр legitur. At in aliis libris pro arbitrio Novatorum не pro нѣ non raro offendes: премине слово pro преминѣ рѣч, толкне pro толкнѣ, попальзнеса, immo et помане Exod. 2, 24. atque alibi pro поманѣ. Esther 7, 5. дерзне, pro дерзнѣ Ostrogiensis.

Ad Paradigma C. spectant verba formae primae in ѣ: беѣах, боѣах, fut. кѣѣах, мѣѣах, плѣѣах, веѣах, паѣах, моѣах, теѣах. Adde зовѣах, берѣах, женѣах et alia quoad Praesens. Nam ratione Infinitivi иати, paradigma B. sequuntur: звати, брати, гнати, Praet. звах, брах, гнах etc. Verba vero tertiae et quartaе formae in жѣах, жѣах, шѣах, ѡѣах, чѣах, cum in his ѣ scribatur прою, ad Conjugationem III. referenda sunt.

Paradigma D. Verbis secundae formae in нѣ, нѣти, proprium est: минѣ, поманѣ, прилпнѣ, ахнѣ, ткнѣ, оучѣннѣ. Quae rejecto нѣ in con-

sonam desinunt, in Praeterito pro $\mu\delta\chi$, $\mu\delta$, amant. terminationem $\omicron\chi$, ϵ , quae est paradigmati C. propria: $\mu\rho\omicron\zeta\alpha\mu\omicron\chi$, $\mu\rho\omicron\zeta\alpha\epsilon$ a $\mu\rho\omicron\zeta\alpha\mu\epsilon\mu\delta$, $\omicron\upsilon\tau\mu\omicron\chi$, $\omicron\upsilon\tau\mu\epsilon$ ab $\omicron\upsilon\tau\mu\mu\delta$. Inspice indiculum Verborum in $\mu\delta$, quem p. 355 dedimus.

Conjugatio III.

Paradigma { E. Praesens -ю, Pract. ϵ , Inf. ϵ ти.
F. — ю, — и, — ити.

Praesens (aut Futurum) Indicativi.

E. Sing. m	Зрю ЛЕЖУ	2	Зриши ЛЕЖИШИ	3	Зрит ЛЕЖИТ
F. - -	Волю		Болиши		Болит
Plur.	Зрим ЛЕЖИМ ВОЛИМ		Зрите ЛЕЖИТЕ ВОЛИТЕ		Зрат ЛЕЖАТ ВОЛАТ

Praesens Imperativi.

Sing. 1	—	2 3	Зри ЛЕЖИ ВОЛИ
Plur.	Зрѣм ЛЕЖѣм ВОЛѣм		Зрѣте ЛЕЖѣте ВОЛѣте а)

Praesens Gerundivi.

Sing.	Зра ЛЕЖА ВОЛА	f. Зрами ЛЕЖАЩИ ВОЛАЩИ
Plur.	Зраще ЛЕЖАЩЕ ВОЛАЩЕ	{ m. f. n.

Prae-

Praesens Participii passivi.

Sing.m.	зрим волим	f. зрима волима	n. зримо волимо
Plur.	зрими волими	зримы волимы	зрима волима
Infinit.	зрѣти волити	Supin.	зрѣт волит

Praeteritum Indicativi.

Sing. 1	зрѣх волих	2	зрѣ воли	3	зрѣ (ѣ) воли
Plur.	зрѣхом волихом		зрѣсте волисте		зрѣсте волисте
Dual.m.	зрѣхова		зрѣста		зрѣста
f.	зрѣховѣ		зрѣстѣ		зрѣстѣ
m.	волихова		волиста		волиста
f.	волиховѣ		волистѣ		волистѣ

Participium Activi.

Sing.m.	зрѣа волаа	f. зрѣла волила	n. зрѣло волило
Plur.	зрѣли волили	m. f. n.	

Praeteritum Gerundivi.

Sing.m.	зрѣв волив	f. зрѣвши воливши
Plur.	зрѣвш воливше	m. f. n.

Praeteritum Participii passivi.

Sing.m.	зрѣн волен	f. зрѣна волена	n. зрѣно волено
Plur.	зрѣни воленн	зрѣны волены	зрѣна волена

L 1

Apud

α) Apud Recentiores **зримъ, зрите; лежимъ, лежите; волимъ, волите.** At apud Veloces **хвалѣте, веселѣтеся, пристѣпѣте, садѣте, вкѣсѣте, просѣте,** uti in 1ma et 2da Conjugatione.

β) Praet. iterat. **зрахъ, зраше, Dual. зраста, fem. зрастѣ** Marci 15, 47. **Сисъолахъ, болаше а болаѣти; млачаше** (Russ. про млащаше) Jud. 6, 11. а **млатити.**

Paradigma E. sequuntur Verba formae tertiae: **мнѣти, звенѣти, видѣти, сѣдѣти etc.** Excerptis tamen Inchoativis in **ѣю**, quorum Praesentia Paradigmati A. conformia sunt. Huc etiam pertinent, quoad Praesentia, verba, quae pro **ѣти** in Infinitivo **ати (ати)** amant, ut **стою, стоиши, Imp. стой, стоимъ, стойте; лежѣ, слышѣ, слышиши etc.**

Paradigmati F. se conformant Verba formae quartae: **танти, таю, танши; донти, дою, донши; напonti; кѣпити, кѣплю, кѣпиши; родити, рождѣ, родиши; слезити, слезѣ (слезю), слезиши; гасити, гашѣ, гасиши; мѣтити, мѣщѣ, мѣтиши; пѣтити, пѣщѣ, пѣтиши.**

Paradigmata E. et F. in Praesenti, omnium Modorum, non differunt. Distinguuntur autem in Infinitivo characteristicis vocalibus (ѣ, и) tertiae et quartae formae, atque hinc in temporibus affinis seu analogis, Praeterito Indicativi, Gerundiivi et Participii passivi. Sunt autem non pauca Verba, quae idem paradigma per omnia Tempora

pōra aut Modos sequi non possunt, quod formatio Infinitivi diversa aliud subinde paradigma exigat in Praeterito, quam in Praesenti, ut adeo Verbum ejusdem formae quoad Praesens et analogos Modos aliam, et quoad Praeteritum ac Infinitivum, et Modos his affines, iterum aliam Conjugationem, aut saltem aliud Paradigma sequatur. Hanc ob causam in formis Verborum Praeteritum et Infinitivum diligentius notare, et in construenda Conjugationum tabula Tempora analogica coordinare oportuit. Multa enim sunt Verba, quae plene conjugari, id est, quoad omnia Tempora et Modos inflecti non possunt, cognita solum Praesentis (aut Futuri) persona prima, nisi etiam aut eorum Infinitivus aut Praeteritum simplex notum sit, quorum cognitio omnino e formarum doctrina P. I. §. 52 — 75. exposita, quam formatio temporum §. 80 — 90. excipit, petenda erit.

Verba duorum Paradigmatum.

§. 32. E Paradigmate A. ad Paradigma B. transiliunt 1) Verba formae primae in ю, quae in Infinitivo et Praeterito crescunt, assumendo м, ut даю, даѣти, даѣх; лію, ліѣти, ліѣх; сѣю, сѣѣти, сѣѣх. 2) Verba formae sextae in љю et юю, ob Infinitivum in овати, ѣвати, cui tempora

analoga se conformant: кѣпѣю, кѣповати, hinc etiam кѣповахъ, кѣповалъ, кѣпованъ.

Ad paradigma B. transiliunt e paradygmate C. in Praeteritis Verba formae primae, quae Infinitivum in ати formant: зовѣ, звати, жвѣ, жвати; крѣ, крати; дѣрѣ, драти etc.

Eadem de causa e paradygmate D. ea Verba in нѣ, quae ratione Infinitivi ad formam primam spectant: имѣ, ѣти, пѣхъ, Part. pass. ѣт; жмѣ, жати, жахъ; пнѣ, пати, пахъ; кленѣ, клати, клахъ; жнѣ, жати; зачнѣ, зачати, зачахъ, зачат. Sic станѣ, стати; женѣ, гнати, гнахъ, Praet. Part. pass. гнанъ conformiter paradygmati B.

E paradygmate E. (Conjugat. III.) verba formae tertiae, quae Infinitivum formant in ати: боюса, боишиа, Inf. болатиа, Praet. болахса; держѣ, держати, держахъ, держалъ, державъ, держанъ; молчѣ, молчати etc. Adde спяю, спиши, Inf. спати, Praet. спяхъ, Part. act. спалъ.

Ad paradigma E. transiliunt e paradygmate C. (Conjugat. II.) verba in ѣ, praecedente consone ѣ, quae Infinitivum in ѣти formant: мрѣ, мрѣши, Inf. мрѣти, Praet. мрѣхъ (melius quàm мрѣхъ), прострѣ, прострѣти, прострѣхъ. Sic мелю, мелѣши, quod ratione Praesentis ad B. spectat, ob Infinitivum млѣти paradygmati E. se conformat.

Quo-

Quoad Praeterita ad B. recte quidem referuntur verba formae quintae in **аю**, ad E. vero verba formae tertiae in **ѣю**; sed haec et illa etiam secundum A. sine ulla difficultate inflecti possunt, servata nimirum ubique characteristic a et **ѣ** ante terminationes **х**, **а**, **в**, et participio passivo pro **ен** affigendo **н**, licet omnino Participium passivum **питан** paradigmati B. (**сѣан**), et **тлѣн** paradigmati E. (**зрѣн**) magis sit conforme. Confer jam **питати**, **тлѣти** cum **бити**.

БИ-ТИ	БИ-Х	БИ-А	БИ-В	БІ-ЕН
ПИТА-ТИ	ПИТА-Х	ПИТА-А	ПИТА-В	ПИТА-Н
ТЛѢ-ТИ	ТЛѢ-Х	ТЛѢ-А	ТЛѢ-В	ТЛѢ-Н

Qui ejusmodi paradigmata postulet, secundum quae verba primae Conjugationis omnia (**питаю**, **владаю**, **виждаю**), per omnia Tempora et Modos ita conjugentur, ut ab uno paradiгmate ad aliud deflectere non liceat, ei necesse erit, aut paradiгmatum numerum ultra modum augere, aut ad verba irregularia amandare multa prorsus regularia. Tentanda igitur fuit nova Temporum analogorum coordinatio, ut adeo Praesentia constituent Conjugationis integrae medietatem unam, Praeterita vero alteram, quas ambas Infinitivus interpositus dividat. Hac methodo id effectum est, ut ex formis Infinitivi facile dijudicari possit, secundum quod paradiгma tempora reliqua Infinitivo analogae sint inflectenda.

§. 33.

Anomalorum Conjugationes.

Conjugatio Verbi substantivi **къмь, бѣахъ, быти.**

<i>Praes.</i> <i>Indica-</i> <i>tivi.</i>	Sing.	1	къмь	2	къи	3	къть
	Plur.		къмы		къте		сѣть
	Dual.	m.	къа		къта		къта
		f.	къѣ		кътѣ		кътѣ 2)
<i>Praes.</i> <i>Gerun-</i> <i>divi.</i>	Sing.	m.	сѣ	f.	сѣи		
	Plur.		сѣе		сѣе		
	Dual.		сѣа		сѣи 3)		
<i>Futu-</i> <i>rum.</i>	Sing.	1	бѣахъ	2	бѣаши	3	бѣдет
	Plur.		бѣаеи		бѣаеи		бѣахъ
	Dual.	m.	бѣаеа		бѣаеа		бѣаеа
		f.	бѣаеѣ		бѣаеѣ		бѣаеѣ 4)
<i>Impe-</i> <i>rativus.</i>	Sing.		—	2	бѣаи	3	бѣаи
	Plur.		бѣаѣи		бѣаѣи		бѣаѣи
	Dual.	m.	бѣаѣа		бѣаѣа		бѣаѣа
		f.	бѣаѣѣ		бѣаѣѣ		бѣаѣѣ
<i>Fut.</i> <i>Gerun-</i> <i>divi.</i>	Sing.	m.	бѣаши	f.	бѣаши		
	Plur.		бѣаши		бѣаши		
	Dual.		бѣаши		бѣаши		

Infinitivus. **быти** esse, fieri.

2) Olim 1. pers. sing. **къи**, hinc **къмь**; in plur. etiam **къмъ** pro **къмы**. **къмо** in libris glagoliticis est vulgare illyricum. In Ostrog. 1 Cor. 15, 19. **еѣме** bis legitur, alias ubique **еѣмы**. In **сѣть** excidit **к**. Sic et **нѣѣмъ**, **нѣѣи**, **нѣѣтъ**, **нѣѣмы**, **нѣѣте**, **не сѣтъ**. Confer notam p. 396.

3) А **сѣ** est Adjectivum **сѣи**, ѿ **сѣ**, qui est, u. i. **сѣи**, **сѣаа** (**сѣиа**), **сѣеи**, а **сѣи**.

7)

γ) **бѣдѣ** ero, **бѣдѣ** si fuero, **бѣдѣши** si fueris etc. Sic etiam **бѣдѣса**, **бѣдѣшиса** etc. Pro Imperativi 3. pers. **бѣди**, plur. **бѣдѣте** alii Optativi personas adoptant: **да бѣдет** sit, fiat, **да бѣдѣтъ** sint, fiant; **да не бѣдет** absit.

<i>Praet.</i> <i>I.</i>	Sing.	1	бѣху	2.	бѣ	3	бѣ
	Plur.		бѣхом		бѣте		бѣхѹ, бѣша
	Dual. m.		бѣхѹба		бѣста		бѣста ѿ)
		f.	бѣхѹвѣ		бѣстѣ		бѣстѣ

<i>Praet.</i> <i>Iterat.</i>	Sing.	1	бѣаху	2	бѣаше	3	бѣаше
	Plur.		бѣахом		бѣасте		бѣахѹ
	Dual.		бѣахѹба		бѣаста		бѣаста ѿ)

<i>Praet.</i> <i>II.</i>	Sing.	1	бѹху	2	бѹсть	3	бѹсть (бѹ)
	Plur.		бѹхом		бѹсте		бѹша
	Dual.		бѹба		бѹста		бѹста ѿ)

<i>Praet.</i> <i>Gerund.</i>	Sing. m.	бѹб	f.	бѹбши
	Plur.	бѹбшѹ		
	Dual.	бѹбша		бѹбши

<i>Praet.</i> <i>Part.</i> <i>act.</i>	Sing. m.	бѹа	f.	бѹаа	n.	бѹао
	Plur.	бѹаи		(бѹаѹ?)		(бѹаа?)
	Dual.	бѹаа		бѹаѣ		бѹаѣ ѿ)

Praeteritum Participii passivi vacat, quia **бѹти** ceu Neutrum passivae flexionis capax non est; inflectuntur autem composita (ex praepositione et **бѹти**) activae significationis: **забѹи** pro **забѹ-вен**, а **забѹти** oblivisci.

Т m-

а) *мамь* contractum est ex *мѣмь*, eliso *ѣ*. Hinc Praesens Gerundivi *мѣш* (et *мѣа*), f. *мѣши*, Part. pass. *мѣом*, Infinitivus *мѣти* (quasi a *мѣш*), Praet. Indicat. *мѣох*, *мѣе*, Praet. Gerund. *мѣ*, *мѣши*, Part. act. *мѣ* (pro *мѣа*), Part. pass. *мѣен* inflectuntur conformiter paradigmati C. (*несъ*). Imperativus vero differt: *мѣждь*, *мѣждьмы*, *мѣждьте*, in editis recentioribus etiam *мѣди*, *мѣдимъ*, *мѣдите* (pro *мѣждьмъ*, *мѣждьте*). Praeteritum *мѣхъ*, ex *мѣдохъ* contractum, et ejus Praet. iterativum *мѣдахъ* sic inflectuntur:

1	<i>мѣхъ</i>	2	3	<i>мѣть</i>	<i>мѣхомъ</i>	<i>мѣте</i>	<i>мѣхъ</i>
	<i>мѣдахъ</i>			<i>мѣдше</i>	<i>мѣдахомъ</i>	<i>мѣдасте</i>	<i>мѣдахъ</i>

Compositum *снѣмь* uti *мамь* inflectendum est. Frequentativum autem *мѣдѣти*, *мѣдаю*, omnino regulare est, uti *кѣваю а кѣти*, *вѣдаю а вѣмь*.

б) Verbi *вѣмь* (contracti ex *вѣдѣмь* pro *вѣдѣш*) tempora Praeterita, cum ea Infinitivo *вѣдѣти* analogia sint, fere inflectuntur secundum paradigma E. (*зрю*, *зрѣти*). 1. *вѣдѣхъ*, 2. 3. *вѣдѣ*, Pl. *вѣдѣхомъ* etc. *вѣдѣа*, *вѣдѣв*, *вѣдѣи*, Inf. olim et *вѣести*, quasi a forma *вѣдѣш*, hinc etiam Gerund. *вѣдѣш* (*вѣдѣшъ*), f. *вѣдѣши*, (apud Recentiores et *вѣдаа*: *вѣдаши*), Part. pass. *вѣдомъ* conformiter paradigmati *несъ*. At Imper. *вѣждь*, *вѣждьмы*, *вѣждьте*, recentius etiam *вѣди*, *вѣдимъ*, *вѣдите* (pro *вѣждьмъ*, *вѣждьте*). Sic et compositum *пѣмь*:

вѣмъ: повѣмъ etc. Praet. вѣдѣхъ 2dae et 3tiae personae etiam de prima personā Praesentis usurpabatur: вѣдѣхъ novi, scio, не вѣдѣхъ nescio. Sic et вѣдѣхъ συνωδα, conscius sum.

c) A Futuro дамъ, dabo, Inf. дати, deducta tempora partim regularia sunt; uti дахъ, дахомъ, дайте, даша, даа, давъ, даи, partim irregularia a forma obsoleta дадхъ. Hinc tertia persona plur. дадѣхъ et дадѣхъ, Imper. дамъ (pro даи), дамъмы, дамъте; sic et подамъ, предамъ. даимъ, дадите a Russis invecia sunt. Praet. 2. et 3. pers. olim дасть, nunc дааки in secunda, et даде in tertia, in editionibus leguntur. Praet. iterat. дааахъ, дааѣаше etc. Tempora iterativae formae даати, даю, regulariter inflectuntur: дай, даимъ, дайте, Gerund. даи, даючи, Part. pass. praes. даемъ, praet. даимъ, inde Verbale дамии.

Ostrogensis editio et Psalt. Venetum servavit дасть pro recenti даде multis in locis. среза своего не дасть вѣхъ non dedit ad usuram Psal. 14, 5., вышній дасть глас свой dedit vocem suam. Primo loco in Ostrog. дасть, altero дасть scriptum est, cum utroque loco дасть scribendum fuerit. Psalt. Venetum дасть quidem exhibet, cum ubique ѣ pro ѣ serbico more ponat. Maluerunt itaque editores substituendo даде Praeteritum a futuro дасть distinguere. In secunda persona pro veteri дасть iam antiquae editiones exhibent circumscriptum Praeteritum дааки. Psal. 4, 8. дааки вѣсая въ сердци моемъ dedisti iactitiam in corde meo, Posteriores editiones male hoc loco сердцѣ in Locali pro сердци.

Tempora circumscripta.

<i>Praet.</i>	1 БЫЛ КЕМЬ	2 БЫЛ КИИ	3 БЫЛ КИТЬ
<i>Indic.</i>	БЫЛИ КЕМЫ	БЫЛИ КИТЕ	БЫЛИ СЪТЬ

<i>Plusquam-</i>	1 БЫЛ БѢХ	2 КЫЛ БѢ	3 БЫЛ БѢ
<i>perf.</i>	БЫЛИ БѢХОМ	БЫЛИ БѢСТЕ	БЫЛИ БѢХЪ

<i>Praet.</i>	1 БЫЛ БЫХ	2 БЫЛ БЫ	3 БЫЛ БЫ
<i>Opt.</i>	БЫЛИ БЫХОМ	БЫЛИ БЫСТЕ	БЫЛИ БЫША

Eodem modo, cum Participiis activis et passivis aliorum Verborum auxiliaria *кѣмь*, *бѣхъ*, *быхъ*, *бѣхъ* connectendo, circumscripta tempora formantur. Vide P. 1. §. 84. 85. Pro *быхъ* primae personae rarius *бымъ* occurrit: *даа бымъ* darem, dedissem, Psal. 90, 18. in Ostrogiensi et Psalterio Veneto, in correcta editione nunc *даа быхъ*.

δ) Dual, persona 1. contractor *бѣсѣа*, f. *бѣсѣѣ*, persona 2. et 3. etiam *бѣхота*, f. *бѣхотѣ*.

ε) Praeteriti iterativi seu imperfecti contractor persona 1. est *бѣхъ*, 2. et 3. *бѣше*, Plur. *бѣхомъ*, *бѣсте*, *бѣхъ* seu *бѣша*, Dual. *бѣхова* et *бѣсѣа*, *бѣста*, et productior 2. et 3. *бѣшаста* pro *бѣаста*.

ζ) Praeteritum I. *бѣхъ*, *бѣ* idem est ac fui, *ich war*, а *быти* esse, et hujus Iterativum *бѣхъ* respondet Latinorum Imperfecto *eram*. Praeteritum vero II. idem est ac factus sum, *ich ward*, а *быти* fieri. Praet. *быхъ* pro *бѣхъ* postulant composita *избыхти*, *прѣыхти*: *избыхъ*, *прѣыхъ*, *прѣыхста*. Sic et *сбыхъ*: *збыхти*, *збыхъ*, *збыхъ* oblitus est. Ipsa etiam radicalis syllaba *бѣ* latinae si in fio, uti *бѣ* in *бѣдѣ* latino fu, in Praeterito fui, fueram, affinis est, cum Slavi litera *f* careant et pro *f* labiales *в* aut *п* ament. Confer voces *бѣхъ* et *fagus*, *бокъ* et *faba*, *пламы* et *flamma*.

*)

и) Pro fem. **БЫАМ**, et neutro **БЫАА** in plurali ubique masculinum **БЫАИ** reperias. In glagoliticis quidem libris **прѣстала сѣтъ** legeris, pro f. **прѣстала сѣтъ**, at terminatio haec e vulgari hodierna dialecto assumpta fuit. In libris autem, in quibus purior Slavonismus servatur, nullibi feminina aut neutra a masculinis hujus Participii distinguuntur. Luc. 23, 55. legunt editi: **ѣже бѣхѹ пришаи** quae venerant, quod et Codd. Mss. Vindobonenses confirmant, licet **бѣхѹ** pro **бѣхѹ** habeant. Matth. 11, 21. et 23. **ѡце-бѣша сина быаи бѣвша** (Ostrog. **бѣвшаа**) **бѣах**. Sic et Luc. 10, 13. ubi et correcta **бѣвшаа** legit. Bohemica et Polonica syntaxis his in locis ob femininum **сина** postulat **БЫАМ**, Illyrica **БЫАЕ**. Meletius quidem in Duali **БЫАА**, f. **БЫАѢ**, exhibet in circumscriptis temporibus: **ѡце бѣ былааѣ**, f. **БЫАѢѣѣѢ**, **БЫААѢѢ**; f. **БЫАѢѢѢѢ**, et **ѡце бѣѣѣѣ былаа**, (f. **БЫАѢѢѢѢѢѢ**), **БЫѢѢѢѢ былаа**, (f. **БЫѢѢѢѢѢѢ**) f. sed metuo, ne sine auctoritate id fecerit. Idem etiam, pro arbitrio suo **БЫША** masculinum, **БЫША** vero femininum esse statuit, cum tamen **БЫША** et **БЫША** promiscue scribantur (vide Introd. pag. 12).

§. 34. Praeter **къмь** anomala censentur, quae pro ю aut ѣ primae personae **мь** habent, nimirum **ѣмь** (**снѣмь**), **вѣмь**, **дамь**, **имамь**. Haec in plurali prima servant **мы**, in secunda singulari **ѣи** pro **ши**, excepto **имамь**, **имашѣи**.

S.	1	ѣмь	снѣмь	вѣмь	дамь
	2	ѣи	снѣи	вѣи	даи
	3	ѣтъ	снѣтъ	вѣтъ	датъ
Pl.	1	ѣмы	снѣмы	вѣмы	дамы
	2	ѣте	снѣте	вѣте	дате
	3	ѣаѣт	снѣаѣт	вѣаѣт	дааѣт, дааѣѣт

а) *мамь* contractum est ex *мады*, eliso *д*. Hinc Praesens Gerundivi *мады* (et *мада*), f. *мадыши*, Part. pass. *мадом*, Infinitivus *мачи* (quasi a *мад*), Praet. Indicat. *мадох*, *маде*, Praet. Gerund. *ма*, *маши*, Part. act. *мал* (pro *маал*), Part. pass. *маден* inflectuntur conformiter paradigmati C. (*нес*). Imperativus vero differt: *мажда*, *маждымы*, *маждыте*, in editis recentioribus etiam *мади*, *мадим*, *мадите* (pro *мадѣм*, *мадѣте*). Praeteritum *мх*, ex *мадох* contractum, et ejus Praet. iterativum *мадах* sic inflectuntur:

1 <i>мх</i>	2 3 <i>мать</i>	<i>мхом</i>	<i>мте</i>	<i>мхѣ</i>
<i>мадах</i>	<i>мадыше</i>	<i>мадахом</i>	<i>мадыте</i>	<i>мадахѣ</i>

Compositum *снѣмь* uti *мамь* inflectendum est. Frequentativum autem *мадати*, *мадаю*, omnino regulare est, uti *кываю а кывти*, *вѣдаю а вѣмь*.

б) Verbi *вѣмь* (contracti ex *вѣдымь* pro *вѣдѣс*) tempora Praeterita, cum ea Infinitivo *вѣдѣти* analogia sint, fere inflectuntur secundum paradigma E. (*зрю*, *зрѣти*). 1. *вѣдѣх*, 2. 3. *вѣдѣ*, Pl. *вѣдѣхом* etc. *вѣдѣл*, *вѣдѣв*, *вѣдѣн*, Inf. olim et *вѣсти*, quasi a forma *вѣдѣ*, hinc etiam Gerund. *вѣды* (*вѣдыш*), f. *вѣдыши*, (apud Recentiores et *вѣдал*: *вѣдалши*), Part. pass. *вѣдом* conformiter paradigmati *нес*. At Imper. *вѣжда*, *вѣждымы*, *вѣждыте*, recentius etiam *вѣди*, *вѣдим*, *вѣдите* (pro *вѣдѣм*, *вѣдѣте*). Sic et compositum по-

вѣмь:

вѣтъ: *новѣтъ* etc. Praet. *вѣдѣ* 2dae et 3tiae personae etiam de prima personae Praesentis usurpabatur: *вѣдѣ* novi, scio, *невѣдѣ* nescio. Sic et *свѣдѣ* *συνοιδα*, conscius sum.

с) А Futuro *дамъ*, dabo, Inf. *дати*, deducta tempora partim regularia sunt; *цѣ дахъ*, *дахомъ*, *дасте*, *даша*, *даи*, *давъ*, *данъ*, partim irregularia a forma obsoleta *дадѣ*. Hinc tertia persona plur. *дадѣтъ* et *дадатъ*, Imper. *даждѣ* (pro *дади*), *даждѣмъ*, *даждѣте*; sic et *подаждѣ*, *предаждѣ*. *дадимъ*, *дадите* a Russis invecata sunt. Praet. 2. et 3. pers. olim *дасть*, nunc *даа* *еи* in secunda, et *даде* in tertia, in editionibus leguntur. Praet. iterat. *даадахъ*, *даадаше* etc. Tempora iterativae formae *даати*, *даю*, regulariter inflectuntur: *дай*, *даимъ*, *дайте*, Gerund. *даи*, *даючи*, Part. pass. praes. *даимъ*, praet. *даимъ*, inde Verba *даимѣ*.

Ostrogensis editio et Psalt. Venetum servavit *дасть* pro recenti *даде* multis in locis. *срѣдѣ* *своего* *недасть* *вѣнхѣ* non dedit ad usuram Psal. 14, 5., *вышній* *дасть* *гласъ* *свой* dedit vocem suam. Primo loco in Ostrog. *дасть*, altero *дасть* scriptum est, cum utroque loco *дасть* scribendum fuerit. Psalt. Venetum *дасть* quidem exhibet, cum ubique *ѣ* pro *ѣ* serbico more ponat. Maluerunt itaque editores substituendo *даде* Praeteritum a futuro *дасть* distinguere. In secunda persona pro veteri *дасть* jam antiquae editiones exhibent circumscriptum Praeteritum *даа* *еи*. Psal. 4, 8. *даа* *еи* *всѣмъ* *въ* *срдци* *моемъ* dedisti iaculitiam in corde meo, Posteriores editiones male hoc loco *срдцѣ* in Locali pro *срдци*.

11)

d) *Verbum defectivum* **имамъ**, **имаши**, **имата**, **имамы**, **имате**, *personam tertiam plur.* **имѣт** ab **имѣ**, inde et *Gerund.* **имы** (**имый**), **имѣши**, et alia tempora a forma **имѣти** deducit: *Imper.* **имѣй**, **имѣим**, **имѣйте**, *Gerund.* **имѣа**, *Praet.* **имѣхъ**, **имѣ**, **имѣхомъ**, **имѣсте**, **имѣша** seu **имѣхъ**, *Part. act.* **имѣа**, *Gerund.* *Praet.* **имѣе**, *Part. pass.* **имѣн**, inde *Verbale* **имѣніе**. *Praet.* *Iter.* **имахъ**, **имѣахъ**, **имаше** etc. Ab **имѣ** vero, quod non solum forma, sed etiam significatione alias differt, formatur *Imper.* **ими**, **имѣм**, **имѣте**, *Praet.* *Gerund.* **им** (pro **имѣ**), **имши**, *Inf.* **ити**, inde **ихъ**, **и** (**итѣ**), **ихомъ**, **ите**, **иша**, *Part. act.* **иа**, *pass.* **итѣ**. Huius *Praesens* est **имамъ** a **имати** seu **имати**. In exprimenda formula fidem habere, omnes formae locum habent: **вѣрѣ** **имамъ**, **вѣрѣ** **имѣ**, **вѣрѣ** **не** **иша**, **вѣрѣ** **имѣй**, **вѣрѣ** **имати**. Composita **поймѣ**, **пріимѣ**, **пріемамъ**, **вонмѣ**, **внати**, **внемамъ**, **внима** **ти** etc. simplicibus se conformant, et pro ratione diversarum formarum diversa sequuntur paradigma.

§. 35. Alia mutantur tempora quaedam ab alio themate. A *Defectivo* **идѣ** est *Imperat.* **иди**, **идѣм**, **идѣте**, *Praes.* *Gerund.* **иды** (**идый**), **идѣши**, *Praet.* **идохъ**, **иде**, **идохомъ**, **идосте**, **идоша**, *Praet.* *iterat.* **идахъ**, **идаше** etc. *Inf.* **ити**. Alia tempora petuntur ab obsoleto **шедѣ**: *Praet.* *Gerund.* **шедѣ**, **шедѣши**, *Part. act.*

act. шел, шла, шло, plur. шли, inde tempora circumscripta, шел еси pro secunda persona иде, пришел еси pro приде, pro tertia пришел есть, въ пришел, бяхъ пришли. Апок. 17, 10. не пришел in Ostrogensi et aliis, sine есть, more Polonorum et Russorum, in correcta nunc приде; аще не бяхъ пришел и глаголаа им Joh. 15, 22. si non venissem et locutus fuisset eis. Part. pass. шет inusitatum quidem est, inde tamen Boh. штіе, приштіе, взештіе, et Slavicum шествіе (pro шетствіе) deducta sunt.

А градъ, venio, est грады' (градыи), градыи, Praet. граде, градох etc. Praet. iterat. градах, градаше (градаше), градахом, градасте; alia tempora deliciunt, cum ab идъ aut хождъ peti soleant.

А рекъ (рѣкъ) Praeteritum рекохъ, рече, рекохом, рекосте, рекоша regulariter inflectitur; рѣхъ vero, рѣхом, рѣстѣ, рѣша sunt a verbo obsoleto рѣю, quod graeco ῥέω respondet.

Quae ex lege ob Infinitivi formam ex uno ad aliud Conjugationis paradigma quoad tempora analogia transferri solent, irregularia proprie dici non possunt. His tamen accedunt Verba имѣ, нмѣ, жмѣ, начмѣ et reliqua hujus formae, quae ob Infinitivos мѣти, нѣти, жѣти, начѣти, quoad Praeterita quidem ad primam referenda sunt, Praeteritum tamen Gerundiivi secundum Paradigma C. in-

inflectunt: **кѣмъ, кѣмши; рѣшѣмъ, рѣшѣмши; начѣмъ, начѣмши.** Sic et **женъ, женши** antiquo more, licet jam in Ostrogiensi et aliis editionibus Jac. 5, 4. **жавшихъ** pro veteri **женшихъ** legatur.

§. 36. Alia non nisi quoad unam alteramque personam a regula deflectunt. **А хоуѣ, (-ешъ, -етъ, -ѣмъ, -ете)** tertia pluralis est **хотѣтъ, Praes. Gerund. хотѣа, хотѣаши, Imper. хотѣй. Inf. хотѣти, Praet. хотѣ, et alia tempora** his analogae respondent paradigmati E.

чтоѣ, I ego, Inf. чѣсти, Praet. чтохъ, чѣте, Partic. act. чѣа (eliso т pro чѣа) prorsus regulariter inflectitur. At **а чтоѣ, honoro, Russi formarunt Inf. чѣтити, quem Act. 18, 13. jam Ostrogiensis habet, pro чѣсти (Codd. Serb. чѣсти).** Hinc Joh. 5, 23. **иже не чѣтитъ сѣа, не чѣтитъ оѣа** in editionibus novis, licet **чѣтете** Joh. 8, 49 et Act. 17, 23. in iisdem immutatum servarint. At regulare **чѣтетъ** Joh. 5, 23. non solum in Mss., sed etiam in Ostrogiensi et in Evangeliiis Moscuae 1606 impressis legitur. **почѣа, почѣаши** russica sunt, non slavica.

А видѣти, видѣа, Imper. видѣа adhuc in Psalmis habetur, plur. vero **видѣте** videte, certe et olim **видѣате**; cum Bohemi **вѣзѣа** a singulari **вѣз** adhuc retinuerint. Confer Imper. **вѣзѣа** a **вѣзѣти.**

Sub-

Subinde tempora reperias, quae anomala videantur, quod a formis obsoletis orta sint. Sic **влады** (**владыи**), **владыши**, а **влады**, **власти**, pro qua forma **владыти** substituta fuit, а qua utique Praesens Gerundivi est **влада**, **владыши**. Nihil jam miraberis in antiquis editionibus Luc. 2, 2. legi **владыш** pro hodierno **владыш**. Luc. 15, 23. et 27. legebatur olim **телеу оупитѣнный**, nunc cum Ostrogiensi **оупитанный**, et v. 30. olim et nunc **питомый**. **оупитѣн** nimirum est а forma minus obvia **питѣти**, **оупитан** а forma maxime usitata **питати**, et **питом** (Praesens Participii passivi) а forma prorsus obsoleta **питѣ**. Similiter **иски**, **искиши** (Gerundivi Praesens) et **иском** (Part. pass. Praes.) videntur esse anomala, si ab **искати**, **иш**, deducere velis; sunt autem regulariter formata а forma obsoleta **искѣ**.

§. 37. Impersonalium conjugatio а personalium verborum conjugatione non differt. Conjugabis itaque **недобает**, **оportet**, Praet. **недобаше** conformiter primae; **мнитсѣ**, videtur, Praeteritum **мнѣшесѣ** conformiter tertiae. Sic **достойт**, **добавѣт**, **слѣчается**. In formula **лѣтъ кѣтъ**, licet; licitum est, non nisi tempora Verbi **кѣтъ** mutabis: **лѣтъ баше**, **лѣтъ быкѣтъ**, **лѣтъ бѣдет**, **аше съ лѣтъ было** si liceret, si licuisset.

§. 38. Passivi conjugatio, si illud ope affixi reciproci **ca** exprimatur, eadem est, quae activi. Igitur **чтѣса**, legor, conjugabis, uti **чтѣ** lego.

чтѣса	чтѣшица	чтѣтса
чтемса	чтефеса	чтѣтса

Praeteritum **чтохса**, **чтеса**, **чтохомса**, **чтос-теса**, **чтошаса** etc. Infinitivus **честиса** etiam circumscribi solet, cum participio passivo **чтен** connectendo **бѣти**: **чтенѣ бѣти**. Sic et futurum ope **бѣдѣ**, Praeteritum ope **есмѣ** et **бѣх** circumscribuntur:

Fut. **чтен** (f. **чтина**, n. **чтено**) **бѣдѣ** etc.
чтени (f. **чтены**, n. **чтена**) **бѣдем** etc.

Praet. a) чтен	есмѣ	чтени	есмы
чтен	еси	чтени	есте
чтен	естѣ	чтени	сѣтъ

Praet. b) чтен	бѣх	чтени	бѣхом
чтен	бѣтъ	чтени	бѣкте
чтен	бѣтъ	чтени	бѣша .

Eodem modo **читаем** **есмѣ**, **читаем** aut **читан** **бѣваю**, **бѣбаешн**, **бѣбаеѣт**, conjugantur, habita simul ratione generis: **читана** **бѣбаеѣт**, **читано** **бѣбаеѣт**.

§. 39. Nec aliter conjugantur Praeteritum ope **есмѣ** circumscriptum, Imperfectum (et Plusquamper-

perfectum) Optativi et Futurum exactum, quae a participio activo in а оpe auxilium бѣхъ, бѣахъ formantur, de quibus P.I. §, 78, 84, 85. pluribus.

ааа есмь, ааа еси, ааа есть.

аааи есмь, аааи есте, аааи сътъ.

Sic et Plusquamperfectum бѣхъ ходилъ бѣхъ ходилъ, бѣхомъ ходили, бѣсте ходили, бѣхъ ходили.

аа бѣхъ имѣахъ аа бѣхомъ имѣахъ

аа бѣ имѣахъ аа бѣсте имѣахъ

аа бѣ имѣахъ аа бѣша имѣахъ.

Primum personam Praeteriti circumscripti cum есмь in Psalmis et Novo Testamento nullibi reperias, sed simplex Praeteritum. Tertiam quidem non raro, at saepissime secundam. Editores enim maluerunt secundae simplici, cum a tertia distincta non sit sensumque subinde reddat ambiguum, vix non ubique circumscriptam оpe еси substituere. Апок. 17, 12. Ostrog. legit ꙗже видѣхъ, correcta vero ꙗже видѣахъ еси. Psalmo 88. in Ostrog. et Psalterio Veneto persona secunda Praeteriti simplex saepe retenta fuit, in correcta nunquam. V. 3. Ostrog. legit рече про река еси, quod postremum et Venetum Psalt. An. 1561 exhibet. At v. 12. основа Ven. pro основала еси, v. 13 Ostrog. et Ven. ты сздаа pro создала еси, v. 20. рече utraque pro река еси, v. 39. тыже ѿринѣи и оуничжи и ѿбрыже Ven. Sic et Ostrog. sed pro ѿбрыже legit негодова, correcta негодоваа еси, v. 44. негасѣши Ven. et Ostrog. v. 45. поврѣже pro повергла еси. v. 49. сздаа, v. 50. клатса (Ven. клатсе) про клатса еси. Vice versa primam personam peri-

Мнѣ

phra-

БЫША subinde legatur. Hebr. 10, 12. in correctae editione: **прѣстали бы быти приносимы**, melius Ostrog. **прѣстали оуко быша**, atque duo Mss. Vindobonenses **не быша прѣстали**. Hebr. 11, 15. **аще бы оуко оно помнили - имѣли бы время**, Ostrog. **аще она помнѣхъ - имѣли оуко быша**. 1 Joh. 2, 19. **аще бы ѿ нас были, прѣбыли оуко быша с нами**, Ostrogicensis etiam in primo membro **аще ко быша ѿ нас**. Alii tamen in locis, in quibus nihil reficiendum fuit, etiam in postrema editione intactum mansit plurale **БЫША**: **да быша имѣли** Joh. 8, 6. **аще ко быша раздѣли**, **не быша гдѣ славы распади** 1 Cor. 2, 8.

§. 40.

Observationes in Conjugationum flexiones.

Cum libros antiquos magis sequi oportuerit, quam novos a Russis editos, qui flexiones Verborum dialecti russicae sequi solent, fieri omnino non potuit, ut flexiones in schemate generali et paradigmatis signatae in omnibus temporibus cum aliorum Grammaticorum terminationibus convenirent. Quapropter monendus est lector, me sine auctoritate codicum nihil statuuisse. Miror itaque, Petrum Vinogradow Russum et Abr. Mrazovik Serbum, in signanda persona prima et secunda Dualis, potius sequi voluisse novatores illos, qui **ма** pro **ва** primae, **ва** pro **та** secundae personae sine auctoritate legitima tribuere maluerunt, quam Meletii Smotriskii editionem An. 1610

meri dualis **ва**, **та** agitur. Is Silesiorum dualem in **ма** Soloecismum vocat. Etiam Bohemorum quidam, pro obsoleto **ва** substituere maluerunt **ма**; censebant enim a prima persona pluralis **мы** formari posse aut debere dualem in **ма**. Hoc et Russorum Grammaticis arrisit. At in edendis libris slavici nihil innovandum erat: servandus potius fuit Dualis antiquus, non alius conflagendus. Pessime itaque factum est ab editoribus, quod Joh. 10, 50. **есѣѣ** (pro **есѣа**) antiquarum editionum mutarint in **есѣма**, Joh. 14, 23. **прїидѣѣ**, **сѣворнѣѣ** in **прїидѣма**, **сѣворнѣма**, in novissima editione neglecto duali **прїидѣм**, **сѣворнѣм**. Qui duales in plurales commutarunt, saltem lectoribus gratificari voluere, quod innumeris in locis, praecipue in correctis editione factum est. Luc. 22, 9. **она же рекоста емѣ**, **гдѣ хоцешн**, **оуготовѣм**. Hic jam Ostrog. et Mardarii editio pluralem primae personae pro **оуготовѣѣѣ** exhibent, & a dualem tertiae personae **она рекоста** servarint. Sic Luc. 2, 48. antiquae editiones legunt **искаховѣѣ**, et Luc. 9, 54. **речѣѣ**, mediae **искахома**, **речѣма**, postremae vero **искахом**, **речѣм**. Job. 11, 20. olim legebatur **очи-истѣѣѣ** oculi deficient, nunc in Bibliis correctis dualis in pluralem **истѣѣѣ** mutatus est.

Flexionem Imperativi in prima persona **ѣм**, in secunda plur. **ѣте** vere slavicam esse, multis exemplis doceri potest. Ipse etiam Meletius hanc terminationem in verbis in **ѣ** probavit: **чѣѣм**, **бѣдѣѣм**, **чѣѣте**, **бѣдѣѣте**; et hac ratione Imperativus differt alia vocali ab iisdem personis Indicativi **чѣѣм**, **бѣдѣѣм**. Sic **идѣѣм**, **идѣѣте**, **падѣѣм**, **вонмѣѣм**, **станѣѣм**, **блѣдѣѣте**, **помозѣѣте**, **ждѣѣте**, **руѣѣте**. Adde **воздѣѣжѣте** et **воздѣѣждѣѣте** elevale, **услѣѣжѣте**. Immo et **вспѣѣм** pro **вспомнѣм**, **взѣѣпнѣм** pro

про възпѣмъ. At vero небываемъ, разумѣмъ, разумѣйте, помазѣмъ, целѣмъ, мудрствѣмъ etc. In Apostolo Damiani, non solum verborum tertiae conjugationis, sed et aliorum persona secunda terminatur in ите: станите, вздадите, кланите. In aliis tamen libris et verba tertiae Conjugationis adhuc antiquam flexionem retinere: хвалѣте, просѣте etc. Huic maluit Meletius flexionem им, ите in Conjugatione secunda (nobis tertia) praeferre, et Imperativum творимъ, творите solo accentu ab Indicativi personis творимъ, творите distinguere.

Deinde notandum, personam tertiam Imperativi singularem et pluralem a secunda non differre, licet Meletius et alii Optativi (i. e. Indicativi cum particula да) personis да читетъ, да читѣтъ, да творитъ, да творѣтъ tertiam Imperativi suppleant. In deprecativo tamen modo, qui omnino apud Slavos idem est ac Imperativus, etiam Meletius personam tertiam singularem, atque dualem secundae aequalem fecit: чти онъ, твори онъ, бѣди онъ, читѣта, творита, бѣдѣта.

Rarius persona secunda Imperativi ope particulae да Praesenti aut Futuro Indicativi praefixa suppletur: да бѣдѣши pro бѣди, да речеши pro рчи. Imperativo autem praefigere да prorsus insolitum est. Legitur tamen 2 Reg. 14, 32. in Ostrog. аще ли бы есть да мнѣ неправда, то да оубѣи ма. Melius (deleto

бы

κω in primo membro et αα in secundo) correcta editio: **αΙΣΧΕΡΕΣΤΗ ΒΟΛΗ ΤΗ ΑΠΡΑΓΙΑ, ΤΟ ΘΑΝΑΤΟΝ ΜΕ,**
κα) *θανάτωσον με.*

In Praeterito secundam personam simplicem singularis numeri, licet a tertia non differat, restituendam censui, cum in antiquis libris ejus usus satis frequens sit. Non enim potui methodum Grammaticorum probare, qui cum Praeterito simplici, in quo genera non distinguuntur, circumscriptum (e participio activo in а formatum) conjungere maluerunt, post primam **ѣхъ** insequendo **кѣа, бѣаа, вѣао (еи),** post **чтохъ, читахъ, творихъ** interponendo **чѣа, чѣаа, чѣао, читалъ, читалаа, читалоо, творилъ, творилаа, творилоо,** in Duali et Plurali vero iterum secundam personam Praeteriti simplicis **ѣхѣте, чтохѣте, читахѣте, творихѣте** assumendo.

Meletius quidem читал, -ла, -ло Praeterito simplici, et читал еси periphrastico tribuit. At был, читал, творил sine еси duntaxat in russ. lingua, cum in ea personae pronomine signentur, locum habere potest. был enim, читал, творил, sine auxiliari есмь, еси, ея, де, де, де, de nulla persona dici possunt, quamvis de tertia (subintellecto nimirum есть) subinde legantur, uti 2 Cor. 2, 5. ащеи кто окорки мене, не мене окорки. In libris veteris Testamenti serius translatis plura exempla invenias.

In Gerundivis neutrius terminationem distinguere non potui a masculina, cum haec et neutris

tris conveniat: царство раздѣлалася, око ослепѣло, сматалася море, сердце гора: не сердце ли наю (nunc наше) гора бѣ въ наю (nunc ѣнас). Reperiuntur quidem древо гниюще, падше зерно, sed hoc incasui neutrum гниюще respondet masculino гниющу seu гниѣй, падше vero masculino падаш seu падаѣй, quorum utrumque hac terminatione gaudens jam qualitatem Adjectivi induit. Nam гниѣ, cum putrescit, (Gall. en pourissant), non prorsus idem est ac гниющу (n. гниюще) putrescens, (Gall. pourissant), et пада cum cecidisset, aliquatenus differt a падаш (n. падаше) quod cecidit. Feminino autem semper adhaeret in Praes. Gerund. щи, Praet. ши. Pauca haec pro vindicando Schemate generali et paradigmatis a me expositis dicta sunt.

Notae generales et speciales in quaedam tempora.

§. 41. In genere notandum, vocales syllabae radicalis in Conjugatione non mutari, exceptis his paucis, quorum Infinitivus et Praeteritum aliam vocalem, quam Praesens aut Futurum postulat, utи пѣти, пѣхъ, а пою; лѣши, лѣгоха лѣгъ; сѣсти, сѣдохъ а сѣдъ. Adde Fut. вѣрашъ, ab вѣрѣтати, вѣрѣтаю.

Mutantur vero transformabiles consonae in alias, et quidem 1. г in з, к in ц, ante и, тм, кте

ѣте in Imperativo (Conjug. secundae): помози, помозѣм, помозѣте а помогѣ; теци, тецѣм, тецѣте а текѣ.

2. In Indicativo ejusdem Conjugationis in ж, х in ш, к in ч: помогѣ, поможеши, поможет, поможем, поможете; верхѣ, вернешы, вершет, вершем, вершете; текѣ, течешы, течет, течем, течете. Idem sit ante en Participii passivi: вержен а вергѣ, разжжен а разжгѣ, вершен а верхѣ, вѣшен ab вѣхнѣ, речен а рекѣ. At literae д, т, з, с nullam in secunda Conjugatione ante en subeunt mutationem: веден а ведѣ, плетен а плетѣ, везен а везѣ, спасен а спасѣ.

3. Ante en Participii passivi Verborum in ити (tertiaе Conjug. Parad. F.) mutantur etiam д, т, з, с, ст, uti §. XII. Introd. dictum est: рожден а родити, оутвержден ab оутвердити, позлащен а позлатити, хыщен а хытити, прекращен а прекратити, поражен а поразити, свѣщен а свѣсити, мщен а мстити, прелщен а прелетити. Adde изпражнен ab изпразнити, сѣблажнен а сѣблазнити, оумѣждрен ab оумѣдрити, помышлен а помыслити, изоцурен (et изострен) ab изострити, оумерщбен (оумеривлен) ab оумертвити, оухыщрен ab оухытрити, прензпещрен а прензпестрити, quamvis inter literas transformabiles et terminationem en literae в, н, л, р interpositae sint.

Ser.

Serbici librarii in Codd. slaviciis post н, л, р constanter кн pro ен scribunt: схранкн, испанкн, трижнѣкн а тризнити, молкн, ѡзлюбкн, затворкн. Verba autem formae ѣти (Parad. E.) transformationem literarum ante ѣн non admittunt; вѣдѣн а вѣдѣти, запѣстѣн а запѣстѣти. Hinc свѣтъѣнѣ Joh. 5, 35. et Exod. 27, 20. а форма свѣтъѣти.

4. Labiales ante ен. Part. passivi inserunt а epentheticum: пвлѣн, славлѣн, возлюблѣн, ѡславлѣн, ѡслаѣплѣн, прѣстѣплѣн, пограмлѣн, а пвити славити, возлюбити etc. Excipe оутѣзвѣн, благословѣн.

5. Eadem epenthesis et literarum transformatio locum habet in Praeterito Gerundivi ante ѡ, quando rejecto нѡ contrahi solet: ѡставѡ, возлюбѡ, прѣстѣплѡ, про ѡставив, возлюбив, прѣстѣпив, прѣломѡ про прѣломив. Sic ѡновѡвши. in plur. прѣстѣплѡше, про ѡновивши, прѣстѣпивше. Porro пригвоздѡ, родѡши, забѣдѡши, про пригвоздив, родивши etc. вѣдѡ, возглѡш про вѣдѡш etc. вѣдѡши (вѣдѡши) про вѣдѡш, ѡвѣрѡш про ѡвѣрѡш, запрѣш про запрѣш; поцѣш про поцѣш, крѣшшѡш про крѣшшѡш, ѡчѣшшѡш про ѡчѣшшѡш. Excipe ѡстрастѡш (Ven. оустрастѡш) Psal. 16, 9. *ταλαιπωρησάτω*, qui afflixerunt ab ѡстрастити.

6. Literas д et т ante л participii activi elidi, diximus Cap. II. Introduct. p. 48. Hinc **набел а** **набедѣ**, **пробоа** **про** **пробода**, **паа** **про** **пада**, **паа** **про** **пада** а **падаѣ**, **чел**, **чла**, **чло** **про** **чета**, **чтла**, **чтло** а **чтѣ**, **ѡкрѣа** **аб** **ѡбрѣтѣ**, **ѡрѣа** Job. 4, 12. recte in Ostrogensi, а **срѣтѣ**, Praet. **срѣте**, **срѣтох**, male omnino in correcta **срѣтиа**, quasi a forma (licta) **срѣтити**

7. Praeteritum primae Conjugat. solet post vocalem tertiae personae singularis paragogicum т assumere: **пѣт**, **помѣт**, **прѣпѣт**, **ѡкрѣпѣт**, **ѡнат** (**ѡнатѣ**) **про** **на**, **по** etc. Sic **начѣт**, **почѣт**, **зѡпѣт**, **клѣтѣа**, **ѡбѡитѣ**, **повѣитѣ**, **питѣ**, **прѡлитѣ**. In secunda Conj. rarius: **оумрѣтѣ**, **прѡстрѣтѣ**. Rarissime in plurali post хѣ: **вѡрашахѣтѣ** in Damiani Apostolo, **сѣвѡрашахѣтъ** Mich. 2, 1. in Ostrogensi, **искахѣтъ** 2. Reg. 17, 20. in eadem, in correcta **искаша**.

8. In verbis formae tertiae et quartae, spectantibus ad tertiam Conjugationem, quorum prima persona facta transformabilium literarum mutatione in **жѣ**, **жѣ**, **шѣ**, **щѣ** terminatur, restituenda est characteristic consona primigenia (quam ex Infinitivo cognoscas) jam in secunda persona et reliquis omnibus: **вижѣ**, **видѣши**, **видѣтѣ** etc. **рожѣ**, **родѣши**, **родѣтѣ**, Imper. **роди**, Gerund. **рода** etc. **поражѣ**, **порадиши** etc. **глаголѣ**, **глаголиши** etc. **платѣ**, **платиши**, **платитѣ**: **пѣшѣ**, **пѣтиши**,
пѣ-

нѣтити etc. Verba autem quintae formae, quae sunt primae Conjugationis, transformatam litteram servant in omnibus temporibus Praesenti analogis et primigeniam characteristicam non nisi in Infinitivo et Praeteritis recipiunt: страждѣши, Imper. стражди, Gerund. стражда, Infin. страдати, Praet. страдах etc. Sic мажѣши, Imper. мажи, Gerund. мажа, мажѣши etc. Sic пишѣши, дышѣши, плачѣши, алчѣши, мецѣши, ищѣши, Inf. мазати, писати, дыхати, плакати, алкати, метати, искати. Idem valet de euphónico л ante ю. Servant illud verba Conjug. primae per totum Praesens omnium Modorum кмалою, кмалѣши, кмалет; капалою, капалѣши, капалет etc. Inf. капати, Praet. капалх. Rejiciunt illud jam in secunda persona verba Conjug. tertiae: пѣваю, пѣвиши, Inf. пѣвити; кѣплю, кѣпиши, Inf. кѣпити.

9. Ante ах, аше euphonicum л inserunt verba Conjug. tertiae, non vero secundae. Hinc facile dijudicabis, quid intersit inter живаше et живѣаше. Hoc enim est Praet. iterat. а живити, illud а живѣ. Eadem lege fit transformabilium mutatio ante а, ut ante еи Part. passivi. Hinc влажах, влажаше Praet. iterat. а влазити, rectius quam влазах, влазаше. In маачаше Jud. 6, 11. ч russo more pro щ scriptum est, slavice маацаше а маатити. Confer P. I. p. 387.

10. Inspecie notabis, quoad Praesens, мы servari in prima plurali anomalorum, in aliis omnibus nunc contrahi in м. At non desunt vestigia, etiam regularium verborum primam in мы terminatam fuisse. Praeter **бѣдемъ, поживемъ**, quae in antiquissimo **изборник** sec. XI. leguntur, etiam codex Caesareus (olim Hankianus) Matth. 28, 14. habet **оуглаголемъ** persuadebimus, **πεισομεν**, nunc **оутолимъ**. Subinde et anomala in Codd. antiquis rejiciunt **ы**. Differt autem pluralis **кѣмъ, вѣмъ, имамъ** a singulari **къмъ, вѣмъ, имамъ**, in iis codicibus qui discrimen inter **ь** et **ъ** accuratius observant. In Damiani Apostolo ceu codice Serbico hoc discrimen neglectum est, cum **ь** ubique pro **ъ** scribitur: **мы кѣмъ, послѣди кѣмъ, вѣмьбо** scimus enim. In eodem semel et **живемо** pro **живемъ** scriptum est.

Slavi meridionales omnes (Illyrii, Croatae, Carnioli) pro slavico **м** (seu **мы**) amant **мо**. Hinc **кѣмо, нѣкѣмо, вѣмо, дамо, знакѣмо, оставаѣмо** iuncto et **възсиламо** pro **възсылаемъ** etiam in libros slavicos a Serbis sec. XVI. editos irrepserunt. Poloni constanter **мы** retinere, quod tamen non raro (post **ѣ** et **и**) in **мъ**: **чинимъ, дакмъ**, contrahunt. Bohemi **мы** mutarunt successu temporis in **ме**, quod nonnisi post **ѣ** contrahere solent: **бѣдемъ** pro **бѣдемѣ** a singulari **бѣдѣ**. Nunquam vero post **а**, quod nec Poloni faciunt, neque post **и**, quia **амъ** et **имъ** in singulari adoptarunt, pro veteri terminatione **аю** et **ю**. Eandem ob causam Illyrii **бѣдемъ, видѣмо, играмо**, contrahere non possunt in **бѣ-**

демъ,

ДЕМ, ВИДИМ, ИГРАМ, quia illis ЕМ, ИМ, АМ sunt terminationes singularis numeri. In glagoliticis libris ante Carmani correctionem editis non solum ИСПАВЕМО, ЛЮБИМО, ПОЖИРАМО, ИМАМО et ИМАМИ, КЕМО et КЕМИ, sed etiam in Praeterito -ХОМО et -ЕМО: ПРИПХОМО, ПОСЛАЖИМО, ПОЗНАЕМО etc. leguntur. ЕМЕ etiam in Ostrog. legi, monui p. 534. α). Addam hic ДАЛИ ЕМЕ inveniri in literis russicis (ГРАМОТА) Ап. 1265.

КЕМЬ ex КЕМИ, quod p. 389. e libro Esther Ostrog. editionis citavi, contractum est. Hinc et alia anomala in М terminata in singulari МЬ liquidum requirunt. Licebit itaque МЬ, utpote characteristicam primae personae singularis, conferre cum Graecorum verbis in μι, et personas tertias in ТЬ (pro ТИ) terminatas, cum terminationibus linguae Samskrdam Indorum. In secunda persona singulari vetus slavica retinuit adhuc И: БЪДЕШИ, ИМАШИ, quod et Indicae est commune. At dialecti vulgares omnes И resciderunt: БЪДЕШ, ИМАШ.

Ex speciminibus Orthographiae antiquae, quae Introduct. Cap. IV. §. VII. data sunt, constat tertiam personam singularem et pluralem omnium verborum in codicibus seculi XI. XII. XIII. terminari in ТЬ, quod a pluribus seculis in ТЪ mutatum est. Anomala tamen ТЬ servarunt. Hinc КЕТЬ contractum censi debet ex КЕТИ, quod Bohemi in КЕТИТЬ emphatico retinent. Huic Graecorum εσι affine est, et plurales in ι (εἰσι, λεγῶσι, dor. λέγουσι) respondent slavicae terminationi in ДТЬ, АТЬ.

А librariis confundi Е et Ъ in fine post Т tertiae pers. sing. et secundae pluralis in Codd. antiquis saepius observavi. МОЖЕТЕ in tertia singulari pro МОЖЕТЬ, БЪДЕТЕ pro БЪДЕТЬ in literis (ГРАМОТА) anni 1229, оу-

СЛЫ-

Tertiae personae Conjug. II. paradigmatis D. quandoque amittunt *н* in singulari ante *ет*, et in plurali ante *ют*. Ezech. 21, 7. *изашет ѣхѹѡѣ* legitur pro *изахнѣт*. Sic et Plur. *исшют* ab *исхнѣ*, *иссчют* ab *иссхнѣ*, excluso *н*, secundum paradigma B. inflectuntur, mutando transformabiles *х* et *к*. *ит* pro *ет* in tertia singulari est inflexio russica. Sir. 32, 25. *вонмит прѡсѣхѣ* in Ostrogiensi est a *вонмѣ* pro *вонмет*. Correcta hic iterativum *внимает* recte substituit. *читит* Joh. 5, 23. pro *читѣ* a *чтѣ*. Vide supra p. 542.

11. In Imperativo рекъ elidit ε: рци, рцѣте (нунс рцы, рцыте); in Codd. serbicis etiam пьцисе, пьцѣтесе а пекъса, immo стьцѣмсе, concurramus, а стекъ. At in composito ѡрециса vocalis ε elidi non solet. воздѣжи, воздѣжѣте (воздѣжите) elevate, про воздѣжди, воздѣждѣте, повѣж про повѣждѣ, подаж про подаждѣ russici Codd. sibi libent. лжи, лжѣте (лжите) est а лжс, а лжс (Conjugationis I. Paradigma B.), quamvis

vis et *лгъ* in usu sit. *сдѣте* in *сдѣте* antiquus codex contrahit, Bohemorum more, qui *ѣ* excludere solent: *ведѣте* pro *ведѣте*, *вдѣте* pro *вдѣте*. Damiani Apostolus, quamvis *живѣте*, *блюдѣте*, *прїимѣте*, *кльнѣте*, *шкелѣте*, *прѣвдѣте*, *тыѣте*, immo *вспоѣте* (pro *вспомѣте*) legat, tamen in aliis и pro *ѣ*, praepriis in verbis tertiae Conjugationis habet: *сдѣте*, *творѣте*, *похваляѣте*, *слышѣте* etc. Nunc etiam in secunda Conjugat. *имѣте* pro *ѣте*, *ѣте* in usu est. *внїдѣте*, *поспїдѣте*, *сверѣте*, *воззовѣте* Joel 1, 13. 14. in correcta leguntur, in Ostrogiensi vero *внїдѣте*, *оуспѣте*, *сверѣте*, *вззовѣте*. Male tamen *супѣте* pro *оуспѣте* formatum est a *сплю*, *спиши*, cum verba tertiae Conjugat. *л* epentheticum, in Imperativo non servant. Melius utique in Evangeliiis *спїте*, a quo Praesens *спитѣ* nunc solo accentu distinguitur. Olim Imper. *спѣте*, uti adhuc hodie apud Bohemos. Cum Imperativo finale conjungitur *да* in Ostrogiensi Lev. 18, 15: *да не ѡкрый*, correcta *да не ѡкръши*, Lev. 21, 1. *да са неосквернайте*, correcta *да не ѡсквернатса*.

Editores russi male formarunt *верѣи* a *верѣи*, cum *верѣи* dicendum sit, mutato *г* in *з*. Cum illi metuerent, ne quis *ѡверѣи* abjice, rejice, confundat cum *ѡверѣи* ab *ѡверѣи*, maluerunt Psal. 50, 13. et Psal. 70, 9. *не ѡверѣи* substituere pro antiquo *ѡверѣи*, quod recte Ostrogiensis et Psalter. Venetum hoc loco

ser-

servarunt. In Evangeliiis etiam editiones posteriores верзи (а верзѣ) septies, et верзиса quater legunt. Ѡ-вержи polonica inflexio est, uti стъвлечи, облевчи Num. 20, 26. Ostrogiensis, pro стъвлечи, шблечи.

12. Praesens Gerundivi in secunda Conjugat. exit in ы, ѣщ: несы, нмы, нды, грады, стрегы, иждивѣщ, мнѣщ; frequentius tamen assumpta Adjectivi definiti terminatione й: живый, пловый, крадѣый, блюдѣый, грызѣый, могѣый, жегѣый, верхѣый, пекѣыйса, рекѣый. Sic et кленѣыйса, quamvis alia in нѣ Praesenti Gerundivi careant. Quaedam etiam Praesens, saltem in libris recentioribus, mutuuntur a Conjugatione prima, illud formando ore а. Hinc зова, жибѣа, живѣай, пѣай, идѣай, пада, тра, жра, сматѣса. Sic et жна, жнѣай, а жнѣ, дѣмѣса а дѣмѣ. лѣа, лѣай est а лѣѣ Conjugat. primae, hinc et лѣѣщи, лѣѣще. славлѣай Joh. 8, 54. in editionibus antiquis male formatum est а славити, славлѣю. Melius nunc славлѣай, in codd. serbicis славей. Epentheticum enim а in Verbis tertiae Conjugat. non nisi ante ю primae personae locum habet. Ab Iterativo vero славлѣаю Praesens Gerund. est славлѣаа, славлѣаай.

А горѣти Praes. Gerund. regulariter formatum est горѣа, горѣщ. Hinc Lucae 17, 29. камѣк горѣщ сѣтъ, sulphur. In Mss. autem каменѣ горѣщ legitur. Sic et Bohemi h o r u c j (peklo) pro horzjei dicunt. Alibi гасѣщ, искѣщ reperias, quae а гасити, искати de-

Nn

du

ducere non possis. Ejusmodi formationes anomalas, uti p. 543. diximus, optime explices, si a formis antiquis, nunc obsoletis, factas supponas. Igitur горѣти a forma горѣ, горѣши, гасѣти a гасѣ, гасѣши перетenda sunt, uti искѣти, искѣши, иском ab obsoleta prima persona искѣ.

13. Praesenti Participii passivi carent vix non omnia verba in нѣ paradigmatis D., cum illud a forma iterativa petere soleant. пожнѣ, exempli gratia, а пожинаю format пожинаем, cum пожнѣ non sit capax morae temporis, quam Praesens requirit. Sunt tamen женом а женѣ, гнати, кленом а кленѣса. Adde оубадоу, quod tamen potius sit a forma оубадоу, quam ab оубанѣ (pro оубадоу).

Literam м in Participiis passivis esse solidam, non liquidam, ideoque ei in Mss. adjungi ѡ, Introd. p. 19. monuimus. In editionibus antiquis nullum discrimen observare licet inter terminationes омѡ, емѡ, имѡ. In recentioribus autem solum finita in ом signantur Jer. crasso ut зовомѡ (Hebr. 11, 8.), finita vero in ем, et им Jer. tenui: наѡчаемъ катихѡменос Rom. 2, 18. именѡемъ бѡдетъ 1 Cor. 5, 11. славимъ доѡжаѡменос Luc. 4, 15. гонимъ бываше Luc. 8, 29. Volebant nimirum editores hac ratione Participium passivum a prima persona plurali distinguere. Cur autem Matth. 18, 26. емъ (Praeteritum Gerund. ab имѡ) scribatur pro емѡ, plane assequi non possum.

14. Verba primae Conjugationis paradigm. A, quorum simplicia in Praeteritis augmentum а

as-

assumunt, respuunt illud in compositis actionis singularis: ѣѣх a ѣѣю , at in compositis заѣѣх , возѣѣх , прѣѣх , a заѣѣю etc. Verba longioris morae pro а in tertia persona amant аше : спаше , знаше , питаше ; ѣѣаше , смѣаше pro ѣѣа , смѣа . Aliorum simplicia Praeteriti Iterativi flexione gaudent: вѣх , (вѣѣх), вѣаше a вѣю , at возвѣх , возвѣѣ a composito возвѣю ; прѣхса , прѣшеса a прѣса , at ѡпрѣх , ѡпрѣѣ a composito ѡпрѣю . А глаголати, глаголах, in tertia persona et глагола dixit, етраголаше locutus est, in usu est, pro ratione actionis aut determinato tempore absolutae aut continuatae seu iteratae.

Praeterita secundae Conjugationis paradigm.
C. quanvis in $\sigma\chi$, ϵ regulariter desinant, tamen
verba terminata in $\rho\chi$, quorum Infinitivi characteris-
ticam τ ante $\tau\eta$ habent, etiam in Praeterito τ
praeferrunt: $\sigma\upsilon\mu\rho\tau\chi$, $\sigma\upsilon\mu\rho\tau$ melius quam $\sigma\upsilon\mu\rho\sigma\chi$,
 $\sigma\upsilon\mu\rho\epsilon$. Sic $\omega\pi\rho\tau\chi$, $\sigma\zeta\tau\rho\tau\chi$, $\pi\rho\sigma\tau\rho\tau\chi$, codices
serbici exhibent pro $\omega\pi\rho\sigma\chi$, $\sigma\sigma\tau\rho\sigma\chi$, $\pi\rho\epsilon\tau\rho\sigma\chi$, $\pi\rho\sigma\tau\rho\sigma\chi$. $\text{жм}\sigma\chi$ a $\text{жм}\rho$ apud Mrazovik male forma-
tum est. Sed et $\text{жм}\alpha\chi$ apud Mel. Smotriski vitio-
sum est. A $\text{жм}\rho$ enim Infinitivus est жати , cui
Praeteritum $\text{ж}\alpha\chi$ conforme est, Bohemis $\text{ж}\alpha\alpha$ a
 $\text{ж}\alpha\text{м}\rho$, $\text{ж}\alpha\text{ти}$ (pro $\text{ж}\alpha\tau\epsilon\text{ти}$, $\text{ж}\alpha\text{ати}$). Confer
Praeterita $\text{п}\alpha\chi$ ab $\text{им}\rho$, пти ; $\text{п}\alpha\chi$, $\text{т}\alpha\chi$, $\text{ж}\alpha\chi$ a
 $\text{пн}\rho$, $\text{тн}\rho$, $\text{жн}\rho$. $\text{дм}\rho$ vero paradigmati D. se con-

format: амѸх, амѸ. Pleraque in нѸ, ob affinitatem cum forma prima in Ѹ, pro нѸх amanti оѸ, е: оуспоѸх, оуспеab оуспнѸ; оуглевоѸх, оуглебе; воздвнгоѸх, воздвнже et воздвнгниѸх; поткоѸх, потче а потьнѸ. Sic ѡплы, ab ѡплынѸ. Praeteritum iterativum живаѸх, живаше, est a simplici живѸ. Compositum ѡживѸ format Praeteritum ѡживоѸх, ѡживе, а Praesenti seu futuro, sed et ѡжих, ѡжи, ѡжихом, ѡжисте, ѡжиша, ab Infinitivo ѡжити. Sic et ижднѸх ab ижднѸ, иждити (pro .изживѸ, изжити).

Contractionum Praeteritorum, quae in prima persona singulari οχ rejiciunt, in tertia plurali vero, pro оша, non nisi њ admittunt, exempla e Damiani Apostolo collecta cape: идѣ, взиѣ, приѣ, изкѣтъ, шєрѣтъ, про идохъ, взидохъ, прїидохъ, изкѣгохъ, шєрѣтохъ; in tertia plurali: идѣшъ, внидѣшъ, изидѣшъ, взидѣшъ, приидѣшъ, проиждѣшъ, снидѣшъ, про идоша etc. погыбѣшъ et погыбѣшѣшъ про погыбоша, погыбѣшѣшъ; пѣдѣшъ (въ кораблѣ Act. 13, 4. nunc ѡплывѣшъ) про пѣдоша; падѣшъ про падоша, възмогѣшъ, въздвигѣшъ, ѡвргѣшѣ, постигѣшъ, про възмогоша etc. заткѣшъ, прѣткѣшъ, про заткоша seu заткѣшѣшъ а заткѣшѣшъ. Hebr. 11, 29. истопѣшъ хатѣ ꙗзыцъ, про истопоша seu истопѣшѣшъ ab истопѣшѣшъ, nunc истопишасѣ а форма истопити. Adde присвѣдѣшъ про присвѣдѣшѣшъ, et Zach. 1, 6. постигѣшѣшъ in Ostrog., pro quo correcta substituit постигѣшѣшъ.

Sc-

Secundam Praeteriti personam a tertia non fuisse distinctam, supra monuimus. Immo fuit tempus, quo et prima persona nondum χ assumserat, uti e contractionibus Praeteritis concludere licet. Hinc et вѣдѣ et composita свѣдѣ , повѣдѣ , (аз исповѣдѣ) in prima persona frequenter libri antiqui usurpant; quod et Dalimilus Bohemus, qui initio sec. XIV. Chronicon Bohemiae versibus conscripsit, alique auctores idonei confirmant.

Characteristicam χ ad signandam primam personam singularem licebit conferre cum Germanorum *ich*, cui in plurali *om* (olim et *омы*) accedit: разѣмѣх , разѣмѣхом , (разѣмѣхомы).

15. Praeteritum Participii activi in secunda Conjugatione pro ох assumit л : могл а могѣл , могѣх , река а рекѣл , рекох . Verba in рѣ , si consona immediate praecedat, inserunt ѣ euphonicum ante р : оумерл , сѣтерл , простерл , пожерл , ab оумрѣл , сѣтрѣл , прострѣл , пожрѣл . Sic et жегл а жѣгл (жерѣл). Verba paradigmatis D. elidere solent нѣл , si euphonia id admittat, et Part. activum conformiter paradigmati C. a Praeteritis simplicibus deducunt: извѣгл а ab извѣгѣх , извѣгнѣл ; привѣгл а ab привѣгѣх , привѣгнѣл . At минѣл а минѣх ; изсѣхнѣл а ab изсѣхнѣх , quavis et изсохл , изсѣхл а , изсѣхл о ab изсѣхѣх formari possit. Sic et повнѣл pro повнѣх cum ѣ paragogico повнѣл qua-

quasi a *посѣю*, dicatur. Verba *жмѹ*, *зачмѹ* etc. cum ob infinitivum formae primae Praet. forment in *ах*, etiam in Part. act. desinunt in *ал*: *жмал*, *зачмал*. Sic et *мл* ab *имѹ*, *пх*, et composita *взмал*, *бнамл* а *взмѹ*, *взах*, *вонмѹ*, *бнамх*. А *пѹмнѹ*, *пѹмнѣти* Part. act. est *пѹмнѣл*, non *пѹмнил*, quamvis Hebr. 11, 15. Correctoribus Russica inflexio praeplacuerit: *аще бы помнили*.

А Participio act. in *а* ope auxilium *есмѹ*, *кѹ*, *бѹдѹ* Praeteritum circumscriptum, Optativi et Praeteritum conditionale et Futurum exactum formari P. I. §. 84. 85. docuimus. Cf. etiam §. 79. Addam hic Abd. 1, 12. Imperativum Auxiliaris *бѹдѹ* conjungi cum Participio activo in Ostrogensi: *небѹди видѣла рѣ еѹдѣи*, non despicies, in correcta *не презриши*. In tertia persona sine *есть* quasi in Subjunctivo Philip. 2. 22. legitur: *зане-поработал*, quia servivit, quod serviecit. In libris minus antiquis non raro etiam in Indicativo: *стиснѹл* Lev. 8, 8. correcta *стисне* (pro *стиснѹ*). Sir. 31, 11. *кто мога* in Ostrog. et correcta, pro Russorum, Polonorum et Bohemorum consuetudine.

In plurali genera distinguere, quod Bohemi et Illyrii faciunt, nondum observare mihi licuit. Notavi tamen locum ex Apostolo Petropolitano chartaceo initio Sec. XVI. scripto, in quo Hebr. 10, 2. *прѣстала оузо быша*, in feminino pro *прѣстали* legitur. Mardarius quoque Luc. 23, 55. *ѹѹхѹ пришае*, Illyricum hodiernum morem secutus, pro *пришли* aliarum editionum excudit. Confer notam p. 557. et p. 547.

16. Praeteritum Gerundivi verborum in *ѹ* ad paradigma C. spectantium subinde e euphonicum requirit: *км* ab *имѹ*, *взм* а *взмѹ*,

СНЕМ

СНЕМ (СНИМ) а СЪНМЪ, ПРИЕМ (et ПРИИМ) а ПРИИМЪ;
 РАСПЕН а РАСПНЪ, НАЧЕН а НАЧНЪ; ОУМЕР аБ ОУМРЪ,
 ШТЕР аБ ШТРЪ, ПРОСТЕР а ПРОСТРЪ; ЖЕГ а ЖГЪ, ЧЕТ
 а ЧТЪ. Addita autem in fine terminatione ѡй eu-
 phonicum ꙗ eliditur: распный, прочтый, оумрѡй
 (et оумерѡй). ВЪЗНЕЗ а ВЪЗНЪЗ. Multa etiam Verba in
 нъ, rejecto нъ Futuri, seu ох Praeteriti, quod pro нъх
 assumerant, paradigmati С. se conformant: ПОГЫБ
 а ПОГЫГНЪ, ПОГЫБОХ; ПРОЗАБ, ПРИНИК, а ПРОЗА-
 БНЪ, ПРИНИКНЪ, ВЪЗДБИГ ПРО ВЪЗДВИГНЪ. Sic et оу-
 СОП inserto euphonico о аБ ОУСОПХ, ОУСПНЪ; ОУ-
 ТОК аБ ОУТКОХ, ОУТКНЪ. At МИНЪВ а МИНЪХ, МИ-
 НЪ, ПЛЮНЪВ а ПЛЮНЪ. Meletius distinguit чтъй
 et чтей, illudque Praesens, hoc Praeteritum esse
 statuit. Similiter ВОЗВЕДЕЙ, СТРЕЖЕЙ, НЕСЕЙ, ТЕЧЕЙ
 а Praeteritis ВОЗВЕДЕ, СТРЕЖЕ, НЕСЕ, ТЕЧЕ deducit,
 dubito an recte. Nam ей pro ѡй nonnisi post
 consonas liquidas et quidem in verbis conjugatio-
 nis tertiae locum habere observavi. Horum enim
 Gerundivis contractis affigi solet ей: ПЛАЕЙ, ПО-
 СТАВЛЕЙ, ОУДАРЕЙ, ТВОРЕЙ, РОЖДЕЙ, НЪЖДЕЙ (НЪЖЕЙ),
 ОУТВЕРЖЕЙ, ПОВѢЖЕЙ, а ПЪВНЪВ, ПОСТАВНЪВ, ОУДАРИВ,
 ТВОРИВ etc. ПРО ПЪВНЪВЪЙ, ОУДАРИВЪЙ, РОДИВЪЙ,
 ПОВѢЖИВЪЙ etc.

Matth. 27, 48. περιθίς (κλάμω) recte Ostrogien-
 sis aliaeque editiones antiquae Gerundivo ВЪЗНЕЗ
 (на трость), et Joh 19, 29. περιθέντες p'urali ВЪЗ-

НАЗИИ

нѣзше expresserunt. Pro вѣзнѣзше legit codex Petropolitanus вѣзнѣзше (alius vitiose вѣзнѣше), Evangelia vero Mosqu. An. 1606 вѣзнѣзше. Primo loco jam ante correctionem postremam вѣзнѣ (Praeteritum Indicativi pro Gerundivo вѣзнѣ), altero вѣзнѣше utpote notiora, male substituta fuere, quorum utrumque retinuerunt Correctores Bibliorum. Aliud certe est вѣзнѣ, cujus Imperativus вѣзни seu вѣзни (нож вѣножницѣ mitte gladium in vaginam) Joh. 18, 11. legitur; aliud вѣзнѣ ex praepositione вѣз et нѣз compositum. Марci 15, 36. περιθείς vocabulo вѣзлож (Gerundivo pro вѣзложив) exprimitur. Psal. 31, 4. Praeteritum singulare оунѣ (Ven. оунѣ), Psal. 37, 3. plurale оунѣша, Ven. стрѣлы твоѣ оунѣшоше вѣмнѣ, sagittae tuae infixae sunt mihi, ἐνεπαύησάν. Russi norunt etiam пронѣзю, пронѣзати, пронѣзѣ, пронѣзит transfigere. Simplex iterativum нѣзати а нѣзѣ (нѣзѣ) et Russis et Serbis (his etiam нѣз margaritarum filo insertarum series, torques) adhuc in usu sunt. Infinitivus a forma нѣзѣ nullibi legitur, sed нѣзѣти (нѣзѣти) esse possit.

17. Praeteritum Participii passivi in prima Conjugatione terminatur in ем aut т: бѣем, побѣем, at Gen. 9, 31. etiam побѣит. Pleraque post vocales и, ѡ, оу amant' вен : швен (eliso и) а шню, ѡмшвен, нѣмвен, et inserto euphonico о Russorum оумовен ab ѡмшю etc. ; hinc etiam забвен (pro забшвен) а забшѣти ; покрѣвен, скрѣвен, прикрѣвен (pro покршвен etc.) et покровен скровен, прикровен, sed et покрѣт in libris a Russis translatis. т pro ем postulat нмѣ et Verba in нѣ, quae Inf. in ати formant : мѣт (ejusque composita помѣт, ѡмѣт,

вѣзат)

взат), пат, распат, тат, жат (а жнѹ et жмѹ),
начат, почат, зачат, проклат. His adde пит,
hinc verbale питіе; пѣт а пою, пѣти, licet ver-
bale пѣніе sit а пѣн; повит, свит, а повию, свію
(повинѹ, свинѹ); пролит а пролію (in Serb. codd. et
лѣн, а лѣю), at проліан est а форма проліати,
А знаю est знан. А заколю (Parad. В.) заклан et
заколен, quasi а заколити.

In II. Conjugatione (Parad. C.) regularis infle-
xio est ен: краден а крадѹ, разжжен а разжжѹ,
иждажен аб иждагѹ (pro изжжѹ), шкелчен,
contracte шкальчен (in codd. Serb.), школчен (in Rus-
sicis) аб шкележѹ. Sunt tamen, quae pro ен etiam т
admittunt, ut пожрен et пожерт а пожрѹ, подперт
et подпрен, а подпрѹ. Alia vero potius т adscis-
cunt: ѡверст аб ѡверзѹ, quamvis verbale sit ѡверзе-
ніе, простерт, разпростерт. Huc spectat anomalum
вѣст, вѣста, вѣсто, ab antiqua forma вѣдѹ, вѣ-
сти (pro вѣдѣти). In Paradigmatе D. potuissем
pro ѡриновен compositum шениновен аб шенинѹ
ponere. Volui autem apponendo ѡриновен regu-
larem formationem designare, quae sit resol-
vendo ѹ in ов et addendo ен, et simul, cum вит
sit proprie а вію, indicare, quaedam transilire ad
alia paradigmata. Conformia paradigmati D. sunt
мгновен а мгнѹ, помановен а поманѹ, преткновен
а преткнѹ, дхновен (дохновен) а дхнѹ. At из-
мчен.

мчен, ѡдшен аб измкнѸ, ѡдхнѸ, rejecto нов secundum parad. C. inflexa sunt. Sic et разгѣкен (разгѣкена книга Арос. 10, 2. apertus liber) а разгѣенѸ; согбен а согбенѸ, formata sunt. Hinc et оуспеніе аб оуспнѸ. Adde надмен а надмѸ, ѡбѡмен аб ѡбѡмѸ. Servant quaedam subinde нante ен, ut воздвигнен, тагнен, зѹт pro овен assumunt дт: разгнѸт, воздвигнѸт, стагнѸт.

Verba paradigmatis F. mutare ante ен transformabiles д, т, з, с, ст, supra p, 553 dictum est.

Apud Russos et Serbos Praeteritum Participii passivi in verbis in нѸ terminatur in дт. Poloni admodum variant, et praeter ięty (Ѹт) etiam iony (ен) admittunt: rozgarnięty et rozgarniony. Bohemi in plerisque servant дт post н, in aliis rejecto нѸ praefecerunt ен: тажен pro тагнѸт (lahnul).

§. 42. De sede et mutatione Toni in Verborum Conjugatione nihil certi statuere ausim, cum іs in libris a Serbis Sec. XVI. editis multum differat a tono, quem russicae editiones antiquae et novae exhibent. Russi ex. gr. Infinitivorum in сти et цн terminatorum ultimam tono afficiunt: бяѹстѹ, понестѹ, стрѣщѹ, Serbi penultimam: бяѹсти, понѣсти, стрѣщн. Russi ultimam primae personae signant: живѸ, грядѸ, мѡгѸ, рекѸ, Serbi penultimam: живѸ, грѣдѸ, мѡгѸ, рѣкѸ. Russi personae secundae pluralis ultimam: живетѹ, терпитѹ, держитѹ.

житѣ, ѿпѣтитѣ, in iisdem vocibus Serbi antepenultimam: жи́вете, трѣ́пите, дрѣ́жите, ѿпѣ́туйте et sic in aliis. Solam orationem dominicam, quam p. 78 ex Bibliorum^o editione Petropolitana 1816 descripsimus, si cum ea conferas, quae in Floris (часословей) Psalterio Venetiis 1561 a Vincentio Vukoviѣ edito adnexis legitur, discrimen quoad tonum in verbis sequentibus observabis.

Russ. да свѣтѣ́тся	Serb. да свѣ́туйте
— ѿста́вля́ем	— ѿста́вља́ем
— вве́ди	— ввѣ́ди.

Conveniunt autem ambo in прѣ́идет, ѿста́ви, изва́ви, cum hic Russi tonum antiquum Serborum servent. In Psalmo 130. trium duntaxat versuum, editio russica a Psalterio Serbico quoad tonum differt in his verbis:

Russ. вознесѣ́а	Serb. въ́знесе
— возведе́остѣ́а	— въ́зведе́остѣ́е
— хо́ди́х	— ху́ди́х
— вознесо́х	— въ́знесе́ох
— упова́ет	— оупо́вает

Conveniuntque in возда́чи, Serb. въ́здачи, et ab utroque in hac voce differt Ostrogiensis, quae ultimam signat: вѣздачи. V. 2. про смиренномудрствоваш Serbus legit смѣ́раше ѣта́пеноуѣ́бу.

Quis

Quis jam definire ausit, quis sit aut fuerit *verus* tonus slavicae linguae veteris? In Bibliis et aliis libris ecclesiasticis recenter impressis non nisi in iis paucis, quae a communi regula toni russici deflectunt, tonus slavicus videri possit retentus. Russici toni leges qui cognoscere cupit, Antonii Puchmayeri Grammaticam russicam adeat. Нic solum monebo, tempora Praesenti analogum tonum in ea syllaba servare, quae in prima persona tono afficitur: пита́ю, пита́еши etc. ве́дѣ, ве́дѣши, ве́дѣт etc. твoрю́, твoри́ши, твoри́тъ, твoри́мъ, твoри́те (immo potius твoритѣ et твoри́те ad distinguendam secundam pers. plur. Imperativi: твoри́те), твoра́тъ; Inf. твoри́ти, inde твoри́хъ, твoри́а etc. именѣю, именѣши etc. Imp. именѣй, Praes. Ger. именѣа, Praes. Part. pass. именѣемъ. At vero е́дѣ, е́дѣши etc. мѣрю́, мѣри́ши, мѣритъ, мѣримъ, мѣрите, мѣратъ; сла́ваю, сла́виши, сла́витъ etc. сла́шѣ, сла́шиши, сла́шите etc. сла́шати, сла́шахъ, сла́шалъ, сла́шавъ, сла́шанъ; помѣла́ю, помѣла́еши etc. помѣловати, помѣловахъ etc. Sunt etiam non pauca Verba, quae tonum primae personae in secunda et reliquis personis ab ultima retrahunt ad praecedentem: идѣ́, идѣ́ши, идѣ́тъ etc. мо́гѣ, мо́жеши; мо́лю́са, мо́лиши́са, мо́литса etc. про́шѣ, про́сиши, про́ситъ etc. хо́щѣ, хо́щеши, хо́щетъ, хо́щемъ, хо́щете, in tertia plur. хотѣ́тъ, Inf. хотѣ́-

хотѣти. ищѣ, ищѣши, ищѣт et alia formae quintae, quae pro **ію** Praesens in **ю** amant: пишѣ, пишѣши etc. Imp. пишѣ, Praes. Part. pass. пишѣм, Inf. писѣти, писѣх, писѣл, писѣв, at Part. pass. писѣн, писѣна, писѣно.

Vinogradov etiam secundae pluralis творѣте penultimam accentu signavit; Meletius vero, excepto творѣю, primam reliquarum personarum: творѣиши, творѣит творѣим, творѣитѣ, творѣат. Rimnicensis servavit accentus Mosquensis editionis: творѣиши, творѣит, творѣим, творѣитѣ, творѣат. In passivo vero творѣтеса, quod et Mrazovitch probavit. In Ostrogiensi veroq accentus secundae pers. plur. penultimam occupat: сътворѣте, потребѣтеса, положѣте, sic etiam поживѣте pro russo поживетѣ.

§. 43. Ad melius cognoscendas Nominum et Verborum flexiones juverit analysim grammaticam orationis dominicae hic subjungere. Vide pag. 78.

отѣ lege отче, Vocat. declin. masc. secundae, ab отечу pater. отечу оре ту formatum est ab от.

наш noster, Pron. poss. m. a Genit. нас, оре ѣ formatum, mutato с in ш.

иже qui, Pron. relat. m. compositum ex и et же.

еси es, 2. pers. Verbi есмь, quod est оре мь ab ес formatum.

на in, Praep. quae praeter Accusativum etiam Localem regit,

на

нѣбѣх lege небѣх coelis, loc. plur., declin. tertiae neutrorum, а небо.

да utinam, particula Optativi formativa; alias Conjunctio: ut.

сѣтитса lege сватитса sanctificetur, tertia pers. sing. in Praes. а сватитса, passivo оpe сa formato. Activum сватити est а сват sanctus.

има nomen, Nomin. declin. tertiae neutrorum. Est vero има ab имѣ, имѣти, capere, quasi dicas conceptus, quod concipitur.

твое tuum, Pron. secundae pers. possess. n. cujus masc. твой оpe ой а ты formatum est.

да прїидет adveniat, tertia pers. fut. а прїидѣтъ, composito ex при et идѣтъ, quod est оpe да а syllaba и formatum, Inf. ити.

цѣрковѣе lege царствїе regnum, Nomin. declin. secundae neutr., а царь, rex, оpe ствїе formatum. твое tuum, ut supra.

да бѣдет fiat, бѣдет erit, fiet, tertia pers. sing. а бѣдѣтъ, quod est а бѣ оpe да а formatum, Inf. быти.

воля твоя voluntas tua, воля Nomin. declin. secundae femin. твоя femin. а твой.

как sicut, Conjunctio а pronom. и оpe ак formata.

на нѣбѣх, на небѣх in coelo, Localis sing. declin. tertiae neutr. а небо.

и на земли et in terra, **и** Conj., **на** Praep., **земли** Localis sing. declin. secundae fem. а **земля**; а post **и** est epentheticum, igitur **земля** pro **земля**
хлѣбъ нашъ panem nostrum, **хлѣбъ** Accus. sing. declin. primae masc. aequalis Nominativo.

набѣдный ἐπιούσιον (supersubstantialium, quotidianum) Accus. masc. Adjectivi compositi ex **на** et **бѣдный**, quod est formatum ore **ный** а Gerundivo **бѣдъ**, Verbi **бѣмъ**. Pro **набѣдный** olim legabatur **набѣдственый**, а **набѣдство** ἐπιούσια.

даждь da, Imp. pro **дади**, ab inusitato **дадѣ** pro **дамы**. Vide verba anomala.

намъ nobis, Dat. plur. Pron. primae pers. ab Accus. **мы**, Nomin. **мы**.

днесь hodie, Adverbium compositum ex **день** et demonstrativo **сь** hic, proprie: die hoc.

и остави намъ et dimitte nobis, Imper. secundae pers. Conjug. tertiae, ab **оставити**, relinquere, quod est compositum ex **и** et **ставити**, facitativo formae quartae а **стати** stare.

долги, olim **дѣтѣ**, debita, Accus. plur. Declin. III. 1. а **долгъ**.

наша nostra, Accus. plur. Pronominis possessivi **нашъ**.

такъ, olim **также**, sicut, Adverbium.

и мы et nos, Nomin. plur. Pron. 1. pers., cum quo Accus. sing. ма, et Dat. ми conferri possunt. Nom. sing. аз radicem propriam constituit.

оставляем dimittimus, Praes. 1. pers. plur. iterativi оставляти, аѣ оставити.

должникѣм debitoribus, Dat. plur. Declin. masc. 1. а должник, quod est оpe ник а долг formatum.

нашим (scribendum нашим) nostris, Dat. plur. а Pron. poss. наш.

и не введи et ne inducas, и Conj., не particula negativa Verbis praefigi solita, введи 2. pers. sing. Imperativi а composito введѣ inducam, cujus simplex, rejecta praepositione, est ведѣ duco.

нас nos, Genitivus plur. Pron. 1. pers. pro Accus. мы, ob negationem не.

ѣ напасть in tentationem, Acc. sing. ob praepositionem ѣ, Declin. fem. quartae, qui а Nom. напасть non differt. Abstractum напасть est ab Infin. напасти, incidere, incursitare, fut. нападѣ, cujus simplex, rejecto на, est падѣ cado.

но sed, Conjunctio, olim нѣ.

избави нас libera nos, secunda pers. sing. Imperativi а composito избавити eripere, eximere, cujus simplex бавити est factitivum а быти esse.

ѡ а, Praep. regens Genitivum, ѡ аѡкабагѡ
ἀπὸ τῆ ποιήρου.

аѡкабагѡ malo, Genit. sing. masc. Declin Ad-
ject. definitorum primae, cujus indefinitum аѡкаб
опе аѡ а ѡка, dolus, formatum.

ѡкѡ quia, Conjunctio.

твое еѡтъ tuum est, еѡтъ tertia persona sing.
Verbi anomali еѡмь.

црѣтвѣе regnum, vide supra.

и сила et potentia, δύναμις, и слава et gloria, No-
minativi sing. Declin. fem. 1. слава, unde et сла-
вити glorificare, est а слѡю seu слѡвѣ, unde et
слово.

во вѣки, olim въ вѣкѡ, in secula, Accus.
plur. Declin. m. 1. а вѣк aetas, seculum.

Analysis versuum aliquot ex Evangelio Joh. Cap. I.

Praemittam primos tres versiculos et quarti
partem ex Alexii Metropolitae Mosquensis versione
descriptos (sine contractionibus codicis), ut cum
textu superius p. 70-72. expresso confertur possint.

искони бѣ слово. и слово бѣ къ богу. и бог
бѣ слово. съ бѣ искони къ богу. вса тѣм
бѣиша. и без него бѣишь ничтоже еѡе бѣишь. въ-
том живот бѣ.

О о

искѡ

и^икони in principio, Adverb. ex и^из et Genit. кони, а конь initium. Alii в^вначалѣ: в in, Praepositio, началѣ initio, Localis Declin. neutr. 1. а начало, quod est о^орело а начати, incipere, formatum.

бѣ fuit, Praeter. 3. pers. sing. а быти; alii баше erat, Praet. iterat. pro бѣаше а бѣ.

слово verbum, Nomin. Declin. 1. neutr.

къ прѣс, ad, apud; alii ѿ бога а Deo.

богъ deo, Dat. sing. а бог, Declin. m. 1. бо-га Gen. Declin. m. 1.

бог deus, Nomin. Declin. m. 1.

сь hic, о^оυ^тος, Pron. demonstr. masc. Alii сѣ hoc, referendo ad слово. Editi сѣй referendo ad Dei filium λόγος, quod jam Alexius fecerat.

всѣ omnia, Nomin. plur. neutr. а всеъ. Alii все in singul.

тѣм per eum, Instrum. sing. а Pron. тѣ.

бѣиша facta sunt, Praet. 3. pers. plur. а бѣи.

Alii бѣи, alii бѣикъ, in sing. referendo ad все.

и et, Conj. без sine, Praep. regens Genit.

без него sine eo, (Codd. Serb. без него, Cod. Sec. XII. Mosqu. без него), него cum prosthetico и ob praecedentem praepositionem pro ego seu него, Genit. Pron. tertiae pers. и.

бѣикъ ничтоже Alexius ordinem graeci textus ἐγένετο ὁδὲ ἐν pressius secutus est, cum quo facit et

et Mosqu. secundus, retenta tamen negatione не: небы ничтоже, quam Syntaxis slavica exigit.

ничтоже nihil, Nominat. Pron. compositi ex negatione ни et что quid, et emphatico же.

быть factum est, antiquiores Codd. Syntaxi slavicae convenienter legunt небы, небыть. Negatio enim не Verbo praeponi debet, etiamsi alia vox negans in constructione invenitur.

бы factum est, Praet. simplex, а быти. быт vero coaluisse videtur ex бытъ factum est.

же seu же quod, Nomin. Pron. relat. neutrius generis аб же, quod ex и et же compositum est.

бы, seu ut alii legunt бытъ, vide supra.

вътом in ipso, въ in, Praep. regens Localem.

том Loc. sing. Pron. demonstr. а ты.

живот vita, Nom. Declin. m. 1. живот formatum est ope от ab Adjectivo жив vivus, quod est a Verbo живѣ, жити, vivere.

бы erat, fuit, Praet. а быти esse.

и живот бы et vita erat.

свѣтъ lux, Nomin. Declin. m. 1.

чѣлом hominum, proprie hominibus, Dat. plur. declin. m. 1. а человек, quod ope он et чѣк а чел formatum videtur. Confer чело frons et челада familia.

и свѣтъ et lux, vide supra.

въ тьмѣ, во тьмѣ, in tenebris, sing. Declin. fem. 1. а тьма, quod est ope а a radice тьм seu тем formatum. Confer Polonorum ёма, quorum ё respondet slavico тъ.

свѣтитъ, alii свѣтитъся, lucet, tertia pers. sing. Praes. а свѣтити seu свѣтитися, quod est а свѣтъ lux.

и тьма et tenebrae, vide supra.

кто eum, in editis егѡ, Genit. Pronom. tertiae personae, Declinat. 2. ab и, pro Accus. и, ob negationem не in не постиже.

постиге comprehendit, Praet. tertiae pers. sing. а постигнѣ, quod est compositum ex по et стигнѣ, cujus Iterativum est стигати seu стигзати, Praes. стигаю. Alii не векиятъ, uti nunc editi. векият Praet. simplex веки cum т paragogico, ab векимѣ, векиати, amplecti, complecti, quod est compositum ex ве and имѣ, Inf. мти capere.

Grammaticae Slavicae

Pars III.

De Vocum Constructione.

I

Syntaxis Convenientiae.

§. 1.

Sermo constat **Subjecto**, **Copula** et **Praedicto**. **Subjectum** casu recto sive **Nominativo Pronominum personalium** et **Substantivorum** exprimitur:

a. аз нишъ емь и оубогъ, ego egenus sum et pauper.

b. богъ твой емь азъ, Deus tuus sum ego.

c. ты еси богъ спасъ мой, tu es Deus salvator meus.

d. ты страшенъ еси, tu terribilis es.

e. сей есть сынъ божій, hic est filius Dei.

f. той есть щедръ, ipse est misericors.

g. мечъ есть языкъ царевъ, gladius est lingua regis.

h.

- h. жи́ва бу́дет ду́ша ва́ша, vivet anima vestra.
 i. сѣ́ е́сть пра́ведно, hoc est justum.
 k. бла́женнѣ сѣ́тъ ра́бѣ тѣ́и, beati sunt servi illi.
 l. всѣ́ по́утѣ е́гоу пра́ви, omnes viae ejus rectae.
 m. за́творены́ бы́ша ду́вери, clausae erant fores.
 n. стрѣ́лы ма́ладе́чѣ бы́ша ꙗ́звы нѣ́х, sagittae parvulorum factae sunt plagae eorum.
 o. ба́ху́ же и́ жены́ издалече́ зра́ще, erant autem et mulieres de longe aspicientes.
 p. тво́а сѣ́тъ не́беса, tui sunt coeli.
 q. всѣ́ мо́а тво́а сѣ́тъ, omnia mea tua sunt.
 r. сѣ́а сло́веса́ истинна́ бо́жѣа сѣ́тъ; haec verba Dei vera sunt.
 s. та́ сѣ́тъ скверна́ща́а чело́вѣ́ка, illa sunt quae polluant (τὰ κοινῶτα) hominem.
 t. е́гоуже́ ка́латъ о́уста е́гоу по́лна сѣ́тъ, cujus maledictione os ejus plenum est.

Vides hic omnia, quae de Subjecto praedicantur, numero et genere, copulam etiam persona, cum Subjecto convenire.

§. 2. In tertia persona copula (е́сть et сѣ́тъ) saepe subintelligitur, quin exprimitur:

- u. свя́то и́ стра́шно и́ма е́гоу sanctum et terribile nomen ejus.
 x. за́повѣ́дь го́сподна́ свѣ́тла́а про́свѣ́щающа́а о́чи praeceptum Domini lucidum illuminans oculos.

у. СОТОВЕ МЕДОВНІН СЛОВЕСА ДОБРА, favi mellis verba bona.

з. НЕКО ВЫСОКО, ЗЕМЛЯ ЖЕ ГЛУБОКА, СЕРДЦЕ ЖЕ ЦАРЕВО НЕУБЛАНЧИТЕЛЬНО (olim неблочно) coelum excelsum, terra autem profunda, cor vero regis argui non potest (ἀνεξελέγκτος); Vulg. coelum sursum et terra deorsum et cor regum inscrutabile.

§. 3. Omnia verba, dum Praedicatum agunt, copulam includunt: око видит, oculus videt, оухо слышит, auris audit, птица летит avis volat, огонь палит ignis urit; а́ѣта твоа нешко́дѣют anni tui non deficient.

§. 4. Vocativus est vicarius Nominativi. Subjectum itaque, quod alloquimur, aut nomine suo compellamus, casu vocativo exprimendum est:

БОЖЕ, ГОСПОДИ, СПАСИТЕЛЮ, ЖЕНО, БОГОРОДИЦЕ, ЦАРИЦЕ, ВЛАДЫЧИЦЕ, ГОСПОДЖЕ, ДѢВО МАРИЕ МАТИ etc. КДННЕ, ИСТИННЕ ПРАВЕДНЕ, ЩЕДРЕ И МИЛОСТИВЕ.

а. ВОСКРЕСНИ БОЖЕ, exurge Deus.

б. ПРИИДИ БРАТЕ МОЙ, veni frater mi.

в. БЛАГОСЛОВИ ВЛАДЫКО, benedic Domine.

г. ОТЧЕ НАШ ИЖЕ ЕСИ etc., pater noster, qui es etc.

д. ВСКЗЮ ПРИКОРЕНА ЕСИ ДШЕ МОА, quare tristis es anima mea.

и. БОЖЕ СВАТЫЙ ВЛАДЫКО, НЕБЕСНЫЙ ІсѢ ХЪ царю, Deus sancte Domine, coelestis Jesu Christe rex.

з.

Д. ВОЗЛЮБАЮ ТЕ ГОСПОДИ КРѢПОСТИ МОА diligam te domine, fortitudo mea.

Е. РАДОСТИ МОА, ИЗБАВИ МА, gaudium meum, libera me.

Nunc in correcta Psal. 17, 2. крѣпосте, et Ps. 31, 7. радости, male utique. Antiquae enim editiones крѣпости, радости legunt. Sic et Psalt. Venetum et Codd. Mss, Confer supra p. 481.

§. 5. Quod de duobus Subjectis, etiam diversis, praedicatur, numero duali exprimere amant Slavi veteres, cui tamen in libris impressis pluralis non raro substitutus fuit, praecipue in 1. persona,

А. МЫ ПОДОКОСТРАСТНА КЕВѢ ВАМ ЧЕЛОВѢКА БЛАГОВѢСТВЮЩА ВАМ Act. 14, 15. Ostrog. мы quidem est in plurali pro вѣ seu ва, кевѣ in duali pro ева, in quibusdam editis ема. In correcta plurales ПОДОКОСТРАСТНИ ЕМЫ ЧЕЛОВѢЦЫ БЛАГОВѢСТВЮЩЕ substituti sunt.

Б. МЫ ОУКѢ ВПРАВДѢ: ДОСТОЙНАА БО ПО ДѢЛАМ НАМ ВОСПРІЕМЛЕБА (alii вѣ - възпріемлевѣ) Luc. 23, 41.

В. АЗ И ОТЕЦЪ ЕДИНО ЕВѢ olim (nunc ема pro masc. ева) Joh. 10, 30.

Г. АЗ И ІУНАААН СЫН МОЙ СТАНЕБА in Moscu. prima, (станевѣ in Ostrog., станем in correcta) 1 Reg. 14, 40.

- а. вѣхрамѣ божіи ходи́ховѣ Psal. 54, 15. in Ostrog.
Melius Psalt. Ven. ходи́хова, correcta in plu-
rali вѣдомѣ-ходи́хом.
- є. гдѣ хо́щеши, оугото́ваеѣ Luc. 22, 9. Cod.
Кор., оугото́ваем in editis.
- ж. вамъ вѣ́ благово́стѣеѣ Act. 13, 23. in Damiani
Apostolo. Confer p. 491.
- з. по́йдеѣ оубо на по́ле Gen. 4, 8. in Ostrog.,
по́йдем in correcta.
- з. да помни́ѣ Gal. 2, 10. Mss. et Ostrog., пом-
нима editiones mediae, помним postremae.
- и. прѣ́иди брѣ́те мой: изы́деѣ на село, възво-
ри́ѣса въ́селехъ, оура́ниѣ въ́виногра́дѣхъ,
ви́дѣѣѣ аще — Cant. 7. 11. 12. in Ostrog.
Correcta plurales и въздемъ, възворимса,
у́ранимъ, у́видимъ substituit.

Confer quae p. 548. de terminatione masculina
ва diximus. In Mss. quidem, quae mihi consulere li-
cuit, pro masc. ва ubique вѣ́ reperi. Pro хо́щеѣ,
проси́ѣ, саде́ѣ, може́ѣ (Marc. 10, 35. 37. 39.)
leguntur in Cod. Ossolinskiano, Kopit. et in Ostrog.
editione хо́щевѣ́, проси́евѣ́, саде́евѣ́, може́евѣ́. In
Damiani Apostolo constanter вѣ́ in utroque genere
usurpatur: имѣ́евѣ́, да́евѣ́, помни́евѣ́, може́евѣ́, въз-
вра́щѣѣѣ оба да посѣ́тивѣ́, in Praeteritis ходи́хо-
вѣ́, ви́дѣ́ховѣ́, слы́шаховѣ́, проповѣ́даховѣ́ etc.
Sic in poemate de Igore оба ѣвѣ́, вѣ́-опѣ́таевѣ́.

Secundae et tertiae dualis exempla cape e
Lucae capite 24. postremae editionis.

и. и се два ѿ них бѣста идѹща въ тойже день въ весь
— v. 13. и та бѣждоваста въ себѣ — v. 14.

к. и бысть бѣждѹщима нма и совопрошающима (Ostrog. стѡпрашацнмаса) v. 15.

л. очнже ею держастѣса, да егѡ не познаета v. 16.

м. рече же к нима: что сътъ сѣа, ѡ нихже стазаста к себѣ идѹще (Ostrog. идѹща) и еста
драхла v. 17.

н. и рече им (Ostr. нма): кѣнх; онаже рѣста емѹ
v. 19.

о. и той рече к нима (Ostr. кним): ѡ несмысленнаа и кѡснаа сердцем v. 25.

п. и приближишаса (plural.) въ весь, внюже идаста
v. 28.

р. и нѣждаста его, глаголюще (plur.): шблззи
с' нама — и вниде с' нима шблззи (Ostrog.
облззти) v. 29.

с. онѣма же ѡверзостѣса очн и познаста его v. 31.
(Ostrog. ѡверзостаса masc. pro femin.)

т. и рекоста к себѣ: не сердце ли наше гора бѣ въ
нас v. 32. Ostrog. наю in Gen. duali, et внаю
in Locali duali.

х. и воставша въ той час, возвратистаса — и шбрѣ-
тоста v. 33. и та повѣдаста v. 35.

Ф. онѣ же прѣстѣпашѣ (Ostr. et Mss. прѣстѣпашн)
мѣстѣа за нозѣ егѡ и поклонистѣа емѡ
Matth. 28, 9. Mardarii editio поклонистася,
Cod. Mss. etiam мѣтася, mascul. pro femi-
nino.

Х. посластѣ убо сестрѣ к немѡ, глаголюще (plur.)
Melius Ostrog. in duali глаголющи Joh. 11, 3.

Щ. аще же брат или сестра нага бѣдетъ и лишени
(plur.) бѣдетъ дневнѡа пища Jac. 2, 15. Sic
Ostrog. At Damiani Apost. лишена in duali.
Correcta in plur. наги бѣдѣт, лишени бѣдѣт.

Anomalia generis etiam in secunda et tertia persona locum habet. In his autem masculina terminatio та pro feminina тѣ usurpatur, etiam in Codd. antiquis. In Damiani Apostolo кста pro ктѣ. мнѡстѣ и правда срѣтѡстѣа, правда и мир шѡлѡкѡзастася Ps. 54, 11. in correcta. Ostrog. vero et Psalt. Ven. срѣтѡстася habent. At Psalm. 13, 7. идѣже стоастѣ нозѣ егѡ omnes tres conspirant. Pluralem Verborum cum duali Substantivorum constructum jam in editione Ostrog., saepius tamen in correcta invenias: очн ваши оузрѣат pro оузрѣтѣ. Zach. 13, 8. correctae editione plurales потребѣатся, изчезнѣт cum duali двѣ части еа construit. Ostrog. vero duali utitur: двѣ еа части потребѣтѣа и оугнѣлетѣ, vitiose utique pro потребѣтѣа, оугнѣлетѣ, uti Mosqu. prima recte emendavit.

§. 6. Substantivo colectivo singulari jungitur Verbum in singulari: соимъ людей шѡдѣетъ та Psal. 7, 8. synagoga populorum circumdabit
te;

te; оумолча же все, множество Act. 15, 12. tacuit autem omnis multitudo. Saepe tamen etiam in plurali:

1. кто сѣтъ братіа моя Matth. 12, 48. Qui sunt fratres mei?

2. цѣлѹютъ вы (вас) сѣщаа со мною братіа Phil. 4, 21. Salutant vos, qui mecum sunt, fratres.

3. сонм лѣкавыхъ шдержаша ма Psal. 21, 17. Concilium malignantium obsederunt (obsedit) me.

4. рци такъ каменіе се (се) хлѣбъ бѣдетъ Matth. 4, 3. Dic ut lapides hi panes fiant.

5. воскликнѣте богови вся земля Psal. 97, 4. Jubilate Deo omnis terra. Hic tamen Slavus magis graecum textum exprimere studuit.

.Sic останокъ людей идоша. Apud Nestorem pluralis Verbi cum Collectivo saepissime legitur: прокъ людей (ладій) возвратишася на побѣгъ (residuum navium); иѣдѣтъ рѣсь и напачи сѣтъ; повѣдахъ каждо своимъ; елико насъ крестилася есмь (есмы).

Exemplum secundum docet Adjectivum cum colectivo connecti in singulari. At non desunt exempla, in quibus adjectiva etsi coacte in plurali construuntur. немощнымъ братіи 1 Cor. 8, 9. Ostrog. infirmis fratribus. At correctae delevit братіи cum in Graeco non legatur. 3 Macch. 4, 5. Ostrog. вѣдѣше бо са старей множество, сѣдинами оубѣлены и — слачены; correctae melius вѣдомо бо каше престарѣлыхъ множество сѣдинами украшенныхъ, — слаченыхъ, referendo participialia adjectiva ad Genitivum престарѣлыхъ. Psalt. 151, 5. братіа моя добри и белци,

и

и не благоволи въ нихъ гдѣ. Melius Psalt. Ven. дс-бра и велика, quamvis въ нихъ (ἐν αὐτοῖς) in plurali legat, quod ad collectivum femininum братіа referendum erat.

Numeralia пять, шесть etc. considerari possunt ut Collectiva neutra, hinc etiam cum iis verbum in plurali subinde construitur: помша ю семь Marc. 12, 22. acceperunt eam septem (οἱ ἑπτά); at v. 20. семь братіи съ septem fratres erant. Vide infra Syntaxim Numeralium.

§. 7. Syntaxim graecae potius linguae, quam suae observasse censendus est interpret slavus, quoties ille verbum singulare cum neutro plurali conjungit: Psal. 1, 3. Ostrog. Ven. et correcta вса, велика аще творит, оуспѣет (κατενοδοθήσεται), prosperabitur, pro оуспѣют prosperabuntur. 1. Cor. 10, 23. Ostrog. вса ми лѣтъ есть (ἔστιν), at mox eodem versu вса ми лѣтъ сътъ. Correcta utroque loco сътъ. Luc. 11, 20. Cod. Kopit. бываѣтъ послѣднимъ (γίνεται τὸ ἔσχατον), editi бываѣют. Exstant et alia servilis imitationis exempla, quae docent, interpretem nullam habuisse rationem generis vocum slavicarum, dummodo in graeco neutra pluralia cum verbo singulari constructa invenerit: Ostrog. 2 Tim. 2, 20. нѣтъ точію сосѣди злати и сребрени, но и древани (ἐκ ἑσι-σχεῖν etc.) non solum sunt vasa aurea etc. Melius correctae не точію сосѣди злати и сребрани сътъ etc. Psal. 10, 4. вса соженіа (lege всесоженіа) твоа тѣчна бѣ-

ди

ди Ostrog., at Venet. Psalt. et correcta **всесоже-**
ніе твое тѣчно in singulari, cum graeco. In Psal-
 terio Kioviensi in Cantico Moysis: **да снѣдетъ** **пко**
роса глаголы (lege глаголи) **моя Deut. 32, 2.** (**κα-**
ταβήτω — τὰ ῥήματα), at Ostrog. Psalt. Venetum et
 correcta **снѣдѣтъ**, syntaxi slavicae conformius.

Graecissat nimium interpres 1 Macch. 12, 23. и
наша ваша есть **τὰ ἱμῶν ἱμῶν ἐσιν**, melius correcta и
иже наша, ваша сѣтъ. Et 1 Macch. 4, 27. melius nunc
не иже хоташе, такова быша, quam olim: не како
хотѣ такова кысть, τοιαῦτα γέγονει.

§. 8. Pronomina personalia, si Subjecta agent,
 exprimere non magis amat Slavus, quam aut
 Graecus aut Latinus, nisi emphasis aut alia ratio
 id exigat.

яъ твой есм (subintellecto аз).

иѣсмы **нощи** **ниже** **тмы** (subintellecto мы).

кто еси? (subaudi ты); **что твориши?**

божїи есте и сынове вышнихъ вси.

градет, идет, лежит, спит, молится.

пѣахѹ, пѣахѹ, женахѹся, посагахѹ.

азъ рѣкою мочно оутвердихъ небо.

азъ есмъ богъ и нѣсть иного.

чадо, ты всегда со мною еси.

выше пѣхъ человеци оумираете.

аще есте и пїете, не вы ли есте и вы пїете

Zach. 7, 6.

онъ же рече, они же рѣша, они же искахѹ etc.

Quo

Quo in casu *om* demonstrativum vices agit. Pronominis personalis tertiae personae *и*, quod in Nominativo non est in usu.

Pronominibus personalibus utuntur Russi pro Verbo *емь*; hinc in Ostrogiensi Deuter. 14, 1. *снѣе ко вы гѣ еѣ вашего*, pro *снѣе есте*, uti recte correcta.

§. 9. Si Nominativi personarum diversarum pluralem aut dualem postulent, potior ratio habenda est primae et secundae quam tertiae personae. Praestat enim prima reliquis duabus, secunda tertiae: аз и сн мой и братѣа моѣ повинѣмса законѣ. аз и дом отцу моих согрѣшихом, ты и снѣе твои прославитсѣа. ты и сына твоѣа живѣ еѣдетѣа.

§. 10. Verbum in plurali aut duali masculino generi utpote praestantiori se conformat: отцу мой и мати моѣ вѣстѣистѣа ма; жезл твой и палица твоѣа, та ма оутѣшистѣа; правда и мир шлоуѣзастѣа. Psal. 83, 3. сердце мое и плоть моѣа возрадовастѣа per anomaliam generis, pro возрадовастѣа. Eadem licentia Psal. 84, 11. duo feminina Substantiva in antiquis editionibus cum duali masculino construuntur: милость и истина срѣтѣастѣа, in correcta срѣтѣстѣа. Confer pag. 587.

§. 10.

§. 11. Adjectiva et pronomina possessiva numero et genere concordare cum Substantivis, exempla §. 1. subnexa docent. Idem valet de Participiis passivis in utroque numero, de activis in а in singulari, immo et de Gerundivis, praecipue si assumpta terminatione definita in Adjectiva trans-eant.

ПРЕДАН БЫХ; ВИНОВРАД - ПОЖЖЕН ОГНЕМ И РАСКОПАН.

АА ЗНАЕМА БЪДЕТ СИЛА ЕГЪ.

АЩЕ НЕ ГДЪ ПОМОГА БЫ МИ, ВЪ МАЛѢ ВСЕМИЛАСА БЫ
ВЪ АА ДЪША МОА.

БЪДИ ИМА ГОСПОДНЕ БЛАГОСЛОВЕНО. ОСТА ТВОЕ ѠПТО
Ѡ ТЕБЕ (БЪДЕТ). ЗАБЛАДИХ ПКУ ОБЧА ПОГЫБШЕЕ.
СПАСЕНИ БЪДЕМ. ЛЮДІЕ ЗИЖДЕМІИ ВОСХВАЛАТ ГДА,
ПАДОША ПЗВЕНИ МНОЗИ.

СЫНОВЕ ТВОИ И ДЩЕРИ ТВОА ѠДАНЫ БЪДУТ ПЗЫКУ
ИНОМУ. ДѢВЫ ИХ НЕ ѠГѢТОВАНЫ БЫША, ВДОВЦА
(plur.) ИХ НЕ ОПАКАНЫ БЫША.

БЛАГОСЛОВЕНА ПЛЕМЕНА ОУТРОБЫ ТВОЕА Ostrog. бл.
ИСКАДІА ЧРЕВА ТВОЕГЪ correcta, Deut. 28, 4. et
v. 18. ПРОКАЛТА ПЛЕМЕНА (corr. ИСКАДІА) ОУ-
ТРОБЫ ТВОЕА. ТА (corr. СІА) ВРАТА ЗАКЛЮЧЕНА
БЪДУТ Ezech. 44. 2.

Anomaliae generis in Ostrog. Deut. 28, 17. про-
КАЛТЫ ГДМНА ТВОИ et c. 17, 20. МНОГИ ЛѢТА (corr.
recte МНОГА ЛѢТА) excusari possint, cum et Poloni
et Russi femininum cum plurali neutro construant. At
2 Macchab. 6, 10. ДѢѢ БО ЖЕНЫ ОКЛЕВѢТАНИ СДѢ
nullo

nullo modo tolerari potest, hinc et correctum fuit. Legitur enim nunc **ѡклеветаны быша** in feminino. Corrigi autem etiam debuisset 1 Macch. 3, 29. **дани ѡ стран мали**, cum **дани** femininum sit, cui fem. **малы** respondet. Etiam Арос. 1, 15 et 2, 18. **нозѣ подобни** corrigendum fuit. Editor Mosqu. primae **недолжна** бо **сбѣ** чадѣ 2 Cor. 12, 14. male correxit **ропѣndo** fem. **недолжны**, Correctores vero recte restituerunt neutrum **недолжна**. At 2 Cor. 10, 10. **посланиѣ** — **тажки и крѣпки**, Арос. 13, 5. **даны быша емѡ оуста глаголюща** incorrecta mansere. Арос. 12, 14. **даны быша женѣ двѣ крыла**, mutarunt solum correctores dualem in pluralem **два крыла**, cum quo. **feminin.** **даны** (pro neutr. **дана**) construxere.

In libris recentius in Polonia aut Russia translatis ex. gr. in Pentateucho, libris Regum et Paralipomenon, Macchabaeorum, leguntur subiude Gerundivae **feminina** in **щи**, **ши** terminata pro masculinis: **хоташи**, глаголющи pro **хотѣ**, глагола, оумноживши, оузрѣвши pro **оумножив**, оузрѣв. In plerisque locis correctores restituere terminationem masculinam. Num. 22, 32. olim **оузрѣв ма осла**, nunc **вида ма осла** male pro **видаши** (aut **видѣвши**). Mutato enim genere Substantivi etiam mutanda erat terminatio Gerundivi. 2 Macch. 1, 22. olim **егда сѣниѣ вѣсѣа первѣе вѣ** **окалицѣ сѣши** (**ѡу**), nunc **и. с. возсѣа** **преждѣ** **окалично** (**ἐκτεφής**) **сѣшо**. Viderunt illi femininum **сѣши** non posse convenire neutri **сѣниѣ**, mutarunt itaque genus, sed pro vulgari **сѣшо** utique **сѣше** scribendum erat. Confer Matth. 6, 30. **сѣно сѣльное днесь сѣше**. Gerundivorum terminationem masculinam convenire etiam neutris supra diximus: **сердце-гора бѣ** Luc. 24. 32, **зерно пшенично пада** Joh. 12, 24. Immo olim **око рѣгалай** Prov. 30, 17. pro **рѣгала**, nunc **рѣгающе** cum terminatione definita pro **рѣгающе**.

§. 12. Adverbium исполнь, olim et свобода, non raro etiam Comparativi Adverbiorum, quando Adjectiva supplent, omni numero et generi tribuuntur: исполнь земля, правды исполнь десница твоя; четыре животна исполнь очес; мнозѣх птицъ лѣхше есте вы meliores estis vos. Joh. 8, 33. 36. свобода едѣте in Mss., свободни in editis. еда кто честнѣе. теке honoratior te Luc. 14, 8. (In Mss. мѣnus antiquis честнѣй in masculino). сего послѣдшав мѣдрый премѣдрѣ едѣет σοφώτερος ἔσαι Prov. 1, 5. сей же баше славиѣе всѣх Gen. 34, 19. (nunc славиѣшій). меншіи перет мой толстѣе естъ чресла отца моего 2 Paral. 10, 10. Russi et hodie Adverbiis pro comparativis Adjectivorum utuntur, uti quandoque veteres Interpretes. Cape duo exempla ex Damiani Apostolo: толико лѣче кѣв аѣгла, кѣнко разлѣчнѣе ихъ наслѣдова имѣ Hebr. 1, 4. nunc толѣкѣ лѣчшій бѣв аѣглашѣ, елѣкѣ прѣславиѣе паче ихъ наслѣдствова имѣ. Respondet autem лѣче еѣв, uti лѣчшій бѣв, граесо κρείττω γενόμενος. 1 Cor. 15, 19. пѣхше кѣм miserabiliores sumus, ἑλασνότεροι ἐσμὲν, nunc шкѣлѣнѣиши-есмы.

§. 13. Adjectiva, quorum pleraque duplicis terminationis, indefinitae et definitae, capacia sunt, si Praedicatum agant, indefinitam terminationem postulant: благъ естъ сот; едѣдъ теѣѣ подобен; блага милость твоя; да едѣдѣт сынове егѣ сирѣ.

сѣ-

СЪДѢШ ТВОА БЛАГШ. ДА БѢДѢТ ЧРЕСА ВАША ПРЕПОАСНА.

Si substantivis connexa Subjectum aut Praedicatum compleant, et determinent, etiam terminationem definitam admittunt: ДОБРОТА НЕБЕСНАА, СЛАВА ЗВѢЗДАА. ДИВНЫ БЫСОТЫ МОРЕСНАА; ГОРА БОЖІА ГОРА ТѢЧНАА, ПОНОШЕНІЕ ВѢЧНОЕ; ХЛѢБ НЕБЕСНЫИ, НЕДѢГ ДОЛГЫИ; ПОМАНѢ (inemor fui) СЛОВО СВАТОЕ СВОЕ. МЫШЦА СВАТАА ЕГО. НѢМЫ ДА БѢДѢТ ОУСТНЫ ЛЕТИВНАА Psal. 30, 19. muta fiant labia dolosa, τὰ χεῖλη τὰ δόλια. Supplent nimirum Slavi terminatione definita articulum aliarum linguarum. Quotiescunque igitur in Graeco articulus Adjectivis praeligitur, interpretes Slavus terminatione definita ulitur. Marc. 8, 22. приведоша к̑немѢ слѣпа τυφλόν, at v. 23 емза рѣкѢ слѣпаго тѢ τυφлѢ, cap. 10, 46. вартимей слѣпый ὁ τυφλός. V. 49. Substantivo uti maluit Slavus pro Adjectivo definito: возглаголиша слѣпца τὸν τυφλόν, v. 51. слѣпый же (ὁ δὲ τυφλός) глагола емѢ. Rom. 8, 16. самый дѣх спослѣдшествѣет дѣхови нашемѢ αὐτὸ τὸ πνεῦμα. Luc. 5, 31. не требѣют зарабѣи врача, но болащѣи, non indigent qui sani sunt, medico, sed qui male habent, οἱ ὑγιαίνοντες — οἱ κακῆς ἔχοντες. Psal. 63, 11. похвалятца вси правѣи сердцем laudabuntur omnes recti (οἱ ἐυθεῖς) corde; Luc. 6, 6. рѣка емѢ деснаа бѣ сѣха manus ejus dextera (ἡ δεξιὰ) erat

arida (ξηρα). Matth. 11, 5. Slavus Adjectivis definitae terminationis utitur, quia vices Substantivorum seu Subjectorum supplent, quamvis in Graeco articulus non praefigatur: слепїи прозирають и хромии ходат, прокаженнии очищаются и глбсїи слышат, мертвїи востают и нищїи благовѣствуют саесї τυφλοι etc. Sic твораї (ὁ ποιῶν), претвораї, призываї, разливаї Amos 5, 8. огонь попалаї, пламень пожигаї Psalm. 82, 15.

§. 14. Si proprie Substantivum Subjectum aut Praedicatum constituat, Adjectivum ei conexum terminationem jam indefinitam, jam definitam admittit. мал квас все смѣшенїе квасит Gal. 5, 9. modicum fermentum, μικρὰ ζύμη. сїе море великое и пространное Psal. 103, 25. hoc mare magnum et spatiosum, αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη etc. Quo antiquiores libros consulas, eo frequentiore usum Adjectivorum indefinitorum invenias, ut facile augeri possint exempla, quae paradigmata possessivi павлов supra p. 484 — 488. subjunxi. Ad illustranda, quae p. 486 de Vocativi flexione dicta sunt, locum e 2 Macch. 1, 24. 25. adducam. гдї, гдї еїе всѣх творче, страшный (ὁ φοβερός), крѣпкїй, и праведный, и милостивый, единый (ὁ μόνος) царю и благїй, единый датею, единые праведные (ὁ μόνος δίκαιος) и вседержителю, и вѣчный, спасаї (ὁ διασώζων) —, сотворивый (ὁ ποι-

(ὁ ποιῶν) — , и ѿтѣвѣи их, ubi единѣи cum Substantivis, едине vero cum Adjectivo праведне constructum est.

Hebr. 9, 12. in correcta editione legitur вѣчное искупленіе верѣтъи, licet εὐράμενος articulo careat. At in Damiani Apostolo верѣтъ, sine terminatione definita ѣи. Ostrog. aliam quidem vocem, sed terminationem indefinitam habet: вѣчное избавленіе сътворив. Numeralia ordinalia sine terminatione ѣи vix unquam reperias; in Dam. Apostolo tamen 2 Pet. 2, 5. осма нѣга pro осмагѣ occurrit. In eodem Hebr. 10, 31. страшно впасти въруцѣ кога жива, Σεῦ ζῶντος, sic et in Ostrog. licet еже ante впасти (τὸ ἐμπεσεῖν) inserat, in correcta vero страшно естъ еже — кога живагѣ.

§. 15. Possessiva in сѣ, еѣ, инѣ, ин, е: оре ѣ formata, ut прѣреч, единорѣждѣ, княж, respuunt terminationem definitam, excerptis божіи, бражіи, кравіи et paucis aliis, quae tamen in obliquis quibusdam casibus ut indefinita inflectuntur. Gentilia in екк in antiquis libris obvia, in recentioribus скѣи (скіи) amant. Hinc et мѣжескѣи, женскѣи пол, olim мѣжеск, женеск (in Dam. Apostolo мѣжеск, женеск), талантеск, pro quo Арос. 16, 21. талантес male in editionibus omnibus impressum est. Confer p. 131.

§. 16. Utuntur vero Slavi Adjectivis possessivis, uti et quibusdam aliis, loco Genitivi aliarum linguarum. сын божіи est filius Dei, гора божіа mons Dei, слово господне verbum Domini; дом

Давїдов *Domus Davidis*, сын Іушифов et Іушифъ, Іакшва, Левїин, гора сіиша, колѣно Іудово *tribus Judae*, лоно авраамѣ *sinus Abrahae*, сѣть дїавола *laqueus Diaboli*, рѣка грѣшница, има пророче *nomen prophetae*, подосїе змїинѣ *similitudo serpentis*, рѣбра сѣверова *latera aquilonis*, глѣбина морскаа *profundum maris*, пѣсѣк морскый *arena maris*; звѣрь тростен *fera arundinis*, зверїе дѣбравнїи *ferae sylvarum*, хлѣб а҃ггаскши *panis angelorum*, сѣнь смертнаа *umbra mortis*, смерть крестна *mors crucis*, цвѣт сеишый *flos agri*, власи главиїи *capilli capitis*, оуглїе огнено *carbones ignis*, в глави знѣ книжнѣ *in capite libri*, в гласѣ трѣхнѣ *in voce tubae*, глас пищаа *sonus fistulae* etc.

§. 17. Numeralia един, два, три, четвори *Adjectivorum* more cum *Substantivis* construuntur. пять, шесть etc. сто, тысяща (тысяща), тма, utpote *Substantiva singularia* verbum in *singulari* postulant:

пять их пало Арос 17, 10. *quinque* (οἱ πέντε) *ce-*
ciderunt.

не пять ли птицѣ цѣнитса *Luc. 12, 6. veneunt*.

шесть днїй есть *Luc. 13, 14. sex dies sunt*.

седмь оукѣ братїа бѣ *Luc. 20, 29. septem — erant*.

есть же емѣ сынов седмь *Ostrog. Job. 1, 2. (cor-*
recta быша же емѣ сынове седмь minus recte).

да

дано бысть им седмь трѣх Арос. 8, 2.

изыде седм а҃г҃л из храма Арос. 15, 6.

десѧ рогѣже видѣ, десѧ царей естъ Арос. 17, 12.

Ostrogensis (correcta десѧ рогѣже видѣ еси, десѧ царей естъ in plurali, minus recte).

аще бѣдет нѣкоемѣ члѣкѣ сто овец Matth. 18, 12.

падѣт ѿ страны твоеѣ тысяща, и тма шедсѧю теке Psal. 90, 7.

ѣѣ же въ кораблѣ вѣѣх дѣш двѣстѣ седмьдесѧ и шестѣ Act. 37, 37. Slavus in 3. pers. еѣ pro ѣмен, eramus; fortasse olim legebatur еѣ же нас.

коликѣ естъ днѣй раба твоего Ps. 118, 84. quot sunt dies servi tui.

§. 18. Negligi syntaxim slavica in editionibus recentioribus plura exempla docent. Sed et in antiquis subiinde verbum plurale cum numeralibus шестѣ etc. connexum probat, interpretes syntaxim graecae linguae potius secutos fuisse, quam slavicae: помѣша ю седмь Marc. 12, 22. седмь бо имѣша ю женѣ v. 23. кѣдѣт бо ѿ селѣ пѧть бѣдном домѣ раздѣлены (pro раздѣлени) Luc. 12, 52. седмь главъ горы естъ седмь Арос. 17, 9. сѣ v. 10. царѣе седмь естъ. глѣша седмь громѣв Арос. 10, 3. егда исполнишасѣ осмь днѣй Luc. 2, 21. въ немже малѣ, сирѣч осмь дѣш спасошасѣ 2 Petr. 3, 20.

Fac-

Factum id est praecipue, ubi Adjectiva simul cum numerali construenda fuere: дрѣгѣаже сеѣмь краб (Ostrog. кравы in Nominativo) изыдоша Gen. 41, 3. Rectius utique дрѣгыхъ сеѣмь краб изыде. и падоша ранени — патъ свѣтъ тысащъ мѣжей крѣпкихъ 2 Paral. 13, 17. pro паде раненыхъ etc. бѣхъ же тѣхъ водоноси каменни шесть лежаще Joh. 2, 6. Melius in Codd. Serb. Pragensi et Kopit. бѣ же тѣхъ водонос камен шесть лежащъ. патъ же бѣ ѿ нихъ мѣдръ и патъ юрѣдны Matth. 25, 2. Non aliter Mardarii editio, licet бѣе (i. е. бѣа) legat pro юрѣдны. At Cod. Kop. omnino recte Genit. мѣдрыхъ, бѣихъ. Vide Regimen Numeralium.

Geneseos Capite 41. contra Syntaxim slavicam sacpius peccatum fuit. V. 2. исхождахъ сеѣмь краб добры видомъ и избранны тѣлесы; Ostrog. quidem исхождаще in singulari et добра взоръ in Genitivo legit, sed избранны etiam male construxit cum сеѣмь краб. V, 4. и похъоша сеѣмь кравы злыа и хѣдыа тѣлесы сеѣмь краб докрыхъ видомъ и избранныхъ тѣлесы; Ostrog. corruptissime: и изыдоша (lege cum Mosq. prima изыдоша) сеѣмь злыа взоромъ и хѣдыа телесы сеѣмь кравы (quod ante злыа ponendum erat) докрыхъ, образомъ избранныхъ. V. 5. и се сеѣмь класи исхождахъ — избранны и добры, Ostrog. melius сеѣмь класъ etc. et избраннѣи in mascul. at mox iterum добры in feminino, cum tamen класъ sit masc. generis. V. 6. дрѣзѣи же сеѣмь класи тонцыи истончени вѣтромъ израстахъ по нихъ. Ostrog. дрѣгааже сеѣмь класъ (rectius utique) тонцыи истончени вѣтромъ изницахъ по нихъ. V. 7. и пожроша сеѣмь класи тонцыи истончени вѣтромъ сеѣмь класѣмъ изъ
бра-

вранних и полных. Ostrog. iterum семь клас, quamvis тоны и тончени etiam in plurali construxerit.

Formulae двѣа семь in Ostrog. Gen. 41, 6. семь сѣю Gen. 21, 30 pro семь сих, et на двѣа 3 днѣй Levit. 13, 5, antiquitatem sapiunt. Nam et Matth. 25, 16. Cod. Кор. legit двѣа ѣ (i. e. пять), quod v. 20. his repetit, ubi editiones nunc двѣа exhibent. Sunt nimirum numeri cardinales а пять usque десять revera Abstracta feminina, hinc et femininorum more declinantur: Genit. пяти, Instrum. пятию, семи, семію etc. reguntque Genitivum rei numeratae. Intuitu autem verbi cum iis construendi considerantur uti collectiva neutra quantitatis indeterminatae много, мало, koliko.

Numeralia два, оба, обанадесате dualem postulare, e §. 5 clarum est: бѣдѣа два (Ostrog. оба) ѣ плоть единѣ Gen. 2, 24, и бѣдѣа оба нага v. 25. Confer exemplum lit. ꙗ p. 586. et adde: поемже оба надесате оученика своа Luc. 19, 31. обанадесате аїаа (согг. апостоли) с'ним Luc. 22, 14. дванадесате коіца исполнь Марс. 6, 43. не двали надесате часа еста (согг. не дванадесать ли часовъ естъ) Joh. 11, 9. обѣ странѣ и обѣ земли мои бѣдѣа (pro бѣдѣтѣ) и прїимѣ и (dualis fem.) Ezech. 35, 10. nunc оба тзѣка (dual. masc.) и обѣ страны мои бѣдѣт (plur.) и возмѣ их ѣ наслѣдіе хлїрономѣш. Etiam in Ostrog. pluralis Verbi cum два constructus Арос. ѡ, 12. legitur: се грядѣт два гора по сих, correcta eadem repetit inserto еще ante два.

два

ДВА ГОРА, duo vae, dualis aut plur. а горѣ, melius
ДВѢ ГОРИ, nisi malis reddere ДВОЕ ГОРЕ. Confer, quae
Р. II. §. 26. de Neutorum duali dicta sunt. Recentiores
masculinum ДВА neutris tribuere p. 510. monuimus.
Hinc et КОЛѢНА МОА ИЗНЕМОГОСТА ѿ поста Psal.
108, 24. genua mea infirmata sunt a jejunio. Melius
utique Ostrog. et Psalt. Ven. КОЛѢНѢ МОИ ИЗНЕМО-
ГОСТѢ.

§. 19. Reciprocum СЕБѢ, СА, non solum ad
tertiam personam, sed etiam ad Subjectum seu
Nominativum primae et secundae personae refe-
runt Slavi. Hinc reflexiva МОЛЮСА, МОЛИШИСА, МО-
ЛНТСА, МОЛИМСА, МОЛИТЕСА, МОЛАТСА; СТѢЖЬСИ,
СТѢЖИШИСИ, СТѢЖИТСИ etc. et passiva ТВАЛЮСА,
ТВЯИШИСА, ТВЯИТСА etc. КЪПИТИ СЕБѢ pro ratione
personarum verbi finiti ex. gr. ХОЩУ, ХОЩЕШИ,
ХОЩЕТ, cum quo Inf. къпити construitur, reddend-
um erit: emere mihi, tibi, sibi, nobis, vobis, sibi.
Cape exempla quaedam. НЕМОГѸ АЗ ѿ СЕБѢ ТВОРИТИ
НИЧЕШЕЖЕ Joh. 5, 30. ѿ СЕБѢ а́п' ѡмѹтѢ, а me ipso.
МАРКА ПОЕМ ПРИВЕДИ СѢ СОБОЮ 2 Tim. 4, 11. съ
СОБОЮ IECUM, МѢТА ѢХУТѢ. ЕГОЖЕ ОУКРѢПИЛ ЕСИ СЕБѢ
Psal. 79, 18. СЕБѢ tibi, ѢХУТѢ. ДА НАСЛѢДИМ СЕ-
БѢ СВАТИЛО (corr. СВАТИЛИЩЕ) БОЖІЕ Psal. 82, 13.
СЕБѢ nobis, ѢАУТОѢ. ВСЕГДА КО НИЦНУХ (corr. НИЦНА)
ИМАТЕ С' СОБОЮ Matthaei C. 26, 11. С' СОБОЮ vobis-
cum, МѢТ' ѢАУТѢ. НѢТЕ СЕБѢ Damiani Apostolus
(editi СВѢИ) 1 Cor. 6, 19. non estis vestri, ѡ́н ѢСѢ
ѢАУТѢ.

§. 20.

§. 20. Sic et possessivum свой ad omnes tres personas Nominativi seu Subjecti refertur, et pro ratione trium personarum, et numeri aut singularis aut pluralis, latinis pronomibus meus, tuus, suus, noster, vester, suus respondet. Ex gr. разлію (corr. излію) твою воду гнѣвъ свой Os. 5, 10. iram meam, correctam мой. не ѿверзоу оутѣ своих Psal. 38, 10. os meum, corr. моих. оумерщвляю тѣло свое 1 Cor. 9, 27. corpus meum, correctam мою. прострѣ ръкъ свою Ezech. 25, 13. manum meam, correctam мою. Immo Mosqu. prima jam in margine notavit мою, male emendando lectionem свою, quam Syntaxis slavica probat. аще прѣдам тѣло свое Damiani Apost. 1 Cor. 13, 3. corpus meum, correctam, immo hoc loco etiam Ostrogiensis, мое, quod innumeris aliis in locis substitutum fuit. Chronographus Nestor: пойду во свой град, urbem meam; аще оубѣю брата своего, fratrem meum, cum свой referatur ad personam primam оубѣю.

In Damiani Apostolo Jac. 2, 18. мой е твой про свой legitur, sed hic certe ob antithesim: покажи ми вѣръ твою ѿ дѣл твоих и аз покажу тебѣ ѿ дѣл своих вѣръ мою. Editi аз тебѣ покажу ѿ дѣл моих, sed in aliis conveniunt.

свой ad secundam personam refertur, Jac. 2, 8. etiam in correctam: возлюбивши искренняго своего (tuum). In editionibus antiquis: оудержи т-

зык

зык свой (*linguam tuam*) и оустнѣ свои (*labia tua*) Psal. 33, 14. очима своимъ смотриши Psal. 90, 8. ѿврати еси лице свое Psal. 29, 8. ты оутвердил еси силою своею море Psal. 73, 13. послещи дѣхъ свой (corr. дѣха твоего) Psal. 103, 30. оклѣниси въ ризѣ свою Dam. Apost. Act. 12, 8. свою et Ostrog., correcta твою. Rectius iterum Damiani Apostolus аще исповѣдаемъ грѣхы свои peccata nostra, 1 Joh. 1, 9. at наша Ostrog. et editiones posteriores. In oratione dominica pro должникомъ нашимъ ponendum fuisset своимъ, cum вставляемъ praecedat. 1 Thess. 1, 2. благодаримъ — вмоли-твахъ своихъ Dam. Apost. et Ostrog. pro нашихъ.

Pro свой constructio cum secunda plurali persona Ostrogensis exempla non pauca suppeditat. рцѣте братѣ своимъ, людѣе мои, и сестрѣ своей Oseae 1, 1. Hic etiam correcta, quod mirere, своей, своимъ, relinquit. обратитесь къ гбъ ебъ своимъ, correcta вашимъ Oseae, 14, 3. внидѣте въклѣти свою, затворите дверь свою Isai. 26, 20. in Psalt. Ven., Ostrog. въ храмъ ваш, correcta въ храмъ вашъ, et utraque in plurali двери свои. Sic 1 Pet. 2, 12. Ostrog. et correcta житіе ваше, at Dam. Apost. rectius своихъ.

§. 21. свой si referatur ad Subjectum tertiae personae, respondet latino *suius*, *erw* vero et fem. *ia*, plur. *ихъ* respondent latino *eius* et *eorum*, quae

quae ad tertiam personam aliam, quae a Subjeto sermonis distincta sit, referuntur. рахиль плачущица чад своих, Rachel plorans filios suos, τὰ τέκνα αὐτῆς Matth. 2, 18. он же востав поят отроча и матерь ego, ille consurgens accepit puerum et matrem ejus v. 20, слышав же такъ Архелай црствует во Иудеи вмѣстѣ Нерода отца своего, cum autem audiisset, quod Archelaus régnaret in Judaea pro Herode patre suo v. 22., милость ego въ роды родовъ боащимса ego, misericordia ejus a progenie in progenies timentibus eum Luc. 1, 50., сотвори держава мышцею своею: расточи гвардыа мыслию сердца их, fecit potentiam brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui (ipsorum, αὐτῶν) v. 51. пиущааде боащимса ego; поманетъ вѣкъ заветъ свой, escam dedit timentibus se (eum), memor erit in seculum testamenti sui Psal. 110, 5. Si Gerundium боащимса resolas ope relativi in ниже боатса, facile intelliges ego referri ad aliam personam ab iis, qui timent, distinctam. Subinde tamen свой referunt Veteres ad personam, quae in oratione proxima est. вставилъ къ вса мзъмы ходити въ нѣтѣхъ ихъ Act. 14, 16. Damiani Apost. вънѣти своихъ. и дасть ѿ матери своей et dedit eum matri suae (αὐτῇ) Luc. 7, 15. Correcta nunc ego pro своей, quod postremum non solum Ostrogiansis

et

et Mardarii editio, sed etiam Mss. legunt. Ibid. v. 12. etiam correctâ legit сына единокровна матери своей, quamvis in slavica versione Nominativus (defunctus efferebatur) in Accusativum (efferebant defunctum, изношахъ оумерша) mutatus fuerit, et своей referri possit ad eos, qui efferebant filium. Recte призвавъ васъ въ вѣчную свою славу, in aeternam suam (αἰτῇ) gloriam, 1 Pet. 5, 10. legunt editi, male Damiani Apostolus кого славу. Hebr. 3, 5. вѣренъ бѣ въ всемъ домѣ егѡ, male Dam. Apost. домъ своемъ.

Duales Genitivi наю, ваю supplent possessiva, uti егѡ, еа in singulari, et ихъ in plurali. Serbi ali- que Illyrii formarunt possessiva adjectiva нѣговъ, нѣгова, нѣгово про егѡ, et нѣновъ, нѣнова, нѣново про ихъ; нѣнъ, нѣна, нѣно, et нѣзинъ, нѣзина, нѣзино про еа; Boh. solum g e g j (lege кій) pro feminino singulari g j (lege ѿй). Rom. 7, 9. pro егѡ in editis нунѣ legi егѡвъ (Ostrog. еговъ) p. 522. indicavimus.

§. 22. свой etiam respondet graeco ἰδιος: источникъ твоея воды да бѣдетъ тебѣ свой, ἕως σὺ ἰδίᾳ, Prov. 5, 18. correctâ твоей. свой имъ пророкъ, proprius ipsorum propheta, ἰδιος αὐτῶν, Tit. 1, 12, къ своей погубелъ имъ (Ms. имъ погубелъ) suam ipsorum perniciem, 2 Pet. 3, 16. во своемъ прїиде и свои его не прїимша, in propria venit et sui (ἰδίου) eum non receperunt, Joh. 1, 11. каждо во своемъ, unusquisque in sua, εἰς τὰ ἰδία Joh. 16, 32. Alias et

et во своя си. ωκλεκοша его въ ризы своя (τὰ ἰδία)
induerunt eum vestimentis suis (ipsius) Marc. 15,
20. ѿ своихъ емѣ, τῶν ἰδίων αὐτοῦ Act. 24, 23. какъ
мы слышимъ кѣждо свой языкъ нашъ, (Ostrog. ко-
ждо своимъ языкомъ нашимъ) τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν,
Act. 2, 8. Adde свои cum Dativo емѣ, си: свои
емѣ вси, οἱ αὐτῷ πάντες. по своей емѣ воли, secun-
dam suam (ipsius), κατὰ τὴν αὐτῷ, Hebr. 2, 4. вси,
ко своихъ си нщѣтъ, quae sua sunt, τὰ ἐαυτῶν,
Philip. 2, 21. не ищетъ своихъ си (correcta своя си)
non quaerit quae sua sunt, τὰ ἐαυτῆς 1 Cor. 13, 5.

§. 23. Pro Possessivis свой, мой, твой, utuntur
veteres Slavi non raro Dativo си, ми, ти Prono-
minum personalium: не повѣда отцѣ си, patri
suo, Judic. 14, 6. рече къ отцѣ си ad patrem suum
Judic. 11, 37. (correcta utroque loco своимѣ). кро-
ткомъ си ѡкомъ призри про своимъ, i. e. tuo. дай
вѣрномѣ си рабѣ царю нашемѣ, pro своимѣ i. e. tuo.
цѣлѣйте епимета възлюбленнаго ми, τὸν ἀγαπῶ-
τόν με, dilectum meum, Rom. 16, 5 Sic etiam v.
8, 9. кдѣ ти, смерти (corr. male смерти) жало,
гдѣ ти, аде, похѣда; πῦ σῶ etc. ubi est mors,
stimulus tuus? ubi est, inferne, victoria tua?
егда прїидеши въ царствїи си, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου,
quando veneris in regnum tuum, Luc. 23, 42. In
Damiani Apostolo: оученикомъ си про своимъ;
служба ми про моя; въпрѣвы ми ѿвѣтъ про мой;

свои-

СВОИНИКА МИ, ВАМЖЕ АПЛА, commilitonem meum, vestrum autem Apostolum Philip. 2, 25. про своинника моего еѣвашего посланника, Ostrog. СВОИСТВЕНА МНѢ viliose, про СВОИСТВЕНА.

СИ Dativus a reciproco СЕБѢ, cui emphaticus СЕБѢ respondet, distingui omnino debet a demonstrativo fem. СИ, haec, et neutro plurali СИ pro СІА. СЛОВОСА СИ idem est ac СЛОВОСА СІА verba haec; ГОРА СИ in Ostrog. (ГОРѢ СІЮ in Ven. et correcta), ЮЖЕ СТАЖА ДЕСНИЦА ЕГО, mons hic (montem hunc), quem acquisivit dextera ejus, Psal. 77, 54.

§. 24. Relativum ИЖЕ concordat quidem genere et numero cum Substantivo, ad quod refertur, sed non semper casu, cum hic a sequenti Verbo pendeat: ЗМІЙ СЕЙ, ЕГОЖЕ СОЗДАА ЕСИ; ТѢ ГАДИ, ИМЖЕ НѢСТЬ ЧИСЛА; БЫСТЬ НОЦЬ, В НЕЙЖЕ ПРОЙДѢТ ВСИ ЗВЕРІЕ ДБЕРАВНІИ.

Utuntur vero Interpretes relativo ИЖЕ, ТАЖЕ, ЕЖЕ, ad exprimendum Graecorum articulum *ὁ, ἡ, τὸ*, quo carent Slavi. СТАРЦА ТАЖЕ ВЪ ВАС МОЛЮ ТѢС ЕΥ ΕΜΟΥ, 1 Pet. 5, 1. Accusativum ТАЖЕ, qui graeco ТѢС respondet, habet etiam Damiani Apostolus (СТАРЦЕ КЖЕ) et editiones antiquae omnes, quem non male Correctores mutarunt in Nominativum: ИЖЕ ВЪ ВАС, qui in vobis sunt. БѢДИ ЖЕ ВАМ ЕЖЕ ЕЙ ЕЙ, И ЕЖЕ НИ НИ (τὸ καὶ καὶ, καὶ τὸ οὐ οὐ) Яс. 5, 12. Damiani Apost. ДА БѢДЕТ СЛОВО ВАШЕ КЖЕ НИ etc. At idem 2 Cor. 1, 17. ДА КѢТЬ ѿ МЕНЕ КИ КИ

и ѿ ѿ sine εἰς, editi vero *дабѣдет оу мене еме*
ей ей и еме ни ни. Hebr. 10, 31. *страшно впасти*,
 (edd. *естъ еме впасти*, τὸ ἐμπεσεῖν) *въ рѣцѣ*
бога жива (edd. *живаго*). Sic graecum *εἰς* τὸ Infinitivi
 praefixum reddere solent, praecipue recentiores,
въ еме: во еме слѣжити Hebr. 9, 14. at Damiani
 Apost. *sine еме. во еме быти ми слѣжителю*, *εἰς*
 τὸ εἶναι με, Vulg. ut sim minister, Rom. 15, 16.
жалущеси (Ostrog. *стѣжающе си*) *за еме оучити*
им люди, διὰ τὸ διδάσκειν, dolentes quod docerent
 populum, Act. 4, 2.

Cum Gerundiva assumant Adjectivorum terminationem definitam ad exprimendos Articulos in graeco praefixos, superfluum omnino est, Gerundivis *иже* praefigere. 2 Cor. 1, 21. *извѣстѣный*, *помазанный* respondent participiis graecis *ἐβεβαπτισμένος, χριστός*, sed v. 22. *иже и запечатанный* graeco *ὁ καὶ σφραγισάμενος* in Ostrog. et aliis, pro quo in correcta *иже и запечатанъ* qui et signavit (obsignavit), resoluta Gerundivo ope *иже* in Praeteritum simplex, legitur. Sic et Lucae 19, 27. factum fuisse probo. Legebatur olim recte *врагъ мой, нехотѣвшая* (τῆς μὴ θελήσαντας), inimicos meos illos, qui noluerunt. Verum in Evangeliiis Mosqu. 1606 pro articulo τὰς habetur *иже* ante *нехотѣвшая*, quod in editionibus mediis servatum fuit, in postrema vero pro Gerundivo Praeteri-

tum substitutum legitur: **ИЖЕ НЕ ХОТѢШЕ**. Exempla servilis imitationis alibi sat obvia sunt: **ИЖЕ (ѡ) ПОБѢДЫ НОСА ИМА** qui Victoriae ferens nomen, in Acathestis de S. Nicolao. **ИЖЕ (и) ЖИВОТ РОЖДАША** quae vitam peperit. **СЕ АГНЕЦЪ БОЖІЙ ИЖЕ (ѡ) ГРѢХЫ МІРА ВЗЕМААЙ**, ecce agnus Dei, qui peccata mundi tollit. In Calendariis **ИЖЕ (тѣ) ВЪ КЕСАРІИ** **ВЕЛИКАГО ВАСИЛА**, in Symbolo **ИЖЕ (тѡν) Ѡ О҃ЦА РОЖДЕННАГО**, a patre genitum; (in Psalt. Ven. quidem hic sine **ИЖЕ**, sed mox etiam addito) **ИЖЕ (тѡν) Ѡ О҃ЦА ИСХОДЕЩАГО (ИСХОДАЩАГО)**, **ИЖЕ (тѡν) СЪ О҃ЦЕМЪ И СЫНОМЪ СЪПОКЛАНАЕМА**.

Ilinsky in Concordantiis 18 locos adduxit ex Evangeliiis, in quibus **ИЖЕ** Infinitivis praefixum est ad exprimendum (тѡ) Graecorum: **А ИЖЕ — ПЛСТИ**, τὸ δὲ — **φαγεῖν** Matth. 15, 20. etc. Vocatque hanc particulam, male utique, **СОЮЗЪ**, i. e. Conjunctionem. Ex Actis vero semel duntaxat **ВО ИЖЕ** citat: **ВО ИЖЕ ѠВРАТИТИСЯ** ἐν τῷ ἀποστρέφειν, Vulg. ut convertat se. **ВОГДА** nov ex Epistolis pro **ВО ИЖЕ** (graeco εἰς τὸ respondens) 41, pro **ИЖЕ** quod a relativo **ИЖЕ** non separavit, 84 locos adduxit. **КА** tē m i **ИЖЕ** e Psal. semel citat, neglectis aliis locis, in quibus **ИЖЕ** graeco τὸ respondet, sed **ВНЕГДА** 57 vicibus repetit, quo ἐν τῷ Infinitivo praefixum reddi solet in Psalterio ante correctionem postreman Sec. XVII. a Russis edito. In Psalterio Veneto et Ostrogiensi interpres graecismos hos evitare studuit. Nam Psal. 4, 2. legitur **ВНЕГДА ВЪЗВѢХЪ** cum invocarem, **ПРО ВНЕГДА ПРИЗВАТИ МН**. Psal. 9, 29. **ОУБИТИ НЕПОВИННАГО** про **ИЖЕ** **ОУБИТИ**, τῷ ἀποκτεῖναι, et v. 30. **ЛОВИТЪ ВЪСХИТИТИ ОУБОГАГО**, Ven. **ЛАЕТЪ ВЪСХИТИТИ НИЩАГО**, τῷ ἀρπάζει, sine **ИЖЕ**; quod habet correcta.

Ео-

Еodem versu pro **всегда** привлещи и, ἐν τῷ ἐλκύσαι αὐτόν, quod jam in Ostrog. legitur, Venet. minus serviliter **да и** привлекает. Apud Russos pseudoarticulus **еже** etiam in compositis locum obtinuit: **ежедневно**, **ежегодно**, **ежемесячный**. Alexjejew unicum **ежеденный**, e Chronographo slavico sumtum, in Lexico ecclesiastico explicat.

§. 25. Particula не in propositione negativa Verbo praelegenda est, etiamsi aliae voces negationem exprimant, cujusmodi sunt ex не compositae: **никто**, **ничтоже**, **никогда**, **никоимже**: **нѣсте ли чли никоимже** nunquam legistis? Matth. 21, 16. et 42. **ни един ѿ них** не изыстъ, unus ex eis non remansit, *eis* — *ἐχ*, Psal. 105, 11. **не имать жаждати никогдаже** non sitiet unquam Joh. 6, 35. **да не погнѣнет ничтоже** ne quid pereat Joh. 6, 12. **ничтоже** емѹ не глаголютъ nihil ei dicunt Joh. 7, 26. **ѿ тѹ нощи** не мѣша **ничтоже** illa nocte nihil prendiderunt Joh. 21, 3. In his quidem locis etiam correcta duplicem negationem retinuit, quamvis Graecus simplici negatione usus fuerit. Servat omnino negationem duplicem graeci textus Joh. 3, 27. **не может члѣкъ прѣимати ничтоже** non (οὐ) potest homo accipere quidquam (ὅθεν). Joh. 11, 40. **вы не вѣсте ничтоже** vos nihil scitis, *ὑμεῖς ἐκ οἶδατε ὅθεν*, atque alibi ubicumque in Graeco duplex negatio legitur. At vero aliis in locis innumeris editores etiam ante postre-

nam correctionem ne deleverunt, ubi in Graeco particula *ἐκ* non inveniebatur, quasi liceret propriae linguae genium legibus alienis subicere. Psal. 75, 6. не обрѣтоша ничтоже Ostrog., не вобрѣтоше ничекоже Venet. nihil invenerunt, correcta cum editione priori Psalterii ничтоже вобрѣтоша, quamvis Graecus hic duplici negatione utatur: *ἐκ ἐυρον ἐδεν*. 2 Thess. 2, 3. да никтоже вас прелстит ne quis vox seducat, Ostrog. et correcta; at glagoliticum Missale impressum не преластит, servando particulam не, quam Syntaxis slavica omnino et hic exigit. In Mss. etiam Joh. 3, 32. никтоже не пріемает, Marci 3, 27. никтоже не может. E Cod. Kopit. tria exempla sufficient: Matth. 20, 7. никтоже вас ненакт, Cap. 21, 19. да николиже ѿ мене плода неждает, Luc. 18, 34. тѣмъ ничекоже ѿ сѣхъ неразѣмѣше; editi ubique sine не.

Confirmat etiam regulam, qua praecipitur не retinendum, Damiani Apostolus: нечисто никогда не вниде Act. 11, 8., editi николиже вниде. неже ѿ кнез никтоже мира сего неразѣмѣ 1 Cor. 2, 8. editi юже никтоже ѿ князей вѣка сего разѣмѣ. (любѣ) николиже не ѿпадет 1 Cor. 13, 18. editi sine не. Joh. 1, 3. antiquissimos Codd. legere ничтоже нехѣи aut нехѣистѣ, et не jam Sec. XIV. a Graecissantibus omissum fuisse, e specimine

§. 26. Etiam Adverbium **пРЕЖДЕ** **ДАЖЕ** requirit particulam **НЕ** ante Verbum: **пРЕЖДЕ** **ДАЖЕ** **НЕ** **СНИТИСЯ** **ИМА**, antequam convenirent, Matth. 1, 18. **пРЕЖДЕ** **ДАЖЕ** **НЕ** **ЗАЧАТЪСЯ** **ВО** **ЧРЕВѢ**, priusquam in utero conciperetur, Luc. 2, 21. **пРЕЖДЕ** **КО** **ДАЖЕ** **НЕ** **ПРІЙТИ** **НѢКИМ**, (Dam. Apost. **дрѣвѣ** **оубо** **ДАЖЕ** **НЕ** **ПРІДѢ** **И** **ТЕРИ**) prius enim quam venirent quidam, Gal. 2, 12. **пРЕЖДЕ** **ДАЖЕ** **НЕ** **ВСЕЛИТИСЯ** **ВМѢ**, priusquam moraretur (habitaret) Act. 7, 2. Serbicus etiam liber hoc loco graecissat omitiendo **НЕ**.

§. 28. His, quae de usu Interjectionum P. I. C. XI. dicta sunt, unicum hoc addi velim, Interpre-

preti Apocalypseos adhuc notum fuisse antiquum *не да ѿφελόν*, quod recentiores neglexere. Habet enim cap. 3, 15. *не да стѣденъ бы бѣа*, quem locum p. 546 illustravimus. Conferenda autem hic praecipue est p. 453, cui subungi adhuc possit, Cod. Vindobon. CI. nonsolum in lectione *аще бы есте прѣлаи* 2 Cor. 11, 1. con sentire cum Ostrog. ensi, sed etiam 1 Cor. 4, 8. *и ещѣже да въархитеа* et utinam regnetis, *καὶ ὀφελόν γε ἐβασιλεύσατε*, hoc solum discrimine, quod Ostrog. *οὐκο* pro *με* legat. Correcta *и ѿ дабы воцариха есте*, quod utique vix slavicum sit, cum *бы есте* pro *бы есте* dicendum fuerit.

Ibidem p. 453 et 454 male Codicem Belgrad. bis nominavi, qui omnino Dragomiricensis hic et alibi appellandus fuerat.

II.

Syntaxis Regiminis.

§. 29. Objectum, in quod actio Verbi fertur, casu Accusativo exprimitur. Regunt itaque Verba activa seu transitiva Accusativum: *молю тѧ* rogo te. *помяну мѧ*, *ны. помаза ѿ* unxit eum. *оупаси мѧ* и *возми мѧ*. *очисти грѣх мой. гадѧ ме* сыне. *соблюди мой советъ. хлѣб наш* *пѣти* *бѣдемъ. оукроти гнѣвъ свой. иже щадитъ* *жеза* *свой.*
по-

посла ракъ свой. бѣс имать. породнши сын. приве-
ди ми сын твой сѣмо. ѿимеши дѣх их; да
прїимет дѣх сват. видѣх дѣх сходящъ такъ го-
лабѣхъ сѣбе Joh. 1, 32. in Ostrog. — посяю на
вы клатвѣ. любай дѣшѣ свою погѣбит ю. шербѣ-
те бѣснзшедш (corr. бѣса нзшедша) и дщери ле-
жащѣ на одрѣ invenit daemonium exiisse et fili-
am jacentem supra lectum, Marc. 7, 30. прине-
сѣте гдѣи славу и честь. — блюди твое сердце.
имже дано есть вредити земли и море ἀδικῆσαι
τὴν γῆν etc. Ap. 7, 2 — пожроша (Ven. пожрѣше)
сыны свои и дщери свои бѣсовымъ (Ven. бѣсом)
immolaverunt filios suos et filias suas daemoniis,
Psal. 105, 37. чѣда ихъ предъ ними разбѣютъ и до-
мы ихъ павѣнати, и жены ихъ поимѣютъ Isai. 13, 16.
помяни щедроты твои гдѣи и милости твои, re-
miniscere miserationum tuarum Domine et mi-
sericordiarum tuarum, Psal. 24, 6.

§. 30. Haec regula comprehendit etiam Geni-
tivos Masculinorum animatorum, qui Accusativi
vices agunt. чадѣ зло кленетъ оудъ, и матеръ не бла-
гословитъ Prov. 30. 11. гдѣ хранитъ пришелца,
(Accus. plur., corr. пришелцы), сира (Gen. sing.
pro Accusati) и едовѣ прїиметъ, Dominus custo-
dit advenas, pupillum et viduam suscipiet, Psal.
145, 9. In correcta Joh. 1, 32. видѣхъ дѣха схо-
даща такъ гласъ. Hinc Genitivum ego in editio-

di-

nibus frequentissime Accusativo и substitutum legimus. да быша его низринули ut eum precipitarent Luc. 4, 29. Cod. Кор. и про его. стрыет его comminuet eum, Luc. 20, 18. про сътрет и ejusdem Cod. Et in plurali их, ихже про и, ихже; нас, вас про ны, вы.

In singulari quidem usus Genitivi Substantivorum masculinorum, cum eorum Accusativus a Nominativo non sit distinctus, in omnibus dialectis invaluit, ut is omnino pro vicario casu Accusativi in Syntaxi jure habeatur. Confer P. II §. 3. p. 462., §. 15. p. 491. мѣжа тѣхъ и даателя любу гдѣ Prov. 22, 9. Si hoc loco мѣж тѣхъ ponatur, constare non poterit de Subjecto, quod diligit, et de Objecto, quod diligitur. In plurali autem, cum Accusativi a Nominativo flexione distinguantur, non licet Genitivos Accusativis in lingua slavica substituere, quamvis id Russis ita placuerit, ut Accusativos plurales non alios agnoscant in ipsis declinationum paradigmatis quam Genitivos. Prov. 22, 2. recte Ostrogiensis Accusativo utitur: оба же естъ гдѣ сътвори, at editor Mosquensis primae manum continere non potuit, quin Genitivum dualem обою substitueret. Correcta nunc legit pluralem: обоихъ же гдѣ сотвори. Sic et Isai. 13, 17. syntaxim russicam potius secuti quam slavica, Accusativum мнѣхъ in Genitivum mutarunt

Сор.

Correctores: се аз воебѣждаю на вы мидѣшъ, Ostrog. enim legit вѣстаблю на вы мидѣшъ. Genitivus их et Accusativus а saepe alternant: Psal. 27, 5. Ostrog. et Ven. разориши ихъ, и не ѣстѣиждѣши ихъ, correcta in utroque membro а pro ихъ, in primo quidem recte, in secundo vero, cum negatio ne praecedat, male. Psal. 36, 40. избавит ихъ и измет ихъ ѿ грѣшник и спасет ихъ (pro т) Venet. Ostrog. et correcta, cum tamen alibi избави а, et in singul. избави ма, избави дѣшѣ мою legatur. помилѣй насъ pro ны, in singulari помилѣй ма. Psal. 77, 5. сказати а, в. 6. повѣдаѣт а, в. 13. проведѣ ихъ Ostrog. et correcta pro т (Venet. к), в. 14. настави а, в. 15. напои а, (Venet. к, at Ostrog. ихъ), в. 34. егда оубѣвашѣ ихъ et в. 42. избави ихъ Ostrog. et Venet. (correcta а), в. 51. порази всакъ прѣвенецъ Ostrog. (Ven. прѣвѣнцъ), correcta всакое первородное. в. 52. возведе а, [в. 53. настави а, et в. 54. введе а Ostrog. et correcta, Venet. more suo к, quamvis в. 5. сказатиа (lege сказати т) et в. 6. повѣдѣть т habeat.

Inde ortum habent hybridae illae constructiones, in quibus e duobus Accusativis unus duntaxat in Genitivum mutatus fuit. Psal. 123, 2. in Ostrogiensi живы пожрали бѣша насъ, vivos deglutissent nos, utique olim ны pro насъ, uti revera Venetus legit. Correctoribus russis placuit, Accusativum живы ob Genitivum насъ commutare: живыхъ пожрали бѣша насъ. Coloss. 2, 13. васъ мертвыхъ сѣѣа съживи а естъ снѣм Ostrog., at aliae edi-

tiq.

tiones **вас мертвы съща** melius, correcta iterum Accusativum **съща** commutando: **вас мертвыхъ същихъ**. Rectissime Damiani Apostolus tres Accusativos conjunxit: **вы мрѣтвы съще оживиакѣте снмъ**. Matth. 17, 1. etiam correcta textum Ostrogiensis immutatum exhibet: **възведе** (corr. **возведе**) **ихъ на горѣвысоку едину** duxit eos in montem excelsum seorsum (solos). Rectius Cod. Serb. **к** pro **ихъ**. At Matth. 26, 40, 43. correcta **верѣте ихъ спящихъ** pro **ихъ спяща** antiquarum editionum. Marci vero 13, 36. omnes legunt **да не придетъ внезапно, вернетъ вы спяща, не quum venerit repente, inveniat vos dormientes**. Marci 14, 37. correcta **верѣте ихъ спящихъ**, editiones antiquae **ихъ спяща**. Sic Ostrog. etiam v. 40. **ихъ паки спяща**, aliae edd. et correctae **а паки спяща**. Luc. 22. 45. correctae iterum pro **ихъ спяща** antiquarum editionum **ихъ спящихъ**, ubi potius **а спяща** praefendum fuisset, quod revera codd. Mss. legunt.

§. 31. Accusativo casu etiam vocabula, quibus tempus designatur, exprimi solent: **день и ношъ, день ѿ дне, три дни** (**быхъ тѣ**), **весь день** tota die, **вса дни** omnibus diebus, **сїе лѣто, лѣто на лѣто, двѣ лѣтѣ** царствова duobus annis regnavit, **мѣсѣца три, многа лѣта, весь день той и всю ношъ тѣ, третій день, время не мало прѣкыша тѣ. три лѣта ношъ и день** непрестахъ оуча per triennium nocte et die non cessavi docens Act. 20, 31. Supplentque hi Accusativi Adverbia: **вечеръ и полдѣне** vespere et meridie. **днесъ** idem est ac **день сѣ**. Sed et Genitivus eodem officio fungitur: **перваго лѣта, втораго дне, мѣсѣца шестаго,**

гw, полѹнощн etc. Praefiguntur autem iis non raro praepositiones: въ кѹй часъ, въ сѹю ношъ; заѹтра mane. Vide Adverbia ex Praepositionibus composita p. 434, et infra regimen Praepositionum.

§. 32. In propositione negativa Verba, quae alias Accusativum regunt, cum Genitivo construuntur: грѣха не имамы; свѣта не оузритъ; не оузритъ пагѣбъ. грѣхъ твоихъ не поманѹ; ни лоа трѣхъ твоихъ вохотѣхъ. исхода своего не исправи (correcta неимы), *ἦν ἀπέριψεν* Prov. 30, 12. не даши же преподобномѹ своему видѣти истлѣнїа corruptionem, Act. 2, 27. Dam. Apost., Ostrog. ни даши же, согг. ниже даши еѹ твоємѹ, at in Genit. истлѣнїа omnes conveniunt. славы моеа иномѹ недамъ; мышца ихъ не спасе ихъ non salvavit eos Psal. 43, 4. не оудали щедротъ твоихъ Psal. 39, 12. (Venet. щедроты твоѹ in Accusativo). не ѡверзохъ оустъ своихъ (моихъ) Psal. 38, 10. не зови дрѹгѹ твоихъ (дрѹгъ своихъ Ostrog.), ни братїа твоеа, ни сродникъ твоихъ, ни согѣдъ богатыхъ ne vocato amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites, Luc. 14, 12. At Luc. 20, 26. misceat jam Ostrogensis Accusativos cum Genitivis: и невѣзненавидитъ отца своего и матере и женѹ и чадъ, и братїа, и сестрѹ, ещѣже и дѹшѹ свою, olim и женѹ про женѹ, дѹша своеа про дѹшѹ свою. Editio
прае-

stantissima Evangeliorum An. 1606 pro Genit. братіа etiam Accusativum братію, correctā vero non solum братію, sed etiam матерь pro матере, legit. Vides hic Editores in femininis vitare voluisse ambiguitatem, cum Genitivus singularis ab Accusativo plurali non differat. Sic Psal. 39, 11. правдѣ твоею не скрѣх justitiam tuam non abscondi, et не скрѣх (Venet. непотанх) милость твою и истинѣ твоею, misericordiam tuam et veritatem tuam, non solum correctā, sed etiam Ostrog. et Venetum Psalterium legunt, про правду твою etc. Vice versa correctā 2 Tim. 1, 7. Accusativum дѣх mutavit in дѣха: не бо даде нам бѣ дѣха страха, non enim dedit nobis spiritum timoris, cum et Ostrog. et Damiani Apostolus hoc loco дѣх legant.

Veteres regulam, quae post negativas particulas не et ниже Verbis praelixas Genitivum exigit, strictius observasse e locis, quos ex Damiani Apostolo notavi, sequentibus liquet. 1 Cor. 9, 5. када не имам (имамы) власти сестры жены водити, sororem mulierem, Ostrog. et correctā сестрѣ женѣ. 1 Cor. 11, 20. нѣсть господскыя вечерѣ пѣти, corr. гдѣсѣю (Ostrog. господьскѣю) вечерю. 2 Cor. 1, 13. не имѣх бо пишѣ вам, Ostrog. et correctā имам — пишам, non enim alia scribo (scribimus) vobis. Rom. 11, 4. ниже не поклонише си колѣнѣ баалови (Genit. dual.), Ostrog. et corr. непреклониша колѣна пред баалом. Act. 20, 24. ниже имам дѣше моє чистѣ, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἐμπτῶ Ostrogiensis et correctā дѣшѣ мою чистѣ. Ad

damus Matth. 4, 6. да не когда преткнеши ѿ каменъ ногѹ твою, Ms. ногы твоеа, in glagolitico Missali a Levakovichio edito ногы твоее, quod Caramanus, Russicas editiones secutus, in ногѹ твою mutavit. Confer Psal. 90, 12. ubi Ostrog. legit да не преткнеши — ногы твоеа, Venet. et correcta ногѹ твою.

§. 33. Absolutae negationi hoc proprium est, ut non solum casus Objecti, sed etiam Subjecti, seu Nominativus, mutetur in Genitivum: не бѣ има чада, non erat illis filius, τέκνον, Luc. 1, 7. ꙗкѡ нѣсть свѣта ѿ немъ, quia lux non est in eo Joh. 11, 10. серебра и злата нѣсть оу мене, argentum et aurum non est mihi, Actorum 3, 6. смерти не бѣдетъ ктомѹ; ни плача, ни вопла, ни волѣзни не бѣдетъ ктомѹ, mors non erit amplius, neque fletus, neque clamor, neque dolor erit amplius, Арос. 21, 4. не бѣдетъ болше при ꙗслаѣхъ Нав. 3, 17. величїю егѡ нѣсть конца; не баше числа сокровищъ ихъ; нѣсть бога, развѣ тебе; нѣсть мѣжа моего ѿ домѹ; главы нѣсть на немъ; имже нѣсть разума; нѣсть ктомѹ пророка; нѣсть ѿ оустѣхъ ихъ истинны; нѣсть страха божїа предъ очима ихъ. ꙗкѡ Іѣса не бысть тѣ, ни оученикъ егѡ Joh. 6, 24.

In Damiani Apostolo 1 Joh. 1, 10. словесе егѡ нѣсть ѿ насъ, Ostrogicensis et correcta слово in Nominativo.

§. 34.

§. 34. Verba reflexiva, praeter Accusativum reciproci сѧ, admittunt Genitivum Objecti, si Activorum vices agant: скѣрнѣхъ же и изгнѣвшихъ блнней ѿрицайсѧ devita (rejice) 1 Tim. 4, 7. вѣрѣ ѿвергасѧ естъ fidem negavit; ѿвергасѧ себе abnegabo me; иметсѧ тебе; вѣчныхъ благъ лишаюсѧ; бойсѧ бога; моихъ словесъ сыне бойсѧ; лицѣ грѣшницѣ обличитсѧ, facies peccatorum sumitis, Ostrog. et Venet. (нынѣ лица грѣшниковъ пріемлетѣ) Psal. 81, 2. всякого (сорт. всякаго) брашна възгнушасѧ душа ихъ, omnem escām abominata est anima eorum, Psal. 106, 18. плакатисѧ. чадъ своихъ.

§. 35. Verba ex ѿ et из composita postulant Genitivum, ac si praepositiones ѿ et из Substantivis praefixae essent: ѿтѣши прегрѣшеніѧ. да ѿлученъ стѧниша бѣдет ut extra synagogam fieret, (сорт. ѿ сонмища) Joh. 9, 22. такъ ты избежиши ли сѣда божіѧ, quia tu effugies iudicium Dei? Rom. 2, 3. ѿбѣгоша острѣѧ меча (Ostrog. избыша острѣѧ меча) effugerunt aciem gladii, Hebr. 11, 34. избави мѧ пламенныѧ мѣкъ. ѿбѣже лѣдѣ златѣѧ Nestor; азъ ѿхождѣ свѣта сего idem. Verba vѣro насытити, наптити, наполни-ти, исполнити, напоити, praeter Accusativum objecti petunt Genitivum medii, quo actio Verbi complenda est: хлѣба некоемѣго насыти ихъ (olim ѧ) pane coeli saturavit eos Psal. 104, 40.

свс-

СВОЕА НЕЧЕСТИ НАСЫТАТСА; МЕДА НАСЫТИ ИХ. ИСПОЛНИТСА ДѢХА; НАПОЛНИТСА ЕЛАГЫХ; НАПОЛНИ Ю (КАДИАНИЦѢ) ОГНА; НАПОИША МЯ ОУТА; НАПИТАКШИ МЫ ХЛѢБА СЛЕЗНАА И НАПОИШИ МЫ СЛЕЗѢ ВЪ МѢРѢ
 Venet. cibabis nos pane lacrymarum et potabis nos lacrymis in mensura, Psalmi. 79, 6. At Ostrogensis питаеши нас хлѣбом слезнымъ, и поиши нас слезъ въ мѣрѣ, correcta напитаеши, напоиши нас слезами въ мѣрѣ. Supplet itaque hoc in casu Genitivus Instrumentalem. Damiani Apostolus legit испанкни плоды правдыными Philipp. 1, 11. испанихъ оутѣхою 2 Cor. 7, 4. editi vero Genitivum pro Instrumentali habent плоды правды et оутѣхи. Saepius tamen испанъ Genitivum regat, etiam in antiquo Apostolo cum Genitivo constructur: раба свои господы всякыа чести да сподобляють servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur, 1 Tim. 6, 1. (corr. своихъ гдѣй).

Marc. 9, 41. иже бо аще напоитъ въ чашѣ воды, et Matth. 10, 42. иже аще напоитъ единаго чашѣ студены воды, servarunt editiones antiquae omnes graecam syntaxim; in correcta vero Instrumentalis чашею substitutus legitur.

§. 36. Amant vero et pauca quaedam simplicita, quae significato suo Neutris magis adiuncta sunt, ut Verba desiderandi, optandi, petendi,
 Geni-

Genitivum pro Accusativo: пожди благыхъ пло-
дѣвъ ея; повелѣ имъ ждати шестованіа отча, ut
expectarent promissionem patris, Act. 1, 4. ищетъ
благодати добрыхъ; ища покоа quaerens quietem;
ищите прежде црствіа бжїа; живота проси естъ
ѡ тебе; проси тѣлесе Іисова (et тѣло Іисово); впро-
шѣ въ н аз словесе единагѡ (olim единого) Luc.
20, 3. et слово едино Matth. 21, 24. възми мира
quaere pacem; крѣпцѣи възыскаша дѣла моя Psalt.
Kiov. at дѣла моя Ostrog. Venet. et correcta
Psal. 53, 5. чаю воскресеніа мертвыхъ; словесе не-
праведна ненавидитъ; аще въ послѣдша заповѣдѣи
моихъ; сребра или злата или ризъ ни единагѡ воз-
желахъ Act. 20, 33. (Ostrog. сребрѣ или златѣ или
ризамъ ни единомѣ вѣждѣхъ).

§. 37. Regunt etiam quaedam Adjectiva et
Adverbia Genitivum: ихже оуста клатвы и горести
полна сѣть quorum os maledictione et amaritudi-
ne plenum est, Rom. 3, 14. достоинъ дѣлаатель
мзды своеа; правды исполнь десница твоа; нагъ до-
брыхъ дѣл; скѣденъ богатства. Sic лишенъ хлѣба,
et лишени сѣть славы бжїа, egent (deficiuntur)
gloria Dei, Rom. 3, 23.

Praecipue Comparativi: болѣй — пророка Іо-
анна крестителя никтоже естъ Luc. 7, 28. ої мой
болѣй мене естъ. нѣ естъ рабъ болѣй господа своего.
многочестнѣйше злата multo pretiosius auro;

дѣлаѣ

дальше вавилона, trans (ultra) Babylonem, Act. 7, 43. горчѣ желчи amarior felle; невѣрнаго горши есть infideli pejor est; нрѣвом скотинны есмь пѣшій, скота горшій; сладчайшаа меда; брашно брашнаа доврѣ Sir. 36, 20. дщи (cott. male дщерь Accus.) дщере лѣше v. 23. вожделѣнны (судьбы) паче злата и камене честна многа, и сладшаа паче меда и сота, desiderabilia (judicia) super aurum et lapidem pretiosum (τίμιον) multum, et dulciora super mel et favum. вѣрши трех сот пѣназъ plus quam trecentis denariis, Marc. 14, 5.

§. 38. Numeralia а пѣть usque тма, cum proprie Substantiva sint, Genitivum rei numeratae postulant. Exempla vide §. 17. et adde пѣть хлѣбъ пшменныхъ; сѣнрѣгъ волавъ кѣпихъ пѣть juga boum emi quinque, Luc. 14, 19. на трехъ стѣхъ пѣназъ trecentis denariis, Joh. 12, 5. пол часа: пол имѣнїа моегѣ; пѣтеро телат; воинѣвъ двѣстѣ, стрѣлеу триста; шесть свѣтъ тысящъ пѣшеу сошедшихся, sexcenta millia peditum qui congregati sunt, Sir. 16, 11. Reguntur hic Genitivi tres, alter ab altero, свѣтъ а шесть, тысящъ а сто, пѣшеу сходящихся а тысящъ. седмїю тѣтивъ мокрѣмн, (melius мокрѣхъ) Jud. 10, 7. Correcta седмїю тѣтивами мокрѣмн. Solent nimirum Recentiores etiam cum Instrumentali седмїю conjungere eundem casum pro Genitivo: седмїю степенями pro

R r

сте-

СТЕПЕНЬ, СЕДМІЮ ВОСХОДАМИ pro восход. Арос. 5, 1. СЕДМІЮ ПЕЧАТІЮ, septem sigillis, in singulari, pro печатми. Certe olim СЕДМІЮ ПЕЧАТІЙ lectum fuit. Alia exempla pro Genitivo vide in Declinatione Numeralium p. 507. Excipiendi tamen sunt casus duo. Dativus enim rei numeratae cum Dativo, et Localis cum Locali construi solent: СЕДМИДЕСАТИ ЦАРЄМ, ДЕСАТИ ТЫСАЦИ МДЖЕМ, Dam. Apost. ТМАМ АГГЛОМ, (editi ТМАМ АГГЛОВА) 1 Cor. 15, 6. БОЛЕ ПАТИ СЪТ БРАТІАМ plus quam quingentis fratribus, ПАТИ СЪТ ob praecedens воле, quod Genitivum regit, pro ПАТИ СЪТМ. Jos. 13, 31. ПОЛЪ СЫНОМ Ostrogiensis, ПОЛОБИНѢ СЫНОВЪ correcta. ПО ШЕСТИ ДНЕХЪ, ПО ДЕСАТИ ЛѢТѢХЪ. Addi possit Judic. 7, 7. СЪ ТРЕМИ СЪТЪ МДЖ (МДЖЕЙ) ЛОКАВШАМИ, Cod. Serb. МДЖИ in Instrumentali.

ДВАНАДЕСАТЕ duplici modo construitur. Si enim ДВА solum respicias, res numerata etiam in duali ponenda erit: ДВАНАДЕСАТЕ ЛЕГЕВНА АГГЛ duodecim legiones angelorum Matth. 26, 53. Vide p. 601. Jos. 4, 2. ДВАНАДЕСАТЕ МДЖА Ostrog., correcta vero МДЖЕЙ, ДВАНАДЕСАТЬ sumendo pro colectivo seu integra summa. Арос. 21, 21. olim ДВАНАДЕСАТЬ БРАТЪ, ДВАНАДЕСАТЬ БИСЕРА (corr. БИСЕРОВЪ). Іп ДВА ОУЧЕНИК СВОИХЪ pro ѿ ОУЧЕНИК СВ. sit ellipsis, omissa praepositione ѿ. Matth. 27, 3. ТРИДЕСАТЬ СРЕБРЕНИКЪ in Accusativo, respiciendo solum три, et v. 9. СРЕБРЕНИКЪ respiciendo totam summam triginta. Cod. tamen Serb. etiam v. 3. legit СРЕБРНИКЪ.

Matth. 15, 34. КОЛИКЪ ХЛѢБЪ, et v. 36. СЕДМЪ ХЛѢБЪ certe vitiosa sunt. Ostrog. saltem v. 34. Geni-

ti-

tivum pluralem хлѣбъ habet. At Cod. Serb. etiam v. 36. Iterum Marc. 6, 38. колико хлѣбъ Ostrog. et correcta, at Cod. Кор. et Mardarii editio recte хлѣбъ. Marc. 8, 5. correcta колико имате хлѣбъвъ, et v. 6. прїемъ седмъ хлѣбъвъ, Ostrog. male utroque loco хлѣбъ, sed v. 19. melius пать хлѣбъ, quam correcta, quae хлѣбъ hoc versu non emendavit, uti nec Matth. 16. 9. Vitia haec jam in Codices Mss. quosdam (juniores utique) irreperant. Nam Ossoliuskianus Marc. S, v. 5. et 6. et 19. хлѣбъ legit, Serb. vero Cod. Кор. ubique хлѣбъ.

§. 39. Genitivum regunt omnia Collectiva, ut число, множество, мѣра, часть; Continentia, ut чаша, чбанецъ: число мѣжей, множество волѣзній монхъ, мѣра елеа, чаша боды, чбанецъ вина. Immo et aliquantam partem subintellectam per Genitivos exprimere amant Slavi: хлѣба, боды, вина, ubi pars indeterminata relinquitur, pro Accusativis хлѣбъ, боду, вино, quibus utuntur, si de toto sermo sit; plane Gallorum et Italorum more.

§. 40. Genitivum denique regunt Substantiva omnia, si iis determinandis alia serviant. путь si per aliud Substantivum, ex. gr. истина, determinare velis, hoc in Genitivo casu ei apponendum erit: путь истинны via veritatis. Cape exempla: востокъ санца ortus solis, рѣка слезъ, источникъ живота, зѣнницаoka, пламень огня, дологота дній, премудрость премудрыхъ, градъ цѣра великаго, гласъ господя бога вашего, страхъ смерти, зракъ рака зог-

ma servi, шумъ волн sonus fluctuum, судѣя вдовъ
 iudex viduarum, отецъ сирѣх pater orphanorum,
 богъ ѿмщеній Deus ultionum, гласъ хвалы, гласъ тру-
 бы sonus tubae, прахъ ногъ твоихъ pulvis pedum
 tuorum, звукъ моря мѣташася, богъ мира, гдѣ силъ,
 дѣвѣи небесе, начало премудрости initium sapien-
 tiaе, высоты горъ, время скорби, свѣтъ очей моихъ
 lumen oculorum meorum, старцы людей, день
 брани, дѣло перстъ твоихъ, небо небесе, вѣкъ
 вѣка.

Supplent itaque Genitivi hoc in casu Adjecti-
 va possessiva, si haec deficiant. Pro tertia persona
 singulari utuntur Slavi Genitivo егѡ, еѣа, pro plu-
 rali ихъ, pro duali 1. наю, 2. ваю, 3. ею, at pro prima
 in singulari мой, in plurali нашъ, pro secunda твой
 et вашъ, et pro omni persona свой, siquidem ad
 Subjectum orationis referatur. Sic et in aliis pos-
 sessivis Adjectivis pro Genitivo utendum est. Non
 enim dicendum est сынъ бога, sed сынъ божій. Luc.
 3, v. 23—38. omnes Genitivos nominum pro-
 priorum, qui leguntur in graeco textu, interpres
 Slavus Adjectivis possessi vis expressit. Confer
 exempla §. 16. adducta, et adde e Damiani Apo-
 stolo въ мудрости плътии pro мудрости плоти,
 2 Cor. 1, 12.

Modum subinde excedere Veteres vix negari potest.
 Damiani Apostolus pro плодовъ правды legit плоды
 пра-

праведными, pro слово истины legit слово истин-
нок. Tolerari haec possint, sed versionem Dragomir-
nensis codicis Jacob. 4, 4. люкъ мирскаа вражда бо-
жїа естъ pro ἡ φιλία τῆ κόσμου ἐχθρὰ τῆ θεοῦ ἐστίν, pro-
bare non poterant alii. Melius certe editiones, quae Ge-
nitivo мїра et Dativo когѡ uti maluerunt: люкъ мїра
сегѡ вражда когѡ естъ.

§. 41. Dativus est casus Objecti, ad quod ac-
tio Verbi dirigitur. Hinc Verba dandi et similia,
praeter Accusat., Dativum personae postulant aut
admittunt: принесѣте гдѣви славу и честь. кому
данъ даете. даждь ми сыне твое сердце. даде ржи
(melius ржи) плод их, и трѡды их прѡгнѡм dedit
acerugini fructum eorum, et labores eorum locu-
stis, Psal. 77, 46. предаде (olim предасть) градѣско-
ты их, и имѣніе их огню, tradidit grandini jumen-
ta eorum et possessionem eorum igni, v. 48.

§. 42. Dativo utuntur frequentissime Slavive-
tercs pro Genitivis, qui a Substantivo reguntur:
свѣтъ челоувѣкъм Job. 1, 4. Vide supra p. 71 et
579. царь всей земли бог. црь црѣм и гдѣ гдѣм.
млеко стадаѡ (сорт. стада). верхи горам Gen. 8, 5.
(correcta в. гор). врач душам и телѡ. подножіе
ногама твоима. корень всѣм злым. владыка жи-
вотѡ моимѡ. мати всѣм градам рѣским Nestor.
иманіе винѡ. дніе ѡмщенію. небаше числа орѡ-
жію их. вино веселит сердце челоувѣкъ Ostrog. Psal.
103, 15. (сорт. челоувѣка). гдѣи слава. дрѡзи бога-
тым.

ТЫМ МНОЗИ. ШЛЕМ ОУПОВАНІЮ СПАСЕНІА 1 Thess. 5, 8. согг. оупованіа). ѿ оца свѣтѣмъ Яс. 1, 17. (согг. свѣтѣмъ). мѡжъ естъ глава женѣ (согг. жены) Ephes. 5, 23. еднн ходатаѣ богѡ и челоѡвѣкъмъ 1 Tim., 2. 5. (согг. бога, челоѡвѣкъмъ). сынъ емѡ; има емѡ. едннѡй женѣ мѡжъ; едннѡмѡ мѡжѡ жена. въ вѣкъмъ. конецъ книгѡмъ про книгъ. не дасть бо богъ намъ дѡхъ страхѡ, нѡ силѣ и любви и цѣломѡдрію Dani. Apost. 2. Tim. 1, 7. editi страха, силы, любви, цѣломѡдріа. Laudanda hic mihi est Fr. C. Alteri sedulitas, qui quamvis e Grammaticis nosse poterat, usum Dativi pro Genitivo esse valde frequentem apud Veteres, tamen hanc in rem plures codices consulere voluit, e quibus collecta exempla in Miscellaneis philologico - criticis (Vindob. 1799. 8.) pag. 35—69. consignavit.

Libet ex iis, quae in Mss. leguntur, pauca hic repetere. Legunt itaque Joh. 4, 42. спасъ мѡрѡ прae-ter editos etiam Codd. Evangeliorum Bibliothecae Caesareae Num. 355 et 356. Missale Glagoliticum Romae 1631 editum спасительъ мѡра, salvator mundi. At Missale a Caramano correctum antiquam lectionem спасъ мѡрѡ vindicavit. Joh. 8, 12. свѣтъ мѡрѡ editi, utrumque Missale glagoliticum et ambo Codd. Caesarei. Joh. 9, 5. свѣтъ емѡ мѡрѡ idem. Joh. 12, 31. сѡдъ естъ мѡрѡ темѡ editi et ambo Codd. Levakovitch tamen in Missali glagolítico мѡра, Caramanus iterum мѡрѡ. Rom. 11, 13. мѡзыкѡмъ апѡла editi et Cod. Slav. 3275 seu Dragomirneusis, Acta et epistolas continens. Rom. 11, 15. примиреніе мѡрѡ; 1 Joh. 4, 14. спасителя мѡрѡ idem. Matth. 22, 13. скрежетъ зѡкъмъ editi et ambo Codd.

Codd. Evangel. et Missalia glagolitica. Obiter hic addam, Evangelia Почајевіи an. 1768 impressa legere ЗѢВѢ. Psal. 90, 8. вѢДАНІЕ ГРѢШНИКѢМ ОУЗРИШИ Azbukidarium glagolicum (antiquissimum) et Psalterium Ms. 98 Biblioth. Caesareae. Addere possum Psalt. Venetum et Ostrog. aliasque antiquas editiones. Correcta Dativum mutavit in Genitivum: ВОЗДААНІЕ ГРѢШНИКѢВ.

§. 43. Verbum *єсть*, et plura alia Dativum postulare, exempla subneха probant: что ми *єсть*. СѢТѢЛИ ТИ ЧАДА? *єсть*ЛИ ТИ СКОТЪ, ЖЕНА. НИЖЕ НѢСТЬ РАЗУМА, quibus non est intellectus. аще *лѣтъ* ми *єсть* ГЛАГОЛАТИ что тебѣ, si licet mihi dicere aliquid tibi, Act. 21, 37. ДАЛЕКО ТИ *єсть* ПУТЬ. аще ми *єсть* СЪ ТОБОЮ ОУМРѢТИ si oportuerit me commori tibi, Marc. 14, 31. НЕ ТРЕБѢ МИ *єсть*. Etiam subintellecto *єсть* Dativus locum habere potest: 1 Cor. 15, 39. ИНА ОУБѢ ЧЛѢВѢКѢМЪ, ИНА ЖЕ ПЛОТЬ СКОТѢМЪ, ИНА ЖЕ РЫБАМЪ, ИНА ЖЕ ПТИЦАМЪ, v. 40. ИНА ОУБѢ НѢСНЫМЪ СЛАВА И ИНА ЗЕМНЫМЪ, v. 41. ИНА СЛАВА САНЦѢ И ИНА СЛАВА ЛѢНІЕ И ИНА СЛАВА СВѢЗДАМЪ.

ПОМОЗИ МИ. НЕ БРАНИТЕ НИ. ПОВИНИ СЯ ГДѢВИ subditus esto Domino, Psal. 36, 7. СТРАСТЕМЪ ПОВІНОВАТИСЯ. ОУПОДОБИСЯ НИ. ПРИКЛЮЧИТЕСЯ ВАМЪ. ХОТѢТИ МИРЪ. ПОХОЩИ ЕМУ (СЛОВУ). ЖИВОТЪ МОЙ АДУ ПРИБЛИЖИСЯ (et cum praepositione к: НЕ ПРИКЛИЖАТЕСЯ КЪ ТЕБѢ), ПОРѢГДЕТЕСЯ НАКАЗАНІЮ. НЕ РЪ-
ГАН-

гайса члвѣкѹ сѹщѹ въ горѣсти. посмѣшися им *irridebis illos*. запретитъ емѹ *comminabitur ei*. совеща-
етъ дѣломъ егѹ злымъ. гдѣ гордымъ противится.
да послѣдуетъ текѣ. да послѣдемъ стопамъ егѹ, *ut sequamur vestigia ejus*, 1 Petr. 2, 21. аще сердце
наше не зазритъ намъ, *si cor nostrum non reprehenderit (condemnaverit) nos*, 1 Joh. 3, 21. дрѹгъ
дрѹгѹ завидаше *invicem invidentes*, Gal. 5, 26.
патріарси позавидѣвше Іѹсифѹ. диваса бывшемѹ;
дивашеся видѣнію, *admiratus est visum*, Act. 7, 31. да не стѣбжаютъ емѹ, *ne eum comprimerent*,
Marc. 3, 9. серебрѹ или златѹ или ризамъ ни единомѹ
въздѣлѣхъ, *argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi* Act. 20, 33. (corr. серебра-ни еди-
ногѹ възжелахъ). навъкоша дѣломъ нѹ, *didice-
runt opera eorum*, Psal. 105, 35. страхѹ гдѹю
набѹхъ васъ (Psalt. Venet. вы), Psal. 33, 12. прав-
дѣ надѣчтеса. прерѣцати емѹ. ни възревнѣй пѹ-
тѣмъ нѹ, *ne aemuleris vias eorum*, Prov. 3, 31.
ревнѣйте же даромъ болшимъ *Dam. Apost. (nunc да-
рованій болшихъ), aemulamini autem charismata meliora*, 1 Cor. 12, 31. да ревнѣете имъ, *ut illos aemulemini*, Gal. 3, 17. at eodem versu cum praep.
по: ревнѣютъ по васъ, *ei v. 13. ревновати доброе Ostr.*,
correcta въ добромъ. оумѣти книгамъ, *sed 2 Tim. 3, 15. ꙗкѹ изъ малаа сѹеннаа писанїа оумѣши,*
quia ab infantia sacras literas nosti. предста вса-
комѹ

КОМУ ПУТИ НЕБЛАГѸ astitit omni viae non bonae, Psal. 35, 5. ЛУКАВЫЙ НЕ ПРИКАСАЕТСЯ ЕМУ, *malignus non tangit eum*, 1 Joh. 5, 18. ИНОМУ КОЛѢНО ПРИЧАСТИСЯ Hebr. 7, 13. МѸЖАТАА ЖЕНА ЖИВѸ МѸЖѸ ПРИВАЗАНА ЕСТЬ, *viventi viro alligata est*, Rom. 7, 2. At Dam. Apost. cum casu Locali: ЖИВѸМ МѸЖѸ ПРИВАЗАНА. Idem прилѣпляюще блазѸм in Locali, Ostrog. прилѣпляющеся благомѸ, *κολληόμενοι τῷ ἀγαθῷ*, *adhaerentes bono*, Rom. 12, 9. correcta, mulato Gerundivo in Imperativum, прилѣпляйтеся.

Vide regimen Localis, ubi pluribus exemplis docuimus, Verba composita ex при olim constructa fuisse cum casu Locali.

§. 44. Regitur Dativus etiam ab Adjectivis, Adverbiis, Interjectionibus: БЛАГОЖЕ БЛАГОЖЕ ДѸШИ НАШЕЙ; ГОРЕ ЗЕМЛИ, ОУВЫ МНѸ! КОМУ ПОДОБЕН, ТЕБѸ ПОДОБЕН БѸДѸ, ВСѸМ ПОВИНЕН; ВСАКОЙ МѸЦѸ ПОВИНЕН БЫХ, НЕПОТРЕБЕН ВАМ. ЕЛЛИНУМ ЖЕ И БАРВАРУМ, МѸДРЫМ ЖЕ И НЕРАЗУМНЫМ ДОЛЖЕНЕСМЬ Rom. 1, 14. МИЛОСТИВ БЫВАА ИМ; ПОСЛАШАВ ОТИХ; ПРОТИВЕМ ИМ; ТЕБѸ ОУГОДНАА, ДА ВОЕВОДѸ ОУГОДЕН БѸДЕТ ut duci (*στρατολογήσαντι*) placeat, 2 Tim. 2, 4. СТРАШЕН СЫНУМ; ЧѸЖДѸ БРАТІИ МОЕЙ. ДОСТОЙНАА РАНАМ; НЕДОСТОЙНЫ ТВОРИТЕ САМИ СЕБЕ. ВѸЧНОМУ ЖИВОТУ indignos vos ipsos decernitis (*κρίνετε ἑαυτὲς*) aeternae vitae, Act. 13, 46. ВѸРНО СЛОВО И

- ВІД-

всакомѣ прїятїю (всемѣ приктїю Dam. Apost.) до-
стойно *fidelis sermo et omni acceptione dignus*,
1 Tim. 1, 15. (Correcta cum Genitivo всакагѡ
прїятїа). достойна покаянїю дѣла Act. 20, 20.
etiam correcta, at Matth. 3, 8. плодъ достоин по-
каянїа correcta et Ostrog. бѣхъ же незнаемъ лицѣ
црѣквамъ їудейскимъ *eram autem ignotus facie* (тѣ
πρὸς ὧν) ecclesiis Judaeae, Gal. 1, 22. лицѣ Os-
trog. aliae editiones jam ante correctam Instru-
mentalem substituerant. любеѣнибѣи естъ златѣ,
ли паволокамъ Nestor.

§. 45. Notandae praeprimis formulae, in qui-
bus Dativi cum Infinitivo construuntur: живѣ бы-
ти (*vivum esse*) vivere; ѡтлѣченѣ быти *separari*.
какѡ намъ живымъ быти, πῶς ζήσόμεθα, Ezech. 33,
10. повелѣно бысть всѣмъ готовымъ быти. заповѣ-
да имъ бѣаху быти готовымъ (Ostrog. готовомъ)
1 Macch. 3, 28. невозможно естъ пророкъ погуби-
ти. шкѡже бысть внити петръ Act. 10, 25. егда
внити емѣ въ домъ, ἐν τῇ ἐλθείν αὐτὸν, quum in-
troiret in domum, Luc. 14, 1: егда быти дѡхѣ
нечистѣ въ сабѣ. внигда потребаахца грѣшникъ-
мъ, оузриши, cum perierint peccatores, videbis.
Psal. 36, 34. (Melius utique Psalt. Venetum кгда
потребуется грѣшници). ѡйти кемѣждѡ (correcta
кѡемѣждѡ) къ своа си Act. 14, 18. небыти джаѣ,
τῷ μὴ βρέξαι, Dam. Apost. Jac. 5, 17. (editi да не
бѣ-

БѢДЕТЪ ДОЖДЬ). НЕПРИЛОЖИТЕСЯ ИМЪ СЛОВЕСИ Dam. Apost. μὴ προστεθεῖναι αὐτοῖς λόγον, ne eis fieret verbum, Hebr. 12, 19. (editi да не приложитсѧ имъ слово phrasim graecam resolvendo). ВНЕГДА СЪКРѢШАТИСѧ КОСТЕМЪ МОИМЪ, dum confringuntur ossa mea, ѿ τῷ etc. Psal. 41, 11. Melius utique Psalt. Venetum ЕГДА СЪКРѢШАХОУСѧ КОСТИ МОИ, Ostrog. ВНЕГДА СЪКРѢШАХУСѧ КОСТИ МОИ. Eodem versu ВНЕГДА ГЛАГОЛАТИ ИМЪ МНѢ НА ВСЯКЪ ДЕНЬ, dum dicunt ipsi mihi, ѿ τῷ etc. Ostrog. et correcta, al Psalt. Ven. ЕГДА ГЛАГОЛАХОУ МНѢ. ОУДОБѢ ЖЕ ЕСТЬ НЕБѢ И ЗЕМЛИ ПРЕЙТИ, НЕЖЕ ѿ ЗАКОНА ЕДИННОЙ ЧЕРТѢ ПОГЫБѢТИ, facilius est coelum et terram praeterire quam de lege unum apicem perire, Luc. 16, 17. БЫСТЬ ЖЕ ОУМРЕТИ НИЩЕМЪ И НЕСЕНЪ БЫТИ АГГЛАМЪ НА ЛОМО АБРААМѢ v. 22. factum est autem ut inoreretur mendiculus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae. ХОЩУЖЕ ВЪМЪ БЕЗПЕЧАЛНОМЪ БЫТИ Ostrog., volo autem vos sine solitudine esse (ὁμᾶς ἀμεληρές) 1 Cor. 7, 32. edit. quaedam БЕЗПЕЧАЛНЫ, correcta БЕЗПЕЧАЛНЫХЪ. ХОЩУ ВАСЪ МЪДРЫМЪ ОУБѢ БЫТИ ВЪ БЛАГОЕ, КРОТКОМЪЖЕ ВЪ ЗЛОЕ Ostrog. Rom. 16, 19. Correcta МЪДРЫХЪ et простыхъ pro Accusativo. Eadem Rom. 6, 11. ВЪ ПОМЫШЛАЙТЕ СЕБѢ МЕРТВЫХЪ ОУБѢ БЫТИ ГРѢХЪ, ЖИВЫХЪ ЖЕ БѢГОВИ, Ostrog. vero МЕРТВЫМЪ, ЖИВЫМЪ, et Dam. Apost. мртвомъ, живомъ. СЪДѢДЪКЕИ БО ГЛѢЮТЪ НЕ БЫТИ ВЪСКРѢ-

κρῆνῃю, ни агѣла, ни дѣа Act. 23, 8. miscet hic Ostrog. Genitivos cum Dativo; Dam. Apost. ανῆλς et дѣλς legit, correcta vero ubique Genitivos habet.

§. 46. Gerundivorum Dativus respondet Latinorum Ablativo absoluto et Graecorum Genitivo: еще брашнѣ сѣщѣ воуцѣхъ ихъ, τῆς βρώσεως οὗσης, cum adhuc esca esset in ore ipsorum, Psal. 77, 30. не сѣщѣ царю, ни сѣщѣ князю, ни сѣщѣ имѣнію, ни сѣщѣ тревникѣ, ни жречествѣ, ни проповѣданію, οὗτος βασιλέως etc. (corr. ни сѣщѣй жертвѣ pro ни с. имѣнію, жертвенникѣ pro тревникѣ, ниже пвлѣніам pro проповѣданію) Oseeae 3, 4. еще емѣ глаголющѣ adhuc eo loquente. приходящимъ имъ да витаютъ cum illi advenissent etc. Nestor. еще далече емѣ сѣщѣ, adhuc illo longe agente, cum adhuc ille procul est, Lucae. 14, 32. исходящимъ же имъ ѿ сонмища exeuntibus autem illis, ἐξιόντων δέ, Act. 13, 42. тѣма же исходящема (corr. in plur. тѣм-исходящимъ) начатъ ѿ народомъ глаголати illis autem abeuntibus coepit Jesus dicere ad turbas, τούτων δὲ πορευομένων, Matth. 11, 7. днюже бывшѣ die exorto, ἡμέρας δὲ γενομένης, Act. 10, 35. днемъ же минѣвшимъ нѣкѣмъ (correcta нѣкимъ) diebus autem aliquot exactis, Act. 25, 13. двѣма же лѣтома скончавшемаса biennio autem expleto, Act. 24, 27.

снѣ

иѣ приспѣвши Nestor. сразившимася полкома
и побѣди трополк олга Idem. давшѣ тебѣ им,
соберѣт: ѿверзшѣ тебѣ рѣкѣ всаческая наполнѣт-
ся благости. ѿбращшѣже тебѣ лице, возматѣтсѣ,
dante te illis, colligent: aperiente te manum, om-
nia implebuntur bonitate. Avertente autem te fa-
ciem, turbabuntur, Psal. 103, 28. 29. чабшем
им свѣта, бысть тма, correcta in Praesenti ждѣ-
щим — быст им тма, ὑπομινάτων αὐτῶν φῶς, ἐγέ-
υετο αὐτοῖς σκότος, Isai. 59, 9.

§. 47. Localis casus, alias et Praepositionalis,
Russis предложный dictus, quod ei Praepositio-
nes praeligi soleant, olim cum Verbis е при et
quibusdam е на compositis construebatur. Ostro-
giensis editio, et Mosquensis prima multa suppe-
ditat exempla, quae tamen in aliis editionibus mu-
tata sunt, substituto Dativo, aut Genitivo aut alio
casu cum praepositione. Job. 20, 6. in Ostrog.
simplex коснѣса cum Locali constructum legitur:
жертна же его облацѣх коснетсѣ; in margine autem
Mosquensis primae appositus fuit Dativus обла-
комъ, et correcta nunc exhibet Genitivum обла-
комъ. Psal. 104, 15. textus Ostrogiensis jam mu-
tationem subiit, legit enim неприкасайтсѣ пома-
заномѣ моемѣ (correcta помазаннымъ моимъ in
plurali), cum hoc loco Psalt. Venetum χρίσθη-
μονх Localem retinuerit. Alibi tamen etiam

Ostrog.

Ostrog. Localem servavit: неприкасаются жидове самаранѣх (corr. самаранѣм) Joh. 4, 9. кто прикоснѣся ризахъ моихъ Marc. 5, 30. at v. 28. etiam Ostrog. аще прикоснѣся ризамъ его, correcta utroque versu ризамъ. v. 31. кто прикоснѣся мнѣ Ostrog. et correcta, quia Localis мнѣ a Dativo non differt. прахъ прилепшій насъ, pulvis qui adhaeret nobis, Luc. 10, 11. (correcta прилепшій намъ). неприкоснѣся ихъ ѿнѣдѣ огнь Dan. 3, 50 Correcta hic Localem ихъ non mutavit, cum a Genitivo non differat; mutavit autem Localem емъ in Ostrog.ensi obvium ubique in Dativum емѣ Prov. 20, 2. примѣшайся емѣ, correcta емѣ. Luc. 5, 1. належащѣ емѣ народѣ, cum turbae irruerent in eum, correcta емѣ. Luc. 10, 34. прилежа емъ, curam ejus egit, v. 35. прилежи емъ curam illius habe, corr. прилѣжи емѣ. Luc. 6, 10. прикасатися емъ, Cap. 7, 30. прикасается емъ, Cap. 8, 47. прикоснѣся емъ, corr. ubique емѣ. Marc. 3, 10. ꙗкоже нападати емъ, ut irruerent in eum, correcta на него. Thren. 4, 8. прилепи кожа ихъ костехъ ихъ, correcta костемъ. Ezech. 20, 4. чешѣхъ твоихъ прилепнѣтъ, squamis tuis adhaerebunt, correcta ꙗ чешѣмъ твоимъ прилѣпнѣтъ. Prov. 27, 25. прилежи полныхъ злацѣхъ, correcta cum praepositione ѡ: прилѣжи ѡ злацѣхъ сѣиныхъ на поли. не належи имѣніи своемъ Ostrog. Sir. 5, 1. (correcta не оуповай на имѣ-

нїа

ніа твоа). Mich. 2, 9. приклижитеса горах вѣч-
ныхъ, согг. горамъ вѣчнымъ. Sir. 19, 2. прилагай-
са лювоуѣицахъ, согг. лювоуѣицамъ. 1 Tim. 5, 22.
ниже пришецайса чужихъ грѣсѣхъ (Dam. Apost.
тѣхъ грѣсѣхъ), neque communicaveris alienis
peccatis, согг. чужимъ грѣхамъ. Mich. 7, 5. наѣй-
теса старѣйшинахъ, согг. на старѣйшины. In Ora-
tione: пригвозди страстѣ твоемъ плоть мою, quam-
vis Psal. 118, 120. olim ѿ страха твоего плоти
моа, nunc vero страхъ твой legatur. Act. 9,
26. прилѣплатиса (Dam. Apost. примѣшатисе)
оученицѣхъ, correcta оученикомъ. Hebr. 7, 13.
Dam. Apost. законѣ иномъ причестисе, editi ко-
лѣнѣ иномѣ. Idem Hebr. 5, 13. причецайсе млѣ-
цѣ, Ostrog. причацайсе млѣцѣ, correcta млѣка.
Idem Hebr. 7, 19. приблицаемсе козѣ, edd. къ кѣхъ.
Idem 2 Joh. 1, 11. причецактесѣ дѣлѣхъ кго. злыхъ,
editi совѣщаектесѣ дѣламъ егѡ злымъ.

Etiam Adjectiva приклонен, прилепен regunt
Localem, quin praepositio при aut alia ei prae-
figatur: таже небаше прилепна мѡжѣхъ Num. 31,
35. correcta in plurali таже не познаша лѡжа мѡ-
жеска. борове неприклонни вѣахъ его, и елиѣ не-
бысть приклонно ѡраслѣхъ его Ezech. 31, 8. Cor-
recta hoc loco substituit Adjectivum подобен, le-
gitque: сѡгнѡны неподѡбенѡ ѡрасламъ егѡ и елиѣ не-
бысть подобно вѣтвѣамъ егѡ.

Locali denique casu utebantur Veteres in nominibus loci et temporis. In subscriptione Evangeliorum ad usum Josephi Ostromir a Gregorio diacono anno σφξε (i. e. 1057) descriptorum Locales urbium russicarum кѣиѣѣ et новѣгородѣ sine praepositione вѣ leguntur. Alibi зимѣ, лѣтѣ, invenias pro в зимѣ. Adverbia горѣ, дѣлѣ, лѣтѣ etc. certe nihil aliud sunt, quam Locales sine praepositione. Confer bohemicas voces на горѣ (nahorze), в долѣ, в лѣтѣ. Adde третѣм днѣ, pridie, третѣм ѣмѣран, Gen. 31, 2. et 5. correcta третѣм днѣ. Deut. 4, 42. ни вчѣра, ни третѣм днѣ, neque hēri, neque nudius tertius; correcta прѣждѣ вчѣра и третѣм днѣ, πρὸ τῆς χθις; καὶ τῆς τρίτης.

§. 48. Casus Sociativus, qui praefixa praepositione съ societatem indicat, etiam sine hac et omni alia praepositione usurpatur, diciturque tunc Instrumentalis, quia medium per quod, et instrumentum, quo aliquid efficitur, designat, respondetque plerumque Latinorum Ablativo instrumenti. оушима слышати, очима видѣти; нѣм номине; жезлом бити; солюю шолити; оу мертви его пращю и каменем funda et lapide; оуби градом винограды их и черничіе (Ostrog. трѣніе) их мразом occidit grandine vineas eorum, et moros eorum pruina, Psal. 73, 47. (Psalt. Venet.

изби

изки — и сукаменны их славою). возлюбилъ его
 оусты своими и языком своим солгаша ему, di-
 lexerunt cum in ore suo, et lingua sua mentiti
 sunt ei Psal. 77; 36. не спасъ ихъ лѣкомъ, ни мечемъ,
 ни бранію, ни коньми, ни конники, (correcta:
 ниже конниками) non salvabo eos in arcu,
 neque gladio, neque bello, neque equis, neque
 equitibus, Oseae 1, 7. ѡдѣяйся свѣтомъ ꙗко риз-
 зю amictus lumine sicut vestimento, Psal. 103, 2.
 не кленитеся (Ostrog. не кленѣтеся) ни небу, ни
 землею, ниже иною кою клятвою nolite jurare,
 neque per coelum, neque per terram, neque aliud
 quodcunque iuramentum, Jac. 5, 12. не вѣй
 всацѣмъ (согг. секе всакиѣмъ) вѣтромъ, и не ходи
 всацѣмъ пѣтемъ неподобнымъ, ἐν πάσῃ ἀτροπῇ (согг.
 всакиѣмъ пѣтемъ, delete неподобнымъ), Sir. 5, 11.

Supplet itaque Instrumentalis praepositiones
 varias. сконцемъ въ кошницѣ (correcta кошницѣ)
 свѣщенъ быхъ по стѣнѣ διὰ θυρίδος, per fenestram
 etc. 2 Cor. 11, 32. In Passivis suppletur ὑπό:егда
 званъ бѣдши кымъ на бракъ quum invitatus fueris
 ab aliquo ad nuptias, ὑπό τινος, Luc. 14, 8. вса-
 мнѣ предана сътъ оѣмъ моимъ a patre meo, Matth.
 11, 27. (Lucae 10, 22. ѿ оѣа моего). познаемъ бытъ
 Іѡсифъ братією своею a fratribus suis Act. 7, 13. (editi
 братіи своей in Dativo). ненавидимъ саоуломъ. бѣ
 любимъ оѣмъ Nestor. Suppletur etiam instrumen-

tali casu alii casus : аз потраѣхъ некоемъ и землею,
 моремъ и сѣшею, ego commovebo coelum et ter-
 ram, mare et aridam Agg. 2, 7. неможе поколебати
 ея, non potuit movere eam, Luc. 6, 48. habent
 Mardarii Evangelia, pro ея. подвигомъ до-
 кровымъ подвизахся, bonum certamen certavi,
 2 Tim. 4, 7. мнѣшїица владѣти языки, qui vi-
 dentur principari (imperare) gentibus, и белицѣи
 ихъ владають ими dominantur eorum, Marci 10,
 42. владаша всею рѣкою землею Nestor. господ-
 дѣють (сорт. повладеють) землею 3 Esdr. 12, 23.
 сотами (melius соты) рѣгается Prov. 27, 7. Ostrog.
 Alias cum Dativo; hinc correcta сотамъ (именно
 сотамъ a mascul. сотъ favus). восковыѣ земля ихъ
 жабамъ ἐξῆρψεν etc. edidit terra eorum ranae,
 Psal. 104, 30. ѡженитица иною; ѡженнїца ея de-
 xerat eam, Mar. 6, 17.

Verba напоити, насытити, исполнити, quae
 alias Genitivum amant, etiam Instrumentalem ad-
 mittunt: наполни еси насъ виномъ pro вина, насыщъ
 хлѣбомъ; исполненъ благомъ многымъ. млекоу въ на-
 поихъ а не крашномъ 1 Cor. 3, 2. (pro млѣка, кра-
 шна in Dam. Apost.). ѡкропленїи сердца, et и-
 мовени тѣлеса legunt editiones antiquae Hebr. 10,
 22. 23. servando graecismum ἐξῆραντισμένοι τὰς καρ-
 διας, aspersi corda, λελεμένοι τὸ σῶμα abluti cor-
 pus. Correctores Instrumentales сердцѣю, тѣлѣ-
 сѣю

съ recte substituerunt, quin scirent eos jam in Dam. Apostolo lectos. In Mss. Instrumentalem legi, qui in editis in casum cum praepositione resolvatur, uno adhuc exemplo docebo: не можаше народом прѣ турба, Luc. 19, 3. editi ѿ народа. Sic Nestor: помоша ови ѿ зимы (про зиму), дрѣзѣи гладом, инѣиже мором, и сѣдом бо-жѣим.

Amat Instrumentalem Slavus pro Nominativo secundo, qui Praedicatum agit primi: се дѣи моѧ дѣвою ecce filia mea virgo, Ostrog. Jud. 19, 24. Correcta се дѣверъ (male Accus. дѣверъ pro Nomin. дѣи) моѧ дѣва. Act. 21, 9. legit Dam. Apost. mutato ordine вѣхъ дѣвою дѣвери ѧ. erant virgines filiae quatuor, Ostrog. дѣвера дѣвица (corr. дѣвери дѣвицѣ) четѣри Graeco conformius, sed neglecta Syntaxi slavica, pro qua dialecti Russica, Bohemica et Polonica innumera praebent exempla. сѣжѣ царицею и вдова нѣсмѣ, sedeo regina (qui regina, pro regina) et vidua non sum, Аpos. 13, 7. прочѣи прозвашасѣ рѣсѣю et каише была черни-цею Nestor. Verba Vulgatae Tob. 1, 8.: haec et his similia secundum legem Dei puerulus observabat, reddita sunt in Ostrog. сѣи сицеваа по законѣ бо-жѣю отрочицѣм сѣуем (lege сѣу) вѣздѣраше: отрочицѣм pro Nom. отроцицѣ, cum puerulus esset. Manet hic Instrumentalis Praedicati, etiamsi No-

minativi in alios mutentur casus: **ЕЖЕ БЫТИ МИ ЗАТѢМ** царю, esse me generum regis, 1 Reg. 18, 18. quae constructio supponit aliam, in qua **АЗ** sit Nominativus Subjecti, **ЗАТѢМ** vero Instrumentalis pro Nominativo Praedicati **ЗАТЬ**: **АЗ ЕМЬ ЗАТѢМ** царю. Correcta Nominativum habet **ЯКЪ ДА БЫДЪ ЗАТЬ ЦРЬСКІЙ**. At 3 Esdr. 13, 55. correcta pro secundo Accusativo utitur Instrumentali: **ЧЫВСТВО ТВОЕ НАЗВАЛ ЕСИ МАТЕРІЮ**, sensum tuum vocasti matrem, Ostrog. **ЗВАЛ ЕСИ МАТИ**, Nominativum **МАТИ** pro Accusativo **МАТЕРЬ** male usurpando.

Quantitas pretii Instrumentalem exigit: **ДВѢМА** стома **ПѢНАЗЬ** (corr. **ПѢНАЗЕЙ**) **ХЛѢБЫ** не **ДОСВѢЮТ** им, ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, Joh. 6, 7. **ДА ШЕДШЕ КЪ НИМЪ ДВѢМА** стома **ПѢНАЗЬ** **ХЛѢБЫ**, euntes emamus ducentis denariis panes, Marci 6, 37. **КОЛИЦѢМ** **ДОЛЖЕН** ЕСИ quantum debes Luc. 16, 5. **ЕДИНЪ БѢ** **ДОЛЖЕН** **ПАТІЮ** **СМЪТ** **ДИНАРІЙ**, unus debebat quingentos denarios, Luc. 7, 41. **САМ** **СОВОЮ** **МИ** **ЕСИ** **ДОЛЖЕН** **ТЫ** te ipsum mihi debes, Ostrog. Philem. 1, 19. (correcta **САМ** **СЕБѢ**, deleto in fine **ТЫ**).

Adjuncta temporis in Instrumentali supplent quoque Adverbia: **ЕДИНОЮ**, **СЕДМЕСИЦЕЮ**, **КОЛЬ** **МНОЖИЦЕЮ** quam multipliciter; **ТРЕМИ** **ДЕНЬМИ**, **ЮТРОМ**, **ДНЕМ** и **НОЦІЮ**, et Marci 4, 27. **НОЦІЮ** и **ДНІЮ** nocte et die. Ex Instrum. **ДНІЮ** colligi potest,

est, день olim, uti dies, etiam in feminino genere usitatum fuisse.

Notandae adhuc formulae, in quibus Adjectivum Instrumentali construi solent: добра същи сълау лицем, quae est valde pulchra facie, Nestor. скъдем разѹмом, оумом; възрастом мал statura parvus; сими доволи бѹдем his contenti erimus; доволи същими contenti praesentibus, τοῖς παρῶν, Hebr. 13, 5. неповинный рѹкама innocens manibus; чистый сердцем mundus corde, правѹи сердцем recticorde; гордый мыслѹ superbus mente. лѣп очима; немоцѹи ногама; благъ взором. бѣ же мстиславъ дѣла тѣлом, черменъ лицем, великыма очима Nestor.

§. 49. Verbum, quod regitur ab alio, in Infinitivo locatur: копати не могѹ, просити стѹжѹса (corr. стѹжѹса), fodere non valeo, mendicare erubesco, Luc. 16, 3. At Verba motus apud Veteres (uti hodie dum apud Croatas) Supinum regunt: пришелъ кси — мѹчитѹ нас legunt duo Codices Petropolitani sec. XIV. Matth. 8, 29. придетъ ѿтѹдѹ оучитѹ и проповѣдатѹ iidem Matth. 11, 1. чьо изидостѹ видѹтѹ Matth. 11, 7. 8. 9. iidem et Codex Vindob. (Pankianus olim). изидѹ сѣтанъ сѣтанѹ Matth. 13, 3. вжѹлаша видѹтѹ Codex Petropol. antiquior, at minus antiquus сѣтанѹ mutavit in да сѣтѹ, quod nunc editi legunt, et pro видѹтѹ

тъ habet Infinit. видѣти. приде мѣѣма магдали-
ни и другамъ мѣѣма видѣтъ гробъ Matth. 28, 1. Cod.
Vindob. текоста възвѣститъ в. 8. вниде снима
облачы Luc. 24, 29. idem.

Cum Supinis, aut Infinitivis praecedente прї-
идѣ, Genitivum pro Accusativo construunt Vete-
res: пришелъ еси мѣчитъ насъ, pro нш. тако мира прї-
идохъ дати Ostrog. Luc. 12, 51. correcta миръ.
приде въ всьмиръ грѣшникъ спасти Dam. Apost. 1
Tim. 1, 15, at Ostrog. et correcta substituto accu-
sativo грѣшники pro Genitivo: прїиде въмиръ грѣ-
шники спасти, venit in mundum peccatores sal-
vos facere.

Usus Supini a posterioribus plane neglectus fuit,
ita quidem, ut in junioribus Codicibus et in editionibus
ubique Infinitivi substituti inveniantur. In Damiani
Apostolo nonnisi 1 Thess. 3, 2. leve vestigium Su-
pini deprehendi: послахомъ оутвърдити въ, sed мохъ
и оутѣшити. In Cod. Mosquensi, quem manu Alexii
Metropolitae scriptum credunt, Арос. 18, 10. прїи-
де сѣдити, et aliis in locis Infinitivi pro Supinis le-
guntur.

§. 50. Pro Infinitivo utitur Slavus et Gerun-
divo, Graecorum more: егда видѣте сїа бѣба-
юща таѣта γινόμενα, haec fieri, Marc. 13, 29. въ
желчи бо горести и союзѣ неправды зрю та сѣща,
ἰδὼ σε ὅτι, video te esse, Act. 8, 23. ѿмногъ (corr.
многихъ) лѣтъ сѣща та сѣдїю праведна пѣмъ се-
мъ

Regimen Gerundivi.

мѸ свѣдѣѹ (corr. свѣдѣѹй) a multis annis tē ei
 judicem (justum) genti huic sciens, Act. 24, 10.
 Sic Nestor мнѣша княза пришеѣша, advenisse;
 невидѣши ма боленѸ сѹщѸ, me aegram esse. Nec
 desunt exempla, ubi Graecus Infinitivo, Slavi
 vero Gerundivo usus est: сѹтьпѹтїе мнѣми (corr.
 мнѣмїи) правн сѹще (corr. быти) мѹжѸ, δοκῶ-
 σαι εἶναι, videntur rectae esse, Prov. 16, 25. мнѣ-
 мише же се сын видѣ Dam. Apost. id est видѣ провидѣ,
 Ostrog. мнѣше же сон зрѣти, corr. видѣнїе зрѣти,
 ὄραμα βλέπειν, existimabat autem se visum videre,
 Act. 12, 9. мнѹ бо се и аз дѹх божїи имѣи Dam.
 Apost. πνεῦμα θεοῦ ἔχειν, puto autem me quoque
 spiritum dei habere, 1 Cor. 7, 40. Leviter differt
 Ostrog. мнѹ бо са и аз дѹх божїи имѣа. At
 correcta pluribus: мнѹса бо и аз дѹха божїа
 имѣти.

§. 51. Licet Gerundivorum ope membra duo
 aut plura in unum contrahantur ita, ut conjunc-
 tio и omnino superflua sit, tamen Slavi pleo-
 nasticum и in membro secundo non raro reti-
 nere solet: сразившимася полкома и побѣди тѣ-
 ролюк ога Nestor. вшеѣже (corr. melius възшеѣ)
 и прѣломѣ (corr. прѣломь) хлѣк и вкѹш, довол-
 ноже кесѣдобав даже до зрѣй (corr. зари) и та-
 ко изыде, ascendens (cum ascendisset) — satis-
 que

que collocutus usque ad diluculum, sic profectus est, ἀναβάς δε — οὕτως ἐξῆλθεν.

§. 52. Rectio praepositionum partim a significato earum, partim etiam a verbo quietem aut motum indicante pendet. Regunt itaque aliquae unum, aliae duos aut plures casus.

Unum casum regunt *оу*, *до*, *съ* de, *съ* cum, *къ*, *въ*, *ѡ*, *въз*, *къз*, *при*, *прѣз*, *чрез*. Et quidem *въ*, *въз*, *прѣз*, *чрез* Accusativum:

въ *нощ* per noctem; *въ* *он* *пол*, *въ* *сѣх* странѣ in altera ripa, trans, *въ* *сѣю* странѣ pro *въ* *сѣю*. Russi *въ* (pro *оу*) cum Locali construunt: *въ* *нем* in correcta Ezech. 17. 7. olim *оу* *нем*. Vide *оу*, quod ab *въ* omnino distinguendum est.

въз; *благодарѣть въз благодарѣть* χάριν ἀντὶ χάριτος, gratiam pro gratia, Joh. 1, 16. *воздаша ми* ἀκαβαὰ *въз* *κλᾱγα*, retribuebant mihi mala pro bonis, Psal. 34, 12. *иже воздаетъ злое въз* ἀκρὸς, correcta *злаа* *за* *благаа*, Prov. 17, 13. *злаа въз* *благаа*, corr. *зл.* *за* *бл.* 1 Reg. 25, 21. Confer Adverbia *всѣмъ*, *вспать* p. 455.

прѣз; *прѣз* *все* *лѣто* per totum annum. In Verbis compositis *пре* eundem casum regit: *пре* *взе* *и* *х* (т) *рѣкѣ*, pro *прѣз* *рѣкѣ*.

чрез; *чрез* *естество*, *πρὸ φύσιν*, praeter (contra) naturam, Rom. 11, 24. *чрез* *все* *житіе* Hebr. 2. 15. (olim по всемъ житію). *чрез* *вѣкѣ*, olim *вѣрѣ*, Ephes.

Ephes. 2, 8. **чрез день; чрез дней тридцать**, ubi **чрез** regit numerale **тридцать**, non Genit. **дней**; hic enim a numerali regitur. **чрез него, чрез всех** sunt Genitivi pro Accusativis. Supplet enim Genitivus in animatis etiam Accusativum, qui a praepositionibus regitur. Confer. p. 189.

Eundem casum regunt Adverbium **мимо**, **сквозь** (in Serb. Codd. **скрозь**), et particula **съ** comparandae quantitati serviens: **проходящаго мимо оуга** juxta angulum, corr. in Genit. **оугла** Prov. 7, 8. **сквозь море, пустыню**, per mare, desertum; **сквозь врата** per portam; **придохом сквозь** (Ven. **скрозь**) **огнь и вода** transivimus per ignem et aquam, Psal. 64, 12. — **аще ли не постигнет рука ея съ агнеца, то ѿкаже ѿ агнеца**, corr. **аще же не обрѣщет р. ея довольнаго на агнеца**, quantum sufficit ad comparandum agnum, Levit. 12, 8. **спостигнѣти съ овцѣ**, corr. **довольства имѣти на овцѣ**, **то ѿкаже ѿ овцѣ**. Lev. 5, 7. **съ горсть не имый силы, драгунѣ**, tantum quantum pugillus, corr. **рукою имѣщаа силы**, Osee 8, 7.

§. 53. Genitivum regunt **оу, до, съ** de, **ѿ, из, без**: **оу мене** apud me, **оу тебѣ**, **оу негѣ**, **оу бога**, **оу гдѣ** милость, **оу царѣ** сѣдит, **оу градѣ**. — **до нѣс** ad coelos, **до тебѣ**; **придоша до негѣ**, **ѿасъ до нѣс**, usque ad eum (corr. **къ немѣ**) Luc. 4, 42. **до оумертвѣна прѣдова ѿ насъ**, usque ad obitum Herodis

rodus Matth. 2, 15. ДО ТРИ ТЫСЯЦИ МЪЖИ И ЖЕН cum Accusativo (nisi sit legendum ДО ТРІЙ, in Genit. pro ТРЕХ). ДО ВѢКЪ ГРАДА, ἕως ἔξω, usque foras civitatem Act. 21, 5. ДАЖЕ ДО ВѢКА, ДАЖЕ ДО ДНЕ СЕГΩ usque ad diem hanc; ДО ВЕЧЕРА usque ad vesperrum, ѿ ВОСТОКА СЛНЦА ДО ЗАПАДЪ ХВАЛНО ИМА ГДНЕ, ab ortu solis usque ad occasum laudabile nomen domini, ἀπὸ ἀνατολῶν — μέχρι δυσμῶν Psal. 112, 3. ѿ МАЛА ДО ВЕЛИКА; ѿ ГЛАВЫ ДО ПОСѢД (Genit. dualis). — СЪ СРЕБРА СВОЕГΩ de argento suo; ВЪСТАНИ СЪ ПОСТЕЛА (CORR. СЪ ПОСТЕЛИ) ТВОЕА surge de lecto tuo, (ἀνάσθι καὶ ἐγῶσον σεαυτῷ, surge et sterne tibi). Act. 9, 34. СВАЧЕСА ЇРИЗ. СПАДОША ЕМЪ ОУЖА ЖЕЛѢЗНАА СЪ РѢКѢ ceciderunt ei catenae de manibus, Act. 12, 7. СНЕМШЕ СЪ ДРЕВА, ПОЛОЖИША ВО ГРОБѢ deponentes (cum deposuissent) de ligno, posuerunt in monumento, Act. 13, 29. СНИДЕТЪ СЪ НЕБЕСЕ, descendet de coelo, СЪ ГОРЫ de monte, СЪ ОБѢДА, de prandio, a prandio.

Differt omnino СЪ (de) ab ИЗ (ex), ut mirer has praepositiones a Grammaticis confundi potuisse. Ostrog. quidem polonizat subinde З pro С scribendo: Lev. 25, 17. З АВЪ ДЕСАТЫХЪ ЧАСТЕЙ (corr. ѿ АВЪХЪ ДЕСАТИЦЪ), alibi et ЗГОРЫ pro СЪ ГОРЫ, imo etiam pro СЪ (cum): З ВЕСЕЛІЕМЪ cum laetitia Jud. 19, 4. At non licet ИЗ (ex) cum СЪ (de), uti nec СЪ (de) quod motum de loco, cum altero СЪ (cum), quod societatem et conjunctionem indicat, confundere, quamquam СЪ primum ab СЪ altero non pronunciatione, sed solo significato differat, a quo regimen diversorum casuum pendet.

отъ аб: ѿ мене, ѿ нас, ѿ негѡ, ѿ запада ab Occasu, ѿ сѣвера a septentrione; ѿ оустъ монхъ. оуклониса ѿ всякого (corr. оуклонайса ѿ всякагѡ) зла Prov. 3, 7. ѿиде ѿ нея; ѿ вѣрѡ ѡпадоша; изыдохъ ѡца. избави нас ѡ лукавагѡ. изми ма ѡ крагѡвъ монхъ. Composita Verba ex ѡ regere Genitivum, quin ѡ Substantivo praeligatur, supra §. 35. dictum est. тока слезъ монхъ не ѡвратиса, про ѡ тока.

изъ ех: изыди изъ негѡ; изми первѣе кербно изъ очесе твоегѡ, ejice primum trabem ex oculo tuo Matth. 7, 5. изоустъ (corr. иззоустъ) младенечъ ex ore infantium. изъ рѡкъ; изъ домѡ. изведе водою изъ камене eduxit aquam de petra, ѡκ πέτρας, Psal. 77, 16. изъ дѣтска ab infantia, παιδιόθεν, Marc. 9, 21. Confer искони, ab initio, et alia adverbia ex изъ composita p. 435. Alternant subinde изъ et ѡ, uti ѡκ et ἀπό: изъ мертвѡхъ, ѡ мертвѡхъ, a mortuis. Hebr. 7, 5. Dam. Apost. изъ чрѣка, ѡκ τῆς ὀσφύρος, editi ѡ чресл.

безъ sine: безъ страха, безъ зла, безъ правды, безъ оца вашегѡ, безъ дѣла закона. безъ оца, безъ матери. безъ причта рода (Ostrog. родѡ) sine patre, sine matre, sine genealogia Hebr. 7, 3. Confer Adverbia безъ престани, безъ ма, безъ чинѡ p. 436.

Adde pleraque Adverbia, quae praepositionum vices agunt et Genitivum petunt, uti вѣѣ, вонъ, верхѡ,

вѣрхѣ, близъ, паче, прежде, ради, развѣ, кромѣ
дѣла, дла, подлѣ, подолг, вмѣстѣ, внѣтрѣ,
всѣхъ, вскрай, шкредѣ, посредѣ, обаполы.

внѣ стана *extra castra*, внѣ врат *extra por-
tam*, внѣ града; вон (corr. внѣ) полка *Levit.*
14, 3. изведѣте ю вон цркви (corr. изрините ю
вон из цркви) *2 Paral. 23, 14.* — вѣрхѣ горы *su-
pra montem*; вѣрхѣ ею *ἐπὶ τῷ αἰνῶνι*, *super asinum*
et pullum, corr. вѣрхѣ их *super ea* (vestimenta)
Matth. 21, 7. вѣрхѣ главы *ego super caput ejus.* —
близъ *ego*, близъ ея, близъ мѣста, близъ мора *pro-
pe mare*, близъ смерти (*Dam. Apost.* искръ смрти).
— паче мене; паче числа *super numerum*; паче
всѣхъ языкъ *plus quam omnes gentes*; паче меда;
паче тысящъ золота и сребра; оумножишася паче
волосъ главы моея, *multiplicatae sunt super capillos*
capitis mei, *Psal. 39, 13.* Comparativos quosque
Genitivum regere, jam §. 37. dictum est, hinc et
выше, прежде: выше всѣхъ *super omnia*; выше раба
ἐπὶ τῷ δούλῳ, *amplius quam servum*, *Philem. 1, 16.*
превыше небесъ *super coelos*. прежде времени *ante*
tempus, прежде смерти, прежде вѣкъ *ante secula*;
прежде сложенія мѣра *ante constitutionem mundi*,
Ephes. 1, 4. Confer inferius предъ.

ради *propter*: сего ради *propterea*; есже
ради *propter quem*, еаже ради вины *quam ob cau-
sam*; ихже ради *propter quos, quas, quae*; сѣхъ

ра-

ради твоих propter judicia tua, словесе ради твоих;
 мене твоего ради; мене, тебе, вас, нас ради.
 Vix unquam ради praepositur Substantivo, quod
 regitur: ради благодати твоея propter (ἐνεκεν) boni-
 tatem tuam, at Venet. благодатын ради твою, Psal.
 24, 7. ради знаменій propter (διὰ) signa, Арос.
 13, 14.

развѣ praeter: кто кѣ развѣ гдѣ или кто
 бѣ развѣ кога нашего, praeter Dominum (παρὰ
 τῷ κυρίῳ), praeter Deum (πλὴν τοῦ Θεοῦ) Psal. 17,
 32. Pro altero развѣ legit Psalt. Kioy. кроме.
 развѣ жен и дѣтей; развѣ словесе прелюбохотѣнаго
 Matth. 5, 52. παρὰ τὸν λόγον πορνείας, excepta causa
 fornicationis. кроме апостолъ praeter Apostolos
 Act. 3, 1. кроме оуз сих exceptis vinculis his
 Act. 26, 29. кроме (сорт. вѣ) домъ своего Levit.
 14, 8. кроме тѣла extra corpus, Dam. Apost.
 развѣ тѣла.

дѣла, дѣлама, дла propter, ob: вас дѣла
 Mich. 3, 12. мира дѣла Nestor. егоче дѣлама περὶ
 αἵμα, (сорт. имже) Levit. 5, 5. дла крове propter
 sanguinem, διὰ τὸ αἷμα, Арос. 12, 11. — подлѣ
 penes, prope: подлѣ алтара (сорт. близ алт.)
 juxta altare, Levit. 6, 10. подлѣ его (melius не-
 го): подлѣ них in Ostrog. penes eos, κατ' ἐλτὲς
 (сорт. melius остоу) Gen. 43, 32. — подолг
 рѣкы pone fluvium.

вмѣстѣ loco, pro: вмѣстѣ отѣц твоихъ pro
 patribus tuis, Venet. ѿ ѿѣ твоихъ мѣсто, Psal.
 44, 17. вмѣсто любеѣ обѣзгахъ ма Ostrog., ѿ
 любеѣ мѣсто Venet. Psalt. at correcta вмѣстѣ же
 любити ма *αὐτὶ τῷ ἀγαπᾶν με*, pro eo ut diligere
 me, Psal. 108, 4. Inter в et мѣсто casus, qui re-
 gitur, saepissime interponi solet: ѿ тебе мѣстѣ,
 ѿ отца мѣстѣ, ѿ хлѣба мѣстѣ, ѿ рыби мѣстѣ.
 око вѣ око мѣсто, зѣбѣ вѣ зѣба мѣсто, corr. око
 за око, зѣбѣ за зѣбѣ, Levit. 24, 20. Non tamen sem-
 per: вмѣстѣ иродѣ pro Herode, Matth. 2, 22.—
 видѣтъ вас intra vos; видѣтъ цркви intra templum
 Арос. 11, 2. видѣтъ двора in atrium, intra aulam,
 ἔσω τῆς αὐλῆς, Marc. 15, 16. вѣлѣд мене, еѣ;
 вопиѣтъ вѣ слѣд нас clamat post nos, ὁπίσθεν ἡμῶν,
 Matth. 15, 23. ѿ слѣд сатаны retro post satanam
 ὀπίσω τῷ σατανᾷ, 1 Tim. 5, 15. Cum verbis идѣхъ,
 хожѣхъ, грядѣхъ conjungi solet вѣ слѣд: вѣлѣд егѣ
 идѣхъ sequebantur eum. Genitivi regimen pendet
 hic a Substantivo слѣд vestigium, etsi formula
 вѣлѣд seu ѿ слѣд pro Adverbio usurpetur. Idem
 valet de aliis e praepositione et Substantivo com-
 positis. Hinc et вскрай мора ad oram maris, *παρὰ
 τὸ χεῖλος*. емѣже храмина бѣ вскрай соимни-
 ца, cujus domus erat conjuncta (confinis) syna-
 gogae, *συνομορέσα τῇ συναγωγῇ*. окрест in circuitu:
 окрест тебе, окрест нас; окрест егѣ селеніе егѣ in
 cir-

circuitu ejus tabernaculum (σκιῇ) ejus Psal. 17, 12. нападоша посредаѣ стана их, окрест жилищ их, (Venet. окрест шчрьщъ их) ceciderunt in medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum, κύκλῳ τῶν σκιηωμάτων, Psal. 77, 28. посредаѣ стана; посредаѣ врат, домѣ, морѣ; посредаѣ дбою горѣ in medio duorum montium; средаѣ воды; посреди стогны его и окаяны (correcta по окаяны) рѣкы древо животное, in medio plateae ejus et ex utraque parte fluminis lignum vitae, Апок. 22, 2.

§. 54. Dativum regit κ: κ²нам ad nos, κ² ним ad eos; κ¹ немѣ ad eum. приклони ко мнѣ оухо твое, inclina ad me aurem tuam; вопаѣ мой κ¹ тебѣ да прійдет, clamor meus ad te veniat. вса κ¹ тебѣ чают, omnia ad te ((πρὸς σε) expectant Psal. 103, 27. Eundem casum regunt Adverbia прамѣ et противѣ, сѣпротив (сопротив): прамѣ мнѣ приелижишася, adversus me appropinquaverunt, ἐξελιχίσμεν, Psal. 37, 12. прамѣ ассириѣм contra Assyrios (χατέλχῃτι) Gen. 2. 14. прамѣ емѣже вѣрова κ¹с coram, cui credidit, Deo, χατέλχῃτι, ἢ ἐπίστευσε, θεῷ, correcta прамѣ κ¹с емѣже вѣрова, Rom. 4, 15. прамѣ вама contra vos, vobis ex adverso, ἀπέναντι ὑμῶν, Matth. 21, 2. Марци 12, 2. прамѣ емѣ Marc. 15, 39. прамѣ сокровищномѣ храминицѣ contra gazophylacium Marc. 12, 41. агнеѣ прамѣ стригшемѣ его, agnus coram tondente eum,

Act.

Act. 8, 32. противѣ законѣ, противѣ мнѣ, противѣ рожнѣ contra stimulum, противѣ вратѣм, противѣ гдѣ contra Dominum, сѣпротивѣ царю; противѣ кознемъ діаволскѣм, contra, adversus, insidias diaboli, Ephes. 6, 11. сопротивѣ стѣжающимъ мнѣ, adversus eos, qui tribulant me, Psal. 22, 5. At Psalt. Ven. прѣмо стѣжающимъ (vitiose pro Dat. стѣжающимъ), Ostrog. прѣд (pro сѣпротив) стѣжающимъ ми.

In recentioribus libris прамѣ et противѣ etiam cum Genitivo constructa inveniuntur. Hinc противѣ рожна, вѣтра. сѣпротивѣ дѣкрѣ in Ostrog. Jos. 1, 4. Nec mihi quis objiciat e Psalm. 147, 6. противѣ мразѣ лица егѣ ante faciem frigoris ejus, aut Hebr. 12, 4. противѣ грѣха, aut Matth. 25, 15. противѣ силѣ. In his enim locis Ostrog. syntaxim antiquam servavit: противѣ мразѣ, грѣхѣ, силѣ. противѣ силѣ I. с., et Matth. 27, 61. прѣмо грѣхѣ, Marc. 13, 3. прѣмо црѣкви non solum Ostrog. et Evangel. Mosqu. 1606, sed et Mardarii editio exhibent, quod Cod. Кор. confirmat. Hoc mirum, in correcta editione Act. 9, 5. противѣ рожнѣ, at cap. 26, 14. противѣ рожна legi, servata primo loco syntaxi antiqua slavica, altero vero ea mutata secundum novam russicam. Vacillat itaque regula a Meletio proposita et ab aliis Grammaticis repetita: прамѣ и противѣ, егда согласіе знаменѣютъ, родителѣмъ сочиняются: егдаже разгласіе, дѣтелѣмъ. Refutatur enim haec distinctio inter согласіе consonantiam et разгласіе discrepantiam, ratione significatus, exemplis a nobis adductis.

§. 55. Localem tantum regit praepositio при, прѣд, ad, juxta: при пѣти secus viam; при оуѣ: при

при дѣрехъ; при ногѣ erwad pedes ejus; при мѣсахъ
 при печи juxta fornacem. вѣдетъ мѣшъ дѣро насѣ-
 жденое при исходящихъ вода, erit tanquam lig-
 num plantatum secus decursus aquarum, Psal. 1,
 3. хода же при мори галилейскомъ, ambulans juxta
 mare Galilæae, Matth. 4, 13. при оустѣхъ двою-
 манъ трѣхъ свѣдѣтелей (Ostrogien. свѣдѣтелей)
 сѣтанетъ всакъ таагоа in ore (ἐπὶ σώματος) duorum
 aut trium testium stabit omne verbum, 2 Cor. 13,
 1. Verba ex при composita regere Localem supra
 §. 47. dictum est. Hinc Dam. Apost. причепае-
 тесе хѣахъ мѣкахъ, correcta прихвѣае тесе хрѣтовымъ
 мѣкамъ, communicatis Christi passionibus, 1 Petr.
 4, 13. Regunt quidem etiam ѡ, въ, по, на, Lo-
 calem, at non solum, sed praeter Localem et
 alios casus.

§. 50. Instrumentalem seu Sociativum casum
 regit сѣ cum: сѣ текою, сѣ вѣни, сѣ нимъ, сѣ нею;
 сѣ дѣгѣ cum amicis, сѣ вѣни и пѣтѣньми; напа-
 сѣта всакъ со агниѣ cum agno: сѣмъ почѣетъ сѣ коз-
 лиѣмъ и юнеѣ со лвомъ, cum hoedo, cum leone;
 сѣботайте гдѣни со страхомъ и раддѣйтеся емѣ сѣ трѣ-
 петомъ, servite Domino in timore et exultate ei in
 tremore, Psal. 2, 11. сѣ тѣпанѣмъ cum festinatione,
 μετά σπῆδης Psal. 77, 33. Confer supra сѣ (de)
 Genitivum regens, quod a сѣ (cum) distinguen-
 dum censuimus. Regunt autem etiam поа, наа,

Т ѡ

приа,

пред, за et adverbium между Sociativum, sed praeter hunc et Accusativum.

§. 57. Duos casus regunt ѡ, въ, на, et по, на, пред, tres vero no et за; et quidem Accusativum et Localem ѡ, въ, на: ѡ сѣю странѣ, ѡ деснѣю a dextris, ѡ шлѣюю a sinistris. ѡ десно, ѡ лѣво; да не когда преткнешь ѡ камень ноги твоѣ, ne offendas ad lapidem pedem tuum. ѡ козѣ живѣ in deo vivo; въ радѣюся ѡ тебѣ exultabo in te, εὐροί, Psal. 9, 3. ѡ мнѣ, ѡ вас; ѡ нем, ѡ ней; походит ѡ жезлѣ; ѡ десяти рогѣх decem cornua habens; да не не радят ѡ них; не радят ѡ оуцах non curat de ovibus, περί, Joh. 10, 13. роптати ѡ сем; възсмѣются ѡ нем ridebunt eum. испытайте извѣстны ѡ отроцати interrogate (exquirite) diligenter (ἀκριβῶς) de puero, Matth. 2, 8. ѡ червѣх своих circa lumbos suos, Matth. 3, 4.

въ respondet graeco εἰς et ἐν: въ дом in domum, в дом in domo; в род in generationem, в родѣ in generatione; в рѣцѣ in manus, в рѣках in manibus, в рѣкѣ твоѣю in Dual. в оуста in os, в оустѣх in ore; в кровь in sanguinem, в крѣви in sanguine, в ямѣ in foveam, в ямѣх in fovea. Accusativum cum praepositione в petunt: 1) vocabula temporis: в вечер, в день седмиый die septima, в дождю сѣбѣшѣ, в недѣлю, въ вѣкы in secula, в пол седмины in dimidio hebdomadis; во дни

сѣа

сѣа diebus his; въ всако время omni tempore; в' день вѣнчѣ (во-нѣжѣ) die qua, в' он час in illa hora. Adde в' има in nomine, *εις ὀνόμα*. 2) Verba designantia motum ad locum et alia quaedam: внидѣт в' покой мой introibunt in requiem meam Psal. 94, 11. введи ма в' пажить твою; всадника вверже в' море, ascensorem dejecit in mare, Exod. 15, 1. конем оуздам в' оуста влагаем, equis froena in ora immittimus, *εις τὰ ὄματα*, Jac. 3, 3. Adde вѣровати вонь credere in eum, в'кого in Deum pro в' кор, supplet enim in masculinis animatis Genitivus Accusativum. в' лѣпотѣ шелечеса, шелечеса гдѣ в' силѣ decorem induit, induit est Dominus fortitudinem, Psal. 92, 1. в' сиизы наша да са шдѣем, corr: шдѣватиса (вѣдем), Isai. 4, 1.

Localem cum в' amant Verba quietem in loco designantia, respondentque quaestioni ubi: в' безднѣхъ мнозѣхъ in abyssio multa, в' морн in mari: внем, вней, внихъ, во вѣхъ; в' книгахъ in libro; в' стогнахъ пѣтій стоаще Matth. 6, 5. сѣшѣи во Иудеи qui sunt in Judaea; крѣтай въ пѣстыни in deserto; бѣ в' сонмищи нхъ члѣк в' дѣрѣхъ нечистѣхъ erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, Marc. 1, 23. в' мѣрѣхъ есмь; вѣдѣте во мнѣ и азъ в' васъ. вѣдѣте в' любви моеи. дѣлай в' виноградѣхъ моемъ in vinea mea. Etiam de tempore: в' ноци спатъ; в' онѣхъ днѣхъ. Confer Adverbia в'скорѣ, в'малѣ.

Eadem est ratio diversi casus cum praepositione на: на небо in coelum, на небеси, на небесѣх, in coelo, in coelis. вѣдѣ на осла super pullum asini; сѣдѣ на ослати. на десно, на шде, на та, на ны, на вы, на всак день, на вса лѣта. посла на misit in eos, super eos. паде на лице cecidit in faciem. нападет на них (про на на) страх. надѣюся на нѣ, оуповати на бога (Genit. pro Accus.) снидет мкѣ дождѣ на рѣно descendet sicut pluvia in vellus Psal. 71, 6. Cum Locali: на сѣдищи, на источниѣ; сѣда на жревати осли; на двоюнаде сате престолѣ; на престолѣ славы; садете на престолѣх super thronos, in thronis; сѣдѣщѣ же емѣ на горѣ in monte, super montem. на мѣстѣ in loco, на земли in terra. видѣ ны стоѣща на торжищи alios stantes in foro; мѣсто на немже стоиши in quo stas: вѣстани и стани на ногѣ твоѣ surge et sta super pedes tuos, ἐπὶ τῶν ποδῶν σου, Act. 20, 16. вѣхушени бѣдем на облацѣх в сретеніе гдѣ на вѣздѣх rapiemur in nubibus in occursum domini in aëra. (Dan. Apost. на акрѣ), εἰς ἄκρα, 1 Thess. 4, 17.

§. 58. на vero, praeter Accusativum et Localem, etiam pro diverso significato Dativum postulat. Inde почему quare, ob quid, потом postea, post haec; потомѣже secundum haec, κατὰ ταῦτα Luc. 17, 30. по (per), cūm Accusativo: по мѣста olim

olim Marci cap. 13, 8. (correcta по мѣстам cum inflexione russica pro мѣстѣм). по единѣ, по двѣхъ странѣхъ станаба. имиса по мое наказаніе. по вса дни, по три дни; по вса лѣта; по двѣ и по три жаны Nestor. по три мѣжи (мѣжа) Jos. 18, 4. възлегоша — по стѣ и патьдесят — per centenos et quinquagenos, ἀπὸ ἑκατὸν καὶ ἀπὸ πενήκοντα, Ostrog. Marci 6, 40. Correcta vero по стѣ и патьдесят in Dativo. по (secundum) cum Dativo: даждь им гдѣи по дѣлашм их, и по лѣкаствѣхъ начинаній их da illis Domine secundum opera eorum et secundum nequitiam adinventionum ipsorum, Psal. 27, 4. по силѣ своей; по шкычаю своемѣ; по словеси твоємѣ: по грѣхѣмъ нашим; по всемѣ; по толкѣ, in tantum, tanto; по книгамъ, по писаніємъ secundum scripturas; по своимъ похотемъ et по похотехъ своихъ. Miscet Ostrog. Num. 1, 2. Localem et Dativum: по роженіяхъ ихъ и по домомъ, по числѣ, по главамъ, согг. по сродствѣмъ etc. по семѣ оувѣмъ, olim по семъ, Gen. 24, 14. по (per, in) de loco: по всей земані; по морю, по водамъ, по стѣнамъ (olim et по стѣнахъ), по ланитама; по полемъ (согг. поламъ) и горамъ Deut. 8, 7. ходай по пѣти непорочнѣ, ambulans in via immaculata, Psal. 100, 6. по днѣмъ secundum dies Lev. 12, 2. Ostrog. по днѣхъ post dies: по днѣмъ оутѣмъ, прѣкѣмъ им (Ostrog. прѣвымъ) Zach. 8, 11.

Me-

Melius in Serbico Triodio по днѣх прѣжданих in Locali. по (post) de tempore: по осмом дни, по днѣх сих; по двою дню; по пяти днѣх; не по мнозѣ; по лѣтѣх многых прїидох, post multos annos veni. De loco: ити по нем sequi eum; аще кто хощет по мнѣ ити, si quis vult post me venire, Matth. 16, 24. по (pro): аще бѣ по нас, кто на ны, si Deus pro nobis, ὑπὲρ ἡμῶν, quis contra nos, Rom. 8, 31. по нем страдати pro illo pati, ὑπὲρ αὐτῆ; пострада да по нас passus est pro nobis, 1 Petr. 2, 21.

§. 59. Similiter pro ratione motus aut quietis Praepositiones наа, под, пред, за, et Adverbium между regunt Accusativum et pro Locali Instrumentalem; за vero praeter hos duos et tertium casum, nimirum Genitivum, postulat. наа (super): наа негоже оузриши ахъ сходящ super quem (ἐφ' οὗ) videris spiritum descendentem, Joh. 1, 33. низходяща наа сѣа члвчческаго v. 51. Supplet hic, uti alias, Genitivus Accusativum. Frequentius cum Instrumentali: наа нами, наа ними; наа всеми super omnes. сѣаѡ прекознесеа еси (Venet. прѣпъзнесе in Praet. simplici) наа всеми богы, nimis exaltatus es super omnes Deos Psal. 96, 9. аз же поставлен есмь црѣ ѿ негѡ наа сїѡном горою сватою егѡ, ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum ejus, Psal. 2, 6. — под (sub, subtus): да под кров мой внидеши, ut
sub

sub tectum meum intres, Luc. 7, 6. или под о́др
 подлагает aut sub lectum ponit, Luc. 8, 17.
 вса покорѣна еси под нозѣ егѡ, omnia subjecisti
 sub pedibus ejus, Psal. 8, 7. под твою милость
 прие́мѣаем. At Matth. 5, 15. поставляют его под
 свѣдом, ponunt eam (lucernam) sub modio. Psal.
 90, 4. Graecum imitatus est Slavus: под крилѣ
 егѡ надѣишисѧ, sub pennis ejus (ὑπὸ τὰς πτέρυ-
 γας) sperabis, pro под крилома. мрак (примрак
 Ven. et Ostrog.) под ногама егѡ, caligo sub pedi-
 bus ejus. под лѣною sub luna, под дровом sub
 arbore, под властїю sub potestate; под оучителем
 sub magistro; под повелителѣ и приставникы sub
 tutoribus et actoribus (curatoribus), Gal. 4, 2. под
 игом sub iugo, под грѣхом, под законом. —
 пред (ante): возложити дар пред гдѧ (Ostrog. пред
 фь) ἐναυτὶ κυρίου, ante Dominum, Lev. 7, 30. имже
 подобаше пред тѧ прїити, ἐπὶ σὺ παρεῖναι, quos
 oportebat apud te adesse Act. 24, 19. да внидет
 пред тѧ молитва моя, ante te, in conspectu tuo,
 ἐνώπιόν σου, Psal. 87, 3. егда вниде пред лице ante
 faciem. At Luc. 1, 76. предидеши бо пред лицем
 гдѣним, praeibis enim ante faciem Domini, πρὸ
 προσώπου. Porro милость и истина предидетъ пред
 лицем твоим, misericordia et veritas praecedent
 ante faciem tuam, Psal. 89, 15. да предлагают
 пред ними, ut ponerent ante eos, Marc. 6, 41.

по-

положиша пред народом, turbas τεφ ἔχων, Marc. 8, 6. пред Богом, пред очима, пред людьми, пред тобою. егоже полагаху по вса дни пред дверми црковными рекомыми красными, quem ponebant quotidie ad portam templi, quae dicitur speciosa, πρὸς τὴν δόξαν, Act. 3, 2. иже предъмною бысть, qui ante me factus est, ἐμπροσθέν μου, Joh. 1, 27. предмногими лѣты ante multos annos. Confer adverbium прежде supra p. 652.

За pro, quod, propter: око за око, збѣ за збѣ. за ма, за та, за са. за ны, за вы, за сны; за свой грѣх; за слова; за вса челоуѣкъ; за оца, за црѣ, за вѣхъ вас. (Genit. pro Accusat.); за то pro hoc, propter hoc; зань pro eo за еже διὰ τὸ, eo quod; зане (pro за е) quoniam; за страхъ мѣх propter timorem tormentorum, διὰ τὸν φόβον, Apoc. 18, 10. три мѣры пшменю (corr. пшмена) за динарь, tres choenices hordei denario, pro denario, Apoc. 6, 6. Adde formulam пти за рѣкѣ manum prehendere, *hey der Hand nehmen*. в день, вонъже емшѣ ми ихъ (pro а) за рѣкѣ, in die qua apprehendi manum eorum, ἐπιλαβόμενός μου, Hebr. 8, 9. и емъ за рѣкѣ ея (pro ю) возгласи, et prehensa manu ejus, cum prehendisset manum ejus, Luc. 8, 54. емъ (correcta sine ratione емъ) его за дѣню рѣкѣ, apprehensa manu ejus dextera Act. 3, 7. за рѣкѣ ведомъ (corr.

(corr. iterum ведомъ) ad manum (manu) deductus, χειραγωγούμενος, Ibid. 22. 11.

2) за post, retro. Rarius за hoc significato cum Accusativo constructum invenias, quia praepositio по, et adverbium влѣд ejus vices suppleant. Meletius иди за ма сатано, sub regula decima adduxit, cum tamen иди за мною legatur Matth. 4, 10. pro ѡтаче, vade, abi, et Marc. 8, 33. pro ѡтаче ѡπισω μѣ, vade retro me, abscede a me. Aliud exemplum profert Maximov: изыде за градъ, et Meletius sub regula duodecima: зайде за вклѣк. In Bibliis frustra exempla quaesieris, praeter sequens: ѡверже ма за тѣло свое (corr. ѡвергла мене назадъ тѣла твоего) projecisti me post corpus tuum, ѡπισω тѣ σῶματός σου. Ezech. 23. 35. Adde formulam посягнути за мъж nubere viro; аще жена иѣстнѣ мъжа и посягнет за иного (Genit. pro Accusat.) si mulier dimiserit virum (suum) et nupserit alteri, Marc. 10, 12. Huc spectat Serborum ити (ити) за мъжа, ѡдати се за мъжа. Alias cum Instrumentali: за рѣкою, за градомъ, за мною. испѣсти смѣй за женою изъ оутъ своихъ водъ, misit serpens post mulierem ex ore suo aquam, Арос. 12, 15. се сѣи стояше за стѣною нашею, post murum nostrum, Cant. 2, 9. за подкѣн (corr. подвѣдѣми) дверѣй твоихъ поло-

жѣ

и памать свою, post postes, ὅπισω τῶν σταδίων,
Isai. 57, 8.

3) за, si tempus designet, cum Genitivo constructur; hinc Adverbium за́втра mane, ex за et оу-
тро: вечер и за́втра, и полудне повѣмъ, vespere
et mane (πρωί, Venet. оутро) et meridie narrabo
Psal. 54, 18. поможетъ мѣѣ кѣ оутро за́втра, ma-
ne diluculo, τὸ πρὸς πρωί πρωί, Psal. 45, 6. за́втра
κωνσταντῖνα и матере егѡ елены. Hoc exemplum
usus est Meletius ad firmandam regulam, quam
his verbis concepit: за, время знаменуѣа, сочиняет-
ся родителемъ. Addere possum non solum
Bohemis et Polonis, sed etiam Serbis hoc sen-
su за usitatum esse: за лазара tempore Lazari,
sub Lazaro.

Russus, qui Meletii editionem secundam Mosquae
curavit, regulam datam restrinxit, post знаменуѣа ар-
ponendo оу малороссѡвъ, et post елены addendo
мѣстѡ рещи, при црѣ (immo slavice. црѣи) κωνσταν-
τῖνѣ. Eadem repetit Rimnicensis editio.

Adverbium междѣ Accus. et Instrumentalem
petit: прѣиде — междѣ прѣдѣлы декаполскы, inter
medios fines Decapolis, ἀνὰ μέσον, Marc. 7, 31.
междѣ себѣ симъ служаще, in alterutrum illam ad-
ministrantes, εἰς ἑαυτοὺς, 1 Petr. 4, 10. иже можетъ
разсѣдити междѣ братѣи своихъ (Genit. pro Accus.)
qui possit judicare inter fratrem suum, ἀνὰ μέσον
τῶ

τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ, 1 Cor. 6, 5. At. v. 7. ТАЖЕШНА-
ТЕ МЕЖАЪ СОБОЮ (Ostrog. МЕЖИ СЕБЕ) *judicia habe-*
tis inter vos, μεθ' ἑαυτῶν. Alias saepius cum In-
strumentali: МЕЖАЪ СОБОЮ; МЕЖАЪ НАМИ И ВАМИ;
МЕЖАЪ ЗЕМЛЕЮ И НЕБОМ, МЕЖАЪ ОЛТАРЕМ И ХРАМОМ. БѢ
ПЕТР СПА МЕЖАЪ ДВѢМА ВОИНОМА, *erat Petrus dor-*
miens inter duos milites, Act. 12, 6. ШЕЛНИЧЕГО
МЕЖАЪ ТБЕЮ И ТѢМ ЕДИНѢМ, *argue eum inter*
te et ipsum solum, μεταξὺ σου, Matth. 18, 15.

Russi construunt МЕЖАЪ (МЕЖИ, ПРОМЕЖ) *uti*
pleraque alia Adverbia etiam cum Genitivo. Hinc Ju-
dith 4, 6. МЕЖАЪ ГОР (in Mosquensi prima гор) *inter*
montes. Unde colligas, *interpretem hujus libri, uti et*
aliorum, qui e latino translati sunt, fuisse Russum.

III.

Syntaxis Ordinis.

§. 60. Regulas a Meletio datas, quo ordine par-
tes orationis se excipere debeant aut soleant, hic
r:olim repetere. Sunt enim ejusmodi, ut non solum
de slavica, sed de omni alia lingua valeant. Mag-
na omnino libertate utuntur Slavi in disponendis
orationis partibus. At interpretes librorum sa-
crorum textus originalis ordinem religiosius sequi
maluerunt. Liberiores tamen hac in re fuere in-
terpretes antiqui, quam posteriores graeculi, qui
etiam Syntaxim slavicaм graecae linguae genio

ac-

accommodare studuerunt, cuius servilis et inutilis conatus exempla varia supra dedimus. Quod ordinem attinet, unum alterumve sufficiet. Matth. 12, 10. *pro τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν* Slavici codices antiquiores legunt: *сѣхѣ рѣкѣ имѣи* aridam manum habens; at impressi libri, immo et Cod. Petropol. Sec. XIV. *рѣкѣ имѣи сѣхѣ*, manum habens aridam. Sententia Pauli 1 Corinth. 15, 33. *φθείρουσιν ἡμῶν χρησθ' ἐμιλίας καὶ καλ'* eodem ordine reddita est in versione slavica: *тлѣтѣ обыкновенно* (Ostrog. *обычаа*) *благи бѣдѣды злы*, a quo ordine nec Dam. Apostolus recedere voluit, quamvis Nominativum *бѣдѣды злы*, cum ab Accusativo non differat, in Instrumentalem mutandum censuerit: *тлѣтѣе обыкновенно благы бѣдѣдами злыми*, connectendo sententiam per Gerundivum *тлѣтѣе* cum praecedenti *μὴ πλανᾶσθε, не лѣтитѣся*, nolite seduci (ne errate). 1 Joh. 3, 23. *ижеже далъ кѣтъ намъ заповѣдѣ* Dam. Apostolus, at editi *заповѣдѣ* нам cum graeco.

Pronomina possessiva Codex Damiani saepe Substantivis praeposit, contra graeci textus ordinem, quem editi libri nunc pressius sequuntur. Hinc in illo *ваше лице, ваша срдца, нашимъ словесемъ, ѡ нашихъ грѣсѣхъ, в' семъ мѣсѣ*, in his vero *лице ваше, срдца ваша, словесемъ нашимъ, ѡ грѣсѣхъ нашихъ, в' мѣсѣ семъ* leguntur. Ille 1 Joh. 2, 7.

le-

legit не новѣю заповѣдѣ пишѹ вам, adjectivum praeponendo Substantivo, linguae propriae genio magis obtemperans, hi заповѣдѣ новѣ, graeci textus ordinem restituendo. Hebr. 10, 35. editi еѣ имать мздовоздааніе велико cum Graeco; Dam. Apost. имать великѣ възмездіе, Vulg. magnam habet remunerationem.

§. 61. In locanda Optativi seu Subjunctivi particula ѡ multum differunt pro varia aetate Codices ipsi et editiones inter se. Hebr. 8; 7. editi аще ѡ бы первый он (Ostrog. закон про он) непорочен был, не бы второму искалося мѣсто; at Dam. Apost. аще ѡ первый он бы был непорочен. Math. 24, 43. аще бы вѣдалъ дому вѣдѣка, въ кѣю стражѣ тѣхъ прійдетъ, вѣдѣла оубо бы и не бы далъ подкопати храма своего. Codex Petropol. не бы вѣдалъ подкопати клети своего, alius vero не далъ бы подк. кл. св., quem ordinem et Bohemi amant. Luc. 4, 43. Ostrog. да не бы ѡшелъ ѡ нихъ, ne discederet ab eis, correcta да бы не ѡшелъ ѡ нихъ. Confer Act. 26, 32. аще не бы нарицалъ кесарѣ, si non appellasset Caesarem; correcta, discedendo a Graeco, кесарѣ нарицалъ.

§. 62. Conjunctiones ѡ, же, ли, оубо, et praepositiones ради, дѣла postponi, loco suo dictum est. не ѡ даде editi, Dam. Apost. не дасть ѡ. аще же, аще ли. хочешъ же ли разумѣти, vis vero

nos-

nosse, Jac. 2, 20. At аще ли же. Reciprocum са in editis fere semper Verbo adhaeret, apud Veteres tamen etiam transponi et a Verbo separari solet. 1 Joh. 3, 2. и не оу пѣвѣса что бѣдем editi, at Dam. Apost. и не оу се пѣви. 1 Reg. 14, 11. Ostrog. нѣѣжеса баше скрѣли, corr. нѣѣ скрѣшася. Psalmo, 92, 1. гдѣ вѣрѣса, в' аѣпѣтѣ шѣлѣчеса Ostrog. et correcta, at Venet. Psalt. в' вѣлаѣпѣтѣ се шѣлѣче. Apud Veteres же ante са, apud Recentiores са ante же locari solet. Act. 5, 16. сѣодашѣса же in correcta, olim сѣодашѣжеса. Act. 6, 2. etiam correcta ordinem antiquum servavit: раздѣлишажеса. In editionibus antiquis etiam particula ко et Dativi ми, ти ante са locari solent. Jac. 1, 6. olim сѣмнайбеса, nunc сѣмнайса ко. Matth. 3, 2. correcta servavit ordinem editionum antiquarum приближѣбеса, at Matth. 4, 17. eum mutavit: приближѣса ко. Psal. 119, 3. про что дасть ти са, et что приложит ти са nunc in correcta legitur что дастьса тебѣ, что приложитса тебѣ. Eadem Luc. 8, 28. молюса ти, at Luc. 9, 38. молютѣса habet.

§. 63. Genitivus, qui ab Adverbio вѣѣстѣ regitur, inter в' et мѣѣстѣ interponi solet: в' рыбѣ мѣѣстѣ in piscis locum, pro pisce, Luc. 11, 11. Exempla alia vide supra §. 53. p. 654.

Composita pronomina ex ни et нѣ, praepositiones ѡ, в, по, на, за, к praefigendas inserunt post ни, нѣ: ни ѡ чемже, ни ѡ комже про ѡ ничемже, ѡ никомже; ни вчемже, ни вчтоже, ни зачтоже, ни на когоже, ни на кѣюже потребѣ, ни кчемѣ, ни по единомѣже шеразѣ, нѣ вкое время, нѣ вкѣю горѣ. Subinde et Substantiva ex не composita praepositionem в inter не et alteram vocem recipiunt: не вѣсть 2 Tim. 2, 20. (Damiani Apost. ѡ нечѣсть) *εις ἀτιμίαν*. Sic et Rom. 9, 21, et 1 Cor. 15, 43. In libris Serbicis не в мѣдрость глѣю, *ἐν ἀφροσύνῃ λέγω* про немыслиенѣю, 2 Cor. 11, 21. at γ. 23, *νεμδρостѣх, παραφρονῶν*, Ostrog. vero et correcta не в мѣдрости. ѡ видѣнїи и не в видѣнїи про ѡ невидѣнїи. At formula не ѡ бозѣ, не ѡ мзѣмѣ respondet graeco *ἐπ' οὐ θεῷ, ἐπ' οὐκ ἔσται*, Vulg. in eo, qui non est Deus, in eo, qui non est populus.

Spr

Specimina e Codicibus diversae aetatis.

I.

E. Cod. 5 membranaceo in 4. Bibliothecae Synodalis Mosquae, secundum catalogum sec. X., at certe seculo integro, aut duobus, serius scripto. Continet Psalterium insertis post singula *наѣсрмата* orationibus. Psalm. 90; 4. 5. 6.

4 ПЛЕЩЕМА СВОИМА ОСТѢНИТЬ ТЯ .-.
и ПОДЪ КРИЛѢ КГО НАДѢКШИСЯ .-.
ЩИТОМЪ ОБИДЕТЬ ТЯ ИСТИН-
НА КГО .-. .

5 НЕ ОУБОИШИСЯ ѠСТРАХА НОО-
ЩЬНААГО .-.
и ОТЪ СТРѢЛЪ ЛЕТАЮЩА ВДНЬ .-. .

6 И ѠВЕЩИ ВЪТМѢ ПРЕХОДЯЩАА .-.
и ОТЪ СЪРАЩА И ДѢМОНА ПОЛѸ-
ДНЬНАГО .-. .

V. 4. Editi плещма scapulis, Venet. плещма ѡстѣнитъ obumbrabit, оружїем, Venet. оружїи. ѣплѸ, pro щитомъ scuto. ѡкыдетъ circumdabit. истина veritas. De ѵ post т in tertia persona in остѣнитъ et post м in щитомъ vide sis p. 19.

V. 5.

V. 5. *нощнаго вѣхтернѣ*; nocturno. Tria in sequentia omittunt editi, cum in Graeco desint.

вѣднѣ in die, Ostrog. et Venet., водни correcta pro вѣднѣ.

V. 6. *ѡ сраца* ab incurso, Ostrog. et correcta, *ѡ сръце* Venet. A radice *срътъ* est compositum *срацъ*, inde Substantivum fem. *сраца*, de qua voce vide p. 175 et 272.

ѡсѣа pro *дѣмона*. Pro *δαίμων* in Psalmis, Evangeliiis, Actis et Epistolis ubique *ѡсѣа* legitur. In Apocalypsi tamen cap. 9, 20: *дѣмонѡмъ*, et 16, 14. Adjectivum *дѣмонѣтъи* occurrit.

II.

Ex antiquissimo libro *изборникъ dicto*, quem scripsit Johannes clericus (*дѣакъ*) Duci Svjatoslavo A. M. *ѡсѣа*, (seu Christi 1073). Cap. *лѣ. сѣаго* *василии* *отъ трудоуѣнѣихъ*.

Яште вѣроуѣмъ гѣи глаголюштоу ꙗко въсь творѣн грѣхъ рабъ ꙗ грѣхоу и пакъи въи отъ оѣа дѣвола кѣте. и похотѣнни оѣа вашего хошѣте творити. да вѣмъ ꙗко не причастникъ кѣтъ просто нѣ рабъ. и гнѣи и собѣи и оѣа наричѣтъ того ꙗкоже дѣло кѣто творитъ. и послоушѣствоуѣтъ аѣлѣ рекъи. не вѣстѣли ꙗко ꙗмоуѣтъ прѣдѣстѣавѣкѣте себѣ въпослоушаниѣ. рабѣи кѣте ꙗкоже послоушѣкѣте рекъше грѣхъ въ смъртъ или послоушаниѣ въ правдоу. да нѣсть мъртѣвѣ лѣпо вѣити вѣрѣ. ꙗмаже ꙗкоже рече ꙗкоже тѣло

U u

кро-

кроме дѣла мѣртва кѣтъ. такоже и вѣра кезѣ
дѣла мѣртва кѣтъ. и пакѣ тѣмъ вѣроукиши ꙗко
еѣ кѣднѣ кѣтъ доврѣтвориши. нѣ и бѣси вѣ-
роужѣ и сѣдѣрзѣются. глѣтъ же вѣи глѣ чѣто
ми глѣте глѣ глѣ а нетвориѣ ꙗкоже глѣю. подо-
ба бо нѣи кѣтъ и дѣломъ глѣ исповѣдати. подѣ
того господѣствомъ сѣштемъ ни црѣствоуѣ-
тоу ни господѣствоуѣтоу вѣ насѣ грѣхѣу.
да не и о насѣ глѣмо бѣде. ꙗко и вѣзѣлюбѣши и
вѣ оустѣхѣ своихъ. мѣзѣкъмъ своимъ сѣзѣгѣши
къмоу сѣрдѣце же ихѣ не право сѣ нимъ. сѣ-
шимъ же и аѣла глѣюшѣ. не прѣбѣшѣте ни
бѣлоуѣдѣни ни коумѣрѣни слоужѣтеле и любѣ-
дѣни. и сквѣрнѣтворѣни ни моужѣлоужѣни
ни пѣшѣни. ни клѣветѣни. ни грабѣтелек.
црѣства бѣжѣ не причѣстѣтѣся.

E Parte secunda Fol. 121.

Аѣфраѣкъ (камѣкъ) зѣло чѣвѣнѣ кѣтъ оѣ-
разѣмъ. бѣивѣтъ же вѣ карѣдонѣ либоуѣсѣмъ
ниже наричѣтѣся аѣфрики. глѣютъ же нѣ дѣнѣхъ
нѣ ношѣтъ сѣ оѣрѣтѣтъ. нѣдалѣча бо акѣи доу-
платѣнѣ. или акѣи оутѣ. искрами мѣчѣшѣ. и
кѣднѣ часѣ прѣстане —

ашѣте про аше, хошѣте про хошѣте, et in aliis
vocibus scribitur шт про ш. — вѣсь omnis, pro
вѣсь. — да вѣмъ et scimus, pro и вѣмъ. — сѣсѣтѣ
sibi,

libri, Dativus, **ми** et hodie apud Polonos et Bohemos, pro **себѣ**. — **нѣ** sed, verum, pro **но** Russorum. **вы** vobis, **ны** nobis, pro Dativis **вамъ**, **намъ**. — In tertiiis personis **бѣде**, **прѣстане**, **мѣшьте**, videtur et supra, **ѣ**, a librario, omissum fuisse, aut evanuisse, pro **бѣдетъ**, **прѣстанетъ**, **мѣшчетъ**, а **мечтати**; **некрами** **мѣшчетъ** scintillat, scintillas emittit. — In **ообразѣ**, **мзыкъѣ**, supplet **ѣ** vocalem **о**. Legendum enim **образомъ**, **мзыкомъ**. — **нѣ** semel Polonorum more, alias **не** non. — In **пѣнниці** cum **а** conjunctum est, uti alias cum **а** et **ж** in **п**, **нж**. — Quid **дѣплатица** sit, definire non ausim. An adamas?

Textus e scriptura citati omnino differunt ab editis; Rom. 6, 16. **не вѣстелн** etc. non nisi in paucis. Post **себѣ** legunt editi **ракъ**, pro **рекше** vero **или**, et **послѣшаніа** in Genitivo, utique recte. Jac. 2, 26. editi **безъ дѣа** pro **кромѣ дѣа**, et v. 19. **трепещѣтъ** pro **сѣдързѣются** contremiscunt. Alii Codices **трѣсѣтъ**, **са**, alii **оужасѣютъ**, alii **страшѣтъ** pro **φρίσσει** legunt. Cum **дѣрзати** confer Russ. **дрогнѣ** et **дрожѣ**, Croat. **drehati**, et Serb. **дркати**, quae a radice **дрг** deducta sunt. Pluribus differunt versus 9. et 10. e 1 Cor. 6. adducti. Pro **коумирьнии** **служителе** legunt editi **идѣлослужителн**, pro **любовѣнни** vero **прелюбоуѣнн**, pro **сквернотворци**, **клеветници**, **грабители** idem **сквернители** (Ostrogiensis **скверинители**), **досадители**, **хушнницы**. Vocibus **малакин**, **лихонницы**, **татиѣ**, nihil respondet in codice.

III.

E Cod. aī. e Typographia in bibliothecam synodalem Mosquae illato, Evangelistarium continente, membraneo in 4., secundum Catalogum Sec. XII. Matth. 15, 19. 20.

19 ѿ сѣдѣа бо нехѡдѣть помѣшлениа: зла-
оубиства. любоудѣлннѣ. прелюбоудѣлннѣ. тѣтъ-
бѣ. лѣжнѣа послѣшества хѡуано глѣннѣ. 20
снѣ сѡуть сквѣрнаши члѣка. а кѣже неомовѣ-
нами роуками гѣть. несквѣрнѣ члѣка.

Зла etiam Ostrog., Злаа Vindob. Evangeliorum,
Злаа correcta. — прелюбоудѣлнѣа adulteria, пра-
ponunt editi. Sic et Codd. Vindob. sed блѣдн (блѣ-
дѣ) про любоудѣлнѣа. — лѣжсвѣдѣтельства, ψευ-
δομαρτυρίαι, et хѣдѣ editi. Codd. Vind. бласфимнѣ
про хѣдѣ. — сѣа сѣть сквѣрнашаа editi. — неом-
мывенами рѣками Ostrog., неомовенными рѣкама
correcta, неоммывенѣа р. Vindob. B. seu Belgrad.,
неоммывенѣа Vind. A seu Xeropot. — гѣтѣ om-
nes alii pro russo Infinitivo гѣть. — не сквѣрнѣ
editi.

IV.

Е Cod. 7. (olim Typographiae) membranaceo
in 4. secundum catalogum seculi XII. Continet
lectiones ex Apostolo. 1 Joh. 5, 6—9.

6 ꙗко дхѣ кѣте истиннѣа. трѣ сѣть послу-
шествоующе. дхѣ и вода и крѣвь и трѣк вѣ-
кѣдино сѣуть. 9 аще послушество члѣчѣско прик-
млемѣ.

Versum septimum abesse in omnibus Codd. Mss.
et libris ante annum 1653 impressis, aliunde constat.
V. 6. кѣте про кѣть. Solent enim librarii e et ѣ
confundere. Vide p. 558. истиннѣа vitiose про исти-
на ꙗко. V. 8. ꙗко про ꙗко Nov. Test. Bibliothecae S.
Mar-

Marci Venetus. τρι τρεῖς et τρικ οἱ τρεῖς distinguit codex. Alii etiam primo loco legunt τριε, uti editi; Codex Venetus utroque loco τρε. Vindob. Apostolus chartaceus свѣдѣтельствовующе, sic et Venetus codex, sed addito и ante аѡх. Certe и cum свѣдѣтельствовующе conjugendum fuit. Sic Ostrog. свѣдѣтельствовующии, correcta свидѣтельствоуи. Pro кровъ edit. russicae кровь. Pro послѣдшество juniores Codd. cum Ostrog. свѣдѣтельство, correcta свидѣтельство.

V.

E Cod. Synodalis (olim patriarchalis) Bibliothecae Mosquae, Nro. 6. membranaceo, in folio grandi anno 1220 scripto, qui epistolas Pauli ad Romanos, Corinthios, Galatas, Ephesios, cum Commentario continet. Dividitur textus в чтеніи, главы, свѣдѣтельства et граица, i. e. in lectiones, capitula, testimonia et versus. 1 Cor. 13, 47—50. Eisdem versiculos etiam e Cod. кѡ. membranaceo in 4. ejusdem Bibliothecae, anno 1307 scripto, lectiones ex Apostolo continente, descripsi usque ad vocem пѣтъ.

47 Първъин члкъ ѿ земя пърстънъ вѣторъин
члкъ гъ съ нѣсе ..

48 . . ко пърстънъин. таковин пърстъннин. и мѡ
нънин. таковин и. нѣсъцин ..

49 и мѡже носихомъ тѣло пърстънаго ..
да носимъ и нѣнаго тѣло ..

50 сеже глѡ братик. мѡ пѣтъ и кровъ
црѣвни причастити неможеть ..

Co-

Codex 24. вторъин sine т inter в et т. V. 48. такоже про тако seu. .ко, cum in initio paginae non compareat. тацѣже bis pro. таковѣи и, таѡѡтѣи хѣи. такоже нѣнѣин pro и шко нѣнин. нѣнин pro нѣсѣции, quod postremum est a singulari нѣсѣтъхѣи. V. 49. male omittit и ante шкоже. шкраз bis pro тѣло. шкраз нѣнаго ordinem graeci textus servando.

Editi v. 48. таков ѡѡс. Ostrog. таковѣи, melius correcta таковѣи и, pro secundo тацѣже utraque. V. 49. шелекохомѣ во образ et да шелечемѣ. V. 50. сѣеже — црѣствѣа кѣѣа наслѣдити немогѣт. Vindobnenses Apostoli, (chartaceus et membranaceus seu Dragomirrensis); servarunt singularem: неможеѣт, at pro сѣе же глѡ editorum legunt сѣе же рекѣ, тѣто дѣ филѣ. V. 47. pro Genit. russo земѣи editorum, uterque земѣи Serborum more; pro antiquo земѣа: прѣстѣнь prior, прѣстѣнь Dragomir. V. 48. таков uterque cum edilis. тацѣи и primus, таковѣи Dragom.

VI.

E Cod. 36. scripto anno mundi 6917, i. e. 1409, membranaceo in 4. majori, continente lectiones ex Evangeliiis. Lucae 1, 1. 2. 3. 4.

(1) понеже убо мнози начаѣа чинити. повѣсть о извѣстѣныхъ. вѣнаѣа бѣшехъ. (2) шкоже прѣдаѣа намѣа кѣѣбѣшини искоѣи. самовѣдѣци и слугѣи словесѣи (3) извоѣа и мнѣ хужѣшо повѣхъ. вѣа истину пораду. писати теѣа сла-

внѣи

ВНѢШНІИ АЕОФІАЕ. (4) ДА РАЗУМѢЮШИ. ОНИХЪ ЖЕ НАОУЧИЛАСЯ КСИ. СЛОВА СЕХЪ ОУТВѢРЖЕНИИ.

Codd. Vindobon. (Xeropot. et Belgrad.) textum exhibent, qui ab editis, praecipue a Mardarii editione, minus differt. V. 1. ѡ извѣствованыхъ быше вещей. V. 2. иже испрѣва — бывшеи словеси, *οἱ δὲ ἀρχαῖς γυνόμενοι τῷ λόγῳ*. V. 3. послаѣдовавшъ быше всѣхъ испытно про хѣжшю etc. Post хѣжшю legunt duo Codd. Petropolitani (apud Griesbachium 2 et 5) иперова (всѣхъ Cod. 2, повсѣхъ Cod. 5). At Alexii versio, seu versionis antiquae recognitio, хѣжшъ non prohavit. Habet enim припослаѣдовавшъ свѣше всѣмъ омаио про *παρηκολυθήκετι ἀνῶθεν πάντι ἀκριβῶς*. Cod. Кор. convenit quidem cum Vindobonensibus, legit tamen *выше всѣм* pro *всѣхъ*. писати текѣ Ostrog. et correcta, uti Cod. 36. текѣ писати Xeropot. Belgrad. et Mardarii editio cum graeco. V. 4. славныи Petropol. secundus (5). Primus (2) servavit vocem graecam кратнѣте. Codd. Vindob. cum editis *дръжавныи*. Sic et Alexii Metropolitae versio. Quoad orthographiam Codd. Serbicos differre a Russicis, satis jam notum est. Hinc начеше, порѣдъ, се Xeropot. et Mard. editio, про начаша, порѣдъ, са.

VII.

E Cod. membraneo in 4. olim Hagiario, nunc Vindobonensi Caes. Bibliothecae, seculi XII. aut XIII. (non VIII. uti visum fuit pristino possessori), apud Griesbachium N. 1, qui potius ѡщшник, quam Hirmologium dicendus fuit. Continet praeter Olas ex Octoecho etiam lectiones ex Evangeliiis et Epistolis. Luc. 24, 12—35.

12. Петроу възставъ тече къ гробу. и прииде
видѣ ризѣ лежаща каинѣ. и иде въсѣбѣ днваса
бывшему. 13 и два ѿ нихъ бѣста идуща въ тѣже
днѣ. въ вѣсь ѿтопщюю стадини шестидесатѣ
ѿ иерѣлама. кнже има камаоуѣ. 14 и та бѣсѣ до-
ващета ксебѣ. о вѣсѣхъ снхъ приключешихъса. 15
и вѣѣ бѣсѣдоующима има и стазающемаца и
самѣ ѿѣ приближиса. и дащета снима. 16 очнже
кю дѣржащетаца. да кго непознаста. 17 речеже
книжа. что соутъ словеса си онихъже ѿстазаетъса
къ себѣ идоуща и кѣта драхла. 18 ѿвѣщавъже
каинѣ кмоуѣ има клеопѣ. рече кнмоу тѣли
каинѣ пришлецъ кси въ иерѣлама. и нечюли бѣвѣ-
шихъ въ немъ въ днѣ снѣ. 19 и рече има кѣхъ.
онаже рѣста кмоу. пже о ѿѣ назаранинѣ. иже
бѣѣ моуѣ прѣкъ силнѣ дѣломъ и словомъ прѣ-
дѣ бѣѣ и вѣѣми людѣми. 20 и како и прѣдаша
архикрѣѣ. и князи наши. на ороуженикѣ смер-
ти. и пропадан. 21 мѣѣ же надѣѣхомъса. пко
съ кѣѣ хотѣи изѣвити изѣла. нѣѣ и надовѣѣми
сими трѣтѣи съ днѣ имать. 22 и женѣ ктерѣѣ
ѿ насѣ оужасиша нѣѣ. бѣвѣшаѣ рано оу гроба.
23 и не окрѣѣташа телесе кго. приидоша глѣѣ
и пѣвѣѣникѣ анѣла видѣша. иже глѣѣ и живѣ.
24 и идѣ ктерѣѣ ѿ насѣ къ гробу. и окрѣѣтоша
такѣ пкоже и женѣ рѣша. самогоже невидѣша.
25 и тѣ рече книжа. о несмѣѣльнѣ. и моуѣ-

НАМ

маи срдѣмь. вѣровати о вѣхъ иже глѣша
 прѣци. 26 не таколи подожакъ пострадаи хоу.
 и вѣннѣти въ славоу свою, 27 и наченъ ѿ моста.
 и ѿ вѣхъ прѣкѣ. / сказаши има ѿ вѣхъ
 книга иже бѣахъ онѣмь. 28 и приближишася
 въвѣсѣ ижекою вѣннѣи и дашета. и тѣ творашеся
 далече ити. 29 и ноужашета и глѣша сѣлази
 снѣма, ꙗко при вечерѣ жеть. и приклонилася кѣтъ
 оутѣдѣи. и вѣннѣи снѣма оклѣтъ. 30 и бѣи ꙗко
 възлеже снѣма. и приима хлѣба бл҃гослови и. и прѣ-
 ломъ даише има. 31 онѣмаже ѿверзостася очн.
 и познастан. и тѣ ижезе ѿ нею. 32 и рѣста ксеке.
 не срдѣце ли бѣ горам вѣннѣи. кгда глѣше кмама
 на поути. и ꙗко сказаши нама книгѣи. 33 и въ-
 ставшася. въ тѣ чѣ. възвратистася въ иерлѣмъ.
 и обрѣтостася възкоупашася кдинногонадесате. иже
 бѣахоу снѣми. 34 глѣше. въ истинноу ꙗко вѣста
 хлѣ. и ѿ са оимону. 35 и повѣдашета иже
 бѣиша на поути. и ꙗко познасѣа има. въ прѣло-
 мѣнии хлѣба.

Cum in Mss. antiquis vocabula non sint apertius
 ubique separata, nos ea in lectorum commodum spa-
 tiis interpositis divisimus. Solent adhuc in editis voces
 conjunctim scribi, uti in Ostrog. видѣтризѣдиннѣле-
 жаща, et ѿндевѣмѣднѣбасѣвъшемъ.

V. 12. лежаща кдинѣи, hoc ordine graecus:
 κείμενα μόνῃ. Codd. juniores, uti Vindobonenses duo,
 Kopitarii, editiones omnes единны praeposunt.

Про нѣде alii melius ѿнде ἀπ' αὐτῆς, abiit.

V. 13. et post и legunt omnes alii. Missale glagol. 1485. inserit оученика ѿва post два pro ѿ них, cum ab hoc versu lectio incipiat. Cod. Kop. addit мѡва ante два. Pro тѣже editiones russicae той же. Cod. Belgrad. тѣже; Venet. Liturgia, Mardarii editio, Cod. Kop. utpote Serbici тѣже. Miss. glagol. вѣан воскресѣнїа его in die resurrectionis ejus, pro вѣтойже день. Pro вѣсь Vindob. В. seu Belgrad. cum editis вѣсь. Mardarii edit. et Miss. Glag. legunt вѣ, inserendo Illyriorum more a pro в seu е. Pro definita terminatione ѡтговѣщую editret Codd. alii ѡтговѣшъ, praeter Mardarium, qui ѡтговѣшю habet. Pro Генѣ шестидесятъ alii cum editis Accus. шестѣдесат. Pro камаюуе alii cum editis еммаѡс.

V. 14. дѣждоваста ксеѣ alii cum editis. Miss. glag. глагола мею собою loquebantur inter se. Idem omittit снх post вѣсѣх. In приключеших pro приключивших librarins scripsit е. pro ѡ. Mardarius приключивших inserendo а euphonicum Serborum.

V. 15. виси Miss. glagol. hic et alibi pro вѣзѣть ерѣдѣющема Ven. Liturgia et editi, praeter Mardarium, qui cum Codd. terminationem има habet. мею собою post има addit Miss. Glag. сѣвѣпрашающема Хероп. et Venet. совопрошающема correcta сѣвѣпрашающема Belgrad. et Mard. сѣвопрашающема Ostrog. pro сѣззющема. Pro са Codd. Serb. et Glag. hic et ubique сѣ. приближѣса sic et editi. Belgrad. in Gerundivo приближѣса ѡууѣсѣ. идашѣ male проидаше. и идаше Хероп. Кор. Mard. et Glag. et Cod. Vaticanus, cujus fragmentum Alterus contulit. идашѣше Venet. идашѣше Belgr. шнима pro снима Glagol.

V. 16. дрѣжаѣтѣса Ostrogiensis. дрѣжаѣтѣса Кор. Mard. Glagol. дрѣжаѣтѣѣсе Venet. дрѣжаѣтѣѣса Belgr. дрѣжаѣтѣѣса correcta. непознѣта Кор. Venet. editi. непознѣта Miss. Glagol.

V. 17. Pro си editi сѣа. сѣззѣтѣса Belgr. editi. сѣззѣтѣса Codd. Serb. In plurali сѣззѣтѣѣсе Хероп.

Кор.

Кор. Pro крѣѣ Glagol. мѣю собою. дрѣхлѣ, дрѣхлѣ
Codd. Serb. дрѣхлѣ Glagol.

V. 18. кнѣмъ Codd. Serb. емъ Glag. нечѣа еси
Glagol. не оуѣѣѣа еси correcta, не оуѣѣѣа Ostrog.
et alii. ѡ сѣ днѣ Glag. sequendo ordinem Vulgatae:
his diebus.

V. 19. мѣше pro мѣжѣ. силѣи Belgr. editi
силѣи Glagol.

V. 20. и ante како male omittunt editi, cum
ὁπώς τε legatur. ego pro и et quidem post предаша
alii cum editis. кнѣзи Codd. Serb. et Glagol. ѡѣжѣ-
нѣ editi. оѣжнѣ Glag. смѣрти Glagol. pro смѣрти:
смѣрѣти Хероп. смѣрѣти Belgr. пропѣиѣи Glagol. et
Vatic. рапѣиѣа ego edd. рапѣиѣа ego Codd. Serb.

V. 21. сѣи етѣ хотѣ edd. хотѣ Кор. Glagol. Мо-
lius. хотѣи cum ἰσὺ ἡ μέλλων in graeco. Sic Belgr.,
хотѣи Хероп. Venet. Mard. и нѣнѣ надѣѣѣи третѣ
днѣ етѣ, et nunc super haec omnia tertia
dies est, Vulg. Glagol. нѣу Belgr. Mard. нѣ edd. pro
нѣ. Pro ѣ, hic, correcta сѣи Ostrog. male сѣ. Pro
нѣмѣ ѡѣи correcta етѣ. днѣсѣ ὁήμερον Belgr. et editi:
cum nostro omisit Херопол. ѡнѣлѣиѣ сѣлѣиѣа, quod
habent editi et manuscripti post днѣсѣ, in Cod. nostro
deest errore librarii, uti нѣ versu 22.

V. 22. нѣ Belgr. нѣ edd. нѣ Glagol. етерѣ ѡ на-
шѣх Glagol. нѣкѣа edd. нѣкѣа Codd. Serb. pro кѣ-
ѣи. Pro ѣѣѣаа Codd. Serb. ѣѣѣиѣ, correcta
ѣѣѣиѣа.

V. 23. не ѡѣѣѣѣиѣ edd. in plurali pro duali mascul.
не ѡѣѣѣѣиѣа, qui pro fem. не ѡѣѣѣѣиѣи hic locum ob-
tinuit. тѣлѣиѣ etiam Ostrog. Alii тѣлѣиѣ utique me-
lius. прѣдѣ Glagol. pro прѣдѣиѣа. Confer Gramm. p.
564. вѣдѣиѣа Ostrog. Alii вѣдѣиѣиѣ, Gerundivo
graecum ὡραζάναι exprimendo. Correcta, resoluta Ge-
rundivo, тѣкѣ вѣдѣиѣа. ego pro и (vum) editi, и Кор.
et Glagol.

V. 24. идоша и тѣи аліи cum edd. ка гробѣ Glag.
ко гробѣ correcta, apposita vocali euphonica Russorum.

V. 25. той про тѣ odd. та Glag. in mascul. ipse
αὐτός. мѣтна pro βγαδѣ Vatic. apud Alterum; an non
мѣдана, мѣданаа, legendum, cum Carniolis мѣдем et
мѣданти in usu sint. Confer et меданти. Аліи кѣ-
наа Venet. Мард. кѣснаа, Кор. кѣсна, edit. russ. кѣ-
наа. Glag. лѣна. еже ante вѣровати edd.

V. 26. не сѣа ли аліи cum. edd., praeter Кор. et
Glag., qui не таколи legunt. подокаше аліи cum edd.
такѡ ante вѣнѣти addit Glag. quia Vulg. ita legit.

V. 27. начѣи edd. Serbicae, начѣи Кор. Glag. ска-
даше Ostr. скадѣше corr. скадѡваше Codd. Serb. et
Glag. писанѣи аліи cum edd. At Vaticanus et Glag. cum
нѡстро кнѣг, sed iuxta pro vitioso. иже. кѣхѣт Vatic.,
кѣхѣ Glag. Кор. иже ѡ нем. edd. ѡ нем Venet. Мард.
дедео кѣхѣ, cum in Graeco non legatur.

V. 28. нѣкѣю non legit Vatic. neque alii. ѡ вѣи
Glag. pro вѣнѣ; вѣдом: Кор. et tamen мох вѣиже.
Мард. вѣ вас, Venet. вѣ вѣа. Glag. addit pronomen
та. ante идашѣта. идашѣта edd. идашѣта Venet. Мард.
идашѣта Кор. — далечайше edd., далечѣше Херо-
пол. далечѣише Belgr., далѣ Glag. далече Кор. cum
nostro.

V. 29. нѣждашѣта Vatic. ac alii cum edd., нѣжа-
шѣта, sine д, Ostr. нѣжахѣта Glag. обѣлѣзи Кор. Мард.
обѣлѣзи аліи et Glag. ѡбѣлѣзи edd. Russicae. к вѣчѣрѣ
edd. при вѣчѣри ти Glag. прѣклонилѣсѣ естѣ Codd.
Serb. et Glag. приклонил Кор. et edd. юже Vatic. Кор.
Glag. at alii cum edd. omittunt. сѣз ними in plur.
Belgr. шнѣма Glag. hic et alibi. обѣлѣзи Кор. Мард.
обѣлѣзи Venet. Хероп. ѡбѣлѣзи Belgr. correcta, обѣлѣ-
ти Ostr. Imo et in Vatic. siquidem accurate descrip-
tum fuerit fragmentum transmissum, Infinitivus обѣлѣзи
pro Supino обѣлѣци. Miss. glag. omittit тѣ мѣлѣзи cum
Vulgata.

V. 30. и (et) ante прѣим corr. omittunt alii cum
Ostr. прѣим Cod. Serb. et Glag. и (cum) post благословѣ

deest

deest in aliis et in Graeco. прѣломив edd. прѣломь Кор. прѣломь cum nostro Vatic. им in plur. Кор.

V. 31. ѿвержостѣса. сопѣста., ѿврѣжостѣса Belgr. Alii mascul. dualem in оста habent. Glag. ѿврѣстѣсе. — и та ищеже ѿ очюю ею Glagol. Vulgata sequens: et ipse evanuit ex oculis eorum. Alii cum edd. невидимъ бысть има. Vatic. cum nostro ищезѣ ѿ нюю (certe нѣю).

V. 32. рекоста къ сѣрѣ edd. Post anexcidit наю, quod alii legunt. горѣ бѣ Кор. горѣ бѣ Ven. Mard., възгораше ex arsit, Glag. нама sine к alii cum edd. сказоваше Glag. et alii cum edd. сказаши Vatic. cum nostro.

V. 33. съвѣкѣпашае Кор. савѣкѣпаше Glag. съвѣкѣпакни Херор. съвѣкѣплены Belgr. съвѣкѣплены Ostrog. совокѣплены pro Accusativo correcta. единого на десате Ostrog. единого на десате edd. aliae, единнадекате correcta. и ante иже legunt alii, quod in nostro et in Кор. deest: бѣхъ Codd. Serb. бѣхъ edd. Russicae.

V. 34. глѣюще Кор. Glag. cum nostro, глѣющих Херор. Belgr. cum edd. pro Accusativo λέγοντας. вѣстниъ ante пакъ cum nostro Vatic. et Кор. Post пакъ alii cum edd. At Vulgatae ordinem, sequitur Miss. Glagol. пакъ вѣрѣе фъ вѣстниъ, quod surrexit Dominus vere. хѣъ cum nostro Vaticanus tantum; alii cum edd. фъ. In м... са desideratur вѣ. Nam alii quines legunt мѣнѣа, Codd. Serb. мѣнѣе.

V. 35. и та повѣдашета Glag., и та повѣдаста Vatic. et alii cum edd. Excidit itaque та in nostro. — мѣе быша (quae gesta erant) edd. мѣе быше Vatic. Кор. бѣше (erant) Glag. мѣе на пѣти, та ѣн тѣ ѡѡ, Mard. et Codd. Херор. et Belgr. deletio быша. — в прѣломленіи edd. At Херор. et Belgr. в прѣломленіи cum nostro, qui et alias in participio passivo Verborum in ити, Serborum more, тѣи pro in amat. Confer p. 554.

VIII.

Е Cod. Bononiensi Bibliothecae S. Salvatoris, continente Psalterium cum Commentario, qui falso S. Athanasio adscribitur. Ex hoc codice Nicolaus Antonellus, qui Interpretationem Psalmorum S. Athanasii Romae 1746. fol. edidit, in Praefatione p. XIX — XXI. specimen exhibuit. Psalmum primum ibidem non sine vitiis pluribus, a literarum similium permutatione et signorum et a confusione ortis, editum hic restituere conatus sum, ad normam orthographiae veterum Codicum, cum codicem ipsam inspicere mihi non liceat.

1. БЛАЖЕНЪ МЖЪ ИЖЕ НЕ ИДЕ НА СВѢТѢ НЕЧЬСТИВЪИХЪ: И НА ПЯТИ ГРѢШНИХЪ НЕ СТА: И НА СЕДАНЩИ ГОУБИТЕЛЬ НЕ СЕДЕ.

2. НЪ ВЪ ЗАКОНѢ ГДНИ ВОЛѦ КГО: И БЪ ЗАКОНѢ КГО ПООУЧИТЬСЯ ДНЬ И НОЩЬ.

3. И БЛАДЕТЬ ТАКО ДРѢВО САЖДЕМНО ПРИ ИСХОДИЩИХЪ ВОДАМЪ.

4. ЮЖЕ ПЛОДЪ СВОИ ДАСТЬ ВЪ ВРѢМѦ СВОЕ.

5. И ЛИСТЪ КГО НЕ ОУПАДЕТЬ.

6. И ВСЕ КЛИКО СЪВОРИТЬ ПОСПѢХЪ КМОУ.

7. НЕ ТАКО НЕЧЬСТИВИИ, МЕТАКО: НЪ ТАКО ПРАХЪ КГОЖЕ ВЪЗМѢТАКЪ ВЪ ТРЪ ШЪЛЦѦ ЗЕМЛѦ.

8. СЕГОРАДИ НЕ ВЪСКРѢСЯХЪ НЕЧЬСТИВИИ НА СЪДЪ ИИ ГРѢШНИЦИ ВЪ СВѢТѢ ПРАВЕДНИХЪ.

9. **ТАКО ВѢСТЬ ГДѢ ПЯТЬ ПРАВЕДНЫХЪ, И ПЯТЬ
НЕЧЕСТИВЫХЪ ПОГИБЕЮТЪ.**

1. **БѢЖИ** *beatus*, Ms. Vind. et editio Veneta. **БЛАЖЕН** sine titla Ostrog. **ГДЕНТЕЛЕЙ** correcta pro **ГДЕНТЕА**. **НЕ СѢДЕ** non sedit, sic et Venet. Ostrog. **НЕ СѢДѢ** correcta et jam ante eam aliae edd.

2. **НО** pro **НА** edd. russicae. **НѢ** codd. Serbici. **ВОЛА** *volutas*, sic Ms. Vind. et Venet. **ВОЛА** alii. Solet autem **А** in antiquis Codd. post consonantes, in vero initio et post vocales scribi, ex. gr. **ПЛАМѢА**. **ЕГО** seu **ЕРУ** edd. russicae pro **КРО**.

3. **ДРЕВО** *lignum*, edd. russicae. **САЖЕННО** Ms. Vind. **САЖЕННОЕ** ed. Venet. **САЖЕНО** Ostrog. **НАСАЖЕНОЕ** correcta. **ВОД**, *aquarum*, Genitivo alii, pro Dativo **ВОДАМ**.

4. **ИЖИ** (quod) edd. **ИЖЕ** vitiose Ms. Vind., Venet. et Ostrog.

5. **НЕ ѠПАДЕТ** non decidet, omnes alii pro **НЕ ѠПАДЕТЬ**.

6. **ВСЕ ЕДИНКА ПЯТА ѠБА**, alii in plurali pro **ВСЕ ЕДИНКО**. **АЩЕ ТВОРИТ** *ан пош*, alii pro **СТВОРИТЬ**. **ОУСПѢЕТ** prosperabitur, pro **ПОСПѢЕТСЯ**.

7. **ЗЕМАН** *terrae*, edd. russicae, **ЗЕМАК** Venet. **ЗѢМАК** Ms. Vind. pro antiquo Genitivo **ЗЕМАА**.

8. **НЕВЪСКРЕСНУТЪ** non resurgent, sine titla Ostrog. **НЕВЪСКРѢНОУТЬ** Ms. Vind. **НЕВЪСКРѢНОУТЬ** errore typi **Ч** pro **К** ed. Veneta. **НИЖЕ** neque, correcta et jam ante eam quaedam editiones.

9. **СВѢСТЬ** (novit) Ostrog. **СВѢСТЬ** Ms. Vind. et ed. Venet. Suspicio autem etiam in Cod. Bononiensi legi **СВѢСТЬ**, quamvis **ВѢСТЬ**, quod editiones recentiores russicae habent, apud Antonellum excusum sit. Cum Veneta editio **НЕЧѢСТИВЫХЪ** exhibeat, vellem certo scire, an non et Cod. Bononiensis legat **НЕЧѢСТИВЫХЪ** et **ПРАВЕДНЫХЪ**, antiquissimorum Codicum, cum ille hos in scribendo **Ъ** pro **Ъ**, **АЩЕ** pro **АЩЕ**, et in aliis sequatur.

IX.

E Codice glagolitico, quem Josephus Simon Assemanus Jerosolymis invenit atque Romam attulit. Continet Evangelia pro Dominicis et Festis secundum ritum graecum. Matthaeo Caramano, qui eum Suida seu anno 1081 antiquiorem statuit. assentiri non possum, quamvis eum e codice cyrillico antiquo seculi XIII, mutatis literis cyrillicis in glagoliticis descriptum facile credam. Joh. 1, 1. 2. 3. et 14. e Caramani Considerationibus seu Refutatione adnotationum Stephani Rosae in editionem Missalis Glagolitici an. 1741 impressi.

1. ИСКОНН БѢ СЛОВО И СЛОВО БѢ ОУ БОГА И БОГ БѢ СЛОВО.

2. СЕ БѢ ИСКОНН ОУ БОГА. 3. ВСА ТѢМ БЫШЕ
V. 14. И СЛОВО ПАТЬ БЫСТЬ И ВСЕЛЕНЕ БЫШЕ.

Prorsus convenit fragmentum glagoliticum in membrana Bibliothecae Caesareae Vindobon. V 2. tamen addit и ante се. Continuatque post вса тѣм быше versum 3. 4. et partem 5.

3. И БЕЗНЕГОЖЕ НИЧЕГОЖЕ БЫШЕ, КЖЕ БЫШЕ.

4. В ТОМ ЖИВОТ БѢ И ЖИВОТ БѢ СВѢТ ЧЛѢКОМ.

5. И СВѢТ В ТѢМѢ СВАТИТЕСЯ И ТѢ

In Assemani Codice, quem ille in Calendariis ecclesiae slavicae saepius citat, p. 46 adscriptum est cyrillicis literis nomen scribae: papas Ivan Kravonosi pisa evangelie sie, v. e. ut interpretatur Ca-

Caramanus, presbyter Johannes Vaccifer scripsit Evangelium hoc. Pro ѡ saepe scribi ѡт: itaque хѡштѸ pro хѡѡѸ, et pro vocali solum ѡ poni: itaque трѣтъ pro руссico трѣсть, плѣтъ pro плѡтъ et Jer crassum forma distinctum a tenui notavit Caramanus, quae omnia probant, Glagolitam Kravonos longe accuratius codicem cyrillicum transformasse in glagoliticum, quam alios.

V. 1. et 2. Pro оу бѡга, apud Deum, codd. cyrillici antiquissimi ѡ бѡга; minus antiqui кѡ бѡгѸ, quod editi servarunt. Ostrogiensis vero legit оу бѡга; correcta in textu к бѡгѸ, at in glossa marginis оу бѡга. Confer p. 70.

V. 3. бѡше, uti Codd. Serbici, pro бѡша. и бѡзѡнѡгоже Cod. Кор. бѡзѡнегоже Mosqu. secundus supra p. 71. citatus; alii бѡзѡнего. ничѡгоже pro ничѡгоже, et бѡштѣ pro кнѣи Codd. Cyrillici omnes, et Glagoliticus Assemani v. 14.

V. 5. свѣтитѣ cum euphonico ѡ Illyriorum, pro свѣтитѣ antiquorum Codd. Fragmentum igitur hoc longe recentius est codice Assemaniano.

X.

E Cod. Parisino Bibliothecae regiae N. 52 Supplemēti, cujus fac simile mihi benevole nuper transmissum fuit. Luc. 15, 11—32. Eandem lectionem olim descripserat Dn. Kopitar ex alio Codice antiquiore, quem in notis Parisinum A. nominabo.

11 чѣкъ нѣкъи имѣ два сына, 12 и рече ѡнѣншї ю ѡѡѸ, ѡѣ. даждѣ ми дѡнѣка чѣ имѣнїѡ. и раздѣларѣ нма имѣнїѣ. 13 и не по

X x

мнозѣх

мнозѣхъ днѣхъ, събравъ всѣ мѣни снѣ и ѿтиде на
 странѣ далече, и тамо разточн имѣніе свое жи-
 вши блжно 14 и иждившѣ емѣ всѣ. бѣ гладѣ
 крѣпкѣ на странѣ тои и тѣмъ начат лишатиса. 15
 и шѣ пріѣлѣпіса єдинѣмѣ жителѣ страны тоа: и
 посла его на села своа пастіи свѣніа, 16 и желаше
 насытити чрѣво свое ѿ рожень пажѣ пѣхъ свѣніа,
 и никтоже дааше емѣ. 17 въ себеже пришѣ, рече,
 колико наемникъ ѿца моего избывають хлѣбѣ, азъ
 же гладомъ гыбну. 18 встав и азъ къ шѣ моему
 и рекъ емѣ, ѿче съгрѣшихъ на тебѣ и прѣдъ тобожъ,
 19 и кѣтомѣ нѣсмѣ дѣин. . речиса снѣ твои, створи
 ма. ꙗко єдиногѣ ѿ наемникъ твоихъ. 20 и въставѣ и азъ
 къ шѣ съемѣ. ещѣ емѣ далече сѣшѣ, ѡзрѣи
 шѣ его, и миль емѣ бѣ и текъ нападе на выхъ его,
 и шелоковызаи. 21 речеже емѣ снѣ. ѿче, съгрѣшихъ
 на тебѣ и прѣдъ тобожъ. и кѣтомѣ нѣсмѣ дѣин
 наречиса снѣ твои. 22 речеже шѣ къ рабомъ своимъ.
 изнесѣте ѿдеждѣ прѣвѣ, и шелѣцѣте его, и да-
 дѣте прѣстень на рѣкъ его и сапогы на нозѣ, 23
 и привѣдѣте телѣ ѡпитѣны, заколѣте. и пѣше
 веселѣмсѣ. 24 ꙗко снѣ мои съ, мртѣвѣ бѣ и шживѣ,
 и изгнѣль бѣ и шверѣтѣсѣ. и началъ веселѣти-
 сѣ. 25 бѣже снѣ его старѣи на селѣ, и ꙗко гра-
 дѣ прѣблизисѣ къ домѣ, слыша пѣніа и лики 26
 и призвавъ єдиногѣ ѿ отрокъ, въпрашаше что сѣтъ
 сіа, 27 шнѣже рече емѣ. ꙗко братъ твои прѣидѣ. и

ЗАКЛА

V. 16. Про чрево свое solum se Paris. A. et Mss. Glagol. at impressi Glagol. legunt чрево свое. не да-
тше Paris. A. не дадеше Cod. Кор. bene cum negatione
не, quamvis никтоже praecedat.

V. 17. и помыслив всебѣ Glag. оу оѣа мокого
избываѣт им хлѣба Paris. A. колико Mard. коли-
ко наемникѣвъ есть въ домѣ о. м. Glag. хлѣбѣ in for-
mula избываѣт хлѣбѣ est Instrumentalis: abundant
panibus. Editi колико наемник mutarunt in Dativum
коликѣ наемникѣм избываѣт хлѣбѣ (про хлѣбѣ).
и всем хлѣба избываѣт Glag. Post азже addit за
Paris. A. саде Glagol. cum vulgata legat: hi c. гыбѣм
editi et Codd. jun.

V. 18. встанѣ и идѣ surgam et ibo, cum Vulg.
рекѣ alii pro рекѣ.

V. 19. юже Paris. A. и юже Glag. и оуже editi,
про и котомѣ. нарешице Paris. A. зватисе Glag. нѣсам
достоян Glag. нѣ ante створи Paris. A. на Glag.

V. 20. и егда оше далече бѣ, видѣи Glag. цело-
ваше и Glag. про шлобыза и.

V. 21. Post сѣ твой е v. 19. repetit Paris. A.
нѣ створи ме яко кадиного ѿ наемник твоих. Е-
dem repetit Glag. на etc.

V. 22. Post оѣ addit Paris. A. его, et post сво-
им cum Glagol. скоро cito. Accus. и про его Paris.
A. et Glag. одѣю Glag. его post нозѣ addunt Paris.
A. на нози его Glag.

V. 23. приведите телѣц Glag. пѣше да взне-
селимсе Paris. A. да пѣше etc. Glag.

V. 24. оумрѣ бѣ Paris. A. са сѣ мон мртѣ
бѣ и искрѣ Glag. погнѣ Glag. про изгнѣл бѣ.

V. 25. вше, lege кише, про бѣ, et на сели про
селѣ Glag. more suo mutando бѣ in и. оѣ post ка-
домѣ addit Paris. A. и егда приде приближисе Glag. пѣ-
ни и танци Glag.

V. 26. как про отрок Paris. A. Glag. впрашаше
что оубо си сѣтъ Paris. A. оупроси что сѣм сѣтъ
Glag.

V. 27. *нко* omittit Paris. A. Glag. — *емѣ* post *за-*
кла addit Paris. A. *спасена* Glag. pro *зараба. прикт*
 и Paris. A. Editi *его* *прѣмт*; а itaque scribendum erat
 про *ж*.

V. 28. *прогнѣвавше* Glag. *вѣом* post *внннн*
 Glag. *наче* и *молити* Glag. coepit illum rogare, cum
 Vulg.

V. 29. *своемѣ* post *оуѣ* addunt Paris. A. et Glag. *ко-*
лико iidem pro *толико. работая* Paris A. editi. *ра-*
ботахти Glag. Missale primum et Venetum, at *Le-*
vakovichii Romae 1651 editum работая теби servio
tibi. неперестѣпих Glag. cum negatione *не. и нико-*
лиже не да мнѣ и *козаница* Glag. *спрѣмтеи* pro
сѣрѣгы Glag. *давзвесаиасебыхъ* Paris. A. Sic Glag. sed
быхъ pro *быхъ*.

V. 30. *на потом егда* Glag. cum Vulg.: sed post-
 quam. Post *сѣи твои* addit Levakovich *са*, quod erat
 in Glag. prioribus omisum. *издаи* editi, *иже по-*
гѣи Glag. *свое* pro *твое* Glag. cum Vulg.: substanti-
 am suam. *з вѣданицами* Glagol. *са* pro *з* *Leva-*
kovich. закла емѣ телецъ питомый Ostrog. *за-*
клаа еси емѣ телца питомаго correcta. *заклаамъ еси*
телецъ *шпитен* Glag. *оупитанны* Paris. A. *питенъ*
 Cod. Кор.

V. 31. *всагда самною* Glag.

V. 32. Post *взвесаити же се* addit Paris. A. *те-*
бѣ. ввесаити се тебѣ Glag. *подобаеи* Glag. *съ* omi-
 sit Glag. Miss. primum et secundum, at *са* addidit
 Levakovich in Romano.

Codex antiquus olim S. Germani, quem sec.
 XL. censet catalogus, continet Evangelia incipien-
 do a verbis Matthaei *роди салатнел*, et in fine
сназѣрь seu collectionem mensium. Huic in mul-
 tis consentire Glagoliticum Missale satis apparet e
 specimine dato. Alterum codicem N. 52. seculis

ali-

aliquot juniorem esse, ex lectionibus variantibus et ipsa orthographia satis liquet. Octo primos versus Cap. 1. Evangelii Johannis, quos accurate delineatos habeo, hujus rei causa ex eodem hic adhuc subjungam.

1. ВЪ НАЧАЛО БѢ СЛВО И СЛВО БѢ КЪ БѢУ;
И БѢ БѢ СЛВО. 2. СЕ БѢ ИСКОНИ КЪ БѢУ. 3. И ВСѢ
ТѢМ БЫША, И БЕЗЪНЕГО НИЧТОЖЕ БѢ, ЕЖЕ БѢ, 4.
ВЪТОМЪ ЖИВОТЪ БѢ. И ЖИВОТЪ БѢ. СВѢТЬ ЧЛКОМЪ.
5. И СВѢТЬ ВЪ ТЪМѢ СВѢТИТЬСЯ. И ТЪМА ЕГО НЕ
УБЕЕТЬ. 6. БѢ ЧЛКЪ ПОСЛАНЫ ѿ БА, ИМА ЕМЪ ІУАНЪ, 7.
СЪ` ПРИДЕ ВЪ СВѢДѢТЕЛСТВО, ДА СВѢДѢТЕЛСТВУЕТЪ
СВѢТѢ, ДА ВСИ ВѢРЖ ИМАТЬ ИМЪ. 8. НЕ БѢ ТЪ
СВѢТЬ, НЖ ДА СВѢДѢТЕЛСТВУЕТЪ ѿ СВѢТѢ.

V. 1. ВЪНАЧАЛО in Accusat. pro ВЪНАЧАЛѢ aliorum juniorum Codd. Antiqui omnes ante finem sec. XIV. scripti ИСКОНИ, quod tamen et illi v. 2. servarunt.

V. 3. И ВСѢ pro И ВСА, и recte omittunt alii omnes, praeter Mosquensem tertium. Vide p. 70. КЪСТЬ sine не cum aliis junioribus. Vide p. 71.

V. 5. СВѢТИТЬСЯ cum Hankiano seu Vindob. Vide p. 72.

V. 7. ИМЪ, per eum, cum aliis Codd. pro vitioso ЕМЪ editionum russicarum. Mardarius recte e Codd. Serbicus excudit ИМЪ.

V. 8. НЖ pro НЪ Codd. antiquorum seu no Russorum.

Pro ѡ in fine vocum Codex Parisinus ѡ Serborum more usurpat. At differt a Serbicus in eo, quod initio et post vocales pro ѡ adhibeat ѣ: ЕГО, СВѢДѢТЕЛСТВУЕТЪ pro ЕГО, СВѢДѢТЕЛСТВУИТЪ, et quod ѡ non mutet in ѣ post consonas. Habet enim СА, ИМА, НАЧАЛО pro

pro Serborum сѣ, нмѣ, начело. At v. 5. необѣт про
неубѣат.

XL

E glagolitico Psalterio, cum adnexis Breviarii
precibus, scripto in membrana ab Ivano жакан (Dia-
cono?) Segniae an. 1359. in 12. Bibliothecae illu-
strissimi Comitis Francisci de Sternberg Pragrae.
Psalmus 112.

1. хвалите отроци гѣ, хвалите нмѣ гѣѣ.
2. бѣди нмѣ гѣѣ бѣно ѿ селѣ и до вѣка.
3. ѿ востока санца и до запа, хвално нмѣ гѣѣ.
4. високо на да всени кзики ꙗ, и на да небеси слава
его.
5. кто тако ꙗ бѣ ѣш, живен на високихъ.
6. и на смеренати призирае на небеси и на земли.
7. възавизае ѿ земли ница, и ѿ гноица възнесе
ѣбога.
8. да посади^т и скнези, скнези люди своиѣ.
9. нмѣ обитати творит не плоднѣ вѣдомѣ, матер чед
весеакѣѣсе.

V. 2. нмѣ pro нмѣ, alias нмѣ, uti Codd. Ser-
bici. — Pro ѿ селѣ, ex hoc nunc, legunt Codd, cyril-
lici ѿ нѣинѣ, Venet. Psalt. ѿ нмѣнѣ.

V. 3. ѿ восток до запад, in plurali Codd. cyril-
lici, cum in graeco ἀνατολῶν, δυσμῶν legatur.

V. 4. високо sic etiam Venet. Psalt. a Serbis edi-
tum pro вѣсок. At idem кзики cum ѣ, Ostrog. ꙗ-
зѣки.

зѣмы. Discrimen inter **ѣ** et **и** Glagolitae plane negligunt. — **НАДЪ** всѣми Codd. cyrillici. **и** ante **НАДЪ** addunt Glagolitae, quia etiam Vulgata legit: et super coelos etc.

V. 5. **живи про живай.** Cod. cyrill. **живый**, **ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν**, Psalt. Venet. **иже на высокѣхъ живѣи**, Ostrog. et alii recte sine **иже**. Vulg. qui in coelis habitat.

V. 6. **смирѣнная призывае** Ps. Venet. **смирѣнная** edd. russicae. **призираа** Ostrog. **призирааи** correcta, quamvis **ἐφορῶν** articulo **ο** careat.

V. 7. **възвизае ѿ землѣ** Psalt. Venet. **възвизааи ѿ землѣ** Ostrog. **возвизааи ѿ землѣ** niща correcta., **ὁ ἐγείρων — πτωχόν**, Vulg. suscitans a terra inopem. — **възносѣ** Ps. Venet. **възносѣ** niща Ostrog. **возвышааи оубога** correcta, **ἀνελὼ πένυτα**.

V. 8. Codd. cyrillici graeco **τῷ καθίσαι** conformius посадити его (olim certe **и** pro его). Vulg. ut collocatum, да посадит **и**. — **людѣи** Codd. cyrill. **людѣи** correcta.

V. 9. **Per иже — творит неплоднѣ** Vulgatae phrasim qui habitare facit sterilem expressit Glagol. at Graecum **ὁ κατοικίζων** Cyrillici Gerundivo: **вселааи неплодове** Ostrog. **вселаа неплодовѣ** correcta. **вселаае неплодовѣ** Psalt. Venet. — **матер чед** cum Vulg. matrem filiorum. Cyrillici vero cum Graeco **ἐκ τέκνους**: **мѣрь о чадѣхъ** Ostrog. **матерѣ ѿ чадѣхъ** correcta, **мѣрь ѿ чедѣхъ** Ps. Venet. — **вселеушѣ** Ps. Venet. **вселеушѣа** edd. russicae.

Vides jam ex hoc specimine, Glagolitas Versionem Cyrilli in paucis ad textum Vulgatae mutasse et literis suis transscripsisse, ut itaque de versione Dalmatica, cujus auctorem Hieronymum clerici Dalmatiae sec. XIII. asserebant, frustra glo-

glorientur. Maneat haec gloria merito Cyrilli
Thessalonicensis.

XII.

E Cod. membraneo glagolitico Missalis secundum legem Romanae Curiae scripto a knezo Novak milite palatii Ludovici Regis Hungariae an. 1368 in fol. Bibliothecae Caes. Vindob. Jacobi 5, 16—20.

16. испѣванте дрѣг дрѣгъ грѣхѣи вѣше. и мѣте
дрѣг за дрѣга да исцѣлите. много бо может мѣ-
ва прѣданаго проспѣваема. 17. илиа бо чѣбише по-
добан нмѣ страстию. и мѣвою пмѣлисе небити даждю
назмѣлю. и не дажди даждѣ назмѣлю три лѣта и ѣ
мѣци. 18. и пакѣ пмѣлисе и нѣбо дасть даждѣ,
и змѣла дасть плодъ свои. 19. братѣи аще кто ѿ
вѣ заблѣдитъ ѿ истинѣи и обратитъ и кто, да
вѣсть тако обрати грѣшника ѿ заблѣкниа пѣти его.
спѣетъ дѣшъ его ѿ сѣмѣрти. и покрѣетъ множество
грѣхѣи.

V. 16. грѣхѣи Hank. (nunc Caesar. Vind.) cum Glagol nostro. сѣгрѣшенїа alii Codd. cyrillici. — моли-
теца Codd. cyrillic. молитвѣ дѣте Hank. — тако да
исцѣлѣте Cyrill. ὡς ἰαθῆτε, ut salvemini, Hank.
cum nostro sine тако. поспѣшествѣма Cyrill. ἐνεργου-
μένη, Vulg. assidua, поспѣвajúщѣи Hank.

V. 17. подобен Hank. подобострастен edd. et
Codd. alii, ὁμοιοπαθής, Vulg. passibilis. — небити
даждѣ Codd. cyrillic. Mss. не одѣждити, тѣ мѣ вѣ-
ѣи, Vindob. chart. да не бѣдетъ даждѣ edd. назе-
млю

млю (Vulg. super terram) deest in Codd. cyrill. — не
 ѡдожди edd. quin addant дождь. — ē apud Glagolitas valet sex. Codd. cyrill. мѣсяц (in Genit. plur.)
 шестѣ.

V. 18. Cyrill. дождь дати (corr. даде) ordinem graeci (ὡς τὸν ἔδωκε) sequuntur, uti Glagol. Vulgatae: dedit pluuiam. — Pro дати Codd. cyrill. прозаве ἐβλάσισε. Glagol. hic Vulgatae se conformavit: terra dedit fructum suum. плоды свое in plur. Vind. Apost. chart.

V. 19. Vulg. Fratres mei, Glagol. mei non habet, uti nec Codd. cyrill. — вѣс Codd. cyrill. pro ѡ вас, Vulg. ex vobis. ѡ истинны, a veritate, Hank. ѡ пѣти истинны alii cum edd. Pro и кто Vind. chart. его кто, alii кто его. — Post мко videtur иже omisum. Cyrill. ѡбративый ὁ ἐπιστρέψας, Vulg. qui converti fecerit. — ѡ заблуженіа, заблужденіа cyrill. законозаблуженны Hank. — множество грѣхѡв edd

XIII.

E. Codice membraneo glagolitico Bibliothecae Caesar. Vindob. in fol. scripto an. 1396 a Vito scriba de Almissa. Continet Homilias et lectiones e scriptura sacra in Breviariis legi solitas. Jobi 1, 1. et Judith. 11, 1 — 4.

Job. 1, 1. чѣ етер бѣ в странѣ авидацѣ. емуже име нов. и бѣ чѣ та истинн непорочн праведн богочистив ѡгрѣбасе. ѡ бѣкое зание вещи.

Ipsam jam initium argumento esse potest, versionem slavicaam huius libri e textu graeco factam fuisse, cum чѣ-нов non respondeat verbis Vul.

ga-

gatae: Vir erat in terra Hus nomine Job, sed graecis vocibus: ἄνθρωπος τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι ᾧ ὄνομα Ἰὼβ. Sicet correcta ЧЕЛОВѢКЪ ИМѢИИ БЫШЕ ВО СТРАНѢ АВСИГДИИСТѢИ etc.

In Ostrog. vero initium МѢЖЕ БѢ ВЪЗЕМАН ХЪСЪ ИМЕНЕМ ІОВ prorsus cum Vulgata convenit. Subiit autem hanc mutationem ab eo, qui et alios libros veteris Testamenti recognovit, corruptum textum e Vulgata hinc inde emendando. At reliqua in Ostrog. a verbis БѢ ЧЛК ТѢИ Graeco conformia sunt.

он, ἔχων, correctae; Ostrog. тѢИ pro Glagol. та. — истинен, ἀληθινός, utraque, Ostrog. et correctae. Vulg. simplex. — непорочен utraque ἀμειπτός, Vulg. et rectus, — праведен utraque δίκαιος, deest in Vulg. — богочестив utraque θεοσεβής, (melius quam корочестив) Vulg. ac timens Deum. — оудалааца ѿ всакого зла дѣаніа Ostrog. оудалааіа ѿ всакіа лѣкаваа вѣщи correctae, ἀπὸ παντός πονηροῦ πράγματος, Vulg. et recedens a malo. Non dubito olim et in Codd. cyrillicis lectum fuisse ѿгребааца, cum 1 Thessal. 5, 22. adhuc legatur: ѿ всакіа вѣщи злыа ѿгрѣбайітеца (corr. ѿгребайітеца.) ἀπέχεθε, abstinete; in Dam. Apostolo etiam alibi.

Judith 11, 1. тагда слоперан рече енравною мислю бѣди и немози боитсе в срци твоєм. ꙗко аз николиже ѡбрѣдих мѣжа. иже хотѣ работати на вхоодоносорѣ црѣ. 2. людиже твои аще неѣдничили би ме. не вѣдигалъ бимъ сѣлицѣ мою на не. 3. нинече рци ми коею виною отиде ѿ них. и ѡго-
днѡ

ДНО БИКИ ТБѢ, ДА ПРИДЕШЬ КНАМ. 4. И РЕЧЕ ИЮДНТ
ПРИМИ СЛѢСА РАКНИЕ, ТВОЕ.

Hanc versionem e' Vulgata factam e collatione cum hac et graeco textu luculenter apparet. Non videtur igitur versio hujus libri e graecis fontibus ulla exstitisse, quam Glagolitae in usus suos convertere potuissent. Nam et eam, quae in Ostrogensi (et Mosquensi prima) editione legitur, e Vulgatae textu latino factam Correctores monuerunt in nota huic libro subjuncta: сѣа книга Іѹ-дѣиъ переведена вновѣ с' греческагѡ Іаѡандрѣйскагѡ, а в' первопечатномъ переведена была с' Вѡлгаты.

V. 1. Tunc Holofernes dixit ei: Ostrog. тогда олоферн рече ко іюданѣ. Aequo animo esto: радостна буди душею. Et noli pavere: и не оужасаниса. Nunquam posui viro: никогдаже покихъ мужа, quasi legisset necui (не сави) virum. Qui voluit servire: иже хоташе слѣжити.

V. 2. Populus autem tuus si non contempsissent me: аще небы людѣ твои оуничжиша мене. Nota Coniunctivum небы оуничжиша male formatum. Non allevassem lanceam meam super eum: не въздвигнѡа бы копѣа моего на них, russico more pro na на. Melius correcta не въздвига быхъ. бымъ pro быхъ usurpā, p. 392 monuimus.

V. 3. Qua ex causa recessisti: коеа ради быны шиде. Et placuit tibi: и оугодно тебѣ sine бисм seu бысть. Ut venires: да прїидеши. Alibi tamen, quamvis raro, etiam in Ostrog. и post ш secundae personae omittitur.

V. 4. Et dixit illi: и рече емѹ. Glag. omisit емѹ. Sume verba ancillae tuae: прїими словеса рабына твоеа

ТВОЕА ГОСПОДИНЕ МОЙ, correcta v. 5. (cum plura v. 4. inserat) прїими глаголы ракъ твоеа.

Auctorem ejus versionis, quae in Ostrogiensi legitur, codices glagolíticos inspexisse, haud crediderim. Integrum certe librum Judith in his reperire non potuit. Versionem hujus libri russicam a Francisco Skorina itidem e latino textu factam et Pragae 1519 impressam novimus. Verum eam, quam Ostrogiensis editio exhibet, antiquiorem esse non dubito, cum Biblia slavica integra jam an. 1499 descripta in bibliotheca synodali Mosquae servantur, ex quibus alia duo ibidem exstantia exemplaria desumta fuisse conjicio. Ex horum altero, Constantino Duci Ostrogium misso, textus Ostrogiensis editionis impressus fuit, cum ei persuasum fuisset, (falso utique si de omnibus libris id intelligi voluerit), hoc in Codice veterem versionem slavicam, quae jam sub Wladimiro ad Russos pervenerit, contineri. Correctores Bibliorum, quae anno 1751 primum prodire, dolent codicem tam antiquum, qui Wladimiri tempore scriptus fuerit, amissum. Atqui verba praefationis in Ostrogiensi editione non de aetate codicis, sed versionis slavicae intelligenda sunt; ut adeo amissum exemplar illud, quod Constantino nrisum fuerat, frustra doluerint, cum revera adhuc exstet

XIV

E Fragmento Missalis glagolitici bibliothecae Landshutensis, quod ante plures annos descripsi. Jeremiae 1, 4—10.

4. киѣ ѿ гдѣ к' мнѣ ѿ. 5. пріе неже те создах
в чрѣви знахте. и пріе неже изиде из ложеєне
сѣтихте. и прѣрка в тѣзицѣхъ посѣвихте. 6. и рѣхъ
ааа. гдѣ бѣ се неѣмнию глѣти, ꙗкѣ отроче єсмь. 7. рече
ѿ к' мнѣ негли ꙗкѣ отроче єси и неѣмнеши глѣти
к' вѣмъ ꙗможе послю идѣши и бѣа ꙗже заѣвѣмъ ꙗбѣхъ
взглѣши. 8. неѣonte от лица ихъ и неѣстрашансе
ꙗкѣ.. стоѣю єсмь. аа изѣбѣаю те гдѣ ѿ 9. и посла ѿ
рѣхъ свою и коснѣ ѣста моя и рече мнѣ. се дахъ
слова моя в ѣста твоѣ. 10. се поставихъ те аѣс
на тѣзики и наа царствѣ да постигнешѣ и разори-
ши и расточиши и зкерѣши .. иши ѿтѣ гдѣ всемоги.

V. 4. киѣ lege киѣи aut potius киѣт. ѿ lege слово.
ка мнѣ Missale a Levakovichio 1631 Romae editum.
ѿ lege глаголе.

V. 5. прѣжде pro пріе Levak. ва чреве Levak.
из ложеєн in plur. correcta. Ostrog. ѿ матери си ѣхъ
мѣтѣас, Vulg. de vulva; hinc Glagol. из ложеєне. осѣ-
тихъ sanctificavi, Levak. cum Ostrog. Про поставихъ,
quod graeco τεθεικα respondet, дахъ dedi Levak. cum
quo Ostrog. conspirat. Correcta поставихъ.

V. 6. рѣкохъ pro рѣхъ et сынъ (ω сынъ) pro ааа Оз-
trog. et correcta. неѣмѣю Levak. не вѣмъ Ostrog.
et correcta. єсам Levak. иже отрочѣ ємъ Ostrog, ꙗкѣ
отрочѣ азъ ємъ correcta.

V. 7.

V. 7. и рече — ка мнѣ Levak. немози глѣти poli dicere, Ostrog, не глаголи correcta cum Glagol. есам про еси Levak. и не ѡмнеши глаголати et nescis loqui, non habet Levak. neque Vulg. neque Graecus, ꙗко на вса — пошлюте Levak, ꙗко ко вѣмъ кнѣмъже, ѡти проѡсъ ꙗвѣтъ ес, correcta; ꙗко на вса иже Ostrog. — заповѣдъ Levak. — елика повелю Ostrogiensis et correcta.

V. 8. и неѡстрашайсе omittunt Levak. et aliū. аз есам про есмь Levak. ego sum Vulg. аз есмь correcta. ꙗтъ лега глаголет.

V. 9. посла misit, etiam Ostrog. cum Glagol. at correcta прѡстрѣ, ѣѡтеиѣ. прикоснѣса (correcta прикоснѣса) оустомъ моимъ Ostrog. рече ꙗдъ ка мнѣ dixit Dominus ad me Levak. cum Vulg. ꙗдъ ко мнѣ corr., omisso ꙗдъ Ostrog. — слова про слова Levak. cum Ostrog. et correcta.

V. 10. на пѡзъки и на црѣтва Ostrog. наꙗ пѡзъки и наꙗ црѣтѡвъ in Instrumentali corr. cum Glag. — да исторгнешь ut evellas, Levak. cum Ostrog. да искорениши ѣкѣѣѣ correcta. — и раздрѡшиши и созиждѣши и насадиши, et dissipes, et aedifices et plantes, Levak. глаголет ꙗдъ всемоги omittunt Ostrog. et correcta, immo et Vulg. suntque ob finem lectionis addita.

XV.

Formula orationis dominicae e Glagolitico Missali anno 1483 impresso.

Оче ѡш иже еси нѣсѣхъ. сѣи се имѣ твое. приди црѣтво твое. ѡди вола твоя ѡо нѣси и на земли. хлѣбъ ѡш всеѡни даи ѡмъ дѣс. и ѡпѡсти ѡмъ дѣгѣ ѡше ѡоже и ми ѡпѡцаемъ дѣлникомъ ѡшм. и неѡвѣди ѡсъ внапастъ. на нѣѡви ѡсъ ѡ не приѡзни.

MTCB

Epimetra Kopitarii tria.

I.

Vix **R**mus. Dobrowsky Vindobona Pragam discesse-
rat domum, cum ecce adfertur Parisiis, quae jam
fere desperabatur, doctissimi canonici Bobrowski
epistola, cum descriptione codicis Parisini A. (lau-
dati Gramm. p. 689 et 693), ex eoque Lucae I,
1 – 12 in charta pellucida imitatione. Cujus laboris
fructu ne et amicus et lectores privarentur, hujus
codicis lectionem hic subjunximus, conferendam
cum Gramm. p. XV et 678. Codex hic Evangeliorum,
olim Coislinianus, nunc est in Bibliotheca Regia in-
ter orientales N. 27. Mutilus primo folio, incipit a
(Matthaei I, 12.) ροδι σαλατιλѣ (τὸν Σαλαθιύλ). En
jam Lucae primae paginae columnas ambas:

ПОНЕЖЕ ОУКО МНОСИ НАЧЕШЕ ЧИННИТИ ПОВѢСТИ.
Ѡ ИЗВѢСТНИХЪ (ВЪ?) НА ВЕЩЕН (sic). ПКОЖЕ И ПРѢ-
ДАШЕ НАМЪ. БИВЪШЕ ИСКОНИ САМОВИДЫИ И СЛОУ-
ГИИ СЛОВЕНИ. ИЗВОЛСЕ И МНѢ. ХОЖЬШОУ ИСПРѢВА
ПО ВСѢХЪ. ВЪИСТИНОУ ПО РЕДОУ ПИСАТИ ТЕКѢ ДРЪЖА-
ВНИ ФЕОФИЛЕ. ДА РАЗОУМѢКШИ Ѡ НИХЪЖЕ МОУЧЕНІ
КЕИ СЛОВЕСЕХЪ ОУТВѢРЖДЕННІС:~

БѢ ВЪ ДНИ ИКРОДА ЦРѢА ИЮДЕНСКАГО. ИКРЕН ИѢ-
КОН. ИМЕНЕМЪ ЗАХАРИѢ. Ѡ КПИМИРИКАВНІПНЕ. И ЖЕНА
КГО Ѡ ДЪЩЕРЬ ПРОНОБИ (sic). ИМЕ КИ КАНСАВТА.
КѢСТАЖЕ ѠБА ПРАВЕДНА ПРѢДЪ КГОМЪ. ХОДЕЦА ВЪ

У у

ЗА

заповѣдехъ всѣхъ и шправданихъ гнѣхъ беспорока
и не бѣ ма (sic?) чѣ

Понеже бѣ класата (sic) неплона и шба за
матерѣвъша въ днѣхъ своихъ бѣста :~

Бѣ же слоужоуцу кмоу въчинноу чрѣды своихъ
прѣдъ бѣмъ. по шенчаю икренскомоу. каючисе кмоу.
покадити, въшедьше въ црѣквъ гнѣю. и все множество
люди бѣ молитвою дѣк въ нѣ. въ годъ темнѣ :~

Бѣи же се кмоу агль гнѣ. етокъ ш дееноу
шлѣра (sic) кадилнаго. и сметесе захарига ви-
дѣвъ и. и страхъ.

II.

Advenit item post abitum Rmi. Dobrowsky, exem-
plum Grammaticae Slovenicae, editae Mosquae
A. 1648, in 4., humanissime communicatum a Rmo
Archimandrita monasterii Шиматовая, Luciano
Мѣшицкѣй, Serborum Horatio, et cultioris Euro-
pae literarum aequae ac suae gentis utriusque lin-
guae scientissimo. Quae Grammatica, cum sit
primarius fons, unde omnes fere novationes non
solum in subsecutas quoque Grammaticas, (nec
Rimnicensi Smotriskii editione excepta), sed in ip-
sos etiam libros ecclesiasticos fluxere, cumque insu-
per de Maximi Graeci correctionibus specialia habeat
ex ipsius Maximi supplicibus ad Patriarcham libel-
lis, operae pretium nos facturos existimavimus, si
diligentius eam excuteremus.

Est

Est universum opus foll. 378 in 4. Nec enim te turbet, quod ultimum folium signetur ϠϠϠ (388); hoc inde est, quod typographus post fol. 37r, quod sequitur, falso signavit δλ, hincque continuando dena folia plura numeravit, quam oportuit. Ac quo minus credas, deesse in hoc exemplo dena folia, obstat signatura duernionum, et contextus, quae utraque recte se habent. Folium item Ϡλ (330, rectius 320), quia album erat, rescissum est a bibliopego una cum suo numero Ϡλ. Hinc verus numerus foll. fit 377. Sunt autem tam foliorum, quam duernionum numeri appositī in margine inferiori. Ac primi quidem duernionis numerus (litera) abest, aut, si malis, in hoc exemplo deest; nam revera hic duernio septem tantum folia habet (pro octo); quorum tamen primum signatum est α, ita ut et duernionis primum folium vacuum fuisse putes. Duernio ultimus, μμ, duorum tantum foliorum est, subscriptionem continentium.

Tres maxime partes distinguas: Praefationem, Grammaticam ipsam, et Appendicem.

Praefationis inscriptio, miniata (praeter initialem c, quae est nigra), linearum 13, (praeter ἐπιστάχωμz et χοτάψιμz lin. 2, et ἐκράζz lin. 11 quae superposita habent μ et 3), sic habet:

Υ γ 2

Ολ

Отъ бѣгомъ починаемъ, заѣ въ предисловіе
 въписавъ, къ люботроуднѣ тѣмъ, хотѣющимъ
 къ разуму оученіа грамматическаго. и
 прочихъ, ꙗже христіанства законъ ѡбде
 ржитъ не сами собою; но виноу вземъ ѡ
 многихъ стѣхъ оцъ жити, ꙗко и сн
 ахоносни стѣи оци мнози, грамматики,
 и прочихъ книгъ филозофскаго ученіа,
 люботроуднѣ во ученіи оупражняхъ. и
 ѡ страны въ страну, и ѡ града во градъ, пѣти
 шестъ (вѣа?) оученіа ради творяхъ. снцевъ образъ
 любомѣа и намъ ѡставиша искати, ꙗкоже
 на предѣ писаніе ꙗвилъ.

Commendat auctor, stylo quidem subrudi et
 vitis SS. proprio, literarum studia ab exemplo SS. Pa-
 trum Athanasii, Basilii, Gregorii, Joannum Chryso-
 stomi et Damasceni, hymnographi Cosmae et ali-
 orum.

Fol. 18, verso, linea antepenultima, inscrip-
 tio miniata: ѡразумѣ. Hinc Auctor a Sanctorum
 exemplo transit ad Maximum Graecum, qui in
 libris suis reprehendat doctrinae calumniatores.
 seque probet nec haereticum esse, nec Russiae
 inimicum. — Et sub finem dicat: Язъ же ꙗже и
 великъ есмь въ разумѣ и искоуестѣ бжтвенныхъ писаніи,
 обаче посланъ есмь заѣ ѡ всеа стѣа гоу.
 по прошенію и грамотѣ блгосѣрнаго великаго
 князя

кнѣза васіліа іωάνновича, оу негѣже и прензобѣл-
 нша чѣсти полбчѣхъ, дѣвать лѣтъ. Егѣже по-
 велѣніемъ повинѣася, не точію толкованіа ѱал-
 тѣрное дѣло нарѣчито, и всѣкіа дхѣвнша пѣснѣ
 и сладоути испѣлнено, преведѣхъ ѿ грѣческаго
 мѣзѣка на роуѣскѣи, sed et alios θεοπνεύστους libros,
 a describentibus varie corruptos, gratia Christi
 et cooperante Spiritu S. se optime (πρεδобрѣйше)
 correxisse, prout et ipsi domini (judices) sciant.
 Si forte quid per oblivionem aut alio casu minus be-
 ne vidisset, multa esse, quae turbent hominis men-
 tem, ut sint oblivio, sollicitudo, ira et ebrietas etc.

Fol. 21. inscriptio miniata: ѿ δεσάταго слова
 (Maximi Graeci), Егѣ на ѡφροδιτїана пѣрсанина.
 Aphrodisiani liber (de Incarnatione D. N. J. C.)
 pro haeretico declaratur, ex legibus criticae.

Fol. 22. v. inscriptio miniata: ѿ, ѡ, слова
 (Maximi). Se ab inimicis suis haeticum vocari,
 et sacrorum librorum non correctorem, sed cor-
 ruptorem; cujus rei rationem eos reddituros Deo.
 Et orthodoxiam quidem suam satis demonstrari
 in libro Responsi sui (в кнѣзѣ моѣмъ ѿвѣта).
 Sacros vero libros se non corrumpere, sed dili-
 genter, et attente, et in timore Dei, et recto in-
 tellectu emendare, quae corrupta sint partim a li-
 brariis, partim vero etiam a primis interpretibus,
 viris (de cetero) aeterna memoria dignis. Dicen-
 dum

dum enim quod res sit, nonnullos eorum non plene intellexisse graecum sermonem. Et nisi quis satis et perfecte didicisset grammaticam, poeticam et rhetoricam, et ipsam philosophiam, eum nec intelligere posse scripta, nec in aliam linguam transferre. Se autem recte et ingeniose (πράμῳ и блгодхитрено) corrigere, quae illi peccassent (πρεζρѣнаа ими), hoc se nunc, tamquam coram ipso Deo, ostensurum. Accepto nempe in manum libro Triodio, invenisse in oda nona canonis viridium (великаго четвертка): Гоуцаго естествомъ создана сѣа и слова пребезначалнаго, оца негоуца естествомъ неоздана, воспѣваема —; indignatum talem blasphemiam, locum se correxisse, prout ipse Spiritus S. tradidisset «nobis in libris nostris per beatum Cosmam. Apud nos (Graecos) enim слово неозданно естествомъ glorificatur hoc loco, et ubique. Vestra autem (Rus-sorum) Triodia alia слово tantum simpliciter vocant illum, non et increatum, alia vero etiam слово естествомъ; nescio cujus culpa. Sed quae mea culpa, qui tales blasphemias corrigo? Sic et ibidem pro хрѣта единого тѣмъже ма познайте, vetus interpretes vertit хрѣта единого двѣ менѣ познайте.» Sic et in canone dominicae S. Thomae, oda 3, pro recto Damasceni sensu: Во гробѣ зтворенъ бывъ воплощеною плотию своею нешписанны

нын

нши бжествомъ ab ignaris verae theologiae hodiernis sciolis esse positum: неуписуемою плотію.

Fol. 23. queritur Maximus de diris (ω λύ-
тыхъ), quae jam abhinc annos 18 patiatur in car-
cere (in quo demum post 15 annos et obiit).

Fol. 25. тогоже инока маѣма ѿ вторагона-
десать слова, ω книжномъ исправленіи. Repetit,
se fideliter correxisse libros, pro certa sua grae-
cae linguaé, et rerum scientia, quanta se Spiri-
tus S. dignatus sit. Esse linguam Graecam longe
ingeniosissimam, neque plene percipi nec ab ip-
sis Graecis posse, nisi multorum annorum assiduo
et alacri labore idque sub magistris eximiis; cui ho-
rum aliqua deessent, discere eum quidem ex parte,
sed ad perfectionem non pervenire (не дошолъ,
russ.) Id, se videre, accidisse etiam ἀειμνήσεις inter-
pretibus sacrarum scripturarum Russis, in multis
vocibus. Proferre se tres aut quatuor, e quibus
inferri posse de reliquis. ὡψιλόνъ esse въсокъ; ab
hoc una tantum litera differre ψιλόνъ, нагъ любо-
голъ. Jam ubi Graecus defendat, Christum non esse
ἀνθρώπον ψιλόν, sed et Deum, «а преподабніи пре-
вѣданици — въсѣка чѣка превѣдѣша вѣмъ хрѣта!»

Sic et еκκλѣсія, i. e. црковь, parum differre ab
ἐκκλѣση, «же єсть внѣ цркве когò затворѣти, истѣ-
же рещи ѿлучѣти. Иас similitudine inductum
veterem interpretem post заѣ, τι (Gal. 4, 17) про

ѿ

ὠλδῆναι βάς хотѣтъ temere »vobis« vertisse цркви
 βάς хотѣтъ (cf. Gramm. XXXIV. eundem errorem
 Apostoli Шишатовецensis), neglecto sensu Apo-
 stoli, et vocum differentia. Sic et in oda 8. ca-
 nonis Nativitatis, versu 2, veterem interpretem
 εἰδὼν, невѣдѣша, confundentem cum εἰδὼν
 не пѣвѣхъ, temere (наддачу) vertisse не вѣ-
 дѣша въ любодѣаніихъ. (Sic revera habet et Minej
 Ven. 1538, sed et graecus ibid. impressus A. 1672:
 εἰδὼν, ut adeo Slavum excuses, Graeco ipso
 delirante). Кѣко бо невѣдѣша, (exclamat hic Maxi-
 mus) блженніи ѡни трѣѡтроци, и прочіи сѣн-
 ници и левіти, не слѣпи бо были etc. Нес в лю-
 бодѣаніихъ reddere sensum qui sit в чюжнхъ, ei-
 amsi poeta ὁμοίως usurpaverit ob versum (ноу-
 ди рѣди ѡмоса, да бы пришло к согласному
 пѣнію). Horum et similium manifestorum pecca-
 torum convictos teneri veteres interpretes, »quae
 corrigere volentes recentiores Russi, ignari grae-
 cae linguae, pejus etiam corruperе (най больші
 испортили)«. Sic et Act. 17, 19 et 22. Paulum a
 vetere interprete in Aree glaciem abduci (на Яре-
 евѣ ледѣ), cum in Areopago (на Яреевѣ пѣтѣ)
 Athenienses diceret δεῖσι δαίμονες εἶναι, quod non ver-
 tendum erat хѣдожнѣйшихъ cum ignaro graeca-
 rum literarum Vetere, sed кѣсобоѣзнѣйшихъ; дѣ-
 монъ бо, боѣзнѣ, а дѣмони бѣѡи толкѣются, а не

писала ѿпистѣмонаѣ ѿже ѿсть хѣдѣгнх, ни теѣни-
кѣѣ, ѿже ѿсть хѣтрѣхѣ; ни софѣѣ, ѿже ѿсть премѣ-
дрѣхѣ; ни гностикѣѣ, ѿже ѿсть разѣѣмнѣхѣ. и ѿ
снѣхѣ до заѣѣ. (Habes hic speciem correctio-
num grammaticarum monachorum sancti mon-
tis, graecas subtilitates nimis prementium, itaque
prae nimia in biblicam graecitatem reverentia Sla-
vicae linguae genio vim inferentium). Multis ad-
huc ejusmodi lapsibus veterum interpretum, ne
obtunderet, nunc praetermissis, se tantum hos
paucos attulisse, ut se vera dictitare, et talento a
Domino tradito recte uti ostenderet. Sed dicere
inimicos, a correctore injuriam fieri Sanctis terrae
Russicae thaumaturgis, qui talibus libris (usine, an
versis?) Deo se probarint vivi, adeo ut post mortem
miraculis inclaruerint. His respondisse jam Paulum
заѣѣ, рѣѣа (Cor. 12, 8). Non omnes posse omnia;
Sanctos Russicos fulsisse sanctimonia, seque illos
sincere venerari, non tamen illos et donum lin-
guarum et interpretationis desuper accepisse;
non ergo mirandum, haec versionis vitia illos fugis-
se; illis ob apostolicam humilitatem, mansuetu-
dinem et vitae sanctitatem datam esse gratiam
sanationum et miraculorum: alii vero, etiamsi
peccator sit supra omnes homines, datam esse
linguarum scientiam et interpretationem. Neque
hoc mirandum esse; posse enim, Dei nutu, vel

a bruta bestia moneri prudentissimum senem. Et nonne presbytero illi, cui ob vitae innocentiam angelus continuo adstabat ad altare, admonito a recente diacono Constantinopolitano de verbis Severianae haereseos, quae in sacris mysteriis usurparet, objurgantique angelum, quod se per tot annos de talibus non monuisset, responsum est, ita Deum velle, ut homo ab homine corrigatur? Nullam ergo Russiae Sanctis a se fieri injuriam, sicut nec a Symmacho, Theodotione et Luciano Antiocheno facta sit primis pontificibus et martyribus.

Fol. 33. v. sine inscriptione, fit transitio ad Silvanum, Maximi discipulum, qui Russus (нѣтъ грекъ и ѿтоудъ, но заѣшнѣа персти и роушнѣа) tantum profecerit in graeca lingua, ut Matthaei evangelium бѣ превода, ѿ грѣческаго мзѣка на словѣнскѣи! Recitatur locus ex illius praefatione in Matthaeum, unde videas, natum Slavum sensisse jam vim, quae a graeculis argutantibus linguae Slavae inferebatur: нѣсть бо, нѣсть лѣпш по нѣсти нѣ, всѣчески премоудрѣйшемъ ономъ (graeco) послѣдовати мзѣкѣ. понѣже шбращетса сопротѣвнш, ниже бо рѣдш, ниже временѣа, ниже шкончанѣа подобна са имѣютъ, но всѣа премѣнѣа. Оггш ради рѣзѣма (sensus) паче всегѣ нѣкѣти подобаетъ. Simul vides, Russum] scivisse se

Slo-

Slovenice scribere, non Russice, dum Maximus Cyrillum ignorat, et Russicam semper versionem somniat.

Fol. 40, linea quarta: Inscriptio miniata:

Проче же к сѣмѣ, и похвѣльнѣе словеса
сеѣ бѣженнѣе и стѣша книги грамматѣки
да не перекоуѣса, ꙗкоу бѣ ѿ лица ѿ
бѣти речѣннѣмѣ.

Laudes suas ipsa praedicat Grammatica, usque ad folii 44. paginam rectam, cujus linea tertia:

Граммати́ка име

et demum quarta - ноуѣса; - claudunt praefationem.

Paginarum epigraphae nigrae sunt plerumque, uti et duernionum numeri; praeter fol. 25. v. ubi предисловіе miniatum, (sed грамматѣки paginae adversae fol. 26 iterum nigrum). Duernio item sextus ѣ rubro notatur. Ceterum praefationis auctorem fuisse graecarum literarum rudem vel ex понамида (pro Palamede), комида (pro Cadmo) et промѣѣѣса, fol. 41. appareat.

Fol. 45. incipit ipsa Grammatica, et paginarum et capitum inscriptionibus, imo et singulorum articulorum initialibus rubricatis; continuaturque usque ad fol. тѣс (sic enim hic recte, praeter spem, cum vicina folia habeant тм-). Meletium fere describit, nisi quod, ubi ille Latina et Graeca habet, hic ea aut plane omittit, aut graeca slavice

typis

typis scribit; unde latinis et graecis typis caruisse tunc Mosquenses apparet (cf. Grammaticae Dobrovii p. LX). Mirere et hoc, quod nusquam Meletii meminerit! Sed ad singula descendamus.

1) In alphabeto omisit \int figuram, et κ , quas Meletius habet penes r et ϵ . (Quamquam et ipse Meletius κ , vitio typographi, habeat disjunctum : κ).

2) Accentus Meleſii ſaepe mutavit, e. gr. illius
пѣснѧ hic est пѣсма, твѳратъ est твѳрѧтъ, нѧ
трѳе est нѧтрѳе etc. 2) Pro рѳцѥ habet роуѳинъ (at
in declinatione tamen adjectivum роѳѳйскѳй). 4) De-
clinationibus praemiſit quatuor tabulas finalium
sed literarum tantum, non syllabarum, ſic:

РОДА МОУЖ. ЧИСЛА ЕДИНСТВ.

правын'	а	ы, ѣ, ъ, о, ю, џ,
правын	ѡ	а, ъ, а, е, ѡ, џ,
правын	ь	а, ю, а, ю, ѡ, џ.
правын	й	а, ю, а, е, ѡ, н,
правын	а	'н, н, ю, е, ю, н,
правын	о	а, ъ, а, о, ѡ, џ etc.

5) Post Meletii paradigma **мрежа** inserit **овѣ**:
pro illius **лѣдѣа** habet russ. **лодѣа**. 6) Pro Meletii
vere slovenicis formis Genit. **мрѣжа, лѣдѣа, пѣ-**
нича, самаранѣна etc. habet russicas **мрежи, ло-**
дѣи, пѣнничи, самаранѣни etc. Et pro Dat. **сно-**
чѣ, habet russ. **сночѣ** etc.; pro illius Loc. **отчи,**
серачи, овчи habet russicas **отчѣ, серачѣ,**
овчѣ,

онѣхъ, пі́анихъ etc. 7) Contra, quae falso Meletius adstruxit, adoptat: а (eos duos) pro т. 8) Pro illius (semirecto) свидѣтель jam habet свидѣтель, et semel снѣдѣти pro сѣдѣти, sic et ты́саща pro тѣ́саща. 9) Dualis Verborum primam adulteravit, ѣснѣ, бѣ́ема etc. conjugando, pro veris Meletii ѣсѣ, бѣ́еѣ etc etc. —

En ergo Mosquensem Grammaticam fontem, unde tanta genuinae veteris dialecti corruptela fluxit in omnes alias grammaticas, in scholas et in posteriores librorum ecclesiasticorum editiones, quas correctas appellant. Et esse quidem correctas prae antiquis, quoad fidelio rem (imo plerumque nimis anxiam) archetypi graeci expressionem, damus libenter: sed poterant, imo debebant corrigi salva et incolumi linguae sacrae natura. Optandum omnino est, et vel sperandum, Russos ipsos, praesertim tam laete adulta vernacula eorum dialecto, duros operam, ut et lingua sacra in integrum restituatur; sicque, (ut cum Ovidio loquamur, quem post Strykowskiū haec quoque Grammatica cum Meletio etiam Slovenica carmina scripsisse credit), acris impigrique Achilles

Una manus nobis vulnus opemque ferat!

Fol. 347. (verius 337) Inscriptio rubra:

Нѣ́коегѡ вопро́сншагѡ съ́ люботроудны́мъ
тѣ́шаніе́мъ, ма́жѣ́ма ѿ́носа сѣ́нѣ́а го́рь,

1711

иже ѡ грамматикѣи, и риторикѣи, и фило
софїи, ѡ ѣже такѡ да не неизвѣстїтъ
емоу ѡ сїхъ, въ пользѣ къ любодчєніа
разумѣ егѡ желѡущѣ.

Est dialogus discipuli interrogantis (Вопросивши),
et Maximi respondentis, de utilitate et necessitate
Grammaticae etc. Est haec tertia commendatio!

Fol. 361. (351) Inscriptio rubra:

Осоловіє именѣ по азѣ вѣди. стѣхъ
соуцихъ въ свѣтцѣхъ, столкованїи сло
вѣнска мзѣка.

Явѣакѡмъ, борѣцѣ силѣи. дѣк, ѣ etc. Ali-
quorum nomina et dies tantum, absque interpre-
tatione, e. gr. Ядрїанъ, Явгѣста, кс. Praeter no-
mina explicantur et aliae voces, e. gr. вѣсѡнъ,
порѣѣра, пѣволока; — грамматика, дѡбрагѡ пи-
санїа и речєніа наѣка, пѣрвое оучєніє ѡ седми
свобѡднѣхъ хѣдѡжєствѣ. — вѣлїє, бѣговѣщєніє,
дѡбраа вѣстѣ. — вѣлїстѣ, бѣговѣстникѣ. —
вѣноуѣхъ, скѡплєнши чѣкѣ. — вѣстолїа sola oc-
cupat lineam, sine die, aut interpretatione. Sic et
иринѣрхъ, иринѣй, маркѣлъ, парасковїа (sic), сєлѣ-
вѣстрѣ, софїа, ѣалєнтѣ, ѣаллєрїанъ, ѣаллєрїй. —
ѣфѣктѣ, избѡдѣство. — клѣвѣдїи, гѡлосѣ плачѣи-
ви. — Кондрат dicit esse Latinum, et significare
дѣлѣатель, сєй. ка, Ut константїи, тѣвѣрѣхъ; ет
квѣртѣхъ, чѣтѣвѣртѣи; лоуппѣхъ, волкѣхъ, абѣ. кѣ.

ма-

мачантѣ, перси. тѣртін, третій. — лінѣ, сѣть. —
петръ, опѣка, ѿ опѣки. — провѣ, предводитель. —
презвѣтерѣ, старѣйшій сщїенникѣ, зрї понѣ (sed
hoc suo loco oblitus est). — риторика, лѣпогла-
голаа наѣка, третїа ѿ свободныхъ; сїлѣан, сла-
венѣ; sed alio loco melius сїлѣанѣ, лѣеникѣ дїкїи. —
сугклитикїа, сенаторка. — терентїй, глѣбокоѣ-
менѣ. — ѣрванѣ, обычайныи. — Фѣка, славенѣ; etc.

Fol. 373 (verius 363) v. Exercitia grammatica.

Ac primo quidem thematis: апѣлѣ сѣѣи ѡмѣ мо-
литъ мѣтнѣваго бѣга, да грѣхѣвъ ѡстаѣленїе подѣстъ
дѣшамѣ нашімѣ per omnes casus et nume-
ros variatio. Ejusdem thematis analysis gramma-
tica. Item analysis тѣ царю нѣныи etc. Analysis тѣ
оѣе нашіѣ.

Fol. 387. (verius 377). Subscriptio operis:

Всесїлныи — просвѣтїи сердѣчнїи очї црїю и вели-
комѣ кнѣзю алеѣїю мїхѣиловичю всеѣ рѣсїи чамѣ-
дѣржацѣ произѣвести типографскимъ хѣдѣжествомѣ
сїю книгѣ глѣмѣю грамматикѣ. — (pag. penultima)
начатѣ же бѣсть печѣтати — повелѣнїемѣ — црѣ
и великагѣ кнѣзѣ алеѣїѣ мїхѣиловичѣ всеѣ рѣсїи
самѣдѣржацѣ, и по бѣгѣсловенїю вѣдѣхѣонномъ чиноѣ,
оѣѣ егѣ и бѣгомѣольцѣ — іѣѣсїфа патрїѣрха москѣв-
скагѣ и всеѣ рѣсїи, вѣ лѣто 7395, мїѣ декамѣврїѣ
вѣ 5 дѣнь, на пѣмѣть иже во сѣѣхѣ оѣѣ нашігѣ
никѣмѣ. — Ѧѣѣршенѣ же бѣсть тогѣже лѣтѣ,
мїѣ

мѣа Фебрѹарїа, в ѣ день, на воспоминанїе стрѣ-
тенїа гда бѣа и сѣса нашего їса хрѣта. вѣ третїе
лѣто — царства егѡ — црѣа алеѣїа, — в шестое
же лѣто патріаршества — іѡсифа патріарха — вѣ
слабѣ бѣѡ оѣѡ и снѡ и сѣѡмѡ дхѡ, аминѣ. Cum
ergo, ex hac subscriptione, certum sit, Gramma-
ticam hanc esse coeptam imprimi A. M. 7156, die
Decembris sexta, et absolutam ejusdem A. M. 7150.
Februarii die secunda, id est A. Christi 1647 —
1648, necesse est, Leonardum Frisch, et Jos.
Dobrowsky, qui A. 1651 edunt, vidisse aliam
editionem hujus grammaticae in 4.; quamquam,
praeter hanc nostram A. 1648, et illam A. 1721
in 8. nullam noverit Sopikovius. Hujus quidem,
quam hic descripsimus, editionis, paginae sin-
gulae sunt plerumque 19 linearum, quamquam
in Grammatica propria subinde ob tabulas, sche-
mata etc. etiam ad 20 excurrant. Pagina item
penultima, (quin fuerit necesse, cum ultima non-
nisi undecim habeat) est linearum viginti. — Au-
ctoris nomen reliquamque hujus operis historiam
doctissimo Ep̃po. Eugenio explicanda relinquimus.

III. Steph. Vujanovski Рѣководство къ слабин-
стѣй Грамматїцѣ, quod Viennae 1793 editum erat
Sopikovius, A. quidem 1786 typis paratum, mansit хѣ-
рѣграфон. Est Mrazoviciano simillimum. Spes est,
Serbos bonum secuturos Russorum exemplum, vernac-
ulae grammaticam separantium a slovenica, et
utramque vernacula explicantium.

Ad-

Addenda et Corrigenda.

- 18g. 59. Etiam in Ostrog. ed. voces nonosyllabae
 Kamora signantur, non duplici lineola.
 Delenda igitur sunt lin. 20 verba: immo
 et in Ostrog. et lin. 6 apponenda post
 vocem fol.
- 81. Lin. 1 post **ѣти** adde: manet **ѣѣ**.
- 91. Addendae syllabae radicales **рон**. Deinde
реть, рѣт, рат, рот, рѣт.
- 115. Linea 3. a fine: **ѡбрацѣнїе** Cant. 4, 3. in
 Ostrog. et Mosqu. ed. prima est error
 librarii. Nam **ѡар. 6, 6.** recte utraque
ѡброцѣнїе, quod utique est ab **ѡброци-**
ти, non ab **ѡбротѣ**.
- 117. **полза** delendum est, cum sit composi-
 tum ex **по** et **лза**.
- 147. Lin. 17. Dragomirnense lege pro Belgra-
 dense. Ita et 241 ac alibi, ubi Apostolus
 citatur.
- 273. Lin. 13. **мысль** dele, quia **оре ль** for-
 matum est.
- 315. Lin. 9. Adde **сѣтник** seu **сотник** inter
братник et Centurio.
- 497. Lin. 8. a fine addendum: occurrit tamen
 Dualis fem. **и** in Ostrog. Ezech. 35, 10.
обѣ странѣ и обѣ земли мои бѣдѣта
и прїимѣ и, eas; correctae **их** pro accus. **а**.

S p h a l m a t a.

Pag.	73.	Lin.	2 a fine	паспырь	lege	пастыр-
—	261.	—	1	бѣра	—	бѣра.
—	272.	—	1	пучеразъ	—	оучеразъ
—	291.	—	12	жаба	—	жаба.
—	338.	—	17	двадесать	—	дванадесать
—	341.	—	16	нь	—	ны sen нь
—	318.	—	3 a fin.	гонн	—	гоним.
—	526.	—	11	виннѣхъ	—	винѣхъ.
—	683.	—	10 a fine	бѣзшеи	—	бѣвшек.

Digitized by Google

Alphabetum Cyrillicum.

А	а . а́зъ .	Ѡ	оу ѡ . оўкъ .
Б	б . бѣки .	Ф	ф . фѣртъ .
В	в . вѣди .	Х	х . хѣръ .
Г	г . глаго́ль .	Ѣ	ѣ . ѣтъ .
Д	д . до́брѡ .	Ц	ц . цѣи .
Е	е . е́сть .	Ч	ч . чѣръвѣ .
Ж	ж . жи́вѣте .	Ш	ш . ша .
З	з . зѣ́лъ .	Щ	щ . щѣ .
И	и . и́же .	Ъ	ъ . ѣръ .
І	і . і .	Ы	ы . ѣры .
К	к . ка́къ .	Ь	ь . ѣрь .
Л	л . лю́ди .	Ѣ	ѣ . ѣтъ .
М	м . мы́сли́те .	Є	є . є .
Н	н . на́шъ .	Ю	ю . ю .
О	о . о́нъ .	Ѧ	Ѧ . Ѧ . Ѧ .
П	п . по́кои .	Ѣ	Ѣ . кси .
Р	р . рѣ́и .	Ѧ	Ѧ . пси .
С	с . сло́во .	Ѧ	Ѧ . дитѣ .
Т	т . тѣ́рдо .	Ѧ	Ѧ . ѣжица .

Compendia e Cod. Cyrill. et Glagol. et ductus e
libris Perbicus.

Ѡ, ѡ ѡ ѡ, Ѣ, ѣ, Ѥ, ѥ, Ѧ, ѧ, Ѩ, ѩ,
Ѭ, ѭ, Ѯ, ѯ, Ѱ, ѱ,
Ѳ, ѳ, Ѵ, ѵ, Ѷ, ѷ, Ѹ, ѹ,
Ѻ, ѻ, Ѽ, ѽ, Ѿ, ѿ, ѿ, ѿ,
ѿ, ѿ, ѿ, ѿ, ѿ, ѿ, ѿ, ѿ.

Ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ,
Ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ,
Ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ.

Ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ,
Ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ,
Ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ.

мѣѣ Феврѣарѣа, ѿ ѿ дѣнь, на воспоминаніе стрѣ-
теніа гда кѣа и сѣса нашегѡ іса хрѣта. въ третіе
лѣто — царствѣа егѡ — црѣа алексѣа, — ѿ шестѡе
же лѣто патріаршества — іѡсифа патріарха — въ
славѣа кѣѡ оуѣа и сѣѡа и сѣѡѡѡа дхѣа, аминь. Cum
ergo, ex hac subscriptione, certum sit, Gramma-
ticam hanc esse coeptam imprimi A. M. 7156, die
Decembris sexta, et absolutam ejusdem A. M. 7156,
Februarii die secunda, id est A. Christi 1647 —
1648, necesse est, Leonardum Frisch, et Jos.
Dobrowsky, qui A. 1651 edunt, vidisse aliam
editionem hujus grammaticae in 4.; quamquam,
praeter hanc nostram A. 1648, et illam A. 1721
in 8. nullam noverit Sopikovius. Hujus quidem,
quam hic descripsimus, editionis, paginae sin-
gulae sunt plerumque 19 linearum, quamquam
in Grammatica propria subinde ob tabulas, sche-
mata etc. etiam ad 20 excurrant. Pagina item
penultima, (quin fuerit necesse, cum ultima non-
nisi undecim habeat) est linearum viginti. — Au-
ctoris nomen reliquamque hujus operis historiam
doctissimo Ерро. Eugenio explicanda relinquimus.

III. Steph. Vujanovski Рѣководство къ славѣн-
скѣѣ Грамматикѣ; quod Viennae 1793 editum citat
Sopikovius, A. quidem 1786 typis paratum, mansit χει-
ρόγραφον. Est Mrazoviciano simillimum. Spes est,
Serbos bonum secuturos Russorum exemplum, vernac-
ulae grammaticam separantium a slovenica, et
utramque vernacula explicantium.

Ad-

Addenda et Corrigenda.

- Pag. 59. Etiam in Ostrog. ed. voces nonosyllabae Kamora signantur, non duplici lineola. Delenda igitur sunt lin. 20 verba: immo et in Ostrog. et lin. 6 apponenda post vocem fol.
- 81. Lin. 1 post ꙗти adde: manet въѣ.
- 91. Addendae syllabae radicales рон. Deinde реть, рѣт, рат, рот, рѣт.
- 115. Linea 3. a fine: ѡбращеніе Cant. 4, 3. in Ostrog. et Mosqu. ed. prima est error librarii. Nam var. 6, 6. recte utraque ѡброушеніе, quod utique est ab ѡброуш-ти, non ab ѡбросѣ.
- 117. полза delendum est, cum sit compositum ex по et лѣза.
- 147. Lin. 17. Dragomirnenſe lege pro Belgradense. Ita et 241 ac alibi, ubi Apostolus citatur.
- 273. Lin. 13. мысль dele, quia орс лѣ formatum est.
- 315. Lin. 9. Adde сѣтник seu сотник inter вратник et Centurio.
- 497. Lin. 8. a fine addendum: occurrit tamen Dualis fem. и in Ostrog. Ezech. 35, 10. обѣ странѣ и обѣ земли мои бѣдѣта и прїимѣ ѡ, eas; correctae их pro accus. ѡ.

S p h a l m a t a.

Pag.	73.	Lin.	2 a fine	пастырѣ	lege	пастырѣ.
—	261.	—	1	бѣра	—	бѣра.
—	272.	—	1	пучеразѣ	—	оучеразѣ.
—	291.	—	12	жава	—	жаба.
—	338.	—	17	двѣдѣсѣть	—	двѣдѣдѣсѣть.
—	341.	—	16	нѣ	—	нѣ сеи нѣ.
—	318.	—	3 a fin.	гонн	—	гоним.
—	526.	—	11	виннѣх	—	виннѣх.
—	683.	—	10 a fine	бѣзшек	—	бѣвшек.

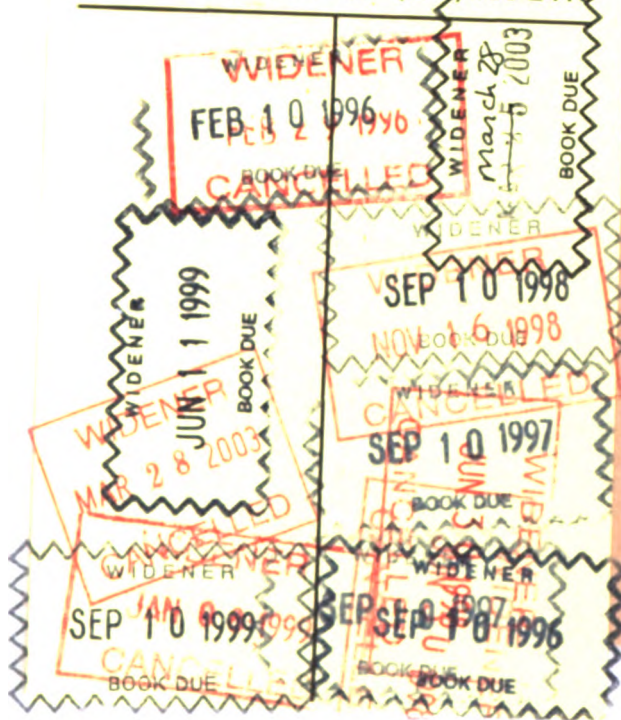
Alphabetum Cyrillicum

Majus	Minus	Curr.	Nom.	valor	N.	Majus	Minus	Curr.	Nom.	valor	N.
А	а	а	as		1	С			ησκόσγσκ	90	
Б	б	б	boga		2	Р	р	р	rcrc	100	
В	в	в	vidil		3	С	с	с	slovo	200	
Г	г	г	glagole		4	Т	т	т	tordo	300	
Д	д	д	dobro		5	Ѡ	ѡ	ѡ	uk	400	
Е	е	е	esti		6	Ф	ф	ф	fore	500	
Ж	ж	ж	shavie		7	Х	х	х	hur	600	
З	з	з	solo		8	Ѹ	ѹ	ѹ	psi	700	
И	и	и	ishie		9	Ѱ	ѱ	ѱ	ot	800	
Й	й	й	jota		10	Щ	щ	щ	shzha	900	
К	к	к	kako		11	Ц	ц	ц	ci	1000	
Л	л	л	ludi		12	Ч	ч	ч	zhari	1100	
М	м	м	milite		13	Ш	ш	ш	she		
Н	н	н	nash		14	Ъ	ъ	ъ	jer		
О	о	о	on		15	Ѣ	ѣ	ѣ	jad		
П	п	п	poroi		16	Ѥ	ѥ	ѥ	ja		
					17	Ѧ	ѧ	ѧ	jo		
					18	Ю			jus		

.

THE BORROWER WILL BE CHARGED
AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS
NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON
OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED
BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE
NOTICES DOES NOT EXEMPT THE
BORROWER FROM OVERDUE FEES.

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 (617) 495-2413

3 2044 018 758 466

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 (617) 495-2413

WIDENER
FEB 10 1996
FEB 2 1996
BOOK DUE
CANCELLED
WIDENER
March 28 2003
BOOK DUE

WIDENER
JUN 11 1999
BOOK DUE
WIDENER
MAR 28 2003
CANCELLED
WIDENER
SEP 10 1999
JAN 8 1999
CANCELLED
BOOK DUE

WIDENER
SEP 10 1998
NOV 16 1998
BOOK DUE
WIDENER
CANCELLED
SEP 10 1997
BOOK DUE
WIDENER
SEP 10 1997
BOOK DUE
WIDENER
SEP 10 1996
BOOK DUE
WIDENER
SEP 10 1996
BOOK DUE

